

ANDĚL STRÁŽNÝ

ČASOPIS KŘESŤANSKÉ MLÁDEŽE

REDAKTOR:

EMANUEL MASÁK

ROČNÍK LVII. 1937-38

TISKEM A NÁKLADEM VYDÁVÁ

OBČANSKÁ TISKÁRNA V BRNĚ

BÁSNĚ.

	Strana		Strana
<i>Brožek Bohuslav:</i>		Ježíškovi	146
Kdybych já byl kouzelníkem	88	Nový rok . . .	158
<i>Doubravský Karel:</i>		Jirka a zabijačka	165
Jede, jede brouček	41	Matičce . . .	200
Včelička	280	Jarní písnička .	227
Před prázdninami	311	Mamince k svátku .	281
<i>Elpl Eduard:</i>		Kříž	301
Škola	3	<i>Sobola Jos. Mil.:</i>	
Babí léto	56	Dva andělé strážní	78
Aeroplán	93	<i>Trn Adolf:</i>	
Kříž nad mořem	122	Vánoční	150
Vánoce	135	<i>Župančič O. — Babler:</i>	
Sportovci	174	Dvoji koledníci	136
Probouzení	195	<i>Ž. J.:</i>	
<i>Hlubinský Silva:</i>		Prázdniny již uplynuly .	1
Podzimní	96	Hvězdář kouká do vesmíru	4
Jarní	253	Poustevník	12
Maminkám	278	Rytíři odvážný	17
<i>Kučerová Marie:</i>		Podzimní nám nastal čas	34
Zahrádka	309	Hra v kuželky	40
<i>Kulička Ludv.:</i>		Pyšně s větve vrána zírá	52
Pohádka	216	Poustevník	65
<i>Lucký O. B.:</i>		Mrzne	97
Oheň a zmar	98	Co, ach, bratr dělá	112
Zlínské nálady	208	Na mýtině vyvýšené	116
Prapor vlaje nad hlavou	283	Kreslení	117
<i>Martínek Viktor:</i>		Vánoční stromečku	125
Pasáci	22	Na sánky	129
Aj, vzhůru!	60	Mám, kočičku, mám	162
Zimní	182	Synku, nemáš zdání	194
Jarní	284	Hezounký domeček	226
<i>Ptáčková-Pilátová Klema:</i>		Kmotr Ježek	257
Vlaštovičky odlétají	25	Na jaře zříš	289

POVÍDKY, POHÁDKY A BAJKY.

<i>Babler Otto F.:</i>		Na Štědrý den dějí se zázraky	130
Carevič nalezenec	48	Zima je tady	177
Proč je moře slané?	115	Za vteřiny — celý život	217
Lískový proutek	180	<i>Elpl Eduard:</i>	
Liška a kočka	183	Krakonoš krajánkem	57
<i>Baby J. K.:</i>		Krakonoš a mlékař	104
Whab na měsíci	17	Jak potrestal Krakonoš pekaře od-	
Plavci na jezeře	262	rodilce	185
<i>Brožek Bohuslav:</i>		Velikonoční pondělí	226
Malý tulák	178	O rybáři Venhudovi	278
<i>Doubravský Karel:</i>		<i>Hlubinský Silva:</i>	
Ztracený výdělek	103	Chrám přírody	85
<i>Duchaňová Růžena:</i>		Legenda o Kristově palmě	228
Povídka o raněné vlaštovičce	2	<i>Hynek V.:</i>	
Náš Jenda a král Petárek	98	Proč má zajíc rozseknutý pysk .	217

	Strana		Strana
O vlku a člověku	220	<i>Matthiessen W. — St. K.:</i>	
<i>Janečková Jindř.:</i>		Pohádka o 25 tyčkách u hrachu	187
Franckovo ztracené mládí	51	<i>Olivetský Jarom.:</i>	
Stáňa vzduchoplavec	147	Bílá laň	270, 306
Masopust	202	<i>Pilátová-Ptáčková Klema:</i>	
Martin se mstí	245	Měsíček Duben	240
Březový háj	281, 309	<i>Dr. Pospíšil Přemysl:</i>	
<i>Ľasnov B.:</i>		Svědomí	13
Ropucha	175	<i>Sahula Jiří:</i>	
<i>Josefis:</i>		Lopuch mstitelem	114
Co vypravuje pětikoruna 6, 42, 74, 99, 141, 162, 210, 249, 258, 290		<i>Valoušek Jan:</i>	
<i>Kulička Ludvík:</i>		Prsten	23
Nespokojená husa	15	<i>Veselský J.:</i>	
Dárek z pouti	79	Malý kapitán 26, 34, 66, 109, 151, 170, 196, 234, 274, 294	
Zvoneček	139	<i>Zvěřina Eduard:</i>	
<i>L. Ignác, Šk. br.:</i>		Kam se kdo hodí	206, 230
Vánoční vzpomínka	137	<i>Župka F. C.:</i>	
<i>Martinek Viktor:</i>		Dvě májůvky	269
Bříza a smrky	210		

POUČNÉ ČLÁNKY A DROBNOSTI:

<i>Babler Otto F.:</i>		<i>Pokorný Alois, CSsR.:</i>	
Polské lidové hádanky	88,	Vzpomínky na hodného čtenáře A. S.	166
105, 252		Z ničemy — světec	265, 301
Bůh v příslovích jihoslovanských	113	<i>Procházka F.:</i>	
<i>Baby J. K.:</i>		Svatý Hostýn	10
Návštěva ve skautských táborech	39	Středověké rytířstvo	49
Maminkám našich skautíků	94	Úsov	73
Karlův Týn	181	Vznik knihy	81
<i>Hynek V.:</i>		Litomyšl	106
Misionář s psím spřežením	117, 144	Hrad Cimburk	184
<i>K. V.:</i>		Hrad Bítov	204
Vzpomínky z prázdnin	61	Znojmo s okolím	242
<i>Kachlík Jan:</i>		<i>Sahula Jiří:</i>	
Koutek pro ruční práce	59, 190	Obrovská díla maličkých	124
<i>Kosíková Marie:</i>		Nejvěrnější rostliny	214
Zrno padlo na půdu úrodnou	30	<i>Všetečka Fr.:</i>	
Čeho moc, škodí	94	Výbuch sopky	89
Stromeček od Ježíška	156	<i>Učitelka:</i>	
Pochopila	221	Vzpomínka z dětství	157
Dejte mně ten obrázek	254	<i>Okénka do světa</i> 28, 59, 93, 126, 158, 221, 253, 284, 313	
<i>Moudrý F.:</i>		<i>Oříšky</i> 30, 62, 95, 127, 159, 190, 223, 255, 287, 314	
Bledské jezero	312	<i>Ze strýčkovy mošničky</i> 32, 64, 96, 128, 160, 222, 286, 316	
<i>Mouřínovský Jos., Dr.:</i>		<i>Přehledná tabulka všech planet</i>	4
Filatelie	64, 128,	<i>Deset let skautské práce</i>	189
192, 256, 316			

Anděl Strážný.

Prázdniny již uplynuly,
zase škola nastává,
na učení nutno myslet,
bezstarostnost přestává.

Čítanka již zabalena,
připraveno pero je,
tabulka též umývá se,
kamínek se piluje. J. Ž.

POVÍDKA O RANĚNÉ VLAŠTOVIČCE. Růž. Duchaňová.

Bylo na sklonku léta. Zrovna v té době vyváděly vlaštovky poslední svá mláďata. Co to bylo štěbetání!

Na elektrických drátech, vysoko nad silnicí, sedělo pět mladátek. Třásla se strachem před prvním letem. Vlaštovčí máma je starostlivě obletovala, poučovala a pobízela, táta před jejich očima předváděl mistrovské kousky a s vrcholku nedalekého domu volal na malé synky a dcerky.

Frnk! Křidélka zamávala, ve vzduchu se cosi nesměle zatřepetalo, třepetalo se stále jistěji a první vlaštovčí mládě, za pískání ostatních a za horlivého napomínání mámina, dolétlo šťastně za svým tátou.

Oh, ta radost! Hledme tátu, jak se nafukuje nad odvahou svého nadějného potomka! A máma na drátech rozplývá se mateřskou něhou.

Znovu zamáchala křidélka. Druhé vlaštovátko pouští se v let, sláva! Za ním třetí, čtvrté . . . Všechna šťastně doletěla.

Jenom to slabé, slaboučké vlaštovátko nemůže si dodati odvahy. Chvěje se na drátě a úzkostlivě píská, chvílemi zvedne křidélka, zase je spustí dolů. Óh! Také by rádo vyletělo, ale nemůže.

Táta volá, skoro se zlobí, mladí statečně vychvalují. Máma starostlivě krouží kolem mazlíčka, slibuje mu chutnou mušku a už jednu přináší na posilněnou.

A hle! Poslední křidélka zamáchala vzduchem. Zamáchala slabě, nejistě. Najednou vypověděla službu a vlaštovátko padá dolů. Máma úzkostlivě píská. Slyšely jste, děti, naříkati zoufající matku? Zrovna tak zanaříkala stará vlaštovice.

S křikem dopadlo ubožátko na tvrdou, zaprášenou silnici. V dálce se objevil cyklista. Nevidí malého opeřence, šílenou rychlostí žene se kupředu, zrovna přes křidélka na silnici roztažená. To všechno vidí stará vlaštovice na drátě. Zapískla bolestně a zoufale, zapískla ještě jednou, naposledy a odlétla pryč, aby neslyšela. Za ní odlétl i starý vlaštovčí táta a čtyři malá vlaštovátka, páté tam dole, daleko od nich, bije křidélky do zaprášené silnice.

Ujali jsme se raněné vlaštovičky a doma ji uložili do klece, která slouží za útočiště zbloudilým a namrzlým ptáčkům.

„Vlaštovičko malá,“ promluvil k ní Jenda sladce a přátelsky, „nic se nás neboj, však my tě zítra zase pustíme na svobodu.“

Vlaštovička nechtěla věřit laskavým slovům. Chvíli se vzpouzela, štípala do drátů klece, pak se schoulila do klubíčka a usnula. Snad se jí zdálo, že leží mezi svými . . .

Ráno jsme vynesli klíčku do zahrádky a otevřeli dvířka. Vlaštovička se vyřítla jako divá ven, ale uletěla kousíček a spadla do křoví. Po druhé octla se vlaštovička v našem zajetí a slíbili jsme jí všichni svorně, že ji vyléčíme a pak teprv pustíme na svobodu.

Nastala nám starost nemalá. Čím vlaštovičku živiti? Malý Jenda byl ochoten postoupiti celé své snídaní. Růženka přinesla cukroví, snesla všechno, co měla nejraději, ale to všechno nebylo ničím pro ptáčka, kterému příroda určila za potravu hmyz.

Vysvětlila jsem dětem, že vlaštovky se živí hmyzem, nejvíc mouchami.

Jenda zavýskl a s chutí se pustil do chytání. Za chvíli ležela hromádka much u klece a Jenda zahájil sám krmení. Mušku po mušce házel k zobáčku, ale vlaštovka si jich ani nevšimla. Darma ji zval Jenda k snídání a vychvaloval lapenou kořist. Vlaštovka nic.

Zkusili jsme to jinak. Otevřeli jí zobáček násilím a šup! Muška zmizela v zobáčku. Ale než jsme se nadáli, byla zase venku.

„Ne tak, milý ptáčku! U nás se musí poslouchat,“ pohrozili jsme a opakovali pokus znovu. Tentokrát přemílala vlaštovička chvíli své sousto a pěkně je polkla. S druhou muškou již nedělala žádné drahoty. Tu polkla ihned. Na třetí už sama otevřela zobáček.

Jenda nestačil chytat. Chytala pak i Růženka, chytala jsem i já, přišly i děti od sousedů a všichni jsme chytali. Tak jsme se dobrou hodinu honili za mouchami. Už se nám zdálo, že jsme vychytali všechny mouchy z okolí a vlaštovička pořád zobáček otevřený, pořád lapala, div nám prsty neuštípla.

„Dál už to nejde, nenasytný hmyzožravče, to bychom se uhonili,“ řekla jsem, když Jenda celý uřícený přinesl poslední mouchu a prohlásil, že už se mu nechce. Nezbyvá tedy nic jiného, než zjednat si placené síly.

Zavolala jsem kluky z ulice. Přihnal se jich deset.

„Kluci, umíte chytat mouchy?“

„No a ne?“ Kluci vycenili zuby a jeden vykřikl: „To my umíme horší věci. Copak — mouchy chytat!“

„Tak na mouchy, kluci! Za krabičku od sirek plnou much dostanete ode mne šesták.“

(Pokrač. na str. 4.)

Po první do školy.

ŠKOLA.

E d. Elpl.

Ve škole zas plno ruchu
jako v úle na včelíně,
práce v ní zas počíná se,
plničky jsou žactva síně.

Osvěženy líce dětí,
opáleny až do tmava,
oči slunka jasem září.
Mládež milá usměvavá

hledí ke svým učitelům,
jako květy k slunci tíhnou,
s důvěrou a láskou v srdci.
Vzpomínky se myslí mihnou.

Uplynuli prázdnin dnové,
nastala zas práce nová,
proto do ní pilně s chutí,
s odvahou se dejme znova!

Přinese nám květy vonné,
plody vzácné, plody zlaté,
vždyť nás učí pro dobro jen
srdce míti zaujaté.

PŘEHLEDNÁ TABULKA VŠECH PLANET A JEJICH ZNAČEK

Jméno a značka	Skutečný průměr v km	Střední vzdálenost od slunce v mil. km	Doba oběhu kol slunce	Doba otočení kolem vlastní osy	Vzdálenost od naší země v mil. km	Rychlost pohybu v milich.	Planety	
Slunce ☉	1,391.000	—	—	26 dní	149.50	—		
Planety	Merkur ♀ (Dobropán)	4.840	57.87	88 dní	88 „ (?)	79—218	6.4	vnitřní
	Venuše ♀ (Krasopán)	12.191	108.14	225	22 (?)	40—257	4.7	
	Země ♂	12.756	149.50	365 „	23 h 57 m	—	4.0	
	Mars ♂ (Šmrtonoš)	6.784	227.79	687	24 „ 37	57—396	3.2	vnější
	Jupiter ♃ (Kralomoc)	142.745	777.78	4.332	9 „ 50	592—975	1.7	
	Saturn ♄ (Hladolet)	120.798	1428.43	10.759	10 „ 24 „	1190—1646	1.3	
	Uranus ♅ (Nebeštanka)	49.693	2873.10	30.688	11 „ —	2570—3132	0.9	
	Neptun ♆ (Voďan)	52.998	4511.40	60.181	(?)	4281—4655	0.7	
Pluto ♇	(?)	5900.—	247 roků	(?)	(?)	(?)		

Hvězdář kouká do vesmíru,
pozoruje spoustu hvězdiček,
ze všech stálic a oběžnic
největší se jeví měsíček.

Pokuste se, milé děti,
vysvětliti toho příčinu,
dostanete za to doma
dobrý oběd nebo svačinu! J. Ž.

Kluci odstartovali v šíleném běhu a za chvíli, to jste měli vidět! Všech deset kluků přineslo krabičky plné much, mušek i ohromných, kovově modrých masařek. A přišli s nimi noví kluci, nabízející se do vlašťovčích služeb.

Vyplatila jsem deset šestáků, kluci vysypali mouchy na hromádku. Když jsem se podívala na tu černou hromádku, byla jsem přesvědčena, že ji vlašťovka nesezobe ani za tři dni. Klukům jsem řekla, aby s chytáním počkali.

Do večera však hromádku zmizela a časně ráno pak nastala nová honba. Ten den vyplácela jsem třikrát po desíti šestácích. Třetí den začali kluci stávkovati. Že prý šesták za krabičku je málo a kdesi cosi, že much už je méně než bývalo a že aspoň dva šestáky, jinak že se nebudou honit.

Co dělat? Vlašťovka zobáček otvírala i uznala jsem, že déle trvající stávka by hladounovi mohla uškodit. Tak jsem se podvolila platit. Ale věřte mi, že hlava se mi zatočila, když jsem si v duchu vypočetla, že za toho nepatrného hmyzožravce v kleci dám nejméně 6.— Kč za den. Drahá vlašťovka!

Tak žila s námi vlašťovička a zkrotla, že jsme ji mohli směle z klece vypustiti. Procházela se po okně, po stole, vydržela seděti na hlavách a stále jen zobala a zobala draho placené mouchy. Už netahala křidélko

po zemi. Pozdravovala se a sílila. Jak by ne, vždyť sezobala much za hezkých pár korun!

★

Pak udeřily chladné, deštivé dny. Venku začaly vlaštovky houfovati. Much ubývalo.

Kluci zahájili novou stávkou. Že prý mouchy už nejsou a než natchytají krabičku, že to trvá celý den. Že koruna by byla málo za tolik námahy. Tak ti kluci naříkali.

Tehdy jsem si řekla: „Už se s vlaštovičkou rozloučíme.“ Dva dny jsem to ještě vydržela, pak jsem vzala „drahého“ ptáčka a vynesla na dvůr do kvetoucího oleandru. Jenda smutně přihlížel, Růženka na rozloučenou ukápěla slzičky a mně bylo měkko u srdce. Mysleli jsme, že vlaštovička, jak ucítí svobodu, frkně a odletí. Ale kdepak! Hopkala s větve na větvičku, slétla na zem, pak mně na hlavu, oknem vlétla do kuchyně.

Tak hopkala a bavila se celý boží den. Měli jsme milou zábavu. Jak jsme ukázali mouchu, vlaštovička pro ni slétla. Na noc jsme ji zavřeli do klece, ráno zas vypustili.

A přece přišla chvíle a my se s vlaštovičkou rozloučili. Nevím, zdali nás opravdu opustila a vzlétla vzhůru za svými, kteří se chystali na dalekou cestu.

Vlaštovka zmizela, ani stopy po ní. Na střeše olizoval se kocour. Tvářil se podezřele. Že by kocour . . . ?

A my jsme se těšili, že vlaštovička, až se uzdraví, vrátí se ke své mámě a tátovi a bude jim vypravovati o jednom domečku, kde mají na dvoře kvetoucí oleandr a dvě malé, hodné děti. Těšili jsme se, jak my tu naši drahou vlaštovičku poznáme, až celé hejno zakrouží naposledy nad naší krajinou, a zatím . . .

Možná, že ten mlsný kocour na střeše rozřešil osud vlaštovčin lépe než my. Snad by byla, ubožáček, se svým křídélkem nedoletěla přes daleké moře a tam někde ve vlnách mořských bídně zahynula.

Nebo přece vzlétla a odletla?

Každým rokem přichází jaro. S jarem vrací se k nám vlaštovičky.

A když jejich radostné štěbetání ozve se nade dvorem, vzpomínáme všichni na naši vlaštovičku a říkáme si: „Vrátila se?“

Jeník hledí s klidem na svět.

CO VYPRAVUJE PĚTIKORUNA.

Josef is.

I.

Milé děti! Chci vám něco vypravovati ze svého života. Vím, že rády čtete o krásných pohádkových říších, kde žijí krásné princezny, udatní rytíři, čarodějové, kouzelníci, dobrá zvířátka, kde se vypínají nádherné zámky z ryzího zlata, s diamantovými střechami a kde tekou stříbrné řeky a hrají zvonkové vodopády. Jsem malá, dosti již ošoupaná pětikoruna, protože mě sevřelo již mnoho a mnoho dlaní, měkkých i upracovaných. Byla jsem již v ruce mnohého dítěte, které čte rádo pohádky. Tiskla mě již mnohá ruka dospívající dívenky, která se nechávala unášeti vymyšlenými románky a povídkami pro mládež. Tak často jsem si již myslela: „Ó vy dobré děti, oč byste byly šťastnější, kdybyste sledovaly více skutečnost denního života!“ Říše pohádek mohou vás ponaučiti, potěšiti a sevřít na chvíli ve své ta-

jemné náruči, ale víte dobře, že každá pohádka má svůj konec. Dočtete ji a chladná skutečnost vezme vám všechny ty krásné dojmy a nechá vám jen krásnou vzpomínku, protože tu nám nikdo vzítí nemůže.

Procházím životem a jdu z ruky do ruky. Někde se setkám s pláčem, někde se srdečným smíchem. Tak jako v každé pohádce setkáváte se s lidmi dobrými i zlými, tak jest tomu i ve skutečném životě. Budu vám o sobě vypravovat. Můj životopis se vám bude jistě líbit. Budu vám povídat všechno zcela upřímně. Prozradím vám každou svou myšlenku i úsudek, jaký jsem měla o lidech, kterým jsem musela bez odporu přijít do ruky.

Než jsem se dostala do oběhu, ležela jsem dlouho v Živnostenské bance. Bylo nás tam pohromadě 25, sbalených v jednom balíčku. Ležely jsme stále v chladné pokladně, která stála za mřížemi. Nikdo se k ní nesměl přiblížiti než pan pokladník. Když šel v poledne k obědu, zavřel pokladnu na dva zámky. Do každého měl jiný klíč nepravidelně zubatý. Když oba zámky zapadly, vzal za kliku a ještě jednou zkoušel, zdali je pokladna opravdu v bezpečí. Dělal to na nás trapný dojem. Povídal jsme si mezi sebou, že to asi ve světě nebude pěkné, když musejí lidé zavíratí svůj majetek, aby jim druzí nic neukradli. Bály jsme se skoro toho okamžiku, až nás pan pokladník rozbálí a pošle na okružní cestu světem. Ale Pán Bůh posílá posilu v pravý čas.

Jednoho dne přišel do banky jakýsi statný, veselý pán a dal se do živého rozhovoru s panem pokladníkem. Byl to asi nějaký cestovatel, neboť povídal, že již viděl mnoho měst, že projel skoro celý svět, ale nejlépe že se mu líbí v naší drahé republice, protože rodná zem hřeje naše srdce i tehdy, když fouká ostrý vítr krutého osudu. Řekl však, že je svět všude krásný, lidé že jsou všude stejní, ale nejšťastnější člověk že je ten, kdo má čisté svědomí a hodně peněz.

To nás povzbudilo. Začaly jsme býti hrdé na to, že budeme sloužiti ke štěstí lidí, a náš strach se rozplynul jako sníh na sluníčku.

Pan cestovatel vytáhl jakousi velikou bankovku a prosil pana pokladníka, aby mu ji proměnil za drobné peníze. Za 50 Kč žádal pětikoruny.

Konečně přišla řada na nás. Pan pokladník vzal náš balíček, odpočítal nás 10 a dal k hromádce peněz papírových i kovových. Já byla mezi těmi desíti. Strach, radost, zvědavost a touha po světě se u nás rychle střídaly. Rychlým pohledem jsem se rozloučila se svými spolusestrami, které pan pokladník vsypal do přihrádky v pokladně. Na víc mi nezbylo času, neboť nás pan cestovatel sebral a vhodil do kapsy, jen to zacinkalo. Za chvíli odcházel z banky.

Tak začala moje pout světem. Nyní vám budu vypravovati, co jsem již všechno zažila.

Když jsem se při chůzi svého majitele pohoupávala v jeho kapse, byla jsem zvědava, s čím se po prvé v životě setkám, jestli s dobrem či se zlem. Štěstí mi však přálo. Dobro přivítalo mě u brány světa. Zasmálo se na mne, že se mi radostí až hlava zatočila.

Stalo se to takto: Pan cestovatel vešel do jednoho obchodu, kde si koupil rukavice za 25 Kč. Dal obchodníkovi papírovou dvacetikorunu a jednu pětikorunu — a to mne. Tak jsem byla po prvé použita ke zprostředkování koupě.

Toho dne večer počítal pan obchodník svou denní tržbu. Vzal si mě do ruky a zalíbila jsem se mu, protože jsem byla zcela nová. Leskla jsem se jako pravé stříbro, ba snad ještě více. Pousmál se na mě a odcházel se mnou do svého bytu.

Měl malou dcerušku Mařenku, která byla dnes po prvé ve škole. Bylo to roztomilé děvčátko, kudrnaté jak malý pudlíček, buclaté jak

Důležité tajemství jen bratříčkovi do ouška.

měsíček v úplňku a švitořivé jako vlašovička. Mařenka si právě chystala věci pro školu. Paní učitelka jim dnes řekla, že budou mít zítra čtení a psaní, proto si dávala do brašny slabikář a sešit.

Tatíček k ní přišel, pohladil ji po hlavičce a řekl: „Mařenko, měl jsem dnes z tebe velkou radost, že jsi šla tak ráda do školy. Pilně se uč! Slibuji ti, že za každé pěkné vysvědčení dostaneš ode mne takovouto pěknou pětikorunu, jako je tato, hled! Můžeš s ní naložit, jak budeš chtít. Kup si, co chceš, ale mamince musíš pak říci, kam jsi ji dala.“

Mařenka měla ohromnou radost. Skočila tatínkovi na krk a dala mu takovou velikou pusku, že to mlasklo.

Po večeři dala rodičům „dobrou noc“ a odnášela si mě ke své postýlce. Stále se na mě dívala. Umiňovala si, že mě nikomu nedá, že si nic nekoupí, že si mě schová a bude si šetřit, aby si mohla koupit mluvícího papouška. Celou noc se jí o mně zdálo. Když se ráno probudila, hned se dívala, ležím-li ještě na jejím stolečku. Dala si mě do pouzdra a odnášela mě hrdě do školy. Zdálo se jí, že je bohatší, než ten nejbohatší král v pohádce.

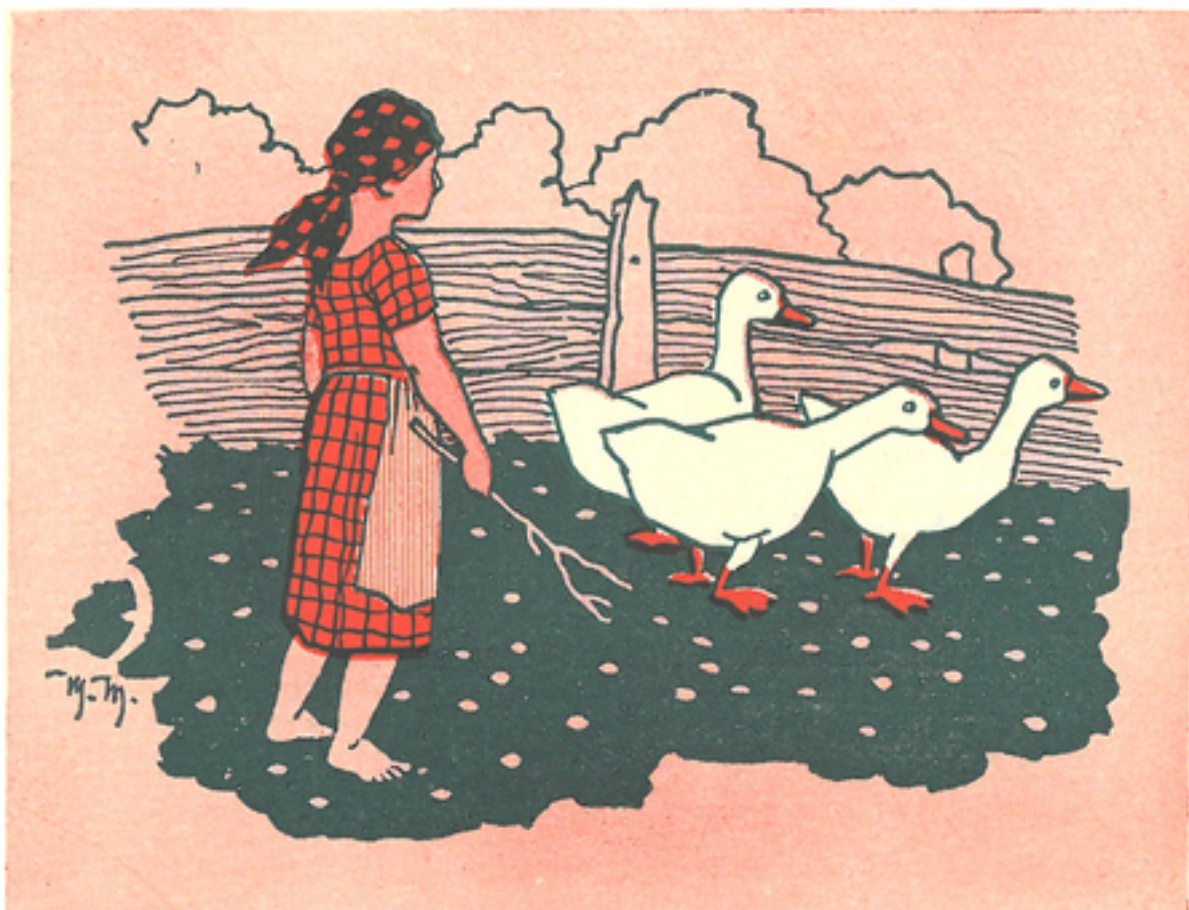
Rychle vstoupila do třídy. Nikomu neřekla, jaký klenot má v pouzdře. Paní učitelka přišla do třídy hned, jak na chodbě zazvonilo a vyučování začalo. Děti se učily číst a psát. Některým to šlo špatně, ale Mařenka v duchu jákala, neb maminka ji učila číst a psát již o prázdninách, proto jí to dnes bylo všechno známé. Zatím co druhé děti dělaly své první pokusy s napsáním „i“, otevřela si pouzdro, položila si je před sebe na lavici a dívala se na mne s takovou láskou a radostí, že jsem litovala, že nemohu mluvit jako vy, milé děti, abych mohla Mařence říci, jak ji

Rozloučení s létem.

mám ráda. Když uměly děti přečíst a napsat několik písmen, řekla paní učitelka, aby si vzaly slabikář, že budou číst první slabiky. Mařenka se dala chutě do čtení, ale četla jen pravým okem, protože levým pokukovala po mně. Nyní měly číst děti samy po řadě. Některým to šlo pěkně, některým zase špatně.

Najednou nastalo ticho. Přišla na řadu Anička Šimáčková, ale nečetla. Zastřela si ručkama obličej a dala se do hořkého pláče. Na otázky paní učitelky nemohla odpovědět, pláč jí stahoval hrdlo. Až když se trochu uklidnila, řekla tiše: „Prosím, paní učitelko, já nemám slabikář. Nemám tatínka a maminka je chudá a bez práce, protože je moc

„Však už vás nebudu dlouho pást!“

nemocná. Nemůže mi slabikář koupit.“ Jen to dořekla, rozplakala se nahlas. Celá třída ztichla, bylo slyšet jen vzlykot toho ubohého děvčátka.

V poslední lavici kdosi zdvihl ruku: „Prosím, paní učitelko, Vitásek má na prodej starší slabikář jen za pět korun.“

V Mařence přestalo tlouci srdečko. Zadívala se na mne, vzala mě do ruky, při čemž se jí prstíčky chvěly. Anděl strážný jí našeptával: „Mařenko, máš tatínka i maminku, máš všecko, co potřebuješ, kup za tu novou pětikorunu ten starší slabikář pro Aničku. Uvidíš, že ti to Pán Bůh vynahradí.“ Mařenka mě k sobě přitiskla, vždyť jsem byla jejím jediným pokladem. Chvilí váhala. Najednou však prudce vstala, běžela k Aničce, vtiskla jí mě do ruky a řekla: „Tu máš, Aničko, jdi si koupit k Vitáskovi slabikář.“ Pak utíkala zpět na své místo do první lavice, aby nikdo neviděl její slzičky radosti i žalu zároveň.

Paní učitelka Mařenku před celou třídou pochválila a poslala Aničku, aby si hned šla koupit slabikář, než jej Vitásek prodá někomu jinému.

V poledne přišla Mařenka domů, ale nešvitořila jak obyčejně. Věděla, že dnes vykonala dobrý skutek a že se po prvé ve svém životě zřekla svého potěšení ve prospěch druhého, ale nechtěla se s tím pochlubit. Tatínek si toho všiml a hned cosi tušil. Znal dobře svého raráška. Věděl, že když nemluví, že v tom něco vězí. Najednou se zeptal přede všemi domácími: „Mařenko, máš ještě tu pětikorunu, co jsem ti včera dal?“

Mařenka zrudla. Tiše jí vyklouzla odpověď: „Ne, tatínku.“ (Pokračování.)

SVATÝ HOSTÝN.

Před 25 lety 15. srpna 1912 na svátek Nanebevzetí Panny Marie byla vzácnými korunami ozdobena milostná socha bl. Panny Marie a Jejího božského Dítka na sv. Hostýně.

Přinášíme několik obrázků sv. Hostýna, jeho krátkou historii a popis.

Hostýn je 736 m vysoká hora u Bystřice p. Host. na Moravě, pravěké hradisko, jehož zbytky a násypy jsou dosud patrné. Když r. 863 sv. Cyril a Metoděj hlásali v našich vlastech víru Kristovu, hora hostýnská stala se posvátným místem a dle pověsti postavena tam kaple bl. Panny Marie, kde se lid shromažďoval k pobožnostem. Též se zde ukrýval v lesích před nepřáteli, hlavně ukrutnými Tatary. R. 1241 za ohromného náporu Tatarů z končin asijských všechen lid v největší tísní vzýval vroucně Pannu Marii o pomoc proti nepříteli. Přišla neočekávaně bouře s přívalem vod, blesky zapálily stany a pobily koně Tatarů, načež křesťané slavně zvítězili. Taktéž u Olomouce byli Tataři chrabrým Jaroslavem ze Šternberka poraženi a z Moravy odtáhli do Uher. Na sv. Hostýně byl pak postaven z vděčnosti a na památku vítězství malý kostelík, který však za války třicetileté (r. 1620) byl zrušen, načež r. 1628 Lobkoviči opraven a pak majitelem panství bystrického Janem hrabětem z Rottalu r. 1650 byl rozšířen a vyzdoben. Později pak přistavěny po obou stranách kostelíčka dvě kaple, z nichž jedna, zasvěcená bl. Janu Sarkandroví, jenž býval farářem v blízkém Holešově, dosud stojí. Třetí kapli postavil zmíněný zbožný hrabě doleji u zázračného pramene (nyní Vodní kaple); po tureckém vpádu ji opravil a vyzdobil r. 1700 bystrický farář Tomáš Požárník. Po druhé našel zbožný lid ze širokého okolí na sv. Hostýně útočiště i záchranu na přímluvu Panny Marie proti Turkům r. 1663. Tehdy hradisko hostýnské bylo narychlo změněno v pevnost a obhájci hrdinsky bojovali. Na důkaz vděčnosti a lásky byl v letech 1721—1747 hrabětem Fr. A. Rottalem dosavadní malý kostelík a jedna kaple rozebrány a postaven nový prostranný chrám, poněvadž nestačily množství poutníků ani dosavadní čtyři posvátné budovy, totiž kostel a tři kaple. Ze všech končin spěchal lid na slavné vysvěcení r. 1748. Nové rány však opět stíhaly sv. Hostýn. R. 1769 blesk zničil věže se zvony i střechou a r. 1787 byl vládou kostel uzavřen a prodán. Rozbit před chrámem kříž, strženy věže, krov i střecha chrámu. I vnitřek zničen, trčely k nebesům jen holé zdi. Lid moravský však putoval hlavně ve svátky mariánské ve velkém počtu na sv. Hostýn dále. Modlil se za své potřeby a prosil za vrácení svatyně. R. 1835 bylo zrušení chrámu odvoláno.

Rozhledna. — Korunovaná milostná socha P. Marie s Děťátkem na hlavním oltáři. — Zastavení křížové cesty.

R. 1841 se započalo s opravami a byly dokončeny r. 1847. První mši sv. v něm sloužil r. 1845 raihradský opat Šlosar. R. 1864 byly před chrám postaveny sochy sv. věrozvěstů Cyrila a Metoděje a r. 1881 založeno na podnět Dr. A. C. Stojana „Družstvo svatohostýnské“, jež vzalo si za úkol zvelebovati dále sv. Hostýn, později přičiněním P. Jana Cibulky T. J. změněno v „Matici Svatohostýnskou“ Od r. 1887 duchovní správu vedou a sv. Hostýn zvelebují členové řádu Tovaryšstva Ježíšova. Jejich péčí r. 1890 dokončena malba svatyně, opravena Sarkandrovka a příštího roku slavnostně svatyně vysvěcena J. Em. kardinálem Fürstenbergem a biskupem brněnským Dr. Fr. Bauerem za přítomnosti přes 100.000 poutníků. Dále přestavěn hostinec, zakoupen celý vrch sv.-hostýnský, postavena rozhledna 29 m vysoká s kaplí sv. Kříže, odkudž je rozkošný pohled na město Bystřici, Jeseníky, Radhošské Beskydy, Vsacké hory a Javorníky. R. 1908 zřízen nový zvon, 27 q těžký, z milodarů pořízena na starých valech mosaiková křížová cesta — řada to kapliček různého tvaru a ozdob — dle návrhů arch. Jurkoviče s obrazy od Úprky a Köhlera a postaveno široké schodiště od Vodní kaple až ke chrámu. Schodů je 250 se jmény dobrodinců. R. 1912 postavena útulna pro poutníky a pořízen lesní hřbitůvek s uměleckou železnou brankou a v pozadí s Myslbekovým křížem 6 m vysokým. Kněžstvem pořízen mosaikový obraz na průčelí svatyně s nápisem „Kněží své Královně“. Zaujímá plochu 24 m² a jest prací umělce Viktora Foerstra z Prahy. Sv. Hostýn je místem historicky důležitým, proto zde zřízeno též museum. V posledních letech pořízeno všude elektrické osvětlení, upraveny pohodlné cesty a silnice až na vrch sv. Hostýna, pořízen telefon, postaven symbolický pomník padlým, vystavěn rozsáhlý Poutní dům a j.

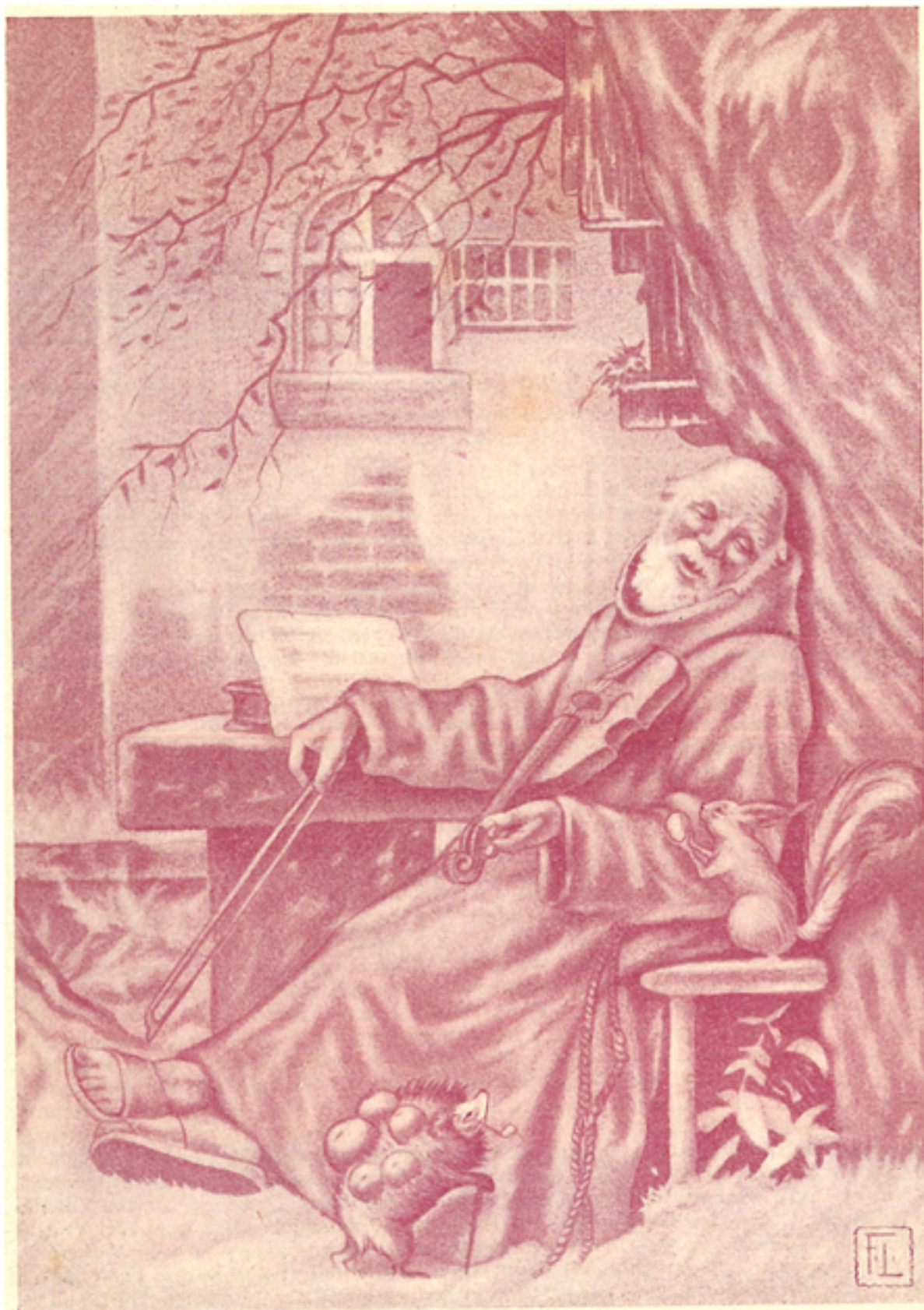
Nynější socha ve svatyni na hlavním oltáři je z r. 1845: Matka Boží, ana pravici roz-píná, na levici chová božského Synáčka, který pravou rukou žehná, v levé pak třímá svazek blesků a metá je do ležení tatarského. Zhotovil ji brněnský řezbář Edel a daroval ji benediktin Řehoř Volný z Rajhradu a též hlavní oltář. Pod sochou Matky Boží jest obraz, kde veškeren děj z r. 1241 polovypoukle je znázorněn. Korunka mariánská je ze zlata, pokrytá perlami a drahokamy, se znaky Moravy, Čech a Slezska. Nápis vyrytý uvnitř zlaté korunky mariánské: „Pořízena jsem byla zbožností lidu cyrilometodějského z lásky k Marii Panně, v touze větší slávy Boží. Praha jest rodiště mé, posvěcena jsem byla Piem X. v Římě l. P. 1912.“ Korunka Jezulátka má nápis: „Beránku Boží, který snímáš hříchy světa, smiluj se nad námi!“ Korunky navrhoval profesor z české techniky v Praze, architekt Josef Fanta, práci prováděli čeští umělci. Korunky byly vloženy na hlavu Panny Marie a božského Dítka za slavností u nás nevidaných J. Em. kardinálem Dr. Fr. Bauerem z Olomouce. Po korunovaci Vítězně Ochránkyň Moravy na sv. Hostýně rozezvučely se velebné zvony po celé Moravě.

Děti, letos se konaly vzpomínkové slavnosti, vzpomínejte i vy korunovace Panny Marie před 25 lety a prostě Ochránkyň Moravy, by zůstala i nadále Matkou lidu svému!

Poustevník svůj život celý
žije v stálém odříkání,
zbožné písně Bohu píše,
oddává se rozjímání.

Neublíží nikdy lidem,
ani tvorům v hustém lese,
každý ctí jej a z vděčnosti
pochoutku mu časem nese. J. Ž.

Dr. Přemysl Pospíšil:

SVĚDOMÍ.

O rytíři Divovousu, strašidlu na Hněvštejně a malém Honzovi.

Nad hradem Hněvštejnem přehnala se divoká bouře. Vítr skučel v cimbuří, opíral se vztekle o dubovou, železem pobitou bránu, ostře skřípající ve svých závěsech, stenal v začazeném krbu. Do jeho uhasínající záře zpod hustého obočí ztrnule zíralo dvě zlých, šedých očí. Mocný orlí nos a rozcuchaný rudý vous s mohutným knírem dodával sehnuté postavě nad krbem vpravdě hrůzného vzezření.

Po celém kraji obávaný loupežný rytíř Divovous z Hněvštejna a na Hněvštejně nebyl dnešní noci zřejmě ve své kůži. Zachmuřený jeho zrak bleskl chvílemi směrem k chodbě, vedoucí ke schodům k velké věži, jako by někoho neb něco očekával.

Do rozbouřené noci zahoukala z dále půlnoc. Vichřice venku se na chvíli utišila a do nastavšího ticha ozvalo se od věže tiché a pravidelné ťukání. Znělo to, jak by sám věčný Osud rozvážně a neúprosně klepal na dveře ztraceného života. Rytíř se zachvěl, popadl z krbu smolnou větev a váhavým krokem ubíral se ke schodům do věže. Leč uprostřed schodiště opustila jej odvaha. Praskající větev vypadla mu z ruky a z úzkých rtů vydral se bolestný sten. Rytíř s tváří hrůzou zbrázděnou padl na práh své komnaty.

Děs zachvátil černou jeho duši, zatíženou tisíci smrtelných hříchů. Před jeho vytřeštěnými očima přebíhaly nepřehledné řady stínů obětí, které kdysi vražedná a chtivá jeho ruka oloupila a o život připravila.

Nový mocný nápor vichřice rozrazil okno a ledovým proudem naplnil dusné ovzduší hradní síně. Rytíře opustilo vědomí...

Ranní úsvit rozehnal noční chmury a probudil rytíře ze mdlob. Ještě téhož rána shromáždil Divovous veškerou svou hradní čelad a oddané své žoldnéře a slíbil bohatou odměnu tomu, kdo se odváží o půlnoci vstoupiti do věže. Jen dvě odvážlivců — komorník Vinorád a odvážný vůdce žoldnéřské tlupy Vrahomil — vydalo se následující noci do strašidelné věže. Když však uslyšeli tajemné zvuky, odvaha je opustila. Jektajíce zuby a třesouce se na celém těle, utíkali, co jim nohy stačily.

*

Uplynula řada nekonečných dnů a nocí. Tajemné věži všichni se bázlivě vyhýbali, ba ani se neodvažovali mluvíti o nočních zvucích. Rytíře Divovouse zle hnětlo svědomí.

Svou ložnici přestěhoval na opačný konec hradu, aby neslyšel půlnočních strašidelných zvuků, ale nadarmo. Tížil ho děs a strašná tíseň, která s šerem večera do jeho duše padala a teprve s ranním úsvitem zvolna mizela.

I dal rytíř po celém kraji rozhlásiti, že vyplatí odvážlivci, jenž do věže vnikne a strašidlo zažene, plný pytel dukátů.

Nikdo se však nehlásil, neb nevěřil slibu a černé duši rytířově.

Malý Honza téhož dne, kdy hlasatelé rytířovi došli až do vzdálené a zapadlé jeho vesnice, seděl doma za pecí a znamenitě se bavil čerstvým vdolkem, který matka před chvílí upekla.

Zaslechnuv troubení hlásnic, seskočil s pece, vyšel rozvážně před vrátka chudičké chatrče a vyslechl slova hlasatelů.

„Půjdu tam!“ řekl si Honza. Nedbal matčiných slz, nedbal varování ani výsměchu svých druhů a šel.

S otevřenou náručí přivítal ho rytíř.

Po vydatné večeři, již Divovous vystrojil na počest svého hosta, vydal se statečný Honza krátce před půlnocí na odvážnou pout za strašidlem.

S mečem v jedné, se svící v druhé ruce stoupal zvolna a odvážně schod za schodem vzhůru k tajemné věži. Táhlý a smutný zvuk hradní hlásnice hlásil dvanáctou...

V zápětí ozvaly se strašidelné zvuky. Honza zaváhal, stanuv u železných dveří na samém konci schodiště. Záhy se však vzpamatoval a pokřižovav se, odvážně otevřel železná vrata, skrývající strašné tajemství, a stanul na prahu.

Tajemný zvuk neustával.

Uplynulo několik okamžiků, než oči přivykly hlubokému šeru, ovládnutému prostornou místností.

Honzův zrak zabloudil v kout, odkud se ozývaly tajemné zvuky.

A tam v zaprášeném koutě uzřel starý, dávno už odložený zouvák, na němž se vesele houपालy — tři malé, roztomilé myšky...

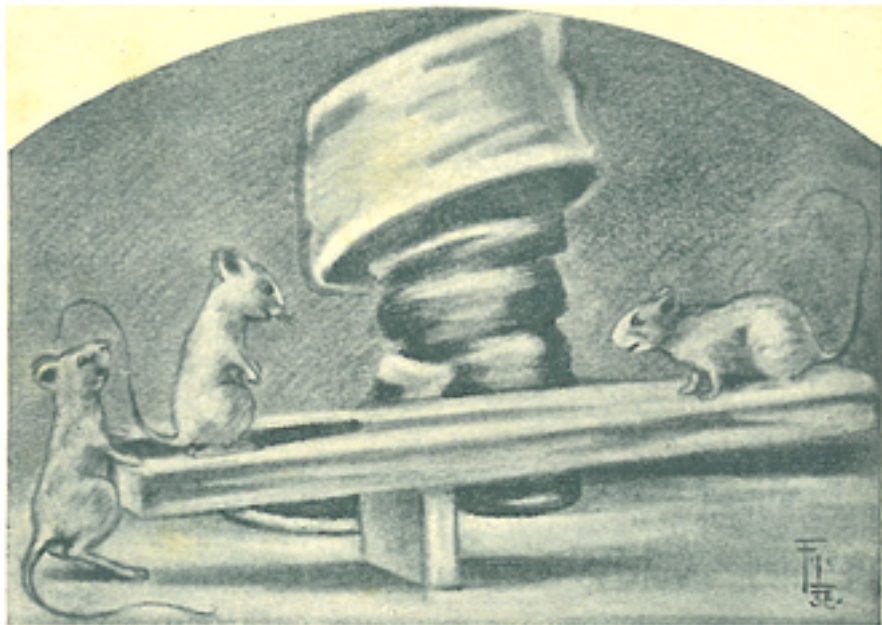

Věží zazněl bouřlivý Honzův smích, naplnil všechny hradní prostory a ozvěnou vracel se z nedalekého lesa...

★

Ještě dnes vyprávějí si lidé v tamějším kraji pověst o tom, jak tři rozpustilé myšky dovedly probudit svědomí strašného rytíře Divovouse, z něhož prý po této příhodě stal se člověk zbožný a dobroděj celého kraje.

Že malý Honza za získaný pytel dukátů koupil si krásný, veliký statek, kde dobře hospodařil až do smrti, nemusíme jistě zvláště připomínati. Tím končí pohádka o odvážném Honzovi.

NESPOKOJENÁ HUSA.

Bajka. — L. Kulička.

Byla jednou husa, která se cítila velmi nešťastnou. Jiným husám to ani nenapadlo — byly to však docela obyčejné husy, s nimiž nebyla žádná řeč. Ale naše husa cítila, že se narodila pro něco lepšího, než aby byla jen tak obyčejnou husou. Ráda by měla hlas jako slavík a peří jako páv. Ješitnost ji učinila vynalézavou.

S počátku lítávala na lesní paseku a naslouchala zpěvu ptactva. Doufala, že se tomu od nich naučí. Žrala jen na měkko vařené zrní, krk si mazávala kolomazí, aby měla pružné a ohebné hlasivky. Ale ať dělala co chtěla, měla hlas stále jak ostatní husy a dovedla jen kejhati.

Poněvadž s hlasem to nešlo, chtěla aspoň zevnějšek míti lepší než jiné husy. Čekávala, až byly večer červánky a pak se koupávala v rybníku, aby v červeně a zlatě svítících vlnách zbarvila svůj bílý šat. Když však vyšla z vody, viděla ke svému zármutku, že je zase jen obyčejnou bílou husou.

Jednoho dne si stěžovala své přítelkyni kachně, jaké má trápení. A dobrá přítelkyně hned věděla radu. „Běž k lišce,“ pravila, „neboť ta už pomohla mnohým ve starostech. Jistě ti také pomůže!“

Husa si dala říci a šla. Lišák seděl před svým doupětem a čekal na ty, jimž něco scházelo. Když husa v uctivé vzdálenosti se zastavila, volal jí srdečně: „Jen blíž, milostivá! Kdo jste a co vám chybí?“

Husa se přiblížila a začala koktat: „Já-já-já jsem byla dosud jen husou...“

„To vidím,“ smál se lišák, „ale co vám chybí?“

„Ach, vlastně nic,“ odvětila husa, „ale ráda bych měla příjemnější hlas.“

„Dobře, ale pak se musíte podrobit nepříjemné operaci,“ pravil lišák — zázračný lékař.

„A pak bych ráda měla pestrobarevný šat,“ honem ještě dodávala husa, aby snad na to nezapomněla.

„To zas musím něco předepsat na zevnější užívání. Zním červený inkoust — a ať zemru, jestli vám neučiní vaše peří krásným!“

To když husa slyšela, poskočilo jí srdce radostí v jejích husích prsou.

Ale lišák začal dále vyjednávat:

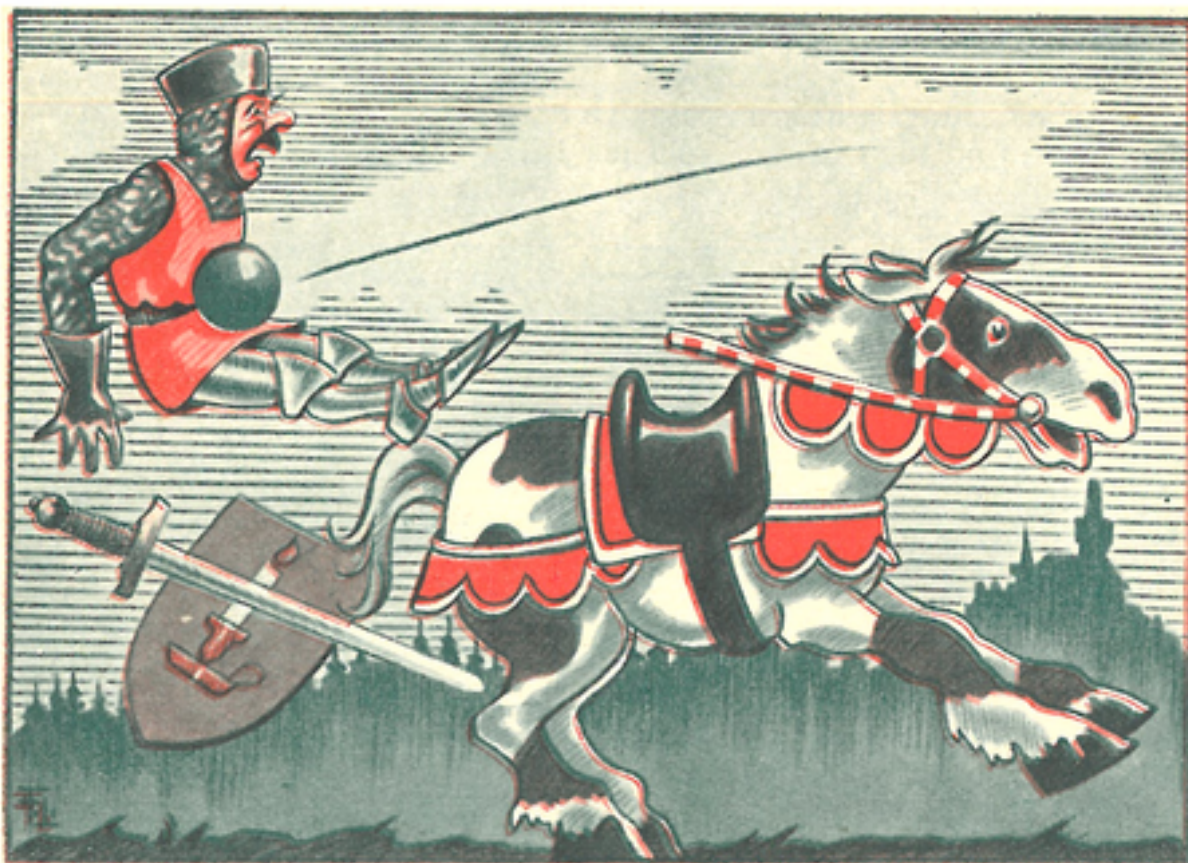
„Moje přemilá paní huso! Mohu vám směle říci, že vám pomohu. Podobných případů jsem měl již více, zvláště u lidí vašeho druhu. S hlasem se už ovšem nedá mnoho dělati, je zrezavělý. Ale troufám si z vás udělati krásnou labuť. V tom případě musím vám natáhnouti krk. Čím delší krk, tím krásnější labuť. Dejte si hlavu zde mezi latě plotu a já budu táhnouti tak dlouho, až bude váš krk dělati čest labuti.“

Hloupá husa sedla na lep lišákovi. Strčila hlavu mezi dvě latě — aby ji již nevytáhla.

„Mohu začít s operací?“ volal zázračný lékař.

Husa příškrčeným hlasem volala: „Ja-ja-ja — ale dělejte to, prosím, rychle, pane doktore!“

„Tak rychle, jak jen budu moci,“ pravil lišák a začal zuby lačně do jejího bílého krku. Ubohá husa bolestí začala křičet, ale lišák se smál: „Výborně! Půjde to! Už zpívá svou labutí píseň!“ A krev, tryskající z krku, zbarvila jí nádherně její prostý bílý šat.

Rytíři odvážný,
necválej k hradu,
kují tam na tebe
dva lidé zradu.

Koule tě zachvátí,
dřív než se nadáš,
co platna odvaha,
když s koně padáš! J. Ž.

WHAB NA MĚSÍCI.

Skautská verneovka. - J. K. Baby.

Whab, statný skautík známého nám oddílu, měl tři důkladné vlastnosti. První byla jeho záliba v lovení ryb, druhou jeho fantastické plány a smyšlenky a konečně třetí, výborný spánek.

Letošního roku zúčastnil se Whab krásného skautského tábora, který si postavili naši skauti na říčce Rokytnici. Říčka vytvořila velký mendl, který byl zarostlý hebcem zeleným pažitem. A zde vyvstaly ty stanové chaloupky, skrývající pro naše hochy tolik kouzla. Po celý den zazníval tu veselý hovor a smích našich skautů. Kolem tábora rostly stavby — dílo to neúnavných pracovníků. Tak přes říčku byl zbudován provazový most. Na fóru tábora vyvstala charakteristická zvonička, která si dovedla ihned získat lásku a obdiv každého návštěvníka. Zpívala svoji skřivánčí písničku obyčejně třikrát denně: Ráno hochy s pryčem volala, oznamujíc jim nový krásný den; v poledne jako kuřátka je kolem sebe shromáždila, aby společně vysílali prosby k Pánu, a večer lahodným zvukem naše skavty na jejich lůžkách do říše snů posílala. Skromná studánka poblíže táborové kuchyně byla přioděna dřevěnou chaloupkou ze samých břízových kulatinek. Svítala do dálky a vábila každého, slibujíc mu chutnou, osvěžující vodu. Rokytnice, říčka neširoká, ale zato v těchto místech dosti hluboká, spatřila jednoho dne nad svojí hladinou můstek, odkud brzy s veselým jáсотem vrhali se hoši do její vody.

V tomto ráji tedy pohyboval se náš Whab. Nebyl lenivý, ba s obrovskou chutí i vytrvalostí vrhal se vždy do práce, aby pomáhal své družině Havranů, a ochotně přijímal úkoly, které mu uděloval rádce Robin, ale ze všeho nejraději měl přece jen polední klid. V tu dobu byly totiž zakázány jakékoliv práce či hry. Hoši museli určitou dobu (obyčejně hodinu) klidně ležet či sedět, věnujíc se čtení či psaní, nebo „dolce far niente“ — sladkému nicnedělání. V tuto dobu měl Whab zvláštní výsadu: Směl lovit ryby. Pod olší u Rokytnice měl již své sedátko. Bylo to místo, kde ryby nejvíce braly — i v tak nevhodnou dobu, jakou je poledne.

Blim, bam, blim, bam, blim bam.

Zvonička svolávala naše skautíky právě na forum. Utvořili tu brzy kroužek, jsouce pouze v trenkách či plavkách — svých pracovních úborech a hlavním oděvu táborovém. Jejich těla byla již opálena, nebo jak oni říkali „opečena“ až do bronzova.

„Anděl Páně“, počal vůdce. Hoši brzy sborově vpadli a krásné i vznešené pozdravení andělské zvedlo se z údolíčka k nebes výšinám.

Brzy nato vidíme naše skauty za dlouhými stoly jídelny. Před každým stojí kouřící se vojenský šálek (t. zv. esšálek) vonné polévky. Skauti — družina Vlků — ji sami uvařili. Proto jim tím více chutnala.

„Tak co, Whabe, jak se ti dařilo na hlídce?“ prohodil Robin, když vyprázdnil svůj šálek.

Whab spolkl obsah lžice a pravil: „Pět hodin hlídky není hračkou. Věru, představoval jsem si to lehčí. Měl jsem špendlík a vždy jsem se píchal, když se mi zdálo, že bych mohl usnout. Přiznávám se, že mi byla ta hlídka nekonečně dlouhou.“

„Jo, holenku, zkouška o tři orlí péra je zkouškou osobní zdatnosti a statečnosti!“ pravil Robin, „ale již pojď, nebo nám všechny knedlíky snědí.“ A vzal svůj prázdný šálek, spěchaje s ním ke kuchyni. Z veliké

Zvědavá kočička.

Moravské Noviny.

konve si nalil teplou vodu, aby šálek vypláchl, a pak nastoupil na konec řady hochů, kteří tu stáli, čekající, až jim — jednomu po druhém, přidělí kuchaři porci.

Konečně se všem dostalo, vyprázdněny šálky, mísy a hoši si horlivě umývali příbory i šálek. Pak vše uložili na svá místa a nastal polední klid.

Whab, nesa přes rameno svoje udice, spěchal na milé místečko pod olší. Byl dnes jaksi unaven. Odpočine si tu.

Usedl. Vhodil udice a zadumaně pohlížel do plynoucí vody. Měk-ké a malinké, sotva patrné vlnky se rozbíhaly po hladině v tichém reji a opět mizely. Sem a tam jich několik narazilo s menším šplouchnutím na břeh. Jinak klid. Sluníčko vysílalo žhoucí své paprsky s neobyčejnou intenzitou. Zde pod olší bylo však mílo.

Žhavá obrovská koule je to slunce! Dává nám životadárné teplo a světlo. Kdyby vyhaslo — ach, to by bylo zle, zahynuli bychom tu všichni na zemi! A což měsíc? Tam že není života, protože je příliš vychladlý? Vždyť jej ozařuje také slunce! Proto nám přece v noci svítí. A Whab přerušil své dumání a rozjímání, pohlédnuv na brky udic a pak na oblohu, jako by hledal měsíc. Ale již opět sklonil hlavu a jal se dumat dále. Pustil se do toho měsíce. Julius Verne, jediný člověk, který byl tak daleko na měsíci, že to popsal ve své knize — to bylo něco! Tak se nechat vystřelit! Whab by neváhal vstoupiti do takové dělové koule. Anebo raketovým letadlem? To je také výborný stroj! Četl nějakou knihu, zdá se mu od Gallopina: Raketou do měsíce. Ale co, ani to se dobře nepodařilo! Tak kdyby si člověk mohl sám zařídit nějaký stroj — jen pro sebe, s kterým by letěl. Mohl by jej lehce ovládat a podrobovat svojí vůli. V takové dělové kouli Julia Vernea či raketovém letadle Gallopina je přece člověk příliš omezen. Taková dělová koule, vždyť ji nemůže ani řídit! A ty rakety také nejsou ještě dokonalé. E, vždyť Whab má cosi ve stanu. Zvedl se a šel do stanu. Nikoho cestou nepotkal. Vůbec ten tábor vypadal nějak divně. Vnořil se do stanu, hle, tam ležel zvláštní oblek, připomínal mu skafandr. No, to je přece ten jeho vynález! Tam u hlavy má měřicí přístroje a nohou řídí rychlost. Má totiž na nohou namontovaný zvláštní přístroj úžasné výkonnosti. Poletí jako šipka z luku vzduchem. A ten oblek? Právě do něho vlezl. Roztáhl ruce a poznal, že jsou spojeny s ostatním tělem blanou. A na nohou měl kormidlo. Bzzzmm — již letěl. Tak tiše, bez výbuchů raket či strašného výstřelu z děla.

Vždy s úsměvem.

Zmizel mu tábor s očí. Jen vzduch — a tam je měsíc! Jakou asi letí rychlostí? No, měřicí přístroj ukazoval 3000 km za minutu. Pane, to je let, až šla Whabovi z toho hlava kolem.

A tak než by se kdo nadál, spatřil před sebou stále se zvětšující kouli měsíce, zatím co svět za ním se menšil a menšil, až byl jen jako veliký míč. Whab poznal na něm Afriku a Evropu s Asií — věru jako by se díval z dálky na malý globus, podobný, jaký viděl v kabinetě ve škole. Ale měsíční koule se tak zvětšila, že zakryla Whabovi téměř obraz v popředí. Tu Whab také zpozoroval, že rychlost jeho letu se zvětšila na 20.000 km a stále se ještě zvětšovala. Whab již rozeznával rozervanou měsíční krajinu a cítil, jak se řítí proti jakémusi obrovskému jícnu, zatím co měsíční kraj vystupoval vedle něho napravo i nalevo.

Musím brzdit, nebo se roztrhám o měsíční povrch!

Úsilně začal brzdit, ale za chvíli nato, převrátiv se ve vzduchu, neboť letěl dosud hlavou napřed, dopadl nohama na pevnou měsíční půdu.

To je úžasné, on, Whab, je na měsíci!

Slunečko rozlévalo tu své blahodárné paprsky po nekonečných vyprahlých, jak poušť pustých pláních.

Kráter, do něhož, jak se nahoře Whabovi zdálo, zapadl, přeměnil se v kamenitou poušť. Kdesi v dáli vyvstával ostrý, špičatý vrch a v modravé dáli pásma vzdáleného pohoří.

Jak je tu mrtvo! Whab pocítil tu jakousi stísněnost. Eh, lépe je u nás na zemi! Nevím, proč my lidé toužíme stále sem. Vždyť by se tu nikomu nelíbilo. Nikdo by tu nechtěl žít, jako nežijí lidé na poušti.

Najednou se něco mihlo vzduchem kolem Whaba. Vzdušný vír, div ho nestrhl k zemi.

Co to?

Brzy zjistil náš hrdina, že to bylo asi meteorické těleso, které se tu prohánělo, aniž se rozžhavilo. — Záhy

Vysoké Tatry pod Kriváňom:
Pod strmým srázem se leskne
Zelené pleso na konci údolí bystřiny
Zlomiska ve výšce 2026 m.
Město Vis na poloostrově sv. Jura
s Masarykovou ozdravovnou na jihu
Dalmácie, SHS. Klimatické a mořské
lázně, rozsáhlé vinice. Tvrz
anglická francouzská. Bohaté kul-
tury oalem.

však spatřil Whab, jak v dálce na poušti vyvstal obláček prachu, svědek, že tam narazil meteor na měsíční plochu.

Proč se nerozežhvil? Ano, vždyť tu není vzduch!

Whab se ulekl, až mu tíseň sevřela prsa. Není tu vzduch!

Jeho kyslíková bomba je zcela nepatrná a nedostačující. A také nemá nic k jídlu. Na štěstí hlad se ještě neozýval. Leč Whab již musí zpět! Ano, ani se neohlásil bratru vůdci, ani — jak je to možné? Svět mu nebude věřit. Jestlipak ho pozorovali, když letěl?

Však jim to může ukázat ještě jednou.

Tu Whab zjistil, že již opustil měsíc a blíží se opět k zemi. Již počal opět rozeznávat souše a moře. Ó, země se již za tu dobu, co byl na měsíci, otočila.

Ano, ano — tam je to, Amerika a opět Amerika. Jedna je Severní, druhou, Jižní, je vidět jen zčásti. A Veliký nebo Tichý oceán. Nepřekonatelný. Brr, četl, jak se jeden člověk plavil po oceánu na vraku, když ztroskotala loď, jak zmíral žízni a hladem. Žízni uprostřed nekonečných vod.

Zatím země rozrůstala opět do velikých rozměrů. Zmizela Amerika Jižní a i Severní již bylo vidět jen zčásti; hlavně úžasná pohorí západních břehů — ale nejvíce bylo vidět moře. Moře, samá voda a zase jen voda. Padá do moře! Musí zmírnit, zastavit, letět podél země.

Tlačil nohama na páku, ale SOS!

Stroj vypověděl službu. Whab se řítí po hlavě do vody.

SOS! SOS!

Zahyne, nikdo nezví, kde.

Trhl sebou, vida v blízké vzdálenosti vodu, zamotal se, vše kolem něho v divném víru se zatočilo. Spatřil ještě brk, brk svojí udice.

Žbluňk!

S výkřikem zapadl do vody. Počal plácet

Na pobřeží Lopudu pod františkánským kostelem.

Zátoka lopudská, ležící asi 14 km severozápadně od Dubrovníka. — Štědrý dobrodinec Kuljevan vystavěl tu přístav, školu, radnici a jiné budovy. Zbudoval též krásnou, jedinečnou pobřežní promenádu až na západní špičce Lopudu, odkudž je skvělý pohled na celý záliv.

Oblíbený sport — lukostřelba.

„Tak nám pověz, Whabe,“ vybízeli ho Bobo, „či jsi spadl s měsíce, že se tak díváš?“ A Bobo se zasmál.

„Ano,“ odpověděl Whab bezduše.

Hoši na něho udiveně pohlíželi. Zatím vůdce uděloval své rozkazy a bylo nutno jim věnovat pozornost.

Když se večer sklonil nad táborem, vyprávěl Whab v kuchyni celé své dobrodružství.

„To jsi sebou mlel na té stoličce, že s tebou spadla,“ smál se Rolf, když Whab skončil.

„Ba, nediv se, vždyť ji Whab postavil přímo nad vodou a řeknu ti, seděl jsem na ní, ale moc nedržela,“ pravil Kakagos.

Dlouho debatovali hoši, než je zahnal rádce na kutě.

Pokračoval-li v noci Whab v letu, není nám známo.

rukama. Zpozoroval, že je v říčce Rokytnici. Vedle něho plavalo převrácené sedátko. Cítil, že háček se mu zabodl do nohy.

„Hola, Whabe, co to chytáš za rybu?“ křičel na něho Rolf se břehu.

Whab udiveně pohlížel, jak se sem sbíhají se všech stran hoši.

„Co děláš v té vodě? Vylez!“ volal na něho rádce Robin... Fuuuiiiít.

Píšťala bratra vůdce ukončovala polední klid. Whab vylézal na břeh. Pohlédl na sebe. Onen zvláštní oblek zmizel beze stopy. Whab byl pouze v plavkách a táhl za sebou udici.

Štrhl háček a spěchal k nástupu. Při tom se udiveně rozhlížel.

„Whab se chytil sám na udici,“ pravil vesele Širchán.

„Ale kdež, vrhl se za rybou a zůstal na udici sám,“ usuzoval Kakagos.

PASÁCI.

V. Martinek.

Odpoledne na políčku
sedávají při ohníčku
pasáci,
k teplu všichni přitulení,
hoj, to bývá vyprávění,
legrací!

Oříšek jim stádo střeží,
za tuláčkem kozou běží
v ústraní.
Brambory si v ohni pekou,
kouřem slzy z očí tekou
po skrání.

Šero když se v luka tlačí,
pasáčci pak rádi kráčí
k domovu.
Až noc přespí — ujednáno,
na pastvu se vrátí ráno
poznovu.

PRSTEN. — Jan Valoušek.

Blíže statkářova sídla v Kolečkově byla v dávné době opuštěna ovčírna. V jedné místnosti bydlil starý pasák. Byl již slepý a sedával pod lipou, kterou za mladých let zasadil. Jeho denní prací a starostí bylo, aby aspoň každého dne mohl jíti na mši sv. Avšak kolečkovský kostelík byl na návrší, dosti těžko dostupný slepci. Proto někteří hodní hoši, již tudy chodili do školy, vodili stařečka přes cesty vymleté od vody, aby neupadl do výmolu. Této příležitosti nikdy si nenechal ujíti Mírko, syn krmiče ze statkářova dvora. Pasák Vlna byl velmi povděčen Mírkovi za jeho úsluhy a snášel svoje strasti mnohem lehčeji.

Zahradníkův Filipek, stejného stáří s Mírkem, byl znám, že nikomu nic dobrého neučinil. Kdejaká skotačina se v Kolečkově udála, nescházel při ní nikdy Filip. Za letních dnů sedával slepý Vlna pod lipou. Bílé vlasy splývaly mu až na ramena, vzezření jeho bylo důstojné starce. Vlna byl živ z milosti. Byt a něco živobytí poskytoval statkář, ostatní z útrpnosti lidí. Jeho klobouk býval položen vedle na lávce, často v něm byla hromádka drobných peněz, jež kolemjdoucí starci ušetřili. Tu volával Mírka, aby peníze přepočítal a dal mu je do sáčku, který nosil při sobě. O tom všem věděl Filip a zlobil se na Mírka a na slepého pasáka Vlnu, že nedává jemu peníze přepočítat. Uzrál v něm zlý úmysl, jak by se oběma pomstil. Když jednou šel Mírko kolem statkářovy zahrady, poštval na něho jejich psa. Ač pes nikomu neublížil, návodem Filipa roztrhl Mírkovi kalhoty. Mírko upadl na zem a ještě se umazal. S pláčem to žaloval matce.

Matka pohladila Mírka po tváři a pravila: „Nic si z toho nedělej! Buď i nadále ochotný ke starému Vlnovi, když tě o to požádá. Pán Bůh nezůstane nikomu nic dlužen.“

Mírko se upokojil a vodil starého pasáka opět do kostela a měl-li jakou almužnu, schovával mu ji do sáčku. Filip byl nadále zlomyslný. Mírko často mezi haléři našel střípky, zabalené do papíru, které nikdo jiný do klobouku nehodil, jako Filip...

Kteréhosi dne vyšla si statkářova dcera na procházku. Nevysvětlitelným způsobem ztratila vzácný a drahý prsten. Byla vypsána velká odměna tomu, kdo by prsten našel a poctivě odevzdal. Ale veškerá snaha nalézt prsten vyšla naprázdno. V rodině statkářově skoro již oželeli ztrátu.

Starý pasák Vlna jak obvykle odpočíval na lávce u ohradní zdi a vy-

O prázdninách jsme pilně hledali houby.

hříval se na slunci. Filip hrál si s jinými hochy na honičku; mezi nimi byl i Mírko. Filip, aby nebyl pozorován, shýbal se k zemi pro vhodný předmět, aby jej zabalil do papírku a hodil starci do klobouku. Země však byla všude udupána a nebylo možno nalézt nic vhodného, co by se podobalo penízi. Konečně uviděl stranou ležeti s podpatku odpadlý kus bláta, veliký jako pětikoruna. Filip radostně vzal nášlapek do ruky, zabalil do kousku novin a se strany přišoural se k Vlnovi. Chlapci se rozutíkali k domovu a Mírko se přiblížil ke slepci, aby ho zavedl do jeho bytu v ovčírně.

„Milý hochu,“ pravil stařec, „zdá se mi, že cosi těžkého padlo dnes do mého klobouku, podívej se, co je to?“

Mírko rozbalil papír: „Jakýs nezbeda zabalil příšlapek s podpatku, vypadá to jako větší peníz,“ rozhorleně pravil Mírko a mrštil tím o zem.

Babička sbírá léčivé byliny.

Zaschlé bláto se roztránilo a v němém úžasu hleděl Mírko na zem. Před jeho zraky koulel se prsten, jehož kameny zářily jako v kostele světla na oltáři. „Dědečku, jen popatřte, jaký je to krásný prsten!“

„Což nevíš, že božího světla nevidím?“

„Ach, zapomněl jsem, tak jsem překvapen!“ Mírko vzal prsten do ruky a dal jej slepci.

Starý Vlna ohmatává kroužek: „Nejspíš zlatý prsten, posetý drahokamy. Nemýlím-li se, bude to prsten Elinky, dcery pana Lesnického. Proslýchá se, že ztratila prsten a doposud jej nenašla. Běž rychle do zámku a oznam tam svůj nález.“

Mírko nečekal na poslední slova a s větrem o závod octl se v zámecké budově. Kolem Mírka se shlukli služebníci a za okamžik přikvapila zámecká slečna Ela.

Mírko vyprávěl, jak podivným způsobem přišel k prstenu. Když se to dověděl Filip, kde Mírko našel prsten, náramně se

zlobil sám na sebe. Nikomu se s tím však nepochlubil.

Jelikož byla slíbena veliká odměna nálezci, uvažovali v zámku, že vedle Mírka je třeba odměniti i slepého Vlnu. Slečna Lesnických zavolala si Mírka a kladla mu otázky: „Vím, že se dobře ve škole učíš, sdělil mně to pan učitel. Chtěl bys jít na studie?“

„Otec je ve dvoře krmičem a nevydělá tolik, aby mohl na mne platiti,“ vyhrkl ze sebe zardělý Mírko.

„Na to se tě neptám. Chci jen vědět, máš-li touhu po vyšším vzdělání?“

„Mám,“ po chvíli řekl Mírko.

„Nu dobře,“ pravila slečna.

Od těch dob studuje Mírko s vyznamenáním a slepý pasák Vlna byl dále voděn do kostela sjednanými průvodci od slečny Ely do své šťastné smrti.

Filip, který šel také na studie, byl ze školy vyloučen, posléze i z učení řemesla zběhl a je na obtíž rodičům.

Po žních všude se zrnko najde.

VLAŠTOVIČKY ODLĚTAJÍ.

K. Květenská.

Kvapem dny se krátí,
hmyzu už je málo,
stíny padly všude —
tam, kde slunce hrálo...

Od božího rána
jejich hlásky zlaté
požehnání zvaly, —
inu, vždyť to znáte!

I pod naší stříškou
bylo jako v ráji,
vlaštovičky když nám
mile cvrlikaly

Dnes však — podzimu když
uvolněna cesta,
opouštějí v smutku
vesničky i města.

Opuštěné hnízdo
pod stříškou už stůně.
Oživne až s jarem
vdechu sladké vůně.

I. TAJFUN.

Třebas bylo Jimovi sotva šestnáct let, měl již velké plány. Nikdy jich však neprozradil, neboť komu také mohl by se svěřiti? Jenom kormidelník „Rekinu“ Daun ukazoval mu trochu srdce a zájmu, ale co z toho? Kormidelník Daun měl již asi padesát let a byl starým mořským vlkem, zatím co on, Jim, byl mladým vlčkem, který teprve chtěl ukázati světu a lodníkům, co dovede. K tomu klidná plavba „Rekina“ za pěkné pohody — třebas to bylo na bouřlivých jinak vodách čínských moří — nedávala nejmenší příležitosti k nějakým hrdinským činům.

Kromě kormidelníka Dauna opravdu nikdo se příliš nezajímal o Jima. A také málo bylo o něm známo.

Vědělo se jen, že se narodil na jakési lodi na Atlantickém oceáně, že byl sirotkem od nejmladších let, že se vychoval skoro sám v San Francisku a potom na různých lodích a že se nazývá všude a vždy jen „malý Jim“. Jaké bylo jeho pravé příjmení, nikdo nevěděl a nikomu také nenapadlo, aby se na to ptal. Ve své námořnické knížce měl vepsáno černé na bílém: „Malý Jim — 16 let“ a dost. Že byl silný a ku podivu obratný a že při své klidné, mlčelivé povaze znal dokonale své řemeslo, přijímaly ho lodi ochotně do služby, tím raději, že jako mladý námořník byl lacinější než staří vlci.

Kdo by se však důkladněji a pozorněji zadíval do očí Jimových, pozastavil by se nad tím, co asi ten hoch v sobě skrývá. Tyto oči, černé jako dva velké uhly, planuly stále podivným ohněm. Když Jim věděl nebo cítil, že někdo obrací naň pozornost, přimhouřil víčka a žár svých očí zacloňoval dlouhými řasami. Tehdy jeho mladičká, od slunce a vichrů bronzová tvář zdála se klidnou a jakoby zasmušilou. A takovým byl Jim navenek a pro všechny. Jenom ne pro sebe a ne pro své sny.

Službu vykonával důkladně, jak málokterý z jeho druhů. Byl při tom i veselý a hovorný. Když však po službě spěchali jeho druhové většinou do kabiny, aby si tam lehli a zapálili dýmky, malý Jim odcházel ke kormidelníku Daunovi nebo do nějakého zákoutí na palubě a teprve na noc vklouzl na své prosté lůžko.

Někdo ho kdysi viděl, že čte jakousi knížku, jindy zase někdo zpozoroval, že tužkou kreslí něco v sešitě. Pokusili se pak dobírat si ho pro to a udělati si z něho žert, ale náhodou přítomný Daun dost ostře je pokáral. Od té doby dali Jimovi pokoj a konečně přestali se o něj zajímat.

Tím pozorněji však malý Jim zajímal se o všechno, co se kolem dělo. Od kapitána až do posledního lodníka, který teprve před třemi týdny vstoupil v Ning-po do lodní služby, znal všechny a věděl, zač stojí. Od skladišť na zboží a strojoven na dně „Rekina“ až k místu, kde konal službu kormidelník, znal všechna zákoutí lodi a dovedl by se potmě všude dostat. Pozoroval všechno bedlivě, jako by tušil, že to všechno může mu někdy velmi prospět. Starý Daun se podívoval jeho touze po vědění a se své strany ochotně mu pomáhal.

„Vždyť kdo ví,“ mručel k sobě zkušený mořský vlk, „co z něho může být,

ŽÁKYNĚ MĚŠT. ŠKOLY V TIŠNOVĚ, většinou čtenářky Anděla Strážného, na duch. cvičeních v Předklášteří „Porta coeli“. Uprostřed jejich horlivý katecheta dp. P. Alois Stříž a dp. P. Václav Jalovecký, CSsR, který letos opět konal s dětmi exercicie.

když je tak všímavý a všeho si tak hledí. Náš kapitán Wilson také přece začal jako lodní chlapec a dnes je chvála Bohu jedním z nejlepších kapitánů.“

O tomto kapitánu Wilsonovi slyšel malý Jim od Dauna nejedno nezvyklé vypravování. Tak se stalo, že kapitán, silný jako balvan zhruba otesaný, s vyholenou tváří, s úzkýma očima ocelové barvy, vyrůstal v obrazivosti Jimově v bohatýrskou postavu námořníka, který dovede vítězně překonati bouře a tajfuny všech moří celého světa. Při výkladech o něm snil chlapec bezděky o své vlastní budoucnosti, snad ještě slavnější...

Kromě kapitána Wilsona byli na lodi ještě dva důstojníci. První z nich, jménem Pom, vysoký a hubený Angličan, vždy klidný a ukázněný, těšil se obecné oblibě. Druhý, jménem Dunckler, vydával se za Belgičana, ale nebylo jisto, jaké je vlastně národnosti, neboť dostal se na loď také teprve před třemi týdny v Ning-po, když dosavadní důstojník odejel na dovolenou do Anglie.

Právě tento Dunckler od počátku se nelíbil Jimovi a proto také chlapec věnoval mu největší pozornost.

Nepříjemný poručík měl tvář jakoby čerstvě uvařenou, červený, plošký nos, plavé a jakoby stále zaslzené oči, žluté vlasy a na červené kůži tváří i rukou tisíce pih. Kapitán Wilson vzal ho na svou loď jen proto, že nemohl dostati nikoho jiného. Hned první den svého pobytu na palubě osopil se poručík hrubě na starého námořníka Windta, který ležel s nohou poraněnou při nakládání uhlí a nepovstal [při příchodu důstojníka.

(Pokračování.)

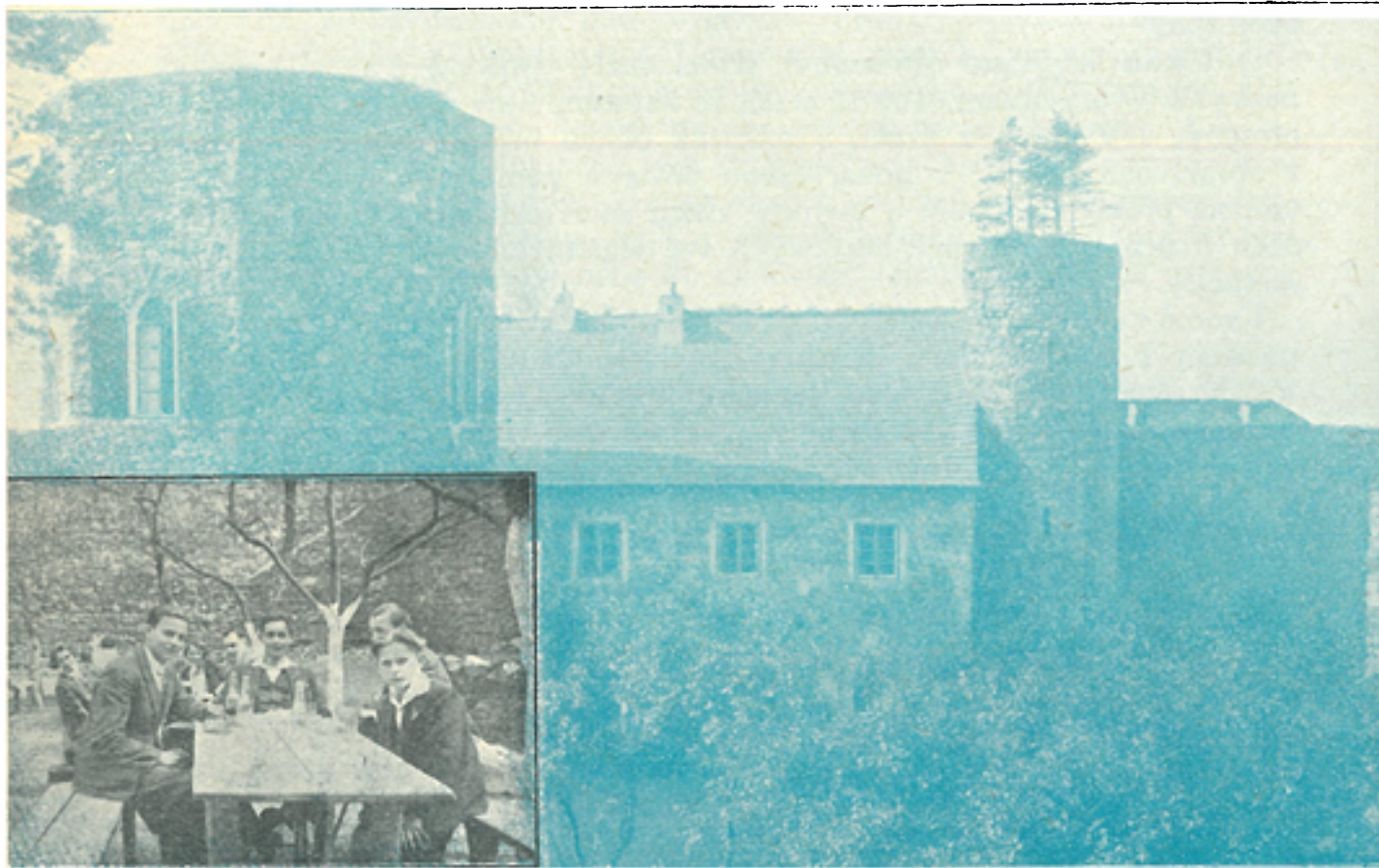
OKÉNKA DO SVĚTA.

NEVĚRNÍ KMOTŘENCI. Brněnské Lid. noviny otiskly letos v červnu tuto zajímavou zprávu: K líšeňskému velkostatkáři Belcredimu přišlo v těchto dnech asi deset místních hochů, aby ho požádali o kmotrovství při biřmování. Mladí líšeňští občané nebyli odmítnuti, ale bylo jim řečeno, aby neočekávali bůhvíjaké dary, doba je zlá a že tedy každý dostane jen dárek, jaký se dává obyčejně k biřmování: knížky a růženec. Do chlapců jako kdyby udeřilo, odešli a už se neukázali. Knižky a růženec, to je přece příliš chudobný dárek, to dají obyčejní lidé víc. Jen jeden hoch dodržel slovo a spokojil se čestným malým dárkem a velkým kmotrem. O biřmování dostal tedy slíbený růženec a knížku. Místo modlitební knížky, kterou očekával a která způsobila horkou krev ostatním

devíti chlapcům, dostal spořitelní knížku s původním vkladem 1000 Kč, ale zvýšeným o částky nevěrníků na rovných 10.000 Kč. Milí kmotřenci o svém kousku ovšem mlčí, aby nedošli smíchu. Tolik noviny. Proč by se měli jako katolické děti ještě více stydět, domyslíte si jistě sami.

KOLIK JE NA SVĚTĚ MALOMOCNÝCH. V Anglii je zvláštní společnost pro potírání malomocenství, této hrozné nemoci, rozšířené zvl. v teplých krajích. Na letošní výroční schůzi společnosti oznámil bývalý indický místokrál lord Halifax, že počet malomocných na celém světě pohybuje se stále ještě kolem pěti milionů, z nichž dva miliony jsou poddaní britské říše. Dnes víme o malomocenství mnohem více než před lety a velmi mnozí mladí lidé obětují život a zdraví, aby zlepšili smutný osud těchto nebožáků. Bylo by však po-

NOVÝ HRAD U ADAMOVA. Kdy a kým byl založen, není přesně známo. První zmínka o něm je z r. 1251. Nový hrad byl opraven markrabětem Janem kolem r. 1369. Po pánech Dobešovi a Benešovi z Boskovic a Černé Hory zachovala se dosud kamenná deska nad hlavní branou s letopočtem 1493 a erby: boskovským, šternberským a rožmberským. Pak Nový hrad držela původní větev boskovská, sídlící na Černé Hoře (1557) a po smrti Albrechtově a Šemberově připadl pánům z Liechtensteinů r. 1604, kteří hrad opravili, takže dosti dlouho vzdoroval Švédům a jen zradou se ho r. 1645 zmocnili, vyplenili, posádku pobili a hrad zapálili. Od té doby pustl. R. 1703 provedeny nejnnutnější opravy a r. 1806 dostavěna vysoká věž, leč tato byla r. 1848 do poloviny zase zbořena, aby se nesesula otřesy dole v údolí projíždějících vlaků. Nyní je přidělen s panstvím správě vysoké zemědělské školy v Brně. Zřícenina Nového hradu je vyhledávané výletní místo, jak viděti z obrázku, kdež po osvěžení a odpočinku na hradním nádvoří se pokocháme krásným rozhledem po širém okolí, obklopeném lesy.

třebí také velmi mnoho peněz, aby se mohlo užít prakticky všech vymožeností moderního lékařství a povznést nízký stupeň vzdělanosti mnohých východních národů. O to pracují obětavě také misionáři, z nichž mnozí věnují celý život ošetřování malomocných.

MYSLETE NA BOHA! Do hlavní ulice rušného obchodního města Amsterdamu svítí od nějaké doby za noci hořící nápis „Myslete na Boha!“ Tato světelná věta, ostře planoucí vedle četných reklam, má připomenouti všem chodcům a návštěvníkům holandského přístavního města, aby zvláště večer a v noci obrátili svou mysl z hluku ulic k všemohoucímu a všudypřítomnému Pánu nebes i země. Nepotřebovali byste i vy častěji takové připomínky? Proto také jsou nebo mají býti ve třídách — kříže, které mluví k naší duši ještě naléhavěji, než hořící nápis v ulicích.

LESNÍ ZDRAVOTNÍ POLICIE. Mnohé děti, ba i dospělí výletníci, přijdou-li v lese na mraveniště, mají velkou radost, když je mohou rozhrabat a mravence podráždit. A přece jsou mravenci velmi prospěšní ochraně našich lesů. Nové doklady o tom podává badatel Behrendt, jenž pozoroval po delší dobu život lesního rezavého mravence. Bylo mu nápadné, že tam, kde byla jejich mraveniště, nebylo na jehličnatých stromech v okolí skoro žádných škod od housenek sosnokaze borového. To jsou velmi žravé housenky, které už v mnohém kraji zpustošily celé lesy. Učenec pozoroval, že rezaví mravenci lezou ve velkých zástupech právě na ty stromy, na nichž sosnokaz klade vajíčka, a požírají housenky. Za tři neděle, a to v době, kdy housenky jeví největší žravost, zničili mravenci na 112.000 housenek, to jest 4666 housenek denně. Okolí mraveniště až do 18 metrů bylo housenek úplně prázdné. Housenky napadené na stromě spouštěly se po vláknkách k zemi, ale neušly ani tu svému osudu: mravenci je požírali i na zemi. Nechte jich tedy na pokoji, těchto pilných a vytrvalých strážců našich lesů, a nemstěte se za to, že vám některý vlezle pod šaty!

ŽRALOKEM NAŠICH VOD je štika, která dosahuje délky až 1 a půl m a váhy

„Krásný vzhled je na ten boží svět!“

25 kg. Velmi zajímavou rybou je hadovitý úhoř, který na podzim putuje k Atlantickému oceánu na vzdálené místo, o kterém se do nedávna nevědělo, a to ve veliké hloubce Sargassového moře, asi ve dvou třetinách cesty k Americe. Tam se v ohromném množství rozmnožují a v podobě polo-průhledných rybek se vrací pomalu do řek. Staří se nevracejí. V řece zůstávají 9 let. Krev úhoře je velmi jedovatá, ale teplem 60° C se jed, podobný hadímu, ničí. Mořská ryba, navštěvující naše řeky, je losos, který se vyznačuje zvláště chutným masem. Příbuzný lososa je známý pstruh, který žije v čistých horských říčkách. V horských vodách žije také nevzhledná ryba pulec nebo vranka, měnící barvy dle podkladu okolí, podobně jako ostnitá kalpuška.

NĚKOLIK SUPERLATIVŮ. Největší lhář: Kdo lže sám sobě. Největší omyl: Vzdát se. Nejhloupější a nejsnazší věc: Najít chybu u jiných. Nejhorší úpadek: Zoufat nad svými schopnostmi. Nejnákladnější záliba: Nenávisť. Nejlepší den: Dnes.

PŮJČOVÁNÍ KNIH je zařízení velmi

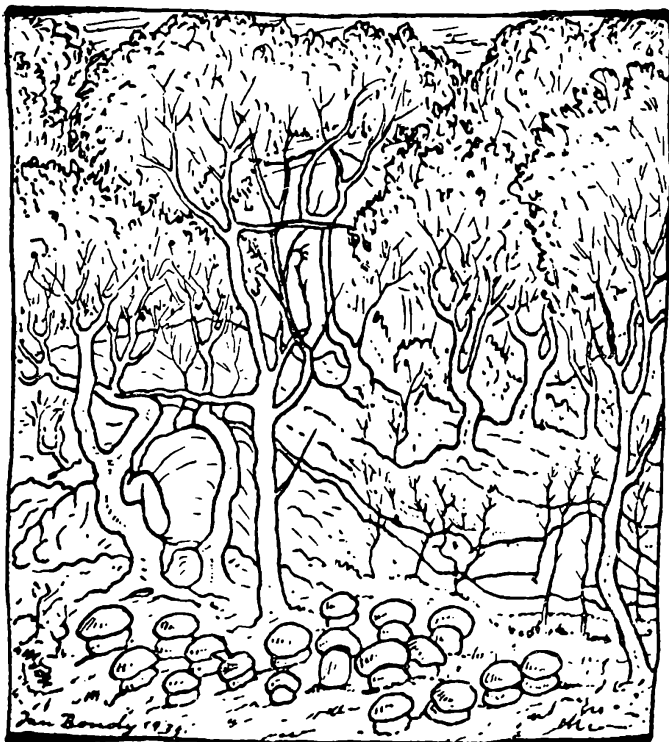
staré. Po prvé se o něm zmiňuje sv. Jeronym v listě knězi Pamphiliovi, který se zasloužil o rozšíření křesťanství tím, že si opatřil třicet tisíc nábožných knih a půjčoval je. To bylo koncem 4. století po Kristu. Podle vzoru tohoto horlivého kněze půjčovali jistě i později katoličtí kněží knihy prospěšné ke vzdělání věřících. Zmínka o veřejných půjčovnách knih vyskytuje se až v r. 1332, kdy se u bohatých lidí v Paříži jevila taková poptávka po rukopisech (knihtisk byl objeven asi o 100 let později), že obchodníci zavedli jejich půjčování. V Anglii zřídil první půjčovnu sám král Jindřich IV. pro studenty oxfordské university. Dnes, kdy se vydává tolik knih a mnoho se čte, má ovšem býtí snahou každého, aby si zvolna zařídil svou vlastní knihovnu. Komu to není možno pro nedostatek prostředků, má pamatovati, že již pouhá spravedlnost žádá, aby s vypůjčenou knihou šetrně zacházel a ji také poctivě vrátil.

ZE ŽIVOTA PRO ŽIVOT.

ZRNO PADLO NA PŮDU ÚRODNOU. Jako školačka ještě navštěvovala jsem též školu klášterní, kde učitelkami byly řeholní sestry. Mnoha krásným vě-

SKRÝVAČKA.

Děti šly do lesa na houby a ztratily se. Kde jsou?

cem tam učily. Mezi ty zvláště pěkné patřilo: „Snažte se každý den vykonat dobrý skutek!“ Naše třída čítala 36 žákyň. Každá si zapisovala do své knížky, co dobrého který den vykonala, a vždy za týden svoje zápisky ve třídě přečetla. Mnohdy to byly i příhody humorné, čemu se ostatní smály, ale moudrá sestra učitelka nám vše vysvětlila tak, že i věc legrační byla na konec správná. Předstihovaly jsme jedna druhou. Když jako čtrnáctileté jsme opouštěly školu a loučily se s milou sestřičkou, tu nám zvláště kladla na srdce, abychom nezapomínaly na dobré skutky. Jak to působilo na spolužačky, jsem nevěděla, ale mne dojala slova tak, že nikdy jsem nezapomněla snažit se denně vykonat i byt sebe nepatrnější věc. A po 35 letech jsem se přesvědčila, že dobrá sestřička nemluvila darmo. Stalo se toto: Vyřizovala jsem něco na brněnském nádraží. Vystoupivši z nádražní budovy, vidím venkovskou ženu, ana se něco táže několika lidí. Jeden ukazuje vpravo, druhý vlevo. Přistupuji k hloučku též. Snad příležitost k dobrému skutku, myslím si. A jistě. Přijela po prvé do Brna, neví si rady, bojí se přes ulici jít. „Ne, tak jsem si to nepředstavovala,“ říká mi. „Mám více věcí k vyřízení, domů musím ještě dnes jet, tak nevím.“ — Náhodou jsem měla čas, proto jsem se nabídla, že ji povedu, kam bude chtít. Odmítla. Prý ji doma varovali, aby každému nevěřila, jsou prý též nehodní lidé. Abych v ní vzbudila důvěru k sobě, řekla jsem žertovně, že velmi ráda konám dobré skutky, že již ve škole nás to sestřička učila, že jí nechci ublížit. Tu s velkým zájmem se ptala na jméno oné sestřičky. Po mojí odpovědi následoval oboustranně velký údiv. Ukázalo se totiž, že jest to moje bývalá spolužačka, která zároveň se mnou opouštěla školu. Ponaučení o dobrém skutku horlivě zachovává. Mezi jiným mně pravila: „Tak vidíš, holka zlatá, přece padlo zrno na půdu úrodnou.“ M. Kosíková, Brno.

ORÍŠKY.

První hádankářský turnaj bude v 1.—3. čísle. Rozluštění hádanek z těchto tří čísel pošlete najednou do 15. listopadu 1937 na adresu: Em. Masák, katech. a red. Anděla Strážného, Brno-Židenice. Mezi ty, kteří rozluští správně aspoň polovici hádanek, budou vylosovány knižní odměny. Mezi celoroční luštitelé všech turnajů budou pak vylosovány hlavní odměny. Skrývačky a jiné zábavní hříčky nepatří mezi hádanky, proto jich nevystřihujte a neposílejte!

1. SOUZVUČKA.

Jos. Otoupalík.

Přede dveřmi člověk bosý
naříká, modlí se, prosí.
Stará je to žebračka,
veliká ubožačka.
Ač jsem korun — — —,
neodchází, — — —.

2. REBUS (čas.).

Petrovský.

5 CD 50 100 1 1000 500 R 500 U

3. REBUS POPISNÝ.

Jenda Houšť, Bučovice.

← — Tečku tady máte,
← — mléčný výrobek znáte,
← — omastku používáte,
← — předložku pak na to dáte,
„celek“ prokazovat máte.

4. VSUVKA.

Petrovský.

Do obydlí když skautů
hmyzu domek dáme,
vládce země půlměsíce
hned tu uhlídáme.

5. REBUS POPISNÝ.

„Hlučínák“ — studentům.

← — čtyřicet hodin je,
— — — Němec východ pojmenuje,
— — — spojku jistě známe,
— — — do měřictví dáme.

Celek: věc je nemilá,
kdyby vůbec nebyla!

6. VSUVKA.

J. Čírž.

Dáš-li do vězení
hlásku,
máš staré doby
písemnou památku.

7. ZÁMĚNKA.

Josef Studený.

Se „s“ počasí nám v létě věstí,
s „l“ na krku zas koni chřestí.

8. SLOUČENKA.

Lidě Slámové — Trunda.

Slovana když s ptákem mořským
spojíš, dívko milá —
před Tebou se hned objeví
pohádková víla.

9. REBUS (čas.).

„Hlučínák“.

Čan Čan $\overset{\vee}{\text{A}}_{\text{sk}} 50 \overset{\vee}{\text{S}}_{\text{K}} \text{P} (50) \overset{\vee}{\text{K}} \text{U}$

10. ZRŮDA.

J. Čírž.

— správná — osoba, k níž
láska nemá mezí;
— zrůdu — každý z cest
si domů vozí.

11. OBLOŽKA.

J. S. M.

Když předků starých zbraň obložíme,
hned známého ptáka tu uzříme.

12. SLOUČENKA.

Lidka Stehlíková, Bojanovice.

K dotěrnému hmyzu
pobídku si dej,
celek si pak na mapě
hbitě vyhledej!

13. REBUS.

Vinárek — všem.

$\overset{\vee}{\text{H}}$ $\overset{\text{D}}{\text{D}} \overset{\text{D}}{\text{D}} \overset{\text{D}}{\text{D}}$ $\frac{\text{I}}{\text{(B)}}$

14. ZÁMĚNKA.

Br. Cyr.

S „á“ pouze bohatých sídlem bývá,
s „e“ však ruka i noha mívá.

15. RÁČEK.

Č. Lukášek, Syrovice.

→ Jméno knížete tak sluje,
← k ucpání se potřebuje.

16. SLOUČENKA.

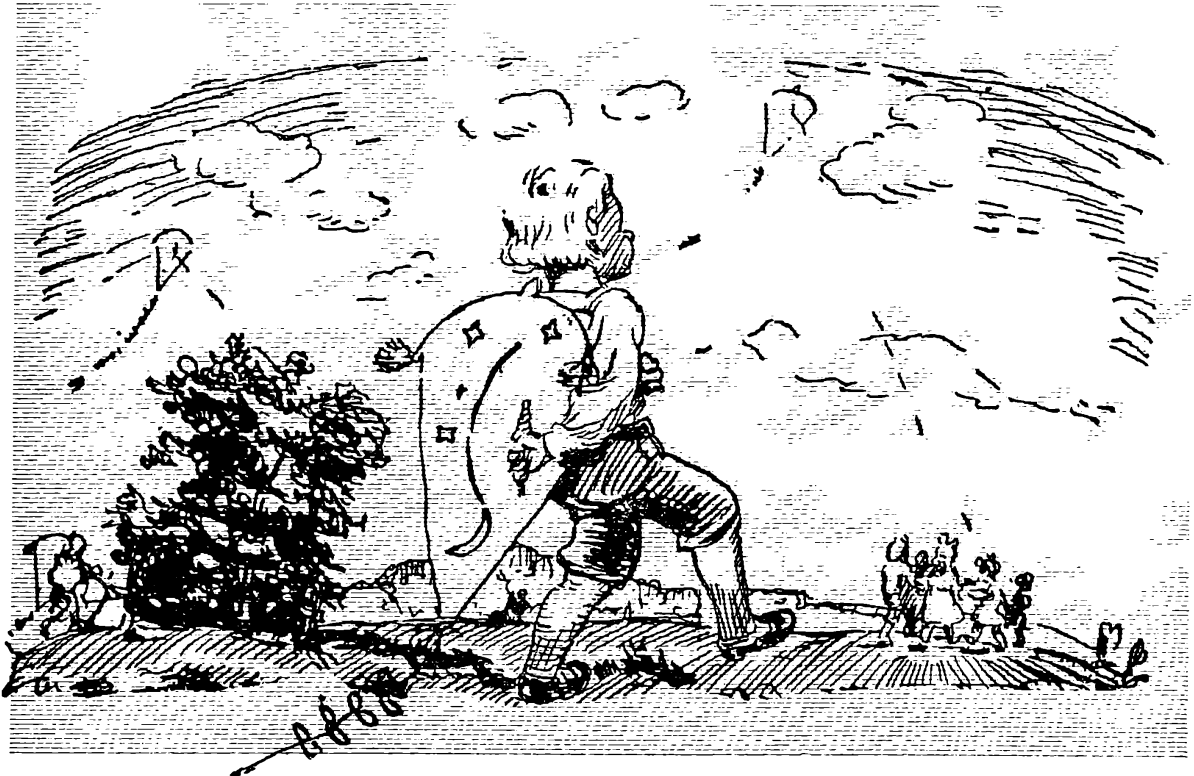
F. J. Bužek, Místek.

Citoslovce protivnosti
dohromady s papouškem,
ke trubení znám je dosti
bačův nástroj asi všem.

17. ZÁMĚNKA.

R. Daněk, Krásensko.

S „ů“ libou vůni dýší,
s „ý“ zříš v Japonců říši.

Vzletí ten můj také tak vysoko?

ZE STRÝČKOVY MOŠNIČKY.

PŘI BRANNÉ VÝCHOVĚ. Pan učitel vyprávěl žákům o válce a jak se na ni připravujeme. I vyvolal jednoho žáka a otázal se jej: „Pověz nám, co připravujeme na válku?“ „Nudle!“ odpověděl nepozorný, ale pohotový žák. (Jos. Pěška, Brtnice.)

Z DĚJEPISU. Pan učitel se ptal žáka K., aby mu vysvětlil, z čeho povstalo slovo rytíř. Chlapci mu napovídali Ritter. K. odpověděl bez rozmyšlení: „Z německého slova Litr.“ (Fr. Granát, m. šk. chl. v Příbrami.)

MALÁ MAŘENKA. „Babičko, ještě není čas k obědu?“ Babička: „Ne, Mařenko! Máš hlad?“ Mařenka: „Ne, babičko. Jenom žaludek mi jde napřed.“

V PŘÍRODOPISE. Učitelka: „Jak říkáme ptákům, kteří od nás na podzim odlétají?“ Žákyně: „S Pánem Bohem!“

OMLUVA. Učitelka: „Proč chodíš pozdě do školy?“ Žákyně: „Prosím, já za to nemohu, protože oni zvoní vždy dřív, než tam dojdou.“

MALÁ ANIČKA prosí maminku o kousek čokolády, ale ta řekne: „Ty jsi moc mlsná a proto nedostaneš nic.“ Anička však neustává prosit: „Maminko, pěkně vás prosím, dejte mi aspoň kousíček čokolády.“

Starší sestra Máňa, která si ráda Aničku dobírá, najednou povídá: „Ty pěkně prosíš, ale když něco dostaneš, tak špatně děkuješ.“ (M. Simonidesová, Kouty.)

ZASLOUŽENÝ TREST. „Pepíku, pročpak jsi byl zase dnes po škole?“ — „Nevěděl jsem, kde jsou Pyreneje.“ — „Dobře ti tak, aspoň si budoucně budeš pamatovat, kam co dáš!“

VYPOČÍTAVÁ. Maminka: „Tady, Liduško, je cukroví. Budeš-li hodná, dostaneš dva kousky; nebudeš-li hodná, dostaneš jen jeden.“ Liduška: „Tak já nejdříve nebudu hodná a dostanu jeden kousek; pak budu hodná a dostanu dva; dohromady tři.“

MAJÍ JICH DOST. Malý Karlík si přivedl k sousedům psa, který si tam začal vyklepávat kožich. Sousedka chtěla psa vyhnati, ale Karlík mávl shovívavě rukou a povídá dobrodušně: „Jen ho tu nechte! My máme doma blech dost!“

POTRESTÁN ZA SPRÁVNOU ODPOVĚĎ. Malý Stanislav přišel ze školy s pláčem. „Co se ti stalo?“ ptá se matka. — „Pan učitel mě postavil do kouta.“ — „Proč?“ — „Protože jsem já jediný odpověděl na jeho otázku.“ — „Co se ptal?“ — „Kdo dal žábu do kalamáře?“

Andělstrážný.

Podzimní nám nastal čas,
sklizeň hroznů již tu je,
dobrý vinař pečlivě
sladkou šťávu lisuje.

Všude radost, veselí
z dobré sklizně tento rok,
rozmilý náš trpaslík
z číše ssaje sladký mok.

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselský. — (Pokračování.)

Příhodu ukončil krátce kapitán Wilson tím, že si zavolal Duncklera stranou a dosti ostře mu oznámil, že na jeho lodi jsou všelijaké podobné výstupy jednou provždy zakázány, a to tím více, jde-li o lidi nemocné.

Dunckler polkl důtku a odešel zdánlivě klidně, ale Jim dobře si povšiml, jak mu oči zasvítily zlým leskem.

„Víš co, chlapče?“ oslovil Jima kormidelník Daun téhož dne večer.

„Co se stalo, otče Daune?“

„Zdá se mi, že ta žlutá veverka je dobré kvítko!“

„Také se mně tak zdá.“

„Pravdaže? Musíme si dát na ni dobrý pozor!“

Jim pohlédl na Dauna a neodpověděl. Ale slova starého kormidelníka utkvěla mu pevně v mysli.

Toho dne neměl službu. Ráno při úplně pěkném počasí zašel si Jim na palubě za kapitánovu strážní budku, vytáhl z náprsní kapsy jakousi ohmatanou knížku a dal se s celou duší do čtení. Byla to lidově psaná příručka o letectví s poučením, jak stavěti letadla a jak s nimi zacházeti. Ne po prvé studoval Jim tuto knížku očima i prsty, neboť okraje stran byly popsány od shora až dolů číslicemi a technickými kresbami.

Kdyby někdo z lodní posádky přistihl Jima nad tou knížkou, jistě by se mu vysmál, domnívaje se, že se Jim, jako každé dítě, baví obrázky. Ale nebylo tomu tak. Jim opravdu studoval, opravdu s velkou námahou samouka hleděl si osvojit poučení o přírodě, o zákonech pohybu a mechaniky. Měl svůj velký cíl a také neúmornou chuť do práce.

Skoro sám se naučil číst, psát a počítat a potom po dlouhé dny a noci, ukryt v zákoutích různých lodí, s mravenčí trpělivostí osvojoval si měřictví a počtářství, rostlinopis a fysiku, dějiny i chemii. S počátku se pokoušel poradit se s tím neb oním starším námořníkem. Ti však nechápali, oč mu vlastně jde, a odbývali ho smíchem. Tehdy se Jim uzavřel v sobě a nikoho se již na nic netázal. O školách ani nesnil: za učení musil by platit a on má sotva z čeho být živ. Zato skoro každý přebývající groš věnoval na zakoupení knížek, které pak ukrýval ve své dřevěné skřínce před zvědavými zraky posádky. Jeho knihovnička nebyla bohatá, obsahovala jen asi třicet knížek, ale že se k nim často vracel, znal je již skoro z paměti.

Nadšený knihomil nejvíce miloval cestopisy a podivné příběhy romantických hrdinů. Poněvadž v nich četl o lidech již dospělých, plných zkušenosti, moudrosti a učenosti, čerpal z nich povzbuzení k vlastní práci, aby se stal někdy jim podobným. Představoval si sám sebe jako jednoho z bohatýrů lidstva, vždy hotových k obětem za druhé, ale také odvážných a silných, nelekajících se žádného nepřítele, žádné překážky. Věděl, že

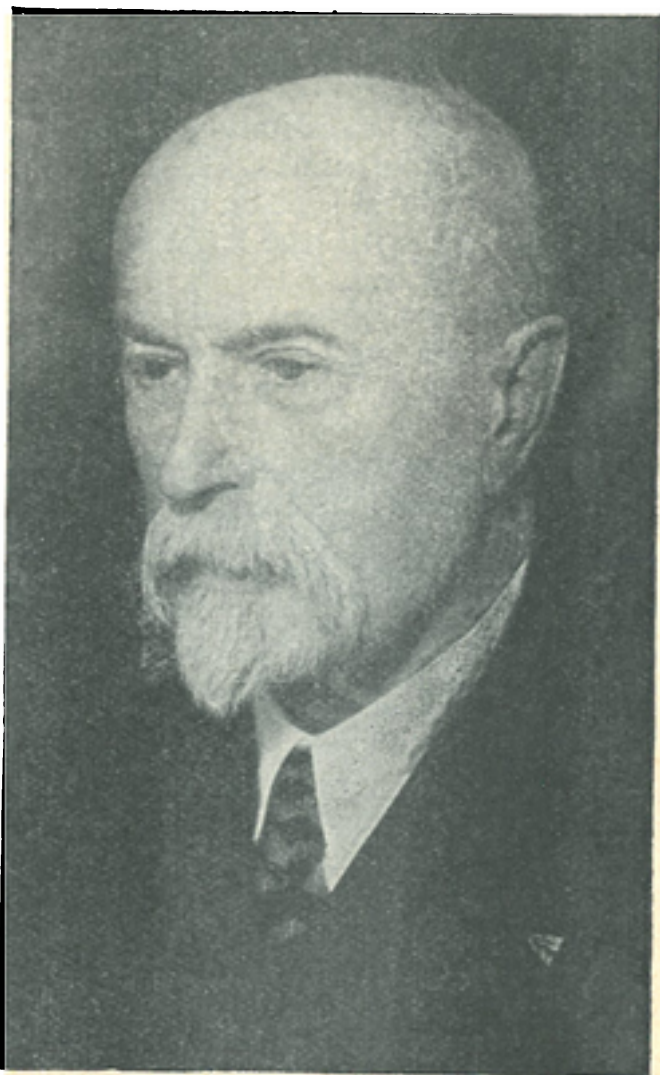
PRESIDENT-OSVOBODITEL

T. G. MASARYK

ZESNUL DNE 14. ZÁŘÍ 1937.

**BUDIŽ MU BŮH ŠTĚDRÝM
ODPLATITELEM!**

se musí ještě mnoho a mnoho učit, aby se stal takovým, a proto s takovou pilí studoval příručky nejrozmanitějších nauk . . .

Kolem poledne, když tropické vedro dosáhlo takového stupně, že se zdálo, že se člověk vaří ve vlastním potu, zavřel Jim knížku a očima, plnýma ještě číslic a kreseb, pohlédl na nebe a na moře.

Hustá voda hladce se zdvíhala, vlníc se za lodí jako aksamitová látka. Nebe bylo čisté a jasné, jen kdesi na severu mlžila se na něm jakási jasná skvrna, měnící se několika barvami. Ale žár dorážel odevšad. Ze vzduchu, s nebe, z rozpálené paluby, ano i z té klidné vody.

Jim se protáhl tak, až mu kosti v kloubech zapraskaly, a pozvolným krokem se ubíral ke kormidlu. Službu tam měl právě starý Daun. Snad je tím úpalem tak znaven, že rád postoupí své místo Jimovi, aby si trochu zdřiml někde ve stínu. Za takové pohody dovede přece řídit loď každý námořník.

Sotva však učinil Jim několik kroků, vyklouzla mu zpod bluzy knížka a padla na podlahu. Jim se schýlil pro ni a v téže chvíli spatřil kapitána Wilsona, vycházejícího ze strážní budky. Zmatený hoch rychle zdvihl nešťastnou knížku, ale vtě již vyňala mu ji z prstů silná ruka kapitánova.

Jim, jako by byl dopaden při zlém činu, sklopil oči a upřel je na rozpálenou palubu. Zatím kapitán pozorně prohlédl celou knížku. Když

poznal, že je to příručka o letectví, pozdvihl na chvíli brvy, dávaje tak najevo svůj podiv. Ale za okamžik již přijala jeho tvář zase výraz nerušeného klidu. Bez jediného slova dal zmatenému chlapci zase do ruky knížku a zamířil do spodní části lodi.

Jim vpadl jako puma do kabiny kormidelníkovy. Starý Daun, vida jeho rozčilení, pozdvihl k němu udivené, od mořské vody a větrů zplavělé oči.

„Starý mě chytil nad knížkou!“ vyrazil jedním dechem a jako školák stanul pod oknem.

„Phi!“ lhostejně upokojil ho Daun.

„A co bude nyní?“

„A co má být? S volným časem si přece můžeš dělat, co se ti líbí.“

„Mac povídal, že starý nemá rád učenou posádku.“

„Mac řekl hloupost a ty ji po něm opakuješ.“

Na chvíli zavládlo ticho. Byl tu tak dusný a rozpálený vzduch, že se zdálo nemožno vydržeti tu déle než hodinu. A přece Daun tu již dlel od šesti hodin a ani jediným slovem nezareptal.

„I ke mně starý nahlédl. Co si ho vodí po celé lodi,“ přerušil kormidelník mlčení.

„Hledá něco?“ zeptal se Jim.

„Pohleď na slunce!“

Jim vychýlil se z kabiny a začal se ohlížeti zvědavě po nebi a po moři. Na pohled se venku mnoho nezměnilo. Ale srdce Jimovo, srostlé od dětství

Jedeme o závod!

s přírodou, počalo bít trochu nepokojně. Nepůsobilo to moře, ale nebe a vlastně slunce. Bledá jeho plocha, zbavená úplně lesku paprsků, svítila tak nejistým a znepokojujícím světlem, že se jen těžce prodíralo rozpáleným vzduchem, zalévajícím celý světový prostor. Zdálo se, jako by se odtud snášelo k moři něco hrozného, co svírá srdce neznámým úlekem. Jim pomalým krokem prošel palubou.

V jedné chvíli spatřil otevřenými dveřmi kapitána Wilsona rozmlouvati živě s poručíkem Duncklerem. Několik vět doletělo k uším Jimovým a působilo tak, že se chlapec na patě obrátil a spěchal znovu ke kormidelníkovi.

„No, co je, chlapče?“ zeptal se Daun.

„Zdá se mi, otče, že dostaneme bouřku.“

„I mně se tak zdá.“

„Barometr klesá tak rychle, že to může na nás padnout každou chvíli.“

„A kdes viděl barometr?“

„Slyšel jsem, jak to starý povídal Duncklerovi.“

„Proč on vůbec mluví s tou veverkou?“

„Ba! Neprozradíte-li mě, povím vám něco ještě zajímavějšího.“

„No?! Dále!“

„Přeli se.“

„Cože? A proč?“

„Dunckler říkal, že se musíme obrátit a utíkat s vlnou.“

„Troufal si radit starému? No, no, to je neslýcháno! Pěkný důstojník, který chce poroučet kapitánovi!“

„Však starý mu také povídal, aby se schoval za pec, když se bojí.“

„Pěknou kysu jsme vpustili se země na naši loď!“

„Podle jeho názoru vjíždíme do cyklonu (vzduchového víru), proto prý mu musíme uhnout z cesty...“

„A opozdit se o několik dní. On by pak jistě hradil ze svého platu udržování lodi po ten čas!“

Sotva Daun vyslovil svou myšlenku, objevila se náhle ve dveřích postava kapitána Wilsona. Kormidelník i Jim pohlédli naň s obavou, zdali náhodou „starý“ neslyšel jejich rozmluvu. Ale kapitán klidným hlasem krátce oznámil: „Do kolika máte službu, Daune?“

„Do šesti večer, kapitáne.“

„Zavolejte hned svého nástupce a sám si odpočiňte, až vás dám zavolat. Budu vás později potřebovat.“

Bez jediného slova na vysvětlenou kapitán zavřel za sebou dveře.

„Já vás zastoupím, otče Daune,“ nabízel se Jim.

Chvalte a velebte Pána mého a díky Mu vzdávejte všichni tvorové, v pokorě nejhlubší služte Mu! — Sv. František.

„A budeš si vědět rady?“

„Proč by ne? Není to pro mě nic nového.“

Daun utřel utěrkou ruce i pot s čela a ke kormidlu pak se postavil Jim.

„Jistě nás čeká něco většího, když starý činí takové přípravy!“

„Více důvěřuje vám a vaší ruce, než komu jinému.“

„Ba, nejedeme spolu první rok. No, postůj zde, chlapče, a já se podívám pod palubu.“

Jim zůstal u kormidla sám, naplněn hrdostí, že sám řídí loď ve chvíli, kdy se očekává něco velmi vážného. Po hodině znovu tak náhle jako prve vešel tam kapitán.

„A to ty, chlapče, řídíš?“

„Ano, pane kapitáne!“

„Dobře. Vlna roste. Přídí stále proti ní dorážet!“

„Ano, pane kapitáne!“

Na severu, jako by přicházely z nejdálnějších moří, začaly se objevovat těžké, ponuré mraky, dole jako olověné, nahoře špinavě olejové. V ovzduší panovalo jakési hluché a hrozné ticho; v něm vlekl se čas tak pomalu, jako by to plynuly ne hodiny, ale dny, ba týdny a měsíce. V tom vyčkávajícím nepokoji bez nejmenšího závanu větru vlna jen rostla, stále více kolébajíc lodí. Při tom dusil všechno strašný úpal. Lodníci mohli jen s námahou dýchat a proto již toužebně očekávali západ slunce a noc, třeba rostoucí mraky před nimi věstily něco hrozného.

Konečně se slunce sklonilo k obzoru. Zdálo se, že nezapadá, ale vyhasíná, tak bylo malé a nezářivé, jakoby zamlžené. Po krátkém soumraku objevily se na temném nebi tisíce hvězd, visících neobyčejně nízko a kmitajících se jako plaménky na větru. S nastalým večerem vlna rostla ještě rychleji a výkyvy lodi byly stále silnější.

Zalit potoky potu, v rozhalené košili, bez bluzu pracoval Jim mlčky, ani na okamžik nepouštěje z mysli lodní mechanismus.

Kolem deváté večer vešel za ním starý Daun. Kolíbal se při násilných pohybech lodi a pravil: „No, chlapče, už toho máš dost!“

„Zpracoval jsem se, otče. Budu řídit dál.“

„Není z tebe špatný kormidelník, Jime. Statně držíš loď v rukou, ale to, co přichází, není ještě na tvé síly!“

Při těch slovech Daun zaujal místo Jimovo. Jediným pohledem přehlédl stroj, pak popatřil Jimovi přímo do očí a po chvíli znovu promluvil, jako by pomalu cedil slova svými zuby: „Nepouštěj oka s Duncklera a Hansa!“

Hans byl onen námořník, který vstoupil na loď zároveň s druhým důstojníkem v Ning-po.

„A co je, otče?“

„Pravím ti, neodstupuj na krok od Duncklera! Ta rudá šelma kuje něco nedobrého.“

„Však já si ho už vezmu na mušku!“

„Stane-li se něco, shod' ho po hlavě do kotelny! To není důstojník, ale lotr!“

Jim se chystal k odchodu a stavěl nohy tak, aby udržel rovnováhu.

„Ale nikomu ani slova, chlapče!“ zavolal naň ještě Daun.

„Rozumí se!“

Na palubě se pohyboval první důstojník Pom s několika lodníky. Zakrývali ventilátory a skuliny.

(Pokračování.)

Instruktor br. Kratochvíl vysvětluje brněnským skautům druhy skautských ohnišť a jejich užití. — Pečeme brambory! — Z prvního výletu katolických skautů ve Slapanicích v lesích u Horákova. — 9. oddíl skautek a šotků.

NAVŠTĚVOU VE SKAUTSKÝCH TÁBORECH.

(Kratičké reportáže ze země Msl.)

J. K. B a b y.

Jako skautský instruktor byl jsem srdečně pozván do všech téměř táborů katolických skautů země Moravskoslezské. Dovolte mi, abych vás, milí čtenáři, vzal na chvíli s sebou.

Jedeme z Brna jihlavským vlakem. Ve stanici Rapotice vystupujeme a zapadáme do krásných lesů. Minouce obec Ketkovice, zamířujeme vpravo k říčce Chvojnici. Tam v hlubokém a překrásném údolí je vybudován tábor brněnské divise. Cestou polem dohnali jsme skupinu skautek. Některé byly hodně malé — jsou to šotci. Domovenky nám oznamují, že jsou z Lukovan, z jedné z blízkých obcí. Vede je energická blondýnka, choť učitele. Je vidět, že ji děti mají neobyčejně rády a na slovo poslechnou. Dobře to vedený oddíl. Zapadáme do lesa. Prudce sestupujeme a tu před námi opět skupina skautských košil. Lukovanští nám hlásí, že jsou to skauti z Ketkovic, také katoličtí. Vede je br. Boček. Spěchají jako oni na táborový oheň, k němuž byli pozváni. Máme se

nač těšit! Jásavé hlasy a brzy v zeleném údolí zasvítily bílé stany a my jsme spatřili nahnědlé skautské košile. Je tu pilno. Skauti po celý den nezahálají. Služba, to jest družina skautů, které připadla toho dne služba, otáčí se v kuchyni, řeže dřevo, připravuje hranici na táborový oheň. Ostatní družiny sedí vždy kol svého rádce a asi se něčemu učí. Vskutku, je to ta skautská škola, kterou vypracoval náčelník UKSM prof. Němec. Jsme uvítáni a pak si prohlížíme tábor. Třicet bílých stanů pěkně sestavených v kruh tvoří ve svém středu krásné náměstíčko, uprostřed něhož se zvedá stožár s vlajkou. Před vůdcovským stanem vystává skalka s květy a nápisem: Tábor brněnské divise 1937. Z vůdcovského stanu vystupuje jakýsi kněz. Je to ústřední duchovní rádce P. Meixner. Táboří tu také se skauty. Velitel tábora Jan Pásek, zvaný Monarcha, tiskne mi srdečně ruku. Ve stanech vedle vůdcovského sídlí bohoslovci. Však to ukazují i nápisy na stanech. Ten vpravo: Na kaplánce, vlevo: Plebánství. V dalších dnech jsem brzy poznal, že bratři Pekárek, Kapinus, Hadraba a Matzner stali se opravdovými skauty, duší i tělem (jsou opáleni do bronzova) a že hoši si je neobyčejně zamilovali. Tábor byl s počátku veden bratrem divisním zpravodajem Goldem, později místonáčelníkem bratrem Menšíkem. Bratr náčelník, který v tomto táboře zbudoval mnoho ideového, navštívil tábor již několikrát.

Leč prohlédněme si tábor dále. Je zbudován na místě, kde tábořili katoličtí skauti již v roce 1931 a roku 1932 jsem tu vedl tábor brněnského sboru. Tedy již po třetí na tomtéž místě. Jenže letos je několikrát větší. Kuchyň obstarávají dvě obětavé maminky hochů, paní Uličná a paní Roušová. Nově nacházíme u tábora pěknou břízovou zvoničku a vedle ní polní oltář, kde bývá sloužena mše sv. Na volném prostranství je volleyballová síť a kousek dál byla zbudována škola lesní moudrosti. Tak na př. druhy skautských ohnišť a jich užití či lesní přístřešky a pod.

Vedle Brňáků tábořili tu skauti z Břeclavě, Jihlavy, Tišnova. Návštěvy v táboře byly tak časté, jak snad v žádném jiném. A kolik vzácných návštěv tu bylo! Vzpomenu třeba jen ndp. kancléře dra Kratochvíla, starosty skautů dra Drobného, P. Hudečka, dra Frýba a j. a j. Okolní

J. Ž.

Hra v kuželky sport je pěkný, jistě že vás baví všechny, se zájmem a s blahem v líci holdují mu trpaslíci.

Místo koulí ježky mají — ti po hodu pospíchají od kuželek zpět ke hráči, ten, kdo staví, nemá práci.

vesničané pořádali do tábora ce pravy.

Brněnské skautky tábořily letos na řece Oslavě u mlýna Skřipiny. Tábor vedla zprvu úřednice sestra Roušová a později učitelka Frýbová. Byl ovšem mnohem menší, než tábor hochů. Pět stanů tulilo se v klínu stromů. Malá kuchyň vábila lahodnou vůní. Od rána do večera ozýval se v táboře veselý zpěv skautek. I tento tábor byl poctěn několika vzácnými návštěvami.

Husy pochoduji.

Třebíčtí skauti spolu se skauty z Moravských Budějovic a hlavně z Velkého Meziříčí vybudovali také tábor na Oslavě, jenže daleko od vlastního Pooslaví. Tábořili u Tasova, blíže vesnice Oslavy. Jedenáct stanů, stojících v krásném, ne příliš uzavřeném údolí, překvapilo mne svou uspořádaností. Místo bylo dobře voleno. Stany stály pak rovnou u řeky, když jsem tam dorazil na kole. Tábor vedl br. Kokeš spolu s Povolným. Našel jsem tam i pana prof. Krejčího, který původně přijel na návštěvu, ale tak se mu tam zalíbilo, že v táboře zůstal delší dobu. Duchovní správu vedl velkomeziříčský pan kaplan. Pod vysokým stožárem stál polní oltář, zdobený kvítím. Kol něho družinové vlajky pěkně harmonisovaly. Jak dojemná byla ranní mše svatá, když jste klečeli uprostřed stanů — kol dokola svěží příroda a šumící splav provázel vaši pobožnost preludiem. Také tento tábor dostal mnoho vzácných návštěv a vykonal kus propagačního díla besídkami a táborovými ohni. Hoši navštívili v Tasově také známého básníka a spisovatele Jakuba Demla, který je vlídně přijal. Programově bylo tu více volna, neboť ani tito naši skauti si letos nevařili, ale měli v kuchyni vládce hromů a blesků pana Kabátka, který se staral o jejich žaludky.

Jihlavští skauti tábořili blízko Jihlavy v trvalém táboře s chatami.

V srpnu byl podniknut v nové skautské chatě v Rajnochovicích u Olomouce branný a vůdcovský kurs. Velitelem kursu byl obětavý skautský pracovník štkp. gšt. F. Šeda, budovatel tohoto prvního skautského domova v zemi Moravskoslezské.

JEDE, JEDE BROUČEK...

Karel D o u b r a v s k ý.

Jede, jede brouček,
veze z lesa souček.
Za ním letí muška,
jeho věrná družka.

Počkej na mne, broučku,
nesu z mlýna moučku.
Navaříme kaše,
to je strava naše.

CO VYPRAVUJE PĚTIKORUNA. J o s e f i s. — (Pokračování.)

Otec s matkou se na sebe podívali. Po obědě nastal výslech a Mařenka musela s pravdou ven. Tatínek poslouchal mlčky. Pak sáhl do kapsy, vyndal jinou pětikorunu a dal ji Mařence se slovy: „Učinila jsi radost Aničce i mně, Mařenko. Byl to krásný skutek od tebe. Ten si na účet u Pána Boha dává, kdo se nad chudým smilovává. Pán Bůh ti to jistě odplatí a zde je odměna má — jiná pětikoruna k tvému libovolnému použití.“ Vyzdvihl Mařenku do výše a radostně ji políbil na čelíčko. Mařence se zatřpytily v očkách slzy radosti.

Vy byste byly, milé děti, nespátřily tehdy svým zrakem to, co se stalo. Každou slzičku, kterou Mařenka radostí vyronila, sebral její anděl strážný. Každá se mu v ruce proměnila v krásnou, lesklou perlu, kterou zanesl do nebe, aby byla zasazena do koruny Mařenčiny oslavy, kterou dostane, až jednou přijde na věčnost.

Tak jsem, milé děti, spatřila první dobro na světě. Jelikož mně po prvé odhalila záclonu krásy dětská ručka, proto jsem si umínila vypravovati o sobě dětem. Mám vás ráda, proto vám budu o sobě vypravovati dále. Zatím napodobujte tu hodnou Mařenku a čiňte radost druhým, hlavně chudým dětem.

II.

V kapse starého Vitáska jsem se dlouho nehřála. Byl to starý, malý, nevzhledný muž rezavých'vousů, málo mluvil, skoro nic. Bála jsem se ho.

Z pohřbu presidenta T. G. Masaryka 21. září 1937 v Praze. — Rakev na lafetě děla.

Avšak po hodinovém pobytu v jeho kapse jsem seznala, že v jeho hrudi tluče zlaté srdce. U dveří Vitáskova obchodu si podávali žebráci ruce. Nikdo z nich neodešel bez almužny. Beze slova sáhl vždy Vitásek do levé kapsy, ve které měl připraveny peníze výhradně pro žebráky, vyňal nějaký peníz, dal jej žebrákovi neb žebračce a rychle se obrátil, aby nemusel slyšeti dík a viděti úklonu těch ubohých lidí. Ačkoliv nepromluvil ani slova, přece mluvilo jeho srdce. Zdálo se mi alespoň, že při každém udílení almužny zabušilo jeho srdce prudčeji, jaksi radostněji a celý jeho obličej se zaskvěl neznámým jasem.

Poznávají druhá.

Večer, když šel zavírat obchod, přišel k němu žebrák, prose ho až skoro dotěrně o nějakou podporu. Privil, že má hlad, protože od božího poledne ještě nejedl, a že nemá v kapse ani na krajíček chleba.

Vitásek sáhl do levé kapsy, ale ta již byla prázdná. Šel do pokladny, ale ani tu nenalezl drobnější peníz než pětikoruny. Byl na rozpacích. Vzpomněl si, že má v pravé kapse pětikorunu od malého děvčátka za antikvární knihu. Sáhl do kapsy a vytáhl mě. Zaradovala jsem se v domněnce, že jsem se stala opět nástrojem dobra, ale velice jsem se zklamala. Vitásek sice vykonal šlechetný čin, který mu Pán Bůh jistě bohatě odmění, ale dal peníze do ruky muži, který si jich nezasloužil.

Jmenoval se Doubrava. Byl to člověk, který nebyl hoděn, aby ho země nosila. Jeho život byl jako škaredě řinčící řetěz, spletený ze samých hříchů, podvodů, lží a různých nešlechetných skutků. Chcete věděti něco z jeho života, milé děti? Povím vám krátce, co jsem slyšela po jeho smrti. Raději bych vám o něm neřekla ani slova, ale učiním tak k vůli jeho jedinému příteli, kterým mu byl pes Brouček.

Starý Doubrava byl synem sedláře, hodného, poctivého a pracovitého muže. Měl zděditi po otci dobře zavedenou sedlářskou dílnu, ale práce mu nevoněla. Otec jej chtěl vésti k dobrému životu, ale jeho snaha byla marná. Když domlouval synkovi slovy laskavými, slyšel hned celou spoustu výmluv. Když se zlobil, setkal se jen se vzdorem svého syna, který obyčejně po takové domácí bouři utekl z domova i na celý měsíc. Ten dobrý otec se tak trápil a styděl za svého nezdárného syna, že jej jednoho dne ranila srdeční mrtvice. Mladý Doubrava, který neměl matky již od svého sedmého roku, sebral peníze, které jeho otec našetřil, prodal vše, co se jen prodat dalo, a odešel do světa. Myslel, že cesta životem je lehká a zábavná. Přijímal nahodilá zaměstnání, která rychle střídal podle chuti a hlavně podle peněz. Říkává se sice, že život člověka učí, ale u Doubravy bylo jinak. Čím byl starší, tím byl horší. S počátku alespoň pracoval, později však nechtěl vůbec nic dělat, kradl

a loupil, až se konečně oddal té nejhorší vášni, totiž opilství. Toto zlo mu odňalo veškerou jeho slabou chuť k práci, proto se dal na žebrotu. Peníze, které vyžebрал, všechny propil.

Kdysi přišel žebrot k majiteli pojízdňého cirkusu. Bylo právě představení. Vycvičený pes kladl svá štěňátka do síťové houpačky a rozhoupával je. Pak je dal do malého vozičku a vozil je. Doubrava to zajímalo. Zachtělo se mu mítí takového chytrého psa. Po produkci šel a kradl se kolem plachet k psům a jedno štěňátko ukradl. Dal si je pod kabát a již na almužnu nečekal. Rychle se vytratil.

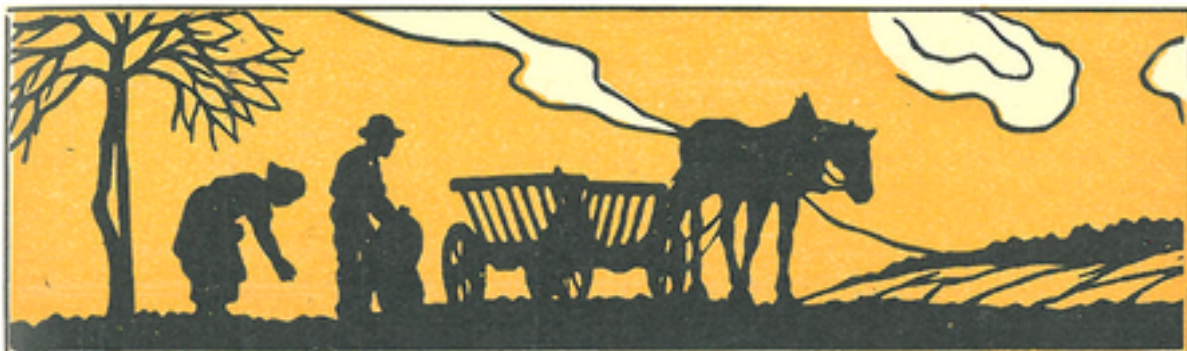
Malý psíček byl první tvor, ke kterému Doubrava přilnul. Říkal mu Brouček, protože to byl bílý pudlík, jen nad pravým okem měl zcela malou černou skvrnku, která vypadala, jako by mu skutečně brouček seděl na hlavičce.

Brouček si u svého nového pána brzy zvykl. Líbilo se mu, že s ním mohl choditi volně po světě a nemusel se učiti různým kouskům jako v cirkusu, při čemž býval obyčejně pořádně bit. Skotačil a obveseloval svého pána tím, že mu vzal čepici, když si ji někde nechal ležet, vyhazoval ji do výšky a zase ji chytal. Doubrava měl sice Broučka rád, ale něžnost k němu ho brzy přešla jako všecko ostatní, protože byl člověk nestálý. Často si na něm kopancem vylil svou zlost, když vyžebрал málo peněz.

A tu dokázal Brouček něco, co si mnohý člověk vůbec neuvědomí a nedovede, totiž věrnost svému pánu. Lidé dovedou na někoho za-

Macocha: Skupina „Vodopád“ a „Pomníky“ v jeskyni Kateřinské. — Útulna.

Vybírání bramborů.

nevříti do smrti pro jediné slůvko. Opouštějí ty, kteří je urazili často i nevědomky, ale Brouček čím více byl bit, tím více měl svého pána rád. Když mu byly čtyři roky, byl již úplně moudrý a dovedl chápati obtíže života.

Doubrava bydlel v obecním domě jednoho většího města. Broučkovi dával jen chleba, který vyžebal. Často mu nedal také po celý den nic, a tu se ujímala Broučka chudá pradlena, která bydlela naproti. Když měl hlad, šel zaškrabat pacičkou na její dveře a vždy něco dostal. Doubravu neměla ta dobrá paní ráda, ale psa jí bylo velice líto, protože byl milý a hezký.

Když mě dal Vitásek Doubravovi do ruky, byla jsem téhož večera svědkem této scény:

Doubrava byl skutečně hladový, ale soucitu nezasluhoval. Vyžebal dosti peněz, ale nekoupil si za ně nic k jídlu, lil do sebe jen kořalku. Když jsem se dostala do jeho kapsy, setkala jsem se v ní s několika dvacetníky a třemi korunami. Všechny nařikaly, že se dostaly do špatných rukou. Na Doubravovi všechno čpělo kořalkou a špínou. Bála jsem se ho, proto jsem použila dírky v jeho kapse, kterou jsem proklouzla, takže jsem se ukryla pod podšívku jeho kabátu, těšíc se nadějí, že mě tak hned nenajde. Když přišel Doubrava domů, klel a nadával, kopl psa a křičel: „Klid se, ty ničemo, nic mi nedáš, jen bys pořád ode mne něco chtěl! Sám mám hlad jako vlk!“

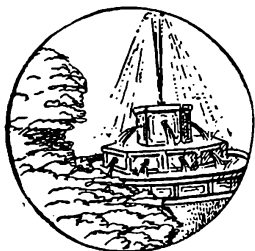
Brouček svěsil hlavičku a šel smutně ke dveřím. Nezlobil se, že dostal kopanec, ale bylo mu líto pána. Šel k pradleně. Dostal od ní velký krajíc čerstvého chleba. Měl hlad, vůně chleba ho lákala, ale láska k pánovi zvítězila. Donesl celý chléb až k němu. Doubrava byl trochu dojat. Brouček mu vyskočil na klín a podával mu krajíc až k ústům. Doubrava jej vzal, rozkrojil a poctivě se s Broučkem rozdělil. Když oba svou porci snědli, vyskočil Brouček na okno a viděl, že jakési děvčátko odhodilo na ulici nakousnutý rohlík, ale skoro celý. Zaradoval se. Chtěl svému pánu přinést také něco lepšího, protože ho měl nesmírně rád. S radostí vyskočil oknem a hnal se k rohlíku. Nevšiml si, že ulicí jede auto. Když již měl rohlík v zubech, auto přijelo, zachytilo jej a strhlo pod kola. V okamžiku ležel Brouček v kaluži krve, ale ani nezakvikl, protože držel v zubech rohlík pro svého pána... Obrátil jen smutně oči k jeho oknu.

Auto jelo dál. Lidé zavolali Doubravu. Když přišel, snažil se Brou-

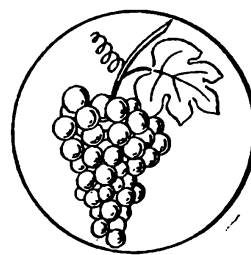
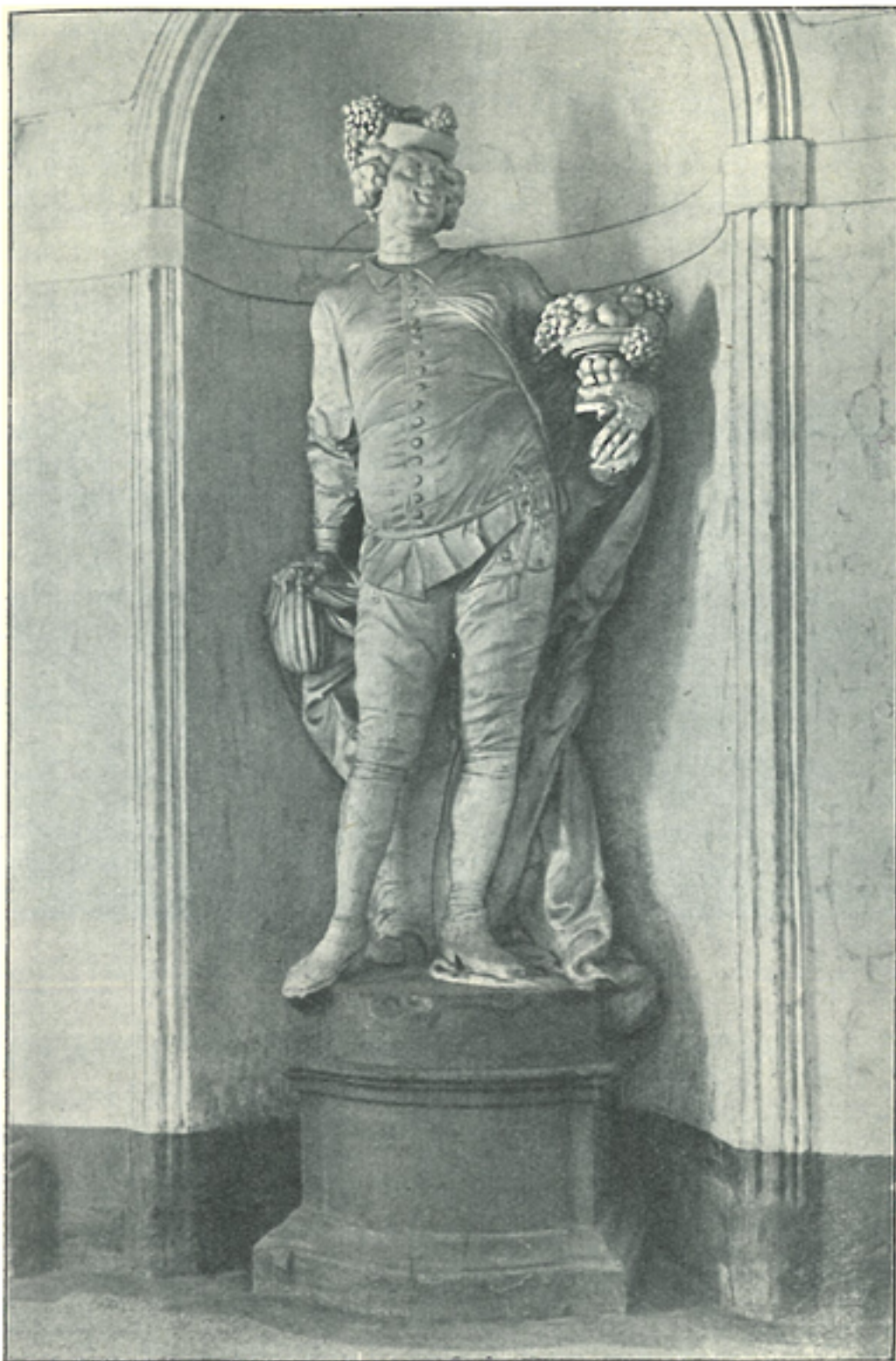
ček nazvednouti hlavičku, ale nešlo to. Upřel svůj poslední smutný pohled na svého pána a skončil. Když uviděl Doubrava rohlík v jeho zubech — vyronil první slzu ve svém životě. Uhodl, že rohlík byl určen pro něj. Sebral Broučka a šel jej za město zakopat. Plakal při tom, neboť věděl, že pochovává svého jediného a nejlepšího přítele.

Hrozně se mu po něm stýskalo. Ale místo aby myslel na nápravu svého života, oddal se ze stesku dvojnásobně pití. Jednou pil celou noc, alkohol v něm chytl a Doubrava bíděně zahynul. Smutné je to, že ve

OLOMOUC:

Krásná jezdecká socha Julia Caesara, domnělého zakladatele města, zdobí kašnu, jest mistrovským výtvozem sochaře Jana Jiřího Schauberga z r. 1724.

OLOMOUČ:
Alegorie podzimu na
Klášteře Hradisku od
znamenitého sochaře
Jiřího Antonína Heinze.

svém životě nevykonal ani tolik dobra jako jeho pes, protože se nesnažil učiniti někomu radost.

Po druhé vám povím, jak jsem se po jeho smrti dostala z jeho kabátu. Prozatím vás prosím, abyste milovaly všechny lidi. Milé děti, odplácejte zlé dobrým, nikdy se nemstěte. Nenechte se zahanbiti Broučkem, který surovost oplácel láskou, ačkoliv byl jen nerozumným psíkem. Příště na shledanou.

CAREVIČ NALEZENEC. Ruská národní pohádka. — Přel. O. F. Babler.

Žil car s carevnou a narodil se jim syn. Tu se stalo, že car musil odejeti z domu.

Když pak byl pryč, stalo se neštěstí — carevič zmizel! Hledali a hledali careviče, ale on jako by byl do vody padl — nikde po něm vidu ani slechu!

Dlouho plakali car a carevna.

Minulo už celých patnáct let, a tu se k carovi donesla zpráva, že v kterémsi vesnici jistý mužik našel hocha, kterému se všichni podivovali — pro jeho krásu a zvláště pro jeho rozum! Car nařídil, aby mu co nejdříve přivedli toho mužika.

Přivedli ho a tu on s ním začal rozmlouvat a vyptávat se ho, kde a kdy našel hocha? Mužik řekl, že ho našel před patnácti lety v kolně na sušení obilí a že na něm byly bohaté šaty. Inu, podle všeho se zdálo, že to byl carský syn!

I pravil car k mužíkovi:

„Řekni svému nalezcenci, aby ke mně přišel — ani nahý, ani oblečený; ani pěšky, ani na koni; ani ve dne, ani v noci; ani na dvoře, ani na ulici!“

Mužik přijel domů, pláče a vypravuje všechno hochovi.

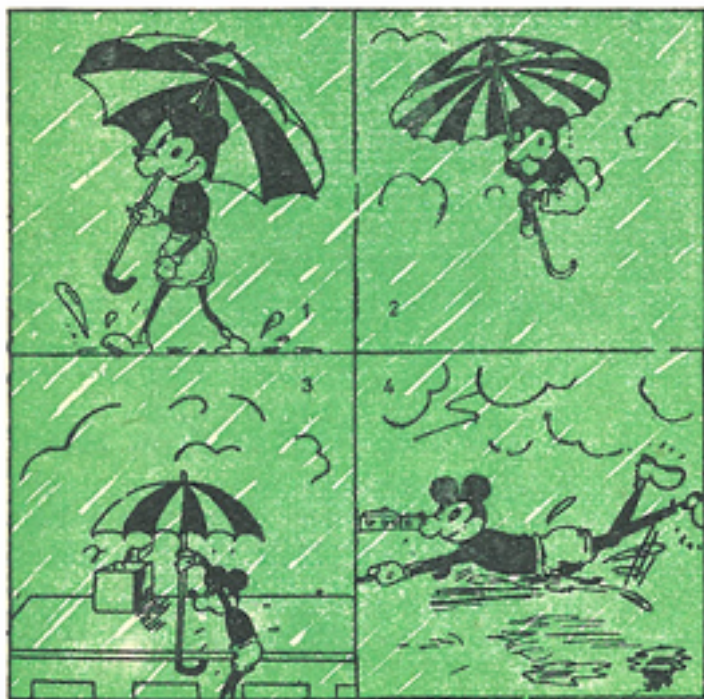
A co teď?

Ale hoch mu odpovídá:

„To není tak zlé! Tuhle hádanku snadno rozluštíme!“

Svlekl se od nohou až k hlavě a přehodil přes sebe síť, sedl si na kozla, přijel k carovi za soumraku a vjel s kozlem do brány: přední nohy na dvoře, zadní na ulici.

Car to uviděl a zvolal: „Tohle je můj syn!“

PRŠÍ, PRŠÍ...

N. Š m e h l í k o v á.

Prší, prší, jen se leje,
deštík padá s nebička,
pod deštníkem do městečka
spěchá Miki myšička.

Náhle větrík, šibal malý,
opřel se mu v deštníček —
a už se nad mraky vznáší
Miki, chlouba myšiček.

Deštníku se pevně drží,
by nespádł do bláta,
ale větrík myšku dolů
pustit nijak nechvátá.

Až za městem níže myšák
padá, s ním i deštníček,
celý zmoklý, zimou zkrhělý,
vypadá jak vodníček.

STŘEDOVĚKÉ RYTÍŘSTVO.

F. P.

Ve středověku bylo jádrem vojska rytířstvo. Byla to mohutná síla ozbrojených jezdců a výtečných bojovníků. Slučovalo-li se svou udatností křesťanský způsob a mrav, stalo se oporou křesťanství. Význam a vznešenost křížáckých válek jeví se v tom, že se jich účastnili rytíři, poskytující vždy potřebnou oporu a jsouce všude předními bojovníky.

Boj byl rytíři živlem, statečnost ozdobou, vítězství vždy cílem. Bojovati pro Boha, za církev bylo jeho čestnou povinností; konati spravedlnost, zachovávat mírnost, chrániti slabé, brániti vdovy a sirotky uznávalo se za obecnou zásadu rytířstva. Ke dvěma vlastnostem rytířského života: zbožnosti a udatnosti, pojila se ještě dvorná úcta k ušlechtilým paním a pannám jakožto pěstounkám domácího blaha a mravu. Podle jednoty zásad a života považovali se rytíři, třebaž byli různých stavů a důstojenství a pocházeli z různých národů, za jeden celek, za zvláštní stav a mezi sebou za sobě rovné.

K těmto ctnostem a povinnostem počítala se i poslušnost. Proto dávali otcové synky již od sedmého roku na vychování ke dvoru knížecímu nebo k bohatým rytířům, kteří sídlili ponejvíce v pevných, nepřístupných hradech, vystavěných na vysokých skalách. Hrady bývaly obehnané valy, náspy a příkopy, přes něž vedly padací mosty, které se v noci a v čas nebezpečí zdvíhaly silnými kladkami k bráně.

Takový hoch, zvaný páže, konal snadnější práce, posluhoval při hostině a pod. Dvorná uctivost a ušlechtilá láska byla mu vštěpována dle zvláštních pravidel. Po sedmiletém učení, když páže dospělo v jinocha, postoupilo na panoše. Někdy se to dalo slavným způsobem. Rodiče nesouce rozžaté svíce doprovázeli syna do kostela k oltáři. Tam

kněz posvětil meč a po prvé ho jím opásal. Pak dali panoši štít a kopí rytíře, k němuž vstupoval do služby, načež sliboval svému pánovi věrnost a poslušnost. Od té chvíle směl nositi meč a stříbrné ostruhy. Od svého rytíře učil se jízdě na koni a šermu všelikou zbraní. Panošové doprovázeli pána na turnaje i do války a nosili jeho zbraně se štítem, odtud jejich jméno: štítonoši.

Po druhé sedmileté službě, když bylo panoši 21 let a vypěl v muže statečného, zbožného a dvorného, byl pasován na rytíře. Dálo se tak o velikých slavnostech nebo po vítězné bitvě hned na bojišti.

Kdo měl býti pasován na rytíře, připravoval se na to již několik dní modlitbou a postem, pak složil životní zpověď a přistoupil ke stolu Páně. Když se byl několikrát vykoupal, oděli ho v bílé roucho a kol krku mu zavěsili na opasku meč. Tak se ubíral do kostela a přistoupil k oltáři. Kněz posvětil meč a panoš poklekl před knížetem nebo králem, jenž ho měl pasovati. I tázal se rytíř panoše, chce-li žíti po rytířsku, chce-li v ochranu bráti chudobné a utiskované, chce-li zachovávat věrnost církvi a králi a míti paní v uctivosti. Panoš to slíbil a potvrdil přísahou. Potom rytířové a paní oblekli ho ve zbroj rytířskou a opásali ho mečem. Panoš znovu poklekl před rytířem. Ten vstal a třikrát ho zlehka udeřil plochým mečem na šíji neb na rameno, řka: Ve jménu Božím, sv. Michaela a sv. Jiří pasuji tě na rytíře. Potom hned mu podali přílbu, štít i kopí a nový rytíř, skočiv na koně, projížděl se po veřejných místech, mával mečem a kopím, aby své povýšení oznámil.

Rytíř byl od hlavy do paty oděn v železnou zbroj, obyčejně velmi řemeslně provedenou a krásně vyzdobenou. Na hlavě míval ocelovou přílbu, na níž se houpal chochol ze pštrosích per, někdy malebně zbarvených. Chrániti si koně bylo rytíři starostí velmi důležitou, jmenovitě v boji. Proto bývali koně na hlavě, krku, prsou, kříži i na nohách opatřeni železnými pruhy, kotouči a pancíři. Když kůň pod rytířem padl, bývalo velmi často i po rytíři veta. Nemoha se v těžké zbroji ani volně ohýbati, ani otáčeti, ani pospíchat, byl v boji koňstvem ušlapán nebo ne řáteli utlučen.

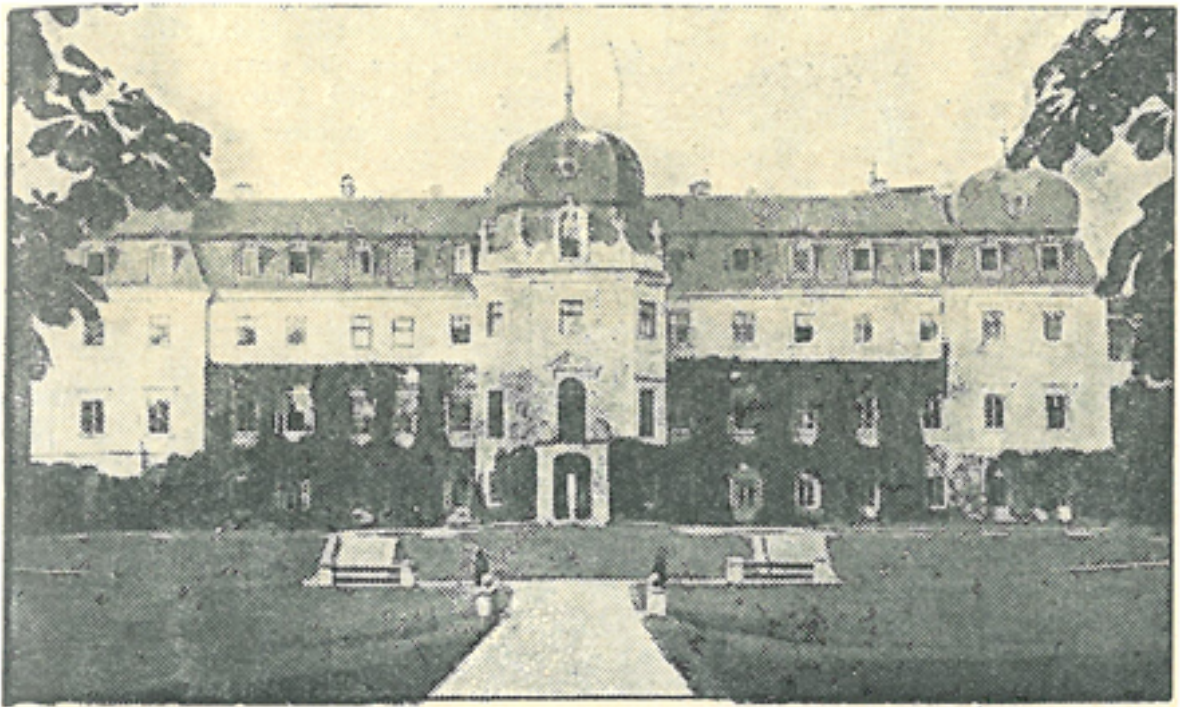
Ze života rytířského jsou nejznámější turnaje. Konávaly se za různých slavností: nastolení knížete, korunovace, knížecí svatby a pod. Bývalo na ně zváno nejen rytířstvo domácí, nýbrž i cizí. Turnaje byly hry na způsob zápasu či boje, při němž každý zápasník chtěl dokázati zvláštní sílu těla, obratnost na koni a zručnost ve zbraní. Zápasilo se kopím a mečem jen na tupo, neboť nešlo při tom o život, nýbrž jen o to, kdo s koho. Stalo se ovšem nejednou, že mnohý zaplatil i tuto hru životem. Kdo chtěl býti připuštěn k turnaji, musil se napřed vykázati, že byl po rytířsku vychován. Několik dní před turnajem byly štíty a přílby rytířů veřejně vystaveny a zvoleni vážení rytířové, paní a slečny, aby rozhodovali, jsou-li všichni bez hany. Zápasíště bylo ohraničeno a urozeným divákům, zvláště paním, upravena sedadla. Mezi zápasníky měly býti okolnosti docela rovné. Vítězství poražením soka nahodilou výhodou nebo nehodným úskokem považovalo se za neplatné a nečestné. Když si poražený snal přílbu, nesměl už soupeř naň dorážeti. Vítězný rytíř dostal pak „díků“, dar, odměnu z rukou „dámy svého srdce“ neb od některé urozené paní.

V boji a na turnaji spouštěli si rytířové na tvář „hledí“, ocelové obruče, které byly na obou stranách přílbice nad ušima upevněny. Když jim nebylo viděti do tváře, poznávali se rytířové po znaku čili erbu. Na štítě nebo na přílbě nosil rytíř namalovaného lva, orla, zubra nebo hvězdu, růži, strom a různé jiné znaky. Kdo by rytíři byl znak na válečném štítě potupil, že by jej rozlomil neb potřísnil, všecek příbuzný rod považoval to za potupu a mstil se za to krvavě. Nikdo si nesměl voliti znaku takového a v těch barvách, jaké již někdo jiný měl. Od těch dob stalo se šlechtickým zvykem, míti rodinný znak, který se pak dědičně udržoval v rodě.

Jako vše na světě, tak i rytířská sláva časem upadala. Na rytířských hradech počalo se hodovati a žíti v bujnosti. Ještě ve XIV. století trvala záliba v turnajích a v jakési rytířské způsobnosti, ale vzlet myšlenek a ušlechtilé nadšení se ztrácelo, zvyky rytířské se měnily v marnivou nádheru a neblahou zhýralost.

Konečně když byl vynalezen střelný prach a počalo se ho užívati ve válce, hrady pustly, z mnohých se staly zříceniny. Ještě dnes působí některé zříceniny hradů dojem velmi vzdorným. Na první pohled je každému jasno, že se tak stavělo jen v dobách dávno minulých, kdy rytířové se cítili nejšťastnějšími a nejbezpečnějšími pouze ve zdech co možná nejtlustších, pohrdajíce vkusem a pohodlím. V tehdejších válečných dobách byl rozhodujícím jen zřetel vojenský. Rytířská zbroj pozbývala významu, rytířstvo se přežilo, zanikalo, i jeho sláva, až znenáhla zaniklo docela. — Dočítáme se o něm už jenom v historických statích, povídkách a románech.

Zámek v Lánech, kde zesnul 14. září 1937 první prezident čsl. republiky T. G. Masaryk.

FRANCKOVO ZTRACENÉ MLÁDÍ.

Jindř. J a n e č k o v á.

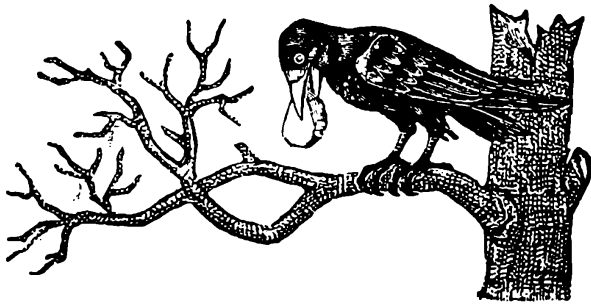
Za hory v Bílých Karpatech pomalu zapadalo slunce. Večerní stíny ploužily se nad lesy. V lesích bylo již hodně temno. Staleté buky v lese Bukovině propouštěly hustými korunami jen slabé paprsky zapadajícího slunce. Vrány přilétaly na noc k lesu, sem a tam ozval se skřek káněte a zahoukala sova.

Ptáčata v hnízdech spokojeně típala pod křídly živitelek. Drobná zvířena zalezla do doupat pod kořeny stromů nebo ve skalnatém výmolu. Les stál tich. Jenom čtverák větřík proletí chvílemi nad lesy a listí buků zašumí mu na pozdrav. V lesní tišině zavládl noční klid.

Někdo však přece odváží se rušit tajemné ticho lesa. Lesní temnotou proplétá se mezi stromy postava čtrnáctiletého hochy. Nelekají ho stíny lesa, ani blížící se noc. Les je jeho domovem a stromy němými soudruhy. Došel na kraj lesa a pátravě hledí po krajině před sebou. Ač v lese jest již temno, nad otevřeným krajem ještě pronikají paprsky ze západu slunce. Chlapec se opřel o strom a chvíli nehybně stál. Zdálo se, že pohled na osvětlenou krajinu ho láká, že se pustí se stráně ke mlýnu, kde se ozývají lidské hlasy a štěbetání hus ze strouhy. Před ním bylo světlo, za ním tma. Však již i nad osvětleným krajem prostírají se večerní stíny a brzy zahalí se celý kraj v noční temno.

Francek Šeliga, mladý tulák, zůstane v lese sám. Nebojí se. Nestojí o lidi, ani o domov. Doma by musel pracovat, poslouchat, chodit do školy a tomu on dávno odvykl. Venku v lesích je volný jako ten krahuj, co krouží nad lesy. Žádný mu neporoučí, žádný ho nekárá. Potlouká se volně po lesích, vybírá ptáky, natrhá si ovoce, na poli vyhrabe zemáky, ve struze u mlýna nachytá raků. Někde na stráni mezi kameny rozdělá oheň, vaří, peče a hoduje. Když se mu zachce promluvit s lidmi, přitáhne

Pyšně s větve dolů vrána zírá,
v zobáku kus sýra pevně svírá,
lišák dole hledí na sýr chtivě,
přemýšlí, jak zmocnit se ho listivě.

K vráně praví: „Z domu jsem si vyšel,
bych tvůj překrásný hlas zblízka slyšel.“
K zpěvu vrána zobák otevírá —
lišák dole sýr hned s chutí sbírá. J. Ž.

se do háje za kravaři. Když ho děti přemlouvají, aby šel s nimi domů, směje se, jako by pozbyl rozum. Zdá se mu, že jeho život je ráj. Na noc vtáhne se zase do lesa a nevyleze z něho zase třeba několik dní. Od dětí si vyptal chléb a zápalky, to mu vystačí na dlouho.

Ubohý Francku! Žiješ volně, nemáš povinností jako druhé děti. Ale je to život, hodný člověka? Tak žije i zvíře. A jak dlouho takový život vydrží tvé zdraví, mladý tuláku? Nevydrží to tvé tělo a tím méně duch. Zatemní se ti rozum, otupí cit a ty pomalu budeš roven té němé tváři. Je to úděl člověka?

Francek nebyl v dědině od toho dne, kdy pobil na Žumišce Janíčka. Na tuto příhodu se, milý čtenáři, jistě pamatuješ z minulého ročníku Anděla Strážného.

Za několik dní potom, když Francek Janíčka na Žumišce neviděl, přišel do háje na zvědy. Ptal se děti, co dělá Janek a co pravíja tatíček.

„Co pravíja?“ směle praví mu do očí Martin. „Ani sa neptaj, co pravíja. Pravili, že ťa nevezmú na zimu dom, kdybys aj kolensky přilézl. To máš z tvého túlaní. Včil je ti dobre, ale počkaj, až přijde zima. Kolensky polezeš dom a budeš otca prosit.“

„Nebudu,“ tvrdě zahučel Francek. „Je Janek zabitý?“

„Není zabitý, ale měl dost. Ešče ani do školy nechodí.“

Francek zvedl hlavu: „Tož přeca není zabitý,“ oddechl si potichu. A hned praví sebevědomě: „Ogaři, co dokážu já, to žádný nedokážete. Nic nedělám a masa sežeru více jak vy všici.“

„Sežereš aj žaby a veverky!“ smály se děti. „My sa najíme chleba a mléka, tvoje pečeny ti nezávidíme.“

„Dnes jsem si upekł na snídaní zajíca,“ chlubil se Francek. „Pečenka voněla po celém rubě. Chcete-li, donesu vám.“

Děti ho odbyly: „Enom si nech pečenu. Masa máš dost a chléb je ti vzácný. Skrz chléb aj Janka pobils.“

Za chvíli děti zase prosily Francka: „Pojď s námi dom, odpros tatíčka, šak nemajú srdco z kameňa. Budeš jezdit s koňmi, pomožeš jim při práci a budeš žít jak my, v pořádku.“

Francek zahučel: „Dostanu, pobijú mňa, zrežú řemeněm.“

„Neboj sa. Nic ti neudělajú. Zavedem ťa do školy, pan učitel pújdú s tebu k vašim. Oni dycky pravíja, že sa s tebu mosí po dobrém.“

Šak maměnka moc pro tebe plačú — budú rádi, když přijdeš dom.“

Francek zatvrzele mlčel. Ani slovo na to neřekl. Lehl pod břízu a dělal, že spí. — Ale když kravaři hnali krávy domů, přidružil se k nim.

Chlapci na sebe spokojeně mrkli a obstoupili ho. Francek zpozoroval, že je jako zajatec a vycenil bílé zuby: „Co sa okolo mňa točíte? Myslíte, osli, že neuteču, když budu chtět? Že s vámi idu, to idu dobrovolně,

ale mosíte se mnú jít až k učitelovi. Teho sa nebojím, byli na mňa dobří.“

Dnes hnaly děti z háje vítězoslavně. Vedou Francka a to je dost. Ale čím blíže k dědině přicházely, tím byl Francek neklidnější. Ohlížel se a zůstával pozadu.

Chlapci ho pobízeli: „Nic sa neboj, tatíček sú v horách a maměnka ti neudělajú nic. Hleď, už vidět školu.“

Francek šel. Když došli k cestě, vedoucí od Vlary k silnici, přicházel

po cestě právě strýc Daňa. Nesl otepi vrbového proutí na koše. Čekal u silnice, až stádo přejde, a tu spatřil Francka.

„Ty zbojníku zbojnický, už lezeš dom?“ Tak se obořil na Francka a zahrozil mu pěstí: „Počkej, šak otec ťa naučí poslúchat. Řemeň na tobě zedere, ty nepodaro nepodařený!“

Ale Francek už tato poslední slova neslyšel. Jak uviděl vzepjaté strýcovy pěsti, střelou se obrátil, prorazil kruh chlapců a jako štvaný jelen pádil zpět. Uháněl přes pole a louky a zastavil se až v houští u Vlárý. Tam si oddechl, obrátil se k dědině a zahrozil pěstí jako strýc: „Čekajte, vy nedobří lidé. Víckrát mňa v dědině nevidíte. Když su zbojník, tož budu zbojník!“ Zaklel strašlivě a zamířil k horám.

Hory hučely temnými korunami velikánů: Vrať se, hochu, vrať se domů, škoda tvých mladých let.

Léto minulo a nastával podzim. Příroda měnila svoji tvářnost. Zoraná pole, zežloutlá tráva na lukách svědčí, že příroda se chystá k zimnímu spánku. Jenom na lesy a háje je v podzim krásný pohled. Listí stromů mění barvu, lesy prokvétají sterým zabarvením. Každý lístek je zbarven několika barvami, takže celek překrásně lahodí oku. Čím blíže přichází zima, tím více mizí krása hor. Lístek za lístkem opadává a pokrývá půdu lesa. Všecka krása přírody pomine jako krásný sen.

Francek se lidem vyhýbal, nechodil ani do háje. Jenom někdy zahlédli ho dřevaři v lese. Vyhnul se jim však po každé. Chystal se v lese k přezimování. Hluboko v horách našel starou, opuštěnou boudu po dřevařích. Před lety káceli v těch místech stromy a boudu si зробili k nocování. Teď se hodila Franckovi. Trochu ji opravil, podepřel kameny a větvemi, obestlal mechem, aby do ní nefoukalo. Myslíval si zatvrzele: „Tady budu, kolensky dom nepolezu, otca prosit nebudu. Přebude zimu v horách zajíc aj pták, přebudu ju aj já. Šak cigán také zimuje v horách.“

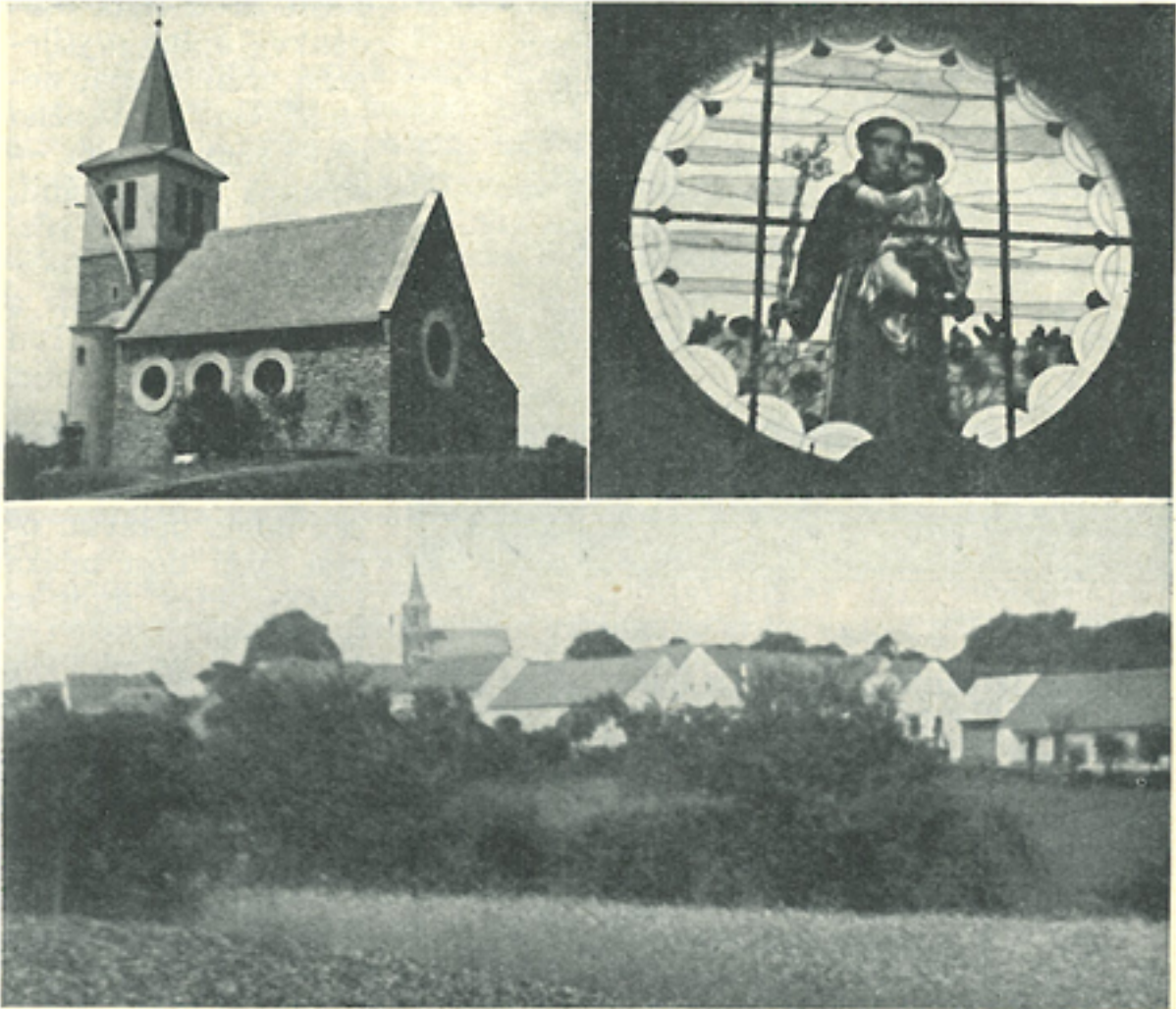
Hůře bylo s oděvem. Šaty s něho padaly, byl celý rozedrán. Matka mu po dřevařích vzkázala, aby přišel domů, že otce uprosí. Francek to vyslechl a jen pohodil hlavou: „Poslúchat nebudu — bít sa nedám.“

Zařizoval se na zimu. Mnoho zásob nedělal. Nanosil trochu suchého klestí k boudě, než zapadne sněhem. Jídlo musí shánět. Maso dlouho nevydrží, vran, veverek a zajíců je v lese dost, chytí si, kdy bude potřebovat. Život v lese udělal z hocha polodivocha. Lezl až do korun stromů jako veverka, vyškrabal lesní zvíře v sebe skrytějším doupěti.

Zima se dostavila hned v začátku s velkými mrazy. Mateřské srdce nezatvrdilo se nad synem-tulákem. Matka mu poslala starý kožich a valašské papuče až po kolena. Francek oblekem nepohrdl. Žádal dřevaře, aby mu donesli sůl a zápalky.

Když napadlo v horách vysoko sněhu, dříví se nedělalo. Les osiřel a čtrnáctiletý hoch zůstal v horách sám. Jak tu krutou zimu v horách přežil, žádný nevěděl, ale bylo občas vídati slabý sloup dýmu, vystupujícího nad lesy v místech, kde byla jeho bouda. A jednou v polovici zimy objevila matka Šeligová, že v komoře byl v noci zloděj. Ztratila se slanina a celá kýta uzeneho masa. Ze stáje zmizely dvě koňské houně. Nepátrali po zlodějích, věděli, že je navštívil v noci Francek. Vícekrát

Nový kostel sv. Antonína Paduánského v Kuřimské Nové Vsi. — Okno s obrazem sv. Antonína Paduánského nad hlavním oltářem. — Pohled na obec.

se však do dědiny neodvážil. Zima přešla, náš dobrovolný Robinson se dočkal jara, ale jeho zdraví bylo to tam.

Silný, urostlý hoch zhubeněl, zeslábl. Pěkně urostlá, přímá postava v ramenou se sehnula. Líce pobledly a černé oči, vždy jiskrné, bystré, hleděly unaveně ze zapadlých důlků. Loudával se lesy jako náměsíčný. Když na jaře zase ožil háj, nechodil Francek mezi děti. Sedával na stráni proti háji a vyhříval se na slunci. Někdy se objevil ve mlýně, prosil o trochu mléka. Kravaři ho vídali z dálky, jak se plouží lukami a dívá se k Žumišce. Jednou ho uviděla matka, pracující na Žumišce, a šla za ním na stráň. Uviděl ji, ale nečekal, až k němu přijde. Přešel se stráně do lesa a matka se s pláčem vrátila.

Scházel a slábl čím dál víc. Většinu dne proseděl u lesního potoka; měl horečku a stále žízeň. Asi začátkem června viděli ho lidé na stráni naposledy. Potom bylo několik dní deštivo a Francek se již neukázal. Ani ve mlýně o něm nevěděli. Lidé z toho soudili, že odešel někam do jiných hor. Až jednoho dne na podzim, když zase začínaly mrazy, přišli k Šeligům dřevaři s vyřízením, že Francek leží v horách nemocen.

Ovečky na pastvě.

Našli ho u lesní studánky úplně vysíleného. Ani mluvit nemohl. Otec pro něho přijel sám s vozem. — Francek se nebránil, když ho dávali na vůz. Přivezli ho domů, očistili, umyli, oblekli a poslali pro lékaře. Ten zjistil tuberkulosu plic. Řekl, že při dobrém ošetřování může chlapec ještě rok žít. Francek doma opravdu okřál. Měl dost mléka i léky. Přes zimu se pozdravil.

„Však až přijde jaro, uteče tulák zas do hor,“ soudili lidé, ale Francek neutekl. Jeho divokost byla nemocí přemožena. Zase pásával s Janíčkem na Žumišce koně, ale k horám hledíval teskně. Táhly ho k sobě neodolatelnou mocí, ale nemoc se hlásila a co bylo v hochovi dobrého, to se probudilo. Neutekl, zůstal doma. Jezdával na koni podle školy a vždycky pana řídícího zdaleka zdravil. Byl rád, že s ním pan řídící mluví.

Pan řídící mu říkával dobrácky: „Vidíš, Francku, jaký je z tebe hodný hoch. Já jsem věděl, že budeš pořádným člověkem. Jen vytrvej, hochu, v dobrém vytrvej!“

To se vždycky Francek hrdě na koni vypnul. Avšak dlouho s milými koníky nejezdil. Jenom to jedno léto. V podzimu propukla plicní nemoc novou silou a na jaře, když se příroda oděla novou zelení, dožil Francek svou pozemskou pout. Nepořádným životem zničil si zdraví a mladý věk. Zemřel v šestnácti letech na suchotiny. Mladí i staří doprovodili ho ke hrobu.

Děti v háji, vzpomínajíce na Francka, zpívaly písně o horách. Od háje nesla se karpatskými lesy teskná ozvěna písně:

Mladost, moja mladost, jak sem ťa utratil,
jak kdybych ten kameň do vody zahodil.

BABÍ LÉTO.

Ed. Elpl.

Bílá vlákna vzduchem letí,
k zemi zvolna plují,
že se končí léto milé,
všem nám vypravují!

Zachytla se na keříčku,
vlní se a víří,
rozplynou se jak po květu
pampelišek chmýří.

Letí, letí babí léto,
zvolna pluje k zemi,
s letními se rozloučíme
krásami zas všemi.

V Podkrkonoší, jedné menší osadě, žil rolník Konůpka. Měl chalupu a asi čtyřicet měřic chudých polí, které obdělával kravkami. Hospodářství nebylo příliš výnosné, leč při skromném živobytí byl s rodinou spokojen. Byl člověk dobrý, snášel se s druhými, jen povídačkám o Krakonošovi nevěřil. Kdykoliv někdo začal o něm vypravovati anebo se chlubit, že ho viděl, dal se tomu vždy do smíchu a dodal, že takovým pohádkám nevěří. „Až ho uvidím sám, pak vám dám za pravdu, ale takhle mi s podobnými myšlenkami nechodte!“ dodal vždycky a každému se vysmál.

Bylo to na jaře. Hospodáři vyjeli do polí, aby započali s jarními pracemi. I Konůpka vyvedl kravky, zapřáhl je do menšího vozíku a jel orat na pole poblíž lesa. Byl krásný den. Slunce rozlilo teplou záři po stráních a zahřívalo zemi, na níž se počaly ukazovati první kvítka, která se usmívala a pozdravovala příchozí.

Konůpkovi poskočilo srdce radostí, vždyť takový jarní vybraný den po nevlídné zimě byl tolik milý a vkládal do srdce radost a spokojenost. Chutě sdělal Konůpka s vozíku pluh, uchopil kleče a dal se do práce. Omládlá prst voněla a do ní jako by zapadaly perličky jásavých skřivánků, kteří prozpěvovali oráči nad hlavou a zpříjemňovali mu práci.

Když tak nějakou dobu oral a čerstvé brázdy v záři zlatého sluníčka pěkně svítily, pomyslně si, že si chvíli odpočine. Kravky byly unaveny a Konůpka popřáv jim odpočinku, odskočil do blízkého lesa, který jen několik kroků od pole se pěkně zelenal a dýchal jarní vůni a svěžestí. „Jak tu pookřeji,“ pomyslně si oráč a usedl na pařez.

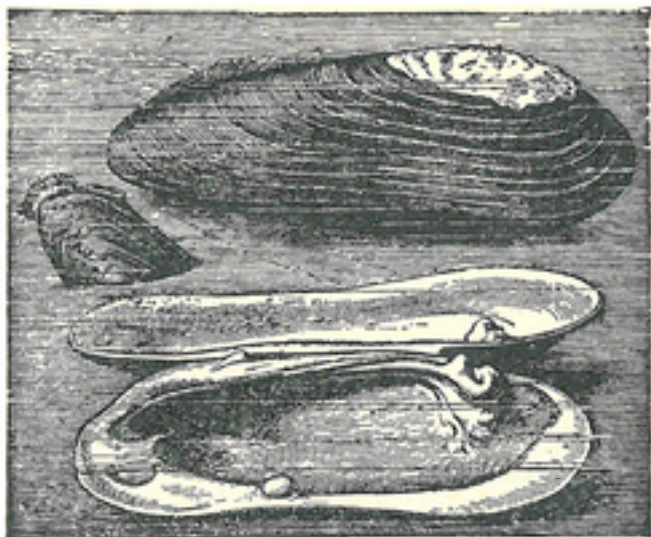
Netrvalo to dlouho, co tu sedlák pobyl, a již se zase vzchopil, aby s novou chutí se pustil do práce.

Když vyšel z lesa, zůstal státi, že by se byl v něm krve nedořezal. Vidí před sebou pole, čerstvě naorané brázdy, ale kravky nikde. Kde stálo spřežení, bylo prázdno, jako by se do země propadlo. „Pro Boha, kam

Ostražitý ponocný.

Perlorodka říční.

Průřez perlou.

Larva.

Co počítí? Bylo již hodně po poledni a sluníčko klonilo se pomalu k západu.

„Neviděli jste moje kravky?“ tázal se lidí, kteří šli tudy po práci, ale každý zavrtěl jen hlavou. Nikdo potah nespatriil. Všecek unaven vrátil se ke svému poli a usedl opět na kraj lesa. Složil ustaranou hlavu do dlaní a zakrátko zdříml.

„Vstávej, oráči!“ zavolal na něho cizí člověk s vakem na rameni a silnou holí v ruce. Vypadal jako krajánek a pohlížel s úsměvem na sedláka. „Stojím tady na poli celé hodiny a hlídám, aby vám někdo kravky neukradl, a vy si bezstarostně jen dřímáte,“ dodal, jako by mu vyčítal jeho lehkomyšlnost.

„Vždyť to není možné,“ ohrazoval se Konůpka, „hledám spřežení celé půldne a nikde ho tu nebylo.“

„To jste měl nejspíš v očích mlhu, vždyť tu stojí celé hodiny tak, jak jste je tu nechal,“ poznamenal neznámý a již se dal po stráni do údolí, kde stál mlýn.

„Děkuji vám,“ volal za ním Konůpka, ale v tu chvíli mu napadlo, že to vše nebylo po dobrém a že ho asi potrestal Krakonoš, který vzal na sebe podobu krajánka. Byl rád, že mu byly zachovány kravky a potěšen vracel se k domovu. Od té doby nikdy se nesmál, když se mluvilo o Krakonošovi, jenž byl ochráncem lidu v kraji a hleděl mu vždy pomoci, kdykoliv se mu děla křivda.

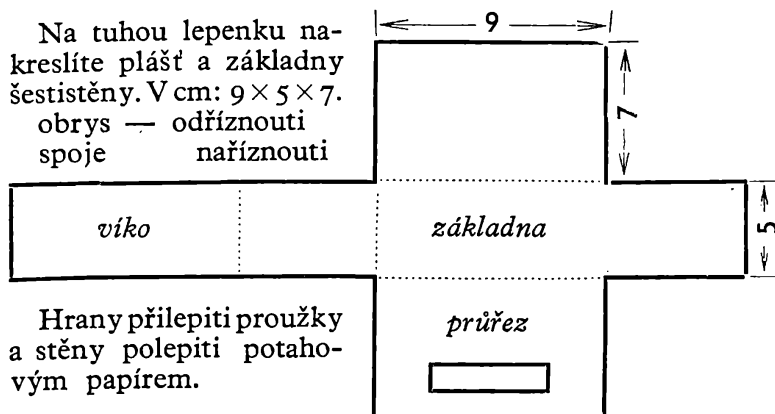

jen se ty kravky poděly! Vždyť jsem nic neslyšel a stály na poli jako přikovány. Nestačí však nyní mudrovat, musím ihned prohledati celé okolí. Daleko nebudou,“ povídal si nešťastný Konůpka a již se dal do hledání ztraceného potahu. „Byla by to pro mne rána, kdybych kravky pozbyl! Jsou tak dobré, sotva bych je jinými nahradil. A kde vzít peníze na jiné! Byl jsem rád, že jsem si je odchoval a naučil tahati,“ stěžoval si sám sobě a procházel křížem krážem celé okolí. Ale všechno marno! „Kdyby bylo aspoň stopu viděti, kudy s pluhem odjely,“ stěžoval si Konůpka a stíral si krupěje potu, které od strachu, starosti a námahy řinuly se mu po čele.

KOUTEK PRO RUČNÍ PRÁCE.

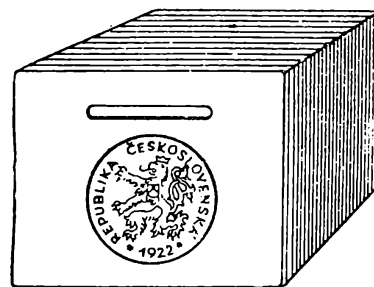
ZROBTE SI POKLADNIČKU!

Na tuhou lepenku nakreslíte plášť a základny šestistěny. V cm: $9 \times 5 \times 7$.
obrys — odříznouti
spoje — naříznouti

Hrany přilepiti proužky a stěny polepiti potahovým papírem.

Kdo šetří, má za tři.

Spořivostí k blahobytu.

OKĚNKA DO SVĚTA.

REKORDY PŘÍRODY I TECHNIKY.

Na světě je mnoho věcí „největších“, „nejmenších“, „nejhlubších“ a podobných „nej...“, jejichž „rekordová“ čísla je vhodné si zapamatovat. Tak na př.: největší horou světa jest Everest v Himalajích (8882 m), nejvyš položeným obydlím lidským je tibetský klášter Rongbuk (5000 m) v Asii a v Evropě meteorologická stanice na Jungfrau (3454 m). Největší mořská hloubka (9833 m) jest na jihu Tichého oceánu blízko ostrova Guam. Nejsilnějším vodopádem (250 m výšky) je Kaintanar v anglické Guyaně (Niagara má 50 m výšky). Nejstarším stromem je cypřiš bahnitý v Mexiku: výška jeho činí 45 m a věk 4000 až 6000 let. Největším květem na světě je t. zv. reflexia Arnoldi na Sumatře (má průměr 1 m). Největším zvířetem je velryba gronská o délce 24 až 27 m a váze až 100 tun. Nejvyššího věku mezi zvířaty dosahuje želva, která žije až 300 let. V oboru techniky jsou zajímavé tyto číslíčky: nejvyšší budovou je železná věž Eiffelova v Paříži (300 m), která váží při tom 9 milionů kg, nejvyšším domem je 55patrový Woolworth Building v New Yorku (s věží 236metrovou). Největším nádražím je nádraží novoyorské, z něhož může za hodinu vyjetí 70.000 lidí. Nejdelším tunelem jest r. 1906 dokončený tunel simplonský (19.731 m), nejdelším mostem světa (144 km) viadukt pod Chaoching v Číně. Nejdelší šachta v zemi (1560 m) nalézá se v dolech Tamavak ve státě Michigan, nejhlubší důl vyvrtaný v zemi byl do nedávna v Horním Slezsku pod Rybníkem (2003 m), tento rekord byl však překonán dolem, vyvrtaným v Americe pod Pittsburgem v hloubce 2133 m. Největší svítil-

nou světa je svítlna, vybudovaná Francií pod Dijon, jejíž elektrické světlo je viditelné z dálky 400 km; slouží jako maják letadlům. Tak objevují lidé stále více divů světa a stále více jich tvoří!

RYBY V SAHARE. Když nedávno francouzští inženýři vrtali u Laseru uprostřed Sahary artéskou studnu, vytryskl náhle sloup vody, ve kterém byly živé ryby. Bylo dosaženo vrtáním 100 m hloubky. Geologové se domnívají, že podzemní vody v Sahaře souvisí s velkými řekami africkými, zatím však nemohou říci přesně, s kterými.

OCELOVÉ KNIHY. V Americe pomýšlí se nyní zcela vážně — na podkladě několika vynálezů — na výrobu ocelových listů do knih. Takové ocelové knihy budou prý nejen lacinější a o mnoho trvanlivější než papírové, ale i o hodně lehčí. Kniha o 4000 stranách neváží prý by ani celých 500 gramů. Největší výhodou by však bylo, že by byly nezničitelné a zaručovaly by každému spisovateli nesmrtelnost. A jaká výhoda byla by to teprve pro školáky a zvláště rodiče!

ŽELEZNÉ ODĚVY. Na veřejném sjezdu inženýrském v Novém Yorku byla podána zpráva o zužitkování a praktickém provádění zajímavého vynálezu, a to o výrobě pružné, kovově lesklé a přímo nezničitelné trvanlivé tkaniny ze železných vláken. Z této tkaniny daly by se zhotovovat i šaty, které by měly nesmírnou praktickou cenu pro některé pracovní obory. A což teprve pro hochy, na nichž, jak maminky říkají, šaty zrovna hoří!

KDE MÁME NEJVĚTŠÍHO LVA? Je to dvojocasý lev, jenž již od doby císaře Ferdinanda I. (1526—1564) ukončuje jako větrná korouhev stometrovou věž chrámu sv. Víta v Praze. Tento lev měří

podle posledního zjištění z roku 1932, kdy byl zároveň i opraven, skoro tři metry: klempířský mistr Skopec, jenž se tehdy k obecnému údivu vyšplhal až na vrchol věže a posadil se na její makovici, naměřil, že jeho výška činí 2·92 m, šířka pak 1·49 m. Tento starý pražský lev bude brzy překonán obrovskou sochou lva, kterou právě tvoří sochař Boh. Kafka, profesor pražské akademie umění, jako pomník generála M. R. Štefánika pro Bratislavu. Tato

socha měří od přední tlapy k ohonu 6·70 m a je vysoká 4·50 m. Bude stát na podstavci 27 m vysokém za sochou Štefánikovou, která měří 7 m. Na tomto obrovském díle pracoval sochař plných 9 let!

MRAVENCI PORAZILI STROM. O tom, jak jsou mravenci pracovití a houževnatí, svědčí příhoda, která se stala nedávno v Luži ve východních Čechách. Na Zákostelí ke škole jest alej krásných lip. O jeden strom se opřel občan a jen taktak,

že uskočil. Lípa se skácela k zemi. Odborníci zjistili, že lípu vlastně porazili mravenci. Ohromné spousty se jich uhnízdlilo mezi kořeny a hlodali peň stromu tak dlouho, až jej provrtali množstvím chodbiček. Při tom dřevo rozleptávali kyselinou mravenčí a ssáli sladkou mízu stromu. Podobně porazili i švestku ve Skutči. Zničená lípa měla 35 cm v průměru.

NEJVĚTŠÍ MOST PRO AUTOSTRADU Frankfurt—Kolín n. R. v Německu bude postaven u Limburgu. Most bude 500 m dlouhý, 65 m vysoký a 19 m široký. Visutá konstrukce bude nesena ocelovými lany, zakotvenými přímo na výšinách Greifenbergu a Heiligenstocku na obou stranách limburského údolí.

AJ, VZHŮRU...!

K 28. říjnu. — V. Martinek.

Aj, vzhůru, bratři, vzhůru,
dnes slavný den.

Již zahnalí jsme chmuru,
je splněn sen.

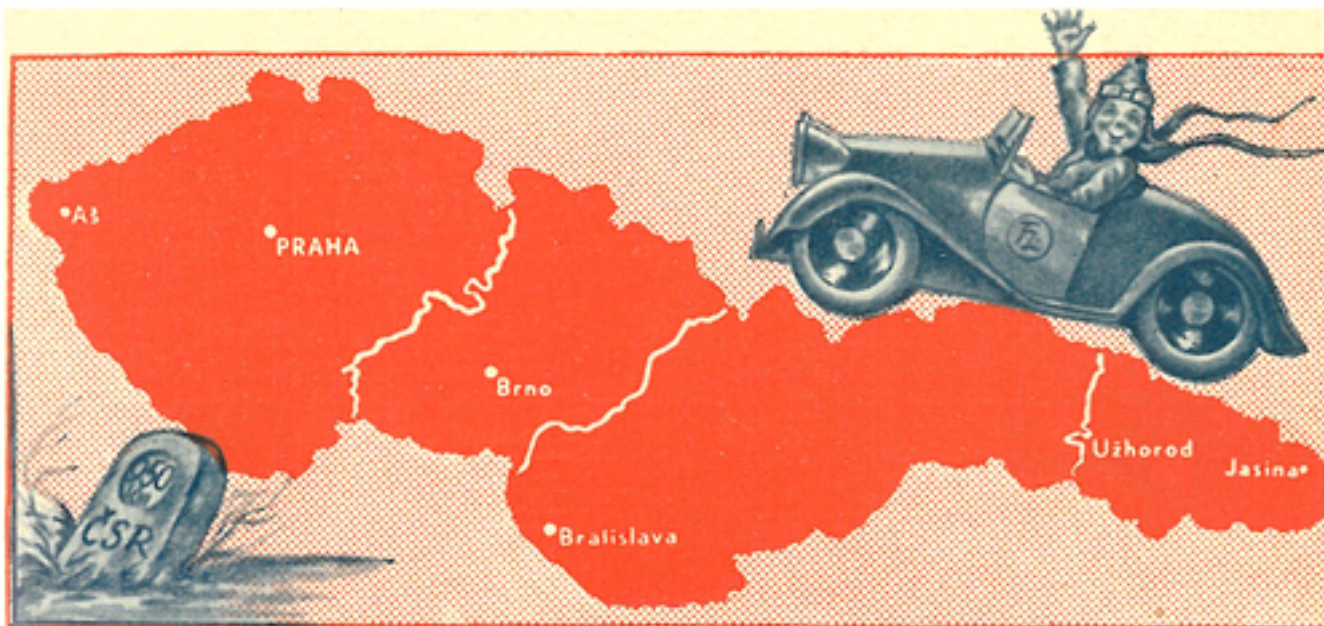
Nad hlavami se vlajka vlní
a štěstím srdce naše plní —
je slavný den.

Hoj, na stráž, vzhůru, bratři,
pro svobodu
a budoucnost ať patří
vždy národu,
ať nezdolně se vlajka vlní,
s ní každý rek nechť příkaz plní
pro svobodu.

Aj, vzhůru, bratři, hola,
dnes slavný den
a krásná vlast k nám volá:
„Buď připraven!“
Nad hlavami se vlajka vlní
a štěstím celý národ plní —
je připraven.

Vypočtěte si, kolik času potřebuje tento automobilista k objetí hranic Československé republiky, jede-li rychlostí 50 km za hodinu.

NOVÝ OCELOVÝ KOSTEL V MOR.
OSTRAVĚ má pojímat 2000 osob. Hlavní loď kostela je nesená 8 dvoukloubovými rámy o rozpětí 12 m a výšce 13 m. Čelní rám nese varhanový kůr na železobetonové desce. Ocelová věž má 34 m výšky a je zakončena 6 m vysokým ocelovým křížem. Střecha kostela je železobetonová kasetová, pokrytá dřevěným bedněním a měděným plechem. Stěny jsou z dutých cihel. Ocelová kostra byla u nás volena po prvé pro tuto stavbu, neboť svou pružností snese i značné posuny v základech, v poddolovaném území obvyklé, bez ohrožení celistvosti stavby.

ZE ŽIVOTA PRO ŽIVOT.

VZPOMÍNKY Z PRÁZDNIN.

Nejkrásnější dobou celého školního roku jsou beze sporu prázdniny: od vánoc se na ně těšíme, do vánoc vzpomínáme. Letošní prázdniny budou mi zvláště nezapomenutelnými, neboť jsem celý červenec ztrávila u moře v útulné ozdravně naší Charity na překrásném ostrově Losině (Lussin) v Itálii.

Vyjeli jsme na svátek sv. Petra a Pavla odpoledne a druhý den večer jsme byli na místě. Celou noc nás rychlík unášel Alpami. Byl to nádherný pohled na bílé vrcholky hor, které se odrážely od černého nebe, tonouce v měsíční záři. A druhý den ráno jsme spatřili moře, šedé, ponořené v mlhy. Drobné kapky deště jemně čeřily jeho hladinu. Ve 12 hodin vyplula naše loď

Francesco Morosini z terstského přístavu a o 9 hodinách jsme dojeli do Lussingrande. Jak rádi jsme uléhali po namáhavé cestě na připravená lůžka!

A příštím dnem se začalo žít podle starého domácího řádu, který se neměnil celý měsíc. Skládal se ze tří kouzelných slůvek: jíst, koupat, spát. O naše tělesné blaho pečovaly tři ctihodné sestřičky, z nichž největší práci měla sestra kuchařka. Nebyloť malou úlohou nasytiti naše věčné hladové žaludky; sestřička se jí však zhostila skvěle.

Sluníčko vytrvale hřálo, takže co nevidět z nás všech byli učiněni černoši. O zábavu nebylo v naší 25členné společnosti nikdy nouze. Ke zpestření denního programu jsme podnikali výlety, což se obyčejně neobešlo bez dobrodružství ať už příjemného nebo nepříjemného. K prvním patřilo setkání s delfíny, jejichž láskovně hře jsme se nestačili podívat. K těm méně příjemným počítám selhání motoru naší lodice při jedné vodní partii, následkem čehož nám dvouhodinová cesta trvala sedm hodin!

Na severovýchodním obzoru se rýsovalo pohoří bratrské Jugoslavie. Holé vápencové skály Velebitu budily souhrou barev bílé, růžové a modré dojem mramoru. Na jihozápadě bylo za jasného počasí vidět vrcholky Apenin.

Moře bylo většinou klidné, vždy jasné modrá obloha se zrcadlila v jeho vodách. Nejkrásnější pohled byl na jeho hladinu večer, kdy se nebe pokrylo rudými červánky, na obzoru bylo vidět plachetnice rybářů a později, kdy v zelenavých vodách se odrážela světla přístavu. Přišla-li kdy bóra,

tu jindy klidné vlnky se rozběhly do výše a narážely na sebe, až jejich lem byl pokryt hezkou kraječkou z bílé pěny. Jindy se vlnky spojily a pak ubíhaly k břehům a zde se tříštily o ostré výběžky skal na tisíce drobných krupějí, které pak padaly v hustém deštíku zpět.

Nejkrásnější procházky vedly parkem uprostřed subtropické vegetace, odkud byl krásný výhled na moře. Od svěží zeleně se odrážela bílá zvonice, patřící k dómu. Když jsme se seznámili se strýcem kostelníkem, nechával nás zvonit večerní klekání.

Není tedy divu, že jsme se s Lošínem loučili slovy ne: „S Bohem!“ ale: „Na shledanou!“ a že tak brzy nezapomeneme na toto tiché zákoutí v klínu slunné Adrie. Lussingrande a rivederci!

V. K., studující, Olomouc.

OŘÍŠKY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK

z 1.—3. čísla zašlete společně do 10. listopadu 1937 na adresu: Emanuel Masák, katecheta a redaktor Anděla Strážného, Brno-Židenice, Hroznětova ulice čísl. 11.

18. PŘESMYČKA (heslo).

Josef Otoupalík.

SPACÍ ČERT.

19. PROTIVKA S ČÁRKOVKOU.

V. Zálešák, Hradčovice.

Veliký, veliký, veliký
(důlek si vyhrabal).

20. RÁČEK.

Jar. Strnad.

Korýše a obrubu když si obrátíme,
pohoří pak hledejme někde v Palestině.

21. PROTIVKA.

Vinárek.

NOC POROBY

22. VSUVKA.

„Hlučínák“ — Čížkovi.

Když do Svaté země hlásku dáme,
hudebníka školy římské uhlídáme.

23. ČÍSELKA.

Vážené paní Jordánové — Josef M. Sobola,
Troubsko.

Hodné dítě je rodičů 123456,
chlouba vlasti je zas zdatná 145236.

Podzimní mlhy válejí se ráno ještě v údolích, když skauti naplní přírodu svou radostí.

24. DOPLŇOVAČKA S TAJENKOU.

František Holář.

x	u	r	t	ř	e	k	a	v	A	s	i
x	a	m	.	r	k	r	á	l	o	v	n
x	s	d	r	s	v	ě	t	e	c		
x	a	.	s	n	b	i	b	i	c	k	á
x	l	.	a	y	h	ř	b	i	t	o	v
x	i	.	.	e	b	i	b	i	c	k	é
					m	ě	s	t	o		

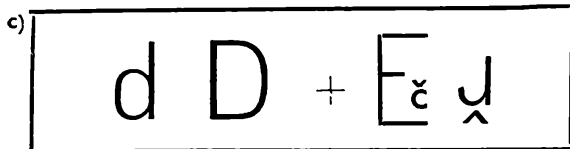
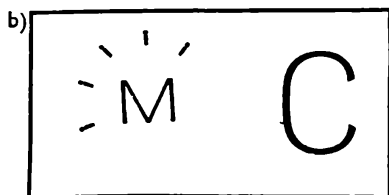
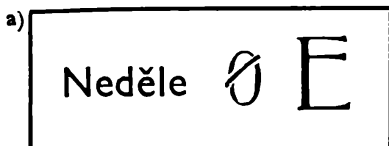
25. POČETNÍ OŘÍSEK.

A. Kunčar, Soběsuky.

Venkovanka přinesla na trh do města vejce. Bylo jich více než 200 a méně než 300. Než je ku prodeji vyložila, přepočítala je a pravila: „Škoda, že je nemohu prodávat na tucty, odbyla bych je tak do jednoho. Že je musím prodávat na mandel (po 15), zbudou mi tři vejce.“ Kolik vajec měla?

26. TŘI REBUSY.

M. Faldynová.

27. ZÁMĚNKA.

KČSA, Písařov.

S „m“ v Africe země je,
s „b“ jeden sloh tak sluje.

28. PŘESMYČKY (nábož.).

M. Zouharová, Lipovec.

CESTOVATI.

i = y

IR. MÁ RÁDA SVAZ.

29. ŠNĚROVAČKA.

A. Vávra, Fryšták.

Á	D	A	J	Í	N	O	M	M	J	S	M	P	K
K	D	O	P	I	N	Ě	D	U	Á	Á	Á	U	O

SKRÝVAČKA.

Jirkovi utekli z králikárny tři králci. Hledejte je!

30. ZÁMĚNKY.

A. Novotný, Třebíč.

- a) S „í“ plody její jistě rád jíš,
s „y“ u rybníka zas ji uvidíš.
b) S „s“ jistě tě posílí,
s „o“ na nohou zas jej každý uvidí.

31. LIŠTOVKA.

A. Blaha, Jarošov.

P	U	S	E	N	O
J	R	T	U	Z	S
U	D	O	M	O	P
K	Y	R	E	L	Ů

32. ZÁHADNÝ SEZNAM MĚST.

Petrovský.

6.	3.	Místek
6.	6.	Tišnov
6.	2.	Dačice
6.	1.	Třebíč
9.	4.	Nový Jičín
7.	1.	Hodonín
6.	5.	Přerov
6.	2.	Vsetín
7.	3.	Litovel
7.	2.	Rýmařov
7.	4.	Hranice

FILATELIE.

Řídí dr. Jos. Mouřinovský, Tišnov.

Začínáme nový ročník filatelistických zpráv.

Připomínáme znova, že tuto hlídku vedeme ve prospěch katol. misí, a proto, kdo se dotazuje na něco, ať přiloží známku na odpověď.

Za rok budeme oslavovat 20leté jubileum naší samostatnosti. Za tu krátkou dobu naše pošta vydala úctyhodnou řadu poštovních známek. Ani byste neřekli, že je jich už přes 1000 různých. Kolik z toho počtu máte jeden každý z vás?

V minulém ročníku jsme uváděli různá zoubkování čsl. známek — letos si všimneme zase různých typů.

Pokyny pro objednávky.

Do 10 Kč možno zasílat obnos ve známkách — nad 10 Kč si vyžádejte předem složenku!

Z čsl. známek možno si objednávat i ojedinělé, které někomu scházejí — není třeba brát celé serie!

Pro začátečníky mám:

100 různých čsl. 5 Kč. Po 1.50 Kč: 50 rak.-uher., 50 rakouských, 50 německých. 10 rakouských rarit 2 Kč, 10 německých rarit 2 Kč.

Po 1 Kč: 10 Anglie, 12 Belgie, 10 Dánsko, 15 Francie, 12 Itálie, 12 Jugoslavie, 15 Maďarsko, 15 Uhry, 10 Nizozemí, 12 Polsko, 8 Rumunsko, 8 Rusko, 10 Švédsko, 10 Švýcarsko, 3 Bosna, 6 Bulharsko, 5 Gdánsko, 3 Estonsko, 6 Finsko, 3 Irsko, 2 Island, 2 pamětní italské, 3 Liechtensteinsko, 3 Litva, 3 Lotyšsko, 4 Luxembursko, 5 Norsko, 5 Portugalsko, 5 Řecko, 3 Saar, 6 Španělsko, 3 Ukrajina, 2 Vatikán, 8 Bavorsko, 8 německých neorazítkovaných, 5 Turecko, 3 se smutečním okrajem: jugoslávské Alexander a něm. Hindenburg, 1 japonská obálka se známkou a písmem, 1 vatikánský červený frankotyp.

ZE STRÝČKOVY MOŠNIČKY.

ZE ŠKOLY. Učili jsme se o Praze. Po vyprávění paní učitelky měli jsme jít ukázat město na mapě. Všichni jsme se hlásili, nejvíce však budil pozornost žák, jenž nikdy nic neuměl. Skákal, div lavici nepřevrhl. Paní učitelka, vidouc jeho snahu, s radostí ho vyvolala. Žák stoupl a místo patřičné odpovědi vyhrkl: „...sím, za mapou na stěně leze šváb!“ Všichni jsme se tomu srdečně zasmáli. (Fr. Odehnal, Svitávka.)

Z DĚTSKÝCH ÚST. „Drahý strýčku! Přejeme ti k svátku štěstí a zdraví, a ma-

minka povídala, abychom dali pozor a neztratili cestou tu pětikorunu, kterou od tebe každý dostaneme.“

Z NAŠÍ ŠKOLY. V zeměpise. Paní učitelka: „Františku, co se pěstuje v ČSR.“ — František: „V ČSR. se pěstuje zlato a stříbro.“ — „Mařenko, cos dělala v pololetních prázdninách?“ Mařenka: „Sbírala jsem klasy na strništi.“ — V náboženství: „Josífku, jak se jmenovala Adamova žena?“ — Josífek: „Adamka!“ (Žáci obecné školy ve Vážanech.)

VYUŽIL TCHO. „Pane učiteli, moje sestra má šarlach.“ — „Opravdu? To jdi rychle domů a nechoď do školy, dokud nebude sestrazdráva.“ Když chlapec uspokojený opustil třídu, vstal jeden ze spolužáků a pravil: „Pane učiteli, ta jeho sestra, co má šarlach, bydlí u dědečka za vesnicí!“

V DĚJEPISU. Žák horlivě vypravuje o Římanech: „Starí Římané zanechávali své zbraně svým synům na památku, a ti, kteří neměli žádných dětí, zanechávali zbraně vnukům...“ (Ladislav Horák, Ostopovice.)

Nemocného hrocha
léčí pelikán.

Časopis „Anděl Strážný“ vychází každý měsíc mimo prázdniny o 32 stranách. Celoroční předplatné 8 Kč, s povídkovou přílohou 12 Kč. Za redakci odpovídá E m a n u e l M a s á k, Brno-Židenice. Svým tiskem a nákladem vydává Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice čis. 19-21. Výhoda novinové sazby přiznána výnosem Ředitelství pošt a telegrafů, Brno, č. 80.069-VI. ze dne 14. X. 1925. Časopis je podáván u pošt. úřadu Brno 2.

Anděl strážný.

Poustevník, jenž v odříkání
žil a šířil slovo boží,
onemocněl a teď klidně
na smrtelném leží loži.

Srdce slábne, dech se krátí,
síla opouští ho chvatem,
skleslé ruce nedovolí
listovat již v Písmě svatém.

Truchlí nad ním všichni v kraji,
trpaslíček bolně vzlyká,
v modlitbě své vyprošuje
uzdravení poustevníka.

Marné je však každé přání,
stařec nemoc sotva zdolá...
Zubatá již oknem zírá,
poustevníka k sobě volá. J. Ž.

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselský. — (Pokračování.)

Bouře přiletěla s takovou silou, jako by jí náhle vybuchlo celé ovzduší. Vlna jako hora tak vztekle narazila na příď, že se celá loď ve chvílce pokryla pěnou a jakoby podrážděna strašlivým nárazem, začala skákat a zase se potápěti v obrovských vodních spoustách, vyrůstajících z moře až k temnému nebi. V oslepující záři blesků otvíraly se hlubiny moře, jako by čekaly na svou kořist . . .

Jim zachytil se oběma rukama jakéhosi sloupu na okraji lodi. V pekelném lomozu a zmatku cítil však brzy, jak ho unáší vzhůru jako pířko jakýsi silný příval vody. Jako by to byla nějaká živá nestvůra, přivolaná ze dna moře, začala s ním vlna zmítat, točit a házet jako maličkým broučkem, připraveným k polknutí. Do nosu i do úst vdírala se mu voda, dusila ho a topila.

Pochopil, že je smeten s paluby za okraj lodi, že tone. V jediném okamžiku přeběhl mu před očima celý život. Nadarmo byly všechny snahy a práce. Nadarmo se učil a vzdělával. Hle, jediný výbuch vzteklého uraganu a malý Jim přestane být . . . Rty jeho bezděky začaly šeptati Otčenáš. V téže chvíli dostal silnou ránu do zad i do hlavy. Pochopil, že padl na něco tvrdého.

Vztáhl ruce před sebe a ucítil v nich jakési mokré boty. Potom kmitla se mu před očima jakási známá tvář a čísi silná ramena objala ho v půli. V uších slyšel tak ďábelské vřesky a vytí, že se mu zdálo, jako by se mu měla hlava rozpuknout. A náhle odkudsi zdaleka, jako by to byly desítky kilometrů, uslyšel lidský hlas, o kterém věděl, že zní tu při jeho uchu.

„Pod palubu . . . není tu důstojníků . . . co se . . . děje . . .“

Po hlase poznal Jim kapitána Wilsona.

„Ano . . . kapitáne . . .“

Jim rozuměl, že má rozkaz dostati se pod palubu a přivolati důstojníky ke kapitánovi. Zdálo se mu divným, že na celé palubě je toliko on a kapitán. U kormidla je jistě starý Daun.

Leza po čtyřech a celým tělem bojuje s proudy vod, přeskakujícími přes palubu, posunoval se pomalu až ke schodům, jež vedly dolů. Na konci chodby byl větší otvor do komory na uhlí. Tento otvor byl zcloněn záhybem chodby.

Když se dostal Jim k záhybu, uslyšel přes strašný hluk bouře ostrý hovor dvou lidí.

„Nyní, Hansi, vezmi si na starost Dauna a já zas odstraním starého.“

„Není-li jen kormidlo strženo.“

„Jak to skončíš s Daunem, obrať směr na východ. Jen tak se můžeme zachránit.“

„Dle rozkazu, kapitáne.“

„Jen si pospěš. Dobře jsem vyslídil, kde má starý schované dolary.“

Jim si okamžitě uvědomil, že to poručík Dunckler s Hansem začínají vykonávat spiknutí, o kterém se mu zmínil Daun. Ale kde je posádka? Kde je důstojník Tom?

Zatím nechal Jim ty otázky bez odpovědi. Nebezpečí, jež hrozilo kapitánovi a milému Daunovi, dodalo mu podivné síly a odvahy. Vzchopil se, jediným skokem vyběhl ze zářezu chodby a stanul tváří v tvář spiklencům. Jeho náhlé objevení je tak překvapilo, že na okamžik nehybně ustrnuli.

Jim v jediné vteřině zpozoroval, že otvor do komory na uhlí není zasunut. Než se Dunckler a Hans dovedli vzpamatovat, hoch silným rozmáchnutím nejprve poručíka svrhl do zejícího jícnu hluboké jámy a potom uchopil v půli Hansa, aby následoval svého společníka. Ale Hans přišel již k sobě a postavil se na odpor. Oba upadli na podlahu a začali zápasit v plískající vodě. Jim napjal všechny své síly, roztáhl ruce Hansovy a přitáhl jej až k otvoru. V té chvíli se loď znova na vlnách silně naklonila a Hans s křikem sletěl na dno hluboké jámy. Nechybělo mnoho a Jim by byl padl za ním, ale ještě včas chytil se zasouvacího prkna a mocným trhnutím zakryl jím otvor.

Nyní již nemusil mít starosti o oba vězně. Prázdná jáma na uhlí měla dva otvory. Jeden vedl na lodní můstek a ten byl již zvečera uzavřen, druhý na chodbu zahradil nyní Jim vlastnoručně.

Jak se vlekl hoch dále chodbou, slyšel s místa, kde byla kabina lodníků, hluk a vřesk. Přidal do kroku a již zdaleka rozpoznal, že dveře kabiny jsou zabarikádovány. Začal bez odkladu odhazovati stranou sudy a pytle s bramborami, vytažené zřejmě ze sousední špižírny. Čím byl blíže dveří, tím výrazněji slyšel, jak uzamčení námořníci za velkého proklínání buší do dveří.

Konečně byla odstraněna poslední překážka, oddělena závora a na chodbu vyrazilo klubko lidských těl, pěnících se zlostí.

„Ach! To je Jim!“

„Kde je ta rudá verka? Kosti mu přelámat!“

„Chtěl nás jako v kleci poslat všechny na dno!“

Jim, celý otrhaný, vlekl se k oddělení strojů.

Železné stěny strojovny sálaly ohněm a žárem. Dva topiči a mechanik

Anděl u vchodu do kaple na střeleckém hřbitově, kde sochař Frič v kameni vyjádřil drama života.

Poraněný zajíc.

„Ano. Všechno v pořádku... Nevím jen, kde je poručík Tom.“

„Vrať se nahoru. Leží ve strážnici... poraněn... má rozbitou hlavu... A Dunckler?!“

Ale Jim na tuto otázku neodpověděl, jen spěchal rychle k palubě. Když tam došel, začal si s údivem protíratí oči. Loď se sice zmítala dále, ale déšť a lijavec zmizely kdesi, jako by zapadly v moři. Tma jako by zřídla, takže bylo možno rozeznati již různé věci na palubě. A tu právě bylo viděti ty hrozné spousty, jaké způsobil tajfun: loď podobala se nyní více vraku než dobrému parníku, jakým byla ještě před několika hodinami. Několik námořníků sbíralo v přední části paluby válející se zbytky.

Jim dovlekl se ke kabině kormidelníkově, jež jakoby divem byla uchráněna před zkázou. U svých strojů stál Daun, podobný spíše přízraku než kormidelníkovi. Ve vpadlé tváři vyvstávaly kosti, čelisti byly pevně sevřeny, jako by již nikdy nemělo z nich vyjít slovo, jenom oči planuly jakýmsi podivným leskem.

Jim se na nic netázal, jen vypověděl starému vlkovi podrobně to, co se stalo pod palubou. A potom, jako by již vyplnil svou povinnost, vyšel z kabiny a usedl pod jakýmsi zlomeným sloupem.

V hlavě mu všechno vířilo v podivném zmatku. V pravém rameni, rozbitém až ke kosti (jak k té ráně přišel, nepamatoval se), cítil palčivou bolest. Před očima viděl velké kusy mraků, jako by se hromadily k novému útoku, číslice a kresby z příručky o letectví, silnou

pobíhali kolem strojů a pecí a snažili se ze všech sil brániti následkům prudkého útoku mořských vln na loď. Mechanik zahlédl Jima.

„Co myslíš, maličký, vydržíme?“

„Nyní vydržíme.“

„Potápíme se tak hrozně, jako bychom měli zarýt až do dna.“

„Vyjedeme zas nahoru!“

Jim poznal, že v tomto pekle, které je však srdcem lodi, jde všechno v pořádku. Vyšel tedy ze strojovny a odebral se k místu, kde byla lodní trubka.

„Haló! Kapitáne! Haló!“

Za dobrou chvíli uslyšel odpověď, jako by přicházela z jiné planety.

„To jsi ty, Jime?“

postavu kapitána Wilsona a černé dno skladiště uhlí. V krvi cítil hukot strojů, jímž se otřásala celá loď. Ale Jimovi bylo již všechno lhostejné, tak se cítil nemocným a k smrti znaveným. Náhle uslyšel poblíž sebe hlas kap. Wilsona. Otevřel oči a uviděl jej obklopeného několika námořníky.

„Malý Jim!“ zavolal kapitán.

Při zvuku toho hlasu srdce Jimovo se zachvělo a zatlouklo rychleji. Posledním zbytkem své vůle postavil se na nohy a odpověděl hlasitě: „Zde jsem, kapitáne!“

„Na žádost celé posádky jmenuji tě zástupcem důstojníka na „Rekinu“. Dá-li Bůh, že doplujeme šťastně do Hon-kongu, půjdeš do důstojnické školy. A nyní, chlapče, obvaž si ruku, neboť ti z ní krev potůčkem teče, a pak do práce! Musíš zastoupit už dva důstojníky. Tom je těžce raněn a Dunckler, to je pěkný ptáček! Dobře, žes ho zavřel. Opatři důkladně stroje u kormidla, neboť nás čeká ještě nemalá práce s tím prokletým tajfunem. Dávno už jsem nepotkal podobnou šelmu!“

Jim po prvé slyšel kapitána Wilsona tolik najednou mluvit. Pravda ovšem, že z toho pochopil především to jediné, co jej naplnilo jakýmsi bezmezným štěstím. Totiž to, že on, „Malý Jim — let 16“, stal se nyní za bouře zástupcem důstojníka a že tak učinil první krok k cíli, o kterém neměl dosud ani náležitě představy.

Při takovém štěstí skleslá ruka se znovu napjala a přestala bolet, vzpřímila se zbolavělá záda a dětské kroky nesly Jima po můstku ke kabině kormidelníkův.

Dej odpočinek blahý v svém. Pane, objetí všem, jímž jsi zdejší dráhy dal cíle dospět, kde jasněji než hvězdy se světlem věčným stkvíš, by s tebou dlely vezdy, je vezmi ve svou říš!

Za slunečného, jasného a klidného rána blížil se „Rekin“ k přístavu Hon-kong. Napolo zničen útoky blesků a vichrů podobal se spíše ubohému vraku, unášenému vlnou k břehům přístavu. Celý zástup zvědavců shromáždil se na pobřeží, aby uvítal trosečníky.

Sotva se loď zastavila, sběhl s paluby dav otrhaných námořníků a jal se vykládati zvědavým divákům o pekelných hrůzách tajfunu, o němž psaly již také noviny.

Zvláštní loďkou přijelo k pobřeží několik lodníků, kteří vezli dva spoutané rošťáky, Duncklera a Hansa. Od nich převzala je hned přístavní policie.

Poslední vyšli na břeh kapitán Wilson a kormidelník Daun. Oba podpírali poručíka Toma s obvázanou hlavou a s planoucíma v hořeče očima.

Na palubě pak, opřen o okraj lodi, s jakousi zamaštěnou knížkou v ruce, zůstal ve službě jediný zástupce důstojníka — malý Jim.

2. NAKAŽENÉ DOLARY.

Malý Jim měl rozřešiti důležitou otázku. Po prvé ve svém krátkém, šestnáctiletém životě dostal samostatný úkol; a třeba přiznati, že tento úkol nebyl lehký. Za plavby „Rekina“ ze Sydneye k ostrovům Gilbertovým¹⁾ vypukla na lodi krvavá úplavice. Ve dvou dnech onemocnělo 18 Číňanů, vezených na osadnické farmy; z nich tři zemřeli, patnáct pak bylo pod ochranou našeho Jima a námořníka Johna vsazeno do lodice u ostrovů Šalomounových; vylodění byli na břehu Guadalcanaru s dosti malou zásobou konserv, sucharů, chininu, ricinového oleje a nábojů. Takovým jednoduchým způsobem rozhodl kapitán Wilson odstraniti z paluby lodi nákazu. Teprve na zpáteční cestě asi za tři týdny měl se „Rekin“ zastaviti pro uzdravené Číňany. Ponevadž pak nemocné nebylo možno ponechati samotné, určil jim kapitán za strážce malého Jima, zástupce druhého důstojníka; na pomoc dal mu námořníka Johna, muže, který se těšil železnému zdraví a slynul železnými svaly, ale ne zrovna bystrostí rozumu.

Na ostrově bylo několik anglických osad a pod jejich střechami měl Jim nalézti pomoc a radu, případně i ochranu před útokem lidojedů.

Číňané hlasitě křičeli, když je vysazovali z lodi, ale přes jejich odpor lodice odrazila od břehu a za dvě hodiny potom jasný sloup dýmu na obzoru byl jedinou stopou po „Rekinu“.

Oběti strašné choroby tropických krajů osaměly, vydány na pospas své nemoci a svěřeny prozíravosti a síle malého Jima.

Již v prvních sedmi dnech cesty ze Sydneye vryla se Číňanům dobře do paměti dosti vysoká, štíhlá a pružná postava malého Jima a jeho věčně planoucí černé oči. Povšimli si ho tím více, že viděli, jak celá posádka i s kapitánem Wilsonem projevuje tomuto jinochu podivnou

¹⁾ Sydney (vyslov: Sidni), hlavní město britsko-australské osady Nového Jižního Walesu, válečný a obchodní přístav. — Šalomounovy ostrovy jsou v Tichém oceánu východně od Nové Guineje, náležejí nyní ke Spojeným státům australským. — Gilbertovy ostrovy, 17 korálových ostrovů v Tichém oceánu po obou stranách rovníku. Za světové války (1915) obsadila je Anglie.

*Hřbitov v Čeljabinsku :
Odpočinek našich československých hrdinů v daleké Rusi.*

Hoši od Zborova,
klidně v zemi spíte,
nikdy se již odtud
domů nevrátíte...

úctu i příchylnost. Proto také nyní, vysazení na ostrov pověstný nebezpečím se strany přírody i černých domorodců, znavení, nemocní, složili všecku starost o svůj osud na bedra malého Jima a jeho pomocníka.

Nedaleko místa, kde byli vyloděni, nalézaly se opuštěné budovy jakési farmy. Jim se příliš nestaral, zdali se její majitel dostal do lačných žaludků domorodců nebo podlehl žluté zimnici, či jednoduše utekl z tohoto pekla čarovné přírody — za pomoci Johnovy přeměnil opuštěné obydlí z poloviny na nemocnici, z poloviny na skladiště a svůj vlastní byt.

Tříkrát denně oba bílí námořníci obcházelí nemocné, vzdychající na lavicích podél stěn, a rozdělávali jim potřebné léky. V ostatním čase ohrazovali dům a měnili jej pro každý případ v jakousi pevnost. Věděli, že dále na ostrově, v hornaté, zarostlé a pro cizince nepřístupné pustině žijí divocí lidojedi, zběhlí z jiných osad a ostrovů.

První dny pobytu v tomto vyhnanství minuly celkem klidně. Obtížným jen bylo hrozné vedro nehybného ovzduší, jehož neosvěžoval ani nej-

menší vánek. Ještě horší byly noci, stejně dusné a horké; tu musil Jim střídavě s Johnem konati hlídku, nehrozí-li nějaké nebezpečí z blízkého palmového háje, zahaleného v tajemné mlčení. Po několika dnech přivykli však oba bílí novým podmínkám svého života a přestávali se obávat přepadení.

Na počátku druhého týdne zemřeli dva Číňané a současně také John byl postižen úplavicí. Jimovi nastaly těžké dny a ještě těžší noci. Na štěstí několik nemocných překonalo chorobu a začalo se uzdravovat. Byli značně vysílení, podobni spíše kostrám než lidem, ale Jim poručil, aby pomáhali v kuchyni i při hlídání domu, aby tak byli něčím zaměstnáni. Nelíbilo se jim to s počátku, pokoušeli se o vzpouru, ale ruka Jimova, sahající významně po revolveru, stále zatknutém za pasem, potlačila hned v zárodku reptání i myšlenku na odpor.

Tato zkušenost připomněla však Jimovi, že jeho Číňané nejsou o mnoho lepší než domorodci z lesa; kdyby se mohli z toho nadíti nějaké kořisti, neostýchali by se třeba i zavraždit oba bílé, aby se podělili o poklady skladiště, o zbraně a náboje a zvláště o dolary svých strážců. Aby od nich vzdálil všeliké takové pokušení, uložil všecku zbraň do jednoho pokoje a klíč od něho uschoval do kapsy. Ponechal u sebe jen svůj revolver a náboje.

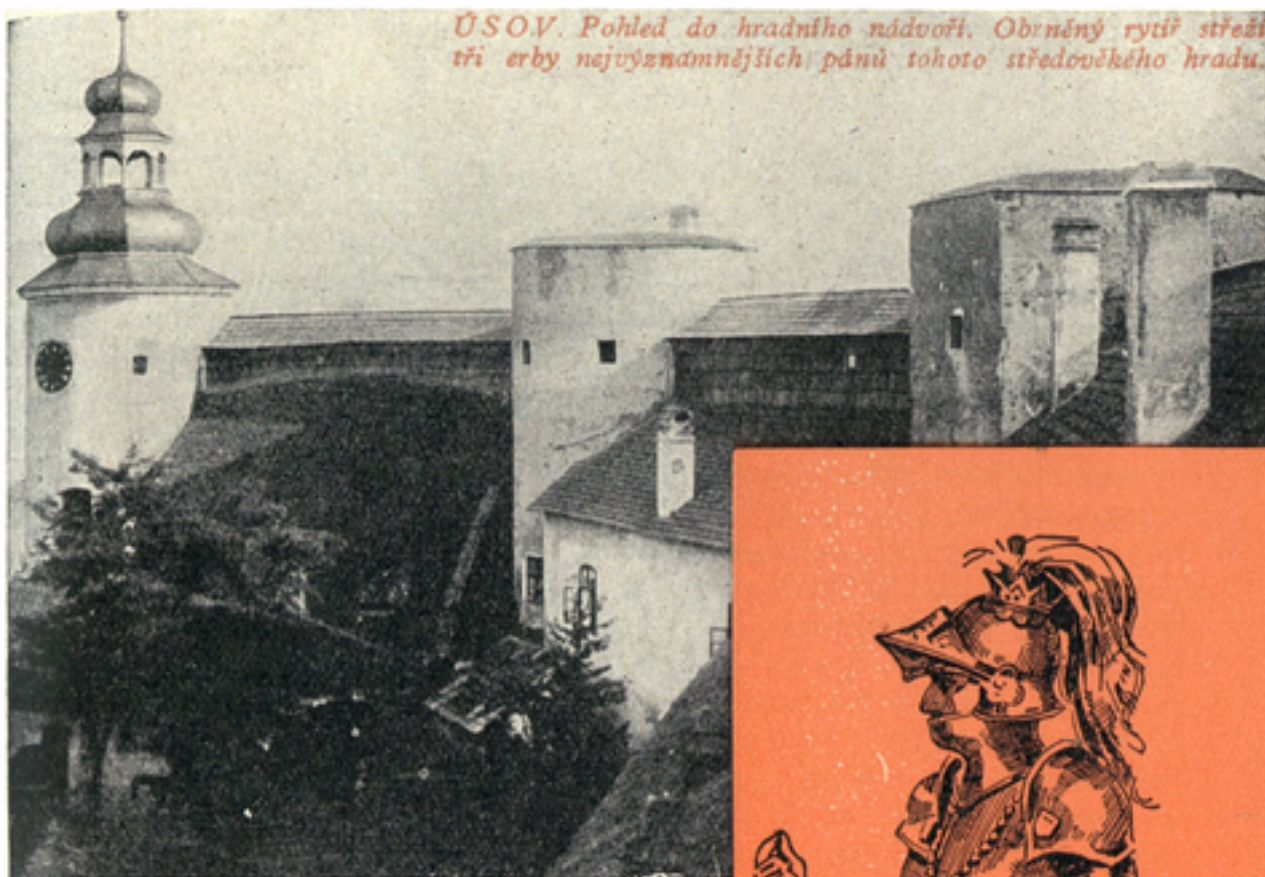
Tato prozíravost uchránila Jima, jak uvidíme, od velmi těžkých překvapení. Věděl již z lodi, s kým má co činit. Věděl, že tito Číňané, jež měl střežit, jsou vesměs uprchlíci ze Spojených států a že v hrozné práci na farmách hledají nejen dolary, ale především úkryty před zákonem.

Jednoho rána, a bylo to již šestnácté ráno od příjezdu na ostrov, Jim pocítil, že i jej zasáhla nákaza. Velké bolesti svíraly jeho útroby, hlava páčila horečkou a všecky údy zachvátila strašná malátnost. (Pokračování.)

ŮSOV. Hlavní hradní budova, pocházející z r. 1691, v níž je ve dvou poschodích umístěno velkolepé lesnícko-lovecké museum světového významu.

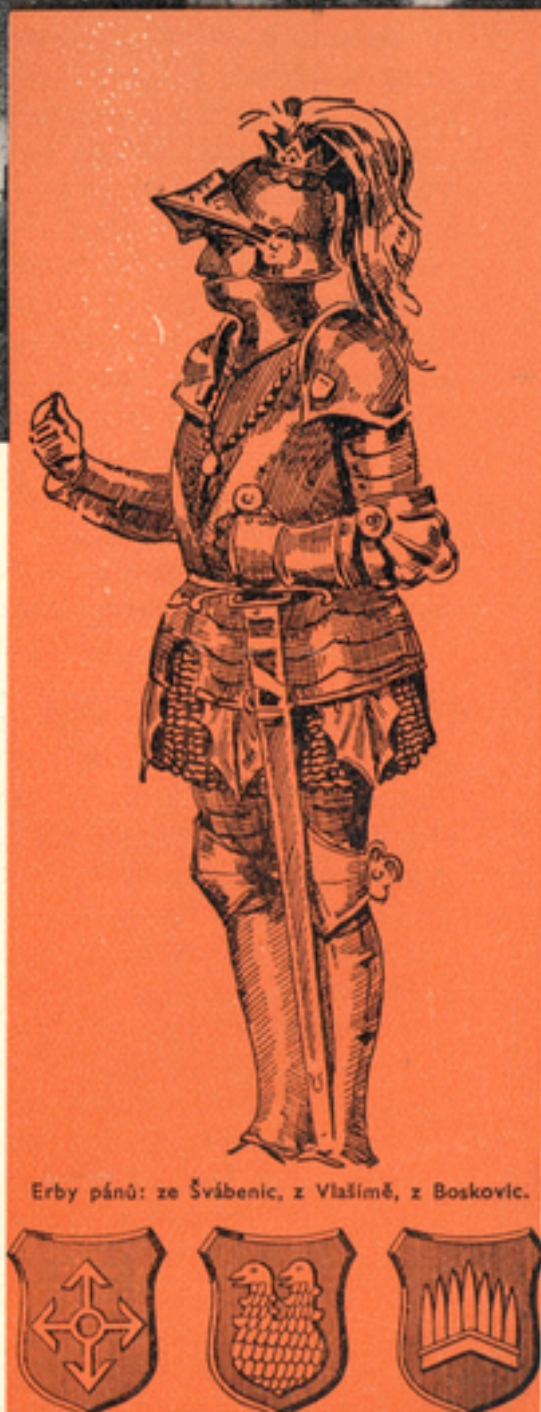

ÚSOV. Pohled do hradního nádvoří. Obrněný rytíř střeží tři erby nejvýznamnějších pánů tohoto středověkého hradu.

Od stanice dráhy Mohelnice anebo Troubelice přijdeme asi za 2 hodiny na hrad Úsov. Je to stavba velmi zajímavá. Poskytuje možnost vniknouti do středověké soustavy opevňovací. Hradní okružní zdi a věže jsou všude přes 2 m široké. Původ jich možno klásti do XV. století za pánů z Vlašimě, jejichž erb dva orlí krky je na zdi věže, zvané Vlašimka, 18.5 m vysoké, uvnitř klenuté, s krytou cibulovitou střechou a lucernou. Ve vedlejší věži, nyní bez krytu, bývala hladomorna. Třetí věž sluje Rohovní. Mimo to se zachovalo ještě několik zbytků hradebních věží. Postaveny jsou 20—30 m od sebe a spojeny dřevěnou krytou chodbou. Po odražení Turků r. 1241 obdržel od krále Václava hrad v léno olomoucký župan Jiljí ze Švábenic, mající v erbu čtyři odstředivé střely. Pak se vystřídalo v držení hradu více pánů. Za válek husitských nabyli Úsova páni z Vlašimě, po nich páni z Boskovic, jak dokazuje jejich erb sedmihrotý hřeben na budovách. Karel kníže z Liechtensteinů získal hrad sňatkem s Annou, dcerou posledního Boskovce Jana Šembery. Páni z Boskovic postavili na úsovském zboží v lese Dubravě lovičí zámek (letohrádek). R. 1690 byl kníž. z Liechtensteinů zbudován na tomtéž místě nový rozsáhlý zámek, který r. 1805 vyhořel. Obnovil jej kníže Jan Josef z Liechtensteinů v letech 1813—1820. Okolí zámku je upraveno jako přírodní park s několika stavbami antického slohu. Po stinné cestě od zámku dospějeme za půl hodiny do známých mladečských jeskyní, odkudž je zajímavá vcházka ke Zkamenělému zámku. F. P.

Erby pánů: ze Švábenic, z Vlašimě, z Boskovic.

III.

V Doubravově kapse poznala jsem po prvé lidskou slabost. Jak jsou lidé ubozí, když se nechají zahanbiti nerozumným zvířetem. Doubrava všecky peníze propil. Neuměl se ovládnouti a koupiti si raději jídlo pro sebe i Broučka. Ale jeho pes, který neznal jiné rozkoše, než chutnost pokrmů, uměl utlumiti svůj hlad a nésti ve svých zubech chléb pánu, veškeré lásky nehodnému. Toužila jsem se dostatí opět do rukou dobrých a šlechtných.

Po smrti starého Doubravy usoudila jeho sousedka, že kabát po něm se nehodí k ničemu jinému než na hadry. Vzala nůžky a hned začala párat a stříhat. Jelikož čpěl kabát kořalkou a špínou, šla s prací na dvůr, aby si ve světnici nekazila vzduch.

Najednou cosi zacinklo. Paní se udiveně podívala na zemi. To jsem vypadla já ze své skrýše. Jak stříhla do podšívkového záhybu, rozběhla jsem se s radostí po dvoře, kutálela jsem se a udivená žena běžela za mnou. Nemusela mě dlouho honit, neboť jsem narazila na nohu asi 13letého děvčátka, které šlo právě ze školy. Děvčátko mě zdvihlo a podávalo mě ženě. Tato se na mě podívala, ale nepřijala mě. Řekla: „Nech si tu pěti-korunu, Haničko. Potřebuješ ji víc než já. Vydělám si peněz dost, ale tvoje maminka už pracovat nemůže. Kup si, co nejvíce potřebuješ.“

Z toho jsem poznala, že jsem v ruce chudé holčičky. Slyšela jsem jen uctivé a srdečné díky. Pevně mě sevřela v dlani, takže jsem slyšela radostný tep jejího srdce.

Hanička byla ubohé děvčátko. Tatínek jí zemřel dříve než se narodila. Maminka musela sama vydělávat denní chléb. Posluhovala v lepších rodinách, kde dostávala plat, trochu jídla, někdy i odložené, ale ještě pěkné šaty, které pak přešívala pro Haničku. Bydlely v zcela malé světničce. Měly sice málo místa, ale nic jim to nevadilo. Měly se navzájem velice rády, těšily se, že si mohou býti stále tak nablízku. Matka Haničce přála. Chtěla jí, pokud bylo možno, zpříjemniti dětství, trním chudoby propletené. Z každých peněz, které za svou práci dostala, koupila Haničce alespoň kousek cukroví. Dbala, aby chodila, když již chudě, přece jen čistě oblečena.

Když začala Hanička chodit do měšťanské školy, matka ochuravěla. Pokašlávala, chřadla a slábla a nyní byla již práce úplně neschopna. Ležela, jsouc celá vysílena. Hanička docházela právě školu. Těšila se, že až bude ze školy venku, začne hned sama pracovat a že vydělané peníze obrátí jen na mamincino léčení, aby ji mohla zachránit. Místní akce pro chudé dávala jim oběma snídaně, obědy a večere, byt platila obec. Ráno a večer Hanička uklízela a ošetřovala matku. Sedávala u její postele, hladila její ruce a těšila ji, že přijdou zase lepší časy, že ji Pán Bůh uzdraví a že budou zase obě šťastné a veselé. Hanička se sice těšila, ale matka věděla, jak se její drahá dceruška klame. Cítila se velice slabou a prudký kašel jí úplně ničil.

Nyní šla Hanička ze školy, štěstí jí přálo, dostala jsem se jí do ruky a ona byla celá šťastna, že může dáti něco mamince. Radostně vběhla do

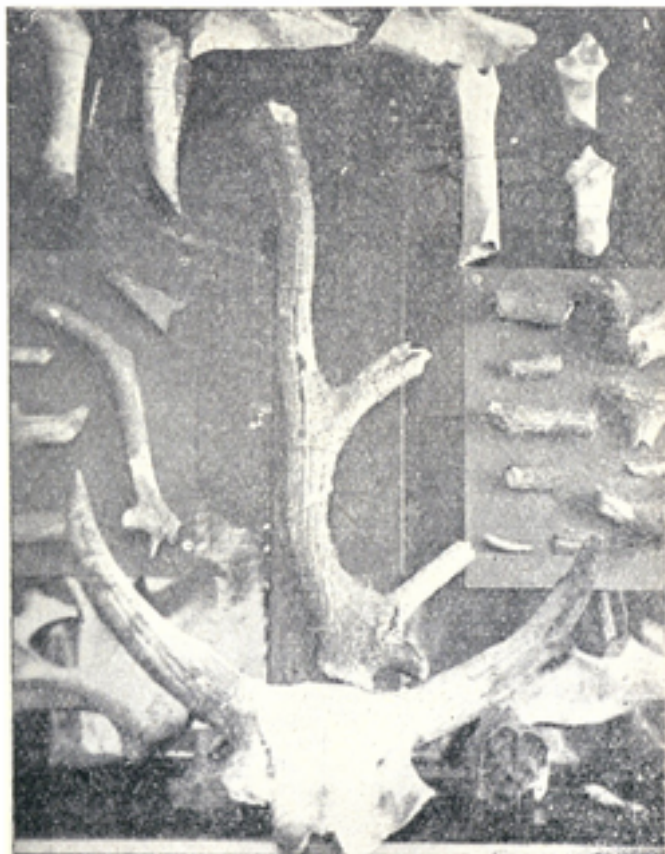
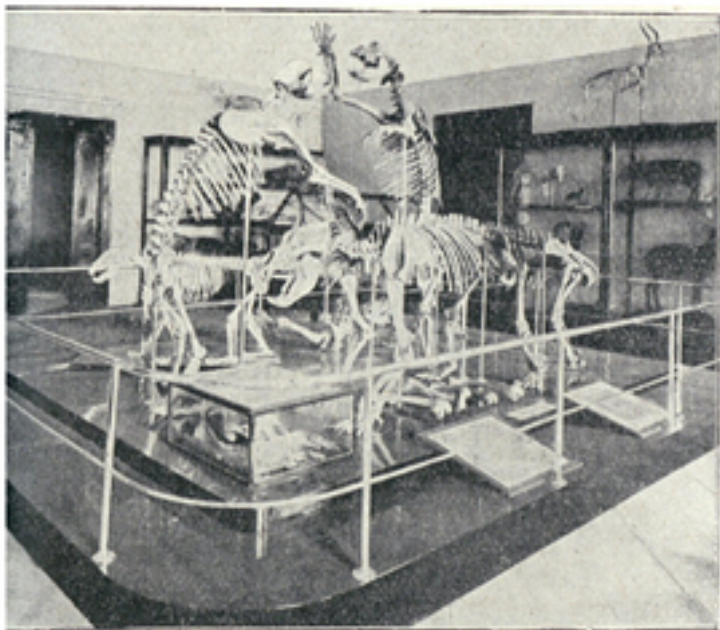

pokoje, klekla u matčiny postele a volala: „Hleďte, moje drahá maminko, nesu vám pětikorunu. Je to dědictví po opilém Doubravovi. Maminko zlatá, co nejvíce potřebujete? Hned vám to za ni půjdu koupit. Maminko, mluvte, moje nejdražší maminko, chci vám učiniti také nějakou radost.“ Matka však již mluvit nemohla. Plíce jí velice zeslábly, proto jen zašeptala: „Myslím, Haničko, že bude lépe, když si za ni koupíš něco pro sebe. Já již nepotřebuji nic.“ Hanička se však nenechala přemluvíti. Žadonila tak dlouho, až jí matka řekla: „Tak mi, Haničko, tu pětikorunu dej. Do večera se rozhodnu, co za ni koupíme. Jsi hodná. Jsi moje jediná radost na světě. Až půjdeš do školy, stav se na faře a popros velebného pána, aby mě přišel zaopatřit.“ Hanička byla ráda, že matka pětikorunu přijala. Slíbila, že ráda na faru dojde, ale řekla: „Zavolám vám velebného pána a než půjdu do školy, vše zde připravím, ale umřít mi nesmíte, maminečko zlatá, co bych si zde bez vás počala?“ Více říci nemohla, neb oči její i matčiny zalily se horkými slzami.

Když Hanička odešla do školy, položila si mě její matka na židli a stále se na mě dívala. Viděla ve mně dobrotu a lásku své dcerušky. Byla jsem šťastna, že jsem jí mohla zpříjemnit poslední chvílky života a zastupovati Haničku.

Asi kolem třetí hodiny přišel velebný pán; byl velmi laskavý. Mile potěšoval ubohou nemocnou, vypravoval jí o kráse nebes a o dobrotě boží. Pak ji vyzpovídal. Slyšela jsem tu svatou zpověď. Ach, jak byla duše této trpící ženy krásná a čistá! Litovala jsem, že jsem jen kus chladného kovu a nemohu se před ní sklonit. Pak přišlo svaté přijímání. Po prvé v životě jsem viděla svatou hostii, po prvé v životě jsem záviděla, a to vám, milé děti, že smíte přijímatí přesvaté Tělo Páně každý den a že můžete navštěvovati Pána Ježíše ve svatostánku. Ihned jsem zahořela láskou k nejsvětější Svátosti a zatoužila dostati se hodně blízko

Kostry jeskynních medvědů, vystavené ve sbírkách musea Anthropos v Brně. Ukázka vykopávek zvířeny v mladečských jeskyních.

sousedka. S tíhou natáhla ruku, vzala mě do prstů, pozvedla k ústům, políbila a pevně sevřela v dlani. Její rty se pohybovaly, ale nemluvily. Její srdce mi však prozradilo, že chce zašeptat: „Haničko, má zlatá,

oltáře některého kostela. Poslední pomazání mě též velice dojalo. Ó lidé, jak jste šťastni! Tolik útěchy a nehynoucích pokladů vám církev svatá poskytuje! Umíte si toho vážit? Nežli velebný pán odešel, rozhovořil se ještě s ubohou matkou. Ta mu s velkou námahou šeptala o své chloubě, o své Haničce. Vzala mě do ruky a zašeptala: „Hleďte, velebný pane, to jediné, co má, dává mně, nic z toho nechce. Tak mě má ráda.“ Velebný pán mne vzal z její ruky a zadíval se na mě. Byla jsem přešťastna. Vždyť jsem se octla v ruce, která před chvílečkou držela svatou hostii! Opětovala jsem své přání dostati se hodně blízko k svatostánku. Kněz mě položil opět na židli vedle postele trpitelky, přidal ke mně ještě jednu pětikorunu se slovy: „Přidávám Haničce ještě jednu. Ať si za ni něco koupí, když je tak hodná.“ Pak odešel.

Matka již ztrácela vědomí. Za chvíli pozvedla hlavu, podívala se na nás dvě, jako by chtěla uhodnout, která je od Haničky. Hned mě poznala, neb jsem se více leskla než moje

hodná, drahá, ubohá Haničko, s Bohem — opouštím tě a žehnám ti. Zůstaň vždy hodná a modli se za mne!“

Studený pot vyvstal jí na čele, tep srdce byl slabší a slabší, až dotlouklo úplně. Její čistá duše vznášela se k výšinám. Zůstala jsem sevřena v pravici umírající ženy, ale byla jsem ráda, vždyť jsem přijala poslední mateřský polibek místo Haničky. Zatoužila jsem, abych měla v sobě horkou krev plnou života jako vy, milé děti, abych mohla ještě jednou rozehřát to zlaté, nenahraditelné srdce mateřské, aby se s ním mohla Hanička ještě rozloučit.

Umíte si představití bolest Haničky, jakou měla, když se vrátila ze školy? Napřed matku volala, pak ji budila, domnívajíc se, že spí, ale když shledala, že je mrtva, líbala její čelo a ruce skrápěla hojnými slzami. Stále naříkala: „Maminečko moje, matičko zlatá, ach, proč jste mě opustila? Čím mi bude život bez vás? Pro koho budu pracovat? Mamičko drahá, probuďte se!“

Když se trochu uklidnila, šla k sousedce oznámiti smrt své maminky. Dobrá žena jí poradila, co má všechno udělat a kam má jít, a večer přišla nebožku obléknout a připravit do rakve. Hanička byla při tom. Když chtěla dáti matce do ruky růženec

a pohnula jejími prsty, vypadla jsem na zem. Hanička ihned pochopila, že se asi maminka před smrtí těšila jejím dárkem. Zdvihla mě a políbila zrovna na tom místě, kde mě její matka políbila před svým skonáním. Zaradovala jsem se, že jsem mohla býti tlumočnickem matčina polibku.

Važte si své maminky, milé děti, a číňte jí vždy radost. Vždyť ona pro vás žije, pro vás pracuje a miluje vás více než sebe. Buďte šťastny, dokud ji máte. Příště vám budu vypravovati dále.

DVA ANDELE STRÁŽNÍ.

Jos. Mil. Sobola.

Ten první Bohem seslaný
tvůj krůček každý střeží,
pod křídlem jeho ochrany
ty zabloudíš jen stěží.

On v zábavě i v učení
tě věrně chrání ve dne,
ba v noci i — on nelení —
si k loži tvému sedne.

A až pak jednou dorosteš
a budeš v životě boji,
tu nad tebou on bude též
držeti ruku svoji.

Ten druhý — toho dobře znáš,
ti měsíčním je hostem,
toť bdělé duše tvojí stráž,
on pevným ctnosti mostem.

Tou jeho stránkou každičkou
ti zábavy zdroj prýští,
ta každá stránka hvězdičkou
je pro tvůj život příští.

Jen sity hvězdy ukládej,
však třeba ti jich bude,
jich dárce vždycky v lásce měj
a rozšiřuj jej všude!

Chlouba chovatele poštovních holubů.

DÁREK Z POUTI.

L. Kulička.

Slunko jen pražilo. Zvědavě nahlíželo do ulic a dvorů, dívalo se okny do domků, ale žádného skoro dnes nenašlo doma. Byla neděle a v sousedním městečku byla pout. Proto vše, co mělo zdravé nohy, bylo tam. Jen několik starých lidí, kteří už nemohli chodit, vyhřívalo se na návsi před svými domky. Jinak bylo ve vsi jako po vymřetí.

Výjimkou mezi těmi stařečky byl dvanáctiletý Jeník Oralů. Byl chromý. Dvěma berlami si pomáhal, když se chtěl dostat na slunečko, které jako by před ním prchalo. Seděl tu u potoka tiše a nemluvil. Vzpomínal na své kamarády, kteří jsou na pouti. Bylo mu hořko v duši. Všichni jeho kamarádi a spolužáci jsou zdraví, jdou se povyrazit, poskočit si, zahrát si, jenom on nemůže. Hrají si na vojáky, na honěnou, na schovávanou, na slepou bábu — oh, kdyby on tak jednou také mohl — jenom jednou!

Hleděl smutně do vody, v níž se odrážely sluneční paprsky. Zlatá kola hrála si na vodě. Slzy vhrkly Jeníkovi do očí. Kamarádi mohou se prohánět venku podle libosti a jen on musí se houpat na svých berlách. Pocítil takový smutek ze svého utrpení, že začal tiše plakat.

Stařeček, který seděl nedaleko, domníval se, že je mu na slunci příliš horko, že ho snad rozbolela hlava, a proto mu soucitně radil: „Jdi do postele, jdi si lehnout!“ To byl tak pro ně lék na všechno. Spát! Spát, ale když Jeník usnout nemohl. Ležel s otevřenýma očima, ještě když se večer lidé vraceli z pouti. Neviděl sice nikoho, ale až sem do světnice bylo slyšet, jak hoši hrají na harmoniky, pískají, troubí, střílejí z pistolí — a zrovna Jeník cítil, jak si poskakují na svých zdravých nohou.

Spát není možno, modlit se také ne — neboť je jisté, že Pán Bůh nemá Jeníka rád jako ostatní! Tak přemýšlel Jeník.

★

Sousedův Renek byl zvláštní hoch. Měl rád květiny, rád poslouchal zpěv ptáčků a nejráději by mu také rozuměl. Kde mohl, udělal radost. Ať doma, tak mezi svými kamarády.

Také dnes šel na pout. V ruce držel dvě koruny, které mu dala maminka, a přemýšlel, co by za ně koupil. Ne pro sebe, nebyl mlsný, ale rád by někoho potěšil. Vzpomněl si na chromého Jeníka. Ten se dnes nemůže s ostatními proběhnout, svézt na kolotoči, pohrát si. Jako by zesmutněl vzpomínkou na Jeníka.

A už kráčí nevšimavě kolem krámů s perníkem, s tureckým medem, hračkami a balony. Slyší kol sebe smích, volání a plno řečí, ale nevšímá si ničeho. Vidí před sebou jen chromého Jeníka.

Když přišel Renek večer domů, srdečko mu silně tlouklo. Měl pod kabátem velký dárek z pouti pro Jeníka. Hned běžel za ním. Už na cestě se dověděl, že Jeník je nemocen. Srdce se mu sevřelo strachem.

Vběhl do světnice, vytáhl zpod kabátu dárek a pravil Jeníkovi: „Tady máš, přinesl jsem ti něco z pouti.“ A podával Jeníkovi obrázek. Byl na něm Dobrý Pastýř, jak nese na ramenou ovečku. „Toto,“ a ukázal na ovečku, „to jsi ty, Jeníku. Podívej se, ta ovečka nemůže

s ostatními, a proto ji nese na ramenou sám Pán Ježíš, má ji raději než ostatní.“

Jeníkovi zazářily radostí oči.

Vzal obrázek, pověsil jej nad postel a díval se naň často každý den. I za jasných měsíčních nocí pozoroval se zálibou obrázek, na němž Spasitel nese na ramenou tu ovečku, která nemůže jít s ostatními. Má ji raději!

Často a často se díval na ten obrázek, jako by se naň nemohl vynadívát.

Jako by na tom obrázku zůstalo kus jeho utrpení. Jeník začal býti vesel jako ostatní děti a byl spokojený se svým údělem. Když si ostatní hráli, běhali a smáli se, netruchlil. Vzpomněl si, že je jak ta ovečka, která nemůže jít s ostatními — ale za to ji má Pán Ježíš raději — a nese ji na svých ramenou . . . .

Vroucí prosbu nevinného dítěte z tatičky nese anděl před trůn Nejvyššího.

Nebeská královí
lilie čistá,
bez hříchu poča
milostí bohatá,
Matičko Krista.

Pohlédni milostn
na svoje robě,
chce býti celé T
zasvětit srdce sv
na vždycky Tobě

VZNIK KNIHY.

Hmoty, kterým člověk své myšlenky svěřoval v podobě značek, obrazů a písma, byly v dávnověku kámen, kov, kůra, dřevo, dřevěné navoskované tabulky, tkaniny a j. Znamé starověké klínové písmo Babyloňanů a Asyřanů vzniklo tím, že různé značky byly vtlačovány ostrými kaménky v podobě klínu do měkkých hliněných tabulek, jež se pak vypalovaly. Pak povstala listová kniha, jsouc upotřebitelnější a vzdorujíc lépe zkáze, než její dávný předchůdce, svitek. Zván byl egyptským papírem a vyráběl se v Egyptě 1000 let př. Kr. z papyrusu či šáchoru. Po dobytí Egypta přenesena jeho výroba do Řecka, odtud jeho jméno bullos, t. j. svitek, svinutý list, leč při psaní prosakoval, proto se psalo po jedné straně na páscích a tyto se namotávaly na dřevěné hůlky.

Od IV. století po Kr. byly knihy psány na pergamentu, t. j. nevydělané, úplně vyhlazené suché kůži oslí, ovčí, kozí, telecí a j. a vázaly se do dřevěných desek. Papežské bully jsou psány na hnědém pergamentu písmem gotickou frakturou, „bolatica“ zva. ou. Papír počali vyráběti Číňané z hedvábných hadrů a lýka moruše. Tajemství této výroby přešlo z Číny do Persie asi roku 750 po Kristu, odkud se rozšířilo do Egypta asi v IX. století a dále na západ podél afrického pobřeží přeneseno do Evropy. První papírna v Čechách byla zřízena v Chebu roku 1390. Papír povstává zplstěním jemných vláken za mokra. Surovinou jeho jsou hadry lněné, konopné, bavlněné, juta, celuloza, dřevěná drť a látky plnicí (kaolin, běloba, škrob, pryskyřičné mýdlo, asbest, křída a j.). K výrobě bílé dřevoviny používá se výhradně smrkového dřeva. Papír vyráběl se dlouho ručně, až r. 1799 povstaly stroje na papír, čímž se jeho výroba velmi zlevnila.

Tiskařský znak.

Církevní knihy: antifonáře, bible, breviáře, evangeliáře, knihy mešní a chorální, pasionály, žaltáře a jiné (kodexy, knihy astronomické, kroniky) byly psány a opisovány ponejvíce v klášteřích i na hradech a bohatě ozdobovány iniciálkami (začáteční písmeno knihy, kapitoly), kresbami a malovkami; tím vznikla umělecká práce miniaturní (drobnomalba), písarská a knižní výzdoba malířská štětcem, perem a tužkou. Jejich úpravě věnována velká péče.

Psané knihy byly ve středověku velmi drahé. Tehdy nevelká knihovna, librář, měla cenu velkého statku. Vždyť i vědecké knihovny při universitách a kolejích byly početně nepatrné. Nádherně ručně vypravená kniha s barevnými iniciálkami ve zlatém pozadí, s celostrannými obrazy, malovanými pestrými barvami, jemně zladěnými, doplněná výtvozem knihaře, který prováděl vazbu a zlatník pak zdobil desky drahým kovem, kamenem a reliefní prací, patřila k vzácným a velmi cenným darům. Než kniha ve středověku spatřila světlo světa, málokdo nyní pochopí, když si bere knihu pro zábavu nebo poučení do rukou, co to tehdy vyžadovalo důmyslu i namáhavé práce.

Přinášíme na obrázku titulní list k II. Mojžíšově starozákonní knize „Exodus“, ručně psané a kreslené. Tato nádherná česká bible, t. zv. „Boskovská“, velký pergamenový foliant

Středověký písař.

Titulní list české bible.

padu. Nejstarší psané knižní památky jsou latinské. Český psaná kniha „Kronika trojanská“, oblíbená to středověká sbírka antických pověstí, pochází z r. 1437 a jest uložena ve strahovském klášteře v Praze. Římské kapitálky, t. j. velká písmena, jinak majuskule neboli versálky (později užívaná malá písmena jmenují se minuskule) na starých římských kamenných nápisech, asi 200 let př. Kr., byly základem písma latinkového, švabachu, fraktury, italiky a jiných písem u nás užívaných. Od dob starého Říma nezměnily se kapitálky podnes v ničím. Přidány k nim časem jen litery nové (J, K, U, Y, Z, W), kterých latina ve starověku neměla. Zásluhou českého buditele a slovníkáře Františka Jana Tomsy, průkopníka latinky pro českou řeč, zavedeny roku 1799 do českého slabikáře akcentované litery (čárka, háček nad příslušným písmenem), jak je teď máme. Postupně zaváděli latinku i v jiných zemích a upravovali ji také pro svůj jazyk. Ve století XIII. vzniká vlivem slohu gotického špičaté písmo s lomenými tahy, jež zoveme gotickým. Italové zachovali kulatou formu svého písma (italka), z něhož se vyvinula nyní užívaná latinka.

Arabské číslice jsou původu indického. Odtud je přinesl arabský hvězdář Abirum. Od Maurů je poznal ve Španělsku Gerbert, pozdější papež Silvestr II., a přesvědčiv se o jejich praktičnosti, úspěšně je šířil. Teprve v XIII. století začalo se jich užívati v celém světě v knihách, obchodu a úřadech. Naproti tomu římské číslice užívají se dnes zpravidla v letopočtech, při rodokmenech panovníků a jinde.

Vynálezem knihtisku Janem Gutenbergem r. 1440 v Mohuči v Německu zaniklo úmorné a zdlouhavé psaní knih a nastal tisk pomocí jednotlivých liter dřevěných, pak olověných, z nichž možno sazbu skládati a po vytištění rozebrati k dalšímu použití.

Původní tiskařský ruční lis, podobný lisu vinařskému, na kterém počal Gutenberg roku 1450 tisknouti, byl dřevěný. Pak byl zaměněn za železný. Týž si dlouho udržel svou hodnotu: v Praze byl na něm tištěn ještě roku 1835 Slovník Josefa Jungmanna. Zdokonalením knihtiskařského ručního lisu povstal r. 1800 rychlolis, pak cylindrový rychlolis, který slouží dodnes za vzor tiskařským strojům.

Knihy se ponejvíce tiskly černí tiskařskou, kterou si staří impresoři sami připravovali pálením smolnatého dřeva jedlového za nedostatečného přístupu vzduchu v komínech, aby dřevo pouze tlelo. Usazené saze v komíně se smetaly, smísily s olejem konopným nebo lněným a takto připravenou barvou se tisklo. Též se k tisku používaly přírodní barvy hlinité nebo barevné výtažky rostlinné a živočišné.

V knížce Komenského z r. 1660 „Orbis pictus“ (Svět v obrazích) je zajímavý popis sázení a tisku z tehdejší doby: Tiskař má kovová písmena ve velkém množství v kase, rozdělené v přihrádky. Sazeč běže je po jednotlivu a skládá podle předpisu, jenž v držátku (tenáklu)

dvousloupcový, jest uložena ve studijní knihovně olomoucké. Pochází z knihovny pana Ladislava z Boskovic na hradě třebovském, který zde nashromáždil velké umělecké skvosty a vzácné knihy. Kresba znázorňuje, jak Mojžíš udeřil holí do skály a z této vytryskla voda a jak se lid izraelský sytí na poušti manou. Kolem kresby a textu je vsunut do pestré ornamentiky předoucí medvídek, papoušek, ledňáček, pak růže stolistá a šípky. Gotické písmo, pravopis, rostlinná ornamentika a drôlerie (rozsmarné motivy) této miniatury svědčí na dobu druhé polovice XV. století.

Písmo na počátku doby křesťanské u Čechů bylo dvojí: písmo slovanské hlaholské, jehož užívali naši věrozvěstové sv. Cyril a Metoděj, a písmo latinské, vniklé k nám od zá-

Před ním jest připevněn, slova do sazítka, až bude řádek, jež vloží v ložku, a z toho Povstane sloupek, stránka, kterou potom na desce formovací stáhne, ztuhne formovacím rámem pomocí šroubu, aby se nerozpadla, a přenesse ji pod lis. Potom tiskař pomocí balíků (tamponů) nanese barvy tiskařské, položí na formu pod desku archy papíru, jež na vozíku sune pod vřetenou; pákou, sochorem tlačí a učiní, aby se písmo vpilo.

Nejstarší v Plzni tištěnou českou knihou je zmíněná „Kronika trojanská“ z r. 1468. Ze slovanských knih byla první tištěna hlaholským písmem r. 1483 v Římě, o 10 let dříve než první kniha tištěná kyrilicí. Knihy tištěné před r. 1500 nazýváme prvotisky (inkunabule či paleotypy) a jsou velmi vzácné. Drobnomalby v prvotiscích nahrazovaly výzdobu psaných knih. Iluminátor (malíř iniciálek a ozdob) v nich prázdná místa iniciálkami a rozvilinami doplňoval anebo perokresby lehce koloroval.

Obor, jenž se stal nezbytnou součástí knihy, je výroba obrázků. Dřevořez, dřevoryt (xylografie) předcházeli knihtisku. Zprvu se vyřezávaly obrázky svatých a hrací karty (v XIII. století v Itálii a Španělsku), natřely černí a hlazením kostkou anebo tlakem ruky se otiskovaly na papyrus nebo pergamen. Tyto první památky se jmenují tisk deskový čili špalíčkový. Vynálezem knihtisku se uplatnil dřevořez a dřevoryt v knize. První kniha, jež je vyzdobena obrázky provedenými dřevořezbou, je Bonnerova „Kniha bájek“ z roku 1461. První mapa země české, nejstarší mapa vlasti naší vůbec, je tištěna rovněž s dřevořezby. Vytiskl ji roku 1518 Mikuláš Klaudian v Norimberce. Staré dřevořezby byly řezány výhradně noži do dřeva hruškového, jabloňového a višňového ve směru podélném a jejich kresby jsou černo-bílé bez polostíňů. V XV. století vzniká umění mědirytec, prováděné rytím do měděných desek buď rydlem nebo leptáním lučavkami a kyselinami, v němž později vyniklo Nizozemsko. Mědirytina je tisk z hloubky. Nedostupně jemné biblické obrazy, pohledy na města, podobizny a genrové obrázky ryl a leptal známý český rytec Václav Hollar z Práchně (* 1607 v Praze, † 1677 v Londýně). Největší rozkvět dřevořezu byl za proslulého malíře a mědirytců Albrechta Dürera z Norimberka a výtečného H. Holbeina (1490—1530). Jeho dřevořezbu z pověstného cyklu „Tanec smrti“ znali a otiskovali v Čechách již r. 1538. Mědirytec Angličan Tomáš Bewick († 1753) použil dřeva ve směru příčném (přes vlákno) a dosavadní nůž zaměnil za rydlo, čímž umožnilo v dřevorytu prováděti nejjemnější čárky. Po významném objevu Bewickově vzniká z dřevořezby dřevoryt, jehož technika je velmi obtížná a úmorná, neboť vyžaduje velké trpělivosti a přesnosti. Dřevo hruškové a jiné nahrazeno zimostřezovým, čímž získán nádherný materiál k rytí a dřevoryt stal se pak soupeřem mědirytiny, má tu výhodu, že se lehčeji zpracoval než měděná deska. Celá řada starších ročníků různých našich obrázkových časopisů a knih dává svědectví, jak v českých zemích dřevorytectví bylo vyspělé a jak zdatné a znamenité měli jsme umělce-dřevorytce. Objevem roku 1840 reprodukční techniky fotozinkografické, kde obraz na zinkovou desku fotograficky přenesený se vyleptá a pak otiskuje, dřevorytina i mědirytina pro nákladné a zdlouhavé provádění téměř úplně zanikla. Umění fotozinkografické bylo r. 1867 zdokonaleno (též českými umělci Husníkem a Klíčem) a r. 1881 vynálezem J. Meisenbacha umožněno prováděti jemné odstíny pomocí mřížky (rastru, sítky) a nazváno autotypií.

S textem knihy souvisí i noty (misály, kancionály, zpěvníky a j.). První tisk s desky (dřevořez) provedl roku 1473 Fyner v Esslingen, vytisknul text a hlavičky not, kdežto linky kresleny ručně. Pak se tiskla úplně celá strana not v textu s dřevořezby, později s mědirytiny. Jednotlivé olovené typy not vynalezl ke konci XV. století Ital

Středověký tiskařský lis.

Ottaviano de Petrucci. Jeho vzácné prvotisky jsou tripltisky, t. j. tiskl se nejprve text a iniciálky, pak linky a konečně noty. Od té doby doznala sazba not různého zdokonalení. Teprve roku 1755 rozřešil J. G. I. Breitkopf v Lipsku způsob sázení not rozložením typů v částečky, jež lze skládati podle potřeby, kde noty, linky, hudební značky i text možno současně tisknouti. Tento způsob se dále zdokonaloval a užívá se této techniky v tisku knižním a zpěvníkovém dodnes. Nazývá se *melotypie*. Notových jednotlivých značek olovených je 373. Sazba hudebních not vyžaduje stálého počítání a úplného soustředění mysli. Původní notové písmo byly neумы, pak notace chorální, jež má čtyři linky, z níž se pozvolna vyvinulo nynější notové písmo s pěti linkami (kolem r. 1600).

Dalším důležitým oborem, jehož se používá při výrobě knihy, je *stereotypie* (matičkování, odlitky), vynalezená v XVIII. století. Cennější díla, která se tisknou beze změn častěji (slovníky, zákoníky, několikrát vydané knihy) se stereotypují pro další tisky. Rodák savojský, Claude Genoux, byv u rozmanitého povolání († 1874 v Paříži), zdokonalil způsob, jak nahraditi sádrovou stereotypní maticí (plastický negativní otisk). Slepoval totiž jemný papír v několik vrstev pomocí směsi z plavené křídly a kaolinu. Tím docílil, že tato papírová matrice se stočila a odlitek z ní byl půlkulatý, což je nutné pro rotačku k upevnění na cylindry. Matrice ze sádry byla plochá a nemohla se stočiti. Papírny nyní hotové samy vhodné matrice, takže jejich ruční výroba zaniká. *Stereotypie* je zvláště při rotačním tisku novin nezbytná.

S knihtiskem je spjata úzce litografie či kamenotisk, jež vynalezl Alois Senefelder (* 1771 v Praze, † 1834 v Mnichově). Liší se od knihtisku tím, že jemně broušená plocha kamene vápence uhličitého (břidlice solnhofenské), kde je obraz ryt, leptán nebo otištěn na kámen pomocí zvláštního přenášečního papíru, se potře mastnou barvou, tím se obraz otiskne, kdežto okolní plocha je chemicky připravena tak, že barvy nepřijímá. Tímto objevem možno barevné obrazy tisknouti ve všech barvách a jejich odstínech, čímž obrazy v knize vynikají onou barvitostí, kterou mají ručně kreslené a malované knihy středověké. Ruční lis kamenotiskařský zaměněn za rychlolis, vynalezený r. 1869. Spojením litografie s knihtiskem a fotografií vzniklo moderní umění grafické.

A nyní porovnejme rozmach knihtisku dnešní doby: Sazba se zhotovuje na sázečích strojích. K tisku se používá rychlolisů největší výkonnosti, *offsetových* strojů, automatů a j. Užívá se přísavných samonakladačů. Noviny se tisknou na rotačních strojích, též vícebarevných, které hravě zdolávají statisícové náklady v nejkratším čase. *Stereotypování* novin se provádí na automatických strojích neuvěřitelně rychle. Barvy skvostných odstínů, jemně třešené, jsou chemicky vyráběny ve speciálních továrnách z kamenouhelného dehtu. Řezy písem navrhuji umělci-grafici všech národů, a což je potěšitelné, i čeští umělci se zdarem tvoří krásná výrazná písmena, k jejich zhotovení používá se nyní *kompletních strojů písmostrojů*. Pro skládání potitěných archů knihy se užívá automatických skládacích strojů. Knihařské stroje zrychlují postup při snášení archů, šití drátem nebo nitěmi, provádějí vazbu, ořezávají knihy atd.

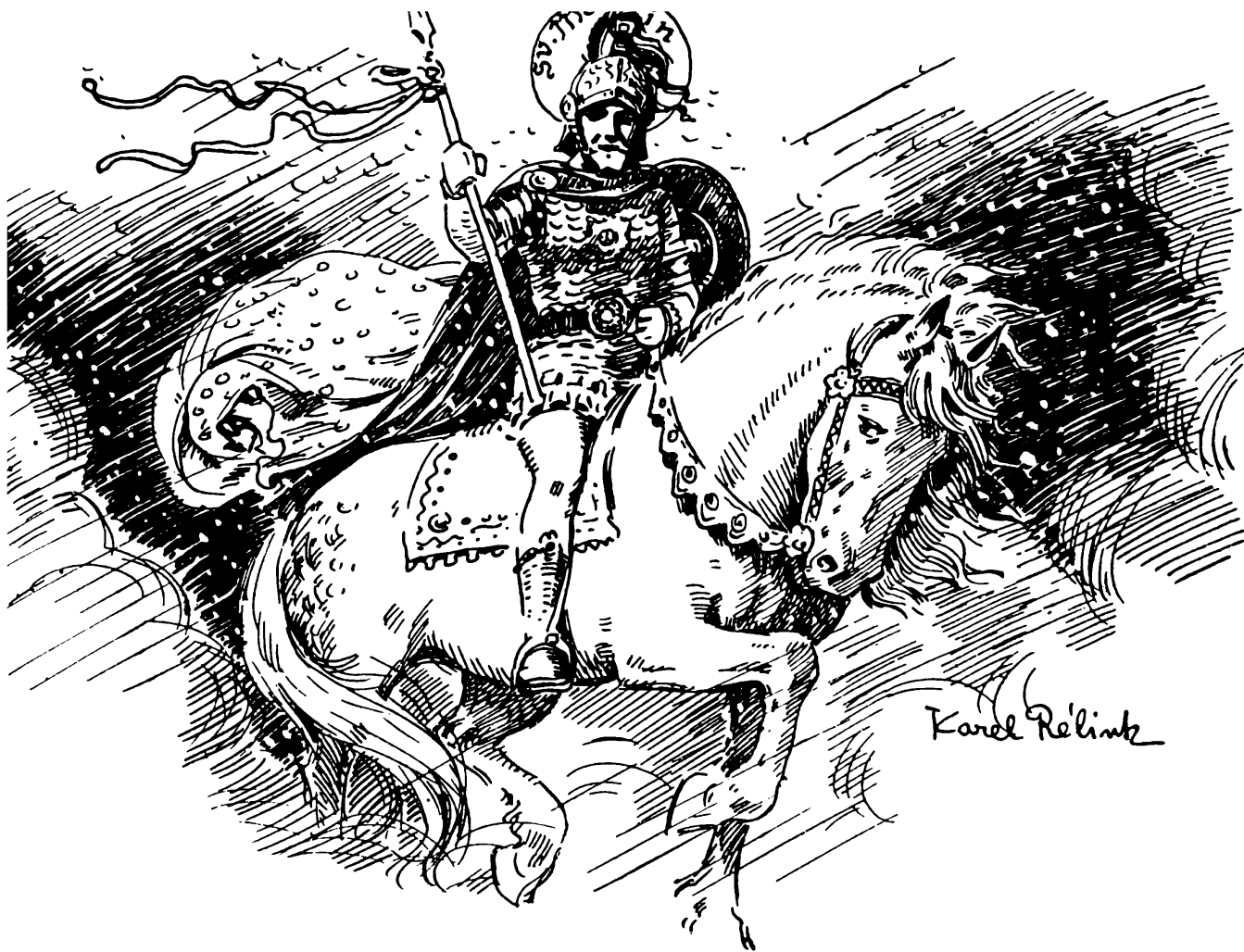
Od vynalezení knihtisku vyšlo již na světě celkem asi 30 milionů různých knih.

Knihotiskařství má cenu i dějinnou. Ono pozdějším potomkům zanechává v knize i obraze veškeré plody duševní kultury celých národů, řeč, vzhled krajiny, měst, staveb, tváře osob a různé historické výjevy. Právem se tisk — toto černé umění — označuje jako sedmá velmoc pro jeho velký význam světový, výchovný a vzdělávací.

F. P.

Přijede-li sv. Martin na bílém koni, metelice za metelici se honí.

CHRÁM PŘÍRODY.

Silva Hlubínský.

Les, prostírající se téměř po celé ploše Kozí hory, oživil toho srpnového dne vpádem kluků přilehlé městské čtvrti, které již omrzelo věčné šplouchání se v mělkých místech řeky, vystřídávané líným povalováním se na jejich vymletých březích anebo kopáním proděravělého míče, a kteří si pro změnu programu usmyslili poctíti svou návštěvou zalesněný kopec, aby slídili po houbách.

Postavy kluků, jimž byl bednářův Franta Rousků jakýmsi vůdcem, míhaly se mezi stromy a mlázím a jejich hluk se rozléhal ozvěnou po celém lese. Pokřikování druhá na druhá, škádlení a svištění uříznutých lískových prutů, jimiž nadějní synkové rozpustile sráželi „prašivkám“ pestré klobouky, nebralo konce a plašilo jen ptactvo a zajíce v jejich úkrytech.

„Koukej, Franto, křemenáč,“ ozvalo se pojednou do halasu kluků

chlubivé volání Tondy Čabaly, třináctiletého vytáhlého výrostka šiřaté hlavy.

Rousek, jemuž volání platilo, vylezl ze smrčiny a přiblížil se nedůvěřivě ke kamarádu, jenž mával nad hlavou houbou s cihlověčerveným kloboučkem.

„Starou bačkoru máš a ne křemenáče. Vždyť je to prašivka,“ ušklíbl se vůdce a vyrazil nato Tondovi lískovým prutem houbu z ruky.

„Jakpak by ne, ty tomu rozumíš. Je to křemenáč a dost,“ rozkohoutil se Tonda a chystal se zvednouti se země houbu, od níž hlavička odlétla.

Franta ho však předešel a šlápnutím nohy křemenáče rozdrtil.

„Prašivka je to, povídám,“ tvrdil znovu. „Že, kluci?“

Houf kluků se přidal z respektu na Rouskovu stranu.

„Ano, prašivka je to,“ volali jeden přes druhého.

„A i kdyby to byla prašivka, tak mi to nemáš vyrážet z ruky. Teď mně dáš jinou houbu,“ vzplanul zlostí Tonda, obrácen k Rouskovi.

„Ssss,“ procedil jen tento mezi zuby.

Nastala hádka; při ní vyrval Tonda Frantovi z ruky prut, jímž se tento oháněl, a zlomil jej v půli.

„Hm, tos mi toho dal, to si uřízneme jiný a bude to.“

A Franta odskočil hned po těchto slovech do houštiny a počal tam kapesním nožem řezati lískový prut.

V té chvíli se však objevil opodál na travnaté pěšince starší obrýlený muž s našedivělými vousy na bradě a vážného vzezření, jenž opíraje se o silnou hůl, bral se zvolna ke skupině hochů.

Byl to vysloužilý strojvůdce Holmar, vášnivý ctitel přírody, jemuž byla každodenní procházka lesem a s ním sousedícími poli a lukami nezbytnou potřebou a jenž se nyní zrovna namanul k tomu, když Rousek přelamoval naříznutý výhonek lísky.

„Ale, ale, copak to vidím, Frantíku,“ zvolal Holmar výstražně na Rouska; dobře ho znal z osobního styku s jeho otcem, k němuž jednou týdně docházel na partii šachů. „Copak to vidím, takhle olupovat Boží přírodu! Hochu, hochu, to nesmíš dělat! Příroda — zvláště les — má nám býti něčím posvátným, nedotknutelným. Což tě tomu ve škole pan učitel neučil?“

„To já jen tenhle proutek,“ začervenal se Franta nevěda, co by měl říci.

„Ano, jen tenhle proutek, ale takový prut mají i všichni tvoji kamarádi. To nemá býti, takhle v lese řádit. Slyším váš křik už zdaleka a ty roztráštěné muchomůrky a servané větvičky mlázi jsou jistě též vaším dílem. Les má nám býti přírodním chrámem, jenž se nesmí znesvěcovat hulákáním a pustošením. Zvláště tento les máte míti v úctě, protože povstal přičiněním zdejší obecné školy. Její někdejší učitel Drábek a jemu svěření žáci vytvořili na tomto před více než čtyřiceti lety ještě holém kopci hotový div.“

„O tom nic nevíme,“ hlesl zahanbeně Rousek, mezitím co ostatní hoši opodál rozpačitě stáli.

„Rád věřím,“ pokývl Holmar smutně hlavou. „Na dobré věci se zpravidla brzy zapomíná. Kdopak by se ještě dnes staral o to, co kdysi bylo pěkného. My jsme jen chlapíci na kdekaké odkoukané výstřednosti, a do toho, co šlechtí našeho ducha, nám nic není. Ale to nic, hoši. Nebudu

Chval, Sioně, Spasitele,
chval pastýře, vůdce vřele,
prozpěvuj mu v písních čest;
tolik pěj, co síly stačí,
nad vši chválu on je větší,
vše, co konáš, chabé jest.

Chvalozpěv sv. Tomáše Aq.

vám dělat kázání, beztak budete,
až zase odejdu, dělat po svém.
Inu, jiné časy, jiné mravy!“

Holmar zavzdychl a chystal se opět vykročiti, když vtom se Rousek k němu zvolna přiblížil a jaksi kajícně řekl:

„Neříkejte to, prosím, pane Holmare, našemu tatínkovi. Vyhuboval by mi za to. My opravdu o tomto lese nic nevíme a kdybyste byl tak hodný a vyprávěl nám to, tak bychom vás rádi vyslechli. Vidíte, kluci?“

„Ano,“ ozvalo se nesměle.

Holmar přešel pátravě zrakem skupinku hochů a potom si pohladil v zamyšlení šedivou bradu.

„Dobře tedy,“ řekl po chvíli a usedl na pařízek. „Vylíčím vám to, ale musíte býti všichni jako pěna, tak tiše, jako tento les, dokud jste do něho nevstoupili.“

Hoši se sesedli kolem strojvůdce na travnatou zemi a ten vypravoval:

„Když jsem chodil téměř před půlstoletím do zdejší obecné školy, která byla tenkrát právě nově postavena, měli jsme v druhé třídě učitelem pana Drábka. Byl to hodný člověk, který opravdu dbal, aby z nás dětí něco bylo. Měli jsme ho rádi, protože našel vždycky mezi vyučováním chvílečku pro naše pobavení. Často nám vypravoval zajímavé příhody ze života, o krásách přírody a o tom, abychom ji milovali. Tenkrát nebylo ještě takových dalekých a nákladných výletů, jaké jsou podnikány školami dnes. Šlo-li se někam, byla to obyčejně poučná vycházka do nejbližšího okolí. Tam jsme se učili rozeznávat druhy stromů, květin a plodin, nerosty a jiné věci. A v kapse jsme nemívali salámy nebo vuřty. Musil stačiti kus suchého chleba. Cestou jsme zpívali pěkné písničky, o nichž dnešní děti nemají ani potuchy. Po poučných výkladech pana učitele o všem, co jsme cestou mýjeli, jsme si po krátkém odpočinku zabráli, nikoli však s míčem, tenkrát se na štěstí ještě nekopalo, a proto jsme měli zdravé nohy, dobré boty a více vědomostí. Jednou nám pan učitel řekl: ‚Zítřejde ven, každý si přines zašpičatělý kolík, budeme sázet semena.‘ Druhého dne jsme se vypravili rázným pochodem na Kozí horu. Tehdy to bylo jedno ohromné obecní pastvisko, kam od jara do podzimu každodenně hnával obecní pastucha dobytek všech sousedů. Bývala v tom romantika, o jaké dnes nemáte ani zdání. Na kopci nás pan učitel rozestavil do řady, dal nám semena a my jdeme v přímé

Umělecký dřevoryt. Kreslil a ryl prof. Petr Dillinger. (Viz pojednání o dřevorytu v článku „Vznik knihy“ na str. 81.)

čáře kupředu, každé tři kroky jsme učinili kolíkem do země díru a vsadili do ní semeno lesního stromu a díru opět zahrabali. Za celý den jsme tak osázeli značnou plochu kopce a o následujících vycházkách jsme pak dokončili ostatní osazovací práci. Plynul čas, símě vlahou vzklíčila, vyrůstaly jehličnaté i listnaté stromky a dnes, po dlouhé řadě let, tu vidíte kolem sebe výsledek našich „praktických výletů“. Pracovali jsme všichni s láskou za dozoru našeho milého pana učitele a nedivte se tedy, že se v nás vžila úcta k tomuto „našemu“ lesu. Mějte i vy, hoši, rádi tento les a přičiňte se, abyste i vy jednou přiložili ruku k takovému zdárnému dílu.“

Holmar se po těchto slovech odmlčel, potom vstal, rozhlédl se rozzářenýma očima po stinném, vonícím lese, který se právě pod závanem mírného větříčku tichounce rozševalil, a dav dětem ještě jednou vlídné napomenutí, volným krokem pěšinkou odcházel.

POLSKÉ LIDOVÉ HÁDANKY.

Přeložil Otto F. Babler.

1. Koupil koně bez ocasu — ocas mu až doma dal. 2. Větší kněz než kostel. 3. Sivý kuň vypil vody plný důl. 4. Zelenější než louka, bělejší než mouka, ocásek má jako myška. 5. Plný chlívek jaloviček, mezi nimi červený býček. — Odpovědi: 1. Jehla. 2. Lžička. 3. Mráz. 4. Řepa. 5. Ústa, zuby, jazyk.

KDYBYCH JÁ BYL KOUZELNÍKEM. Boh. Březek.

Černokněžník na draku.

Kdybych já byl kouzelníkem,
uměl čarovat,
odstranil bych trudů vzdechy,
naučil bych všechny Čechy
národ milovat.

Kdybych já byl kouzelníkem,
jenž by světem vládl,
chtěl bych u nás lásky více,
aby v naší republice
nikdo neměl hlad.

Kdybych já byl kouzelníkem,
mocným jako král,
vyhladil bych strastí vrásy
a po vlasti květy lásky
všem bych rozséval.

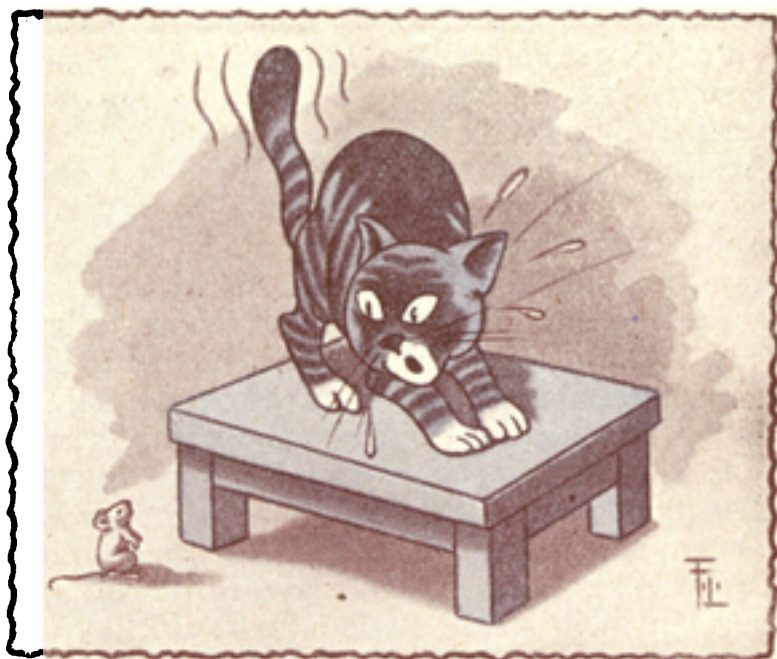
Kdybych já byl kouzelníkem,
a měl moci dost,
lid bych učil víře v sebe
a celou vlast změnil v nebe,
všem nám pro radost.

Kdybych já byl kouzelníkem,
vládl na zemi,
za národ bych Boha prosil,
celou naši zemi posil
lásky růžemi.

VÝBUCH SOPKY.

Z katolických misíí.¹⁾
František Všečetka.

U nás, díky Bohu, neznáme tajemných kopců, z nichž srší oheň a řine se žhavá láva a kolem nichž je domovem často zhouba a smrt. Misionářům, působícím v zámoří, však nejsou nebezpečnosti toho druhu neznáma. Náleží však k jejich obětí plnému životu sdíletí s lidem, u něhož působí, i tato nebezpečnosti. Bude jistě čtenáře Anděla

Strach má velké oči.

Strážného zajímá zpráva z kraje, kde je velmi mnoho sopek. P. Josef Bender, misionář Společnosti Nejsvětějšího Srdce Páně, sídlící v Kokopo, stal se očitým svědkem hrůzných výjevů, jež se udály za současného výbuchu sopečného dvou sopek, nalézajících se blízko Rabaulu, a líčí, co při tom viděl a zažil s jinými katolickými misionáři, působícími v onom kraji.

Rabaul, sídlo vlády Nové Guineje,²⁾ nalézá se na severovýchodním cípu ostrova Nová Británie v pozadí rozkošného Bílého zálivu. Město povstalo teprve v letech 1902—1906 a bylo založeno Němci, jimž tehdy ostrov jakožto kolonie náležel a nazýval se tehdy Nové Pomořany; od té doby se však vyvinulo v jedno z nejkrásnějších zahradních měst tropického pásma. Přebývá tam asi 600—700 Evropanů, kteří jsou úředníky, zřízenci a obchodníky, a tolikéž Asiátů, totiž Číňanů, Malajců a barevných,³⁾ dále asi 3000 domorodců, příslých ze všech končin kolonie. V okolní krajině, v severozápadní části poloostrova Gazelího, se pne čarokrásné horstvo původu sopečného, obydlené hustě asi 36.000 obyvateli kmene Gunantuna, mezi nimiž jsou i katolíci. V městě Rabaul je katolický kostel s jedním knězem a skupina Sester australských, které tu řídí školu pro děti čínské.

Dne 28. května (1937) asi o půl druhé hodině odpolední — vypravuje P. Bender — pocítili jsme první neobyčejně prudké nárazy zemětřesením způsobené. Po dobu 28 dalších hodin se opakovaly otřesy každé dvě minuty. Ve skutečnosti se vlastně země nepřestávala chvěti většími či menšími otřesy. Jsme však již zvyklí na podobné zjevy, a proto jsme

¹⁾ Zpráva čerpána z Agenzia Fides, misijní zpravodajní kanceláře v Římě, dostávající z misíí zprávy cestou nejrychlejší.

²⁾ Velký ostrov při Australii.

³⁾ Míšenci, jejichž otec a matka byli z různých plemen, na př. otec Ind, matka Číňanka a pod.

tomu nepřikládali zvláštní důležitosti.¹⁾ Avšak lid, přebývající na karanténní²⁾ stanici na ostrůvku v zálivu Rabaulském, přece pozoroval něco neobvyklého, a proto prchl následujícího rána z ostrova a ušel tak jisté smrti. Kolem čtvrté hodiny odpolední počala voda v průlivu, oddělujícím západní část ostrova od pevniny, vřítí a oblaky páry vystupovaly z ní do výše. O čtvrt hodiny později vyvstal a blížil se k západu hrozivý sloup mračen příšerně ozářený sluncem, dosahující nad sopečným ostrovem výše několika set metrů. Žhavá láva vytékala z horstva a řítla se do moře, jež se zdálo vřítí na sterých místech. Hned nato pokryl spustivší se liják sopečného popela celou zdejší i vzdálenou krajinu. Na štěstí bylo klidné počasí a tak nemohl nikdo předvídati, kam se zhouba snese. S nastávající nocí se zvedl jihovýchodní vítr, který ji zanesl do hustě obydleného horstva na severozápadě. Výbuch se stal právě, když obyvatelstvo dlelo mimo dům. Ježto byla sobota, slavili Evropané a jejich příslušníci tak zv. anglickou sobotu.³⁾ Tisíce domorodců bylo na trhu v Rabaul a vracelo se domů. V katolické misii konali právě přípravy na Boží Tělo, které se mělo slaviti následujícího dne.

Ohrožená krajina byla obývána z velké části katolickým obyvatelstvem. Ti se shromáždili v prostraných kostelích a školách, jejichž

Kostelík sv. Trojice ve Valašském Meziříčí.

střechy z prohýbaného plechu jim poskytly ochrany proti dešti horkého popela. Tam ve společnosti misionářů se cítili dvojnásob bezpečnými a nejevili ani zděšeného zmatku, ani neklidu, ačkoliv prudké rány výbuchů, spojené se zemětřesením, byly těžkou zkouškou pro nervy. Nepřetržité dunění nad i pod zemí, záře sopečných plamenů, zaplavující každého okamžiku oblohu, nebe zastřené temnými a hrozivými mraky, stále rachotící hřímání, odporný zápach ovzduší naplněného

¹⁾ V mnohých krajinách jsou zemětřesení častým zjevem.

²⁾ Je-li loď podezřelá z nějaké nakažlivé nemoci na ní panující, musí se na odlehlém místě zdržeti po jistou dobu a podrobiti se přísným zdravotním předpisům, čemuž se říká karanténa.

³⁾ Myslí se tu asi to, čemu se u nás říká docela zbytečně po anglicku weekend (víkend), výlet sobotní a nedělní. Místo abychom svůj jazyk čistili od cizích slov, zavádíme nová i tam, kde by se docela dobře dala věc označiti slovem ryze českým.

plynem, jemný prach popela, pálicí v krku a ztěžující dýchání, tma, že ji bylo — jak se říká — možno hmatati, to vše bylo s to, aby naplnilo člověka hrůzou. Nikoho však nenapadlo tlouci na buben aneb troubiti na mořské mušle, jak dělávali v podobných okolnostech jejich dědové, neboť staré pověry byly zapomenuty. Stáli klidně v kostele, povzbuzovali se vzájemně, naslouchali slovům útěchy, která k nim promlouval kněz, přijímali velmi zbožně generální absolucí¹⁾ a pokud čas dovoloval, přistupovali ke stolu Páně. Takto připraveni a posilněni vycházeli potom z chrámu, aby se pokusili v noční temnotě vyhledati místa, kam nedosahoval dešť popelový. Zvláště pečovali o malé dítky, které dospělí vzali do náručí a zahalili je pokrývkami, aby je uchránili před žhavým popelem. Dva mladí domorodci více nesli než vedli starou misijní sestru. Objevil se tu i mladý misionář, oděný jenom spodky, jelikož ostatní oděv věnoval na zabalení malých dítek. Mnozí z našich Kanaků²⁾ si v oné noci zasloužili několikráte vyznamenání za občanské zásluhy.

Vyprázdnění města Rabaul se dalo za řízení veřejných úřadů. Tisíce uprchlíků bylo dopraveno k severu, daleko od města, a potom naloděno a odvezeno do Vunapope, místa vzdáleného od západního pobřeží asi 20 km, kde byli ubytováni a živeni v katolické misii, dokud nebylo možno úřadům zabezpečiti pro ně zásobování a ubytovati je v pásmu prostém nebezpečností.

Tyto práce, trvající několik hodin, postupovaly s naprostým klidem a bez jakéhokoliv zmatku; však hle, krátce po poledni v neděli nastal nový výbuch, a to na druhé straně horstva, asi 8 km východně od sopky první. Misie ve Vunapope se podobala v těchto dnech úlu. Misijní bratří i sestry pobíhali, nosíce velké nádoby, aby pomáhali hladovým a přestrasšeným uprchlíkům. Pomáhalo se všem, bez rozdílu rasy (plemene) i náboženství. Působilo to na všechny velmi krásně, neboť ubozí neočekávali nikdy takové ochoty a

¹⁾ V nebezpečnosti, kdy nemožno jednotlivce vyzpovídati, vyzve kněz k vzbuzení lítosti a udělí všem společné rozhřešení. To je generální absolve.

²⁾ Kanaky zovou se domorodí obyvatelé Austrálie a okolních ostrovů.

Románský kostelíček v České Třebové.

Ta naše kaplička
pěkná jest, maličk
a na ní třeptí se
křížek a hvězdička;

Zazní-li s věžičky
zvoneček maličký,
schází se do kaple
lid z celé vesničky

srdečnosti za okolností tak rozháraných. Obě sopky pokračovaly s neztenčenou prudkostí ve své činnosti. Blesky a dunění trvaly nepřetržitě. Po dva dny se neukázalo slunce. V noci v pondělí se počaly výbuchy mírniti a v úterý ustaly docela. Nebe se jasnilo a záliv rabaulský se stal zase viditelným se všemi svými jednotlivými částmi. V místě, kde byl dříve nízký a více méně plochý ostrov původu sopečného, vynikal nyní z moře kuželovitý kopec vysoký 200 m. Velká část zálivu byla pokryta vrstvou popela a lávy. Dříve půvabné svahy hor na straně západní a severní byly do vzdálenosti 20 km zahaleny šedí popela; věru, smutný to pohled! Téměř všechno obyvatelstvo Tavany na úbočí severozápadního horstva sopečného ostrova, v počtu asi 200 lidí, bylo zahubeno. 400—500 domorodců zahynulo také v jiných částech nebezpečného pásma. Z Evropanů zahynul jenom fotograf, který se pokoušel zachytiti kinematografické snímky výbuchu. Hmotné ztráty jsou nesmírné. Několik set tisíc kokosových palm, tvořících zdejší bohatství, bylo zničeno aneb tak poškozeno, že neponesou ovoce aspoň dva roky. Na štěstí neměla misie ztrát na životech misionářů, ovšem škody na budovách a člunech misijních jsou veliké a bude potřeba mnoho peněz, aby byly zase napraveny.

Nemožno říci, co přinese budoucnost. Nikdo také neví, zda tyto první výbuchy neznamenaají počátek nové činnosti sopečné, aneb mohou-li zdejší obyvatelé počítati na půl století s klidem zemské kůry. Zatím se domorodci vracejí ke svým chatrčím a sadům, jež mohou stěží poznati, avšak tropické podnebí je schopno vyléčiti pohromy toho druhu, domorodci se pak dovedou vpraviti do všech poměrů. Nyní se přičiňují, aby uvedli do pořádku svoje zahrady, my pak prosíme Prozřetelnost boží, aby od nich vzdálila na dlouhou dobu neštěstí toho druhu, neboť ničivé a znemravňující následky takových živelních pohrom jsou neodvratné.

AEROPLÁN.

Ed. Elpl.

Nad hlavou letí aeroplán,
jak pták čarovný z pohádky.
Hledím naň v němém úžasu
za domem z naší zahrádky.

Však po chvíli již ztrácí se
zrakům mým kdesi ve mracích.
Hledím a v mysli přemýšlím
o lidské vědy zázracích.

Jak ptáče z brázdy rosných niv
k nebi hlas vděčně povznáší,
tak člověk vzletem do oblak
svůj obdiv Tvůrci pronáší.

Však schopností tou lidstvo má
šířiti dobro, jas a mír.
Kdo lásku v světě rozsévá,
je pravý muž a bohatýr.

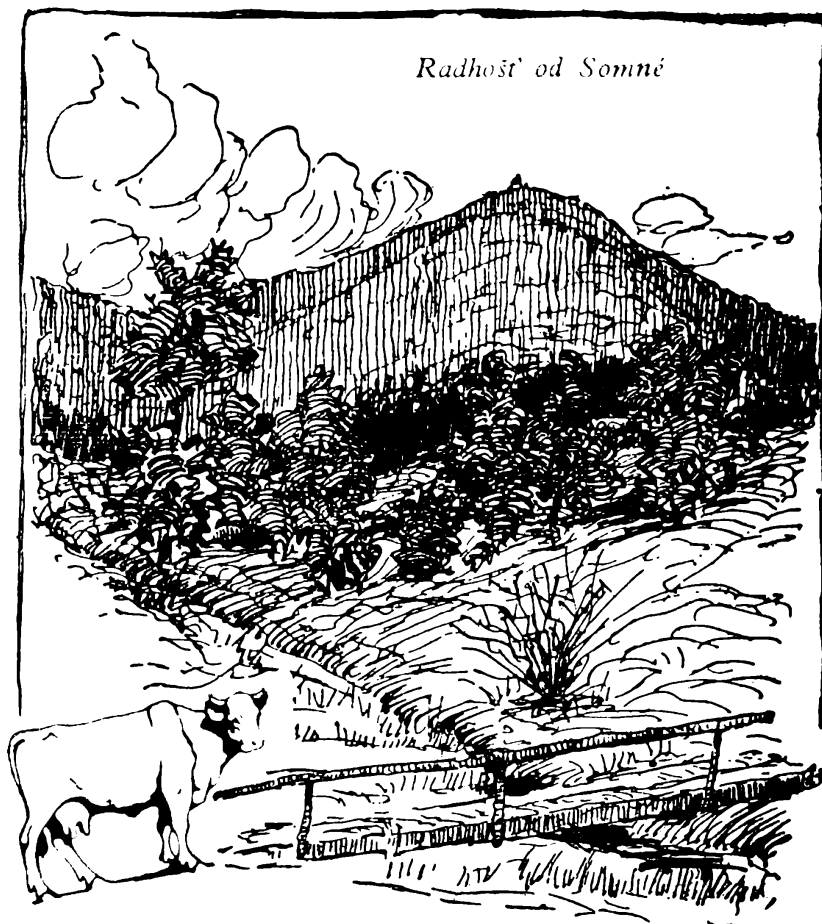
OKÉNKA DO SVĚTA.

PRESIDENT-OSVOBODITEL O SVÉ MATCE. „Matka měla na mě větší vliv než otec; otec byl nadaný, ale prostý, kapo v domě byla maminka. Byla Hanačka rodem, ale vyrostla mezi Němci v Hustopečích a tož jí čeština dělala ze začátku potíže. Nás tři děti hasačerty měla ohromně ráda; snad jsem byl jejím miláčkem, ale spíš by to byl zasluhoval bratr Martin, z nás tři nejhodnější, nejčistší, anima candida, jak se říká. Matka byla chytrá a moudrá, znala kus světa, žila déle v nejlepší společnosti, třebaže jen ve službě — bývala kuchařkou u pánů v Hodoníně . . . Matka byla zbožná. Ráda chodila do kostela, ale neměla k tomu mnoho kdy, musela se dřít na rodinu. Místo kostela odříkávala si modlitby podle modlitební knížky, ta knížka byla plna obrázků — pamatuji se na obrázek umučeního Krista krví se potícího, ten měla nejraději. A i já jsem se na něj rád zadíval . . .“ (K. Čapek: Hovory s T. G. Masarykem.)

MASARYK VĚŘIL. Pod tímto nápisem napsal spisovatel Kar. Čapek, který z častého styku tak dobře znal zesnulého presidenta, pěkný článek o jeho náboženské víře. Právě v něm: „Před tváří dějin T. G. Masaryk se zasloužil o stát; ale před tvářmi věčnosti činil něco prostšího: Tomáš Garrigue Masaryk věřil. Věřil prostou a krásnou vírou v Boha a boží řízení na zemi; věřil, že vše, co se děje, má svůj smysl a směřuje k dobrému; věřil v nesmrtnost lidské duše a v každém člověku ctil rovnost a svobodu té nesmrtné duše. Jeho demokracie a humanita, jeho usilování o světovost a mír, o svobodu a rovnost lidí, to všechno prýštilo z jeho zbožného uznání nesmírné důstojnosti a hodnoty každé lidské duše. Politika mu byla

jenom nástrojem; jeho cílem bylo sloužit božímu pořádku a lásce Ježíšově. Nehlásal víru, nýbrž podřídil jí svůj život. Jeho statečnost a jistota, jeho chytrost a rozum, jeho prostota, důvěřivost i odvaha, všechno, co konal i myslil a oč usiloval, bylo nejhloběji a neporušitelně zdůvodněno jeho pokornou vírou v boží řád světa. Miloval skrze víru, myslil skrze ni a jednal skrze víru.“

LÁSKA — PRÁCE — POCTIVOST. Dne 2. května 1920 byli u p. presidenta Masaryka zástupci českých pražských škol. Na pozdrav těchto dětí p. president odpověděl mimo jiné: „Všichni můžete přijmouti to heslo: Láska, práce, poctivost. Láska je jistě to nejvyšší v životě. A jestli

SKRÝVAČKA.

Lidka veze Karlíka na procházku. Kam se jí ztratil z kočárku?

o lásce mluvit, ale pracovat pro svého kamaráda, pro své rodiče, pro své přátele. Vy hned od malička musíte se rádi učit pracovat. A když budete pracovat, budete poctiví. Jen kdo nechce pracovat a chce se živit za cizí práci, ten je nepoctivý a lže. Musíte se učit, abyste se dovedli každý sám uživit, abyste nikoho neobtěžovali, nečekali na milost cizích. Láska, práce, poctivost! — Já to heslo také přijímám. Slyšel jsem je od vás. Slyšel jsem a věřím, že mě máte rádi. Doufám, že z vás mladých budou brzo zdatní pracovníci pro vlast.“

ZE ŽIVOTA PRO ŽIVOT. MAMINKÁM NAŠICH SKAUTÍKŮ.

„Ty jsi opálený,“ uvítala udivená maminka svého syna, když překračoval práh otcovského domu s velikým batohem na zádech a bundičkou pod pažďí. Vrátil se veselý a pln dobré nálady, nadšení a osvěžení ze skautského tábora. Celý měsíc spával uprostřed lesů na zdravém vzduchu, od volné přírody oddělen pouze stanovým plátnem. „Nechceš trochu teplé vody? Včera celý den pršelo, voda je studená. A to se chceš zase mýt v té ledové vodě do půl těla?“ žasne maminka nějaký den nato, že její miláček každého rána horlivě se myje studenou vodou. O teplé připravené

vodě nechce ani slyšet. Naučil se tam otužování, ale pro jednou se nic nestane. „Jen si pospi,“ myslí si maminka a nechává hoča ještě spát.

Ano, tak a ne jinak je to, milé maminky, mezi Vámi. Pozoruji to již dlouhá léta. Než, já Vás všechny prosím: Maminky, *ne-kazte nám naše skauty!*

Nekazte práci, kterou do jejich duší zasel vůdce tábora. Naučili jsme hoča spát volně pod pokrývkami. Proč jej doma ve stavení balit do peřin?

Naučili jsme jej denně se omývat do půl těla studenou vodou. Proč jej naučit znova být choulostivým? Jakmile zaprší, zaskučí severák, má takový hoch rýmu, kašel, anginu.

Naučili jsme hoča čistit si boty, přehlížet oděv, zdali je vše v pořádku. Proč mu čistíte boty nyní Vy? Vždyť vstává brzy. Čas k tomu má.

Naučili jsme při denní prohlídce stanů, aby hoch měl své věci ve vzorném pořádku. Proč by toho nyní zanechal? Proč by neměl být na to hrdý, že má své věci v pořádku? Že u jeho stanu tam v táboře vlála vlajka čistoty?

Učili jsme hoča pravidelné modlitbě. Ať se modlí tak dál. Naučili jsme jej číst dobré a praktické knihy. Nechte jej číst, vždyť tím se nejvíc naučí. Nechte jej psát si deník. Nebraňte mu přišít si utržený knoflík. Ať i doma je užitek z toho, že jsme jej učili být samostatným. J. K. Baby.

ČEHO MOC, ŠKODÍ.

Sousedovic dostali návštěvu, osmiletou vnučku Mařenku, bledolící děvčátko. Přijela na prázdniny. Ku podivu, jak takový slabounký tvoreček může mít stále chuť k jídlu. Od rána do večera stále jen jedla.

Mám děti pro jejich nápady velmi ráda, proto v několika dnech jsem se s ní spřátelila. Zajímala mne u ní ta obdivuhodná chuť k jídlu. Těsně před polednem se rovnou cpala dortem a ještě s plnou pusou mi říkala, jak se těší, že mají k obědu roštěnky. „Bůh ti požehnej, je ti přáno, ale nejez tolik, Mařenko, vždyť onemocníš!“ pravím jí.

„Babička má obchod, má všeho dost, proto musím hodně jíst, abych se spravila,“ odpověděla mně nato. „Já jím samé dobré věci, z těch mně nic nebude,“ dodala a cpala se dál.

Babička, teta a strýček zářili radostí nad tím, jak Mařenka hodně papá, jak pěkně se u nich spraví.

Za tři týdny se tak spravila, že lékař potom měl co dělat celých 14 dní, aby ji udržel na živu. Také jste se, děti, o prázdninách tak „spravovaly“? K. M., Brno.

OŘÍŠKY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK

z 1.—3. čísla zašlete společně do 10. listopadu 1937 na adresu: Emanuel Masák, katecheta a redaktor Anděla Strážného, Brno-Židenice, Hroznětova ulice číslo 11.

*

33. ZÁHADNÝ NÁPIS. J. Čtrž.

Kotvi voní, lpí?
Chcete lína, co? N.

34. PŘESMYČKA. (vlast.). „Žoži“ věnuje Trunda.

OBOJE LIDSTVO.

35. REBUS (náb.). Lidka Stehlíková, Bojanovice.

T L 500 TEK

36. OBLOŽKA. A. Blaha, Jarošov.

Část dne v obložení
v měrické těleso se změnil.

37. PŘESMYČKA (vlast.). „Hlučínák.“

(1)
TYGR MÁ KASU.

38. VÝPUSTKA. J. Výmola, Mikulčice.

Ve škole na ní píšeš perem i tužkou,
vypustíš-li jen jednu hlásku, máš šelmu
dravou.

39. SOUZVUČKA. J. F. Bužek, Místek.

Ať Domica, Postojna či Kateřinská,
neb jak jinak ještě která . . . —
každá tají díla přírody — tož božská;
navštiv aspoň dostupné ti !

40. PŘESMYČKA (vlastn.). Jos. Otoupalíkovi — Jos. Mil. Sobola, stud.

Plno sít

41. REBUS (místop.). K. Brátka, Třebíč.

B S C
C C

42. PÁDOVKA. V. Zálešák, Hradčovice.

1. pád: evangelistu známe
2. pád: peníz sousední země máme.

43. PROTIVKA (lit.). Petrovský.

HANY SYN

44. TĚLOCVIČNÁ SKRÝVAČKA. K. Chudík.

Dohromady s králem.
Přede dveřmi člověk stojí.
Dálku dalekou letí pták.
Sněží něnká, brečí.

45. PŘESMYČKA (čas.). Drah. Jurečková, Olomouc VII. RÁNA S KAMENY. B. Š. N = E

46. REBUSY (rostliny). Hradčanský ústav pro slepé děti, Praha IV.

1000 K | 1000 100 ŠK
50 50 E | PŠ Ø E
Z 1000 K

47. OBLOŽKA. V. Friedrich.

Když muže z pohádky obložíme,
cizého hada tu ihned obdržíme.

48. PROTIVKA (místop.). Všem — Jar. Strnad.

PIJE PATA

49. PŘESMYČKA. D. Jurečková, Olomouc.

Přeházej si jihu strom,
uzříš světla zdroj.

50. RODOVKA. „Žoža.“

V rodě m u ž s k é m sloužím kováři,
v rodě ž e n s k é m zas hospodáři.

Meluzina skučí.

PODZIMNÍ.

Silva Hlubinský.

Od severu vítr duje,
vzduch je chladný — podzim tu je —
všude ticho, teskno tak,
pěvců ptačích zmlkly sbory,
na lesy a dálné hory
padl smutek do oblak.

Do duše se bolest vtírá,
dozněla už Vesny lyra,
mrtvo v sadě, na poli,
co nás těšilo a hřálo,
mlhou valem za své vzalo,
zanik' jásot, hlaholy.

Radostem všem konec zase,
v světobolu zavírá se
všecka naděj člověka.
Podzim změní život rázem,
by jím k spánku vznět kles na zem,
to je píseň odvěká.

ZE STRÝČKOVY MOŠNIČKY.

ZÁJEM. Hoch: „Maminko, dnes se mne jeden pán ptal, jak se jmenuji.“ — „To bylo od toho pána docela hezké.“ — „Ano, a pak to řekl strážníkovi.“

JEDINÁČEK. „Mami, dnes se ptal p. učitel na naši rodinu, chtěl vědět, kolik mám sourozenců.“ — „To je hezké od p. učitele, že má o tebe takový zájem. Co jsi mu odpověděl?“ — „Že jsem jedináček.“ — „Co k tomu podotkl p. učitel?“ — „Vzdychl si a řekl: Zaplat' Pán Bůh!“

STÁLÝ OTAZNÍK. „Ale dítě, ty se

ptáš a ptáš a pořád jen ptáš! Nevíš, že už jedno malé děvčátko ze zvědavosti umřelo?“ — „Tatínku... a co chtělo to děvčátko vědět?“

Z DĚJEPISU. Učitel: „Císař Karel IV. rozdělil korunu mezi své dva syny. Co dostal každý z nich? — Žák: „Prosím, každý po padesáti haléřích!“

PODIVNÉ. „Víš, Pepíku, maminka povídala, že když jsem se narodil, tak jsem vážil jenom tři čtvrtě kila.“ — „Není možná,“ diví se Pepík. „A zůstal jsi na živu?“

Časopis „Anděl Strážný“ vychází každý měsíc mimo prázdniny o 32 stranách. Celoroční předplatné 8 Kč, s povídkovou přílohou 12 Kč. Za redakci odpovídá Emanuel Masák, Brno-Židenice. Svým tiskem a nákladem vydává Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice čísl. 19-21. Výhoda novinové sazby přiznána výnosem Ředitelství pošt a telegrafů, Brno, č. 80.069-VI. ze dne 14. X. 1925. Časopis je podáván u pošt: úřadu Brno 2.

Andelstrážník.

Mrzne, až vše praští,
každý čelo vraští,
vše je starostlivo,
kde vzít na palivo.

Havran' ale, braši,
bruslí, až se práší,
nedbá, že sníh padá,
promoklá má záda. J. Ž.

OHEŇ A ZMAR.

O. B. Lucký.

Zemáky pečem'. Ohniček svítí,
syčivě praská makoví nať.
Bublá to, doutná, hady se svíjí;
neonu*) pudy přeskočí lať. — — —

*

Syrové země podzim se hlásí
jako když víno ve sudech kvasí —
balady šeptá zem' — rodná máť. — — —
Sedím a dumám. Z dálky hlas slyším:
„V Číně a Španělich války je zmar!“

NAŠ JENDA A KRÁL PETÁREK.

R. Duchanová.

Ideálem všech dětí je malý král Petárek.

Četli jsme v novinách, jak král Petárek dostal k svému svátku mnohé dárky, mezi nimi také elektrickou dráhu. Jendovi zasvítily oči. „A jezdí ta dráha sama?“ zeptal se zvědavě.

„No pravda, jako skutečná dráha,“ vysvětlili jsme mu.

„A kdo ji řídí?“ vyzvídá kluk dále.

„Sám malý král Petárek.“

„A může s tou drahou poroučet? Může si s ní dělat, co chce?“

„No pravda. Vždyť je to jeho dráha.“

„Já bych chtěl býti Petárkem,“ řekl Jenda smutně a jaksí se zadumal. Po chvílce přemýšlení zeptal se opět: „A kdyby kluci Petárkovi nabili, dostali by hodně?“

„To víš, že by strašně dostali. Ale to si nikdo netroufá. Malý král má stále kolem sebe stráž.“

„Jakou stráž?“

„No vojáky.“

„A jsou ti vojáci jeho? Může jim Petárek poroučet? Může si s nimi dělat, co chce?“

„No pravda.“

„Jé,“ řekl Jenda s tajenou lítostí a zbožným přáním ve svém srdci: „Já bych přece chtěl býti Petárkem.“

„Petárek má, Jeničku, moc starostí a práce.“

„Nechť, ale může poroučet a dělat si, co chce.“

Večer pak přitulil se Jenda v posteli k mamince a zavzpomínal: „Co asi dělá Petárek?“

„Také už asi leží,“ pomáháme mu.

„S mamičkou?“ ptá se Jenda.

„O ne. Leží sám ve svém pokoji, vojáci ho hlídají. On už spává jako veliký král.“

Jendova očka náhle zesmutněla a z prsou se ozval vzdech. Pak se přitulil ještě víc k mamince a řekl: „Já už bych nechtěl býti tím Petárkem.“

„A proč?“

„Když on nesmí spát s mamičkou.“

„Ale zato může poroučet,“ připomínáme mu jeho vlastní slova.

„Hm, co je to za poroučení, když si ani nemůže poručit, že bude spát s mamičkou.“

Tu chvíli rozplynul se Jendův sen o králi Petárkovi jako mýdlová bublina. Jistě, že by se rozplynul všem dětem, kdyby věděly, o kolik radostí a dětských rozkoší připravil osud malého krále Petárka.

*) Vzpomínka na neonové trubky, jimiž večer reklamy svítí.

Část odběratelů „Anděla Strážného“ ve Zruči n. Sáz. s jeho šřítelem dp. administrátorem Tomášem Sobolou.

CO VYPRAVUJE PĚTIKORUNA. Josefis — (Pokračování.)

IV.

Záhadou byla pro Haničku druhá pětikoruna od velebného pána, kterou našla na židli. Nevěděla, kdo ji nebožce mamince dal. Obě si nás schovala do přihrádky a přemýšlela, co má za nás koupit. Myslela si: „Tu jednu pětikorunu jsem darovala mamince, patří tedy jí. Musím za ni koupiti nějakou květinu na hrob.“ Brzy se však rozhodla jinak. Asi za týden po matčině pohřbu přišla na myšlenku, že by mohla raději nechat sloužit mši svatou za maminku, tím že její duši více prospěje, než květinou na hrobě.

Myšlenku svou ihned provedla. Vzala nás a šla do kostela. Přišla právě do sakristie, když se velebný pán, který zaopatřoval maminku, strojil na svaté požehnání. Hanička mu vypravovala o své mamince i o nás dvou pětikorunách a prosila ho, aby sloužil za maminku mši svatou. Položila nás na stolec, ale velebný pán nás nepřijal. Řekl vlídně: „Haničko, vím, kdo dal mamince tu pětikorunu, ale nepovím ti to. Vezmi je obě a zanes do pokladničky, která visí u oltáře Božského Srdce Páně. Je na ní napsáno: Pro chudé. Tak vykonáš dobrý skutek ve prospěch duše své maminky, která tě měla velice ráda. Ve středu ráno přijď do kostela, bude za maminku mše svatá. Sám ji budu sloužit u hlavního oltáře.“ Hanička poděkovala, políbila velebnému pánu ruku a šla nás vhoditi do pokladničky.

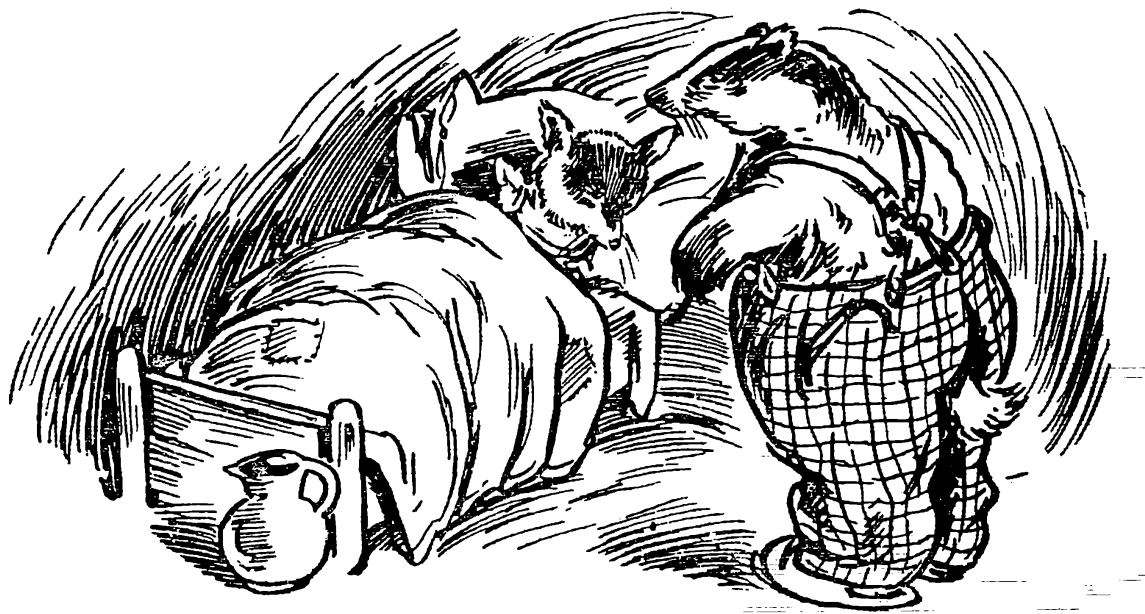
Neumím vám ani, milé děti, vypovědět, jakou jsem měla radost, když jsem dopadla na dno pokladničky. Konečně jsem byla v kostele. Tak brzy vyplnil Ježíšek mé přání! Když začaly hrát při sv. požehnání varhany, připadalo mi, že jsem v nebi. Těšila jsem se, že budu slyšet hrát i zpívat při mši svaté za maminku hodné Haničky, ale nedočkala jsem se toho.

Jednou večer nás donesl kostelník i s pokladničkou do sakristie a řekl panu faráři, že vezme pokladničku domů a nalakuje ji, aby byla pěkná, až ji pověsí k jesličkám. Vysypal nás do jakési plechové krabičky a zavřel do velké příhrady, kde jsme nic neviděly, ani neslyšely. Bylo nám smutno v tom tmavém vězení, ale asi za 14 dní přišly jsme zase na světlo boží. Kostelník donesl nalakovanou pokladničku, vhodil nás do ní a nesl do kostela k oltáři, který jsme již nemohly ani poznat. To byla krása! Byl ohrazen železnou mřížkou, před ním stál velký, krásnou pokrývkou až na zem sahající pokrytý stůl, a na něm byly krásné jesličky. Postavy vypadaly jako živé. Svatý Josef a Panna Maria se skláněli nad

Kdo se přihlásí k soupisu „hodných dětí“, jež se mohou těšit na dárky?

Jezevec. návštěvou u nemocné lišky.

malým Ježíškem, pastýři klečeli kolem a ovečky hleděly jaksí rozumně, ale umdleně na přesvaté Dítko. Lidé se kolem jesliček zvědavě stavěli, někteří zbožně klekali a modlili se. Mnozí sypali do pokladničky peníze, takže nás rychle přibývalo.

Jednou večer před zavřením kostela přišla k jesličkám chudá žena, poklekla, dala hlavu do dlaní a rozplakala se. Než odešla, zaslechla jsem poslední slova její modlitby: „Ježíšku drahý, uzdrav mého synáčka!“ Ačkoliv byla chudá, přece vhodila k nám do pokladničky nějaký peníz jako podporu své prosby a pomalu odcházela. V noci pak se něco stalo, o čemž nemohu tvrditi, zdali to byla skutečnost či se mi to jen zdálo.

Viděla jsem, jak Ježíšek v jesličkách ožívuje, vstává a kráčí k pokladničce. Zastavil se u ní, udělal nad ní kříž a řekl sladkým hláskem: „Peníze sem z lásky ke mně dané nechť přinesou v den mého narození požehnání všem, komu přijdou do rukou.“ Pak se božské Dítko vrátilo opět ke svým jesličkám, ulehlo do nich a jeho tělíčko se opět proměnilo v chladnou hmotu. Na Štědrý den došla tato slova splnění.

Místní pan farář obdarovával každý rok děti chudých svých osadníků. Letos koupil za vlastní peníze malé, dělané vánoční stromečky, které byly v pěkných květináčích, hlinou naplněných. Na větvičky připevnil malé voskové svíčky, několik kousků drobného pečeného cukroví — a ve staniolu zabalené peníze. Přišel a vybral i nás z pokladničky a balil doma se svou sestrou do stříbrných papírků. I na mne přišla řada. Slečna mě zabalila do zlatého staniolu, obvázala růžovou stužkou a zavěsila na špičku stromečku, kde jsem se vznášela a vyjímala jako skutečná hvězda betlemská. Těšila jsem se již do světa, vědouc, že přinesu svému novému majiteli požehnání malého Ježíška. Večer nás kostelník roznášel podle adres, které mu pan farář napsal.

Víte, děti, ke komu mě zanesl? K oné^s ženě,^f která se tehdy u^f jesliček modlila za uzdravení svého synáčka. Když mě donesl do její chudé světničky, rozžal malé svíčky na stromečku, vyřídil pozdrav od pana faráře a odešel.

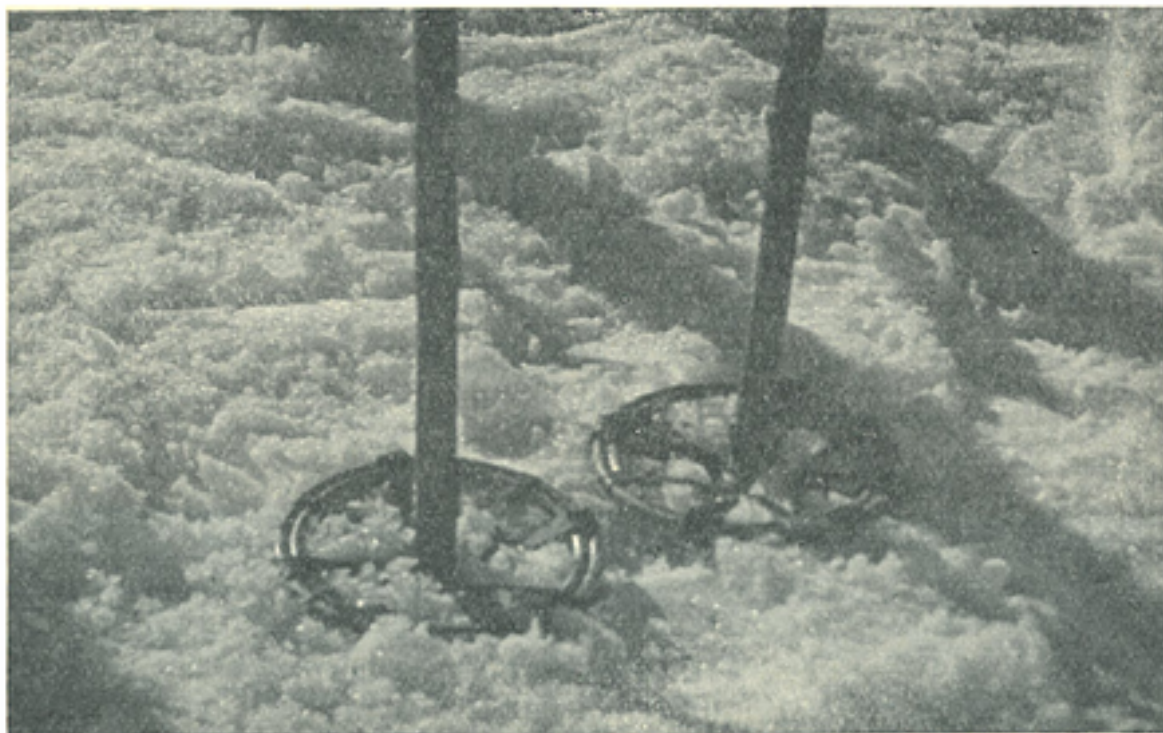
Matka i malý,^f nemocný Jiříček byli udiveni. — Jiříček ležel na postýlce, jsa zmítán horečkou. Před týdnem se silně zachladil, dostal dva zápaly najednou a dnes jeho matka byla již toho mínění, že vydechne naposled. Doktor jí řekl, že není pomoci. Byla nešťastná, skoro až zoufalá. Jiříček vztahoval ručičky po stromečku. Matka jej vzala a dala Jiříčkovi k postýlce. Utrhla kousek cukroví a dávala mu jej, ale chlapec nechtěl jísti. Sáhl ručkou po mně. Ubohá žena mě ustříhla a rozbalila domnívajíc se, že se pod pěkným obalem skrývá čokoláda. Udiveně se na mne podívala a dala mě Jiříčkovi do ruky.

A tu se splnilo, co tehdy v noci Ježíšek u kostelního Betlema předpověděl. Jakmile mě vzal chlapec do ruky, očka mu zazářila, horečka klesla, jeho veselost se vrátila a ještě téhož večera běhal po světnici. Matka tomu všemu radostí ani věřit nemohla. Přešťastna, poklekla pod obrazem Pražského Jezulátka a v slzách volala: „Ach, Ježíšku, můj drahý Ježíšku, Tys mě vyslyšel. Přijmi mé díky. Po celý život Ti budu vděčna a milovati Tě. Chci se vynasnažiti, abych Tě hříchem nikdy nezarmoutila.“ A malý Jiříček, který ještě ani mluvit dobře neuměl, jako by chápal velkou milost a lásku Boží, postavil se vedle své maminky a zažvatlal: „Ježíštu, já Tě mám jád ako svou mamintu.“

Tak jsem přinesla na Štědrý večer požehnání Boží do chudé rodiny. Byla jsem na to hrda, že mým prostřednictvím se vyplnila slova: „Oběť chudých a milujících Boha svolává požehnání a milosrdenství Boží na celý svět.“

(Pokračování.)

Lyžařská idyla.

Jára Dohnalů neměl doma na růžích ustláno. Nevelká chaloupka, děti v ní jako máku a políčka rodila víc kamení než obilí. Inu, hory jsou hory. Mají krásné lesy, mají svěží vzduch a palčivé slunce, mají průhledný podzim, kdy nic není tak daleko, aby to z hor nebylo vidět, mají krásné hrozny plodů jeřábových i rudé brusinky, ale nemají černou ornici Polabí nebo Hané.

Horská políčka jsou tvrdá a sveřepá jako borovicové kořeny, které do nich často z polí dosahují. Nejsou rovná jako talíř. Jsou rozseta mezi loučkami a lesy po stráních, kde voní vřes. Těžko se obdělávají a když už na nich obilíčko uzraje, bývá s metlicí na polovici.

Taková byla i políčka chalupníka Dohnala na Pasekách. Dávala skrovnou obživu, že na rozmanitější jídelní lístek nebylo ani pomyslení. Šest dětí bylo sice hodně počtem a bylo potřebí nakrájeti hodně krajíčků, ale bylo to málo rukou na pomoc. Vždyť nejstarší Jára neměl ještě školu za sebou a ostatní sourozenci byli jako schůdky menší a menší.

Ale měli se všichni rádi, třebaže někdy tenkým krajíčkem viděli jeden na druhého a maminka musela jít spát třeba bez večeře.

Jára už ledacos viděl, i tu tajenou mamčinu obětavost. Snažil se proto, aby vždycky také něco zbylo pro maminku.

„Kdybych si tak mohl vydělat nějaké peníze,“ toužil, když se projížděl na starém kole, které dostal od strýce z Pardubic.

„Říkala tu paní z vily, jaká je to potíž s poštou,“ vypravovala maminka večer jednoho dne o prázdninách. „Listonoš přichází až odpoledne a letní hosté by si rádi přečetli noviny již při obědě.“

„Mohl bych jim jezdit pro poštu,“ nabídl se Jarka.

„No vidíš, to bys mohl. Na kole jsi v Brádle za několik minut.“

Jarka běžel hned do vily, která byla obsazena letními hosty.

„Dobrý večer, paní Trojanová. Jezdil bych vašim hostům pro poštu, aby ji měli hned v 10 hodin. Prosím vás, řekla byste mi laskavě jména všech hostů?“

„Vítám tě, Jarko. Tohle je výborný nápad,“ chválila chlapce paní Trojanová, které vilka patřila. A hned ochotně dala Jarkovi seznam všech hostů, kteří byli ve vile na letním bytě.

Druhého dne měli všichni poštu již v 10 hodin. To bylo pochvaly! A kromě toho, když některá rodina odjížděla, nezapomněla na Jarku s pěknou odměnou na penězích. Jiní mu dávali odměnu denně, jiní týdně.

Jarka byl šťasten, že dostával peníze.

„Ušetřím si jich hodně, abych mohl koupit něco mamince k svátku. Už ani nepamatuji, kdy si naposledy koupila maminka na šaty.“

Než se přiblížil svátek sv. Anny, měl Jarka našetřeno na 80 Kč. Měl je stále u sebe v peněžence, nikomu je nesvěřil. Chtěl maminku překvapit a těšil se na to z celé své dětské duše.

Jednou večer se projížděl po silnici. Pak bylo potřebí dojet se vzkazem k pekaři na Lipku. Jarka ochotně jel.

Druhého dne ráno sahá do kapsy pro peněženku, ale peněženka nikde. Jarka zbledl jako stěna.

„Že jsem ji ztratil včera, jak jsem jel s toho kopce.“

Oblíbený zimní sport.

ženka se našla v koutku, kam zapadla, když si Jarka večer přehodil šaty přes bidélko a kapsa se obrátila dnem vzhůru. Maminka pak dostala na dvoje šaty od Jarky, který od té doby je na peníze opatrnější a ukládá si je na knížku poštovní spořitelny.

KRAKONOŠ A MLÉKAŘ.

Ed. E 1 p 1.

Mlékař Másnička dodával mléko do většího městečka v Krkonošských horách. Ráno vyjížděl vesele práskaje bičem na vozíku, na němž bylo naskládáno plno velkých plechových konví. Másničkovi vedlo se dobře, což bylo i na něm pozorovati. Byl pěkné kulaťoučké postavy, ve tváři červený jako růžička a oči spokojeně hleděly do světa. Peněz v domě denně přibývalo a tak za nějaký čas počítal se mlékař za jednoho z největších boháčů v kraji. Všechno by bylo pěkné, jen jedna věc nebyla správná. Mlékař byl nepoctivý a míchal do mléka hodně vody, aby co nejvíce vydělal. Krakonoš se dověděl o Másničkovi i o jeho nepoctivosti a umínil si, že ho za to potrestá.

Nikomu nic neřekl a jel hledat peněženku. Pátral po ní na silnici, v příkopech, ale nikde nic.

„Copak jsi tak zaražený?“ ptala se ho v poledne maminka.

„Ale ztratil jsem peněženku.“

„Ale jdi. A měl jsi tam hodně?“

„Co jsem si vydělal od pánů za poštu,“ sděloval již se slzami v očích Jarka. „Chtěl jsem vám, maminko, koupit něco k svátku a teď jsem to ztratil,“ vzlykal, objímaje maminku kolem krku.

„No, neplač, třeba ještě peněženku najdeš. A když ne, budeme také bez toho dárku živi. Jsi hodný, žes mi chtěl udělat radost.“

Peněženka se nenašla. Až za rok, zrovna před maminciným svátkem se dělal pořádek ve světnici. A milá peně-

Jednoho dne, když za brzkého jitra jel zase do městečka, přijel až na rozcestí, kde musel odbočiti. Pojednou se koně zastavili a ať dělal, co dělal, nemohl s místa. Mlékař se zlobil, křičel a šlehal do tahounů, ale vše marno. Jako by mu někdo učaroval! Všecek nešťasten seděl na voze a uvažoval, co počít. Kdyby aspoň někdo jel, aby mu náklad přeložil na vůz! Nikde však vozu, jen některý z lidí prošel podle něho, ale nedbal, co se tu děje.

„Co budou dnes jen moji odběratelé dělat!“ šeptal si Másnička a znova nutil koně do kroku. Ale tito stáli jako přikováni, jako by jim nohy zdřevněly. Ale mlékař měl býti ještě více potrestán za svoji nepoctivost. Co tak sedí a uvažuje, najednou vyletí z první konve zátka a běloučké mléko vystřikuje na zaprášenou silnici. Po chvíli druhá, třetí rána a mléko vytéká z konví, jako by do nich někdo navrtal otvory. Mlékař sedí všecek vyjevený a čeká s hrůzou, co bude dál. Silnice všecka je pokropena ranní mléčnou sprchou a na ní stojí, kde se vzal, tu se vzal, neznámý muž s hoří v ruce: „Dnes již, Másničko, do města nepojedeš, mléko vypila silnice. Dokud budeš voziti místo dobrého mléka vodu, budeme jí kropiti silnici. Ať to bylo naposledy! A nyní, koníci, vijó!“ Sotva neznámý na koníky zavolal, otočili se i s vozíkem a dali se na zpáteční cestu.

Mlékař si pobručoval, že přišel nejen o výdělek, ale i o mléko, ale cosi mu povídalo: „Buď rád, že jsi z toho vyšel se zdravou kůží. To nebyl nikdo jiný než Krakonoš, vždyť jsem se všecek zachvěl, když se na mě svýma pronikavýma očima podíval.“

Od té doby Másnička nešidil. Vozil mléko chutné a čisté. Však si je také lidé přichvalovali. Čeho nevydělal na vodě, vyžískal při velkém odbytu, neboť každý rád koupil si mléko od něho, poněvadž bylo dobré a nefalšované.

POLSKÉ LIDOVÉ HÁDANKY.

Přeložil Otto F. Babler.

1. Siví holoubci pod zemí lítají. 2. Pod jakým stromem leží zajíc, když prší? 3. Bečka vína, otvoru do ní není. 4. Leží koník na mezi, uzda mu přirostla k zemi.

5. Co na boudě neshnije?

6. Kdo dbá, ten ji nemá, kdo nedbá, ten ji má.

7. Má zuby a nejí. 8. Sám je chladný, ale teplého hřeje.

9. Čtyři páni pod jedinou čepicí. 10. Stojí bába v koutě, čtyřikrát je opásaná.

Odpovědi:

1. Pluh. 2. Pod mokrým. 3. Vajíčko. 4. Dýně.

5. Díra. 6. Pavučina. 7. Pila. 8. Kožich. 9. Stůl.

10. Koště.

Ajhle, Hospodin přijde, a všickni svatí jeho s ním, a bude v onen den světlo velké. Alleluja.

LITOMYŠL.

F. P.

Podle vyprávění prvního dějepisce českého děkana Kosmy vypínal se od X. století ve východních Čechách na severozápadní planině nad řekou Loučnou ve stínu hájů pevný hrad, strážce veřejné zemské cesty trstenické, vedoucí z Čech na Moravu, sídlo nejstaršího a slavného knížecího rodu Slavníkovců. Po jejich násilném vyhubení Vršovci r. 996 na hradě Libici nad Cidlinou připadl hrad panujícímu knížeti. Břetislav II. založil tu r. 1098 klášter řádu benediktinského s kostelem Panny Marie. R. 1141 uvedl sem se svolením knížete Vladislava II. olomoucký biskup Jindřich Zdík premonstrátský řád a nazval klášterní návrší biblickým jménem „Olivetská hora“, jež se tak jmenuje podnes. Záhy se vyvinula z malého podhradí v dolině na pravém břehu řeky Loučné velká osada Litomyšl, která byla králem Přemyslem Otakarem II. r. 1259 povýšena na město, mnohými výsadami obdařena a postoupena v ochranu kláštera.

Jako ve všech ostatních městech tehdejší doby, bylo i v Litomyšli vše stavěno až do XVI. století ze dřeva. Pouze cibulovitá věž radnice z r. 1418 (viz obrázek na str. 106), jež je podnes nejstarší stavitelskou památkou města, je vystavěna z kamene. Po velkém požáru r. 1546 stavěny domy vesměs již z kamene se šindelovým krytem.

Litomyšlské náměstí se sochou Panny Marie (viz obrázek na str. 107) táhne se od severozápadu k jihovýchodu v délce 495 m a tvoří obdélník na obou koncích trochu rozšířený a po obou stranách lemovaný domy. Pozdně barokní a empírové fasády domů (t. j. průčelní stěna), s vysokými štíty a klenutými podloubími či podsíněmi, na mohutných zděných sloupech a pilířích, působí starodávným dojmem. Rytíři z renesanční fasády nejstaršího kamenného domu, postaveného mezi lety 1530—1548, známí z Jiráskovy povídky „U rytířů“, střeží starý ráz města. Velké požáry v městě Litomyšli (r. 1635, 1735, 1775 a 1814), jež se staly ve světě příslovecnými, způsobily, že město po požáru vždy bylo obnoveno slohem té doby. Stavební ráz města, obnoveného po r. 1814, dochoval se celkově až do naší doby. Podloubí na východní straně náměstí po celé délce, na západ jen částečně, vznikla v XV. století. Na nich se dříve a dosud ještě soustřeďoval čilý obchod, neboť Litomyšl byla založena původně jako město obchodní; vzkvétal zvláště obchod od r. 1344, kdy zřízeno císařem Karlem IV. v Litomyšli biskupství, čímž město nabylo velké

důležitosti. Katolické biskupství zaniklo však počátkem husitských válek. Kanovníci po-bořeného katedrálního chrámu litomyšlského, vypuzeni byvše r. 1470 Albrechtem Kostkou z Postupic, utekli se do premonstrátského kláštera v Louce u Znojma. — Od dolního konce náměstí stoupá směrem severovýchodním Olivetská hora, vroubená alejí lip, k zámku pánů z Pernštejna, jenž nad městem hrdě se vypíná a dodává celé krajině zvláštního rázu a malebnosti. Tuto vzácnou památku umění stavitelského na místě hradu r. 1546 vyhořelého vystavěl v letech 1568—1573 vlašský mistr Jan Battista v renesančním slohu pro českého velmože Vratislava z Pernštejna a jeho choť Marii, španělskou princeznu ze slavného rodu Manriquez de Lara. Budova tvoří dvoupatrový čtverhran v hlavním nádvoří s trojbokými arkádami (viz obrázek na str. 108) o 9 vzdušných obloucích a ve druhém patře s obou stran je loggie (otevřená klenutá místnost na sloupech). Má na 100 pokojů, komnat a komor. Prázdná plocha severní strany hlavního nádvoří je vyplněna bohatou sgrafitou (ozdoby škrabané v omítce a zbarvené tuhou). Zámek je obklopen se tří stran parkem. Zámecký pán zemřel r. 1582 a pohřben v Praze u sv. Víta. Má krásný mramorový národek v kapli pernštejnské. Jeho syn Jan padl v boji proti Turkům při obléhání Rábu r. 1597; Janův syn Vratislav měl týž osud. — K východnímu průčelí zámku, v němž je krásný portál se znaky pernštejnským a rodu Manriquez de Lara, přiléhá mohutná budova zámeckého pivovaru. V levém jeho přízemí od brány jest rodná světnice největšího hudebního genia českého národa, zakladatele umělé národní hudby české, Bedřicha Smetany (* 1824, † 1884 v Praze), upravená a udržovaná nákladem města Litomyšle.

Proti budově pivovarské je dlouhá řada vrchnostenských domů, z jejichž nádvoří vyčnívá zpustlá čtyřhranná „Červená věž“ bez střechy (viz obrázek na str. 106), nejstarší zbytek opevnění za vlády Kostků z Postupic; z nich pan Bohuš II. za pomoci Pavla Meziříčského založil r. 1503 tiskárnu na Olivetské hoře. Podle tohoto označení Pavel se začal nazývati Olivetský, zřeknuv se staršího svého jména Meziříčský. Byla to první tiskárna v Čechách vůbec, v níž tiskla Jednota Českých bratří své knihy. Tyto tisky označoval Pavel „In Monte Oliveti“ podle svého sídla a byly té doby úpravou technicky nejdokonalejší. Litomyšl bývala v XV. století ústředím a biskupským sídlem Jednoty Českých bratří; jejím ochráncem byl zmíněný pan Bohuš Kostka z Postupic, jemuž po odboji českých stavů proti králi Ferdinandovi I. r. 1547 bylo zápisné panství i s městem konfiskováno a dostalo se v ruce pánů z Pernštejna. — Průčelím k zámeckému parku stojí bývalá slavná piaristická kolej s ozdobným barokovým portálem z pískovce. Poslední ženský člen rodu, hraběnka Frebonie Helena Eusebie z Pernštejna, sestra Vratislava, který r. 1631 zahynul v boji proti Švédům u Tangermünde v Německu, povolala se svolením olomouckého biskupa Františka z Dietrichštejna do Litomyšle piaristy z Lipníka nad Bečvou a vystavěla pro ně r. 1640 kolej a zároveň gymnasium, v němž se svolením pražského arcibiskupa učili. Veřejný ústav filosofický trval při gymnasiu od r. 1733 do r. 1754. R. 1802 obnoven, kvetl až do r. 1849. R. 1874 přešlo gymnasium do státní správy. Na piaristickém gymnasiu působil též vynikající český fyziolog Jan Ev. Purkyně, člen řádu, z něhož pak vystoupil. Zakladatelka († 1648) tehdy ani netušila, že tyto proslulé latinské školy a v nich učení filosofické budou míti pro Litomyšl tak velký význam

kulturní a že světlo vzdělanosti pronikne celý kraj až na Moravu. Na zmíněnou hraběnkou udržela se až po dnešní dobu zvláštní památka: nadace, zvaná „chlebičková“, kterou založila a z níž od té doby týden jak týden podělováno 40 žáků koleje (dnes gymnasia); každý z nich dostává po bochníku chleba. Po vystavění nové budovy starobylé gymnasium upraveno na městské museum, kdež zhlédnete celou bohatou historii města a okolí.

K piaristické koleji přiléhá na východní straně od gymnasia fortanou oddělený (viz obrázek na str. 108) rozsáhlý barokový kostel jednolodní se dvěma věžemi v průčelí, s balustrádou (římsovou), ozdobenou Braunovými sochami sv. Václava a Prokopa. Zbudoval jej František hrabě Trautmannsdorf podle návrhu Jana Battisty Alliprandiho v letech 1714—1730. — Hodinu od Litomyšle, opodál vesnice Morašic, je známý „Růžový palouček“, porostlý nízkými keříky červených plných růží, bájemi opředený. — Z přírodních krás na Litomyšlsku je nejvýznačnější romantická Budislav s Toulcovými skalami a hlavně Nedošínský háj, kde bývaly pořádány starodávné studentské květnové slavnosti, zvané majáles. Jejich sláva pomínula, stromy profídly, zmizely z háje hraběcí Valdštejnské restaurace, pavilony a eremitáže. Je tu tak mílo a útulno, zvláště z jara. Též i v zimě bývalo v Litomyšli veselo, kdy pořádali filosofové studentské bály a na podloubí se ozýval bujný smích radosti a mládí. Uslyšíte-li někdy v rozhlase od mistra Smetany „Pochod studentských legií“, vybaví se vám v mysli při jásavých zvucích tohoto pochodu řady studentských národních nadšenců, jejichž prapor s heslem „Svornost—Rovnost“ byl posvěcen 21. května 1848 v Litomyšli, sídle studentské slávy.

V městě k počtě Bedřicha Smetany postaveno divadlo a koncertní síň (Smetanův dům). Na Dolním náměstí je pomník Smetanův od mistra Štursy, dále je v Litomyšli pamětní deska spisovatele Aloise Jiráka, spisovatelky Terezy Novákové, malíře Julia Mařáka, politika JUDra Františka Braunera, historika Jana Voborníka a národního pracovníka Jana Hillera. Na hřbitově odpočívají: česká vlastenka a hospodyně Magdalena Dobromila Rettigová, spisovatel A. V. Šmilovský, filosof H. Schauer, vzkřisitel české Litomyšle kněz-profesor German President a j. V Litomyšli se též narodil r. 1880 vynikající český literární historik Arne Novák. — Všechny historické stavby na Olivetské hoře, město samo, jeho náměstí i domy s podloubími, zbytky hradeb, přírodní krásy okolí, to vše mocně zapůsobí na cizince nesmazatelným dojmem.

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselský. — (Pokračování.)

Silou své vůle slezl s lůžka a přidržuje se nábytku, přešel s námahou na verandu a dopadl na jakési lehátko. Ležel tak chvíli a zkoumal tep i horečku. Nebylo pochyby, choroba konečně povalila i jej. Požil lék a leže naznak přemýšlel, co by měl dále dělat.

Přes to, že byl nemocen, nemohl ani na jeden den pustiti vládu ze svých rukou, poněvadž jediný takový den by stačil k vyloupení skladiště i zbraní. Bylo se toho obávati tím spíše, že uzdravující se Číňané, kterých bylo již osm, nabývali den ze dne síly, chuti k jídlu i troudalosti. Na Johna nemohl ještě v ničem spoléhat a musil si ve všem sám poradit.

Stiskaje zuby, aby na něm nikdo nepoznal hned choroby, celý zalit potem, udeřil Jim do gongu (talířovitý měděný zvon, do něhož se bije paličkou), visícího na verandě a sloužícího dříve ke svolávání otroků. Zakrátko ukázali se na schodech dva žlutí, přidělení k jeho službě.

Opíraje se o pušku šel Jim namáhavě se žlutými do baráků, postavených asi sto metrů od pavilonu, a důkladně je prohlížel. Byly to dvě dlouhé budovy, opatřené prýčnami, lavicemi i stoly a určené patrně za obydlí pro otroky. Nyní Jim rozkázal, aby se do jednoho baráku přestěhovali zdraví, do druhého pak dal přenést nemocné. V paviloně měl zůstati toliko Jim a John. Žlutí nevěděli, oč jde, proto poslouchali rozkazu bez reptání, ačkoliv se jim nový byt zdál hečším než dosti jasný a prostranný pavilon.

Současně vydal Jim zákaz, že žlutí nesmějí vstoupiti na schody verandy pavilonu. Jen když dá znamení hlasem gongu, měli přijíti oni dva čínští pobočníci pro živobytí do kuchyně.

Žlutí nevyházeli z podivu, kde bere ten maličký běloch takové nápady. Stěhování trvalo jim do večera. Po celou tu dobu ležel Jim jako kláda na lehátko a hleděl napolo přivřenýma očima do rozpáleného ovzduší.

K večeru se začalo nebe zachmuřovat a bylo patrné, že se chystá k bouři. Od západu se vyvalovaly stále hustěji a hrozivěji mraky. Od země se zdvihl zprvu lehký vítr a hned

Dolní Apša (Podkarpatská Rus).

osvěžil dusné ovzduší. Jim s úlevou si oddechl. Věděl, že vítr znamená konec nákazy.

Po krátkém tichu přiletěl náhle s hvizdotem ostrý, rozhněvaný vichor a v jedné chvíli se zatmělo docela nad mořem i na ostrově. Na břeh začaly s hukotem narážet zpěněné vlny, jako by se moře rozkypělo. Skoro současně zahřměla tisícerými zvuky kanonáda kokosů, padajících na vyschlou zemi. Vysoké palmy se prohýbaly a zdvihaly a svištěly jako biče protínající povětrí.

Jim leže na verandě, chráněné od větru a přívalu třemi stěnami, zavřel oči a dýchaje plnými plicemi svěží vzduch, usínal zvolna posilujícím spánkem.

Větrová vichřice trvala po tři dny a vyčistila ovzduší od nákazy. Již všichni Číňané povstali se svých pryčů a domáhali se stále troufaleji větších porcí jídla. John s puškou v ruce po celé dny vysedal na schodech verandy. Jediný Jim byl ještě velice zesláblý, ale přece se ovládal tak, že ani na chvíli nepustil vedení z ruky.

Za takového stavu přišel dvacátý prvý den nuceného pobytu na ostrově — den, kdy se měl na obzoru objeviti dým z komínů „Rekina“.

Na rozkaz Jimův postavili na pobřeží dva vysoké sloupy a na ně zavěsili dvě barevné plachty, aby tak bylo označeno místo jejich pobytu. Všichni Číňané se shromáždili na břehu a hleděli v mořskou dál. Vytrvali tak až do noci. Ale na obzoru se neukázal žádný dým.

„Nevracejí se,“ oznámil John Jimovi.

„Jisté je bouře zdržela a zahнала s cesty.“

„Co uděláme nyní?“

„Počkáme.“

„Zítřa jisté přijedou.“

„Zahнала-li je skutečně bouře, myslím, že přijdou teprve za dva dny.“

„Zásoby potravin docházejí.“

„Od zítřka musíme zmenšit porce.“

„Číňané budou reptat.“

„Mohou.“

John se odvrátil na své lože. Jim slíbil, že bude tuto noc sám hlídati.

Na nebi vyplul velký, stříbrný měsíc a zalil celý svět kouzelným světlem. Povětrí bylo čisté a svěží. Jim přenesl své lůžko na verandu a položiv revolver vedle na stůl, aby jej měl každou chvíli po ruce, pohodlně se položil. Měl před sebou mnoho volného času a bylo mu teskno po knížkách, které nechal na lodi. Počal uvažovati o své budoucnosti, o slibu kapitána Wilsona, že mu pomůže, aby se dostal do školy námořních důstojníků; viděl se již hrdinou mnohých příhod, v nichž ukáže svou statečnost a prokáže veliké služby lidstvu.

Z těch snů probudil ho náhle podivný hřmot, přicházející od baráků. Postavil se na nohy, jež se pod ním ještě chvěly, a pozorně naslouchal. Pak nejtišším krokem obcházel pavilon. Tu pojednou spatřil, jak z jednoho otevřeného okna, vedoucího do pokoje vedle skladiště potravin, vyskočila jakási tmavá postava a zmizela ve směru k barákům. Jim v okamžiku poznal, že se tu vloupali do skladiště.

Otevřeným oknem se vyšplhal hned do pokoje. Zablesklo světlo elektrické svítilny a Jim seznal, že je tu knihovna se skříněmi plnými knížek a se stolem pokrytým papíry.

Održený zámek ode dveří skladiště svědčil, že se lupiči pokusili o vloupání. Dveře však byly zamčeny. Patrně tedy něco ptáčky vyplašilo spíš, než se dostali do zásobárny. Zásuvky u stolu byly otevřeny a papíry v nich čerstvě přeházeny. Možná tedy, že v nich našli něco, co se jim více vyplatilo než krádež potravin.

Krásy zimy.

Jim ponechal si prohlídku knihovny až na druhý den a spěchal k baráku. Nahlédl oknem, jež bylo zacloněno mušelinem, a viděl mnoho stínů rychle přebíhajících a hlučně hoveřících.

Otevřel náhle dveře a jistým krokem vešel do jizby. Jakmile ho Či-ňané spatřili, okamžitě umlkli a vrhli se na své pryčny. Mezi nimi padl však těžce na zemi jakýsi dřevěný předmět. Jim pokročil hned doprostřed světnice a zdvihl se země onu věc. Zástup žlutých, sedících pod stěnami, nespokojeně zamručel.

Jimovi blesklo myslí, že se tu začíná jakási ostřejší hra. V jedné ruce drže dřevěný předmět, sáhl druhou k pochvě s revolverem, načež klidnými očima si prohlížel skrčené postavy. Vypadaly jako divoké kočky, připravené ke skoku. Ve vyhublých žlutých tvářích blýskaly šikmé oči a zdálo se, jako by se mu chtěly zlomyslně vysmívat. Chlapec porozuměl, že kdyby nyní ustoupil, prohrál by bitvu na celé čáře.

Jistým krokem, ovládaje chvějící se po nemoci nchy, šel ke stolu stojícímu pod oknem a položil na něj skříňku. Neboť onen shozený předmět byla skříňka, dosti uměle zhotovená a okovaná.

Zástup žlutých nespustil s něho oka ani na vteřinu. Jakýmsi jejich vůdcem byl Čai-lin, od spráchnivělých zubů zvaný „Zelený Zub“. Byl to obr s červenými kočičíma očima a s tváří poznamenanou stopami neštovic i jizev, jež mu zůstaly po ranách nožem z dřívějších bitek.

Když Jim přecházel jizbou, Čai-lin pohnul se na pryčně. Neušlo to pozornosti hochově. Postavil skříňku na stůl a obrátil se s rozkazem k Čai-linovi.

„Ty, Zelený Zube! Dej rychle světlo na stůl!“

Zelený Zub se protáhl a zamručel jakousi kletbu.

„Slyšel jsi, co jsem řekl?!“ Jim to vykřikl s takovou silou a tak náhorně sáhl znovu po revolveru, že Čai-lin neváhal již déle a vykonal rozkaz.

Když však postavil lampu na stůl, kočičím pohybem vytrhl nůž ukrytý za pasem a se zdviženou rukou vrhl se na Jima. Ale v téže chvíli Jim, jako by předvídal tento útok, přitiskl se celým tělem na prsa obrova a rukou uhodil ho silně mezi oči. Oslepený obr se svalil naznak a vyl bolestí i vztekem.

Malý Jim, jako by se nestalo právě nic vážného, ozval se klidně: „Ty, Zelený Zube, jsi až moc hloupý na malého Jima. A vy všechny žluté tváře moc kroutíte hlavou a přece nic tou svou hlavou nevykroutíte proti malému Jimovi.“

Obr hmataje rukou po stěně vlekl se k lůžku a ulehl na ně mlčky se zaťatými zuby.

Naučení účinkovalo. Šikmé oči pod stěnami zakryly se víčky a se žlutých tváří zmizel výsměch.

Jim, jsa si jist, že po dlouhý čas nikdo z nich se již neodváží jej napadnout, sklonil se klidně nad skřínkou. Zámek od ní byl odtržen. Uvnitř nalézalo se několik popsaných lístků papíru.

Jim začal je číst. Čím déle četl, tím více se jeho tvář mračila, což neušlo pozornosti Číňanů.

Co, ach, bratr dělá
tam v nadhvězdne říši?
Starostí vlas bělá —
zdali pak mně slyší?

Zanech vzdechů, lkání!
Bratříčka, hled, tvého
andělíček chrání
ode všeho zlého. J. Ž.

Po chvíli se Jim napřimil. V jizbě zavanul nepokoj a hrozný úlek. Co nyní udělá, co řekne ten malý běloch, který se nebojí ani obrovského Čai-lina a porazí ho jednou ranou?

Ale Jim byl příliš opatrný a chytrý. Věděl dobře, že ani jeho revolver nestačil by v jistých případech proti tolika párům rukou. Nechtěl také bez rozmyslu bráti si na svědomí ani jedinou kapku lidské krve, všechno jedno, žlutého, černého či bílého člověka.

Klidným pohybem vzal skříňku a obrácejí se do jizby řekl velmi pevně:

„Nyní všichni, pravím všichni, spát. Vyjde-li jeden člověk za dveře, nevrátí se už ke dveřím.“

V očích žlutých se odráželo nesmírné překvapení. Jak to? Jen to řekl? Což je ten běloch hloupý? Oni přece vzali ze skříňky více než čtyři tisíce dolarů. Což by o tom nevěděl? Což to nepoznal?

Sotva se zavřely dveře za Jimem, okamžitě obskočili Čai-lina a začali se radit.

Mluvili šepem, radili se až pozdě do noci a shodli se konečně v tom, že patrně Jim z papírů nevyčetl nic o dolarech. Přece však žádný z nich neosmělil se do rána vyjít ze dveří, třeba byli velmi zvědaví, co ten malý běloch učiní.

Ať tak či onak, rozhodli se, že se budou mít na pozoru, aby jim neodňal uloupených dolarů.

(Pokračování.)

BŮH V PŘÍSLOVÍCH JIHOSLOVANSKÝCH.

Vybral a přeložil Otto F. Babler.

Bůh dal, Bůh může i vzít. — Moc lidská do času, a Boží do věčnosti. — Bůh nemá pána. — Koho Bůh chrání, toho puška nezabije. — Boha neoklameš. — Bůh zavře jedna vrata a sto jich otevře. — Všechno dobro Bohem začíná. — Bůh je pomalý, ale dostihne, koho chce. — Když Bůh přeje, netáže se, čím jsi syn. — Bůh má ruce plny. — Vše se mění, jen vůle Boží trvá. — Ví Bůh, koho trestá. — Bůh nedá jednomu všechna dobra, ale rozdělí je všem. — Hanba před lidmi je dítě strachu před Bohem. — Bůh je dobrý, ale i ďábel silný.

LOPUCH MSTITELEM.

Jiří S a h u l a.

Josef Klábos a Jindřich Víšek byli chlapci velice nezbední. Z pouhé svévole tropili škodu v lese i jinde. Když hlídač Kožek ve velickém parku vyčíhal, že hoši bez dovolení trhají krásné květiny, vyhnal je a zakázal jim přísně s pohružkou do toho místa docházeti.

Rozpustilci však si postavili hlavičky. Smluvili se, že se do parku navzdory vplíží a pak se hlídači vysmějí. „Jen hezky chytře a obratně!“ upozornil mladšího druha Josef. „Budeme se prohánět kolem parku a při tom budeme slídit, kde právě hlídač dlí. Ve vhodném okamžiku vklouzneme dovnitř tiše a pružně jako kolčavky.“

„Už se těším, jak zamračeného Kožka obelstíme,“ výskl si a s rukou vztýčenou poskočil Jindra.

Třetí den na to bujní hoši z úkrytu viděli, jak hlídač zvolna kráčí od parku cestou, vedoucí k sousední obci. „Vidíš,“ zasmál se Klábos, „právě spěchá do Lhoty asi poradit se s panem správcem. Sctva se za hodinu vrátí. Hurá — rychle do parku!“

Za chvíli vyváděli hoši mezi záhony krásných květin jako na pasece. Šplhali po stromech, plašili ptáky a pak házeli z dálky drobnými kámenky do vosího hnízda. Když se konečně unavili, usedli na pohodlnou žebrovitou lavici, za níž stál statný, asi metr vysoký lopuch pavučinatý s vyspělými „ježky“.

Pepík se rozložil velice pohodlně, přilehl lopatkami na opěradlo a hlavu odklonil vzad.

„Kdyby tak najednou Kožek viděl, že si tady hovíme jako kavalíři!“ šklebil se Jindra.

„Ale ano — už jsem tu!“ ozval se za lavicí mužský hlas.

Do chlapců jako by byly vjely elektrické jiskry, tak se zděsili, když slyšeli hlas hlídačův. Jindra sebou mrskl jako štika na suchu a už pe-

Touha všech odvážných chlapců: Projížďka na koni.

lentil přes trávník. Ale Klábos bolestně vřeštěl: „Prosím vás, pantáto, už pusťte mé vlasy. Víckrát se neopovážím.“

Kožek se dal do hlasitého smíchu: „Což tě držím? Obrat se s prosebným nářkem tuhle na lopuch. Chceš-li po druhé sedět kavalírsky, napřed se tomu nauč — a nestrkej ježatou hlavu do lopuchu!“

Ještě však hlídač nedomluvil, když bolestně vřískl prchající Víšek. Při zděšeném útěku si nevšiml ostnatého drátu, který vroubil na kolících jeden záhon. Zakopl, zranil si nožku a udělal kotrmelec. Kožek se zasmál po druhé. Přetrhl lopuch u korunky, až při trhnutí Klábos bolestí vyjekl, a zavelel: „Teď hajdy domů! Ty ježky si vyber z hlavy sám. Měl bych tě sice chytnout ještě za ucho, ale doma ti tatínek naloží na záda sám dost, až uzří tvůj pruhovaný kabátek.“ Teď teprve si Klábos povšiml, že zeleň lavičky ulpěla na šatech. Byloť ono sedadlo čerstvě natřeno. Vzlykl a letěl s hnízdem ježků na hlavě za Víškem.

„Na mne, rozpustilci, nevyzrajete,“ volal za Klábosem Kožek. „Vím docela dobře, proč jste se honili pořád kolem parku. Podařila se mi válečná lest.“ Pro sebe prohodil polohlasně: „Jste, ráškové, pruhování tenkými latěmi jako africké zebry. Až přijdete s těmi pomalovanými kabátky domů, budete pruhování zase na kůži červeně.“

Nikdo se nepodiví, že hoši doma vřískali znovu. Tentokrát jim přišla uličnická umíněnost hodně draho. Styděli se silně za smutný výsledek svého nápadu a proto se vícekrát v parku neobjevili.

Dlouho se lidé Pepíkovi smáli, kdo ho vlastně chytil v parku za vlasy a důkladně vytrestal.

PROČ JE MOŘE SLANĚ?   Arabská pohádka. — Přel. O. F. Babler.

Před dávnými časy bývalo moře docela čisté a pitné; neplulo v něm nic, než několik obrovských velryb a bylo velmi pyšné na svoji krásu a čistotu. Zpyšnělo konečně tak, že začalo zpívat píseň o tom, jak se nebojí ani vzepřít se Bohu. Svou neposlušností a sverepostí dávalo ostatním žvlům, které byly teprve nově stvcřeny, špatný příklad a tak se Všemohoucí konečně rozhodl, že potrestá moře, které skutečně bylo na světě hned po něm největší mocností. Zavlelal tedy nejpokornější ze svých tvorů, komáry, a řekl jim: „Moji drazí, malí tvorové, jděte a vypijte moře tak, aby tam, kde ono by'lo, nezbylo nic, než prázdnota!“

Komáři tak učinili a pohltili moře až do poslední kapky.

Když si prázdný prostor, který zůstal tam, kde bývalo moře, uvědomil, co se stalo, povzdechl si pokorně a zvolal.

„Není Boha kromě Boha a Jeho moudrost a slitování trvají od věků po věky!“

A tu Bůh, jenž je skutečně Otcem odpouštějícím, znova k sobě povolal komáry a řekl jim: „Ó, nejpokornější z mých tvorů, moji malí komáři, vyvrhněte opět moře, které jste vypili!“

Jsouce poslušni jeho rozkazů, komáři vyvrhli moře.

Ale běda, jeho voda už nebyla svěží, sladká a pitná, nýbrž se stala trpkou a slanou a nevhodnou k pití, neboť byla tak dlouho v žaludku komárů.

Na mýtině vyvýšené
osamělý smrček stojí,
v jeho větvích každodenně
ptáčci pějí píseň svoji.

Rovný jest a rozložitý,
závist budí svojich druhů,
kteří hustě pohromadě
rostou bídne kol něj v kruhu.

Vzrůstej smrčku jenom dále,
neb až budeš dost veliký,
budem z tebe v městě míti
vánoční strom republiky.

Ozdobený, v záři světél
překrásně se budeš skvěti,
u tebe pak skládat chceme
dárky pro své chudé děti.

J. Ž.

MISIONÁŘ S PSÍM SPŘEŽENÍM.

P. Bernard R. Hubbart S. J. — Přel. V. Hynek.

Spisovatel, americký Jesuita, známý nejen v Americe, ale i v Evropě jako „misionář ledovců“, popisuje tu svoji 1600 mil dlouhou cestu napříč Aljaškou. Odborným kruhům vědeckým prokázal neocenitelné služby svým neúnavným průzkumem těchto končin jak po stránce zeměpisné, tak i národopisné. Nyní právě mešká již asi půl roku mezi svými Eskymáky.

Očekávám vás u vlaku v Nenana stop, příštího dne odjíždí do Nenana stop, dnes ráno na Yukonu šedesát pod nulou stop. Mac Elneel.

Mráz mi bezděky přeběhl po zádech při čtení tohoto telegramu, který mi právě hotelový poslíček doručil.

Byl konec ledna. Seeward ležel jako by pohřben ve spoustách sněhu, a když jsem pohlédl z okna svého pokoje na ulici, padaly sněhové vločky stále neúnavně z šedivé oblohy nad Aljaškou.

Před týdnem jsem přijel na „Admirálu Farragutovi“ přes Alaska Golf a tu jsem očekával příjezd vlaku, spojujícího ve čtrnáctidenních přestávkách Seeward s Fairbanksem. Tento vlak měl mne dopravit do Nenana. Odtud chtěl jsem vyrazit napříč Aljaškou podél řeky Yukonu až do misijní stanice Holy Cross. Dopravní prostředek? Saně tažené psím spřežením! Můj čtyřletý pobyt na Aljašce mezi nebetyčnými ledovci a záludnými krátery obrnil mne proti všem obtížím vydatně. Přes to však jízda na saních se psím spřežením byla mi dosud novinkou.

O tři dny později byl jsem v Nenana. Šerilo se, ačkoliv byla teprve druhá hodina odpolední. Otec Mac mě očekával. Ramenatý, modrooký, šedivější již obr, proslul na Aljašce jako jeden z nejlepších psodů. Zavedl mě ke svým psům, kteří mne měli v nejbližších dnech dopravit

Kreslení, božítku,
jaké to mučení,
zvláště má-li člověk dost
jiného učení.

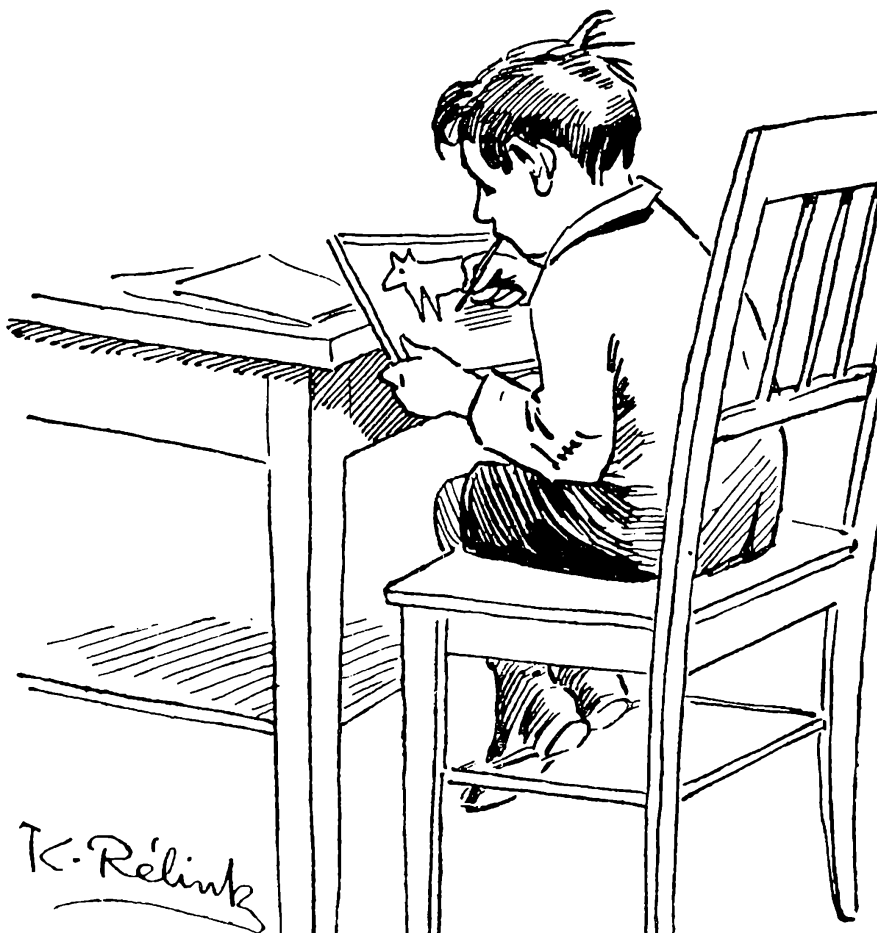
Snažím se nakreslit
pěkného zajíčka,
vyjde mně z toho však
rohatá kravička.

Ježto vím, těžký že
každý je začátek,
nevadí mně výsměch
chlapců ni děvčátek.

Až budu jméno mít
malíře slavného,
vyzdobím kresbami
Anděla Strážného...

Danému slibu zde,
hošíčku, věříme,
na ty tvé kresbičky
dnes už se těšíme. J. Ž.

Učení — mučení.

přes ledové pláně a hory sněhu na nové působiště. Už dříve jsem slyšel spoustu historek o proslulých aljašských vlčácích, věrných pomocnících člověka v jeho bojích s tvrdým Severem. Tu se mi naskytla po první příležitost ověřiti si pravdivost slyšeného.

„To je Smokun,“ řekl otec Mac a posvítíl elektrickou lampičkou na obdivuhodné zvíře, ležící v nejbližší boudě. „Raději se ho ani nedotýkejte dříve, než se spolu lépe seznámíte,“ varoval, „jest ještě ze tří čtvrtin vlkem.“

Vskutku, již pohled na Smokuna by nahnal leckomu strachu. Při našem příchodu vstal a stál ztrnule, bez nejmenšího pohybu, s hlavou svěšenou. Uši sklopil a oči svítící jako dva řěřavé uhly, upřel na mne. Čenich, hlava a uši nesly hluboké stopy krutých bojů.

„Jeho zrak mluví proti němu,“ pravil otec Mac, „ale přes to jest jedním z nejlepších tažných psů na Yukonu. Nezná prostě únavy. Není-liž pravda, Smokune, ty statný rváči?“ Sklonil se a položil svou ruku na vlčákovu hlavu. Ztrnulé zvíře rázem ožilo. Zavrtěl prudce ohonem a z jeho hrdla vydral se skučivý pozdrav. Dva vlčáci leželi na sněhu vedle svých bud. Jeden byl divoce zbarvený netvor, více lvu než psu podobný, druhý byl typický vlk. „Toto jsou nejsilnější psi v celé mé smečce, Prince a Warrior,“ ukazoval na ně otec Mac. Zvířata v jeho blízkosti vyskočila a zatím co jeden položil mu své pracky na ramena, druhý ryl nosem v záhybech jeho kožichu.

„Tento representuje v mé smečce modrou krev,“ ukazoval stařec dále na krásného, čistokrevného sibiřana, „a hned vám představím naši krasavici, miss Margie.“ — Zavolal hlasitě její jméno. Po hlučném zívnutí objevil se u jedné boudy nejhezčí malemut, jakého jsem kdy viděl. Pěkně formovaná hlava s ostře řezanýma ušima, sametově černý hřbet, hrud' a břicho bílé, srst hedvábného lesku, mohutně stavěné tělo se širokou hrudí a svalnatými nohama — slovem pes, mající všechny přednosti a bez nejmenší vady. Byla jí teprve dvě léta a proto, jako všichni vlčáci v tomto věku, byla i ona nezkrotně bujná.

Po prohlídce všech psů šli jsme k chatě otce Maca.

„Co je to?“ zvolal jsem překvapen, když z nočního ticha ozvalo se pojednou táhlé vlčí vytí.

„To je dirigent, udávající psím pěvcům tón,“ zněla odpověď. „Slyšíte?“

Po prvním zavutí následovalo druhé z opačné strany, třetí a potom z mnoha set psích hrdel najednou zazněl pekelný řev. Byl to proslulý večerní koncert aljašských vlčáků. Není možné to dobře popsat. Posluchače to přímo unáší. Chvillemi přebíhal mi mráz po zádech. Toto volání divočiny znělo jako divoký, úpěnlivý křik duší zatracenců. Silnější a mohutnější bylo vytí, vždy ječivější a žalostnější, až pojednou pronikavým vyvrcholením ustalo tak náhle, jak počalo a v okolí rozhostil se bývalý mrtvý klid. Po čtyři měsíce večer jak večer naslouchal jsem tomuto psímu koncertu a vždy na mne působil tímž příšerným dojmem jako po první.

Příštího jitra počala moje cesta po Yukonu. Oděv, pokrmy a spací vak přichystali jsme přes noc a než oba domorodci, zapřahající obvykle psy do saní, přišli, nebylo se smečkou k vydržení. Je-li vlčák upoután několik dní na místě, divočí. Trvá-li nečinnost delší dobu, stává se neukázněným a rvavým.

„Ven!“ zavolal otec Mac. „Klusejte a držte je zkrátka!“ Běžel rovněž se mnou klusem ke břehu. Přejeli jsme řeku a ujížděli lesní cestou. Obrovské jedle strměly po obou stranách cesty a dvaapadesát psích nohou se zvedalo a klesalo se strojovou pravidelností.

Dobrosrdečný stařec doprovodil mne až do Nulato, kde se mi dostalo, jako vůbec po celé cestě, srdečného přijetí a pohostinství. Než jsem Nulato opustil, naučili mne domorodci všem trikům, které potřebuje znáti člověk, cestující Aljaškou se psím spřežením. Pak jsem opustil osadu a odbočil od Yukonu, abych podle cestovního rozvrhu navštívil Norton Sound.

Unalaklit! Doufal jsem, že jej dosáhnu za den, ale pět mil před tímto místem upadli jsme do sněhové bouře. Slunce pojednou zapadlo, obloha však zůstala jasnou. „Blizzard“ není nějaká místní přehánka s větrem, nýbrž orkánovitý poryv, který rve půdu a přenáší hory sněhu s drobnou ledovou tříští. Domorodci, jakmile spatří plaziti se nízko nad zemí zlověstnou mlhu, spěchají do svých chat a zůstanou tam, až se orkán, který často i celý kraj s vesnicí pohrbí, přežene. Na štěstí bouře zuřila stranou od Unalaklitu, takže naše úchylnka ze směru nebyla tak veliká. Vichr skučel a sníh vířil divoce kolem nás, takže jsem viděl z celého spřežení pouze dva nejbližší psy. Cestou jsme přišli k jezeru, s něhož vichřice smetla všechn sních. Na ledě byla ovšem přímá cesta vyloučena a tak člověk, psi a saně byli vydáni bouři na milost a nemilost. Psi se neustále smekali. Pojednou se přihnal vyjící nápor vichřice a převrátil saně. „Ztratíte-li v Arktidě svoje saně, ztratíte také svůj život!“ šlehla mně myslí slova otce Mac Elneela. Zoufale pověsil jsem se na saně. Vichřice nás hnala kupředu. Psi, zapletení v postrojích a vlečení po ledě vyli strachem tak upřímně, že jejich skučení chvílemi přehlušovalo řev bouře. Později jsem se nemohl zdržeti smíchu, když jsem si uvědomil pramalou vážnost tehdejšího svého postavení: jsa křečovitě zavěšen na saních, urazil jsem tři míle cesty po hladkém ledě jezera — na kalhotách.

Bouře, která nás až do Unalaklitu provázela, zasypala osadu tak sněhem, že jen stěží jsem ji podle několika vyčnívajících vrcholků chat našel. Spolu se spřežením prohrabal jsem se k nejbližší chatě. Měl jsem štěstí. Muž, kterého přivábil štěkot psů, byl Američan Tom Moore.

„Ach! Vy jste ten „misionář

Krása zimy na Pustevnách na Radhošti.

a hra-dišť-ská brá-na, pě-kně ma-lo va-ná...

ledovců, není-liž pravda?“ tázal se h'učně. „Pojďte dále, vypijeme spolu sklenku čaje!“

Opatřil jsem nejdříve svoje spřežení a nato vstoupil do jeho chaty. Sklenka vřelého čaje byla již připravena. Hostitel mi předložil potom misku podivně vyhlížející tekutiny.

„To je ledový Eskymo krém,“ vysvětloval tajuplně, „a speciálně pro vás připravený“

Naložil jsem si řádnou porci. Zkušenost mne naučila, že muž, žijící na Aljašce, musí mít především dobrou hlavu, zdravý žaludek a velmi slabý čich. —

To, co jsem jedl, bylo studené jako led a klouzalo lehce hrdlem. Chutnalo to jako ricinový olej a tak zvláště zapáchalo. Dozvěděl jsem

se, že je to tulení tuk a sobí lůj, utřený až na pěnu, smíchaný s jistými bylinami a v ledu zmražený.

Příštího jitra přijela pošta ze St. Michael a s ní proslulý Eskymák Ivan Sipiri, který mne měl doprovázeti šalebným ledem z Norton Sound přes Akulurak k Behringovu moři. Otec Mac mne důtklivě varoval, abych bez průvodce cestu na pobřeží nepodnikal, takže jsem si nemeškal zajistiti pomoc tohoto zkušeného Eskymáka.

Ivan jel se svým spřežením napřed, raze mým saním cestu. Mým psům to nebylo nikterak po chuti, neboť žádné početnější spřežení nestrpí, aby bylo jiným spřežením vedeno. Proto jsem měl s nimi časem tuhou práci.

O poledni jsme dorazili na Cap Romancov a spatřili odtud zamrzlé Behringovo moře. Nalézaly se tam osamělé, sněhem zaváté ochranné chaty. Na tomto opuštěném místě zuřivají bouře obzvláště nebezpečně a často musí lidé i psi v těchto chatách řadu dní ztráviti, než se sněhová bouře přezene. Počasí bylo dosti ustálené, psi nejevili žádných známek únavy i umínili jsme si zkusiti dosáhnouti Chemelek za den cesty. Pro moje spřežení to znamenalo velkou zatěžkávací zkoušku. Ivan se hnál se svým spřežením kupředu. Držel jsem nohu na brzdě a čekal jsem, až Ivan se dostatečně vzdálí. Potom jsem pustil své psy do klusu. V dálce na severu zapadalo slunce; dlouho potom stálo jako krvavý kotouč na obzoru. Moje spřežení uhánělo přímo k tomuto kotouči a když s počátku jemně narůžovělý led proměnil se ve žhavě purpurový, objalo mne mocně kouzlo Arktidy.

Dvacetpět mil denně s těžkým nákladem jest dobrý výkon. Nejlepší poštovní spřežení dělá třicetpět mil za den, já však jsem požadoval od svých psů tohoto dne šedesát pět mil — a dokázali to.

Věděl jsem, že bez Ivana, který uháněl v temnotě kdesi přede mnou, a Daisy, vedoucí spřežení a neomylně sledující stopu vedoucí smečky, bych to nedokázal. Za dne jeli psi v potu, byli znaveni a několikrát jsme museli odpočívat. S nocí však, zdálo se, vrátila se do jejich svalů síla. Rychle se stmívalo, avšak miliardy hvězd a kmitající plameny polární záře dodávaly severní noci nepopsatelného půvabu. Viděl jsem sotva stíny svých psů, cítil jsem však sílu, s níž pracovali. Byla to nejpodivuhodnější noc, jakou jsem na celé cestě zažil.

O desáté hodině v noci dojeli

Děvče z Boršic u Hluku (Uh. Ostroh).

jsme do Chemeleku. Psům jsme zřídili pohodlný tábor, nakrmili je dvojitou porcí ryb a potom vlezli oba do svých spacích pytlů a spali pokojně na podlaze v malé misijní kapli.

Zpráva o mé přítomnosti rozletěla se nevysvětlitelným způsobem a již časně zrána byla kaple přeplněna věřícími. K mému největšímu po-
divu tyto prosté děti Severu chovaly se při mši svaté velmi uctivé a s prostotou až dojmající. Jeden z domorodců zpíval tak krásně, že jsem něco podobného ani ve velkých katedrálách neslyšel. Potom jsme šli do Akuluraku, nejseverněji položené misijní stanici na Aljašce.

★

Bylo krátce před velikonočním týdnem. Rozhodl jsem se dáti psům důkladný odpočinek dříve, než se vydám na cestu po Yukonu do Holy Cross, cíli mé 1600mílové cesty. Obávaná obleva mohla přijíti každého dne a člověk i zvířata musí býti v náležité formě, aby nepodlehli v zá-
pase s ní.

V Andrejevsku jsem se dověděl, že na Yukonu řádí chřipka. Tato epi-
demie objevovala se dosti často a vyžádala si mnoho obětí mezi esky-
máckými osadníky, probíhající ve většině případů smrtelně. Právě příš-
tího dne dorazil jsem do oblasti, kde chřipka řádila. Byl to bolestný
pohled.

Mnoho nemocných již zemřelo a žijící 'byli nemocí tak zkrušeni,
že na pohřeb mrtvých nebylo ani pomyslení. Učinil jsem pro ubohé
domorodce vše, co bylo v mé moci a potom jsem jel dále. Po několika
dnech zpozoroval jsem také na sobě příznaky chřipky. Mým jediným
přáním nyní bylo dosáhnouti co nejrychleji Holy Crossu.

(Dokončení.)

KŘÍŽ NAD MOŘEM.

Ed. Elpl.

Na břehu, nad mořem,
vysoko na skále,
kříž stojí dřevěný
k Boží cti, ku chvále.

Moře když za bouře
vlnami zmítá se,
Slitovník se kříže
na příboj dívá se.

Na lodi patří kol,
jež v dáli mizí pak,
jak očím ztrácí se
ve mracích drobný pták.

Rukou svou přesvatou
tiší hluk, bouře běs,
jako když biblickým
rybářům pomoc nes',

Na bárky s plachetkou
bílou se zahledí,
jako by usedli
bělásci tam bledí.

když k Němu volali:
„Hyneme, zachraň nás!
Vesla se tříští již
jak větrem slabý klas!“

Rybářů čluny když
hvězdičkou zadýchnou,
vzpomínky modlitbou
ke kříži zalitnou.

Od moře ke kříži,
majáku nadějí,
vděčnosti projevy
duší nám zachvějí.

Provází parníky
přes širý oceán
pohledem žehnaní
nebes i země Pán.

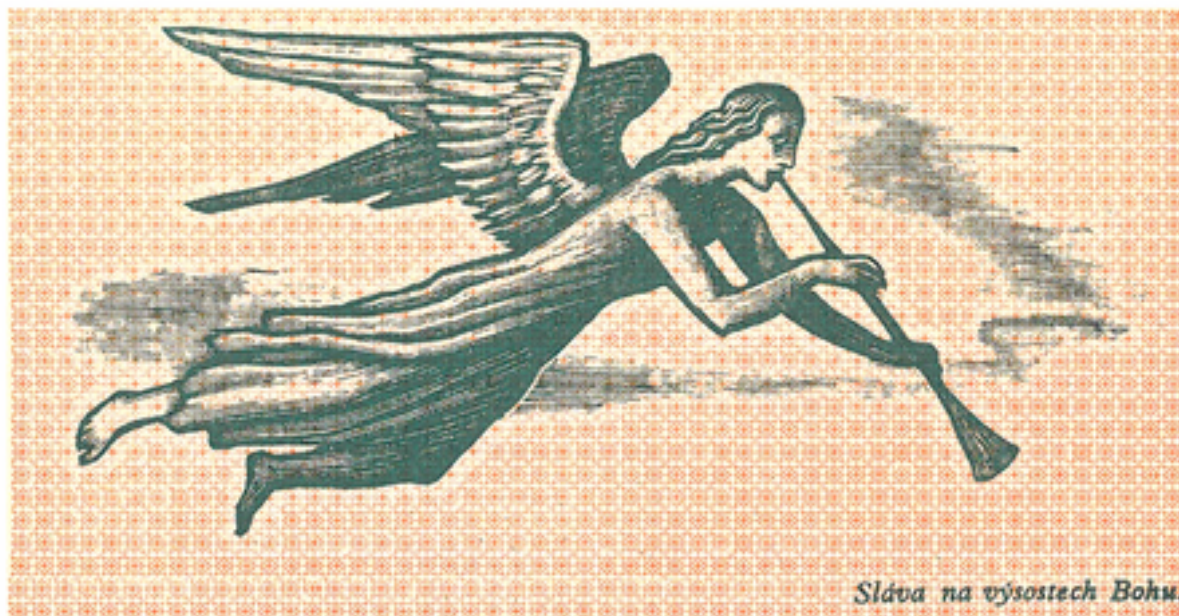
Nad mořem, naskále,
dřevěný stojí kříž,
v úctě se zamyslíš,
když tudy projíždíš.

Pod ochranou Matky.

OBROVSKÁ DÍLA MALIČKÝCH.

Jiří Sáhula.

Jen bláhový člověk odváží se podceňovati sílu a význam nepatrných tvorečků, dokud se důkladně nepřesvědčí o jejich výkonnosti.

Maličkými živočichy jsou mořští láčkovci, korálové přisedlí na tuhých předmětech. Jejich druhů je veliké množství. Korál červený se podobá malé bílé hvězdičce. Ale co dokáže společná práce těch měkkých, průhledných tílek válcovitých! Budují na částech skal, omývaných mořem, červené, tvrdé, vápenité trsy až přes metr dlouhé, tvořící leckde hotové lesy.

Drobounký láčkovec větevník drsný má dvanáct chapadel. Vypocuje na povrch těla bílou, vápenitou látku, z níž si dělá kalíšek k bydlení. Látka tuhne. Společnou prací mnoha jedinců vznikají veliké rozvětvené trsy, takže mají podobu stromů. Větevníci se rychle množí, trsů přibývá, až se stávají nebezpečnými plujícími lodím.

Stavby malých láčkovců vzbuzují svou ohromnou velikostí veliký údiv. Na povrchu se hromadí písek, bahno, zalétají tam semena, až vznikají celé ostrovy s bujným rostlinstvem.

Věru žasneme, jak veliká břemena (v poměru k maličkému tělu) dovedou vléci mravenci k budování své osady. Pozorujte, jak mravenci lesní si zřizují vysoká, homolovitá mraveniště z nejrůznějších rostlinných odpadků, aniž by se stavby zřítily. Jestliže se divíme obrovitým mrakodrapům americkým s desítkami poschodí, tím větším údivem nás plní složitá stavba mravenčí; srovnáme-li velikost těla mravencova s tělem lidským, pak přisvědčíme, že ti drobní dělníckové poměrně stavějí k své potřebě vyšší domy než Američané k přebývání lidí.

Vše kazi koušaví čili termity jsou dlouzí jen 6—9 milimetrů. Žijí pospolitě (jako mravenci) v horkých krajích Asie, Afriky a Ameriky. Budují si vysoké příbytky z hlíny, nikoli homolovité, nýbrž věžovité, vysoké až 4 metry. Tyto stavby jsou velice pevné, všude pevně uzavřené, pokryté hlinou, pečlivě slepenou. Čelisti termitů jsou neobyčejně ostré.

Světla se ten hmyz štítí; vyrývá si pod zemí dlouhé chodby různými směry k místům, kde je dostatek potravy. Hltavě požírají všekazi dříví padlých stromů. Zle se vede lidskému obydlí, jež napadnou. Termiti rozhlodávají trámy, sežirají i všechno jiné, co je ze dřeva, až se stavení zhroutí. Proto jsou ti tvorečkové velikou metlou lidstva. Avšak někdy — div veliký — stavbu hospodářskou zvláštním způsobem upevní. Po vyhlodání dřeva uvnitř trámů a tyčí vycpávají veliké otvory tmelem, utvořeným z hlíny, který brzy ztvdne jako kámen. Tedy maloučci trpaslíci — ale vykonávají veliké věci ve smyslu dobrém i špatném.

Jak se zdá plazivá dešťovka ubohou! Víme však, že má veliký podíl na zúrodnění půdy. Jelikož si vyhrabává stále nové chodbičky, staré se hrouť a tak se půda sesouvá; kameny na mnoha místech pomalu mizí s povrchu zemského, propadávají se. Dešťovky zvolna podryly dlažby starobylých měst, takže se nám v zemském úkrytu uchovaly vzácné památky.

Žlabatky se podobají svou velikostí muškám. Ale jaké změny v přírodě umějí vykonati! Žlabatka obecná klade vajíčka do mladých listů dubových a vpouští zároveň do nich ostrou tekutinu. Vylíhlá larva dráždí listové pletivo. A tak se vytvoří na listu kulatá duběnka, jejíž štáva larvu živí. Žlabatka kalichová je rovněž nepatrný hmyz. Vkládá vajíčka do mladých žaludů; larvy dráždí pletivo, takže tam přitéká míza. Vyroste nepravidelný, hrboLATý nádor zelený, který pak hnědne; nazývá se kotvice nebo borka. Těch nádorů se užívá k výrobě černého inkoustu. Bodnutím žlabatky růžové vzniká na větvičce šípku chomáček červených, mechovitých vláken. Jsou to opět nádory s množstvím buněk, v nichž se skrývají larvy. Je věru podivné, co způsobí jedno bodnutí takové mušky. Těch duběnek a červených chomáčků je všude velmi mnoho.

I jiné přečetné zjevy v přírodě nás poučují, jak zcela maličcí tvorové vykonávají práci velikou a někdy obrovskou. Divíme se, jak významné schopnosti moudrost Boží vložila i do tílek tak nepatrných.

J. Ž.

Vánoční stromečku,
rád tebe mám,
dobrý náš Ježíšek
přijde zas k nám.

SKRÝVAČKA.

Mikuláš se svými průvodci, andělem a čertem, přišli do města. Kde jsou?

OKÉNKA DO SVĚTA.

PĚKNOU KNIHU, která se hodí jako dárek zvláště dospívajícím dívkám, vydaly Školské sestry řádu sv. Františka v Praze XII. Je to životopis sv. Markety Marie Alacoque, velké světice francouzské ze 17. století, které se dostalo od Boha důležitých zjevení o úctě Božského Srdece Páně. Knížka je ozdobena četnými obrazovými přílohami. Stojí 14 Kč.

PRVNÍ DOPISY ČLOVĚKA. Prvním národem v západní Asii na východ od Indie a Číny, který začal psát na kamenné desky, byli Sumerové, nejstarší obyvatelé Babylonie. Od nich se naučili psát Semité, asi v polovici 3. století před Kristem. Jako papíru použili jílu, neboť kamene byl nedostatek. Jejich abecedu tvořilo asi 500 znaků, takže ten, kdo chtěl psát, musil znáti aspoň 12.000 obrázků. Tím se babylonština stala světovou řečí. Jejím klínovým písmem psali králové. Babylonie faraonům, betilským králům a šlechtě v Kanaku. Psalo se na tabulkách z jílu 7 až 10 cm dlouhých, a to po obou stranách.

Chyby se škrtyly. Když byla taková tabulka popsána, dala se na slunce usušit a pak ji ještě vypálili v ohni. Největší nález takových hliněných dopisů učinila výprava pensylvánské university z Ameriky při vykopání chrámu boha Bese v Nipuru. Podobných tabulek bylo tam nalezeno 53.000 kusů.

NEJZAJÍMAVĚJŠÍ KNIHY. Nejstarší kniha světa jest uložena v pařížské Národní knihovně. Je známa pod jménem Prissé Papyrus. Byla nalezena v egyptských Thébách a její vznik se datuje 3350 let před Kristem. Největší knihou je anatomický atlas v knihovně vídeňské státní průmyslové školy. Je 1 m 90 cm vysoký, 90 cm široký a byl tištěn r. 1823. Nejmenší knihou, 10krát 6 mm v rozměru, je dopis Galileův z r. 1615, vytištěný v Padově po prvé r. 1897. Nejtěžší knihou jsou Dějiny Ithaky: váží 68 kg. Nejdražší knihou je Gutenbergova Bible, která byla před několika lety prodána za 1.300.000 marek. Nejobjemnější knihou je čínský slovník, — známý pod názvem Tu-tsu-tšin-tšeng. Má 5020 svazků po 170 stranách a byl tištěn z císařského rozkazu v 17. století. Nejrozšířenější knihou jest ovšem Bible, přeložená do 630 jazyků a nářečí. Bylo jí vydáno nejméně 500 milionů výtisků.

MALÝ LORD ZEMŘEL. Kdo by neznal proslavenou povídku o Malém lordu, která byla také zfilmována? Napsala ji před 50 lety anglická spisovatelka Františka Barnettová. Vzorem hrdiny této povídky byl její vlastní bratr Vivian Barnett. Nyní oznamuje zpráva z Anglie, že Vivian zemřel za nešťastných okolností: zachraňoval čtyři ztroskotance z jachty a byl při tom raněn mrtvicí. Zemřel tedy skutečně jako hrdina lásky k bližnímu.

NEJVĚTŠÍ MĚSTA NAŠÍ REPUBLIKY. 1. Praha — 950.000 obyvatelů. 2. Brno — 270.000. 3. Mor. Ostrava — 127.000. 4. Brat slava — 125.000. 5. Plzeň — 116.000. 6. Košice — 72.000. 7. Olomouc — 67.000. 8. České Budějovice — 44.000. 9. Ústí nad Labem — 44.000. 10. Liberec — 39.000. 11. Opava — 36.000. 12. Užhorod — 36.000. 13. Jablonec — 34.000. 14. Prostějov — 34.000. 15. Chomutov — 33.000. 16. Cheb — 32.000. 17. Jihlava — 31.000. 18. Teplice-Šanov — 31.000. 19. Pardubice — 30.000. 20. Most — 29.000.

ORÍŠKY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK
ze 4.—6. čísla zašlete společně do 10. února 1938 na adresu: Em. Masák, katech. a red. Anděla Strážného, Brno-Židenice.

*

1. ČÍSELKA.

Jos. Mil. Sobola, stud., Troubsko.

Svatý Mikuláš v doprovodu 1234567 přinesl dětem bohatou 2134567. Nejvíce dostala malá 5437261.

2. REBUS.

V. Mayer, Kroměříž.

1000 a 500 r 500

3. SKRÝVAČKA.

V. Mayer, Kroměříž.

Ještěd, rýpe, klove, červen.

4. PŘESMYČKY (časové).

J. Pavlíček, Jamné.

a)

ŠETRNÝ DĚD

b)

ČERT VE VÁS

5. VSUVKA.

„Hlučičák.“

Koryš v číslech, kamaráde — jako zloděj pták ten krade.

6. KRÁLOVSKÁ PROCHÁZKA.

Karel Trunda.

	V	K	Ů	Ž	S	E	M	L	
Í	E	K	E	R	Z	E	V	E	E
T	O	D	V	L	D	N	J	M	S
R	K	Y	I	A	S	U	Á	P	E
V	A	T	Á	E	R	R	T	S	S
N	E	N	L	M	K	S	I	U	E

7. REBUS.

Panu prof. náboženství Vykoupilovi věnuje
Josef Sobola, stud.

Ž H

—
NÍ

8. ZÁMĚNKA.

Stan. Kosina, Ludeřov.

S „ř“ kdysi obávaný kraj v Rusku,
s „ň“ město v dnešním Rumunsku.

9. ZÁMĚNKA.

J. Pavlíček, Jamné.

S „l“ rostlinu tu znáš,
s „r“ žábu často vidíváš.

10. PŘESMYČKA (nábož.).

F. Lánskému — Jan Houšť, Bučovice.

TAJÍ MI SVÉ PŘÁNÍ

11. REBUS (náb.).

R. Frydrych, Poruba.

A	zájmeno	(	2 0 0	)	k
s	ukazovací	(	7 0 0	)	k

12. SLOUČENKA.

A. Blaha, Jarošov.

Ryba a část sudu,
mezi ptáky hledat budu.

*

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK Z 1.—3. ČÍSLA:

1. Sto jí dal, stojí dál. 2. Povstalci u Madridu. 3. Bod, sýr, tuk, ke — dobrý skutek. 4. Stan, úl — sultán. 5. Den, Ost, a, tečna — nedostatečná. 6. Žalář, žaltář. 7. Rosnička, rolnička. 8. Rus, alka — rusalka. 9. Občanská válka ve Španělsku. 10. Matka, památka. 11. Luk, sluka. 12. Komár, Komárno. 13. Hvězdy na nebi. 14. Palác, palec. 15. Krok, kork. 16. Fuj! Ara — fujara. 17. Růže, rýže. 18. Práci čest! 19. Maličkový maličkový maličkový (důlek si vyhrabal). 20. Karmel. 21. Den svobody. 22. Palestina, Palestrina. 23. Potěcha, pěchota. 24. Eufkrat, Dagmar, Isidor, Samson, Olšany, Ninive, Edison. 25. 288 vajec. 26. a) Dennice, b) kolmice, c) oběd a večere. 27. Maroko, baroko. 28. Svätý otec. Zdravas Maria. 29. Kdo jinému jámu kopá, sám do ní padá. 30. Líska, lyska. Spánek, opánek. 31. Neuposuzuj stromu podle kůry. 32. Svätý Hostýn. 33. Noční letecký plynový útok. 34. Osvoboditel. 35. Přítel dítek. 36. Ráno, hranol. 37. T. G. Masaryk. 38. Lavice, Ivce. 39. Sluje. 40. Pilnost. 41. Bystřice. 42. Marek, marka. 43. Slávy dcera. 44. Dysk, míč, koule, žíněnka. 45. Masaryk a Beneš. 46. Mák, lilie, zemák, maceška, pšenice. 47. Obr, kobra. 48. Jihlava. 49. Palma, lampa. 50. Perlík, perlička.

Hřeben Roháčů od Rákonu po Hrubou Kopu.

FILATELIE.

Řídí dr. J o s. M o u ř i n o v s k ý, Tišnov.

V poslední době byly vydány tyto nové známky:

2 na paměť 150. výročí narození Jana Evang. Purkyně, proslulého přírodovědce českého, a to: 50 hal. zelená a 1 Kč červená.

2 malodohodové: 2 Kč zelená a 2.50 Kč modrá.

2 smuteční Masaryk: 50 hal. černá — portrét z r. 1930 a 2 Kč černá — portrét z r. 1935.

Známky, které neustále stoupají v ceně a které možno u mne dostat:

Hradčany stříh.	5 h sytě zelená .	1.— Kč
„ „	25 h tmavofialová	2.50 Kč
„ „	5 h tmavozelená	3.— Kč
„ „	120 h světlošedá .	5.— Kč
„ zoubk.	5 h světlozelená .	
	- 11 1/2 : 10 3/4 -	1.20 Kč

Hradčany zoubk. 5 h modrozelen.

		11 1/2 - 2.50 Kč
„	táž - 11 1/2 : 10 3/4 -	2.50 „
„	- 13 3/4 : 11 1/2 -	1.50 „
„	10 h žl. - 13 3/4 : 13 1/2 -	2.— „
„	táž - 11 1/2 : 11 3/4 -	2.50 „
„	15 h čv. - 11 1/2	- 1.— „
„	táž - 13 3/4 : 11 1/2 -	1.— „
„	20 h kar. - 13 3/4 : 13 1/2 -	5.— „
„	25 h fial. - 13 3/4 : 11 1/2 -	1.50 „

Holubice 20 h typ II. - 2.— „

Osvob. rep. 40 h typ I. - 1.— „

„ „ 60 h ř. zoub. 13 3/4 - 2.50 „

„ „ 100 h ř. zoub. 13 3/4 - 3.50 „

Hospodářství 400 h - 1.— „

500 h - 13 3/4 : 13 1/2 - 15.— „

600 h červenofialová 1.— „

Masaryk - neotypie - 40 h 13 3/4 - 1.50 „

- rytina - 1 Kč typ I. 1925

- 10.— „

ZE STRÝČKOVY MOŠNIČKY.

POZORNÁ ANIČKA. Matka: „Tak, Aničko, dej pozor na mé hedvábné šaty, které se suší u kamen.“ Malá Anička (po chvíli): „Mami, pojď si šaty obrátit, na jedné straně už krásně zhmědly.“

V DĚJEPISE ptal se p. odb. učitel nepozorné žákyně, jak se dělilo obyvatelstvo v Čechách v XVII. stol. Spolužačka jí napověděla, že na svobodné a ona odpověděla: Obyvatelstvo se dělilo na svobodné a ženaté. (C. Malý, Litovany.)

V ZEMĚPISE jsme se učili, že země má jeden měsíc. P. odb. učitel se ptal žáka, které nebeské těleso jich má více. Žák: „Rok jich má dvanáct.“

DOVEĎE SI PORADIT. „Jeníku, jak rozdělíš stejně 13 jablek mezi 14 osob?“ — „Udělám 7 nich marmeládu, pane učiteli!“

NEPOCHOPITELNÉ. Učitel: „Při hoření je nezbytně potřeba kyslíku.“ — Žák: „Maminka říká, že mi hoří kalhoty, a není v nich kyslík.“

Časopis „Anděl Strážný“ vychází každý měsíc mimo prázdniny o 32 stranách. Celoroční předplatné 8 Kč, s povídkovou přílohou 12 Kč. Za redakci odpovídá Emanuel Masák, Brno-Židenice. Svým tiskem a nákladem vydává Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice čís. 19-21. Výhoda novinové sazby přiznána výnosem Ředitelství pošt a telegrafů, Brno, č. 80.069-VI. ze dne 14. X. 1925. Časopis je podáván u pošt. úřadu Brno 2

Anděl Strážný.

Na sáňky si zajíc skočí,
dokola se na nich točí,
strach až z toho jímá vás;
což kdyby zlomil vaz!

Sáňkování sport je zdravý,
poslechni však dobré rady:
každý tužit tělo dbej,
leč vždy při tom pozor dej!

J. Ž.

NA ŠTĚDRÝ DEN DĚJÍ SE ZÁZRAKY...

Vánoční povídka. — R. D u c h a ň o v á.

S těžkou hlavičkou ukládá se k spánku Helenka Veselá. Ne a ne usnout. Převaluje se s boku na bok, hází ručkama, kope nožkama, hlavičkou kroutí na všechny možné strany, ale spánek nepřichází. Už už myslí, že našla v peřinkách tu pravou polohu. Najednou jí v hlavičce cosi zašveholí, víčka se otevrou, spánek ten tam.

Pak leckdo z dospělých řekne: „Šťastné, bezstarostné dětství!“ Však kdyby znal Helenčiny starosti!

Starosti? Jaképak starosti v hlavičce sedmiletého děčka? A přece jsou to starosti. Malá hlavička pod nimi klesá.

Jen uvažte! Bliží se vánoce. Za pět dní bude tu Štědrý den. Pět dní uteče jako nic. A pak — pak přijde Ježíšek. Ano. Ke všem dětem přijde. Naloží jim stromeček, hračky, sladké věci, oh! To bude všude radosti!

Helenka přivírá očka a chvíli sní o slastech a radostech, které ještě včera naplňovaly celou její bytůstku. Ještě včera se jimi na postýlce opájela, ale dnes přišlo strašné rozčarování. Dnes přišly ty starosti.

Přišel dnes Helenčin otec z práce domů. Ale nepřišel, jako jindy přichází. Pozdravil — nepozdravil, odhodil zimník a klobouk, sedl do kouta, svěsil smutně hlavu; tak seděl celý večer a nepromluvil ani slova.

A maminka? Jenom se podívala. Na nic se neptala, ani slova nepromluvila a dala se do pláče.

Helenka hleděla s jednoho na druhého. Maminčin pláč ji nakazil. Rozplakala se také, ale nevěděla, proč pláče. Jenom proto plakala, že plakala maminka.

Divný to byl dnes u Veselých večer. Takový Helenka nepamatuje. Otec se jídla ani nedotkl, maminka také ne. Helenka také nejedla. Chvíli mlčky pozorovala rodiče, pak se odebrala na lůžko. Bez večere, bez tatínkovy hubičky a bez obvyklé pohádky maminčiny. Tak tu leží, ale nespí. Převaluje se a uvažuje.

Rodiče dosud sedí u stolu. Chvílemi zašustí noviny v rukou otcových a z prsou matčinyh ozve se tajený vzdech.

„Neplač, mami,“ přerušuje konečně otec trapné ticho. „Není to nic platné.“

„Bože, Bože! Proč nás tak trestáš? Co budeme teď dělati? Jak budeme živi, když tě v továrně vypověděli z práce?“ Matčina slova zařezávala se hluboko do srdíčka bdícího dítěte.

„Co budeme dělati? To, co dělají druzí,“ odpovídá otec všecek zdrcen, hlasem zlomeným a nepřírozeným. „Budeme třít bídu. Nic jiného nezbyvá. Je to život! Kdybych neměl to dítě...“

„Probůh, tati, nemluv tak!“ volá matka zoufale. „Snad dá Pán Bůh...“

Dále už Helenka neposlouchá. Už tedy ví, proč maminka pláče. Už ví, proč rodiče dnes celý večer nemluvili a proč nejedli.

Tatínek dostal výpověď.

„Copak je to tak hrozné dostat výpověď?“ hovoří dítě k sobě. Na mysl jí náhle přicházejí některé spolužačky, které nemají slabikářů a

vymlouvají se, že tatínek nedělá. Ty spolužačky bývají tak špinavé a otrhané, dokonce i po žebrotě chodí. „Už tedy vím, proč maminka tolik pláče,“ říká si malá školačka, „my budeme muset také chodit po žebrotě.“

Najednou je Helence strašně smutno. V kuchyni už zhaslo světlo, rodiče ukládají se k spánku. Ale nemohou také usnout, zrovna tak, jako Helenka. Je to strašné, když všechno bolí, když všechno by chtělo spát a hlavička ne a ne poslechnout. Dítě spíná ručky a šeptá modlitbu k svému Strážníčkovi. Tu zdá se malé Helence, že Strážný anděl přichází. Šeptá jí něco moc pěkného. Ne — Helenka to nikomu neřekne.

Konečně dítě usíná s velikým plánem v malé hlavičce. Venku duje vítr. Bubnuje na okna a třese střechou. A Helenka v teplé postýlce sní svůj krásný sen.

* * *

Jen jednou za rok přináší do rodin štěstí vánoční stromeček.

V místnostech poštovní budovy je živo a rušno. Hromady balíků a dopisů i pestrobarevných pohlednic procházejí tu rukama úředníků a zřízců. Všichni mají plné ruce práce.

V rohu sedí osmahlí, humorem sršící listonoši, třídí poštu a pěchují objemné, odřené tašky.

Sta psaníček a milých, dojemných přání střídá se v jejích rukou. Listonoši je třídí podle ulic, kladou kus na kus, lhostejně, netečně, bez ohledu na jakost či cenu skrytého obsahu.

„Není psaní jako psaní,“ volá jeden z listonošů a zvedá do výše psaníčko zcela nezvyklého formátu. „No, tohle je aspoň psaní! To psal někdo, kdo psaní jakživ neviděl. Hledte, hoši, to je adresa!“

Osmahlé hlavy naklánějí se zvědavě nad podivným psaním.

„Člověče, to psalo děcko z první třídy,“ usoudil jeden z nich, „náš kluk zrovna tak píše.“

„To bude, pánové, nejspíš psaníčko pro Ježíška,“ podotkl druhý. „Známe to . . .“

„Ba ne, kamaráde, tahle adresa zní na někoho jiného. Slyš!“ Listonoš slabikuje adresu:

„Nej-hod-něj-ší-mu pá-no-vi To-vár-ní-ko-vy tady u Nás.“

„To je vtip, pánové. Rád bych toho nejhodnějšího továrníka viděl. Škoda, že tu nestojí jméno.“

„Do koše s tím,“ radí kterýsi, „nebudeš přece hledat nejhodnějšího
fabrikanta.“

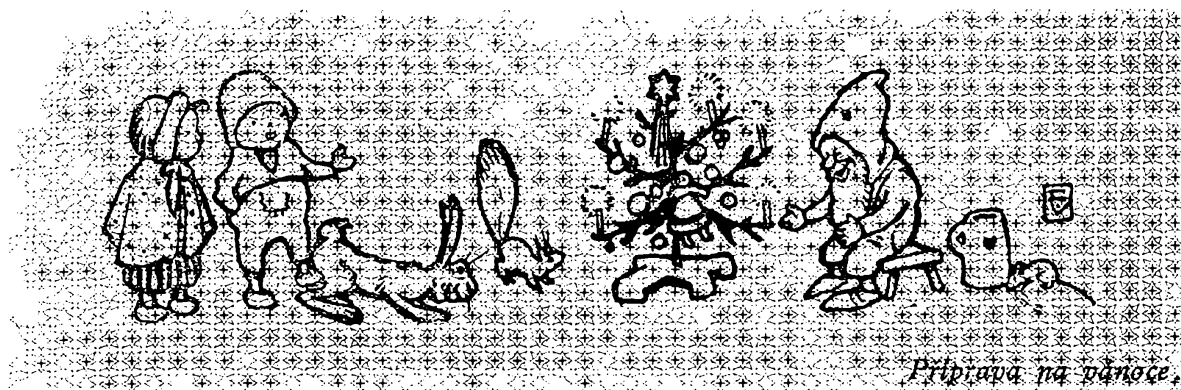
„Počkej,“ radí zase jiný, „aspoň se podívejme, co pisatel dopisu
chce.“

Zaskřípaly nůžky, šňůrečka na dopise povolila. Všichni zvědavě
nakukují do archu. Dětskou ručkou je tam napsáno:

Z Panny čisté zrozený, veselme se! Boží Syn k nám sestoupil, radujme se!

Hodní Pane Továrníku.

Nakolenách vas prosím dejte našemu Tatinkovy pracy abich ne musela žebrat podomech. Šak vam to Ježišek za plati a dá vam zdravi a štěstí.

To píšu já

Helena vesela z první třídi.

Listonoši ztichli. Pohlédli na sebe, pak mlčky odešli po své práci. „Chudinka dítě,“ řekl si ten, který podivný dopis objevil. Složil arch, svázal jej opět šňůrečkou a vsunul rychle do tašky s úmyslem, že s ním pozlobí jednoho z nejnecitelnějších továrníků. A když posléze stanul před schránkou jeho přepychové vily, trochu zaváhal. Svědomí ho varovalo: „Nechej žertů a hled si svých povinností.“

Hlas svědomí konečně přemohl touhu po dobrodružství. Odhodil podivný dopis do hustého křoví. Pak vyndal z tašky několik dopisů pro továrníka, hodil do schránky a šel dále roznášet psaníčka a lístečky s vánočními gratulacemi.

Avšak Ten, kdo řídil ručku dítěte, když psalo dojemné řádky a kdo mu našeptával, když ono velikou starostí nemohlo usnouti, řídil i cestu šňůrečkou svázaného psaníčka.

Tak jako v pohádce, kde se vzala, tu se vzala shrbená babička v chatrném oděvu, zvolna kráčí k vile bohatého továrníka. Ví, že jí dveře neotevrou, že půjde s prázdnou jako vždycky a přece se kojí blahovou nadějí, že aspoň dnes — před vánoce. Marně však buší shrbená stařena na těžce kovanou vstupní bránu. Nikdo jí neotvírá. Zničená bídou a dojata zatvrzelostí lidskou, usedá babička na chvíli na lavičku ukrytou v křoví, aby si odpočinula. Pod nohou se jí cosi zabělalo. Psaní. Babička je zvedla, obrací a zkoumá. Její slabé zraky nepřečetly více, než slovo továrník. „Někdo ztratil dopis,“ pomyslí si, „určený pro pána této vily. Snad sluha, nebo listonoš.“

S námahou vrací se shrbená stařena k těžce kované vstupní bráně, do které před chvílí marně bušila a strká nález do dopisní schránky.

Tak byl zpečetěn osud Helenčina dopisu.

* * *

Jako zakleta stojí tu vila bohatého továrníka, obklopena úpravnou zahradou a obehnána vysokou zdí. Dnes je tu smutno, pravda. Všude je v zimě smutno. Ale všude jinde aspoň v létě bývá krásně. Leč

tento palác a rozsáhlé zahrady ani v létě se nevyjasní. Na všem jako by ležela tíha zakletí.

Den jako den, skoro v tutéž pozdní večerní hodinu zahouká před kovanou branou vyleštěné auto a vystoupí z něho pán. Přísný, zakaboněný, se ztrhanými rysy v obličeji. Zazvoní, brána se otevře, pán mizí v zakletém paláci.

Den jako den a skoro v tutéž hodinu vrací se továrník do své vily. Dnes učinil výjimku. Vrátil se v poledne, protože je Štědrý den. Nespěchá však proto domů, aby pomáhal strojit stromeček, baliti dárečky a aby se v hřejivém kruhu rodinném těšil na večer tak, jako všichni lidé. Proto opustil továrnu, že všichni ji dnes opustili a proto, že člověku samotnému je tak nějak divně v továrně, když stroje mlčí a všude panuje svatý klid.

Ve vyhřátém pokoji zabořil se továrník do hlubokého křesla a nechal si přinést poštu. Bral dopis za dopisem, lístek za lístkem, lhostejně přeběhl dopisy obchodního rázu, nad gratulacemi se nuceně usmál. Vzal do ruky i dopis šňůrečkou svázaný, pohlédl na adresu a krev se v něm vzbouřila. „Tohle není pro mne!“ vykřikl a chtěl dopis hodit do koše. Přece však jej, puzen jakousi zvědavostí, otevřel a přečetl. Při čtení kabonil se víc a více a čelo se stahovalo, takže jeho tvář nabyla výrazu téměř nelidského.

„Luza!“ vybuchl posléze, „v takové době a dát někomu práci! Dnes zrovna jsem musel dát výpověď — ne, ti lidé nemají rozumu. A vůbec,

Zima na Kralickém Sněžníku.

jak se toto psaní dostalo sem? Vždyť to ani adresy nemá.“ Továrník řval až hrůza.

Přiběhla žena továrníkova, milá, bledá paní s výrazem trpitelky. „Nerozčiluj se,“ řekla mírně, „vždyť je dnes Štědrý den.“

„Proto, že je Štědrý den, mám si nechat všechno líbit?“

„Uklidni se. Vidíš přece, že to psalo dítě. Ubohé dítě, to bude mít smutné vánoce.“

„Já za to nemohu,“ odsekl továrník.

„Já vím . . . , ale kdybys chtěl. . .“

„Co? Ještě ty mne budeš takhle rozčilovat? Ty nevíš, jaké jsou teď mizerné obchody, jsem skoro na mizině.“

„Však jenom proto nám Bůh nepožehnává, že máš tak tvrdé srdce.“

„Mlč, ty, a jdi si po svém!“ zařval továrník a ukázal na dveře. Paní se vytratila, majíc oči plné slz. Ještě zaslechla poznámku: „A s tím pošťákem, který mi nosí dopisy, které mně nepatří, si to vyřídím jak se patří!“

Manželčina slova zaryla se hluboko do svědomí továrníkova a pálila tam jako oheň. On že má tvrdé srdce? Však všem ukáže!

A když potom odpoledne rozdrnčel se ve vile zvonek, oznamující poštu, byl pošťák předvolán před náhlý továrníkův soud. Jak dopadl, zůstalo všem ve vile tajemstvím.

Velice se podivila bledá paní továrníková, když večer znovu zazvonil u brány smějící se pošťák, přivádějící za ruku děvčátko asi sedmileté, Helenku Veselou. Divila se pak ještě více, když její muž děvčátko vlídně přijal a slíbil mu, že tatínkovi dá práci.

Veliká byla radost u Veselých, krásný byl jejich Štědrý večer.

Také v přepychové vile továrníkově bylo plno nevypsitelné radosti.

Byly to první vánoce teplé a hřejivé. Snad se stal zázrak!

Ano. Na Štědrý den dějí se zázraky.

VÁNOCE.

Edv. Elpl.

U dveří znějí koledy
a stromek šťasten září,
kol spokojenost zadýchla
a sedla všem dnes v tváři.

Radostí plane dětem líc,
a v duši rostou květy,
dospělým tak milo jest,
jak bývalo před lety,

když v kruhu svojich nejdražších
u stromku šťastni stáli;
dnes ožívují vzpomínky,
jež lety vyprchaly.

Kostelík všecek osvětlen,
Betlem se v pamět staví,
dnes Krista Pána zrození
se všude vděčně slaví.

Dnes lidská srdce plní mír
a radostno je všude...
„Až láska bude královnou,
pak lidstvo šťastno bude.“

Tak učil, který zrodil se
v betlémské chudé síni.
Ó vánoce! Sníh padá v kraj,
a v snětích roste jíní.

Na hory.

DVOJÍ KOLEDNÍCI.

Oton Župančič. — Přel. O. F. Babler.

VESELÍ KOLEDNÍCI.

Čas nový ohlašujem
a proto koledujem.
By však nový rok byl pravý,
převracíme staré mravy:
o nic vás tu neprosíme,
sami dary přinášíme —
pytel pro smích, pro náladu
Ciciben vám vleče vzadu.
Statků sobě nežádejme,
jenom radost v srdci mějme!

VÁŽNÍ KOLEDNÍCI.

Staré zvyky konáme,
nový rok všem hlásáme:
Kéž by Ježíš s boží Máti
ráčil při nás vždycky státi!
Sliby byly dány nám,
zlatá hvězda plane nám —
jí se řiďme v každé době,
ať se vyhnem dravé zlobě
nepřítele národa,
ukrutníka Heroda!

VANOČNÍ VZPOMÍNKA. Ze života vypravuje Br. Ignác L., Š. b.

Bylo to v prosinci v roce 1920. V malé, ale útulné světničce seděli tři malí hoši se svou dobrou a milovanou maminkou a starým dědečkem. Otce v rodině nebylo. Pán Bůh jej povolal na věčnost brzy po narození nejmladšího hošíka. Sedávali tak každodenně. Dědeček, dokud mohl, pracoval v cukrovaře a nejmladší hošík, Toník, jehož měl dědeček obzvláště rád, chodíval vždy ke kříži za vesnici dědečkovi naproti s modrou konvičkou, v níž si nosíval dědeček do práce kávu a z cukrovaru pak mléko domů.

Asi po roce stal se dědeček práce neschopným a byl dán do pense. Dostával málo peněz, které nestačily, aby uživil celou rodinu. Matka přes léto pracovala na kousku polička, na které zasázela a nechala zasít alespoň to nejnutnější pro živobytí. Když byla práce na poli skončena, nezbývalo nic jiného, než aby se ještě poohlédla po nějaké práci, aby zabránila vkrádajícímu se největšímu nepříteli do rodiny — hladu.

Právě se začalo přibírat do cukrovaru a tak se dostala do práce. Byla velmi ráda, neboť chtěla vydělati nějaký ten peníz, aby mohla něco dětem koupiti k vánocům, které se kvapem blížily. Přes den pracovala v cukrovaře a v noci se starala o domácnost, pozůstávající ze dvou koziček, jednoho prasátka a několika kusů drůbeže. Dědeček, jak se dalo, pomáhal. Též děti nezahálely, pomáhaly, jak mohly.

Přiblížil se 24. prosinec — Štědrý den. Děti se těšily na večer. Jak obyčejně, tak i dnes vyhlížely z vrátek, zdali již maminka přichází. Maminka však dlouho nešla. Děti čekaly dále, jen tu a tam některé z nich opustilo vrátka a běželo k dědečkovi se ptáti, proč maminka nejde. Dědeček je těšil, že maminka již brzy přijde. Když však dlouho nepřicházela, byl již sám rozrušen a tušil, že se asi něco přihodilo. Vyšel tedy sám před vrátka a díval se v tu stranu, odkud měla přijíti. Neviděl nikoho, jen z dálky bylo viděti dvě světla příjíždějícího auta. Auto přijelo až na místo, kde stál dědeček a tam zastavilo. Dědeček myslil, že se chce šofér

Zasněženým krajem Ježíšek k nám jede .

na někoho zeptati, a šel mu vstříc. Jak bolestně však na něj působilo, když mu šofér řekl, že přivezli dětem maminku, která byla v cukrovaře raněna a byla téměř stále v bezvědomí.

Rychle pospíchal do světnice, aby připravil pro nemocnou postel. Pak pomocí šoféra a lékaře, který přijel s nemocnou, odnesli ji na připravenou postel. Lékař krátce vysvětlil neštěstí a jeho příčinu a nařídil pro nemocnou naprostý klid.

Děti, vidouce svou nemocnou maminku, na jejíž příchod se již od rána těšily, daly se do hlasitého pláče. Teprve když jim lékař nařídil, aby byly zticha, že to mamince škodí, se trochu uklidnily. Těšil je, že se jim maminka brzy uzdraví. Pak stiskl dědečkovi soustrastně ruku a odešel. Sotva odešel, děti po špičkách a skoro bez dechu přibližovaly se k posteli své maminky. První tam byl nejmenší, mamincin miláček. Protože byl nejmenší, vystoupil si na špičky, aby maminku lépe viděl.

Když matka, která se právě probírala ze mdloby, uviděla kolem sebe své děti s lesknoucími se slzami v očích, vyhrkly jí též slzy a tiše pravila smutným hlasem: „Ubohé děti, máte to dnes smutný Štědrý večer!“

Jakmile děti uslyšely maminku promluvit takovým hlasem, daly se znovu do pláče. Nejvíce bylo slyšeti vzlykot nejmenšího. Když je však matka znovu oslovila a těšila, tu teprve se nějak nejistě uklidnily. Nejmladší Toníček se přiblížil až k matčině hlavě, rukou si otřel slzy, které mu tekly po tváři, uchopil maminku za ruku a pravil: „Vid, maminko, že nám neumřeš a že se brzy uzdravíš?“

A matka odpověděla: „To víš, Toníčku, že budu zase brzy zdravá“ a políbila ho na čelo. Děti zůstaly jen u maminky a žádnému se od ní nechtělo. Každé z nich chtělo mamince něčím posloužit, aby dokázalo, že ji má rádo.

Dědeček zatím zdobil ve vedlejším pokojíčku stromeček, ale tak, aby o tom děti nevěděly. Pod stromeček dal nějaké dárky, které již před několika dny uschoval. Když byl se vším hotov, zatopil ve světničce a uzamkl ji. Děti mezitím zapoměly, že je Štědrý den, jen zpěv koledníků, který zapadal až do světničky, jim jej připomínal.

Když bylo ve světnici dosti teplo, přestěhoval tam nemocnou matku a zároveň zavolal děti, které se mezitím umývaly v kuchyni. Když děti vstoupily do světnice, zůstaly jako u vytržení a nevěděly, zda se mají dívat na nemocnou maminku nebo na stromeček, nebo na dárky anebo na dědečka. Dlouho to trvalo, než se vzpamatovaly z údivu. Pak zazpívaly na matčino přání několik vánočních písní a pomodlily se, aby poděkovaly Pánu Bohu, že na ně též pamatoval a připravil jim radost.

Sotva se domodlily, otevřely se dveře a do světnice vstoupila osoba, kterou nemocná ihned poznala. Byla to slečna z Prahy, která byla u nich na prázdninách. Přišla jako na zavanou a přinesla dětem to, o čem neměly ani potuchy. Jednomu přinesla kuželky, jinému houpacího koně a třetímu pěknou stavebnici. Každého podělila též fíky a rozličnými sladkostmi, jaké děti ani neviděly, tím méně jedly.

Slečna potěšila nemocnou, vyslovila soustrast dědečkovi a byla sama potěšena, že udělala dětem takovou radost. Dědeček se nemohl zdržeti slz. Na jeho vyzvání zasedli všichni ke stolu, až na nemocnou matku, která ležela poblíž, a s úsměvem na tváři a s radostí v srdci požívali, čím je Pán

Bůh v tento den obdaroval. Třebaže byli chudobnější a neměli mezi sebou zdravou matku, přece byli šťastni a nenaříkali si, nýbrž chválili Pána Boha, který jim pak požehnal. Dosud vzpomínají na onen Štědrý den a vzpomínají i na dobrodince, kteří jim pomáhali a na něž nezapomínají svou modlitbou.

Tak i vy, milé děti, které máte bohaté rodiče, pamatujte na ty kamarády a kamarádky, kteří jsou chudobnější a snažte se jim udělati nějakou radost. Pamatujte slov Krista Pána: „Cožkoliv učiníte jednomu nejmenšímu ve jménu mém, mně činíte.“ Tak bude z vás mítí Ježíšek radost.

ZVONEČEK.

L. Kulička.

Každý den se zlobil na to, že je tak malý. Však mu také říkali Zvoneček. Jedl sice jako velcí, ale ne a ne vyrůst. Závistivě hledíval na svého bratra Dlouhána, kterému sahal jen po nejspodnější knoflík od kabátu. Sestra už také dosáhla až na nízkou střechu — a on pořád tak malý. Co se napřemýšlel, jak by si pomohl!

Jednou slyšel od pošetilého člověka, že chce-li vyrůst, musí pít pivo. Ano, tak to udělá, zkusí to! Jednoho dne poslal jej otec pro pivo. Hodně se napil — ve velkém džbáně to nebylo poznat. Ale zle se mu to vyplatilo. Sotva se pomodlil večerní modlitbu a už se kladl na lůžko. Však běda! Kdosi ho chytil za pačesy a nešetrně jej vyhodil z lůžka ven, ba i z chalupy. To jistě tatínek poznal, že upil.

Chudák, kam měl teď jít! Nevěda jak, ocitl se Zvoneček před nebeskou branou. Napadla mu smělá myšlenka. Zatloukl silně na bránu a volal co měl síly: „Svatý Petře, pusť mne k božskému Dítěti!“

Lyžařské partie v Beskydech.

Svatá Rodina na útěku do Egypta.

Když Zvoneček spatřil tolik andělů, byl celý popleten. A teprve, když Dítě Boží naň upřelo svá modrá očka, začal koktat: „Milý Ježíšku, ma-ma-ma-lý Zvo-ne-ček by rád byl větší. Aspoň o dva lokty.“

Malí andílci se dali do smíchu. Žádný z nich nebyl tak veliký jak Zvoneček a přece jim ani nenapadlo, aby je Pán Bůh nechal vyrůst většími. Jen Jezulátko se nesmálo, ale řeklo vážně: „Byl jsi už dost veliký na to, Zvonečku, abys věděl, že právě maličké mám rád. Učil ses také, že já, k vůli vám, lidem, stal jsem se maličkým dítětem. Myslíš-li, že budeš šťastnější, když budeš větším, chci ti vyhověti. Ať tedy rosteš . . !“

Sotva Jezulátko vyřklo slovo: „Ať rosteš!“ podivně to luplo v našem Zvonečkovi. Vyšvihl se tak náhle do výšky, že mu uletěly všechny knoflíky od šatů.

Ó, běda! Maličký Zvoneček zapomněl poprositi, aby rostly s ním zároveň šaty. Nyní tu stál jako dlouhá Bída. Kalhoty mu byly malinké až běda, ruce mu čouhaly z rukávů jako strašákovi, prsty na nohou mu vylezly skrze boty, zkrátka Zvonečka jen postavit do polí jako strašáka na vrabce.

Svatý Petr otevřel, uviděl kloučka a pravil mu přívětivě: „Aj, to je náš milý Zvoneček. Už jsi umřel? Byl-li jsi hodný, smíš vejíti.“

Ale Zvoneček prosil: „Já ještě nechci dlouho umřít, ale mám velikou prosbu. Zvoneček nechce býti v nebi nejmenším. Proto mi řekni, prosím tě, zdali božské Dítě je všemohoucí?“

„Ovšem, že je všemohoucí,“ divil se svatý Petr, „ale proč se ptáš?“

„Pak mne zaveď k božskému Dítěti, aby mne přes noc udělal aspoň o dva lokte větším,“ pravil Zvoneček.

Svatý Petr kroutil šedivou hlavou a myslel si, že to Zvonečkovo přání může špatně skončit. Učinil mu však po vůli a vedl ho rovnou k Jezulátku. Božské Dítě sedělo na zlatém trůně mezi tisíci anděly. „Řekni mu sám, co chceš,“ pošeptal svatý Petr Zvonečkovi a rychle se vracel k nebeské bráně.

Jak se teď styděl! Jak by se teď rád zmenšil. Co by za to dal, kdyby mohl býti tak malým, jak býval! Ale nepomohlo nic. Nezbyvalo, než odtud zahanbeně utéci. Chtěl rychle utíkat ke svému bratru Dlouhánovi, aby si od něho půjčil nějaké šaty. Když ho viděl sv. Petr přibíhat, otevřel mu bránu. Zvoneček však zase zapomněl, že se má sehnout. Narazil hlavou prudce na bránu, že se mu v očích zajiskřilo. Spustil hrozný křik, otevřel oči — . . . viděl, že leží vedle lůžka na podlaze. Čelem narazil na zouvák. Víc a více bylo mu jasno, že v neklidném spánku spadl s lůžka. To bylo jeho štěstí! Neboť spadnout z nebe, to už by své kosti neposbíral.

Od toho dne už nikdy nepil Zvoneček tatínkovo pivo a nikdy už si nepřál býti velkým.

CO VYPRAVUJE PĚTIKORUNA. Josefis. — (Pokračování.)

V.

Jiříček se uzdravil úplně. Lékař se tomu divil, ale matka mu řekla: „Nedivte se, pane doktore. Pán Bůh je mocný, může i zázrakem uzdraviti. Jiříčkovo zdraví jsem si vyprosila v kostele u jeslíček a vidíte, Ježíšek mne vyslyšel. Buď Pán Bůh pochválen.“

Jiříček měl ještě babičku, vesnickou stařenku, která žila ve výměnku, ale velice chudobně. Své hospodářství předala synovi a jako výměnek si vymínila pouze byt a stravu. Po Novém roce přijel k ní Jiříček se svou maminkou. Velice se na tuto návštěvu těšil. Měl babičku rád, protože mu uměla vypravovat krásné pohádky. Sedla si obyčejně na pec, Jiříček si jí sedl na klín a stařenka vypravovala, až usnul. Tentokrát přijel jako kavalír. Měl mě v kapse a všem se chlubil, že je bohatým pánem, protože má v kapse pětikorunu. Strýček si ho proto velice dobíral a kdykoliv jej potkal na dvoře, smekl čepici a volal: „Rukulíbám, milostpane! Ještě mají, prosím jich, tu pětikorunu v kapse?“ A Jiříček hrdě odpovídal:

„Mám, ale nedám!“
Bylo mi u něho dobře. Měla jsem ho ráda, protože jej Ježíšek zázračně uzdravil.

U mladého hospodáře začaly právě dračky. Myslím, že asi nebudete vědět, co to je, že? To se v zimě na vesnicích dělává tak, že se u jednoho hospodáře večer dere peří,

My tři králi, my jdeme k vám . . .

druzí přijdou k němu, derou a při tom se povídá všechno možné, veselé i smutné. Bývají to krásné besedy.

Když je peří sedráno, dere se zas jinde a tak to jde celou zimu. Obyčejně to jde po řadě, stavení vedle stavení, aby nikdo nebyl vynechán. Jak odzvoní klekání, již se ubírá omladina, strýčkové i tetičky na dračky, na něž se těšili celý den. Staří obyčejně vypravují něco ze svého života, mladí prohodí nějaký ten žert a tak se při takových dračkách zdá, že jsou lidé jako jedna rodina, spojená láskou a upřímností. Když je asi deset hodin, dá hospodyně každému na rozloučenou hrneček kávy neb čaje s rumem, nějaké pečivo k tomu a pak jdou všichni spokojeně do svých chaloupek, aby se uložili k nočnímu spánku. Nyní právě byly dračky u Jiříčkova strýce. Byl večer. Babička stála v síňce a každého mile vítala slovy: „Pozdrav vás Pán Bůh. Vítám vás k nám na dračky. Jděte jen dál do světnice, je tam pěkně teplo.“ Když byli všichni pohromadě, přinesla hospodyně pytel s peřím, všichni se poznamenali svatým křížem, zasedli k velkému stolu, každý vzal před sebe hromádku peří a veselá zábava začala. Najednou babička tleskla rukama a řekla: „Lidičky, poslouchejte. Dcera mi dovezla něco dobrého od cukráře. Schovala jsem si to a dnes to dám tomu, kdo nám bude něco nejkrásnějšího vypravovat. Jiříčka položím tamhle do postele, protože už chudáček na peci usnul a vy už můžete začít povídat.“ A když babička přenášela Jiříčka s pece na postel, ten se ani nehnul.

Pantáta Možner začal vykládat jakousi pěknou příhodu ze světové války a když byl hotov, olízl se a volal na babičku: „Járku, panímámo, dostanu tu cukrářskou dobrotu?“

Vtom někdo zaklepal na okno. Babička šla otevřít dveře a přivedla starou žebračku, která přišla prositi o nocleh. Posadila ji mezi ostatní a řekla: „Derte s námi. Můžete nám něco povědět o dobrých lidech a pak vám ustelu postel.“ Ubohá žebračka měla velkou radost z tak vlídného přijetí, ale povídat něco, to si netroufala. Až když několik účastníků draček učinilo pokus o získání cukrářské dobrotu, řekla nasmělým hlasem:

„Povím vám, co jsem jednou slyšela vykládat o Pánu Ježíši. Když byl ještě maličký, měli jej všichni lidé velice rádi, protože byl tichý a ke všem vlídný. Rodiče jej dávali za vzor svým dětem. Inu, všude jsou lidé dobří a zlí a tak je tomu i mezi dětmi. I v Nazaretě se našly dvě děti, které na Ježíška zanevřely a záviděly mu lásku, kterouž byl obklopován. Kuly mezi sebou plány, že se mu nějak pomstí. Záviděly mu všechnu chválu a bylo jim líto, že nejsou tak hodny jako on, ačkoliv se o to nijak nepřičiňovaly. Jednou se přece naskytla jejich závistí vhodná příležitost. Kdysi odpoledne jel svatý Josef do lesa pro dřevo a Panna Maria šla navštívit jakousi nemocnou stařenku. Šestiletý Ježíšek zůstal doma. Lehl si na trávníček před dílnou svého svatého pěstouna a usnul. Ty dvě zlé děti se k němu přiblížily, nabraly si plné hrstě písku a vhodily mu jej do očí. Ježíšek se probudil, chtěl se podívat, co se děje, ale neviděl, neb měl plné oči písku. Řezal ho v očičkách, ale nezaplakal. Šel po hmatu do příbytku, umyl si oči a když se sv. Josef a Panna Maria vrátili, ani jediným slovem nežaloval na ony zlé děti. Stalo se, že za rok jedno z nich zemřelo. Ježíšek si natrhal plnou náruč květů a šel na pohřeb. Když

Chabenec.

spouštěli dítě do hrobečku, sypal naň své květy se slovy: „Tys sypal na mne písek, já na tebe sypu květy lásky a odpuštění. Odpočívej v pokoji. Jednou v nebi se sejdem.“ Od té doby je zvykem, že příbuzní sypou na rakev svých drahých květiny, dříve než budou náhrobním kamenem neb hlinou jejich zraku zakryti. To druhé dítě se odstěhovalo daleko od Nazareta, kde jeho otec dostal lepší práci. Byl to chlapec nehodný a proto z něho vyrostl nepořádný člověk. Když jednou onemocněl těžce nakažlivou nemocí, nikdo ho nechtěl ošetřovat. Vynesli jej za dědinu a žádný se o něj nestaral. Tu se jednoho dne ubíral kolem něho Pán Ježíš se svatým Petrem a Janem. Zadíval se na něj a poznal ho. Sehnul se k zemi, nabral si hrst písku a pozdvihnuv oči k nebi, modlil se. Zrnečka písku se mu v ruce proměňovala v zlaté peníze, které padaly na nemocného. Pak vztáhl Pán Ježíš nad ním ruce a řekl: „Příteli, tys na mne kdysi sypal písek, já na tebe sypu zlato. Tys mne nenáviděl, já tě miluji a uzdravuji tě od tvé nemoci. Buď zdrav a šťasten.“ Pak se rychle vzdaloval. Svatý Petr a Jan šli zamyšleně za ním.“

Žebračka domluvila. Nikdo ani nepromluvil. Všichni byli dojati vypravováním o dobrotě Pána Ježíše. Tu se v koutě cosi pohnulo. Všichni se otočili. Jiříček, který nespal, nýbrž bedlivě všemu naslouchal se zavřenýma očima, slezl s postýlky, šel k žebračce a řekl: „Tu máte, babičto, vypjavovala jste nejkjasnější povidtu, pjoto vám dávám, co mám moc jád a vypjavujte ještě něco o Ježíštovi. Mám jej moc a moc jád.“ Pak se rozutíkal k postýlce a celý se schoval pod duchýnku. Oči všech se zarosily. Jiříčkova babička šla k polici, vzala talířek s kouskem dortu a nesla jej žebračce se slovy: „Zde je i má slíbená odměna.“ Žebračka srdečně děkovala, ale už dále nevypravovala. Kdosi navrhl,

aby si zazpívali koledy. Návrh byl přijat. Za chvíli ozývaly se ve světnici ty nejkrásnější koledy: „Narodil se Kristus Pán“, „Nesem vám noviny“, „Chtíc, aby spal, tak zpívala“ a jiné. Jiříček sladce usínal, jsa kolíbán sladkou koledičkou o jeho drahém, nade vše milovaném Ježíškovi.

(Pokračování.)

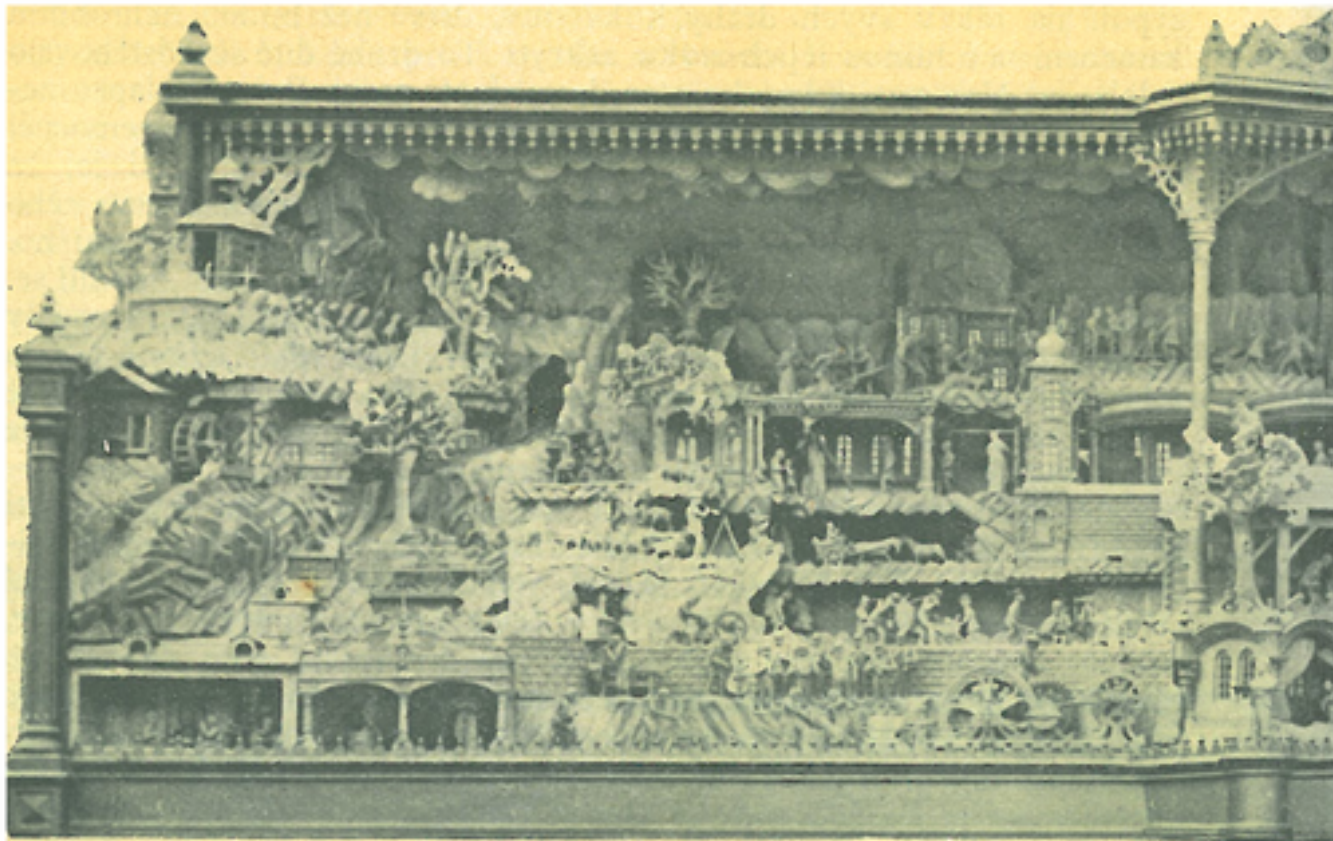
MISIONÁŘ S PSÍM SPŘEŽENÍM.

P. Bernard R. Hubbard S. J. — Přel. V. Hynek.

(Dokončení.)

Když jsem opouštěl Marshall, slunce svítilo přímo žhavě a saně bořily se do změkklého sněhu. Místy objevovaly se písčiny a psi pracovali ze všech sil, aby se dostali kupředu. Po obou stranách Yukonu tekly proudy kalné vody; bezpečnou cestu našli jsme jen mezi těmito strouhami. V poledne jsme byli však úplně vyčerpáni. Musili jsme vyčkati večerního mrazu, který nám měl umožniti další cestu. Chřipka mne již pevně držela a nebyl jsem schopen ani chvíli souvisle o něčem přemýšleti. Bylo to také více vzlykání než povzbuzující volání, které moji psi v oněch dnech ode mne slyšeli. Tvrdost posledních dnů vyčerpávala zvolna mé síly. Rovněž moje spřežení jevilo známky vyčerpání a aby byla míra všeho

TŘEBECHOVICKÝ PROBOŠTŮV BETLEM — toto dřevěné království malého Jezulátka — je jedinečné dílo českého lidového umění řezbářského z let šedesátých vytvořené obětavou 40letou prací a zbožnou láskou rolníka Probošta a dovedného řezbáře Kapuciána z Třebechovic pod Orebem ve východních Čechách. Tento betlem, který má délku 7.50 m, je považován za největší v Evropě, ba na celém světě. Svými 1200 skvěle řezanými figurami, různými stavbami a krajinami předvádí úchvatné biblické děje celého života Ježíše Krista. Důmyslným zařízením uváděno je v pohyb celé toto dřevěné království, vsazené do bohatého prostředí betlemské krajiny. Je to v malém celý lidský svět — svět úvah a práce, radosti a žalu, snů a víry.

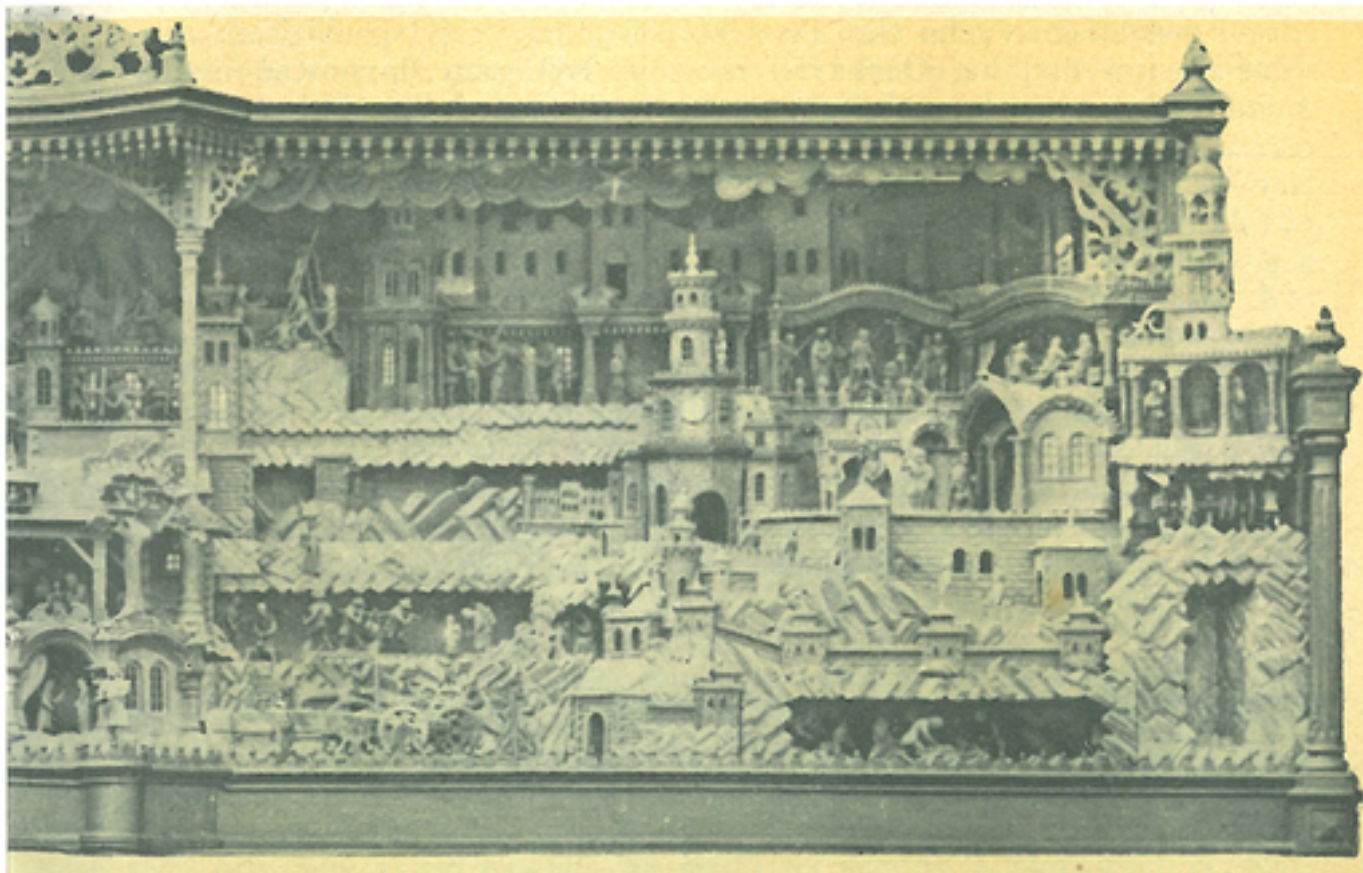

dovršena, udělala Daisy, jinak ideální vůdkyně smečky, chybu. Opustila náhle dráhu uprostřed řeky a dříve, než jsem ji mohl zadržeti, hnala se kupředu. Ostatní psi ji následovali. Na můj rozkaz, aby se obrátila vpravo, učinila tak skoro v pravém úhlu a Smokun se tak octl proti Billovi. Pak přišlo, co přijít musilo. Psi počali se divoce mezi sebou rvát, saně se převalovaly v obloucích po ledě a v nejbližší chvíli leželo vše v hluboké ledové jámě. To bylo to nejhorší, co mne mohlo potkat.

Rvoucí psi, zapletení ve svých postrojích, tropili přímo pekelný hluk. Někteří bojovali skutečně na život a na smrt a já jsem ani se svým hadím bičem nezjednal pořádek. Byl to strašný chaos. Než jsem se nadál, ležel jsem i já pod rvoucími se psy, brzy na nich, brzy mezi nimi. Mým pokusům, vytáhnouti je z jámy, nechtělo se nijak dařit. Vždy opět a opět smekali se nazpět. Boj ustal teprve tehdy, když psi byli mezi sebou tak spleteni, že se nemohli ani hnouti. Konečně jsem mohl vylézt z jámy; byl to však pro mne nadmíru těžký úkol, rozpléstí psí klubko. Jen s velkou námahou jsem to konečně dokázal.

Nemoc stále pokračovala. Vnímám jen s největším úsilím a hlava mi hořela jako v ustavičném ohni. Soucitný večerní mráz pokryl půdu opět pevným ledovým povlakem. Smrt nesoucí obleva byla opět zastavena na několik hodin na svém pochodu. Když teploměr stoupá a zůstává pod nulou, stává se Yukon proudícím vodním peklem a přináší psím spřežením nevyhnutelnou smrt.

Nemám jasné představy o tom, jak jsem prodělal posledních sto mil cesty. Pamatuji si jen, že jednoho dne opustilo moje spřežení Yukon a vyšplhalo se na břeh. Tam nahoře stál domorodec. Byla to pošta, která

Zasněžený les na Novoměstsku.

mé psy zastavila. Od Eskymáka jsem se dověděl, že Holy Cross leží za nejbližším ohybem řeky. Radostí napolo beze smyslů, běžel jsem ke svým psům. Objímal jsem je a vypravoval jim, že oblevě unikneme a ve zdraví dosáhneme svého cíle. Po několika milích cesty spatřil jsem skutečně misijní budovu. Očekávali mne již. Byl jsem slavnostně uvítán a chtěli mne vésti dovnitř. Vzpomínám si, že jsem řekl: „Nejprve moji psi“ a šel jsem k nim. Opatřil jsem je, jak jsem nejlépe dovedl. Při tom jsem pozoroval, že upadám do zvláštního stavu. Psi, kteří mne obklopovali, jeví se mi jako neskuteční tvorové, podobní více medvědům a slonům.

A pak jsem se octl na čas v nemocnici. Zatím, co jsem tam ležel, zemřelo kolem mne jedenáct pacientů, vesměs na chřipku. Tři dny po mém příchodu do Holy Cross nastala obleva a celý kraj ležel pod vodou. Přišli jsme tedy v hodině dvanácté, díky psům, kteří se poctivě přičiňovali o to.

Unikli jsme hrozící oblevě jen s největším vypětím sil. Mojí pýchou jest, že na této dlouhé, na nebezpečí bohaté cestě, nepozbyl jsem žádného z mých věrných pomocníků-psů.

JEŽÍŠKOVI.

Klema Ptáčková - Pilátová.

Jezulátko, slyš můj hlas,
požehnání Tvoje
provázej mne v každý čas
v moři nepokoje.

V učení mně pomáhej,
k ctnostem veď mou duši,
srdečko mé, Ježíšku,
v lásce pro Tě buší.

Stáňa řídících byl hoch živý jako rtuť. Všude musel být a všechno chtěl vědět. Ke všemu byl hned připravený a odvážlivý. Houpával se nad tůní řeky Vlány. Na břehu nad tůní stála košatá vrba, jejíž větve se skláněly nad vodu. Stáňa vylezl na vrbu, chytil se větve nad tůní a spustil se dolů. Houpal se nad vodou, nic nedbaje, že děti křičí strachem, aby se neutopil.

Doma byl za svoje vzduchoplavecké kousky bit, neboť tatínek takové kousky netrpěl. Stáňě však lákalo nebezpečí, zvláště velké výšky.

Lojzek, kamarád Stáňův, našel v lese hnízdo káně. Přinesl si jedno mladé káně domů a sháněl pro ně potravu — vrabce.

„Ej, Lojzku, na věži, tam bude brablců,“ lákal ho Stáňa.

„Bude, ale jak sa tam dostat?“ povzdechl si Lojzek, hledě toužebně k vysoké báni kostelní věže.

Stáňa se však hned rozhodl: „Počkaj, šak dysi sa nám to podaří.“

Několik dní obcházeli kostel, ale dveře k věži byly zavřeny. Kostelník a zároveň i zvoník — dědeček Struhařovic — byl řádný a svědomitý kostelník. Sloužil kostelu téměř půl století. Byl to úctyhodný stařeček, milé tváře a vlasů bílých jako mléko. Chodíval oblečený ještě „po staru“ v pravém valašském kroji. I ve svém stáří byl čtverák od kosti a žádného nezarmoutil.

Dědeček-kostelník pečlivě zavíral dveře od věže, aby prý se nestalo neštěstí. Kostel stojí naproti škole, děti je tam stále plno a což kdyby některému napadlo vylézt na věž? Snadno může spadnout dolů a neštěstí je hotovo. Děti nejraději lezou tam, kam to mají zakázáno.

Jednou však při pátečním zvonění ve tři hodiny odpoledne zapomněl dědeček zavřít dveře u věže. Odešel a klíč zůstal v zámku. Jak to Stáňa s Lojzkem zjistili, ihned lezli do věže. Panečku, tam bylo vrabců. Samé hnízdo ve spleti trámů. Lojzek zavýskl: „Ej, to bude mět káňa pochůtku na kolik dní!“ Lezli po trámech a za chvíli leželo půl kopy zadušených vrabců na trámě pěkně vedle sebe v řádku. Chlapci by se byli rádi podívali otvorem ve věži po krajině, ale báli se, aby je někdo neviděl.

Nacpali vrabce do kapes, Lojzek i za ňadra a lezli dolů s věže. Schody byly úzké a daleko od sebe. Museli se držet latě vedle nich. Ale nebyli ještě ani v polovici cesty, když tu najednou dveře dole bouchly a klíč v zámku zaskřipěl. Dědeček si vzpomněl, že nezavřel a proto se vrátil, otočil klíčem, dal jej do kapsy a šel na vzdálené pole.

„Staňku, sme zavřeni!“ zabědoval Lojzek.

Bylo tomu tak. Lovci i s kořistí byli v pasti. Co teď? Slezli až dolů, lomcovali dveřmi, ale ty nepovolily.

„Hrůza!“ drkotal mezi zuby strachem Lojzek, „včil tu budem zavřeni až do klekání a já mám pást krávy. Bože, Bože, já dostanu. Ta pagáš brablcí za to nestojí aj s tú káňú.“

Stáňa Lojzka litoval. Sám neměl tolik strachu. Byly prázdniny, do školy se nešlo, tatínek s maminkou byli v Kloboucích, přijdou až večer, tedy pro něho to nebylo tak zlé. Sedli na schody a rozmýšleli se. Stáňovi bylo devět a Lojzkovi jedenáct let. Dali se v té tmě na schodech

oba do pláče a Lojzek vyčítal Stáňovi: „Ty jsi tím vinen, neměls mňa navádat, že sú ve věži brablcí.“

Stáňa se nedal: „Šak si o dva roky starší, mohls mět rozum.“

Pláč je najednou přešel a taktak, že se nepustili do bitky. Začali žduchat jeden do druhého, ale brzy poznali, že jim to nic nepomůže a radili se, jak se dostat ven.

„Víš co, Lojzku? Pojdme zpátky do věže a dŕů zavoláme na nekoho, aby nám otevřeli.“

Lojzek souhlasil: „Možu tak být račí, když dostanu od dědáčka kostelníka pár buchanců, jak doma řemeněm.“

Lezli tedy zpět do věže. Tam byly tři otvory. Snad je někdo uslyší, když budou volat.

Ale zase nová starost napadla Lojzka: „Čekajme, až pujde okolo nějaký múdry člověk. Jak zavoláme na děcka, lebo na nějakú tetku, pobŕíja celú dědinu. My sa odtud' mosíme dostat potichučky, lebo bude výplata doma a aj od velebného pána. V kostele a aj na věži porúčajú oni.“

Čekali chvíli, vyhlíželi z věže, ale žádná důvěryhodná osoba po silnici nešla.

Až tu najednou letí po silnici dcmů s pole Lojzkův kamarád Buček.

„Hej, Bučku, pomoz nám!“ volal Lojzek, „sme zavřeni. Zaleť ke kostelníkovi, aby ti dali klúč.“

Buček se zařehonil: „Ej, jste vy ftáci, nechám vás tam do rána.“ Běžel do dědiny a za chvíli se vrátil: „Hej, ogaři, kostelník nejsou doma, přijdú až večer s pola. Co? Nelúbí se vám tam? Skočte dolu,“ smál se, vida zděšené tváře zavřených. Za chvíli věděla celá dědina, že na věži jsou zajatci. Když hnali kravaři okolo, smáli se a pokřikovali na ně. K večeru hnali krávy okolo také Lojzkův tatíček. Zahrozil k věži bičem a zvolal: „Těš sa, nepodaro, dostaneš dobrú večerú řemenem!“

Slunce zapadalo a ve věži bylo již temno. Večerní stíny ploužily se po trámec. Našim věznům bylo zle. Měli

Tak svit' světlo vaše před lidmi, aby viděli skutky vaše dobré.

hlad, báli se a čas jen pomalu míjel. Slezli ve tmě dolů ke dveřím a dali průchod pláči.

„Jakživ na věž nepolezu, dyby tam aj zlaté prasátko viselo,“ dušoval se Lojzek. Měl strach z té slíbené večeře.

Božka řídících, sestra Stáňova, přišla ke dveřím věže a těšila zavřeně. Ale slyšíc, jak nařikají, sedla na zem u dveří a plakala také. Na štěstí šel dědeček dřívě s pole a k velké radosti Božky otevřel věž. Hoši odtamtud vylítli jako vrabci. V kapsách neměli nic. Mrtvé vrabčáky naházeli za schody a Lojzek prohlásil, že kámi zanese zpět do lesa. Byli vytrestáni pořádně. Jaká byla doma výplata, žádnému se nepochlubili.

* * *

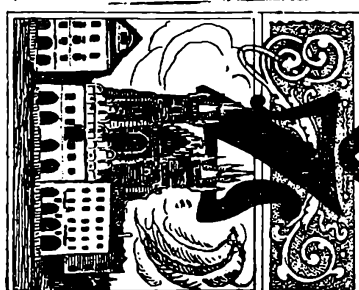
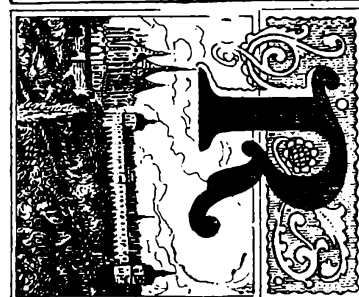
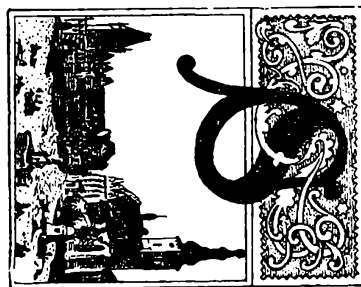
Škola ve Štítné na Vláře je pěkná jednopatrová budova. Před ní jsou dvě květinové zahrádky, ohraničené drátěným plotem. Mezi zahrádkami je ke škole chodník, vydlážděný velkými plochými kameny. V říjnu o státním svátku vyvěsil pan řídící dlouhý prapor.

Stáňovi se to velice líbilo. Stále stál před školou a díval se, jak prapor vesele vlaje. Ale brzy měl radost pokaženou. Zadul silnější větřík a prapor se otočil kolem ozdobných bání v průčelí budovy. Stáňa vzal dlouhé bidlo a snažil se prapor odmotat. Ale nešlo to. Báně byly vysoko, až na střeše. Hoch chvílku přemýšlel, jak se k praporu dostat. Měl šílený nápad. Spěchal do kuchyně, vzal s věšáku klíče od pudy a běžel nahoru.

Ve střeše, téměř pod samým hřebenem, byly dva otvory, světlíky.

Najednou z jednoho otvoru vysune se dětská, kučeravá hlavička a za ní ostatní tělíčko až po pás. Černá očka pátravě hledí po střeše, jak daleko je bání s omotaným praporem. Bylo to asi čtyři metry od otvoru, dole u okapové roury. Stáňa přehlédl vzdálenost a vyhoupl se na střechu. V ruce držel krátkou hůlku. Chytil se okraje otvoru a hůlkou se snažil dosáhnouti prapor. Avšak vzdálenost byla příliš velká na krátkou hůlku.

Odvážlivý hoch pokusil se o nebezpečný kousek. Postavil se na střeše, opřel se hůlkou a opatrnými krůčky sestupoval k bání. Dařilo se mu to, ušel už asi tři metry po střeše. Zastavil se,

sedl na střechu a natáhl ruku s hůlkou. „Snad už dostanu k praporu,“ myslel si, „odmotám jej a zas bude pěkně vlát.“ Ale běda! Jak se natáhl, tělíčko dostalo převahu a hošík se řítíl se střechy. Zamával rukama, pustil hůlku a padáje, chtěl se zachytit okapové roury. Ale pád byl s takové výše příliš prudký, tělíčko se od okraje střechy odrazilo a hošík padl do zahrádky pod oknem těsně vedle ostnatého plotu. Jenom o dvacet centimetrů dále a byl by padl na kamennou dlažbu chodníku. Zůstal ležet jako neživý.

Pan řídící psal právě něco ve třídě v přízemí. Najednou přeletěl podél okna nějaký temný předmět a uslyšel dunivý pád. Vyhlédl oknem, a uviděl Stáňu ležeti u keře mandlovníku. Ihned běžel k němu.

„Bože, Bože, moje drahé dítě!“ vzkřikl a odnesl svého synka do pokoje na pohovku. Hošík ležel bez vlády a oči měl zavřeny. Vypadal jako mrtvý. Mladší pan učitel jel na kole do Brumova pro lékaře. Pan řídící zatím prohlížel synka, zdali nemá nějakou zlomeninu. Myslel, že nebude mít zdravého místečka na těle. Ale nenašel žádnou zlomeninu, ani ránu na těle, jenom čelo bylo odřeno od štěrku v zahradě. Hoch se však stále nehýbal. Rodiče i sourozenci potichu naříkali a loučili se se Stáňou. „Zabil se,“ bylo mínění všech. V tom jejich pláči najednou Stáňa otevřel oči a díval se udiveně kolem sebe.

„Proč pláčeš, maminko?“ ptal se a sedl si. „Co bylo včera?“

Maminka ho vzala kolem krku a líbala radostí. „Kdes byl, Stáňo? Spadls s okna v prvním poschodí.“

„Ne, maminko,“ přemýšlel hošík, „to bylo včera — já jsem vylezl na střechu a spadl jsem. Chtěl jsem se zachytit rýny, ale nepodařilo se mi to. Letěl jsem dolů...“

Po velké mdlobě připadalo mu, že se to stalo včera.

Takový strašný pád a dítěti se nic nestalo. Lékař nenašel ani nejmenší zranění. Zdálo se to býti nemožné, že by spadl až se střechy, ale později přišla do školy selka, která pracovala na poli naproti škole a viděla Stáňu lézt na střechu. Než doběhla ke škole, aby chlapce varovala, tento byl už dole v bezvědomí. Pravila, že to bylo strašné divadlo, když devítiletý hoch šel bez opory po střeše. Mohl svůj nerozumný nápad zaplatit životem.

„Anděl strážný ho zachránil,“ řekl pan řídící a zapsal vše do školní kroniky.

VÁNOČNÍ.

Adolf Trn.

Až nad závějí bílou
stříbrné zvony budou znít,
Ježíšku v jeslích
půjdu se poklonit.

ať láska vroucí vplyne
praménkem do nejmenších cév,
v nás rozplamení
severskou chladnou krev,

Líbezná Jezulátko,
svět bolavý je, plný ran.
Otevři srdce naše,
otevři dokořán,

ať vřadíme se v sboru
pod prapor nových legií,
by lidstvo rozeznalo,
co spasí nás, co zabíjí.

Až nad závějí bílou
stříbrné zvony budou znít,
malému Jezulátku
zástupy jdou se poklonit.

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselský. — (Pokračování.)

Zatím Jim vešel do knihovny, usedl ke stolku a začal pořádati papíry. Brzy zahloubal se do nich s největší pozorností.

Z papírů bylo jasno, že posledním majitelem plantáží kokosových palm, jakož i budov a celého statku byl Američan Smith. Zaměstnával více než 100 nádeníků, najatých na blízkých ostrovech. Zacházel s nimi přísně, ale spravedlivě, to jim však nevadilo, aby za pomoci celých hord domorodých divochů nekořistili z jeho majetku.

Smith šetřil peníze tak těžce tu vydobyté, aby se mohl vrátiti do vlasti a pokojně prožiti stáří u svých dvou dcer, které byly zaměstnány jako učitelky v nějaké tovární škole v Chicagu. Měl našetřeno již na 5000 dolarů, uložených v hotovosti ve skřínce, kromě peněz, jež poslal do banky v Sydney. Začal se ohlížeti po někom, kdo by od něho koupil farmu, když tu jednoho dne jeho loď za bouře ztroskotala a potopila se s celou posádkou. Tím byla pochována také jeho naděje, že by se mohl brzy vrátiti do vlasti. Jakmile se na farmě dověděli o neštěstí bílého majitele, vypukly tam nepokoje.

Tím se končily zprávy obsažené v papírech, ale bylo snadno domyslit se konce bílého samotáře. Zajisté vzbouřenci unesli jej do vzdálených míst ostrova. Nevyhloupili všechno a nespálili budovy buď ze strachu před pomstou bílých na jiných ostrovech, nebo že utekli před

Umělecká skupina. Ale závanem teplého větru se rozplyne — je ze sněhu.

Vánoční mír v lesní tišině.

nějakou příjíždějící lodí. Všechno to se stalo nedávno, neboť poslední zápisky byly učiněny měsíc před příchodem Jimovým.

V ranním úsvitu zaruměnily se již vrcholky palem a Jim ještě seděl skloněn nad stolem. Přemýšlel, jak by odňal Číňanům peníze a poslal je spolu s papíry dcerám bílého majitele farmy.

Nebylo nejmenší pochybnosti, že Číňané peníze ve skřínce našli a podělili se o ně, neboť jen to je pohnulo, že odešli ze skladiště potravin. To vysvětluje také jejich chování k Jimovi. Ale stejně nebylo pochybnosti, že žlutí se rozhodně nepřiznají k loupeži a raději nastaví život, než by si nechali odebrat jediný dolar. V tomto směru znal je Jim dokonale a věděl, že žádný rozkaz tu nepomůže a mohl by velmi snadno stát život jej i Johna.

Mohl sice malý Jim počkati na návrat „Rekina“ a odevzdati celou záležitost kapitánu Wilsonovi, aby ji rozřešil, ale tuto myšlenku mladík hned zavrhl; rozluští všechno sám a před kapitána předstoupí s věcí již hotovou.

„Johne, budeme mít těžkou práci a musíš se dobře sebrat, abys mi pomohl!“

„Co to bude, Jime?“

„Důvěřuješ mně, Johne?“

„Jako vlastnímu synu!“

„Pamatuj si tedy: mnoho se neptat a vykonávat důkladně všechno, co ti rozkáži, třebaš by se ti to někdy zdálo podivné.“

„Můžeš, maličký, na mě spoléhat!“

„Nuže, nejprve půjdeš do skladiště vedle kuchyně. Leží tam v horní přihradě několik štuček kartonu a trochu košil. Odpočítáš třináct košil a z kartonu odstříhneš po třinácti kusech na pokrývky hlavy a na pásy na bedra. Potom v prostřední síni baráků připravíš koupel ze sladké vody s rozpuštěným sublimátem. Až to všechno bude hotovo, dáš mně znamení.“

John dal se hned do práce, aby rozkaz vyplnil. Zatím Jim seděl u okna v knihovně a dával pozor, aby žádný žlutý nevyšel tajně z baráku. Čiňané však, majíce zřejmě špatné svědomí a nevědouce také, co ten malý běloch zamýšlí, přes to, že od rána nedostali ještě jíst, seděli tiše a vyčkávali.

Po dvou hodinách příprav vešel Jim do baráku. Žlutí seděli v kuchyni u stěn skoro tak, jak je včera opustil. — Pohlédli naň pochmurně a nepřátelsky. Ale Jim, jako by toho nepozoroval, promluvil klidně:

„No, chlapci! Vy jste už všichni zdraví a můžete odejet svou cestou. Dnes nebo zítra přijede pro vás ‚Rekin‘ a všechny nás vezme. Ale máte ještě na kůži, na těle a na nohách nákazu. Proto nejprve vykoupete kůži a tělo i hlavu ve sladké vodě a potom půjdete na loď. Dnes jste ještě nejedli, aby každý nejprve vykoupal svou kůži, a potom dostanete jíst. Dnes dostane každý mnoho, mnoho jíst, aby bílý kapitán na ‚Rekinu‘ viděl, že jste již všichni velmi zdraví a velmi silní.“

Žlutí, kteří o koupeli slyšeli velmi neradi, při zmínce o jídle, po kterém přece tak toužili, nepokojně se pohnuli.

Na počátku mysli, že je to nějaká lest malého bělocha. Ale poněvadž věděli, že bílí mají divný zvyk koupati nemocné a tak je očišťovají od nákazy, přestali se obávat. Příjemná představa, že dostanou jíst, mnoho jíst, působila na ně tak silně, že zapomínali na svou nedůvěřivou opatrnost. Jim vyšel na chvíli z místnosti, aby úplně zaplašil jejich podezíravost.

Po krátké poradě shodli se Čiňané v tom, že v papírech nebylo nic o dolarech a běloch nic o nich neví, neboť jinak by přece žádal, aby je vrátili, nechal by je hladovět a hrozil by zbraní. Ba i sám „Zelený Zub“ souhlasil s těmito důvody.

Když se Jim vrátil do jizby, Čai-lin s očima po včerejšku ještě zapuchlýma povstal s místa a pravil:

„Čai-lin bude první koupat svou kůži, ale Čai-lin dostane za to mnoho, mnoho masa a sucharů.“

„Čai-lin dnes moudře mluví a Čai-lin dostane za to mnoho jíst.“

Podubaný obr první putoval do koupele. Dveře do jizby, ve které zůstala celá tlupa žlutých toužících po jídle, John uzavřel závorou, aby nikdo nepozvaný nevyšel předčasně.

Čai-lin velice nerad stáhl

Vánoční poselství.

hadry s hřbetu a drže je v ruce, ponořil se do kotle s vodou, sedaje na dně.

„Tvá hlava musí se také vykoupat od nákazy!“

Žlutá hlava ponořila se na chvílku do vody, ale ta chvílka právě stačila, aby Jim oběma rukama přidržel ji déle v očišťující koupeli — a zatím John vyňal lehce z roztažených rukou špinavé hadry a místo nich dal Čiňanovi novou košili, kartounový opasek a pokrývku hlavy.

Když Čai-lin vyskočil z vody a otevřenými ústy rychle lapal vzduch, Jim stanul proti němu s revolverem namířeným proti šikmým očím a promluvil tiše, ale rozhodně:

„Čai-lin nepromluví nyní ani slova! Řekne-li jedno slovo, ‚Zelený Zub‘ nežije!“

Na takový důvod ústa žlutého obra, otevřená již k protestu a křiku, hned se zase zavřela.

„Čai-lin má rozedrané a špinavé šaty, plné nemoci. Ty šaty Jim hned vyhodí i s nemocí na smetiště. Čai-lin dostane nové, čisté šaty. A nyní může Čai-lin jíst, mnoho jíst.“

John otevřel dveře do druhé jizby, která měla rovněž zamřížovaná okna, a „Zelený Zub“ jako omámený octl se hned uprostřed hojně tu rozložených konserv masových, kondensovaného mléka a sucharů. Dveře se pak zase za ním zavřely na závory.

Hadry Čai-linovy zmizely v jedné ze dvou skříní, stojících v koutě v síni, a nastala stejná koupel druhého Čiňana.

Znovu Jim přidržel žlutou lebku ve vodě a John vyměnil hadry provinilcovy za nový úbor. A než zmatený lupič dovedl vykřiknouti nějaké slovo, octl se mezi suchary a konservami a vedle — Čai-lina.

Potom třetí a čtvrtý a tak až do posledního všichni.

Žádný z nich při rychlém jednání a před namířeným revolverem Jimovým neozval se v síni ani jediným slovem. A později, když jich, oděných v nové šaty, stále více přibývalo v jizbě s jídlem, každému nově přicházejícímu sami dávali znamení, aby mlčel, aby neupozornil zbývající druhy a tak aby všichni již byli stejně oděni i obráni. Při svém lenivém a pomalém myšlení měli naději, že snad není ještě všechno ztraceno; snad běloch převlékl je skutečně jenom proto, aby je desinfikoval, a jejich hadry spolu s dolary zašitými do záhybů a švů vyhodí na smetiště, kde je pak v noci lehce najdou.

Když se poslední žlutý octl mezi svými druhy u jídla, Jim spolu s Johnem vzali balík plný hadrů a odnesli jej do svého příbytku.

Z toho prostého důvodu, že Čiňané byli vysazeni na ostrov beze všech skřínek (ty zůstaly na lodi) a že každé chvíle mohli očekávat návrat „Rekina“ a tím i svůj odjezd, usuzoval Jim, že uloupené dolary zašijí do svých hader. Bylo to tím jistější, poněvadž věděl, že Čiňan za žádnou cenu se neodloučí od získaných peněz.

Výpočty Jimovy se potvrdily. Ze záhybů špinavých hadrů vybrali brzy více než čtyři tisíce dolarů, právě tolik, kolik mělo býti podle účtů ve skřínce.

Tyto peníze, spolu se spořádanými papíry, uložil pak Jim s největší svědomitostí ve skřínce a její víko připevnil hřebíky.

Palčivé slunce chýlilo se již rychle k západu a nastával soumrak, když hlas gongu svolal dosyta najeděné Číňany před budovu.

V nových, čistých košilích, s opasky padajícími s beder a s barevnými pokrývkami hlavy podobali se nyní opravdu lidem. Šli pohromadě a mlčky, s očima zamračenýma. Poslední kráčel pochmurný „Zelený Zub“.

Před verandou pavilonu planul velký oheň, z něhož vystupoval páchnoucí dým. Číňané s úžasem poznali, že na hranici hoří jejich hadry, o kterých doufali, že je v noci najdou na smetisku.

Jim a John stáli na schodech verandy, opření o karabiny. Jim hleděl bystře do tváří shromážděných a mluvil: „Malý Jim nechtěl, aby nemoc z vašich hadrů zůstala v povětří, a proto Jim spálil hadry, které byly včera vaše.“

V té chvíli silný oheň vybuchl plným plamenem, zachvacuje tak všechny kusy šatů k rozhodnému zničení.

Kterýsi ze žlutých nevydržel a skočil k ohni s křikem: „Mé dolary!“

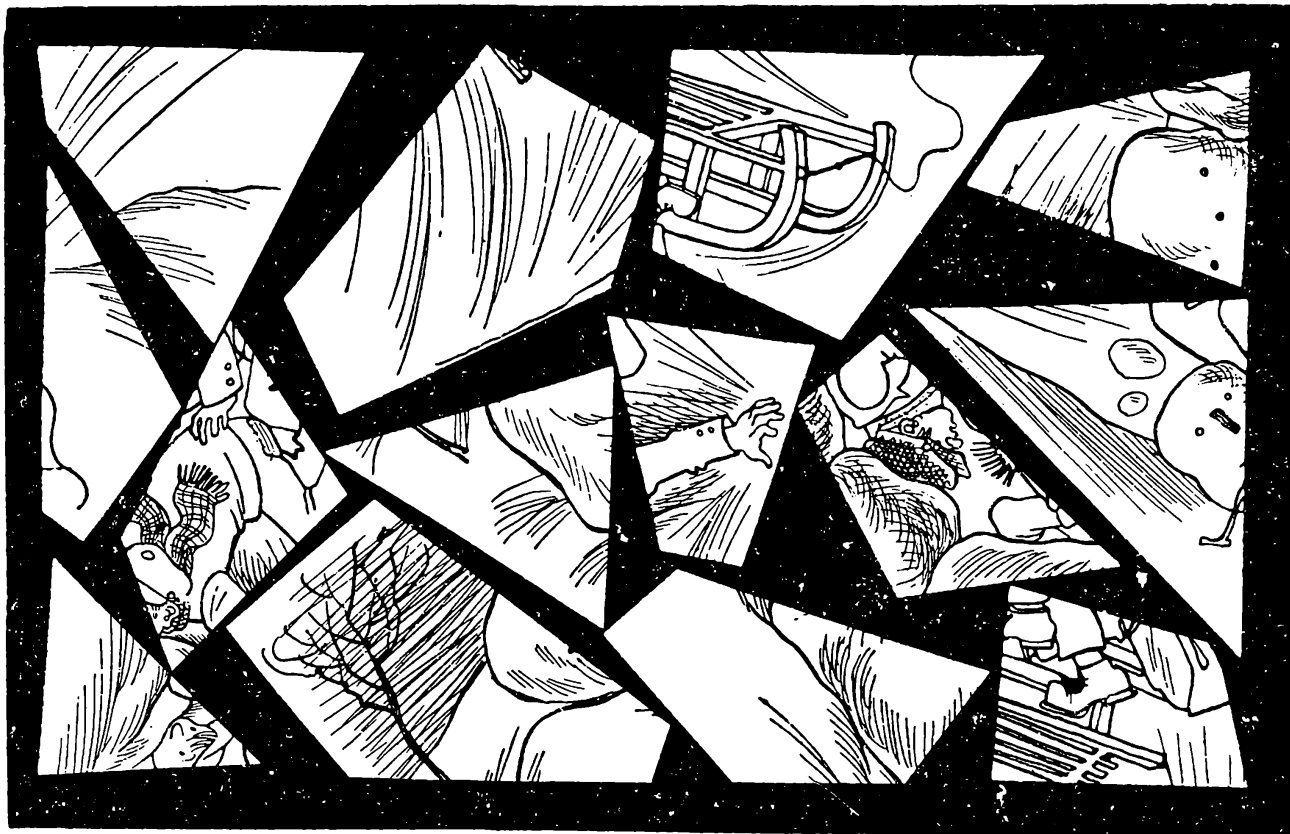
Jim seskočil o jeden stupeň a pozdvihl hlaveň karabiny. A současně z jeho úst jako rána bičem vystřelila dvě slova:

„Jaké dolary?“

Zastrašený zástup ustoupil o krok. Kdyby vyšla najevo krádež dolarů, všech třináct by putovalo v okovech na galeje k těžkým pracím. To věděli dobře, a proto ona dvě slova Jimova tak je porazila. Och, ten malý běloch není jen tak ledajakým tygrem!

Zástup utichl. Ale Jim, jako by skutečně nevěděl, oč jde, ptal se

SKLÁDANKA. Vystříhejte si opatrně jednotlivé dílky a složte je k sobě tak, abyste dostali celek. Složíte-li je správně, obrázek vás odmění, překvapí i rozesměje a připomene příhodu z vašeho vlastního života.

Z hvězdy slunce vzplálo lidem ke spasení, nebe Syna dalo nad zákona znění Panně, Marii ctné, čisté.

po druhé, trochu však méně ostře: „Ty, Ša-Šangu! Pověz hned, jaké to chceš dolary!“

Nyní prodral se před zástup Čai-lin. Chtěl zachránit všechny, jimž hrozila ztráta svobody, a promluvil netázán: „On měl své dva dolary zašité v o-pasku.“

„Čai-lin mlčet! Mluvit bude Ša-Šang!“

Malý Čiňan pohlédl šikmýma očima na Čai-lina a opakoval, chvěje se: „Měl jsem své dva dolary zašité.“

„Měls to říci, když jsem od tebe bral tvé šaty! Teď se dívej, jak tvé dolary hoří!“

Ano, s tím malým nebylo žertů.

Uplynuly ještě dva dlouhé dny, než k břehu Quadalcanaru připlula loďka, spuštěná z „Rekina“. Ukázalo se, že se loď opozdila skutečně jen proto, že byla napadena na širém moři onou divokou bouří.

Malý Jim s Johnem, sotva vystoupili na palubu „Rekina“, předali kapitánovi dřevěnou skříňku, přibitou hřebíky; nahoře na víku byla napsána adresa slečen Johany a Marie Smithovy v Chicagu.

Viděla to celá posádka lodi, vítající radostně oblíbeného zástupce druhého důstojníka. Vidělo to rovněž třináct Čiňanů, oblečených v nové košile, kteří se ostatně nikdy nedověděli, zdali jejich hadry zhořely spolu s dolary, či jen pro desinfekci.

A večer, když už na širém moři malý Jim vypravoval při večeři kapitánu Wilsonovi, kormidelníku Daunovi a několika starším námořníkům, co a jak se přihodilo na ostrově, celá kabina se otřásala jejich zdravým, námořnickým smíchem.

(Pokračování.)

ZE ŽIVOTA PRO ŽIVOT.

STROMEČEK OD JEŽÍŠKA.

Bylo to roku 1917, kdy již i ti nejpřebíranější muži musili do pole. I můj manžel přes svoji roky trvající oční chorobu narukoval a brzy nato byl poslán na frontu. Já s pětiletým synkem jsme osiřeli. Přišlo několik polních lístků, a pak už nic. Byly to tuze trpké chvíle. Bylo nám však souzeno vypít kalich kořkosti až na dno. Téhož roku 20. prosince přišla zpráva, že vojín X, polní pošta atd. je mrtev. Není možno slovy vyjádřiti žal nad ztrátou hodné a drahé nám bytosti. Však to každý znáte. V tom zmatku přišel Štědrý

den. Bylo mně líto synka ten den, když si postěžoval, že nebude mít stromeček, na který se každé dítě tolik těší. Já však pro něco podobného jsem neměla smysl. Měl však stromeček přece jen míti.

Téhož dne večer zabušil někdo na naše dveře. Leknutím trvalo chvilku, než jsem dveře otevřela — nebylo na chodbě po nikom ani památky. Jen u dveří stál malý, vkusně upravený vánoční stromeček. Vedle něho ležel papírek, na němž bylo napsáno: „Stromeček od Ježíška“.

Letos jest tomu již 20 let a přes veškeré pátrání se nám dosud nepodařilo záhadu objasniti. Zbývá proto jen věřiti, že to bylo řízení boží k zmírnění žalu.

M. K., Brno.

VZPOMÍNKA Z DĚTSTVÍ.

Bylo mi 11 let. Za slunného „ostatkového“ odpoledne — tehdy bývalo ještě prázdno — pobíhaly jsme radostně po příkrém svahu nad městečkem. Dosud cítím ten blažený pocit volnosti a sváteční nálady. Srazily jsme se se skupinou chlapců; zábava byla veselejší a veselost se stupňovala v rozpustilost. Budto že jsme byly uraženy nebo nepovšimnuty, oddělilo se nás několik a odešly jsme napravo. Dále jsme šplhaly po příkré stráni a přišly jsme ke skalní studánce, nad níž stál dřevěný sloup s obrazem. Obrázek byl sešlý, jen stěží jsme vyzkoumaly, že je to růžencová Panna Maria.

Toto idylické místo zapůsobilo na mne hlubokým dojmem a silnou přitažlivostí. Druhého dne jsem tam zašla sama. Každá další návštěva stupňovala můj zájem. Zdařilá modlitba končila vždy slibem: „Zítرا zas.“ Tak jsem po odpoledním vyučování konala pravidelné pouti ke studánce, přinášejíc čerstvé květiny k obrazu. Často jsem pocítovala odpor k obtížné a dosti daleké cestě — přes dlouhou zahradu, příkrou vinici a strmou skálu — ale zároveň jsem cítila pobídku nebo výčitku; vždy však zvítězil anděl.

Jedna z těch návštěv mi zvláště utkvěla v paměti: Bylo parné odpoledne. Zmalátněla přišla jsem ze školy, toužíc po chladném klínu stinného trávníku. Ale vědomí slíbené návštěvy skoro mechanicky mě vedlo do zahrady, přes kterou jsem konala své denní pouti. Oblíbené místočko pod stromem mě více než jindy vábilo, ale tajemná moc mě zdržovala:

„Napřed návštěvu!“

„Ale ten kopec.“

„Ale Panna Maria.“

„Dnes ne; není možná, to vedro!“

„Ale Ona čeká; slíbila jsem. Zaletím tam a potom si lehnu.“

„Napřed si lehnu a potom půjdu.“

„Potom se ti nebude chtít.“

„Ale ano, jistojistě půjdu, jen na chvílečku do stínu. — Jak je tu příjemně! Jak je tu dobře!“

„Pojď!“

„Ještě chvílečku.“

„Pojď!“

„Až zajde slunko.“

„Zavolají tě domů.“

„Ani nemohu únavou vstáti.“

„Tedy nepůjdeš?“

Tato palčivá výčitka mnou o-
třásla, ale příjemný pocit odpo-
činku mne poutal k zemi. Roz-

hořena tímto zápasem jsem vyskočila a uhaněla ke skále, odbýti tíživou povinností. Ale na cestě zahradou nový zápas:

„Kytici!“

„To ještě! Až zítra!“

Ale kopretiny hleděly na mne tak vyčítavě, že jsem zavřela oči. „Dnes ne!“ Ale musela jsem je otevřít a zas ty výčitky kolem. Zlostně jsem utrhla několik. „Ale více nic!“ A skokem dál. Ale zvonky dnes krásnější než jindy, přímo křičely: „Vezmi nás!“ Tu jsem již neodolala. Vší silou vysmekla jsem se z objetí svůdcova a květiny utrhla. Vtom jsem pocítila blaženost, která mne odměnila za urputný zápas. Únavu vystřídala svěžest, že mi nebylo již obtížno natrhati květin více než jindy. S radostí jsem spěchala k obrazu, kde jsem se pomodlila s nebývalou vroucností a v blaživém uspokojení jsem obnovila slib denních návštěv.

Nemyslíte, děti, že zde účinkovaly dvě tajemné ruce, z nichž jedna táhla duši dítěte k dobrému skutku a druhá zbraňovala? Jemná ruka andělského vůdce a násilná ruka závistivého svůdce? A jistě to byl velitelský pohled mateřských očí nebeské Matky, který odzbrojil násilníka, že se mohlo dítě vysmeknouti z jeho drápů. A ještě i potom se pokusil aspoň zmenšit dobrý skutek a zamezit aspoň „kytici“.

Než vítězství jedno dopomáhá k druhému, milost získává novou milost. Odměna dobrého skutku je vnitřní uspokojení, blaženost duše. Bylo to mateřské objetí nebeské Matky. Stojí to za to, děti!

Učitelka.

Na vánoční koledě.

SKRÝVAČKA.

Kde je třetí gratulant?

OKÉNKA DO SVĚTA.

ARCHA NOEMOVA MOHLA POJMOUT VŠECHNO TVORSTVO. Brněnské Lid. noviny přinesly delší zajímavou úvahu, jež početně dokazuje, že Noemova archa byla prakticky zcela možná. Dle naší míry měla archa asi 180 m délky, 30 m šířky a 18 m výšky. Prostor byl rozdělen na tři paluby, takže celková ložná plocha byla 16.200 m čtver. Na jeden čtver. metr lze počítati zatížení asi 2 tuny. Byla by tedy tonáž archy 32.400 tun, čili tolik, kolik měla kdysi největší loď světa Mauretania. Na světě je podle dra A. R. Wallace 1700 druhů zvířat, 10.087 druhů ptáků, 987 druhů plazů a 100.000 druhů hmyzu. Podle Písma sv. bylo ode všech

druhů pár a od čistých zvířat sedmero. Celkem by bylo umístěno 3400 druhů zvířat (počítáme-li 1 a půl čtver. m ložní plochy pro jedno) asi ve spodní části archy, v druhém prostoru byl by hmyz a plazi (na 200.000 hmyzu a 1974 plazů). Noe sám se sedmičlennou rodinou mohl bydleti v třetím prostoru s ptactvem (asi 20.174 ptáků), které mu zpívalo. Prostory bohatě stačily i pro zásoby potravin na celý rok. Bylo tedy umístění všech druhů živočichů na zemi žijících zcela dobře možné. Divíme se ovšem, jak dovedl jednoduchými nástroji postaviti lodního obra, velkého jako největší loď světa z r. 1907 (Mauretania) a polovičního jako div nejmodernější techniky Queen Mary. Podivujeme se dále schopnosti Noeho, když bral na loď zásoby potravin pro 225.548 živočichů a když je se svou rodinou vyživoval a ošetřoval téměř po celý rok. Ostatně — končí list — egyptským pyramidám se také dnes obdivujeme a těžko si dovedeme představit jejich stavbu před několika tisíci lety...

PROČ JE MOŘSKÁ VODA SLANÁ ?

V min. čísle jste o tom četli pověst, jakou si vykládají Arabové. Učenci vysvětlují věc ovšem jinak. Dle nich byla naše země v dávnověku tak horká, že mnohé tuhé látky byly docela rozžhaveny a také ve stavu plynném. Když země vychlázala, vodní páry srážely se v mlhy a deště a tyto s sebou přinášely velmi mnoho solí obsažených v ovzduší. Řeky přinášely do moře velké množství rozpuštěných solí. Voda se vypařovala, vítr zahnal vodní páry do studenějších krajů, kde se tyto srazily v dešť. Voda potoků a řek znova do sebe rozpouštěla četné horniny a přenášela nové zásoby soli do moře. Voda mořská sice se vypařuje, avšak sůl v ohromné mořské nádrži zůstává. Když moře po odlivu klesne, slunce vodu odpaří a bílý solný prášek pak vítr odnáší do povětří a deštěm opět dostává se sůl do moře.

DO PAMÁTNÍČKU. Nečiniti zlé, jest dobře, nechťiti zlého je ještě lepší. — Lépe dvakrát se tázati, než jednou zle udělati. — Kdo chce mnoho věděti a znáti, musí se na všechno pilně ptáti.

NOVÝ ROK.

Ťuk — ťuk! Kdo tam?
Otevřít mám?
Růžové pacholátko,
sladké jak cukrlátko
sotva se země
dotýká jemně...

K. P. Květenská.

Na mne se dívá,
prstíčkem kývá,
šeptá: „Jsem Nový rok“ —
k redakci míří krok,
„Andílku“ psaníčko nese
v radostném plese.

OŘÍŠKY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK

ze 4.—6. čísla zašlete společně do 10. února 1938 na adresu: Em. Masák, katecheta a redaktor Anděla Strážného, Brno-Židenice.

*

13. PŘESMYČKY (míst. a vlast.).
Kl. Gabriel, Boršice.

- a) PRODÁ KRÁM.
b) MARTA MÁ SOŠKY

14. REBUS (čas.).
Hruboš Fr., Veletiny.

$\frac{O}{R}$ + NĚ

15. SOUZVUČKA.
J. Z. Zuk. — Lídě B.

Chlapci proudem slzy tekou
nenašel Anděla Strážného v

16. ZÁMĚNKA.
A. Závodný.

S „a“ na smrt odsoudil on Krista,
s „“ v letadle musí býti dozajista.

17. ČÍSELKA.
Jos. Sobolovi — Marie Jordánová.
1234567 cti netratí,
632 15 47, to se zlatem neplatí.

18. PŘESMYČKY (čas. náb.).
Kloudovi — Štěpánek.

a) ČERVENÝ DĚŠŤ.
N = R

b) V. OCEAN.

19. REBUS (přír.).
Jar. Strnad.

20. RODOVKA.
J. F. Bužek, Místek.

Sněžných plání na severu,
na jihu „ten“ středem je;
členkou národa „ta“ věru,
neb se hodně tancuje.

21. REBUS.

Ivančickým věnuje Anděla.

S B 50 Ý K
T TROU

22. RODOVKA.
Frant. Holář.

„On“ řeka naší republiky,
„ona“ potřebna pro obchodníky.

23. RODOVKA.
Š. O.

On — ruští letci jej přeletěli,
ono — rolníci na něm zas práci měli.

24. PŘESMYČKA (místop.).
J. Pavlíček, Jamné.

PIŠ — BRKEM.
(m = l)

25. ŠNĚROVAČKA.
Všem — M. Nováček.

B T Ž I M E Ý A Y L E M O P
Ě O S Í J L L N U M A L O U

26. ZÁMĚNKA.
Karel Brátka, Třebíč.

S „v“ domovem jejím les bývá,
s „s“ na obloze večer bývá.

27. REBUS.
„Hlučičák.“

CCC 50 100

28. PROTIVKY (zeměp.).
B. B., Medlánky.

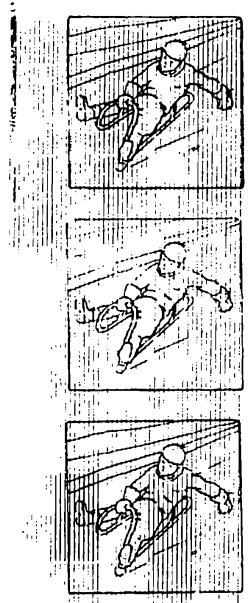
1. ŘÍDKO VAŘÍ
2. VY, PANÍ!
3. NÍZKÉ CLO.
4. PRESIDENTOVA LOUKA.
5. KACHNO, MÉNĚ!
6. LICHŮ ŘEŽ!
7. SRNČÍ NÁSEP.

29. PŘESMYČKA (fys.).
J. Čírž.

MĚLO KARTY.

30. HÁČKOVKA.
Lidka Stehlíková, Bojanovice.
Vnučka babičce „bez háčku“,
že jí vlasy „s háčkem“.

Dolný Kubín na Oravě (Slovensko): Žactvo měšťanské školy pěstuje blahodárny zimní sport. Pojdte též mezi nás!

ZE STRÝČKOVY MOŠNIČKY.

SOUCITNÝ. Tetínka má před postelí rozprostřenu kůži bernardýna. Maiý Jeníček povídá: „My máme doma také takového psa, jenže jsme ho tak do široka nerozšlapali.“

CHUDÁK PTÁČEK. Karlík na procházce městským sadem uvidí ptáčka. „Koukej, maminko, tamhle na stromě sedí ptáček — chudinka — jaký ubožáček — dej mu papat, vždyť nemá, maminko, ani na klec!“

ZE ŠKOLY. Pan učitel poslal Vojtu do dřevárky, aby se podíval, je-li tam nějaká bedna. Vojta se vrátil a povídá: „... sím, pane učiteli, bedna tam není, ale je tam ‚kisna‘.“ (Žáci v Částkově.)

ZNÁ SE. Učitel: „Jmenovals všechna domácí zvířata a jen na jedno jsi zapomněl. Má kostrbatou hlavu, nenávidí koupel, bývá vždycky špinavé... No, uhodls už, Toníku?“ — Toník (stydlivě): „To jsem já.“

VÝSLEDEK I. HÁDANKÁŘSKÉHO TURNAJE.

Prvního turnaje zúčastnilo se přes 900 luštitelů. Prvenství počtem i úspěchem v luštění dosáhli tentokrát žáci a zvláště žákyně z *Kralup nad Vltavou* (36), po nich *Hranice* (26) a vnitřní *Brno* (22). *Třebíč* je letos na 4. místě (19), na 5. pak *Komárno* (16). Dalšíh turnajů a celoroční soutěže o hlavní ceny mohou se ovšem zúčastniti i ti, kteří neposlali luštění z I. turnaje. Pamatujte, že jen vytrvalost přináší ovoce! — K odměně byli vylosováni: St. Různar, Benešov. A. Růžičková, Vel. Bílovice. J. Matoušek, Bílsko. M. Kakáčová, Blansko. F. Krajíček, Bohdaneč. V. Lekavý, Dol. Bojanovice. F. Grmolec, J. Pavlík, Brno. J. Treutler, Brušperk. Mar. družinka v klášt. Sester Nejsv. Svátosti, Čes. Budějovice. K. Lysáková, Bylnice. B. Vysloužil, Čehovice. L. Hlaváčková, Černovice. L. Novotná, Drásov. J. Zástřešek, Heršpice u Slavkova. F. Hrdina, Hluk. M. Kudělková,

Hodslavice. O. Burdák, Horka. V. Bezděková, Uh. Hradiště. E. Schreiber, Hrachoviště u Třeboně. M. Gallová, M. Peroutková, Hranice. O. Smělý, Hrubčice. F. Čabelka, Chotěšov. R. Prokšová, Chrlice. Z. Řičánek, Ivanovice na H. J. Vyskočilová, Jaroměřice n. Rok. R. Skoupý, Jevíčko. M. Palán, Jihlava. J. Škrobánek, Jindřichov u Hranic. A. Štěpánek, Juliánov. F. Galatík, Karolín. M. Labounková, Kníničky u Olomouce. A. Mikuličová, Kobyly. M. Doleželová, Kojetín. A. Králová, Komárno. M. a V. Šárovy, Kozomín. M. Ričková, Král. Pole. V. Horáková, E. Hudcová, Marion Felix, Kralupy n. Vlt. V. Mayer, Kroměříž. J. Vadura, Mor. Krumlov. J. Maňoušek, Kuničky. K. Vránová, Kunkovice. A. Škarda, Kylešovice. N. Janečková, Vlach. Lhota. A. Ouředník, Libějovice. J. Trávníček, H. Lideč. J. Doupovec, Líšeň. (Ostatní příště.)

Časopis „Anděl Strážný“ vychází každý měsíc mimo prázdniny o 32 stranách. Celoroční předplatné 8 Kč, s povídkovou přílohou 12 Kč. Za redakci odpovídá Emanuel Masák, Brno-Židenice. Svým tiskem a nákladem vydává Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice čis. 19-21. Výhoda novinové sazby přiznána výnosem Ředitelství pošt a telegrafů, Brno, č. 80069-VI. ze dne 14. X. 1925. Časopis je podáván u pošt. úřadu Brno 2

Andelstrážník.

Mám kočičku, mám...
(Viz básničku na str. 162.)

MÁM KOČIČKU, MÁM...

J. Ž.

Mám kočičku, mám,
zvyky její znám:
jednou nepříjemně mňouká,
jindy si zas hezky brouká,
mám kočičku, mám,
někomu ji dám.

Mám kočičku, mám,
chutě její znám:
jednou myšku někde honí,
jindy zas jí mlíčko voní,
mám kočičku, mám,
někomu ji dám.

Mám kočičku, mám,
rozmaz její znám:
jednou náchylná je k hraní,
jindy zase drápkem raní,
mám kočičku, mám,
někomu ji dám.

Mám kočičku, mám,
spády její znám:
jednou doma vysedává,
jindy toulky vyhledává,
mám kočičku, mám,
komu z vás ji dám?

CO VYPRAVUJE PĚTIKORUNA. Josefis. — (Pokračování.)

VI.

Z ruky staré žebračky dostala jsem se pak do mnoha rukou, ale o těch lidech neumím mnoho vyprávět, co by vás snad mohlo zajímat. Jednoho dne jsem se však octla v ručce hezké, kudrnaté a veselé holčičky, která žila v přepychu. Její rodiče byli velice bohatí a vyplnili každé její přání. Jmenovala se Milada, ale protože byla jedináčkem a rodiče ji milovali nade všecko na světě, říkali jí Milenka. A Milenka dělala také svému jménu čest. Byla milá ke každému, pro každého měla laskavé slovo a vzdor tomu, že byla bohatá, nevěděla vůbec, co je pýcha. Byla jsem dosti dlouho v její kapsičce, ale nikdy jsem od ní neslyšela, že by si na něco stěžovala nebo že by byla s něčím nespokojena. Skutečně, byla to taková hodná a milá dívenka, že ji ani dosti nemohu vynachváliti.

Jednoho dne nastal v celé rodině jakýsi ruch. Kuchařka vařila a smažila, cukrář donesl dorty, čokoládu a cukrlátka, ve velkém saloně se leštily parkety a celý se jaksi divně, zcela neobyčejně zdobil. Uprostřed stropu visel veliký lustr se 12 lampami. Od každé šel velký papírový, barevný řetěz k protější stěně. Nábytek byl všechen vyneseno do vedlejších pokojů, jen do kouta u okna bylo postaveno velké piano. Kolem zdi byly nastaveny židle. Každá byla ozdobena papírovými květinami a třapci. Bylo mi to všechno divné. Mrzelo mě hlavně to, že jsem na to nemohla přijíti, co se to vlastně v domě děje. Konečně jsem se to dověděla. Přijela jakási tetinka na denní návštěvu. Milenka jí vypravovala, že dnes odpoledne bude zase u nich jako obyčejně masopustní, dětský domácí ples, a to jen pro děti, s kterými chodí do školy. Očka jí jen zářila. Zatleskala ručkama a volala: „Ach, tetinko, kdybys ty jenom věděla, jak se již těším. To bude veselo. Slečna učitelka, co mne učí na klavír, slíbila, že nám sama přijde hrát a aby se nám to lépe tančilo, že pozve i své dva synovce, kteří hrají výborně na housle. Představ si jen, jaká to bude krásná hudba!“ Tetinka byla ráda, že přijela právě v den plesu a může se podívat na tu točící se drobotinu.

Komu se tohle ještě nestalo při sáňkování?

Slečna učitelka zasedla ke klavíru, její synovci si zladili housle a již se ozval pokojem líbivý, melodický valčík. Dvojice dívek vznášely se jako lehcí motýlci. Tanec střídal tanec a veselice byla v plném proudu. Milenka se snažila, aby všechny své milé hosty v tanci vystřídala.

Nyní vešli do pokoje Milenčini rodiče. Oba byli milí jako jejich dceruška. Za nimi nesla služebná zákusky, cukroví a jakýsi nápoj. Nevím, co to bylo. Nastala malá hostina. Rodiče i Milenka všechny pobízeli k jídlu. Když se všechny dívky posadily na židle, stojící kolem zdí, ujal se Milenčin tatínek slova. Mluvil velice krásně a dlouho, proto jsem si nemohla všechno zapamatovat. Co ještě vím, to vám povím.

Služebné donesly dva koše. Byly v nich dárky pro děti. V jednom byly jakési maličkosti pro děti bohaté, v druhém byly větší balíčky, myslím, že s látkami, pro děti chudé. Při rozdávání balíčků pravil Milenčin tatínek toto:

„Vezměte si, milé děti, malý dáreček z Milenčina plesu. Cosi mě dnes nutká, abych vám pověděl, proč dovoluji své dcerušce, aby vás každý rok na něj pozvala. Sám jsem jí dal k tomu námět z vděku za dobrodiní, kterého se mi zde před 25 lety rovněž na domácím plese dostalo.

Odpoledne se rychle blížilo. Milenka nemohla radostí ani obědvat. Ode všeho si vzala jen malý ždibeček, proto se jí zdálo, že dnes trvá oběd věčně. Hned po jídle ji vychovatelka oblékla, aby byla připravena ku přijetí svých spolužákyň.

Kolem jedné hodiny se začaly tanečnice scházet. Bylo vidět, že jsou z různých společenských tříd, z rodin bohatých i chudých. Milenka nevybírala, ale pozvala všechny. Děti z lepších rodin přišly v maskách nebo hedvábných šatečkách, měly naondulované vlasy a velké stuhy v nich. Děti chudé, kterých bylo mnohem více, přišly oblečeny zcela jednoduše, některé i v zástěrkách.

Milenka vítala všechny stejně, na každou dívenku se usmála, každé řekla něco pěkného na uvítanou. Připadala mi jako sedmikráska. Měla zcela jednoduché bílé šatečky s růžovým hedvábným pásem, na hlavě měla věneček ze samých umělých sedmikrásek.

Brzy byly všechny pohromadě.

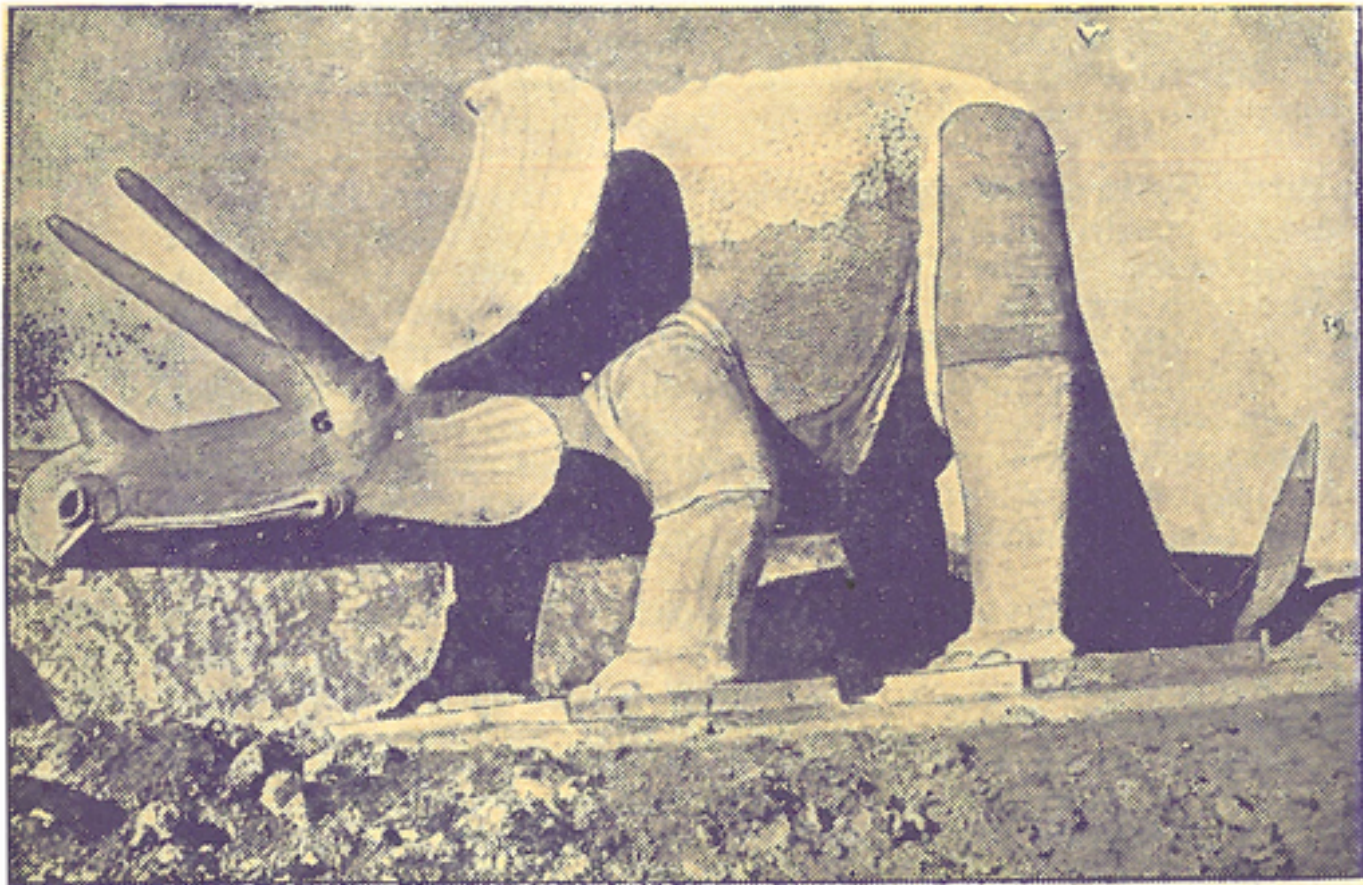

Tento dům a veškerý můj nynější majetek nepatřil mým rodičům, protože jsem byl chudým sirotkem. Otec byl obyčejným továrním dělníkem a brzy zemřel. Matka byla švadlenou a po otcově smrti musela sama vydělávat. Býval jsem veselý chlapec a ve škole dosti chytrý. Často pomáhal jsem dělati úkoly Jardovi Skalickému, bohatému chlapci, kterému nešly do hlavy hlavně počty. Tak jsme se spřátelili. Chodíval jsem často k němu na návštěvu, a to sem, do tohoto domu. Jednou přišel Jardův otec na myšlenku, že bychom mohli udělat dětskou veselici, na kterou by si Jarda mohl pozvati všechny spolužáky. Bylo to tehdy pěkné, podobné jako dnes zde u vás na plese. Bylo nás tu asi 40 izletých chlapců. Najednou si Jarda vzpomněl, že bychom si mohli trochu zahrát míčem. Přinesl jej a vyzval mě prvního, abych si s ním házel. Najednou Jardovi míč upadl a já jsem se chtěl pro něj rozběhnouti. Chtěl mi v tom zabrániti, ovšem jen ze žertu, a nastavil mi nohu, abych zakopl a nemohl daleko utíkat. Nešťastnou náhodou se mi svezla noha, upadl jsem a zlomil jsem si pravou ruku. Bylo po veselici. Jardův tatínek mne naložil na auto a vezl do nemocnice. Mé zranění bylo těžké, ruka se nedala zachránit, neb jsem dostal kostižer a ruka mi musela býti uříznuta. Bylo to hrozné pro maminku, pro mne i pro Jardu.“

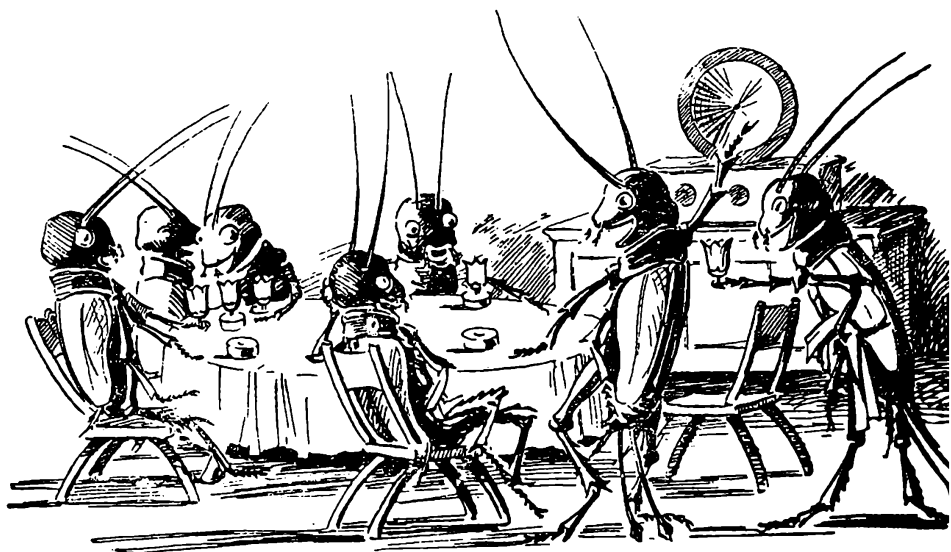
Pán se odmlčel. Podívala jsem se na něj trochu lépe a viděla jsem, že má skutečně jen jednu ruku. Děti poslouchaly napjatě, ani se nehnuly. Za chvíli povídal Milenčin tatínek dále:

„Zanedlouho jsem byl z nemocnice propuštěn. Ten čas byl tou nej-

Netvor z pohádky.

smutnější dobou v mém životě. Pozbyl jsem ruky a mimo to následovaly pro mne dva pohřby. Zemřely dvě bytosti, které jsem měl na světě nejraději. — Nejprve krácel jsem za rakví své drahé maminky a pak jsem doprovázel ke hrobu milého přítele Jardu. Dostal silný zánět plic a nebylo pomoci. Jardovi rodiče neměli jiných dítek kromě Jardy. Vzali si mne tedy

Hostina cvrčků.

za vlastního ze dvou důvodů. Předně se mi chtěli odměniti za to, že jsem Jardovou vinou přišel o ruku, a za druhé chtěli ve mně míti náhradu za svého jedináčka Jardu. Po době velké bolesti a těžkého smutku zasvitlo mi slunečko radosti. Moji pěstouni a zároveň i největší dobrodinci již nežijí, ale stále na ně vzpomínám a modlím se za ně, protože jsem jim hluboce vděčen za vše, co mám. Na jejich památku dovoluji proto své dcerušce Milence, aby uspořádala každý rok domácí ples pro své spolužákyně, jako druhdy Jarda veselici pro své spolužáky. Vezměte si, děti, z mého vypravování příklad. Hledte, dnes jsem bohat, ale nestydím se za svůj chudý původ. Vy chudé, nestyďte se nikdy za svou chudobu a vy bohaté, nepohrďte nikdy chudými. Jestliže někdy někomu třeba i nevědomky ublížíte, hledte mu vše nahraditi, tak jak se zachovali ke mně Jardovi rodiče. A přijmete-li někdy od někoho nějaké dobrodiní, třeba i zcela malé, nikdy na to nezapomínejte a buďte svým dobrodincům do smrti vděčni. Nyní se bavte dál, půjdu po své práci.“

Děti pohlížely na Milenčina tatínka s úctou, Milenka s láskou a já jsem měla vřelou touhu octnouti se v jeho levé ruce, abych ji mohla políbiti, neb šlechtnost jest nyní ve světě vzácná a tento dobrý pán jevil se v mých očích jako vzor veškeré šlechtnosti.

JIRKA A ZABIJAČKA.

K. Květenská.

Jirka dnes pro zabijačku
nedbá ani na klouzačku!
Ta prý počká na rybníce,
dneska ovar, jaternice,
srdce, játra, ouško k tomu,
nepustí ho na krok z domu,
nepustí ho na krok z vrátek,
veliký vždyť u nich svátek!

Kolem kotle s mlsnou tváří
Jirka tančí, skáče, září,
mastnotou mu svítí líce,
baští ovar — jaternice,
talíř křenu — chleba kus,
máš chuť, Karle? Pojď a zkus,
že je naše zabijačka
stokrát lepší než klouzačka.

VZPOMÍNKY NA HODNÉHO ČTENÁŘE ANDĚLA STRÁŽNÉHO.

P. Alois Pokorný, CSSR.

Ve středu dne 10. listopadu 1937 byl útulný kostelík sv. Rodiny v Brně na Sirotcí ul. svědkem dojemného loučení se zemřelým 13letým hochem Jindřichem Kubičkem. Uprostřed kostela stála bílá rakev v plápolu svíc, v záplavě věnců a kytic se samými bílými květy — myslím obraz duše, která se vznesla jako bílá holubička k nebi. Kolem stáli kněží, zarmoucení rodiče se slzami v očích, jeho sourozenci, spolužáci a mnoho, mnoho dobrých lidí.

Dojemně zněly kostelem modlitby, dojemně zazníval s kůru zpěv jeho spolužáka, dobrého zpěváčka:

„Letěla bělounká holubička,
potkala bílého andělíčka.
Duše z těla — kam jsi chtěla?
Chtěla jsem doletět do nebička.“

Doprovázely ho modlitby církve sv., doprovázely ho modlitby a soustrast přítomných až na hřbitov — v naději na radostnější shledání.

Většina z vás ho neznala, než Jindřišek rád čítával váš krásný časopis a též ochotně dal se vésti svým andělem strážným po cestě k Pánu Bohu. Chci proto aspoň několik vzpomínek zde uvést na milého Jindřiška.

Narodil se 31. března 1925. Jeho páni profesori, kteří ho jen rok mohli vyučovat, říkali o něm po jeho smrti: „Byl to zvláštní hoch, jiný než druzí svým milým chováním, tichostí, úslužností, jenže byl tělesně slabý.“ — A kdybyste ho byli znali, viděli byste slabého, bledého

Jindřišek s maminkou.

(Obrázek k vedlejšímu článku.)

hošíka — ale přítulného srdce, výrazných, velkých očí, jimiž takřka zářila jeho dobrá, čistá duše. Často pohrával úsměv na jeho rtech.

Zbožní rodiče vedli ho záhy k učení i ke zbožnosti. A Jindřišek nedal se mnoho nutit. Zvláště jako student pečlivě si pracoval úlohy a ještě v poslední těžké nemoci vypytaval se svého přítele Slávka, co měli ve škole a pokud mohl, psal si pěkně úlohy.

Řekl bych, že vždy větší láska k Ježíškovi to byla, která ho nutila k této svědomitosti. Když ve své nemoci si vystři-

hoval betlem, pravila mu jedna známá slečna: „Vždyť se do toho tak nežeň, sic tě to omrzí. Mně se to také tak stalo, když jsem se do něčeho příliš horlivě pustila.“ A Jindřišek jí řekl: „Ale zda jste tu práci také obětovala — zasvětila Pánu Bohu?“

Nemyslete, že to byl nějaký kluk — nešika. Byl velice podnikavý. Zvláště se mu zamlouvalo strojnictví a budí podiv, jak dovedně sestavoval z Merklinovy stavebnice i složité stroje.

Ježíška měl Jindřišek opravdu rád. Když mu bylo něco přes 6 let a naučil se psát, napsal si několik vět jako kázání, naučil se je a pak dětem kázal. Stoupl si na vyvýšené místo, děti se pomodlily Otčenáš, pronesl svoje kázání a pak se zase pomodlily Otčenáš.

Ještě mu nebylo celých 8 let, když šel po prvé k sv. přijímání. A potom chodil často. Brzy zatoužil i ministrovat. Proto při bohoslužbách a pobožnostech v kostele hleděl se dostat k nejblíže koltáři a velebnému pánu. Ministrovat začal ve 3. třídě a pak chodíval k sv. přijímání denně. Ráno pravidelně kolem 1/27. hodiny již běžel do kostela. Ač byl dost bázlivý, přece se nedal zdržet ani v zimě tmou a chladem. Běžel statečně středem liduprázdné ulice. Lidé již ho poznávali po chůzi a říkali mu Budíček.

Ve svých modlitbách nemyslel jen na sebe, ale i na jiné. Kdysi se smluvili se sestřičkou Mařenkou, že se budou v noci, až všechno utichne i rodiče usnou, modlit spolu za hříšníky a také to dle možnosti činili. Pravil, že se mu zdálo, že byl vyslyšen. Říkal: „Když je mi něco těžkého, tak se pomodlím a pak již to jde.“ Svoji nebeskou Matičku rád pozdravoval Zdrávasem.

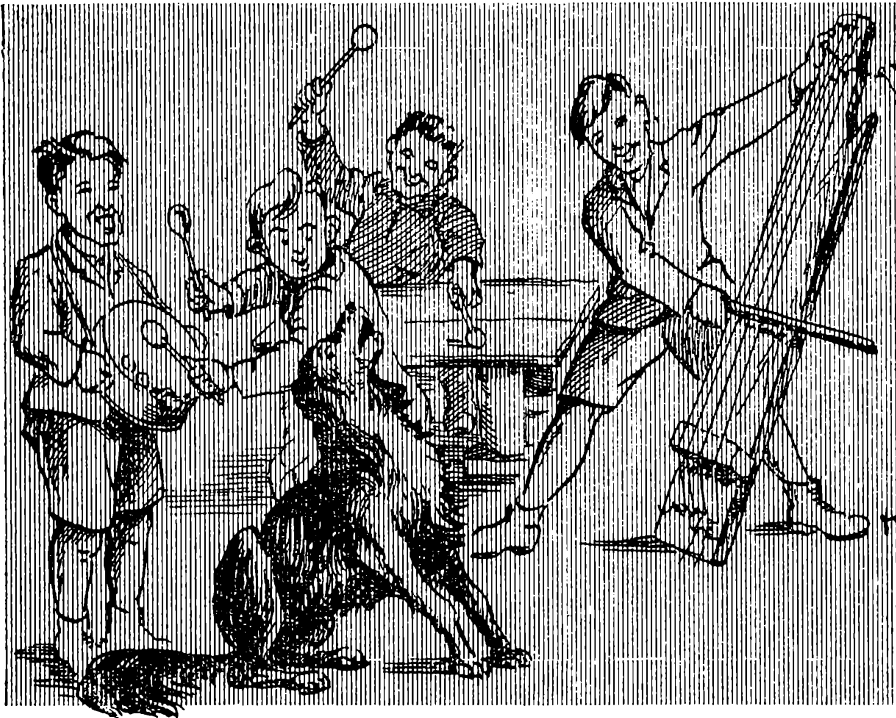
Dobré své rodiče měl velice rád. Když otec slavil 50. narozeniny, napsal rodičům toto krásné vyznání a dal jim toto krásné vysvědčení, které mi ukazoval: „Každé dítě má míti rádo své rodiče. Já je miluji a modlím se každý den, aby mně je Pán Bůh dlouho zachoval. Rodiče, to je ten největší poklad na zemi. Děkuji Pánu Bohu za tu lásku, že mi dal rodiče, kteří mne k Němu vedou a učí mne Boha znáti. Tatíček jest velice hodný a zbožný, je jistě nejlepší ze všech tatínek. Mamička má nás mnoho, a přece i mne má tak ráda, jako bych byl sám.“

Své bratříčky a sestřičky měl rád a rád se s nimi dělil. Když již povstala nějaká ta vojna, brzy byl zas mír. Nejvíce ho zlobilo, když mu ti malí rozházeli jeho stavebnice a hračky. Všecko chtěl míti urovnané a na svém místě. — Zvláště se sestřičkou Mařenkou si dobře rozuměli a Mařenka se za Jindřiška v jeho nemoci mnoho modlila a oběti přinášela, na př. nechtěla jísti sladkosti, jen aby bratříčkovi vyprosila pomoc. Ráda mu i posluhovala. Jeho spolužák Jaroslav o něm napsal: „Chodil jsem s Jindrou od první třídy obecné školy a měl jsem ho vždy rád. Býval veselý, dobrosrdečný, měl milou povahu.“

NEMOC A SMRT.

Zatím nemoc hlodala na jeho útlém těle. Silná srdeční vada působila mu obtíže a přinášela i nechuť k jídlu.

Dal se horlivě do studia, ale ani nedokončil první rok. Na konci dubna po namáhavém školním pochodu vrátil se domů celý zničený. Srdce

„Divná muzika“.

voda. Byl to malý trpitel. Co asi zkusil bolestí? Celé noci nemohl spát. Většinou proseděl u stolečku na proutěné židli obložen peřinami.

U Ježíška hledal sílu. Obvyčně dvakrát za týden přijímal dobrého Přítele dítek v nejsvětější Svátosti.

Dojemné bylo poslouchat, jak upřímně a důvěrně modlil se k Ježíškovi, jak s ním rozmlouval a o pomoc prosil. Sám si sestavil nověnu k Ježíškovi a jak vroucně se jí modlíval! Když tak rozmlouval s Ježíškem, sklonil hlavu, položil ji do rukou, v nichž držel křížek, a prosil Ježíška za pomoc a obětoval mu svou práci i své utrpení.

Své bolesti rád obětoval za jiné. Často se ptal: „Za koho mám dnes svou nemoc obětovat?“ — Činil tak zvláště za lidi, o nichž věděl, že Ježíška nemají rádi a nechodí do kostela.

Pojal úmysl sestavit pro Ježíška na vánoce hodně pěkný betlem. Ve své hlavičce vytvořil si podrobný plán, jak bude tento betlem vypadat. Mnoho o tom přemýšlel i v noci, když nemohl spát, a rodičům své plány dopodrobna vykládal. Tatíček mu kdysi řekl dost přísně, aby toho již nechal, že pak pro samé starosti nemůže ani spát. Tu si pak stěžoval: „Ježíšku, oni mi nerozumějí. Já to přece dělám jen pro Tebe.“

Pustil se do práce. Nejprve zasvětil Ježíškovi svou práci a potom byste viděli, jak dovednýmá ručkama, ač slabý, vystřihuje různé kresby a jak je sestavuje a jak ponaáhlu vyrůstají úhledné domky, vysoké kostely a vkusné hrady a zámky. Svou práci již nemohl dokončiti, ale Ježíšek jistě odměnil jeho dobrý úmysl.

Nezapomínal ani na svou milou nebeskou Matičku. Modlíval se k Ní, užíval lurdskou vodu a zvláště jí, že mu potom přestaly žaludeční obtíže, že se tomu sám lékař podívil.

Zesláblý, nevyspalý, a proto není divu, že se někdy projevila netrpě-

bylo silně pobouřené, rodiče úzkostí se chvěli, že silné srdeční záchvaty ukončí mladý jeho život. Dali ho zaopatřit, aby sám božský Lékař přišel ku pomoci. Nemoc trochu polevila a v létě — v srpnu — mohl se i procházet po pokoji. Hodní rodiče vozili Jindřiška v kočárku na procházku, která končila obyčejně v některém kostele návštěvou u Pána Ježíše v nejsvětější Svátosti.

Pak mu začaly otékat nohy a ke konci mu z nich tekla silně

livost. Když to zpozoroval, volával k sobě rodiče a prosíval je za odpuštění. Jak mi pravil, tatíček mnohdy až zaslzel.

Myslí, že si ho Ježíšek vezme na první pátek v říjnu. — Rodina tato je též zasvěcena Božskému Srdci Páně. V noci ze čtvrtka na pátek zavolal si rodiče i sourozence, s každým zvlášť se loučil a každému odkázal něco na památku. Když viděl slzy v očích, napomínal je, aby přece neplakali, ale spíše se radovali, že jde přece k Ježíškovi a tam setká se se svatými, zvláště svými miláčky.

Přijal ještě tu noc Ježíška v nejsvětější Svátosti s vnitřní radostí a zbožností. Po sv. přijímání seděl vzpřímen na postýlce s ručkama složenými křížem na prsou, jako by se bál o Ježíška, do něhož se zcela ponořil. „Modlili jsme se,“ vypravuje otec, „litanií ke všem svatým. Jindřiškovi na tváři zářil blažený úsměv, neviděl, neslyšel, vypadal, jako by spal. Z tohoto sv. vytržení nedal se ani probuditi, když velebný pán odcházel a chtěl se s ním rozloučit.“

Než tehdy Ježíšek ještě nechtěl si ho vzíti. Modlil se i potom za uzdravení a čekal, že na první pátek v listopadu — buď si ho Ježíšek vezme neb ho uzdraví. A na první pátek se mu vlastně přitížilo. Ještě v sobotu chtěl sv. přijímání, aby umřel jako Víteček s Ježíškem.

Poslední tři dny vytrpěl velké bolesti, které ustávaly jen na chvíli. V jedné takové chvíli — v neděli ráno — zavolal si tatíčka a beze slova ho objal, jako by mu ještě naposled chtěl vyjádřiti svou lásku.

Kolik asi váží?

A v pondělí 8. listopadu o půl 1. hodině v noci tiše odevzdal svou dušičku milému Ježíškovi.

Jednou z jeho posledních radostí bylo, že si sestavoval album svatých. Chtěl je mít i aspoň v obraze kolem sebe a odešel z tohoto světa v oktávě Všech svatých, aby se s nimi, jak doufáme, potěšil.

•

Neznáme úradků Božích, proč tuto dušičku dobrou a nevinnou odvolal, ale můžeme snad o něm uvést slova knihy Moudrosti (hl. 4): „Líbila se duše jeho Bohu, proto rychle vyvedl ho z prostředku nepravosti, aby lest nesvedla duše jeho, neb zloba nezměnila smýšlení jeho. Vrchol života není stáří, měřené podle let, ale život neposkvrněný.“

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselský. — (Pokračování.)

3. VLČEK A ŽRALOCI.

Právě včas objevil se na jasném obzoru onen podivuhodný, temnomodrý ostrov, když se už Rekin podobal spíše přízraku než živé lodi. Třídenní vzteklá bouře smetla stožáry i komíny, polámala a pokroutila všechno, co se polámat dalo, a udělala z lodi jen jakousi skříň, udržující se jakoby divem na vodách. Po chodbách a kajutách potácela se posádka, úplně vyčerpaná mořskou nemocí. Mlčící námořníci bezmocně čekali, kdy nějaká větší vlna uchvátí ten jejich vrak a potopí je všechny na zelené dno oceánu. Přes to, že bouře již minula a panovala mírná pohoda, nikomu se ani věřiti nechtělo, že by mohli býti ještě nějak zachráněni.

Ano i kapitán Wilson, který ležel na palubě na lehátku, mlčel a bez zájmu hleděl do prostorů nad mořem. Silný útok zimnice vzal mu poslední chuť k jakékoli činnosti. Ostatně, co tu mohl dělat, když stroje byly zaplněny vodou a kormidlo docela urváno? Zbývala jen víra v božskou Prozřetelnost.

Ještě ráno toho dne přišel ke kapitánovi, drkotajícím zuby, malý Jim. Na svých umdlévajících nohou postavil se před ním do pozoru a oznamoval:

„Pane kapitáne, udělal jsem pořádek ve vaší kajutě.“

„Prrrrrooáč?“

„Krabice se rozbila a musil jsem posbírat peníze, rozsypané po všech koutech. Je tam celkem 25 tisíc franků a 26 tisíc dolarů.“

„Přivažžž k nimmm kááámen... a pošli jeee... žraalokůůům. Snad spíše polknouuu našššeeehho Rrekinu...“

Kapitán začal zvoniti zuby v zimnici. Malý Jim odešel na předek lodi a opřev se o pokroucené zábradlí, začal přemýšlet.

Přece nevyšli z kruté bouře proto, aby byli nyní pohlceni mořem. Pravda, nemají již pitné vody a posádka živí se třetí den zbytkem sucharů. Ale moře se uklidnilo a v těchto končinách není nouze o ostrovy. Potkají nějakou loď a ta je doveče k přístavu. A pak se peníze na leccos hodí. Proč by je tedy házel do moře? To jistě jen ta zimnice zavinila, že kapitán Wilson, jeden z nejlepších kapitánů, tak klesl na mysl!

A Jim, stoje sám na palubě, uvažoval o sobě. Snad proto, že byl nejmladší, a snad, že již měl takové štěstí, jediný z celé posádky se ještě jakž takž drží. Proto se stal jaksi duší tohoto vraku, jakousi chůvou těch zubožených lodníků, kteří ještě před týdnem, třebaš ho jinak měli rádi a ctili v něm zástupce druhého důstojníka, nejednou žertovali o jeho „mléku pod nosem“. A hle, kapitán Wilson, starý mořský vlk, klepe zuby a ztrácí mysl, poručík Tom vzdychá ve své kajutě, starý kormidelník Daun leží naznak a zatíná bezmocně pěsti, ostatní posádka mlčí a tlačí se někde do kouta, jenom on jediný „koná službu“; tato služba omezuje se ovšem jen na to, že roznáší nejmenší dávky sucharů a svědomitě pozoruje, co se děje na zbytku lodi.

A tu náhle před jeho vlastníma očima vynořil se z moře ten podivuhodný zjev ostrova. Přiclonil rukou oči a hleděl tam dlouhou chvíli.

Nejel po prvé těmito vodami Tichého oceánu, doufal tedy, že pozná, k jakým břehům jejich loď plyne.

Vzdálenost od ostrova odhadoval asi na 30 mil. Protřel si oči, aby si zjistil, že ho neklame nějaký přízrak, že tento obraz není fata mor-

2

gana dalekých moří. Ostrovy však trvaly i ve slunci a stále výrazněji rýsovaly se na obzoru jejich obrysy. Zároveň s nadějí na záchranu vlila se do prsou chlapcových vlna nových sil.

Ještě jednou pohlédl na blan-kytný zjev a již spěchal do kapitánovy kabiny. Před několika hodinami ji uklízel a věděl, že všechny mapy a námořnické pomůcky jsou v dosti dobrém stavu. Před kapitánem Wilsonem

OLOMOUC.

1. Kašna Merkurova — pochází z dílny Filipa Sadlera z r. 1730.
2. Kašna Jupiterova — pochází z r. 1707.
3. Kašna Herkulova — jež je nejstarší, kterou vytvořil znojemský sochař Michal Mandík r. 1687.

Pod „deštníkem“.

chtěl stanouti již s pevnými vědomostmi. Za čtvrt hodiny nechal map, kompasů a kružítek a šel ke kapitánovi, který podřimoval.

„Pane kapitáne, blížíme se k Tahiti.“

„Ccco ppravíš?“

Jim ukázal rukou na severovýchod: „Tahiti je před námi!“

Tváří kapitánovou přeletěl lehký úsměv. Opřel se rukama o opěradlo lehátka, shodil se sebe kupu pláště a postavil se na nohy.

„Vyměřil jsem, kde se nacházíme. Jsme na 149° 40' západní délky, 18° 45' jižní šířky. Nese nás proud shodný s tímto směrem.“

„Pah! Stejně nás může nést na skaliska a zahnat na jiné ostrovy. Není ještě důvodu k radosti.“

„Musili bychom přijet tak blízko, aby nás z přístavu jistě zpozorovali.“

„A čím dáš signály, vyzývající k záchraně?“

„Máme ještě trochu dynamitu, bylo by tedy možno výstřely obrátiti pozornost na Rekina.“

„Máš pravdu. Připrav náboje!“

Kapitán zahleděl se na vzdálený zjev ostrova a radostný úsměv zjasnil jeho tvář, ošlehanou bouřemi všech moří. A začal znovu mluvit, jako by sám k sobě:

„Máš pravdu, chlapče. Velká a Malá Tahiti. Ten větší kužel, toť Orohena, přes dva tisíce metrů. A ten menší, daleký, toť Renin, půl druhého tisíce . . . Znam, znám . . . před 20 lety jsem tu byl . . . Příroda rajská . . . Domorodci mírní a lehkomyšní . . . Nejhorší jsou bílí přistěhovalci . . . sběr z celého světa . . . Holota, vydřiduši . . . raději bych jich neviděl . . . No, těžko jinak . . . Lepší oni než žraloci . . . Poradíme si již s nimi . . .“

*

Malá vlečná loď „Cook“ v přístavu Paca první uslyšela výstřely a obrátila pozornost na vrak lodi, plynoucí na obzoru. Dala hned pronikavé znamení sirénou. Na palubách lodí objevilo se několik ospalých námořníků. Bylo časně zrána, přístav byl dosud jako vymřelý. Teprve signál tu probudil za okamžik čilý ruch. A za chvíli již „Cook“ vydal se na moře.

Teprve po poledni přivlekl k přístavu hrozně zničenou loď, na jejíž přídi byl nápis „Rekin“.

Sotva byla loď přitažena, vhrnula se na její palubu tlupa chlapů a několikajazyčným křikem nabízela, že opraví loď a dodá zásoby potravin. V tom křiku ovšem pronikala především kupecká otázka, má-li posádka peníze, neboť zadarmo nemůže nikdo nic dělat.

Kapitán Wilson byl právě postižen novým záchvatem zimnice a ukryl se do své kabiny; necítil se dosti silným, aby vyjednával s přístavními podnikateli, které znal z dřívějších cest. Proto celá tlupa obstoupila jeho zástupce — Jima a ani se mnoho nedivila jeho mladistvé postavě. Patrně doufali, že takového chlapce snadno obelstí.

Malý Jim, zvyklý od dětství na loď a námořníky, byl od přirozenosti

nesmělý vůči lidem se země; proto s počátku ztratil hlavu a nevěděl, co a komu odpovědět.

Vtom vešel na palubu silný, obtloustlý pán s bílou tučnou tváří a řídkými černými vlasy. Pominul tlupu tlačící se kolem Jima a šel ke skupině několika lodníků, stojících po straně paluby. Za několik minut posádka vytlačila rozhodnými pohyby tlupu křičících obchodníků s lodi a na palubě zůstal jen silný pán.

Jim setřel pot s čela a usmál se vděčně na hosta, který jej tak vysvobodil.

„Jmenuji se Kolumbus,“ představil se host. „Jste kapitánem lodi?“

„Kapitán je nemocen. Zastupuji ho.“

„To je tedy totéž. Nuže, pane kapitáne, jsem největším podnikatelem na tomto ostrově. Dovolíte-li, prohlédnu váš parník a stojí-li ještě za to, opravím vám jej, jak náleží. O cenu nebude jistě sporu. Udělám to lacino a dobře. Kromě toho po dobu opravy ubytuji dokonale důstojníky i posádku. Byt bude ovšem i se stravou. O nic, pane kapitáne, se nemusíte starat. Na cestu rovněž zaopatřím loď jak náleží.“

Jimovi zdály se tyto nabídky po nedávných pohromách tak podivuhodné, že chvíli uvažoval, jsou-li opravdové. Zatím host pokračoval klidným hlasem:

„Myslím, že peníze vám bouře neodnesla. Parník vypadá jako obchodní loď, která jede pro zboží.“

„Ano, máme trochu peněz.“

„No, to ostatní je již mou věcí. Nejprve snad posnídáme a potom se dáme do prohlídky trosek.“

Nečekaje na Jimovu odpověď, pán dal znamení svým lidem, čekajícím v loďce. Za chvíli tři osmahlí domorodci přinesli na palubu koše s potravinami; prostřeli na lavici dosti bílý ubrus a začali vytažovat sýry, máslo, chleby, sušené ryby, pečené maso a láhve s nápoji. Vyhladovělá posádka v okamžiku obklopila lavici a hned začala pojídat či lépe hltat ty neslýchané dary boží.

Jim již otevřel ústa, aby protestoval proti takovému přepychu. Ale bílý obchodník pozdvihl ruku a prohlásil:

„Nechte jich, kapitáne! Trosečnickům patří víc než obyčejné posádce. To snídání dávám já sám ze svého.“

V chlapci začala se probouzet jakási nedůvěra nebo opatrnost. Ale než si to uvědomil, vzal ho štědrý obchodník pod paži a směřuje ke schodům, mluvil dále klidně a tišeji:

„Dovolíte, pane, aby můj člověk zanesl jeden koš do kapitánské kajuty a tam se společně posilnime. Doufám, že při té příležitosti poznám kapitána lodi.“

Jednání bílého obchodníka bylo tak prosté, jeho slova tak srozumitelná a samozřejmá, že nebylo možno nějak jim odporovat.

Kapitán Wilson vyslechl zprávu Jimovu a mrsknuv okem na obchodníka, stojícího ve dveřích, odpověděl bručivě:

„Dělej, co pokládáš za vhodné. A mně dejte pokoj a nechte mě jednou pořádně se vystonat!“

Jísti nechtěl nic, požádal jen, možno-li, o láhev koňaku. O přenesení na zemi nechtěl ani slyšet. Prikázal jen, aby mu Jim večer podal zprávu, co a jak zařídil.

Jim doprovodil svého hosta do lodní jídelny. Ale host se choval tak, jako by ne Jim, nýbrž on byl tu hospodářem. Ve chvílce byl stůl pokryt bělostným ubrusem a na něm rozloženy zbytky lodních příborů.

Zatím co Jim odešel, aby přivedl poručíka Toma a starého Dauna, obchodník uzavřel známost s kuchařem, jednoho z lodníků proměnil v lokaje, na stole rozložil samé lahůdky, jako by nebyl podnikatelem a obchodníkem, nýbrž nějakým nejbližším a bohatým příbuzným, těšícím se ze záchránění lodi a její posádky.

Poručík Tom byl tak zesláblý, že o jeho účasti na hostině nemohlo býti řeči.

Za to kormidelník, starý Daun, který miloval Jima jako vlastního syna, nedal se dvakrát prosit. S obvázanýma rukama zdvihl se s lůžka a vlekl se za chlapcem, mruče cestou:

„Dělám to, maličký, jen pro tebe. Pamatuj si: jsi hlupáček a každá pozemní krysa lehce tě ošulí...“

„Nebojte se, otče Daune!“

„Vím, vím, že jsi také chytrý. Přece znám nejednu tvou příhodu. Ale těch ptáčků zde neznáš.“

„No, tak je poznám.“

„Ale dej pozor, abys tu známost nezaplatil příliš drahó! A nejhorší jsou ti bílí osadníci.“

Zakončil se zřejmou nechutí.

(Pokračování.)

Zimní večer.

SPORTOVCI.

Edv. Elpl.

Na sportovce pohleďte,
přátelství je víže,
na nohy si připjali
Sláva s Vojtou lyže.

Těžko to jde do stráně,
za to hladce dolů,
po únavě vesele
sjedou pěkně spolu.

Nic nedbají nehody,
znova čile vstanou,
ve sportu, tak říkají,
nikdy neustanou.

Zčervená jim bledá líc,
ztuhnou rukou svaly,
přichvalují v jízdě si
sportovci ti malí.

Jeden bohatý kníže měl tři syny. Dva byli chytrí, třetí hloupý. Když vyrostli, chtěl otec zaopatřit každému manželku. Dal jim tedy luk a šíp a oslovil je takto:

„Jste nyní velcí a silní. Brzy nastane čas, moji hodní hoši, byste přivedli do našeho paláce švarné ženušky, abych mohl ještě před svou smrtí kolébatí milá vnučátka. Zde máte každý jeden luk; vystřelte do dálky rychlé šípy! Kam rychlý šíp poletí, tam hledejte své manželky!“

Nejstarší napjal hned luk a se sykotem vyletěl odtud šíp. Padl teprve za lesem na balkon mramorového domu. Tam seděla dívka se zlatými kadeřemi a bílýma rukama předla svůj len.

Dívka byla dcerou rytíře, jemuž patřilo mnoho zámků. Rytíř zvolil si nejstaršího syna knížecího za zetě. A kníže byl pln radosti, že jeho syn vybral si sličnou manželku.

Potom druhý napjal svůj luk a se sykotem vyletěl odtud šíp. Dopadl k zemi teprve za potokem, ve stínu širokolisté lípy. Tam seděla dívka, obdařená černými kadeřemi a shromažďovala med do hrnců.

Dívka byla dcerou rolníka. Dva veliké statky měl rolník. Jeden dům ze smrkového dřeva, druhý ze samých kamenů. Rolník ovšem rád svolil, aby si dcera vzala knížecího syna. A také starý kníže byl pln radosti při této druhé svatbě.

Nejmladší syn zatím chodil smutně se svým krásným lukem a přemýšlel. Když byla nyní řada na něm, s bzučením vyletěl šíp a padl na druhém břehu do bahna a bláta.

Syn vzal lodičku a rychle vesloval k místu, kam padl šíp. Nalezl jej a vedle něho ošklivou ropuchu, která se naň podivně dívala svými velkýma očima.

S počátku bylo mu úzko, poněvadž však jeho otec tak poručil, vzal si ropuchu, přinesl ji do svého dvora, posadil na stůl a poručil svým lidem, aby jí vzdali hold. Starý kníže však byl velmi smuten, že jeho syn si vzal za manželku ropuchu.

Tu přišly jmeniny staré kněžny matky. Obě mladé snachy upekly pro ni krásné veliké koláče, bílé jako mléko.

Nejmladší syn trpce plakal, že jeho manželka nemohla také upéci matce krásný koláč. Dobrá ropucha viděla jeho slzy a pravila mu:

„Nermuť se, můj milý mužičku! Já také umím péci koláče.“

Ihned se objevilo sedm dívek, jež napekly mnohem více koláčů než obě snachy dohromady. Pln radosti poslal nejmladší syn po služebnících své matce koláče jako dar své manželky.

A všichni se velice divili, že se tyto koláče tak krásně podařily. A přece nepekla je žena, nýbrž jen — ropucha!

Obě závistivé švagrové začaly nyní vyšívati pásy jako dar pro starou kněžnu. Vyšívaly je zlatem a stříbrem, a všichni byli jimi nadšeni.

Nejmladší hloupý syn zase ronil slzy, že jeho žena nemůže také vyšít matce pás. Uviděla jej tak plakat dobrá ropucha a začala k němu takto mluvit:

„Nermuť se, můj milý mužičku! Já také vyšívám krásný pás; přineseš jej jako dar své matce!“

Část starobylé Kremnice. Na levé straně budova čsl. mincovny.

Objevilo se sedm dívek a vyšívalo bohatý pás, ozdobený zlatem a stříbrem, perlami a nádherně zářícími diamanty.

Pln radosti nesl pak syn skvělý pás své matce jako dar od své manželky. Tu všichni se náramně divili, že takový zázračný pás mohla vyšívati — ropucha.

Tu přišel zase svátek staré kněžny matky. Obě snachy seděly krásně nastrojené vedle ní. Nejmladší syn litoval smutně před svou manželkou, že při této slavnostní hostině nemůže býti.

„Jdi jen napřed“, pravila mu ropucha, „a když začne pršet, tak řekni, že tvá paní začíná se koupati v rose deště. Když se bude oblékati, řekni, že tvá paní se nastrojí, a když bude hřívati, řekni, že přijíždí.“

Pln radosti šel syn k matce a přal matce štěstí a požehnání. Již nosili mísy na dlouhý stůl, již měla začít hostina, když tu náhle začalo zcela jemně pršet.

Nejmladší syn hleděl z okna

a pravil radostným hlasem: „Nyní se koupe má milá ženuška!“

Všichni se dívali ven a pravili si: „Jaké nesmysly mluví ten hlupák!“

Zablesklo se na nebi. Syn zase řekl: „Nyní se obléká má milá ženuška!“

Náhle zahřmělo. Zavolal s jásáním: „Nyní má ženuška přijíždí!“

Zvědavě hledí všichni ke dveřím, objeví-li se brzy také ropucha. Místo ní však přichází ve zlatém rouchu, záříc nadzemskou krásou, spanilá dívka a vrhá se s milou pokorou k nohám staré kněžny-matky.

Plni radosti jsou oba rodičové, nadšen jest nyní také mladý kníže. Než rychle se vzchopí, běží kvapně domů a nikdo neví, proč.

Vesele se jde k tabuli. Obě závistivé švagrové hledí zuřivě na krásnější kněžnu a všichni hosté dívají se s úžasem na její jakoby nadzemské půvaby.

Náhle mladá kněžna vyskočila se svého sedadla a jako zoufalá kvapila ke dveřím. Vtom mladý kníže vrazil do pokoje a pln radosti volal na ni:

„Už je spálena ošklivá slupka ropuchy, která mně skrývala půvab milé kněžny!“

„Žij blaze,“ tak zavolala všecka zaruměněná, „nikdy mě už neuvidíš! Brzy měla jsem již pro vždycky vykoupěna žíti jako člověk také mezilidmi a nyní pro tvůj neuvážený spěch zaklelo mě zlé kouzlo znovu na dlouhý čas!“

Sotva to řekla, již zmizela v mlze. Nadarmo hledal mladý kníže svou krásnou ženušku. Nadarmo plakal a kvílel — nikdy již kněžny nespátril.

ZIMA JE TADY.

R. Duchanová.

V lednu udeřily kruté mrazy. Mrzlo, až se jiskřilo. A k tomu všemu dul nesnesitelný vítr. Opíral se o stromy, až stenaly a nařikaly, šlehal do komínů a bubnoval na střechy, rumploval na okenní tabule a otrásal domy v základech. Přistihl-li nelítostný vichor člověka v ulici, zatočil s ním jako se skořápkou, opřel se do jeho čepice a srazil ji k zemi, nafoukl kabát a vytřepal z něho všechno lidské teplo. Boží dopuštění! Kdo nemusel, ani se venku neukázal.

A přece — tolik lidí muselo ven za svým povoláním! Děti musely do školy! A pracovali za svým systémem. Ubozí přáčkové! Vír s nimi znáta! Nechral jma, přáčka, srazil je k zemi. Bráňti se, vzdorovali. Až na římsu se odvážili. Tam se třepali a tikali, zobáčkem tukali. Ubozí tvořečkové! Maminka seděla u kamen, pletla rukavice. Při tom naslouchala skuhrání meluziny a vzpomínala na Jeníčka. Už kdyby tu raději byl ze školy. Takový nečas! I tady u kamen to mrazí. A toho uhlí co už se spálilo! Nic to nepomáhá.

Vtom zadrnčel v předsíni zvonek. Zadrnčel dlouze, chvatně, jaksí prosebně. Mamince vypadly dráty a běží. U dveří vyskakuje malý Jenda. Mačká si prstíčky a křičí zoufale: „Honem, mami, honem! To bolí!“

Matka otevřela a chlapec jako divý vletěl do pokoje. A tam se roztancoval jako šílený. Křičel, skákal s nohy na nohu, třepal rukama a nebyl k utišení. Maminka byla bezradná. Jen s námahou sundala s kluka kabátek a rukavice, radila to i ono, ale Jenda jako by nevnímal. Plakal a plakal, až bylo mamince z toho úzko.

„Já vím,“ těšila ho soucitně. „To bolí, moc bolí. Dej ručky sem do studené vody. Však to přestane.“

Nic nepřestávalo. Bolest nepovolila. A Jenda ronil slzy jak hrachy.

Vtom ťuk, ťuk, ťuk! Na okno někdo zaklepal. Slabounce, nejspíše a bázlivě.

„Podívej se, Jeníčku,“ chopila se matka příležitosti. „Kosíček prosí. Je mu také zima a má hlad.“

Slévání drahých kovů v kremnické mincovně na Slovensku.

Jenda se zahleděl na kosa, třepetajícího se na římse a zapomněl na chvíli na svou bolest. Najednou sáhl do kapsy, vyndal z ní nepoužitou „desátku“ a řekl soucitně: „Neměl jsem hlad. Dáme to ptáčkům.“

Maminka otevřela okno a Jenda rozdobil na římsu celou „desátku“. A měli jste vidět! Se všech stran slétali se ptáci. Černí kosi a špinaví, rozcuchaní vrabci a sýkorky, až pod ruku přilétli a nic se nebáli. Zobali neúnavně a tak lačně, že se nad Jendovou „desátkou“ jen zaprášilo.

V té chvíli zapomněl Jenda docela na svou bolest. Přinesl z komory kůrečky, s mísy sebral i koláč a zase nadrobil plnou římsu. Pak zavřel okno a díval se za záclonkou tak dlouho, dokud poslední drobeček nezmizel v zobáčku. Pak si oddychl zhluboka a jaksi spokojeně.

„Tak co,“ řekla mu matka, „už ti nebolí prstíčky?“

„Ne,“ přiznal se synek a přitulil se k mamince.

„A víš, Jeníčku, proč tě to přestalo bolet?“

„Nevím. A proč?“ řekl klučina, upřev na matku zvědavě oči.

„To proto, že jsi udělal dobrý skutek. Z dobrého skutku zaradovalo se tvé srdíčko, krev se z něho rozlila do tělíčka a zahřála nohy i ručky. Zkus, jak jsou teplé.“

Jenda přiložil ruce k tvářím. Opravdu. Byly tak teploučké . . .

Venku mrzne, až se jiskří. Vítr duje, všechno se chvěje. Jenda s pocitem štěstí, jež plyne z radosti nad dobrým skutkem, sedá tiše ke klavíru a červené jeho prstíčky vyklepávají známou melodii:

Dětičky, dětičky, zima je tady,
nenechte ptačátka zajítí hlady!
Na římsu pod oknem drobečky dejte,
těm ptáčkům ubohým pokrmu přejte.

Slyšíte, děti? Venku je mráz. Sníh padá a vítr fičí. Slyšíte ptáčky? Volají tak úpěnlivě, tak prosebně. Zkouší vaše srdíčka. Kdo z vás odolá?

A kdo z vás má srdce tak kamenné, že odolá hlasu zimou se chvějících a hladovících ptačat lidských?

Zahřejte, děti, svá srdečka dobrými skutky. Věřte, že jednou . . ., až se sami budete protloukat světem a zápasit o své živobytí, tu vzpomínka na každý dobrý skutek bude vám vzpruhou a útěchou a spokojenost bude vám odměnou.

Nebo není nic odpornějšího než lakomec. Studené srdce lakomcovo nikdy se nezahřeje. Jeho tělo je studenější než sám led, z úst jeho vane chlad a oči vrhají ledové šípy.

K prahu lakomcovu ani ptáček se neodváží.

MALÝ TULÁK.

Bohuslav Brožek.

Vítr ve vzteklém reji hnal veliké sněhové vločky ulicemi města. Chvillemi zaskučel zlobně, když narazil na překážku zdí domů, plechové vývěsné štíty stenaly v závěsech, spoří chodci se zimomřivě krčili do zimníků. Kdo nemusil, jistě raději nevycházel.

A přece: směrem od náměstíčka šel, vlastně skoro ubíhal asi jedenáctiletý chlapec. Bez zimníčku, pouze přes slabý letní kabátek měl přehozený

Dvě naše čtenářky z Fryšavy pod Žákovou horou Lidka a Bohuška při lyžování.

větší, pocházející zřejmě s někoho většího a silnějšího. Zmodralé pěsti zabořeny v kapsách kalhot, aby je zahříval tělesným teplem, šel bez cíle a přece dosti rychle.

Potkal zavalitého, blahobytně vyhlížejícího pána v důkladném zimníku. Obrátil k němu zimou prokvetlý obličej, zmodralou rukou dotkl se letmo štítku čapky a cosi zahovořil.

Pán mu snad nerozuměl, hoch opětovně svoje slova. Koptavě prosil o dárek.

Oslovený sebou nevrle škulbl.

„Což ani v takovémhle počasí, lidé, nedáte pokoje?“ osopil se hlučně. „A vůbec ty, kluku, proč nejsi ve škole, proč se touláš? Máme to dnes mládež.“

S hlasitým hubováním sáhl pravicí, v teplé kožené rukavici naditou, do zadní kapsy kalhot a

vytáhl hrst drobných mincí. Dlouho se v nich obezřetně přehraboval, než našel desetihaléř, který podal prosícímu.

„Ptal jsem se tě již, proč nejsi ve škole?“ zahartusil znovu.

„Neučíme se dnes,“ tiše odvětil tázaný, schovávaje minci s dojemnou pečlivostí.

Pán se trochu zarazil. Vida, na to ani nevzpomněl, že žáci mívají také v týdnu dny volné. Ale kdež by si měl něco podobného připamatovali? Sám dětí nikdy neměl. Ale proč jenom, pro všechno na světě, se zraky toho kluka dívají tak lítostivě do světa? Kdyby těch rozbolestněných očí nebylo, jistě by se na něho znovu obořil. Ale takhle nemůže. Mladý ničema pohledem skoro pláče a vyčítá. Jako by on za to mohl, že trpí snad nouzi. Teď již doopravdy věří, že jenom nesmírná bída a strádání dohání toho spratka k žebrotě. Byl přece zvyklý u žebravých dětí smělému, skoro drzému pohledu, kdežto u tohoto zde je cosi jímavě měkkého, prosícího tak neodbytně, že se nelze vzpírat.

„Proč vlastně běháš sám po ulicích?“ pán se snažil do svých slov vložit ještě aspoň zbytek minulého ostří. „Musí-li to již býti, proč nejde tatík nebo matka?“

Hoch se chtěl již vzdáliti, ale tato otázka ho znovu přibila na jeho místo. Zdvihl k tazateli zimou zardělý, vyhublý obličej.

„Tatínek šel hledat práci, myslí, že teď, před svátky, bude spíše možno něco sehnati,“ odpovídal rychle, hlasitěji než dosud mluvil, jako by zvukem vlastních slov uvolňoval stísněnému nitru. „Maminka — ta je stále churava — mám ještě mladšího bratra a sestru, oba dosud nechodí do školy.“

Prudký vzlyk mu zlomil hlas.

Vítr se nápadně ztišil, dokonce z protrhaných mračných cárů na chvílku vyhlédlo slunce. Snad také proto pán, dříve tolik spěchající, zůstal nehybně na svém místě. Cosi ho v prsou bodlo. Vzpomněl, kolik peněz prohrál jenom včerejšího dne ve své oblíbené kavárně v kartách. A zde — daruje se zlostnými slovy desetník a nařkne dítě zimou a jistě i hladem se třesoucí z tuláctví. Komu pomohl včera svojí prohrou? Lidem, u nichž ani dnes stokoruna nemá valné ceny. Dovedou ji prohýřiti v malé chvíli. Neurčitý měkký pocit jím prolnul.

„Tady nebudeme státi,“ rozhodl se a div divoucí! Vztáhl ruku v přepychové rukavici po hochově pravici.

„Vrátím se s tebou,“ řekl k chlapci krátce. „Ničeho vlastně nezmeškám. Najíš se, potom se s tebou podívám k vám. Snad mi bude možno pro tvého otce něco podniknouti.“

Malý tulák se podíval na pána zprvu nedůvěřivě, potom však jako by z jeho očí vyčetl poctivou snahu pomoci, vložil lehce prostydlou dlaň do vlhké rukavice.

Vraceli se směrem, jímž pán přišel. Tomuto bylo pojednou u srdce nevyřetelně blaze, jako ve snách se rozpomínal na to, že kdysi, již dávno, slyšel v kostele v rodné vsi kázání: „Nechte maličkých přijíti ke mně . . .“

Pocítil v očích podivné vlhko a ani nevěda, co činí, přitáhl ruku chlapcovu ke svému boku a stiskl jeho paži.

Hoch se na něho znovu podíval a radostně, jako v předtuše konce svého a své rodiny utrpení, se pousmál.

LÍSKOVÝ PROUTEK.

Německá lidová legenda. — Přel. O. F. Babler.

Jednou odpoledne ulehlo Jezulátko do kolébky a usnulo. Tu přistoupila jeho Matička, pohleděla na ně plna radosti a pravila:

„Ulehlos ke spánku, mé dítě? Spi klidně, zajdu zatím do lesa a natrhám ti hrstku jahod. Víím, že se z nich budeš radovat, až se probudíš.“

Neštěstí na lyžích.

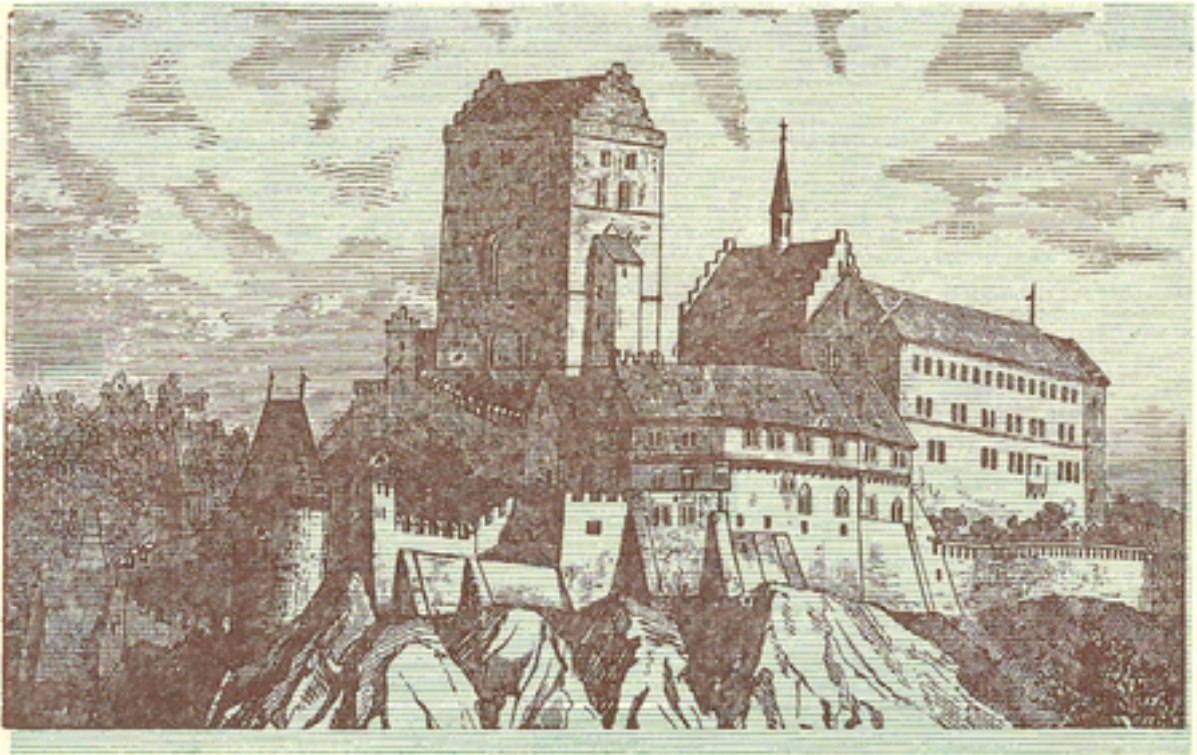

Venku v lese našla místo s nejkrásnějšími jahodami, ale když se sklónila, aby si jednu utrhla, vymrškla se z trávy zmiije. Matka Boží se polekala, nechala jahodu býti a pospíšila tamodtud. Zmije se pustila za ní, ale Matka Boží, to si můžete myslet, si ví dobře rady. Ukryje se za lískový keř a zůstane tam státi, dokud zmije nezalezla. Pak nasbírání jahod, a než se vydá na cestu domů, praví:

„Jak lískový keř tentokrát byl mou ochranou, tak ať v budoucnu chrání i všechny ostatní lidi.“

Proto je od nejstarších dob zelený lískový prut nejjistější ochranou před zmijemi, hady a jinými zemskými plazy.

KARLŮV TÝN. Náčrtek k nejkrásnějšímu hradu v republice. — J. K. Bab y.

My Čechoslováci máme jistě právo říkati Karlův Týn a ne Karlštejn. Karel IV., Otec vlasti, náš největší panovník, zanechal po sobě v tomto hradě nesmazatelný důkaz velkoleposti a jedinečnosti svého panování, ale stejně tak veliký důkaz svéprávnosti a mohutnosti českého národa. Proto nepotřebujeme říkati poněmčele Karlštejn, ale budeme hrad nazývat Karlovým Týnem, neboť to byl náš český hrad!

Když jsem po prvé tento hrad spatřil, nechtělo se mi ani věřit, že je to skutečnost. Myslel jsem, že je to nějaká fantasmie, obraz nesmírné velikosti, zbudovaný umělcem umělců — pohádka o kráse. Zajásalo srdce a zvýšil se jeho tep. A to je náš český hrad! Jak krásná je naše vlast! A což teprve, když jsem prohlížel vnitřní zařízení hradu! Leč nepředbíhejme! Hrad Karlův Týn vypíná se ve výši 319 m na strmé osamělé skále. Pod ním je rozložena ves, zbudovaná původně pro dělníky zaměstnané při stavbě hradu. Kolem skaliska, na němž se nachází hrad, vypíná se pět vrchů: Javorka, Kněží hora, Haknová, Haknovec a Plešivec. Proto je hrad viditelný jen z určitých míst. Je vlastně mezi těmito vrchy jakoby uschován.

Karlův Týn byl založen r. 1348 Karlem IV. proto, aby státní klenoty, koruna i korunní archiv a relikvie byly bezpečně ukryty. Stavba trvala přes devět roků. Hrad byl hlídán ve dne v noci celkem dvaadvaceti rytíři. V noci rozhlašovali tito, po šesti na hlídce, každou hodinu z veliké hlásky: „Dále od hradu, dále, ať tě nepotká neštěstí nenadále!“ Velitelem těchto rytířů byl purkrabí.

Hrad byl několikrát dobýván, ale většinou se ubránil. Zajímavé bylo na příklad obléhání hradu r. 1422 Pražany, kdy tito vrhli do hradu přes devět tisíc velikých kamenných koulí a asi tisíc osm set dvaadvacet

soudků se smrdutými látkami (tedy otravnými látkami), což se podobá dnešním plynovým útokům. Hradu však nedobyli, ač jej obléhali téměř šest měsíců.

Od r. 1888 byl hrad opravován nákladem státu, takže dnešní návštěvník je překvapen jeho upraveností a čistotou. K hradu se dostaneme ze stanice dráhy Karlštejna (na trati Praha—Plzeň, před Berounem) po pěkné silnici, po níž jsme prošli vesnici Budňany. Do hradu vstupuje se dvěma branami, když jsme napřed hrad z polovice obešli. Vstupné do hradu v poměru k jeho rozlehlosti a kráse je velmi nízké (dospělí 2 Kč, děti 1 Kč). Za druhou branou octneme se na prvním nádvoří, kde stojí obývaný dům purkrabský. První naše návštěva nás však vede k hradní studni, která jest umístěna v malé věžce, poněkud stranou stojící. Studna jest hluboká asi 76 m. Tedy něco přímo úžasného. Obrovským kolem, jež otáčeji šlapáním dvě osoby (tím, že v něm chodí), vytahuje se voda, jejíž hloubka obnáší 25 m.

Nechci podrobně popisovati hrad, neboť k tomu slouží různí průvodci. Zaskočím jen letmo hradem do ložnice krále Karla. Je dosti rozlehlá a přímo spojena s kaplí sv. Václava, českého světce a velikána dějin, ježž Karel velmi ctil a miloval. A nyní se podíváme do kaple sv. Kříže, nejbohatší a nejkrásnější. Je v hlavní věži a byly v ní ukryty korunovační klenoty. Není možno vypisovat všechnu tu krásu, kterou do sebe tato kaple pojala. Postačí snad jen poukázat na Balbína, který, když sem po prvé vstoupil, byl tak unesen, že mu připadalo, jako by byl vešel do nebe.

A ještě jedna velmi zajímavá kaple je v tomto hradě. Je to malá kaplička sv. Kateřiny. Stěny této malé kapličky jsou celé vyloženy polodrahokamy (nyní je jich ještě 1132). Na stropě, krásné to gotické klenbě, je plechová růžice celá posázená pravými drahokamy. Oltář kapličky je zdoben krásnými obrazy. Do kaple samotné není dovolen návštěvníkům přístup, smějí do ní jen nahlédnouti. V této kapli dlužal Karel IV. nejraději, zvláště v době postní, kdy odtud ani nevycházel, aby pojedl, ale dlel stále na pobožnosti a jen nejpotřebnější potrava byla mu podávána malým, při dlažbě se nacházejícím otvorem z kaple Mariánské, která byla v sousedství.

Mnoho a mnoho cenného uvidíme ještě na tomto hradě a nepřestaneme se podívat jeho tvůrci, Karlu IV. Tak naše vědomí, že Karel IV. byl největším a nejlepším naším králem, a že za něho bylo všem lidem v českém státě dobře, že o blahobyt všech se staral a postaral, najde tu nového potvrzení. Neopomíňte alespoň jedenkrát v životě navštívit tento hrad, neboť nelze slovem ani písmem vylíčit, ani fotografiemi a obrazy ukázat, co v něm zažijete a uvidíte . . .

Znaky zvířetníka.

Leden	♋		vodnář	Červenec	♌		lev
Únor	♈		ryby	Srpen	♍		panna
Březen	♉		skopec	Září	♎		váhy
Duben	♊		býk	Říjen	♏		štír
Květen	♋		blíženci	Listopad	♐		střelec
Červen	♌		rak	Prosinec	♑		kozorožec

ZIMNÍ.

V. Martinek.

Tiše snížek padá, letí,
radují se z něho děti.
Sáňky, brusle vytahují,
hroudují se, žerty bují.

S oříškem se sněhem brodí,
eh, co, mráz že snad jim škodí?
Ne, jsou teple oblečeny
v boty, kožich značné ceny.

Kolem krku hebká šála,
čepice, jež mnoho stála
a na rukou rukavice.
To se chodí v metelice!

Pak je zima radost samá...
Kde však bída má své — doma,
v krbu chlad kde vzpurně sedí,
z koutů nouze a hlad hledí,

děti v tenkém — letním šatě,
tři v jednom chodí kabátě,
tam je těžko vichrům vlásti,
tam je zima velkou strastí.

Ba, tak už to v světě bývá,
táž věc jedněm přináší rá
radost — druhým zase trudy.
Kde však v srdcích láska pravá,

rozdí y to vyrovnává,
tu pak nikdo není chudý!
Kdo tu lásku v nitro vloží?
Jenom — přikázání Boží!

LIŠKA A KOČKA.

Německá národní. — Přel. Otto F. Babler.

Stalo se, že kočka v lese potkala paní lišku; a jelikož si myslela, že je to zvíře chytré a zkušené a že ve světě mnoho platí, oslovila ji vlídně:

„Dobrý den, milá paní liško, jak se daří? Jak se vám vede? Jak vy se protloukáte v těchto drahých dobách?“

Liška si pyšně prohlédla kočku od hlavy k patě a dlouho nevěděla, má-li jí vůbec odpovědět. Konečně pravila:

„Ó ty ubohá vousačko, ty blázne, ty hladová myšačko, co tě to napadá? Jak se odvažuješ ptát se mne, jak se mi daří? Čemu pak ses naučila? A kolikero dovedností máš?“

„Mám jen jedinou,“ odpověděla kočka skromně.

„A která je to?“ otázala se liška.

„Když mě psi pronásledují, vyskočím na strom a zachráním se.“

„Je to všechno?“ odvětila liška. „Znám sto dovedností a mám mimo to ještě plný pytel lstí. Je mi tě líto — proto pojď se mnou, naučím tě, jak se uniká psům!“

Vtom přicházel myslivec se čtyřmi psy. Kočka hbitě vyskočila na strom a vylezla až do vrcholku koruny, kde ji listí a větve úplně skrývaly.

„Rozvažte svůj pytel, paní liško, rychle rozvažte pytel,“ zavolala na ni kočka, ale psi milou lišku už chytili a drželi v zubech.

„Aj, paní liško,“ zvolala kočka, „co je vám teď platno vašich sto dovedností? Kdybyste byla uměla vylézt na strom jako já, nebyla byste takhle přišla o život!...“

Na obrázku č. 1 vidíte dosud zachovalou palácovou zeď s vysokými okny a v rozvalinách původní hrad CIMBURK u Trnávky na severní Moravě, založený od českých pánů, kteří se před tím psali z Lipnice (u Něm. Brodu). Zejména vynikli za krále Václava II. Ctibor a za krále Jana pak Bernart, který se r. 1308 po prvé píše z Cimburka a lze jej tedy považovati za předka slavného rodu, z něhož pocházeli znamenití vojevůdcové a zemští úředníci v čele se spisovatelem důležité právnické knihy „Tovačovské“ Ctiborem Tovačovským

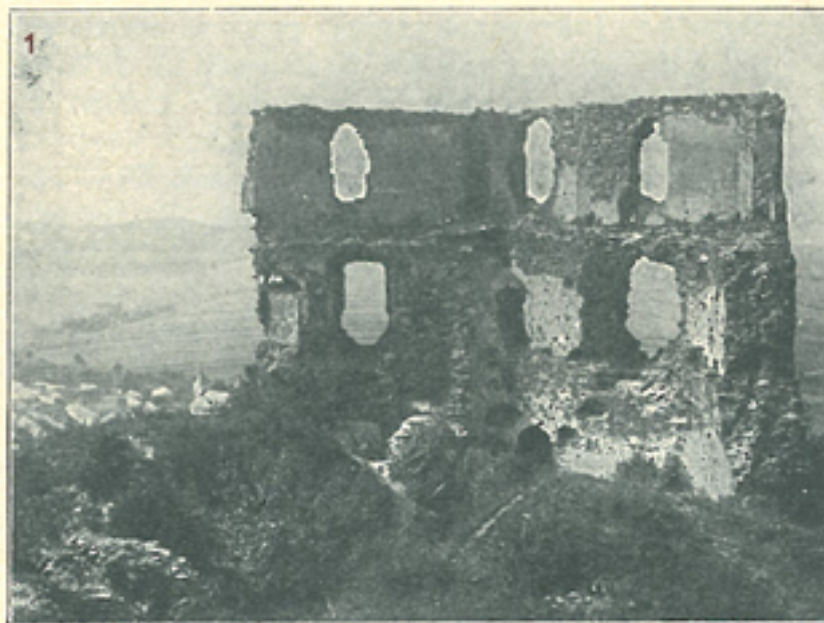
z Cimburka, jenž vynikal nejen učeností, ale i diplomatickou obratností a znalostí soudnictví. Bernart postoupil starý hrad Cimburk pánům z Lipé, načež vystavěl u Koryčan ve Chřibech po roku 1320 nový hrad CIMBURK.

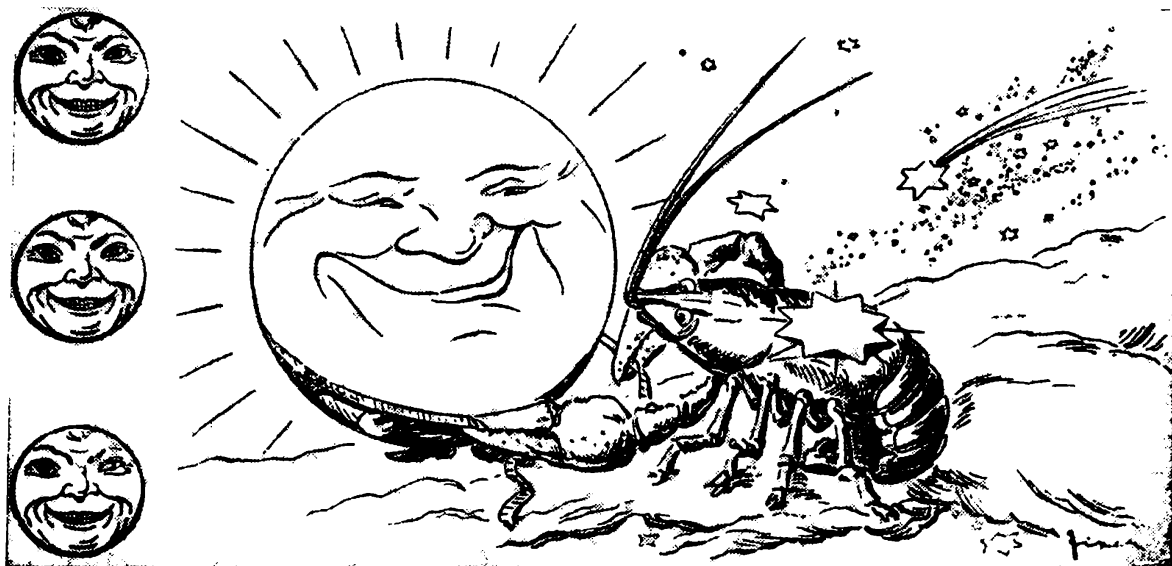
Na obrázku č. 2 vidíte šedou kulatou hlásnou věž tohoto nového hradu u Koryčan, z níž je pěkný rozhled do údolí stupavského. Hradby a zdi hradu s baštou vyhlížejí z okolní zeleně bukových lesů, jako by volaly po záchraně před zubem času, jenž je poznenáhlu proměňuje ve zříceniny, jež působí sice jako dávné sídlo slavného rodu pánů z Cimburka velice smutným, ale přece jen mohutným dojmem.

Nový hrad Cimburk prodán r. 1358 Ctiborem z Cimburka markraběti moravskému Janovi, od něhož týž v léno obdržel hrad Tovačov na Moravě.

Obrázek č. 3 představuje pečeť pánů z Cimburka s erbem: troje cimbuří nad sebou.

Tato starobylá českomoravská šlechta panovala od XII. století a vymřela r. 1502 mladým Adamem z Cimburka. F. P.

Rak měří objem měsíce. Čtyřikrát přeměřuje, ale vždy mu jinak vychází. Uhodněte, proč?

JAK POTRESTAL KRAKONOŠ PEKAŘE ODRODILCE.

Ed. Elpl.

Ve větším městě v Podkrkonoší přebýval pekař Barták. Pocházel z české rodiny, která se sem před lety přisěhovala. I nynější majitel domu a pekařského závodu vyrůstal v českém prostředí. Rodiče mluvili po česku a Barták chodíval do české školy. V městě přebývali občané také německé národnosti a bylo tu hodně lidí, kteří mluvili obojí řečí.

„Je dobře, umíme-li více řečí,“ říkával Bartákův otec, „je však čestné, aby člověk zůstal věren národu, z něhož se zrodil.“

Rozumní lidé váží si příslušníků jiné národnosti, leč odroditi se svému národu není člověka důstojno. Lidí tak smýšlejících bylo ve městě více a proto nebylo tu neshody. Občané vzájemně se snášeli a stávalo se, že rádi pomohli, bylo-li třeba, Čech Němci a naopak. Vládce hor Krkonošských díval se spokojen na žijící tu lid a pomáhal bez rozdílu všem, kdo potřeboval pomoci. Ba zdálo se, že těší jej mír a snášlivost lidí tu žijících, neboť díval se na ně s hor po celé věky, rozsévaje do srdcí jejich lásku a svornost.

Je podivno, že právě pekař Barták odcizil se svému národu. Přilnul k cizí řeči a byl nejraději, mohl-li si promluvit s lidmi v řeči německé. Zapomněl na slova rodičů a stal se dokonce nepřítelem českých lidí. Vyhýbal se společnosti, kde se mluvilo česky. Stalo se nejednou, že odpovídal německy, když se ho lidé tázali na nějakou věc po česku. To by všechno nebylo bývalo ještě tak zlé, kdyby se byl ještě jinak nezapomněl. Brojil proti svým rodným bratřím a naváděl německé občany, aby Čechy nenáviděli a jim ubližovali.

Krakonoš se dlouho díval na toto nerozumné počínání Bartákovo, až konečně si umínil, že jej potrestá. Mlhavého podzimního odpoledne, kdy se brzy stmívá nad krajem, vstoupil do pekařova krámu starý žebrák. Přes rameno měl zavěšenou torbu z pytloviny a v ruce držel sukovici, které je v horách nezbytně potřebí, stoupáme-li do kopců

po horské stezce. Žebrák pozdravil po česku a prosil o kousek chleba.

„Pro české lidi ničeho nemám. Chcete-li něco, požádejte mě o to v řeči německé! Nemám českých lidí rád!“ mluvil vyzývavě pekař v krámě, v němž mimo něj a žebráka nikoho nebylo.

„Moudrý člověk mluví vždycky rád tou řečí, které ho matka naučila,“ řekl starý muž a zadíval se na pekaře takovým pohledem, že ho až v kostech zamrazilo. „Což nejsi původem Čech?“ promlouval dále starý muž, stále se dívaje na odrodilce. „Vím dobře, co ti říkával dobrý tvůj otec, vím, jak tě napomínal, aby ses neodcizil svému lidu. Což je to hanba býti příslušníkem třeba i malého národa, který vynikal nad jiné prací a snaživostí ve vědě i v umění! Když si neumíš vážiti svých českých rodáků, nuž věz, že nepůjdou za tebou ani Němci. Ti dobře vědí, že kdo je nevěrný lidu svému, nemůže býti řádným příslušníkem národa jiného. Vidím, že jsi srdce bezcitného, kamenného, proto nechť vše, co vyrobíš, v kámen se promění.“

Žebrák domluvil, vzal hůl a odešel. Dívě divoucí! Lidé přicházeli do krámu nakupovat, ale než bys pět napočítal, vraceli se zpět. Chléb, rohlíky, koláče, všecko, všecinko měnilo se jakousi čarovnou mocí v kámen. Zákazníci vraceli pečivo s výčitkami nesvědomitému pekaři, že takových výrobků nelze jísti. A bylo zajímavé, jak lid obojí národnosti svorně mu huboval a rázem ho opouštěl. Barták stával v krámě sám, neboť živé duše sem nevkráčilo. Teprve nyní si uvědomil, že byl za své nerozumné počínání krutě potrestán. Bohatý dříve pekař upadal, majetek se den ode dne tenčil, až přišel úplně na mizinu. Teprve teď vzpomínal moudré rady otcovy, že se nemá nikdy odroditi a zapomněti na svůj původ a mateřskou řeč.

Umiňoval si, že již nebude nenáviděti lid, z něhož vyšel a že napraví křivdu, které se na krajanech dopouštěl. Od té chvíle zvonila v rodině jeho zase česká řeč a všude projevoval se tím, čím byli jeho předkové.

Uplynul čas a městem opět se ploužil žebrák, jenž Bartáka tolik potrestal. Když šel mimo pekařův krám, zastavil se. Viděl, že krám zeje smutkem a prázdnotou. Za dveřmi stál mistr a díval se bezradně do tmící se ulice. „Tak co, mistře, zdalipak jsi již změnil svoje smýšlení a nerozumné počínání, nebo jsi snad posud tak zatvrzelý k českým občanům, s nimiž jsi přece jednoho původu?“ promlouval k němu starý žebrák a díval se mu do očí.

Pekař poznal známého žebráka a proto skroušeně odpověděl: „Vím, že jsem nejednal správně a hledím od té doby vše napravit.“ Tušil, kdo onen žebrák je a kdo ho tak krutě potrestal. Krakonošova tvář se rozjasnila, pousmál se a řekl: „Ode dneška bude se ti zase v obchodě dařiti, ale nezapomeň na svůj slib!“ Potom otevřel dveře a vykročil do stmělého večera. Od toho dne se vedlo pekaři dobře, neboť lidé zase chodili do krámu, z něhož vonělo čerstvé pečivo.

Srdce Bartákovo od té doby se také změnilo. Nebyl bezcitný a zatvrzelý, nýbrž přítelem svých krajanů a nikdy již nezapíral svého původu. Kdykoliv český lid něco podnikal, stál při něm věrně a pomohl rád, jednalo-li se přinést oběť na oltář vlasti. Děti vychovával v řeči svých předků a vypravoval jim, jak spravedlivě potrestal ho Krakonoš

za jeho zpronevěru k národu. Často je napomínal a říkal: „Kdo se za svůj jazyk stydí, hoden potupy všech lidí!“

Nad Krkonošemi tyčily se kopce jako strážcové české země. Vládce jejich mocný horský duch těšil se, že lid obojí národnosti žije tu v míru a svornosti. „Jste všichni tu jako moje děti a mír vykouzlí vám i v tom chudém, kamenitém kraji chvíle radostné,“ šeptaly větve stromů, kdykoliv do nich zadul od hor studený vítr. A ve vzájemné svornosti dařilo se všem. Vyrůstaly tu továrny, zkvétal obchod i hospodářství. Svěží tráva na stráních skytala hojnost potravy kravkám chudých domkářů, kteří i v nedostatku cítili se spokojenými. I chudá kamenitá políčka jako by pod svatým mírem okřívávala. Až se lidé divili, jak se přičiňovala a co úrody skytala. Vzájemná shoda a svornost líbily se všem, vždyť jen za takových okolností těšil je živ ot a práce přinášela požehnání celému kraji.

POHÁDKA O PĚTADVACETI TYČKÁCH U HRACHU.

Wilhelm Matthiessen. — Přel. St. K.

V hlubokém lese bylo jednou pětadvacet krásných mladých jedliček. A těm se přestalo v lese líbit a řekly si: „Půjdeme do širého světa. Les je pro nás příliš zelený. Les je pro nás příliš hluboký.“ A jednou v noci pětadvacet jedliček vystoupilo svými kořeny ze země a odebralo se do širého světa. Pošetilé jedle! Ale byly ještě tak mladé a myslily, že v širém světě bude krásněji než v temném, zeleném, hlubokém lese.

A jak tak šly širým světem, pocítily najednou hlad. A šly do města do hospody a chtěly něco k jídlu. I připravil jim hospodský hrachovou polévku.

„Běda!“ vzdychlo pětadvacet jedliček, „což tu není k dostání žádné rosy?“

„Ne, té není nikde v širém světě.“

I nechalo pětadvacet jedlí hrachovou polévku stát a šly dál. A tak přišly do jednoho domu, odkud to vonělo tak krásně jedlovou pryskyřicí a pětadvacet jedliček jen poskočilo radostí. I zaklepaly na vrátka. A když vyšel z domu hospodář, tázaly se:

„„Hospodáři z domku jedlové pryskyřice,
zdaž smíme u tebe přebývat?
Rády budeme spravovat tvůj domek,
tvoje malé děti učiti,
vyprávěti o zeleném lese;
a v zimě, když mrzne,
prohrabeme tobě kamna . . .“

„I ano,“ řekl muž, „tož jen pojdte, za pohrabáče vás mohu potřebovat.“ A otevřel naplno vrátka.

Tu nahlédly jedle do domku, a vidí — je to pila. A tu spatřily jedličky, jak na pile jsou rozřezávány krásné silné jedle. A jak to uviděly, utekly rychle odtud. A ráno byly tak hladové a žízňivé, že už nemohly ani chodit. I usadily se na cestě a plakaly, že už nikdy nebudou v hlubokém lese. A jak tak trčely na silnici, přijde strážník a praví: „Zde se nesmí zůstat stát!“ a vyhnal je. A ubohé jedličky skočily rychle do jedné zahrady.

Tu přišel hned zahradník a pravil: „Á, vás mohu potřebovat! Udělám

„Na vědomost se dává . . .“

mohly vrátit do hlubokého, zeleného, temného lesa. Teď právě chodí trpaslíci mezi jedlemi a andělé posypají zelený les bílým sněhem.“ Tak pravily a šly dále. Ale teď nemohly už les nalézt, neboť všechny cesty byly zasněženy. I sedly si na pole a plakaly, roníce žlutou pryskyřici.

A jak tak plakaly, přišel sem čeledín Ruprecht. Byl ve městě a nakukoval večer do oken, zda jsou dívky hodné. I pravil k pětadvaceti jedličkám: „Copak děláte zde pozdě v noci samy na cestě?“

„Ó, dobrý čeledíne Ruprechte,“ pravily jedličky, „vyšly jsme si ze zeleného lesa v širý svět; a širý svět je tak zlý, chtěly bychom zase do svého lesa. Ale nemůžeme již nalézt cestu.“

„To se vám dobře stalo!“ pravil čeledín Ruprecht. „Pročpak jste nezůstaly v krásném zeleném lese? Ale les je daleko a tam už nikdy nedojdete. Vezmu vás s sebou.“

A dobrý čeledín Ruprecht naložil všechny do svého velikého pytle, naložil si pytel zase na ramena a kráčel do nebe.

Tam otřepali mu andělé sníh s ramenou, zuli mu vysoké boty a dali mu pěkné teplé pantofle. Tak šel čeledín Ruprecht k Ježíškovi, vyndal z pytle na podlahu pětadvacet jedliček a pravil: „Zde, přesvatý Ježíšku, jsem ti přinesl několik vánočních stromků. Ony utekly z lesa a zbloudily v širém světě.“

A tu se Ježíšek velmi zaradoval. A že byly vánoce, vzal všech pětadvacet jedliček s sebou, navěšel na ně se svými anděly pestré ozdoby a červenožlutá jablíčka a mnoho svíček. A Ježíšek přinesl je dětem. A tu měly děti radost a jedličky měly také radost.

Ale jak vánoce uplynuly, svíčky již shořely. Pestré ozdoby byly sňaty se stromků, zelené jehličí opadalo s větviček. A zelené jedličky byly hozeny do sklepa. A nikdo už na ně nemyslel. Jenom babička ze starého domu si nasadila své pohádkové brýle na nos. A tu spatřila, jak ubohé stromky byly vloženy do sklepa a jak je jim teskno. I nasadila si svůj klobouček a šla k lidem a odkoupila od nich všechny jedličky. Tu těšily se jedličky, že jsou zase pohromadě. A babička ustrihla jim suché větvičky, a z pětadvaceti jedliček bylo pětadvacet krásných tyčí u hrachu.

A jedlové hůlky u hrachu, milé děti, to jsme my, tyčky u hrachu ze starého domku. A teď je naší pohádky konec.

si pěkný jedlový plot.“ A ihned přinesl lopatu a veliké, převeliké nůžky.

Ale jak jedličky uviděly ty veliké nůžky, ulekly se velice a utekly hned odtud a běžely tak celý den. A v noci sněžilo . . . Byla zima.

— A nebohé jedličky vzpomínaly na svůj krásný les a řekly si: „Ó, kdybychom se tak

DESET LET SKAUTSKÉ PRÁCE.

Dne 11. ledna 1938 bylo tomu právě 10 roků, co po prvé vstoupil do kruhu veselých a opravdových skautů náš známý spisovatel a instruktor J. K. B a b y. Deset roků není snad příliš dlouhá doba. Ale pohlédneme-li na práci, kterou náš rover vykonal za tuto dobu, užaseme. Náš Baby (čti bejby — toto válečné jméno obdržel jako malý skaut a drží je dosud) ukázal, že nejen pochopil skautskou myšlenku do její hloubky, ale že dovedl pro ni i pracovat. Prvá skautská léta prožil v 13. odd. Svazu v Brně.

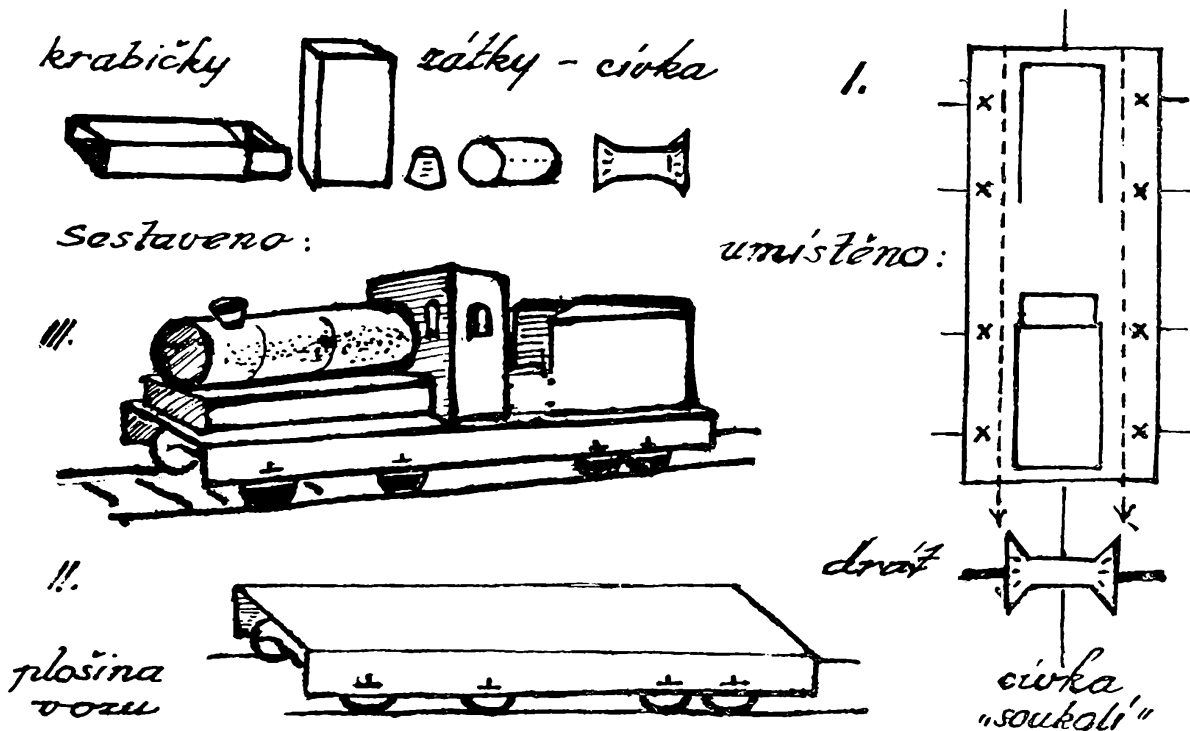
Oddíl vedl tehdy jeden z nejschopnějších vůdců Ing. H a n z e l k a. Na něj Baby nejraději a s největším vděkem vzpomíná. Dalším jeho vůdcem byl t. č. nadporučík Ulbricht. Pak již jevil zájem o samostatnou práci a tak se stalo, že stanul u kolébky katolického skautingu v Brně a stal se spolupracovníkem Weiglovým a Menšíkovým. V té době se objevují jeho první články a fotografie ze skautského života v různých časopisech, jmenovitě v Andělu Strážném. Jeho aktivita ve skautské práci přichází v obecnou známost, ač nutno říci, že zůstává stále skromným a skrytým pracovníkem. Je znám jen jako J. K. Baby. Starosta UKSM Dr. A. Drobný často o něm prohlašuje: „Je to náš nejlepší skaut.“ Když někdo mluví s ním o jeho skautské práci, prohlašuje vždy: „Řídím se dle Setona, který pravil, že prohloubil studnu, aby z ní mohli i jiní pít, neboť poznal trýzeň žízně. Poznal jsem klady a dobra skautingu na sobě — chci je dáti jiným.“

Poslední dobou napsal dvě knížky ze života skautů. První „Stateční hoši“ došla v prvním díle takového úspěchu, že již vyšla v druhém vydání, druhá „Mezi skauty“ jest dosud v tisku, ale již dychtivě očekávána.

Maminka má svátek.

KOUTEK PRO RUČNÍ PRÁCE.

Na pololetní prázdniny tolik nás pojede, že se obávám, aby nám ty „mašinky“ stačily! Líbí se vám? Je to „domácí“ výrobek!

Vidíte z obrázku, co si musíte do „výroby“ opatřit! Vyhledejte si vhodnou plechovou deštičku, abyste na ni umístili krabičky (od zápalek), jak ukazuje I. půdorysný náčrtek. Pod „plošinkou“ musí se vhodně krýtí cívka — „kolečka“. Ve směru označeném šipkami, okraje s obou stran budete ohýbati dolů! (Použijete-li lepenky, tedy ji nejdříve lehce naříznete!) Ale pozor! Dříve si ještě označte body (viz x!), kudy prostrčíte přečnívající drát! Kolik cívek — „soukolí“ upotřebíš?

Krabičky a zátky nejdříve sestavte tak, jak je patrné z III. obrázku. Až docílíte pevného „držení“, pak teprve nasazujte kolečka! Přečnívající konce drátu nakonec zahněte! A pojedem! Šťastné prázdniny!

ORÍŠKY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK

ze 4.—6. čísla zašlete společně do 10. února 1938 na adresu: Em. Masák, katecheta a redaktor Anděla Strážného, Brno-Židenice.

*

31. SLABIKOVÁ ČÍSELKA.

Důstojnému pánu Janu Číhalovi věnuje s úctou Jenda Houšť.

Když šla moje sestra od nákupu z tržnice, uzřela, že I. II. III. IV. V. věc leží v rohu ulice.

III. IV. II. V. to tam byla, patřila jednomu zahradníku, odměnil ji I. V. IV. III. II. a též přidal slova díků.

32. DOPLŇOVAČKA S TAJEM.

Čtenářům A. S. - Petrovský.

		×		
		×		
		×		
		×		
		×		
		×		
		×		
		×		
		×		
		×		
		×		

zvíře tropů

šlechtic

živočich

muž. jméno

muž. jméno

zločinec

město

část dveří

řemeslník

jed

šelma

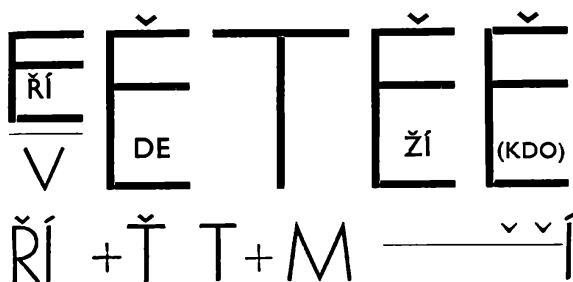
33. REBUS.
R. Frydrych, Poruba.

34. ROHÁČEK.
D. Vykydalová.

a	a	a	a	e	mužské křestní jméno,
e	k	k	l		člen vyhynul. národa,
l	r	r			korýš,
r	r				on německy,
v					souhláska.

35. REBUS (místopisný).
Brněnským hádankářům věnuje M. H.

36. RÁČEK.
V. Toužín.

Když české město a zvíře
v chod raka uvedeme —
známého muže z bible
uhádnout pak dovedeme.

37. OBLOŽKA.
F. S. Jindřichovský.

- Krvelačná šelma v obložení
ve vojína dávných dob se mění.
- Domácí zas zvíře v obložení
v předmět denní potřeby se mění.

38. ČÍSELKA.
D. Přecechtělová, Kroměříž.

123 spisovatele znáte,
34567 cizího hada máte,
4567 v pohádkách vídáte,
45678 na stěně míváte,
12345678 celek v přírodopise vyhledáte.

39. LIŠTOVKA.
Josef Otoupalík.

y	a	d	r	v
p	d	e	y	l
d	a	ž	u	v
m	s	é	k	v
i	v	j	s	o

40. REBUS.

Brušperk — Protivanovu.

41. ZDROBNĚLKA.
J. F. Bužek.

„Velká“ v týdnu 24 hodin má,
„malá“ město české se tak nazývá.

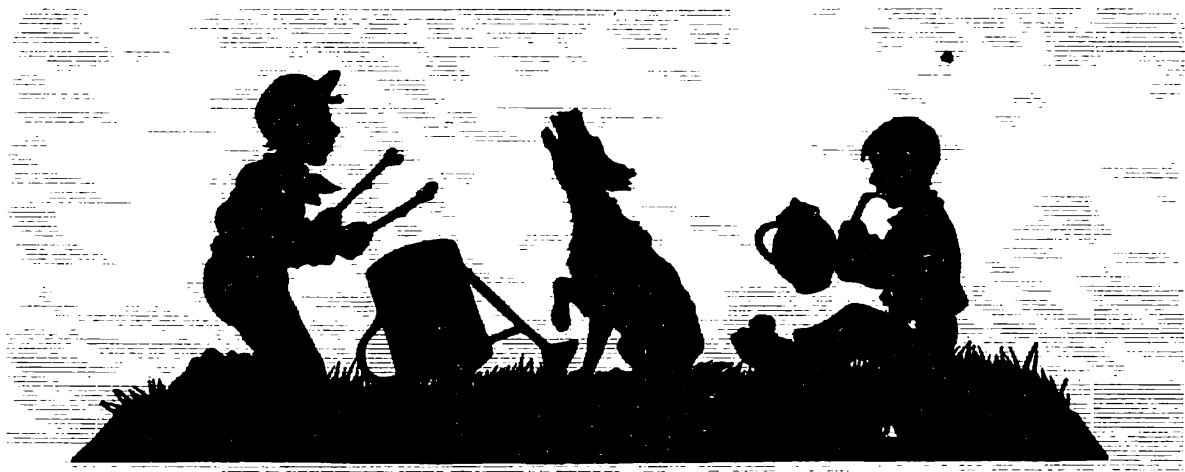
*

Při zasílání rozluštění z II. tur-
naje nezapomeňte napsati plnou adresu
(nejlépe pod řešení i na zadní stranu
obálky) a přilepiti náležitou známku (jako
na dopis). Pro úsporu porta můžete zaslati
několik rozluštění společně v jedné obálce,
ale tu se zeptejte na poště, jakou máte dáti
známku, abychom neplatili potom pokutu.

SKRÝVAČKA.

Antilopa netuší, že číhá na ni lev. Kde
je ukryt?

Komu to vyhrávají?

FILATELIE.

Řídí dr. Jos. Mouřínovský, Tišnov.

V Praze byl založen klub katol. filatelistů. Tento klub vám může obstarávat všechny novinky čsl. známek. V „Lidových Listech“ se můžete dovědět o tom klubu vše potřebné. Můžeme se opravdu těšit z jeho vzniku.

6. prosince byla dána do oběhu nová známka hodnoty 1.60 Kč s obrazem chrámu sv. Barbory v Kutné Hoře v barvě olivové.

Některé hodnotné známky cizozemské jubilejní a památkové — velký formát:

1 ital. pamětní	0.50 Kč
5 „ pamětní	2.— Kč
1 „ sv. Antonín	0.80 Kč
1 „ Vergilius	0.80 Kč

1 námořní akad.	0.50 Kč
1 Pacinotti, vynál. dynam.	0.80 Kč
1 Dante	0.80 Kč
1 Anno Santo 20 c	1.— Kč
1 Anno Santo 50 c	0.80 Kč
1 Augustus	1.— Kč
1 jubil. 1835—1935	1.— Kč
1 sv. František	1.— Kč
1 „ sportovní (kopaná)	2.— Kč
1 „ jubil. Ferrucci	0.50 Kč
1 „ jubil. Garibaldi	0.80 Kč
1 rakouská Dollfuß smut.	1.— Kč
1 francouzská Richelieu	0.80 Kč
1 franc. Normandie	0.50 Kč
1 franc. jubil. (věd ci)	0.60 Kč

Nezapomínejte na doplatní provisoria po převratě, doplňte si jimi svoje sbírky, dokud tuze nepodraží! Mohu vám zaslat všechny druhy.

VÝSLEDEK I. HÁDANKÁŘSKÉHO TURNAJE.

(Dokončení.) J. Janás, Lomnice n./Lužn. J. Navrátil, Ludéřov. L. Zvánovec, Lužnice. J. Odehnal, Malhostovice. J. Výmola, Mikulčice. F. Šromová, Milenov. J. Křepelka, Morkovice. K. Hoďák, Mořkov. L. Žižková, Mrákotín. M. Sobotková, Náměšť n./Osl. F. Hanák, Násedlovice. K. Bittmann, Nosislav. L. Zatloukal, Olbramovice. L. Laštovička, Olešná. M. Tománková, Olomouc. V. Čech, Opatov. B. Zdražilová, Ořechov. J. Horák, Ostropovice, B. Kociánová, Slez. Ostrava. M. Hlaváček, Ostrov. V. Svoboda, Pelhřimov. J. Jiran, Písek. R. Gross, Píšť. M. Spisarová, Pivín. V. Mácová, Podklášteří. J. Sedlák, Popovice. V. Kuřilová, Poštorná. J. Šimáně, Praha. J. Foltýn, Prasklice. R. Daněk, Prostějov. J. Zapletal, Protivanov. M. Černošková, Přestavky. K. Zoufalý, Příštpo. L. Kříž, Rad. Svatka.

B. Šebela, Rájec n./Sv. B. Veselá, Řásná. A. Marešová, Sedlec na Wils. dr. J. Naiser, Slavičín. M. Francová, Slavkov. J. Broušek, Sloup. L. Luzar, St. Plesná. Z. Mikesková, Strítež, R. Šlégr, Sv. Jan pod skalou. K. Černý, M. Cetkovská, Svitávka. B. Mazálek, Šlapanice. J. Vidlař, Štěpánov u Olom. M. Nosková, Telč. J. Borek, Tišnov. J. Zikmundová, Třebětín. H. Protivínská, J. Mašek, Třebíč. F. Dostál, Třeboň. K. Matula, Újezd u Sok. M. Havlíková, Trněný Újezd. V. Borůvka, Vaneč. M. Tomečková, Všechovice. J. Zahradníček, Zakřany. B. Brodníčková, Zlončice. M. Zemanová, Zubří u Rožn. J. Opálková, Město Žďár. K. Vykydal, Židenice. T. Jaburková, Židlochovice. — Celkový přehled luštitelů I. turnaje, podaný v min. čísle, nutno poněkud opravit: 2. místa v turnaji dosáhla Svitávka (27), 3. Hranice (26) atd.

Časopis „Anděl Strážný“ vychází každý měsíc mimo prázdniny o 32 stranách. Celoroční předplatné 8 Kč, s poštovní přílohou 12 Kč. Za redakci odpovídá Emanuel Masák, Brno-Židenice. Svým tiskem a nákladem vydává Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice č. 19-21. Výhoda novinové sazby přiznána výnosem Ředitelství pošt a telegrafů, Brno, č. 80.069-VI. ze dne 14. X. 1925. Časopis je podáván u pošt. úřadu, Brno 2.

Anděl Strážný.

Brno, 1. března 1938.

Synku, nemáš ani zdání,
jaký sport je lyžování,
nesmíš být však neobratný,
jinak pád je neodvratný!

Zde náš lyžař — nohy vzhůru —
skončil letošní svou turu,
na sněženku oči kulí,
nedbá, že má lyži v půli. J. Ž.

BITVA NA ROMŽI. Nová dobrodružství bílého havrana. — F. C. Župka.

Říčka Romža je svázána ledem. Její koryto je bílé, břehy jsou bílé, pole za nimi bílé. Sníh a sníh leží všude.

Vlevo od studánky pod keřem objevila se bílá hlavička, velice podobná hadi; sedí na dlouhém, válcovitém krčku, rovněž bílém a tak tlustém, že s hlavičkou splývá nerozeznatelně. Očka jako kapky bleskotavé smoly zdají se ztrnulá, mrtvá. Ale vidí, znamenitě vidí! Nehnou se, jako se nehýbá hlavička s krkem, ale neujde jim nejmenší hnutí.

Vtom šups — bílý dravec zmizí. Pod keřem se objeví okrouhlá jamka, vchod do hranostajovy podzemní světničky. A než napočítáš pět, znova se zaplní kulatý otvor dravcovou hadí hlavičkou. Trčí z díry jako pahýl s dvěma černými očními zrnky.

Pojednou sotva znatelné trhnutí nepatrných a sotva zřetelných boltců; zachvěly se jenom jejich krátké štětičky. Smolná očka zazářila ještě temněji. Proč? Na protějším svahu říční kotlinky se něco hnulo.

Vyšel si tam statný, starý zajíc na procházku. Vyhopkoval ze svého pelíšku a jde se ohlédnouti po nějakém suchém stvolu; vyčnívá jich tu ze sněhu dostatek. Je to samotář tento svalnatý zajíc; přečkal už nemálo kruhových honů. Ten se tak hned nepustí do nebezpečí! Vše je na něm šedé, hnědé a popelavé. Hlavu má jak velikánskou šišku, kabát jako z hlíny, kalhoty sám stříkanec a blátivý mazanec, boty vyryzlé jak liščí ohon. Jenom malý ocásek mu svítí vzadu jako bílé, naježené pérko.

A hle! S bílého pole nad kotlinkou se sem loudá jiný zajíc; toto je však ještě mladoch. Zvábilo ho sem tiché závětrí Romže. V říčním korytě je dosti keřů; tady se dá snadněji zahrati hlad.

„Kampak cupeš, Janku?“ táže se ho starý zajíc.

„Br, to jsem se lekl!“ otrhne se mladý. „Proč mne strašíš, Ušáku?“

„Odkudpak se neseš?“ usmívá se starý. „Tady není zrovna bezpečně. Nebojíš se hranostaje Potmělucha? To je tady jeho panství. Raději se ztrat!“

„Potmělucha? A to sbohem!“ A Janek se rozběhne po břehu vzhůru k polím.

„No, počkej, počkej, neboj se tak velice! Dokud jsem tu já, nemusíš mít tolik strachu. Podívej se, tamhle na osice sedí bílý havran Bělka. Znáš ho? Je to můj kamarád.“

„Kde?“ otočí se Janek po stromě. „Aha, tamhle sedí! To je s námi dobře.“

„A co? Jakkpak je tam nahoře v bílovském háji?“

„Ještě to tam ujde,“ říká mladý zajíc.

„Slyšel jsem, že starý havran Krákora má zase celou četou mladých?“

„No, má. A Bělka je s nimi. Krákora, až to v lese hučí. A na Sivé soseně čučí výr Hlavatý. Nad ním čtyři mladí.“

„A co myslivna?“
 „Která? Je jich tam kolik.“
 „No, ta pod žlebem. Mají tam dva kluky jako buky.“
 „Aha, to jsou ti, co loni polapili ve-verku a ježka. Ti jsou jako z hadích ocásků. Všecko zobracejí na ruby.“
 „Pozdravuj tam všecko! Slyšíš?“
 „Pozdra . . .“ mladý zajíc nedopověděl. Spatřil s hrůzou za Ušákem bílou hlavu hranostajovu.

Starý zajíc zhlédl zděšení v Jankových očích. Mžikem se otočil proti nepříteli. Nebál se ho. Silně hvízdal, jako by zakviklo selátko: „Bělko! Bělko!“

A již skokem je tu bílý dravec Potměluch, napiatý, útočný, s ocáskem jako hůlčička nataženým, na konci s černou štětečkou. Skok, dva, tři — a již se vrhá na mladého zajíce. Starý prudce zadupá, až se sníh vysoko práší. Ani Janek nespí; spustí slechy, ohne hřbet, vyčkává. A jak po něm hranostaj skočí, náhle udělá kotol a převalí se na dravce. Ten zlostně zafuní, otřepe se, mrskne ocáskem — a znova se řítí po Jankově hřbetě. Avšak ani starý zajíc nelení; přeskočí oba zápasící a srazí v letu zadními běhy krvelačného dravce do závěje. A zas hup obratem a nanovo skokem proti Potměluchovi. Ten se opět žene po Jankovi. Už, už se mu chystá zakousnouti do šíje — když vtom:

„Hurrrá! Hurrrá!“ Zašumí bělostná křídla v zimním povětří — bílý havran Bělka dopadne jako těžká hrouda k zemi . . . A klof, klof! Silný zobák rozrazí dravcovu hlavu.

Je po bitvě. Mladý zajíc dusá do hranostajova těla zadními běhy jako dvěma cepy; vydupává z něho poslední dech.

Vítězové stojí v kruhu okolo poraženého. Bílý havran silně zakráká — a náhle se nebe zamračí. Několikačlenná četa starého havrana Krákory již přiletěla a začalo hodování. Není toho mnoho, ale havrani jsou skrovní.

Pose! jara.

PROBOUZENÍ.

Ed. Elpl.

Tiché lány stříbrem svítí,
 brilantů v nich plno jest,
 jak když večer na obloze
 září moře zlatých hvězd.

Sluníčko se kvapem blíží,
 zulíbá stráň, nivy, les,
 však již první tričky posla
 jara ozvaly se kdes.

Stromy šumí tklivou píseň,
 ale přec jen s nadějí,
 že nad poli, jež tu dřímou,
 skřivani zas zapějí.

Zima ještě krajem vládne
 v jizbách květin šepotzní:
 „Vyskočíme z postýlek svých,
 až víc skřivan zazvoní.“

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselský. — (Pokračování.)

Ta nechuť starého vlka nepominula ani do konce večere. Proto také Jim si umínil, že se bude míti na pozoru. Columbus však si počínal tak, jako by ničeho nepozoroval. Mluvil klidně a pevně a na jeho hlase bylo poznati, že nesnese odporu. Za půl hodiny se zdálo, jako by byl starým známým na lodi a že všichni jsou mu povinni vděčností.

Nejpodivnějším bylo chování kapitána Wilsona. Nechtěl ani na okamžik opustiti svou kajutu a jen s velkou pozorností naslouchal Jimovi, když mu podával zprávu, jak se bude loď opravovati a jak práce postupuje. O čem dále jednal s Jimem, nikdo nevěděl. Jen jeden z lodníků slyšel zavřenými dveřmi, že počítají peníze a v jedné chvíli pronesl kapitán důrazným hlasem: „Ani o groš víc! Dělej, co chceš, krut hlavou, najdi si nějakou cestu na ty podvodníky, já nevydám ani groše víc!“

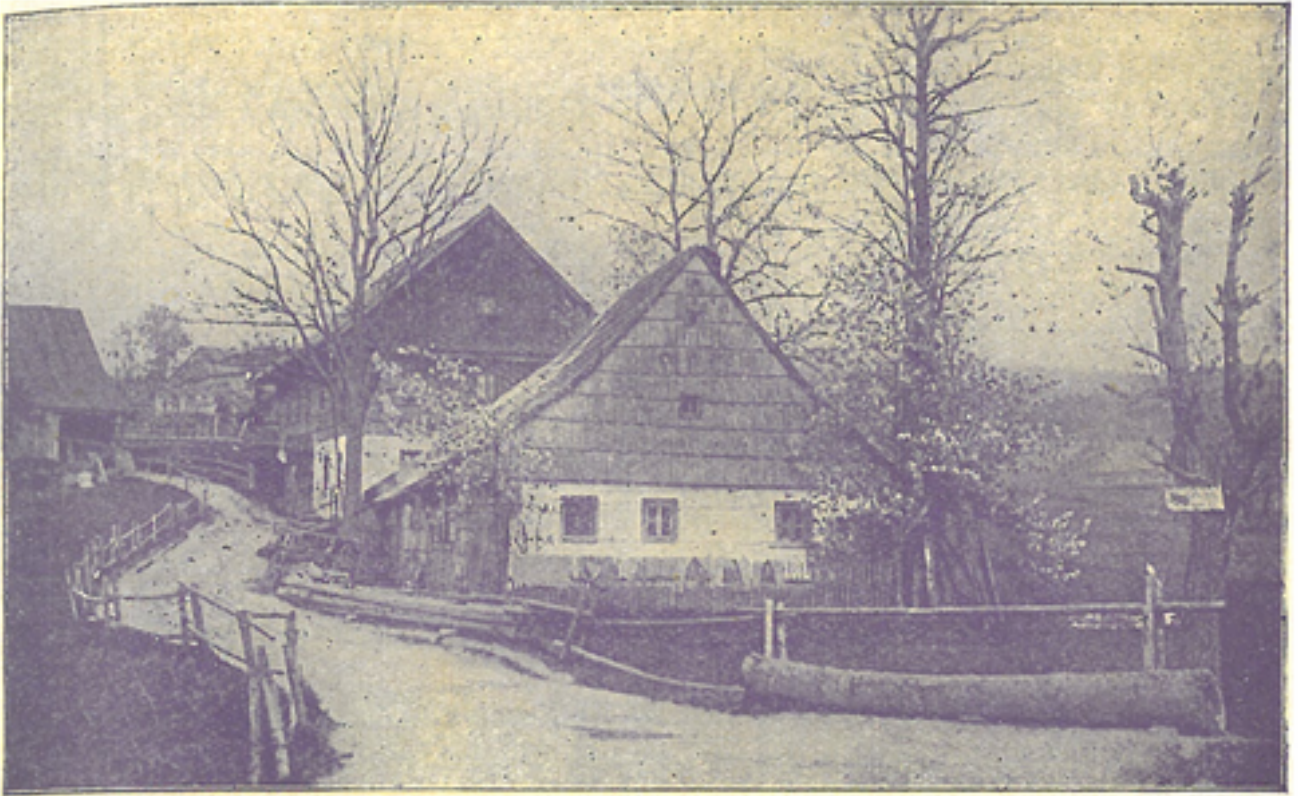
Důsledkem této rozmluvy patrně bylo, že druhého dne Jim žádal Columba o rozpočet na opravu lodi.

Columbus přivřel oči, setřel pot s čela a po chvíli přemýšlení pravil tichým hlasem: „Provedení bude prvotřídní. Přibližnou cenu podám za několik dní, protože sám ještě nemám přehledu, kolik materiálu bude potřeba.“

Jim na dva dny nechal dozor na lodi kormidelníku starému Daunovi, sám sedl do člunu a jel do Papeete, největšího přístavu na Tahiti, leží-

Partie z údolí Morávky. (Slezské Beskydy.)

Jamně, cestou na Suchý Vrch. (Orlické hory v Čechách.)

cího asi 20 mil na sever. Po dvou dnech se vrátil, ale proč jel, co tam dělal, o tom se nikdo nic nedověděl, kromě jediného Dauna.

Zatím se už na lodi pilně pracovalo. Každodenně v tutéž dobu po poledni objevil se na palubě Columbus a procházel všechny kouty, kde byli lodníci a dělníci zaměstnáni nějakou prací.

Jim na počátku chtěl, aby se především uvedly do pořádku strojírna. Columbus však proti tomu pevně prohlásil, že v jeho dílně se pracuje na opravě jednotlivých součástí strojů a že proto je nutno vykonati zatím opravy zevnějšíku lodi. Tak byly napřed přemalovány boky koraibu, upravovány kabiny, podpalubí i mezipalubí, postaveno zábradlí na palubě, stožáry i nové komíny.

Za týden vypadala loď navenek jako nová a úplně schopná k další cestě, a přece nebylo možno ani pomyslit na to, aby se hnula s místa, poněvadž neměla strojů, ani kormidla.

Všichni upozorňovali Jima na ten nepřirozený postup práce, ale ten se jen usmíval a mlčel. Co si o tom myslí kapitán Wilson, nikdo nevěděl, tím spíše, že měl právě v ony dny nové záchvaty zimnice.

Jednoho dne přišel k Jimovi Columbus a stíraje svou dlouhou, úzkou, jakoby bezkrevnou rukou pot s čela, pravil: „Přál jste si, kapitáne, mítí rozpočet?“

„Ovšem, rád bych jej konečně viděl.“

„Připravil jsem jej, přirozeně jen přibližný.“

„A kde jej máte, pane?“

„Ve své kanceláři.“

„Pošlete tedy někoho pro to.“

„Byl bych rád, kapitáne, kdybych mohl s vámi vypít ve svém domě skleničku čaje.“

Tato na pohled upřímná prosba byla pronesena takovým tónem, že Jim mimovolně pohlédl do očí obchodníkůvých. Ale tyto oči zakryly se rychle víčky. Přece však Jim zahlédl, že jsou jasněžluté a že z nich proniká vychytralost a loupeživost.

„Mám velmi dobrý čaj. Bude vám, pane kapitáne, jistě chutnat.“

A pan Columbus, podle svého obyčeje nečekaje ani na odpověď, uchopil Jima pod paži a vedl jej k čekající na něho loďce.

Prošli pak městem a brzy vkročili do červeného domku Columbova. „Kancelář“ byl špinavý a odřený pokoj, naplněný skříněmi, pulty a krabicemi. Pod oknem u kulatého stolu seděli dva vyhublí mladíci a hráli „domino“. Když viděli vcházet svého pána, vstali rychle jako cpaření a začali předstírat, jako by byli v nejpilnější práci.

Columbus však, jako by neviděl jejich zmatku, zeptal se tiše: „Všecko v pořádku?“

„Ano, pane šefe! Pánové již čekají,“ odpověděli oba současně jako na povel.

„Pan kapitán nebude míti za zlé, že jsem mu připravil malé překvapení. Několik mých přátel, lidí zde na ostrově nejváženějších, nesmírně touží po tom, aby vás poznali. Jsou velice zvědaví na vás, že v tak mladistvém věku konáte už tak velikou práci a zastupujete samého kapitána. Myslím, že vám nebude protivné, když vám projevím svou úctu a uznání.“

Pozná se kocourek?

Při těch slovech prováděl Jima pokojem a vpustil ho před sebou do druhého pokoje, jehož dveře vedly na zasklenou širokou verandu.

Právě na této verandě, zastavené likéry a sodovou vodou, čekali přátelé pana Columba. Byli tři. Nastalo krátké představení: „Pane kapitáne, zde pan lékárník a příležitostný lékař Taube.“ A Jimovi se uklonil malinký, lysý človiček s velkou hlavou, ozbrojenou silnými brýlemi.

„A to je pan Holmar, král uhlí na Tahiti.“ Obrovský blondýn s červenou tváří odkopl židli ke stěně a zamručel cosi nad hlavou Jimovou.

„A zde pan Jack, náš živitel, ničitel zvířat, majitel jatek a zeleninových zahrad, největších a nejlépe zařízených, jaké máme.“ — „Che, che, che,“ zařehotal spolu s úklonou smích z úst člověka vodnatých očí a vrásčitých tváří.

„No, ti se k sobě právě hodí,“ pomyslí si Jim, když zasedal ke stolu. Nevěděl, co se bude dít. Úslužný domácí pán postavil před hosta syfon se sodovou vodou a přisunul k němu láhev likéru. Jim však, ještě než ho vyzval Columbus, aby se napil, řekl krátce a rozhodně: „Čaj!“

„Pravda, kapitáne! Pozval jsem vás na čaj...“ Tři spolusedící ne-nápadně na sebe pohlédli, ale pozornosti Jimově to neušlo. Columbus zatím zmizel v pokoji a za chvíli jeden z mladíků postavil na stůl dvě sklenice zelenkavého, horkého nápoje.

„Pravý čínský. Mohu posloužit nevelkou zásobou,“ ozval se tiše domácí pán.

Jim okusil nápoje. „Velmi dobrý,“ pochválil.

„Výtečný. Ze skladu pana Jacka.“

„Che, che, che!“ zařehotal se zase pan Jack.

„Ale, pane Columbe,“ ozval se Jim rozhodně, „mohli bychom nejprve prohlédnout rozpočet opravy naší lodi! Pánové se snad neurazí?“

Tři hosté kývli souhlasně hlavami a zase na sebe pohlédli. Columbus pak zatleskal dlaněmi a řekl svým rozhodným hlasem, pohlížeje přímo do očí Jimových: „Ti pánové mně dodali materiál, mají tedy na věci stejný zájem jako já.“

Jim pohlédl náhodou na lékárníka. Napadlo mu, co asi má dělat lékárník při opravě lodi? Jakých prášků je potřeba k postavení stožárů? Ten jeho pohled zachytil Columbus.

„Podle úmluvy mám obstarati pro loď potřebné drogy. Pan Taube již dodal barvy a pokost a ještě dodá chinin, ricinový olej, chlor a jiná léčiva.“

Hlas obchodníkův přecházel zvolna z mírného šepotu v rozkazující sykot. Zdálo se, že ne Jim, ale on rozhodoval, čeho je třeba lodi a její posádce. Čelo bylo ještě více zpocené a řídké vlasy lepily se na temeni hlavy. Pevné pohyby a tvrdé oči ukazovaly, že chce právě dnes pod svou střechou, v přítomnosti přátel a společníků učiniti nátlak na Jima čili dělat s chlapcem, co bude chtít. Očekával asi pro počátek nějakou námitku s Jimovy strany, proto hleděl na něho tak tvrdě a mluvil rozkazujícím tónem. Ale k jeho podivu i uspokojení Jim se usmál směrem k lysé hlavě s brýlemi a odpověděl neobyčejně srdečně: „Ach, ano, rozumím. Děkuji, pane lékárníku!“

Zatím Columbus zatleskal a na verandu vpadl druhý mladík a položil na stůl popsaný arch papíru.

„Nuže, zde máme rozpočet,“ promluvil znovu mírně vůdce společnosti a posunul papír před Jima.

Jim cítil, že nyní nesmí se prozradit ani jediným mžiknutím oka, ani jediným zdvižením nebo svráštěním brv. Napjal celou svou vůli, aby co nejchladněji a nejpozorněji přistoupil k jádru celé této hry. Hlavní karta spoluhráčů v podobě rozpočtu ležela před jeho očima.

Hráli ostatně velmi jasně a skoro otevřeně, poněvadž zřejmě nečekali, že by ten mladý hoch dovedl jejich hru prohlédnouti a dáti jim „trumfa“.

MATIČCE.

K. Ptáčková-Pilátová.

Ó svatá Matičko,
ó svatá Matko,
jak je mi u Tebe
předobře — sladko.

Jak je mi přesladko
v náruči Tvoji! . . . .
Všecky mé bolesti
hned se v ní zhojí.

Na úzkých ústech tlustocha objevil se úsměšek.

„Buď přesvědčen, kapitáne, že nikdo na celém ostrově neopravil by ti loď laciněji. Rozumíme ovšem, že musíš přece už ze zásady smlouvat.“

„Peníze náležejí majiteli lodi, proto je mé postavení velice těžké.“

„Ručíme ti však, že jak práce, tak i materiál, uhlí a potraviny budou nejlepší jakosti.“

„O to mi také nejvíce jde. Ať je to konečně slané, ale ať je to aspoň prvotřídně uděláno!“ Zdálo se, jako by se Jim zvolna dával ukonejšit.

„Buď jen klidný, kapitáne, a spolehni na nás. Jsi tak chytrý a milý a práce s tebou jde tak hladce, že vynaložíme všecku péči, abys byl spokojen.“

Mýlili se ovšem. Jim za své vyjížďky do města dokonale vyzvěděl všechno o Columbovi a jeho společnících. Neboť jel tam tehdy s listem od starého Dauna k jeho příteli, který byl kdysi námořníkem a zdatným kormidelníkem a nyní z rodinných důvodů žil jako přístavní stolař na Tahiti. Tento Daunův přítel podal Jimovi všechny potřebné vědomosti.

Tak zvěděl Jim, že nikdo na celém ostrově neujme se opravy „Rekina“, započaté Columbem. Prohlédl pak, proč začal opravovat obráceným pořádkem, neboť šlo mu o to, aby loď až do ukončení prací nemohla se dáti do pohybu a tak aby byla vydána na milost a nemilost dodavatelů. Všeliký odpor by tu nepomohl, naopak prospíval by jen těmto skutečným žralokům, kteří by tak mohli do nekonečna živiti celou posádku a počítati si za to stále větší ceny.

Všecky tyto vědomosti byly kartami v rukou Jimových. Bohužel, jeho spoluhráči znali rovněž důležitou věc, totiž kolik peněz je vlodní pokladně. Pověděl to Columbovi sám Jim na počátku seznámení, kdy ve své poctivosti a nezkušenosti soudil, že jedná s podnikatelem a ne s loupežníkem.

Když nyní sahal po rozpočtu, přemýšlel velice usilovně, jak se má zachovat. Byl trochu zaskočen přítomností společníků Columbových, o nichž neměl dříve tušení. Ale rozhodl se hned, že bude jednati tak, jako by ti čtyři páni byli jedním hráčem, o jehož nepoctivosti nepochyboval ani na okamžik.

Přesvědčil ho o tom první pohled do rozpočtu. Číslice za dosavadní práce a za použitý materiál byly tak závratné, že nad nimi až ustrnul.

„Očekával jsem, pane Columbe, účet dosti slaný, neboť vím přece, jak daleko je z Tahiti do San Francisca, odkud jistě dovážíte železné části a platíte vysoké clo. Ale není váš rozpočet až příliš slaný?“

Nyní Jim, jako by náhodou, znovu nahlédl do rozpočtu, kde hned na prvním místě byl účet za pohoštění posádky a důstojníků po příjezdu lodi do přístavu.

„Ta položka,“ ukázal Columbovi prstem, „dostala se tam asi omylem.“

Columbus, který jistě nečekal, že celé jednání půjde tak hladce, stavěl se nyní nemile překvapeným.

„Skutečně, kapitáne! Trestuhodná nedbalost! V ničem nemůže člověk spolehnout na ty ničemy. Tu svačinu na uvítanou uspořádal jsem přece sám!“

Obrátil se ke dveřím pokoje a začal vášnivě křičet, tleskaje rukama: „Bobe! Bobe! Osle jeden!“

Překvapený mladík stanul ve dveřích, očekávaje bouři. Nedošlo však k ní, neboť Jimovi bylo líto toho vychudlého mladíčka.

„Dejte pokoj, pane Columbe! Obyčejný omyl. Poručte jen, aby ty číslice nepřišly do účtu.“

„Slyšíš, Bobe? Poděkuj dobrému pánovi! Pěkně bys vypadal!“ Bob zmizel v otevřených dveřích.

„Nyní tedy, kapitáne, můžeme pokládat rozpočet za přijatý?“

„Ovšem. Ale pod podmínkou prvotřídní práce i zboží.“

„Prosíme, abyste každou podrobnost kontroloval.“

„To se rozumí!“

„Stačí to množství uhlí?“ ozval se pan Holmar, jako by chtěl dodat ještě několik tun více.

„Zdá se mi, že je ho trochu mnoho. Ale zásoba neškodí.“

„A chininu, ricinu, jodu, obvazů?“ ptal se lékárník pan Taube.

„Také stačí.“

„Ale snad by bylo dobře dodat ještě několik desítek pytlů bramborů,“ nabízel pan Holmar.

„Škoda, zkazí se. Chtěl bych, abyste to, co je zde ve výkaze, zmenšil na polovici a zato zvětšil zásobu sušených ryb a kondensovaného mléka.“

„Ovšem, ovšem, che, che, che. Ale brambůrky ať také zůstanou. Samy se snědí, che, che, che.“

„Pro několik tisíc závdavku, pane Columbe, přijďte zítra na loď. Zbytek po dokončení oprav.“

„Souhlasím, kapitáne. Zítra montujeme kormidlo a čistíme stroje.“

„A já začnu nakládat uhlí,“ houkl Holmar.

„A já živobytí, che, che,“ zakňoural Jack.

Také holoubci cítí blížít se jaro.

Také na věrného hlídače třeba pamatovat.

Když to potom v noci Jim vykládal všechno starému Daunovi a loučil se s ním, mrkl na něho okem a pravil: „Jsem přesvědčen, že mě pokládají za posledního hlupáčka a kapitána Wilsona za úplného nemotoru!“

A Jim nebyl daleko od pravdy.

(Pokračování.)

MASOPUST.

Jindř. Janečková.

Děti v Podhájí sotva se dočkaly konce masopustu. To byly slavné dny. V každé chalupě voněly koblihy, vařilo se uzené a večer se tančilo při harmonice. Nic však děti nebavilo jako to, že v ostatkové dny chodíval strýc policajt po dědině s „Karlem“. „Karel“ byl ze slámy a hadrů udělaný veliký panák. Strýc s ním chodil od chalupy k chalupě, „odvinšoval“ veselý masopust a dostal nějaký peníz anebo častěji kus slaniny. Navlékal ty kusy na hůlku a nosil s sebou. Podle kusu slaniny soudilo se na štědrost hospodyně a proto se žádná nenechala zahanbit. Strýce provázeli dětinou houf dětí a z povzdálí táhli se za ním i psi z celé dědiny. Voněla jim slanina, čichali do vzduchu a vyplazovali jazyky.

Strýc byl neparáděný. Oblékl delší černou bluzu, jako nosí železničáři, řemenem ji přepásal, k boku připjal starou šavli. Pod nos si přilepil dlouhé kníry, na hlavu dal vojenskou čepici. Podobně vystrojil i „Karla“, jenom šavle chyběla. „Karel“ byl těžký, ale strýc ho nenosil. Chlapci školáci se předstihovali v nošení. Každý si pokládal za velikou čest nést „Karla“. Poslední dva dny masopustní bývalo na školách dříve prázdno, děti měly volno, tedy chodily s „Karlem“ v pondělí a v úterý před Popeleční středou. Později však bylo školními úřady prázdno v tyto dny zrušeno a děti musely do školy.

Přišel zase masopust a strýc se vydal po dědině. „Karla“ si hodil přes rameno, přešel několik chalup, ale brzy se dopálil: „A co já budu toho klazana celý deň sám nosit? Ne!“

Postavil „Karla“ k plotu před školou a furiantsky vešel do školy. Otevřel dveře u třídy, pozdravil a hned spustil: „Pane učitel, pusťte školáky dom, nemá mně kdo nosit ‚Karla‘.“

Pan řídící se zasmál: „Příteli, to nejde, dnes je vyučování.“

„A tož já ho budu sám nosit? Je těžký jak hovado,“ zlobil se strýc.

„Nemohu vám pomoci. Zákon nedovoluje dát dětem tak pro nic za nic prázdno. Nenoste ho, když se vám nechce s ním tahat.“

Ale tu se strýc postavil: „Tož tak, pane učitel? Pravíte, že nenosit ‚Karla‘? A to by byl pěkný pořádek, rušit starý zákon. Bez ‚Karla‘ ešče masopust nebyl, ani nebude. Starodávne zvyky sa zachovat mosíja.“

„Tak počkejte až po škole, za hodinu děti pustím,“ smlouval pan řídící s policajtem. Bavilo ho jeho zlobení.

„To bude už neskoro. Za chvílu je večír,“ nedal se strýc odbyť. „Prosím vás, aspoň nějakého hlupého mně pusťte. Ten sa už tak jak tak nic neučí. Má sedět ve škole podarebně, nech nosí ‚Karla‘.“

„To nemohu udělat. Vyučování je pro všechny žáky. Nezdržujte mne.“ Pan řídící zavřel třídu a pokračoval ve vyučování.

Strýc přibouchl dosti hlučně dveře u školy a cestou bručel: „Toto ale sú pěkné pořádky. Děcka lapíja ve škole a obecní ‚úředník‘ mosí nosit ‚Karla‘ sám. Za našich časů šly děcka do školy, kdy sa jim chtělo a fčil ani ve fašanky nemože být prázdno? To vymysleli učitelé. Nechcú mět prázdne dni, aby měli věc platu.“

Popadl „Karla“, opřel jej o zeď kovárny zrovna proti škole jako stráž a šel do hospody zapít zlost.

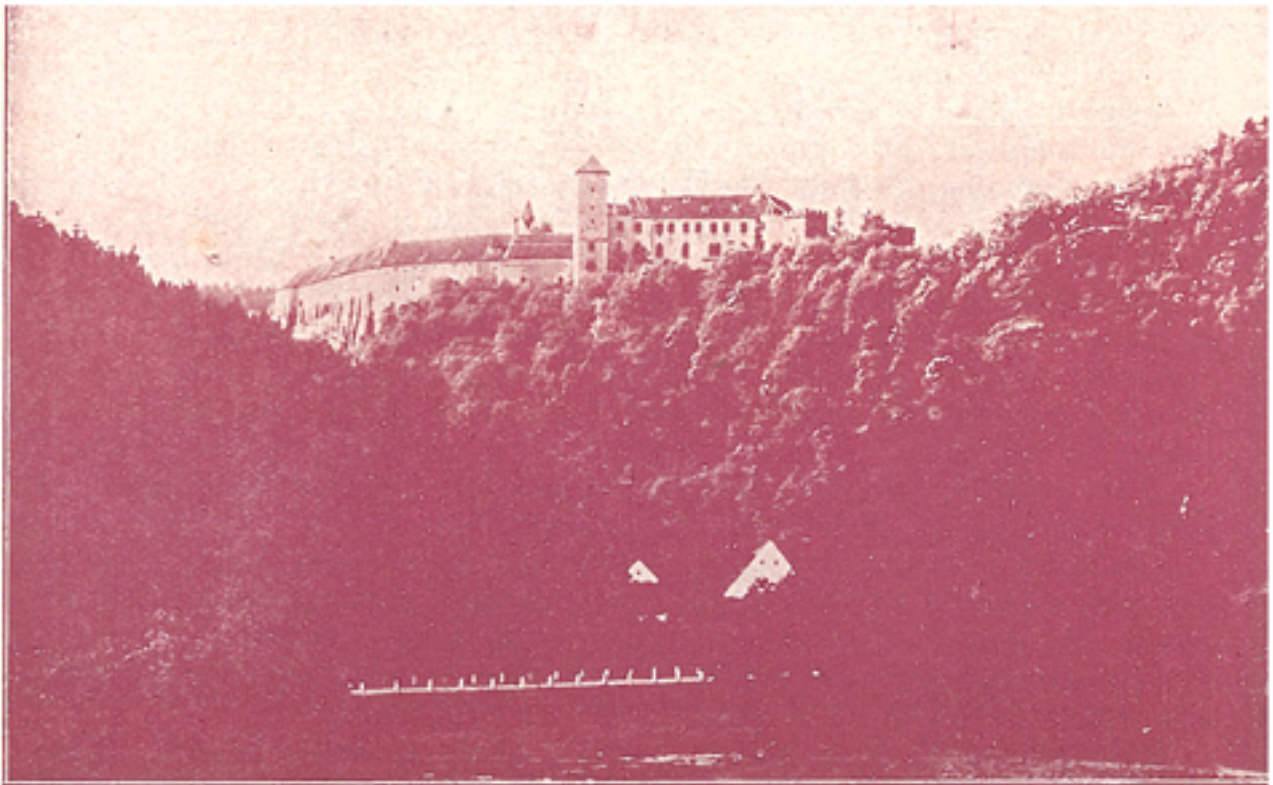
Děti ve škole sotva dočkaly konce vyučování. Myslely na „Karla“. Vyrojily se ze školy s chvatem, Martin první. Obklopily „Karla“. „Ej, Karlíku, počkaj, už půjdeme.“

„Karel“ to se ví, na to ani nemrkl. Byl větší než největší ze školáků. Hlava velká jako kopací míč, potažená bílým plátnem, a na obličejích naznačeny uhlíkem oči, nos, ústa.

Najednou ozve se Martin: „Ogaři, víte co, každý rok je ten ‚Karel‘ bílý, jedenkrát može byt aj černý. Udělajme z něho múřenína.“

Ostatní s radostí svolili. Honza skočil domů pro uhel, měl to blízko, hned vedle a Martin dělal malíře. Celou hlavu, bílou, plátěnou kouli, natřel na černo. Uhel se krásně rozmazával. To bylo smíchu. Děcka skákala a ječela okolo Karla: „Ej, to budú strýc policajt hledět. Ani ‚Karla‘ nepoznajú. Z bělocha je černocho. Martine, udělaj mu fúsy křídů a oči červeným plevajsem — ej, ty budú pěkné, červené, jak naše kutry mají.“ Martin maloval a maloval.

„Víte co?“ navrhl, když byl hotov. „Poneseme ‚Karla‘ po dědině aj bez policajta, beztoho sedíja v hospodě. Ale je těžký, jak ho uvlečem?“ Martin si na nesení netroufal, byl malý a slabý. Pomoc byla hned. Honza přinesl s plotu tyčku, připevnili ji „Karlovi“ napříč přes záda, ruce mu roztáhli a přivázali je k tyčce. Potom vzali dva hoši „Karla“ doprostřed, tyčku si dali na ramena a nesli jej u vítězoslávě do dědiny. Ostatní děcka výskala o závod. Byl to opravdový masopustní průvod.

Mohutný hrad Bitov shlíží majestátně do údolí, kde se rozlila Dyje, zvednutá vranovskou přehradou.

Sotva přešel průvod kolem hospody, vyletí s láteřením policajt. Vypil si svoje a to s ním nebyl žádný žert. Zařval na děti: „Tož vy tak, kujóni, takovou maškaru jste udělali z mojého ‚Karla‘? Kerý ho načérnil?“

„Martin.“ Tak děcka jednomyslně vydaly Martina strýcovi na milost i nemilost.

Strýc popadl Martina za ucho: „Tož tys to udělal, skute? Ty sa opc-vážíš tupit úřední osobu?“

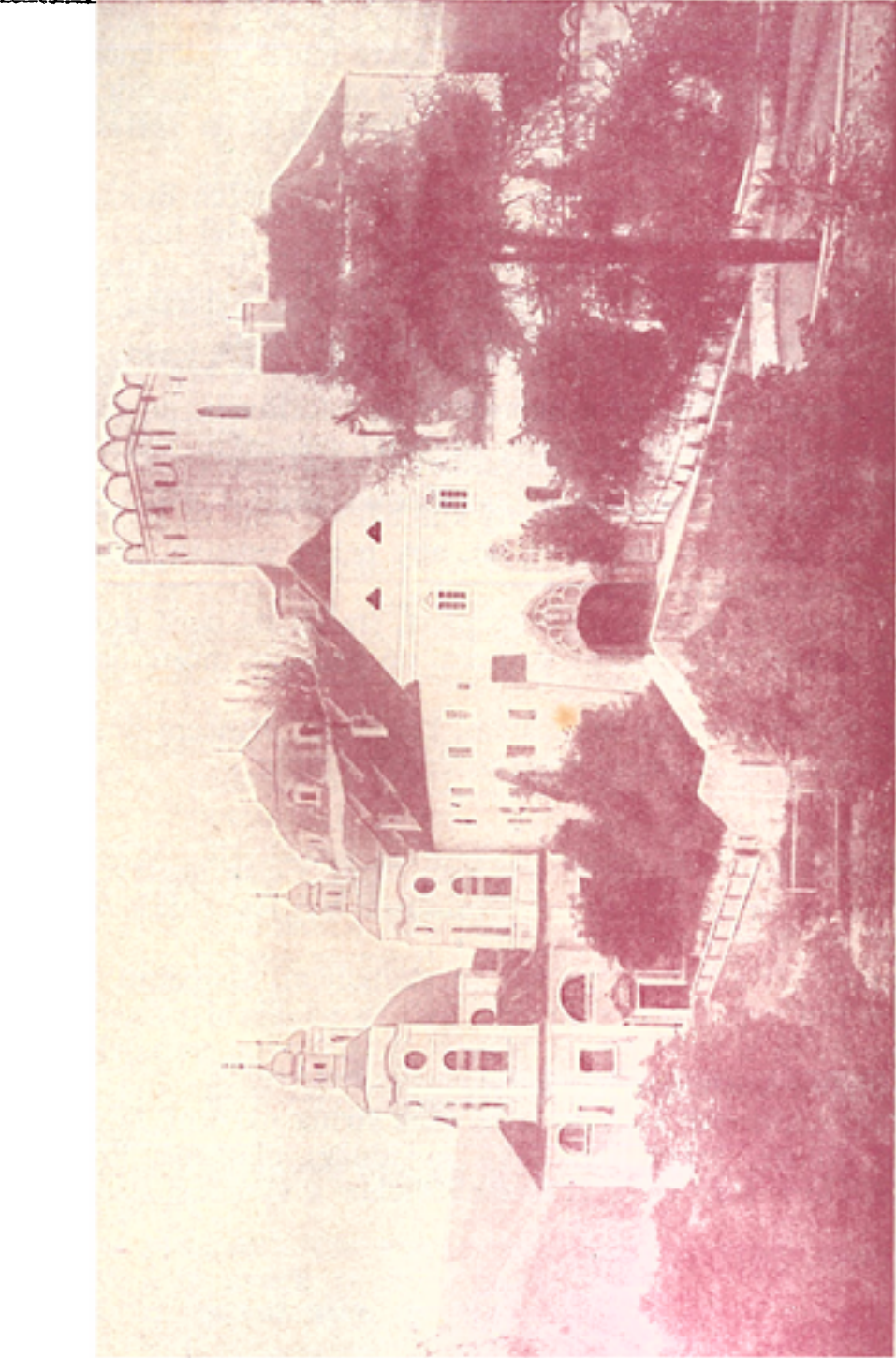
Martin se vzepřel: „A co by úřední osoba! ‚Karel‘ není žádná úřední osoba — je to strašák.“

Toto slovo strýce teprv dopálilo: „Strašák? Žádný strašák. Jaký strašák? Já su úřední osoba a v masopustě je ‚Karel‘ tolik, co já. Žádný strašák. Kdyby nebylo nás dvů, ani byste nevěděli, že je konec masopustu. Já ti dám strašáka!“

Strýc přehnul Martina přes koleno a vyplatil mu na místě. Děcka měla zase nové divadlo a smála se Martinovi. Ten dělal hrdinu a smál se také. Ale v duchu sliboval strýcovi strašnou pomstu. A tomu „strašákovi“ také. Potom zas všechno šlo svorně po dědině a strýc dostal tenkrát víc slaniny než jindy. To na toho černoča. Byl úplně usmířen a večer hodil „Karla“ na hůru za komín, kde čeká zase až do příštího masopustu, kdy vystoupí v nové slávě.

Martin však spokojen nebyl. Žrala ho ta výplata. Jak by ne. Je to malá urážka, dostat na veřejné silnici výplatu? Děcka se mu proto smála a Martin jak uslyšel nějakou narážku, zahrozil vždycky k strýcově chalupě: „Počkejte, strýče šmoligante, šak já si na vás postihnu.“ A postihl si.

dokončenou stavbou a hýřivým životem se tak zadlužil, že mu roku 1793 byl zámek prodán. Od roku 1799 byl majitelem polský šlechtic Stanislav hrabě z Mniszku a po něm připadlo panství dědic-tvím jeho dcerám, jejichž potomci (Stadnicki) jej mají podnes. Nej-zajímavější samostatnou budovou je velkolepý sál předků. Má po-dobu oválu 27 m délky, 15 m šířky a 15 m výšky, s 10 vel-kými oválovými okny bočními a 10 okny v kopuli, pod níž je zdi-vem vedena chodba. Ve výklencích kolem je 10 kamenných soch vy-nikajících mužů rodiny althanské od Matielliho, nad nimiž je ozdobné plastické orámování s freskami. Obrovská plocha kopule je rovněž vyzdobena velkolepými freskovými malbami od J. M. Rottmayera. Podlaha je mramorová. Vše působí velkolepým dojmem. S obou stran sálu možno vstoupiti na prostorné terasy, ozdobené vítěznými oblou-ky, budovanými jako historické římské zříceniny, jež dala posta-viti hraběnka Marie Anna Pigna-telli. S teras vede schodiště do menší zámecké zahrady. Na zámku je kostel Nejsvětější Trojice slo-hu barokového s krásnými fres-kami v kopuli „Pád pyšných andělů“ od téhož umělce a hrobka hrabat Althanů. Navštívte-li vra-novskou přehradu, prohlédněte si blízký zámek, hlavně sál předků a kostel.

F. P.

panského hradu Vranova, o němž se historie zmiňuje již r. 1100. Od Jana Lucemburského r. 1323 vystřídalo se tu asi 16 majitelů. R. 1680 byl majitelem hradu Michal Jan z Althanů. Za něho a jeho potomků byl přestavěn hrad v roz-sáhlý zámek podle návrhů slavného stavitele a sochaře Fischera z Erlachu. Poslední potomek z Althanů, hrabě Michal Jan II., budovatel sálu,

Na skalisku vysokém 145 m u Vranova nad Dyjí tyčí se rozsáhlý zámek rodiny hrabat z Al-thanů, podýjská to perla, pocházející z XVIII. století. Má 75 pokojů, knihovnu, nádherný sál předků a zámecký kostel. Na průčelním schodišti jsou dvě antická sousoší, dar to císaře Karla VI. hraběnce Pignatelli. Vedle nynějšího zámku možno spatřiti dvě věže, jediné zbytky bývalého země-

KAM SE KDO HODÍ.

Edvard Zvěřina.

Pohádka o princí a kovářském tovaryši.

Byl jednou jeden král . . . , tak pohádka začíná. A ten měl syna jedináčka Bojslava. Byl to junák krásně urostlý, modrých očí a do zlatova lesknoucích se kadeří, jež mu splývaly až na ramena. Uměl vzorně zacházeti se zbraní a v jízdě na koni nebylo široko a daleko jemu rovného. Modlil se rád k Bohu a srdce měl zlaté. Královské rodiče miloval nade všechno láskou upřímnou a oddanou. Pro svoji milou povahu byl nadmíru oblíben, že jak rytířstvo, tak všichni sloužící by bývali ani okamžik neváhali nasaditi proň své životy, kdyby tomu byl osud chtěl.

Král cítě, že stářím mu ubývá sil, povolal k sobě Bojslava a vážně k němu pronesl: „Milý synu! Blíží se velká chvíle, kdy budu muset odevzdat do tvých rukou moc královskou. Nežli však tak učiním, jest vůle má, abys našel sobě pannu, rodu tvému rovnou a pojal ji za manželku. Neméně záleží mi na tom, abys na cestách, které musíš podniknouti v mém království, poznal lid a vyslechl jeho přání a stesky. Nuže, odejdi do světa ve jménu Božím a anděl strážný nechť doprovází tě na cestách! Vrať se domů zdrav, šťastně vyplniv vůli mou.“

Jat lítostí nad nastávajícím rozloučením, rozplakal se hořce Bojslav, avšak ani okamžik neváhal podrobiti se vůli svého otce. Zašel hned do hradní kaple, kde před obrazem Matky Boží kleče, prosil Ji o ochranu na pouti i o šťastnou volbu nevěsty. Posílen modlitbou, vyhledal své rodiče, aby se s nimi rozloučil a pak se ihned vydal na cestu.

Když se ve velké trůnní síni před zraky všeho dvořanstva král i královna s princem dojemně rozloučili a naposledy jej pocelovali, pověsila mu jeho vznešená máti na krk zlatý řetěz, zdobený svčceným křížkem a královským znakem.

Mezitím byl přiveden princí jeho oblíbený kůň bělouš Ami, na kterého se vyšvihl. Princ byl oblečen v obyčejný šat, aby nebyl poznán, toliko po boku houpal se mu dlouhý meč.

Oř bělouš, který nesl též jídlo pro svého pána, stačící na delší dobu, vesele zařehotal a už uháněl jako střela s princem po padacím mostě dolů, směrem k jihu.

Zazněly ještě fanfáry a pak nad komnatami hradními, princem dosud obývanými, byl vztyčen na zmanení smutku černý prapor.

* * *

Princ ponechal bělouši na vůli nésti jej, kam chtěl. Cesta jim rychle ubíhala. Čím více se od hradu vzdaloval, tím hustší byl les, avšak Ami všude se vyznal a všude obratně pronikal.

Pestrobarevní ptáci všeho druhu míhali se vzduchem: zlatožlutí kanárce, rajští ptáci a jiní v počtu nevídaném. Byli tu nádherní papoušci, kteří věštili princí slávu a štěstí. Nad hlavou Bojslavovou vznášel se mohutný orel se zlatou korunkou na hlavě.

Počasí bylo dosud nádherné. Najednou se však strhla ukrutná bouře. Blesky šlehaly po obloze, která byla jako v jednom plameni; hrom rachotil bez ustání. Od severu burácel strašný vichor a vyvracel stromy ze země.

Veliké nebezpečí hrozilo Bojstavovi. Srdce mu prudce bušilo a v úzkosti pronášel tichou modlitbu o záchranu k Nejvyššímu.

Vtom Ami uskočil stranou a zanesl svého pána do velké sluje, kde se oba ukryli. Byli tam chráněni alespoň před padajícími stromy.

Nastal ohromný liják. Pojednou začal být Ami nepokojný. Větril nějaké blízké nebezpečí; zvedl hlavu a dupal nohama.

Skutečně zakrátko objevil se několik kroků od sluje obrovský skalní medvěd.

Bojstav tasil rychle meč a postavil se neohroženě proti dravému nepříteli. Nežli však došlo k rozhodnutí, kdo zvítězí, přihodilo se něco neočekávaného. Vtom okamžiku se totiž zablesklo a hned na to ozvala se hromová rána. Blesk sjel do starého dubu, stojícího poblíž sluje a roztránil jej. V zápětí padl ohromný kus kmene s rachotem k zemi a medvěda zabil.

Bojstav vyvázl takto z nebezpečí. Když se konečně bouře přehnal, mohl si pak v klidu odpočinouti a spáti až do rána. Bělouš Ami ležel vedle něho.

Probudiv se za svítání, spěchal princ ze sluje ven, aby spatřil obraz hrůzy, jež bouře po sobě zanechala.

Co takto zamyšlen před sebe hleděl, uslyšel zdaleka úzkostlivé volání o pomoc. Ami zařehotal a pohleděl prosebně na svého pána. Ten tomu porozuměl i usednuv rychle na milého oře, uháněl v trysku směrem, odkud volání se stále ozývalo.

Když se přihnali na místo, uzřeli před sebou hrozné divadlo. Jakýsi netvor, připomínající svým vzezřením předpotopního draka dinosauruse s ohromnými ocelovými drápy, u jehož těla ležel roztrhaný člověk, chystal se právě na novou oběť lidskou.

Bojstav vytasil meč a Ami jedním skokem octl se po boku nemotorné obludy. Vzduchem zasvištěl princův meč a již šeredná hlava drakova odletěla utnutá do písku. Obluda sice sebou ještě zmítala, až stromy z kořenů byly vyvráceny, ale pak zůstala mrtva ležeti.

To vše se událo rychleji, než se to dá popsati. Drakem napadení byli chudí uhlíři, kteří před Bojstavem klekli na kolena a děkovali mu za své záchránění.

Princ je ještě štědře obdařil penězi a rozloučiv se s nimi, pokračoval ve své pouti.

Tu se opět nad ním objevil král ptactva, který spustil dolů zlatou korunku a ta uvázla princovi v kadeřích.

Divoká koza z Himalaje.

Jízda byla věru rozkošná, neboť zpěv a hudba rozléhala se lesem. Potůčky, zvednuté po dešti, sladounce bublaly. Všude bylo plno jarého života, vše se radovalo.

Princ omámen krásou Boží přírody, stanul pozdě večer před vysokou horou, která byla celá z broušeného skla a třpytila se jako hvězdy. Na vrcholu hory stál nádherný hrad. Okouzlen tím čarokrásným zjevem, skočil princ s koně v úmyslu, že si pěšky řádně okolí prohlédne, když tu spatřil nedaleko mládence, přicházejícího jemu vstříc.

Příchozí byl v letech asi jako princ. Přes rameno měl přehozený vak s přikovanou podkovou a představil se jako kovářský tovaryš Matěj. Co se však princ na něm nelíbilo, byl jeho zlý pohled. Matěj si prohlížel bělouše, který se mu patrně líbil, avšak najednou se zarazil a zvolal: „Aj, od které doby má tvůj kůň zlaté podkovy? Jsi ty princem? Jsi ty snad ten, o němž jde pověst, že on jediný dostane se na bílém koni se zlatými podkovami na vrchol skály a pak vstoupí do hradu, kde naň čeká nejbohatší a nejspanilejší nevěsta světa? Je-li tomu tak, ach, vezmi mne s sebou, abych také jednou něco dobrého užil!“

V řeči té byl ukryt údiv, touha a závist. A závist přináší nejhorší ovoce.

Princ byl tím, co uslyšel, náramně překvapen, že nevěděl zprvu, co má na to odpovědět. Jen jednou ve spánku se mu něco podobného zdálo, co mu nyní Matěj vypravoval. A ten věděl ještě více. Vyprávěl, jak dosud marně pokoušeli se rytíři dostat se nahoru do hradu a že každý odvážlivec to zaplatil životem, neboť povrch skleněné skály jest tak hladký, že kůň na ní se nemůže udržeti. Až prý přijde pravý princ na bělouši, který bude mít zlaté podkovy, ten se dostane na vrchol skály.

Dlouho do noci si vykládali, až princ se rozhodl, že příštího dne stůj co stůj pokusí se na svém koni dostat se po skále do hradu. A Matěji na slovo rytířské slíbil, že dostane-li se šťastně na horu, že pošle bělouše zpět pro něho.

(Dokončení)

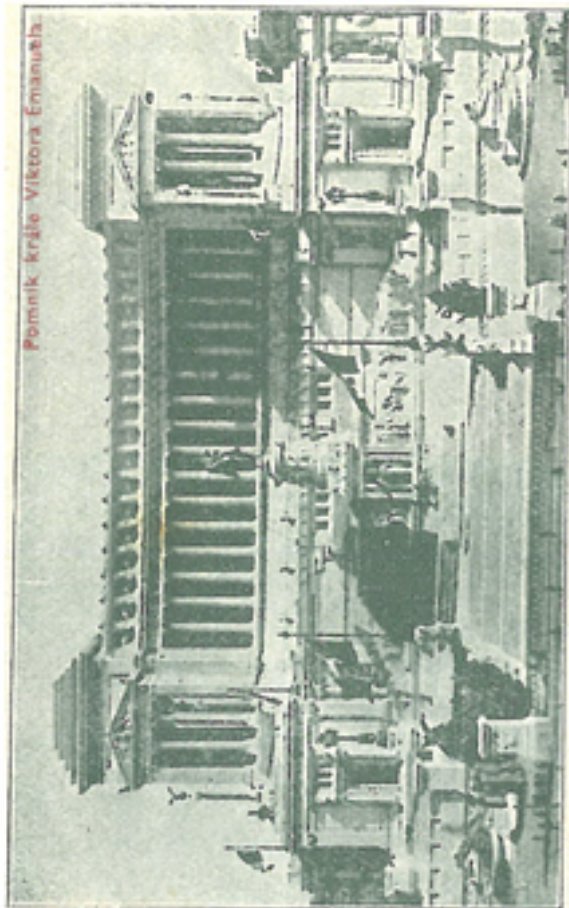
ZLÍNSKÉ NÁLADY.

O. B. L u c k ý.

Tichý domek. Balsamíny.
Muškát k tomu každý jiný
a na dvorku bufánek.
Továrny tam — i komíny.
Klidný večer. Světla, stíny.
Slunce západ. Červánek.

Hvězdy spí. A dávno tiše
Baťov celý mírem dýše
továrny i komíny.
Hangar bdí. Z oblačné výše
aero se v lesklé pýše
vrací právě z ciziny.

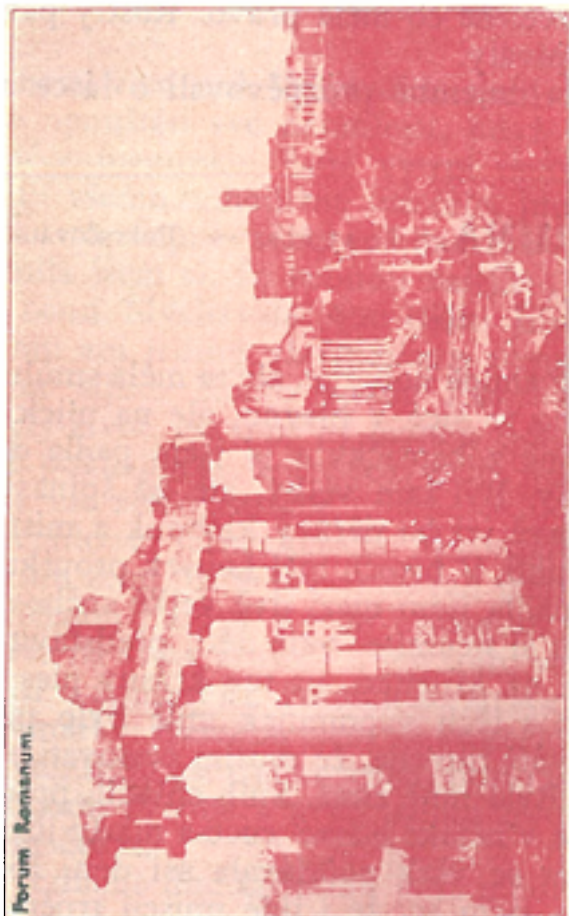
Když pak slunce vyjdou blesky,
noci černé střesou stesky
továrny i komíny.
Ruch a šum — až velkoměstský
rázem schvátí všechny stezky,
které vedou do dílny.

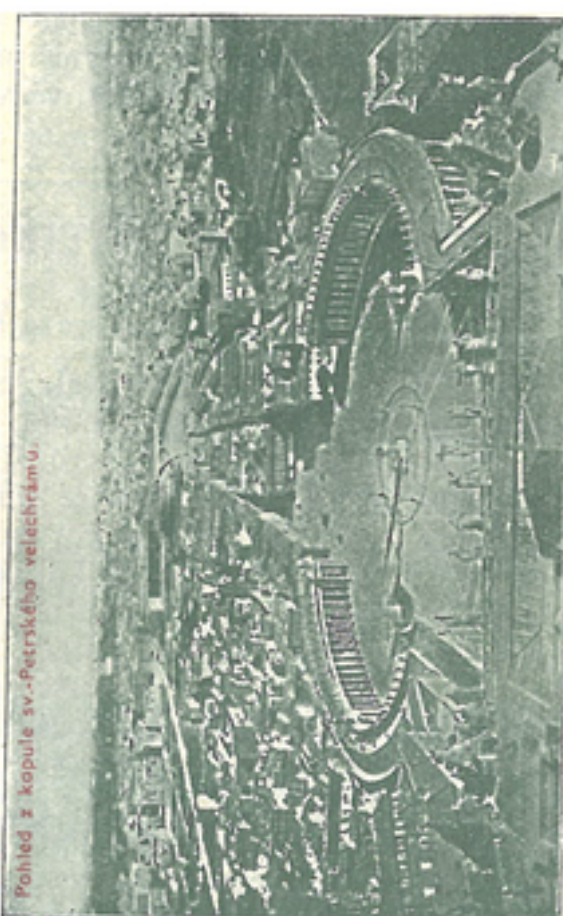
Pomník krále Viktora Emanuela

Kolosseum Trajanovo.

Forum Romanum.

Pohled z kaple sv.-Petrského velechrámu.

Vysadili stráž smrkovými sazeničkami. I rostly smrčky v smrky, až po letech zašuměl na úbočí zdatný les.

V samém jeho středu ze seménka větrem zavátého vyšvihla se břízka. Hladká a bílá tlačila svou korunu do spleti smrkových větví. Toužila po slunci, ono ji lákalo, ale smrky zavazely a nechtěly pustit její vrcholek výš.

„Buď skromnou,“ pravily, „jako tvá sestra na louce pod lesem! Chceš býti vysoká a štíhlá jako my?“

„Nikoliv, chci jenom, aby teplé paprsky zalévaly i můj vrcholek a list! A vy mi v tom bráníte.“

Než smrky nedbaly proseb ubohé břízy, a tak jen živořila.

Ale jednou hluboké a šedé mraky zahalily slunce na několik týdnů. Břízka zvyklá nedostatku světla rostla klidně dál. Smrky však brzy daly se do nářku: „Ztratíme všechn svůj zelený šat, zahyneme, nemůžeme žít bez slunce.“

A bříza stále rostla, zvolna sice, ale přece. Dosáhla již výšky smrků, zatím co ony již hodně povadly.

„Eh, těžko je bez tepla a světla,“ zalkaly po dlouhé době.

„Vidíte, a mně jste ho nepřály!“

„Ano, chyby jsme tehdy. Dopřeje-li však Bůh slunce, aby prorazilo k nám mraky, vše napravíme.“

A slunce prorazilo a rozzářilo se na umdlelý les. Pookřál a rozšuměl se. To smrky již ochotně nechaly břízce, na co měla právo. Rostly pak společně ve svornosti a zdárně prospívaly.

I přilétali ptáčci na jejich větve a dojemně prozpěvovali o lásce a ústupnosti.

CO VYPRAVUJE PĚTIKORUNA. Josefis. — (Pokračování.)

VII.

Po plesu mě Milenka darovala jedné chudé holčičce, ale ta měla smůlu. Na cestě k domovu mne ztratila. Bylo to sice v březnu, ale na ulicích bylo ještě mnoho sněhu. Vytrousila mě z kapsičky a já jsem padla do hromady sněhu u nějaké staré pumpy. Byl tam velký, ale již špinavý sněhulák, měl v ruce rákosku, na hlavě jakýsi děravý klobouk a místo očí měl v důlkách zastrčeny kousky uhlí. V ústech měl kousek proutku, což mělo asi nahrazovati doutník. Vpadla jsem mezi dvě velké sněhové hroudy. Nebylo mě vůbec vidět. Ani si neumíte, milé děti, představití, jak mi to bylo líto. Vzpomínala jsem na Milenku, na ten krásný ples a na vypravování Milenčina tatínka a z těch vzpomínek mně bylo tak smutno, že jsem po prvé ve svém životě litovala, že musím cestovati od člověka k člověku, z ruky do ruky. Bylo mně zima. Sníh chladil, proto bylo mým jediným přáním býti zase v nějaké lidské ruce a nikdy již ji neopouštět. Této malomyslnosti jsem se však poddávala asi den. Pak jsem se za to styděla. Rozpomenula jsem se, že i lidé musejí trpět a

Užok, Podkarpatská Rus: Krásný dřevěný kostel z r. 1715.

mnohem více než já, protože mají jemné, citlivé srdce. I oni musejí často opouštět své nejmilejší, když jim je smrt vyrve z náruče, jako Haničce maminku. Lidé vytrpí mnoho a mnoho a jsou stateční. Nastavují všemu odhodlaně své čelo, jdou dále proti proudu a své zásluhy kladou na stupně trůnu velebnosti Boží. A já bych neměla chtít trpět? Umínala jsem si, že nebudu naříkati, nýbrž že budu trpělivě čekat na svůj osud. Slýchávala jsem říkati Jiříčkovu maminku, že bez vůle Boží nikomu ani jediný vlas s hlavy nepadne, a to mne nyní v mé situaci nejvíce sílilo. Komu jednou Pán Bůh požehná, tomu se vede dobře po celý život. Na mně již jednou požehnání Boží spočinulo, a to v chrámové pokladnici u jesliček, měla jsem proto jakousi záruku, že se mně nikdy nic zlého nestane.

Oteplilo se. Jarní slunečko nastoupilo cestu po modré obloze a smálo se na celou zemi. Lidé mu opětovali jeho teplé úsměvy srdečným uvítáním a neličenou radostí z jeho příchodu. Zdálo se, že každým okamžikem jest vše na světě krásnější, jen sníh, ve kterém jsem ležela, byl stále špinavější a špinavější. Pomalu se ztrácel. Po dvou dnech nebylo po něm ani památky. Neležela jsem již ve sněhu, nýbrž v blátě, kterému se každý vyhýbal. Bylo mě trochu vidět, proto jsem si myslela, že mne někdo brzy vysvobodí, zvedne a vrátí mému životnímu poslání. Musela jsem však dlouho čekat.

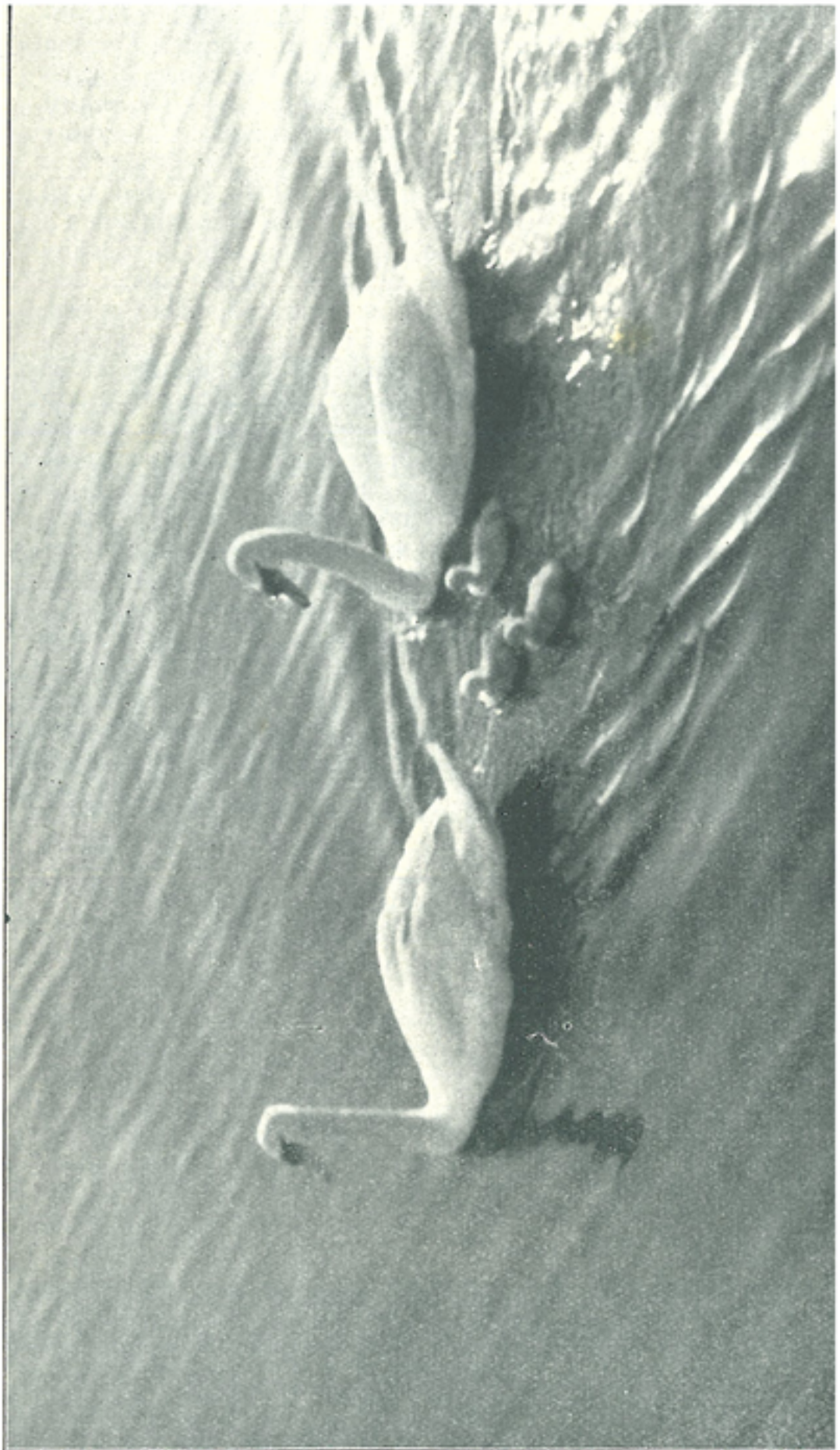
Až jednoho dne zaslechla jsem mňoukání malého koťátka. Bylo pěkné

šedé, asi tři měsíce staré. Naříkalo a více se potácelo než šlo. Když přišlo až k místu, kde jsem ležela, nemohlo již učiniti ani krůčku dále. Zůstalo ležeti v blátě vedle mne. Navázala jsem s ním rozhovor. Vypravovalo mně plačtivým hláskem, že mělo dobrou maminku a dva bratříčky. Zlý člověk však bratry matce ukradl a někde zabil. Ji, malou kočičku, nechal, v domněnce, že ji dá jedné příbuzné. Ta však již kočičku měla. Dotyčný člověk se rozzlobil, chytil koťátko a vyhodil oknem na ulici. Křičel při tom, že si ta škaredá kočička může jít, kam chce. Ubohé koťátko dopadlo příliš prudce na dlažbu a pochroumalo si při tom zadní nožičky. Nyní se vlekle namáhavě ulicemi s touhou v srdci, aby se ho dobří lidé ujali. Byly jsme dvě stejné ubožačky na jednom místě. Obě jsme čekaly na milosrdenství. Kočička ho však potřebovala více než já, protože již měla hlad, ale já jísti nemusím.

Pojednou jsme uslyšely za sebou kroky. Koťátko slabě zamňouklo, aby na nás upozornilo. Zastavil se u nás asi roletý chlapeček. Pohlídl kočičku a řekl: „Chuderko malá, kde jsi se tu v tom blátě vzala a co tu děláš?“ Kočička neuměla nic jiného odpovědět, proto jen ještě jednou zamňoukla a svým jazýčkem olízla chlapcovi ruku. Nyní se podíval chlapec i na mne a řekl jaksi vesele: „To je zvláštní. Jakási chromá kočička a vedle ní pětikoruna. Ta bude asi na mlíčko pro tu kočičku.“ Vytáhl mne z bláta, šel k pumpě, napumpoval si na ruku vodu a umyl sebe i mne. Osušil si ruku kapesníkem a vstrčil mě do kapsy. Pak sundal s hlavy čepici, sebral kočičku a posadil ji do ní. Obě nás odnášel k domovu. Šel velice pomalu, neb měl velký soucit s nemocnou kočičkou.

Brzy jsme byli u cíle. Hoch vešel s námi do bytu svého otce, zlatníka Milešovského. Matka ho uvítala s úsměvem. Karlík, tak se hošík jmenoval, hned jí vysvětloval, že našel u pumpy ve vedlejší ulici nemocnou kočičku, vedle které ležela pětikoruna. Prosil snažně, aby si směl koťátko ponechat i ošetřovat ji. Matka svolila. Micinka i já jsme byly spokojeny. Mne dal Karlík do své peněženky, neboť se zcela určitě domníval, že dal někdo ke kočičce pětikorunu, aby tato našla spíše dobrodince. Koťátku vykázal pěkné a teplé místo pod lavičkou u kamen, krmil je, hrál si s ním a ono mu bylo vděčno. Zadní nožičky se mu brzy uzdravily. Kočička dostala i své jméno. Všichni na ni volali „Čičinko“, proto také milá kočička na jiné jméno a zavolání se ani neotočila. Jejím zamilovaným zaměstnáním bylo hrát si s Karlíkovým míčem. Chtěla jej vždy zachytiti pracičkou, ale milý míč na ni nikdy nečekal, kutálel se dále a Čičinka se za ním honila, dokud jí síly stačily. Karlík se vždy při tom smál, až mu slzičky po tvářích stékaly.

Kdysi v noci se stala Čičinka velkou hrdinkou. Zachránila celou rodinu Milešovských od zlodějů, snad i smrti. Do předsmě bytu se vloupali dva zloději. Chtěli vypáčiti dveře u skříně, kde měl Milešovský uschováno ryzí zlato v hroudách. Byli asi dobře v bytě obeznámeni, neb mířili rovnou do pokoje, kde zmíněná skříň stála. Všichni spali a zloděje neslyšeli. V místnosti, kde stála skříň se zlatem, nikdo nespál. Zloději pracovali potmě, aby je světlo neprozradilo. Jelikož však byly dveře do vedlejší místnosti pootevřeny, činili vše potichu. Do zámku zastrčili paklíč a zámek hned povolil. Již chtěli brát zlato, když byli vyrušeni. Čičinka, která viděla v noci zrovna tak dobře jako ve dne, šla si prohlédnouti

noční nezvané hosty. Našlapovala úplně potichoučku. Nahlédla do pokoje a hned byla rozhodnuta. Taková kořist byla jí milejší než tučná myška. Naježila hřbet a jedním skokem octla se jednomu zloději přímo v obličejí a pacičkama mířila na jeho oči. Zloděj se lekl, vykřikl, praštil kočkou o zem a utíkal z bytu. Druhý ho samozřejmě následoval, aby ho někdo z rodiny Milešovských nezastihl, neboť věděl, že silný výkřik jistě všechny probudí. Čičinka začala mňoukat a následovala zloděje až do dvora. Tito jí však zmizeli, neboť zavřeli za sebou domovní vrata a ona nemohla dále. Pan Milešovský vyskočil s postele, vzbudil všechny domácí a šel se dívat do pokoje, co se tam děje. Skříň našel otevřenou, paklíč trčel ještě v zámku, ale nic se neztratilo, neboť v tom nejlepším pány zloděje Čičinka vyrušila. Když přišla do pokoje, všichni ji hladili a laskali. Čičinka se však nejvíce tulila ke Karlíkovi. Stále otírala svou hlavičku o jeho ucho. Ráda by mu byla totiž našeptala, že v tom jednom zloději poznala svého pána, který ji tehdy vyhodil oknem na ulici. Karlík si umínil, že Čičinku sám nějak zvlášť odmění za to, že zachránila jeho otce od takové škody. Ráno časně vstal, vzal mne z peněženky a šel za mne koupit do mlékárny pro Čičinku sladkou smetanu a přikoupil k ní oplatkové řezy. Můžete si asi, milé děti, představit, jak Čičinka se olizovala, když dostala tak dobrou snídani. Takovou dobrotou byste ani vy nepohrdly, že? Zdá se mi, že dnes již vypravuji příliš dlouho, budu proto pokračovati až příště. Kdybych vám snad náhodou přišla do ruky, pošeptám vám, abyste si mne dobře všimly. Proto pozor na pětkoruny!

NEJVĚRNĚJŠÍ ROSTLINY.

Jiří Sahula.

Kdo touží po vyšším poznání, vzdělává se rád a lehce častým čtením přírodopisných knih. Otvírá si tak široký, radostný rozhled po obdivuhodné dílně všemohoucího Boha. Čím jasněji poznává přírodní zjevy a jejich zákony, tím vděčněji se klaní moudrosti Stvořitelově.

Nestačí však jenom čísti. Je potřebí také s opravdovým zájmem pozorovati vlastním zrakem. Procházíme-li krajem bohatým na krásy přírodní, často nás překvapí zvláštnosti, o kterých jsme se nedověděli ze žádné knihy. Chci vám, dítky, sdělit z vlastního pozorování aspoň to, co svědčí o tuhém životě v rostlinné říši.

V strohé zimě je nám útěchou, že jehličnaté stromy jsou stále obaleny zelení. Různé lišejníky a mechy pramálo se mrazu bojí. I kdyby nás překvapily mrazy dvojnásobně ostřejší než v kruté zimě r. 1929, ani jediný lišejník krutým chladem nezhyne. Zvláštní bývá podívána na polní nebo luční příkopy, které se před zámrzem naplnily hodně vodou. V zimě pod pokrývkou ledovou zřítte svěží, dužnaté listy, jako by kolem ani sněhu, ani ledu nebylo.

V hornatých lesích a podél cest ve vyšších polohách naší vlasti vidíte jeřáby. Jejich bílé, drobné květy, tvořící chocholičnaté laty, nejsou právě úhledné. Ale jak vábí náš zrak na podzim jejich jasně rudé malvice (jeřabiny)! Tyto ozdoby nás těší i v době, kdy zahradní stromy jsou zbaveny zcela listů i plodů, všech svých okras. Plody jeřábů přetrvávají v zimě i veliké mrazy a jsou vítanou pochoutkou zpěvným ptákům.

Tyto přírodní zjevy jsou většinou z vás dobře známy. Chci však sdělit, že jsem spatřil mezi rostlinami zvláštnosti opravdu překvapující.

Naši přízní se těší malé chudobky. Ta bílá, dětsky spanilá očka k nám vzhlíží, jako by s ostýchavou důvěrností prosila o šetrnost a ochranu. Každý se přesvědčuje, že chudobky kvetou od časného jara až do zámru. Ale já jsem viděl hojnost těch kvítků — ovšem trochu zamořených — i v celém mírném prosinci r. 1934. Zároveň v témže měsíci kvetly dlouho bílé hluchavky. Maliny v tom roce dozrávaly na třikrát. Trhal jsem zralé plody a přátelům ukazoval od 30. října až do 11. listopadu. Nevěřil bych tak veliké životní síle maliníků, kdybych se sám nepřesvědčil.

V květnici otevřené k jihu, kam sluneční paprsky štědře dopadají, 4. ledna r. 1935 jsem uviděl několik dosti zachovalých květů žlutých sedmikrás zahradních; zachránily se i po mrazech dosti tuhých.

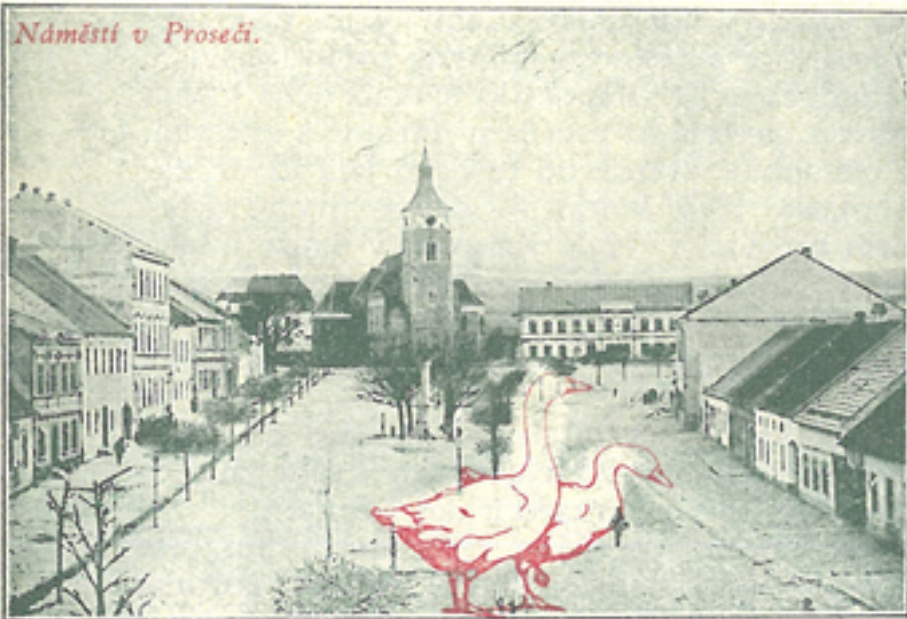
Jednou v prosinci po veliké oblevě jsem v lese viděl mnoho hub červených, žlutých i hnědých, ale žádná z nich nebyla jedlá. V prosinci r. 1934 po několik dní a pak ještě 1. ledna r. 1935 jsem našel potměšilé, jedovaté houby pečárky sirožluté. Mnohem více mne však překvapilo, že 14. února r. 1929 se bělal v kompostu dokonale vzrostlý žampion. Ovšem vyspěl na straně sluneční, máje spodek v teple, ve hmotě, která se paří i v zimě.

K nejoblíbenějším květinám okenním zajisté náleží muškát (pelargonium). Sami víte, jak se odvděčuje za pečlivé ošetřování množstvím květů, kterými nás oblažuje dlouhou dobu. Překvapila mne však velice životní síla jednoho muškátu barvy karmínové. Ten mi vydával květy po celý rok — i v zimě. Ale potom květina zcela vyčerpaná uschla

Pohled na úbočí Šerdku směrem k Zlat. Chlumu v jeseníkách v zemi Moravskoslezské.

Náměstí v Proseči.

a shnila. Od té doby však žádný z mých muškátů nevyvíjel tak plodnou sílu.

Když na zahradách, polích a lučinách koncem října skoro všechno hnědne a šedne, upoutávají hřejivě náš zrak prosté, žluté květy jestřábníků. Je jich několik druhů. Nejprostší z nich jako by na Vše svaté a o Dušičkách svítily k počtě věrných zemřelých. Věru při pohledu na ně vzpomenete si bezděčně na

svíce se žlutým plamenem. Jestřábníkové květy nezmizí, pokud nastanou tuhé mrazy.

A ta čekanka! Opravdu čeká a čeká dlouho až do času valně nepříznivého na úplné vyhynutí svých půvabných modrých květů. Leckde ještě ke konci října ji můžete uzříti v plné zdobě. Potom po odkvětu ještě v mrazivém listopadu spatříš na čekance zelené hvězdičky z lístků kališných.

Takových překvapujících zjevů přírodních spatřil jsem více netoliko já, ale i jiní pozorovatelé mohou mnoho vyprávěti. Zde jsem vybral jen příklady o neobyčejné životní síle některých rostlin, jež jsou nám přáteli nejvěrnějšími. Pozorujte sami při svých vycházkách pilně. Vzácné nálezy pak oznamujte redakci svého „Anděla Strážného“.

POHÁDKA.

(Věnováno Jeníkovi R.) — L. K u l i č k a.

„Babičko, odlož už konečně brejle,
Nebeklíč zavři a šití dej dál,
malému Jendovi pohádku pověz
o skřítcích zakletých do lůna skal.

Tož pěkně poslouchej! Chlapec byl jeden
zrovna tak ve stáří tvých mladých let,
velký byl nezbeda, lenivý k tomu,
kde se co sběhlo jen, on tam byl hned!

Vyprávěj o hradech, princeznách, obrech,
o lesích, kde skrýše tisíců víl,
Jeník už poslouchá, babičko milá,
vyprávěj, kdysi jak jeden král žil!“

Na školu nedržel, modlil se nerad,
co se měl naučit, zapomněl v ráz,
rušit tak babičku z modlitby její
jak domů přiběhl — to mu šlo snáz.“

Odkládá babička pomalu brejle,
zavírá knihu a vypráví: „Slyš!
S takovým vnoučetem jako je Jeník
má jeho babička náramný kříž!

„Babičko, prosím tě, posečkej chvílku,
tady máš Nebeklíč, brejle a nit,
sprav mi dnes punčošky, nebo se modli,
zítra však jinou se naučíš — vid’?“

PROČ MÁ ZAJÍC ROZSEKNUTÝ PYSK?

Vypravuje Hk.

Estonská bajka.

Kdysi sněmovali zajíci pod velikou sosnou. Jeden druhému si stěžovali na svůj bědný život.

„Vidíte, milí braši,“ pravil největší z nich, „my se bojíme kdekoho a nás se nebojí nikdo. Bojíme se psů i koček! Nevíme už ani strachem, kde si udělat pelíšek a kde žít se svými rodinami. A naděje, že by se náš život stal pokojnějším, není. Naopak — den ode dne je to horší! Kdejaký skrček honí se za námi. Navrhují proto, braši, půjdeme všichni k jezeru a utopíme se!“

Návrh byl přijat s bouřlivým souhlasem a všichni zajíci utíkali k jezeru ukončit svůj bědný život. Na břehu jezera páslo se velké stádo ovcí. Když ovce uviděly běžící zajíce, tolik se polekaly, že bezhlavě horempádem utíkaly z pastviště. A pastýř se psem za nimi.

Uviděli to zajíci, zastavili se v běhu a náramně se rozchechtali. Viděli, že se jich přece jenom někdo bojí. A chechtali se tomu tak nehorázně, že jim popraskaly pysky. Přání, utopit se, vykouřilo se jim sice z hlavy navždy, ale ty popraskané pysky dědí se v zaječím rodě napořád.

ZA VTEŘINY — CELÝ ŽIVOT.

Růžena Duchanová.

Jenda nebyl zrovna z nejhorších. Kluk byl srdce dobrého, citlivého. U profesorů byl dosti oblíben. A spolužáci — ti Jendu přímo zbožňovali. Podle nich byl Jenda správným klukem. Uměl hrát football, zpravoval celou kvintu o všech možných zápasech. bruslit dovede jako málokdo a úlchy opisovat dával bez bázně a strachu, jako nikdo. Kluk tedy správný. Co chcete víc?

A přece tu byl někdo, kdo chtěl od Jendy víc. Byla to jeho maminka. Dala chlapce na studie jen s tím vřoucím přáním, aby Jenda

Říp, osamělý vrch na jih od Roudnice v Čechách, 453 m vysoký, kde podle báji stanul praotec Čech; na jeho temeni dal r. 1126 český kníže Soběslav I. zbudovati na památku vítězství nad německým králem Lotarem III. kapli sv. Jiří.

byl knězem. Nerada proto viděla cokoliv, co chlapce ať myšlením či jednáním oddalovalo jejím ideálům. Strach o to, aby si chlapec nezvykal příliš na věci světské, vedl matku k tomu, že byla na něho přísnou a že ho pro jeho záliby a veselost ustavičně kárala.

Když byla neděle, musel Jenda chtěj nechtěj do kostela. Kamarádi se mu mnohdy smáli. S počátku si z toho nic nedělal, ale teď ve kvintě už mu ty úštěpky spolužáků nebyly vhod. Do kostela sice šel, ale byl tam celý nesvůj. Nemodlil se, ani nezpíval. Myslel jen na to, až bude konec a on půjde s kamarády ven. Několikrát při mši sv. Jenda vytáhl hodinky a díval se na ně. Zdálo se mu to věčností. Vnitřní hlas, to lepší, co v Jendovi mělo kořeny, mu někdy našeptával, že je to nepěkné, když ani tu chvíli nemůže věnovat Bohu, ale pokušení bylo silnější a Jenda mu podléhal stále víc a více.

Až dosud dělal Jenda radost mamince a zůstával po mši sv. i na kázání. Jednu neděli však zahlodal v něm červ a Jenda si umínil, že po mši sv. zmizí. Ale nešlo to. Zhlédl maminku a proto zůstal. Nerad sice, protože věděl, že „parta z jejich klasy“ už před kostelem čeká, ale přece zůstal. Slova kazatelova však příliš nevnímal. Jenom jednu chvíli se trochu zaposlouchal a v tu chvíli hřímal kněz do duše všem vlažným a nevděčným synům a dcerám, kteří znají Boha jenom potud, pokud Ho potřebují. Ale mají-li sami Bohu obětovat aspoň hodinu času v týdnu, je jim to zatěžko. Tu mají sta výmluv a omluv. „Hle, je neděle,“ řekl kněz, „je den Páně. A kostel skoro prázdný.“

Tu chvíli si uvědomil Jenda, jaký je zlý a nevděčný a umínil si . . .

Kolik už lidí si umiňovalo zde před kazatelnou a před oltářem! A kolik jich zapomnělo, sotva z kostela vyšli.

Jenda byl jedním z nich. Kamarádi ho více zaujali než Bůh. A Jenda vši silou své mladé bujné energie vrhl se s kamarády do víru života. A plakala nad ním nejenom maminka, ale plakal též školní jeho prospěch. On, který až dosud byl jedním z nejlepších a který od primy až do kvinty nosil jen vyznamenání — najednou prochází taktak. A páni profesori kroutí hlavou nad žákem, jenž druhdy býval chloubou ústavu.

Byla hodina matematiky. Byla tak dlouhá, tak nesmírně dlouhá! Vyvolání se trásli u tabule a nesmělou rukou črtali těžké matematické vzorce. Několik jich „sedlo“ a čím dál víc blížilo se to k Jendovi. Jenda hledal spásu na hodinách. Ale ručičky, jako by byly přikovány. Copak se ty hodinky zastavily?

Jenda nervosně přiložil hodinky k uchu. Jdou přece, ano, jdou. Ale proč jdou tak pomalu?

„Bože!“ vzdychl potichu Jenda a pohlédl na kříž, visící nad tabulí. Ale sklopil zrak. Zdálo se mu, že s kříže zahovořilo jeho vlastní svědomí:

„Teď prosíš? Ano, pět minut snad by tě zachránilo před nedostatečnou. Nic víc, jenom pět minut. Ale když je ti zatěžko věnovat hodinu týdně Bohu . . .“

Jenda ucítil od souseda štulec. „Neslyšíš? Jsi volán!“

Ó, jak jsou těžké nohy studentovy, mají-li kráčet k tabuli ve chvíli, kdy mozek přestal pracovat! Jak protivně se šklebí tabule a obrazy a mapy kol, hle, jak škodolibě tancují! A profesor za katedrou! hleďte, ty jeho pronikavé, bodavé zraky! A ten diktátorský hlas! Proč nemá

slitování s mládím, když ono se tu před ním třese a když křída z ruky padá... Proč? Proč? Proč?

Hodina skončila, Jenda si „sedl“ a pan profesor, poznamenav si docela zřetelnou nedostatečnou, zavřel notýsek a opustil třídu volným krokem.

Tato nedostatečná Jeníka trochu vzpamatovala. Od té chvíle se učil víc, ale vyznamenání už nikdy nedostal. A mamčin sen o kněžství rozplýval se a topil se v horkých slzách.

Jenda byl v septimě, když vypukla světová válka a byl v oktávě, zrovna před maturitou, když vojna ho zavolala.

Odvedení narychlo složili maturitní zkoušky a zrovna ze školních lavic narukovali na vojnu a pak do války...

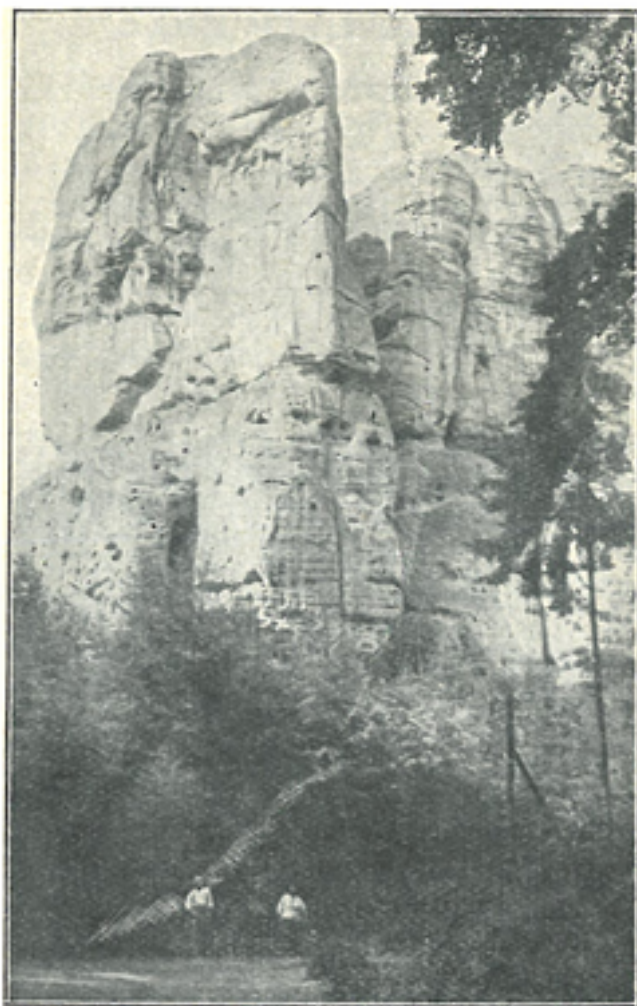
Jako krásný sen přicházely vojákům v zákopech na mysl chvíle ztrávené ve školních lavicích. I nejstrašnější hodiny matematiky byly pohádkou proti válečnému peklu. Ten nej-

přísnější hlas profesorův zazníval jako hudba rajská proti hvízdavému hlasu šrapnelů a granátů. A nejmłodovější zrak zkoušejícího byl pohlazením proti tomu, když na mladého, zdravého hochu zahleděla se na frontě smrt... a ta hledívala tak často a tak strašně. A tenkrát, když jsi seděl v lavici a k tobě se to blížilo, tys prosil o pět minut... dnes prosíš o vteřinu, jen o zlomek vteřiny, kterýž by ti dopřál maličko se uhnouti, aby i když bude zasažena noha, ruka, nebyla zasažena aspoň v těch částech, které rukou, nohou pohybují. Aby, i když bude zasažena hlava, byla zasažena aspoň tam, kde není mozek, kde nejsou oči, ústa. A vnikne-li střela do těla, aby vnikla kamkoliv, jenem ne do srdce, tam, kde by byl jistě konec.

Bůh je přísný, ale je také dobrotivý. Tisíckrát odpustil, odpouští rád a dělá zázraky.

*

Po pěti letech vrací se Jenda do osvobozené vlasti. Vrací se zdrav na těle i na duši. A k radosti své i mamčině spěchá do alumnátu, aby za ty vteřiny, jež mu Bůh uštědřil v nejtěžších dobách života, dal Bohu celý svůj život.

Hrubá skála u Turnova v Čechách: Dračí skály.

○ VLKU A ČLOVĚKU.

Vestfálská lidová pohádka. VHk.

Lišák vypravoval jednou vlkovi o síle člověka, před nímž neobstojí žádné zvíře, nepomůže-li si lstí. Vlk pravil: „Mohl bych viděti jednou toho člověka, abych na něm zkusil svoji sílu?“ — „K tomu ti velice rád pomohu,“ souhlasil lišák, „přijď jenom zítra ráno ke mně, já ti jednoho ukáži!“

Vlk přišel příštího dne časně ráno a lišák ho zavedl na cestu, kterou chodili ponejvíce lovci. Nejprve šel starý vysloužilý voják. — „Je to ten tvůj člověk?“ tázal se vlk nedočkavě. — „Ne,“ odpověděl lišák, „ale ten býval kdysi také jedním z nich.“ — Nato šel cestou malý hošík do školy. Vlk se opět tázal: „Je to už ten člověk?“ — „Ne, ten teprve jednou bude!“

Konečně šel lovec s dvojkou na rameni a loveckým tesákem po boku.

Lišák pravil vlkovi: „Vidíš, tam jde ten člověk! Běž si to s ním vyřídit a já si zatím doma trochu poklidím!“ A zmizel jako duch. — Vlk vstal a šel vstříc člověku. Ten, když ho spatřil, řekl si v duchu: „Škoda, že nemám v hlavní kulku!“ Zamířil a střelil vlkovi mezi oči brokový náboj.

Vlk sraštil čenich a zamžoural očima. Nenechal se však zastrašiti a ubíhal rychleji k lovcí. Ten vypálil náboj i z druhé hlavně. Vlk přemohl bolest a skočil po člověkovi.

Idylické zákoutí u Litovle při studánce.

Lovec vytáhl svůj lesklý tesák a zasadil vlkovi s obou stran několik ran, až tento zakrvácen utekl s bolestným vytím k lišákovi.

„Nu, bratře vlku,“ tázal se lišák, „jak jsi pochodil u člověka?“

„Ach, ani se neptej!“ odpověděl vlk, „tak jsem si nepředstavoval sílu toho člověka. Nejprve sňal s ramene tu hůl a foukl mi něco do tváře — zašimralo mě to pořádně. Nato foukl ještě jednou do hole a z ní vyletělo něco jako blesk a kroupy a zrovna po nose mne to udeřilo. Když jsem ho už takřka držel, vytáhl z těla lesklé žebro a tím mne tak popíchal, že jsem tam zůstal málem ležet neživý!“

„Vidíš,“ pravil lišák škodolibě, „jaký ty jsi chlubil. Hodíš sekeru tak daleko, že ji pak nemůžeš přinést zpět!“

ZE ŽIVOTA PRO ŽIVOT.

POCHOPILA.

Jaruška byla pětiletá holčička, když začala chodit ke mně na besedu. Při jedné besedě kutila něco u okna. Po chvílce mě volala.

„Honem, pojdte se podívat, jak tancuje!“

Přiběhnuvše k ní jsem ustrnula.

„Nešťastné dítě, cos to udělala?“

„Zábavu! My doma si jich tak upravíme i více najednou, aby byla legrace.“

Utrhla totiž mouše křídla a muška bolestí se svíjela, z čehož Jaruška měla velkouradost. Nemohla dlouho pochopit, jak to, že muška cítí také bolest, když je tak malá!

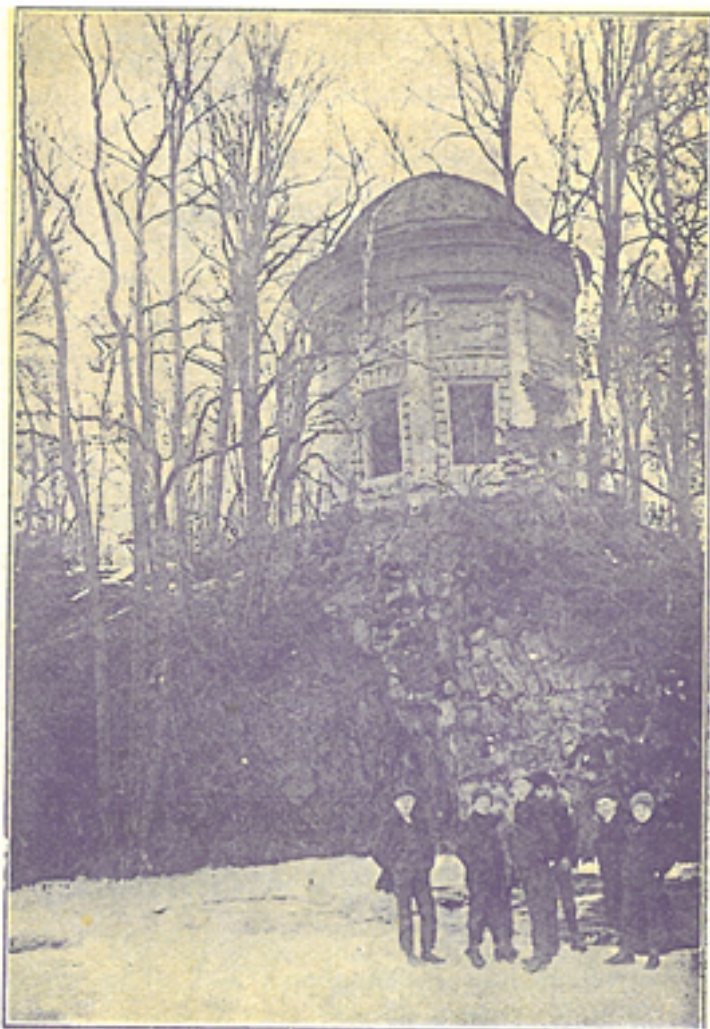
Když byla Jaruška větší, jela někam autem. Auto dostalo smyk, šofér se zabil a Jaruška se zle pošramotila. Ležela přes půl roku v nemocnici, kde vytrpěla mnoho bolesti. Když jsem jednou přišla za ní do nemocnice, pravila mně:

„Mám velké bolesti tělesné, ale v mysli mě hlodá větší bolest, to vzpomínka na ty ubohé mouchy, kterým jsem trhávala křidélka. Dnes chápu, jak ony trpěly. Chtěla bych proto hodně hlasitě vykřiknout do celého světa, aby všechny děti i velcí lidé to dobře slyšeli: Netrapte nikdy zvířátek, netrhejte ani mouchám křídla, velice je to bolí!“

OKÉNKA DO SVĚTA.

NAŠE HRANICE. Délka hranic naší republiky činí celkem 4125 km. Z toho připadá nejvíce na společnou hranici s Německem — totiž 1550 km, s Polskem 974 km, s Rumunskem 201 km, s Maďarskem 832 km a s Rakouskem 558 km.

Z JAPONSKÝCH PŘÍSLOVÍ. Ukradne-li člověk zlato, je dán do vězení; když ukradne zemi, učiní ho králem. — Člověk, který byl uštknut hadem, bojí se i kousku provazu. — Jenom dobré slovo může ohřátí tři zimní měsíce. — Při první číši člověk pije víno, při druhé víno pije víno, při třetí víno pije člověka. — Velký je ten, kdo neztrácí lásku svého dětství. —

Chrám přátelství (Templ) u Litovle.

„Prosím vás,“ pravila ještě, „napište to všem dětem!“

Plním tímto ráda žádost Jaruščinu.

K. M., Brno.

Řečí se nikdy rýže neuvaří. — Studený čaj a studená rýže jsou snesitelné, ale chladná slova a chladné pohledy jsou nesnesitelné.

USUŠITI JEDINOU LIDSKOU SLZU je cennější než tisíc vítězství, získaných potoky prolité krve, napsal slavný anglický básník Byron. Kéž by na to lidé pamatovali zvláště dnes!

KOLIK JE NA SVĚTĚ LIDÍ? Podle posledních sčítání a odhadů odborných úřadů je na světě již 2116 milionů lidí. Z nich nejvíce připadá na Asii, která má 1162 milionů obyvatelů, tedy skoro 55%. O tu druhou miliardu dělí se ostatní čtyři díly světa: 526 milionů má Evropa, 266 mil. Amerika, 151 mil. Afrika a toliko 11

mil. Austrálie s Oceanií. Nejvíce zalidněná je tedy Evropa, kde na čtverečním kilometru žije průměrně 46 lidí, ale kde je stále ještě dosti místa i pro mnohem větší počet, když uvážíme, že v Belgii je na čtverečním kilometru 273 lidí, v Holandsku 250, ve Velké Británii 194, v Německu 144, v Itálii 138, v Čechách 138, v zemi Moravskoslezské 134 atd. Zato v ostatních dílech světa je po této stránce místa přímo přebytek; v Austrálii a Oceanií má přibližně jedna osoba celý čtvereční kilometr. Podle říší nejvíce obyvatelstva má říše britská (516 mil.) a Čína (437 mil.). Ostatní jsou daleko za nimi.

PES, KTERÝ NEŠTĚKÁ. Na zemědělské výstavě v Islingtonu v Anglii bude vystaven pes, který neštěká. Byl do Anglie přivezen z Afriky a je z rodu psů, kterých užívají středoafričtí černoši na lovu. Podobá se trochu foxteriérovi, je asi stejně vysoký a je hezky stavěn.

SKAUTI HLEDAJÍ STUDÁNKY. Na výzvu městské rady brněnské mají brněnští skauti zjistit všechny studánky a prameny s pitnou vodou v okolí Brna. Protože žádná

podrobná mapa neuvádí tyto důležité podrobnosti, dostali skauti za úkol, aby provedli příslušný průzkum a také záznam na mapách. Hned první den, kdy se věnovali tomuto úkolu, objevili skauti 45 nových studánek.

OSTROV KRISTA KRÁLE. Jak oznamují americké noviny, byl ostrov King v Beringově úžině u Aljašky přejmenován na ostrov Krista Krále (Christ the King Island). Na nejvyšším bodě ostrova byla postavena velká socha Krista Krále. Při svěcení sochy (v prosinci) byla taková zima, že svěcená voda, kterou kněz pokropil sochu, ihned zmrzla. Přes silnou ledovou a sněhovou bouři zůstali všichni domorodci na vrcholu hory, vystaveni se všech stran větrům.

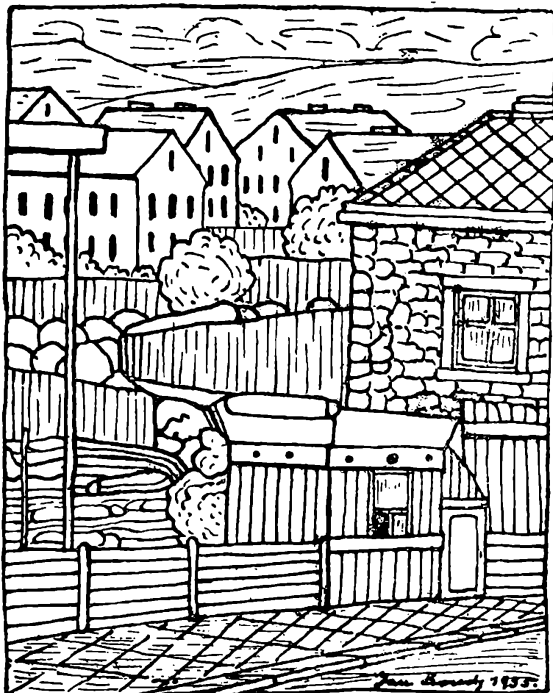
DESETILETÝ HRDINA VYZNAMENÁN. President republiky dr. Eduard Beneš daroval žáku páté třídy obecné školy v Trhové Kamenici Jaroslavu Desenskému zlaté hodinky a pochvalný dekret za to, že zachránil život svému tonoucímu kamarádu Aloisu Svatoňovi. Podobný dekret dostal hoch také od ministra vnitra.

ZE STRÝČKOVY MOŠNIČKY.

PROČ SE ZLOBÍ. „Karlíčku, pročpak si nechceš hrát s Mařenkou?“ — „Jí se zdálo, že dostala takovou velkou krabici cukroví a že všechno sama snědla.“

SKRÝVAČKA.

Rodiče s dceruškou si vyšli na procházku. Hleďte je!

NEMOŽNÉ. „Tati!“ vyrušuje nejmladší synáček tatínka, čtoucího noviny. „Jenda má 28 zubů a já jen 25.“ — „Nech mě pořádkem na pokoji. Rozdělte se!“

PERLIČKY ZE ŠKOLNÍCH ÚLOH. Myš je hmyzožravec, který se živí zrním a pak je potravou kočce. — Hmyzožravec má tělo potaženo rypáčkem. — Opice se podobá lidskému člověku. — Člověk je obratlovec, protože rodí živá mláďata, která se obracejí. — Póry máme proto, abychom jimi dýchali.

(Milan Kroupa, Olomouc.)

OBCHODNÍ TALENT. Pan učitel vyprávěl dětem pohádku „Stolečku, prostři se!“ Pak se ptal: „Co bys učinil, Karle, kdybys měl podobný stoleček?“ — Karel: „Zařídil bych si restauraci!“

Z PŘÍRODOPISU. „Jmenujte mi ústrojné látky!“ nařizuje pan profesor žákovi a žák odpovídá: „Látky ústrojné jsou: ruka, žaludek...“

(Milan Kroupa, Olomouc.)

V BIOGRAFU. Matka: „V tomto filmu hraje světoznámá hvězda. To bude podívaná.“ — Malý Slávek: „A maminko, filmový mě síc tam nehraje...?“

(B. Hanzlík, stud. v Písku.)

ORÍŠKY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK

ze 7.—9. čísla zašlete společně do 10. května 1938 na adresu: Em. Masák, katecheta a redaktor Anděla Strážného, Brno-Židenice.

1. ZÁMĚNKY.

Vldp. J. Hladíkovi Anežka a Lidka z Petruvek.

- a) S „b“ poušť se tak nazývá,
s „l“ její vůně tak vábívá.
b) S „á“ na hlavě se nosívá,
s „o“ divné věci tropívá.

2. ČTVERCOVKA.

Fr. Kachlík, Dražovice.

	1		2	
3		O		O
4		O		O

1. Je od práce,
2. stroj,
3. bystřina,
4. velikán.

3. LIŠTOVKA.

O. Hrachovina, Jestřebí.

M	Z	Ř	E
N	E	Á	L
Á	M	Š	N
T	T	Í	A
K	Č	P	E
S	R	I	E
N	D	T	E
V	O	O	S
D	B	I	O
L	T	T	E
A	G	S	M
Y	A	K	R

4. REBUS (fys.).

„A. Soňa — Jiřímu.“

1000 100 m² koni

5. REBUS POPISNÝ.

J. Zahradníček.

- > konec hry šachové,
————> tvářičky bezhlavé,
————> předpona velmi stará,
————> ještě k tomu jedna míra,
celek — město s přezdívkou na tě zirá.

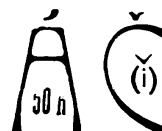
6. LIŠTOVKA.

Všem — „Jarosch“.

D	K	O
E	N	P
A	R	C
J	U	E
Ť	A	N
J	E	Í

7. REBUS (čas.).

Nezaměstnaný.

8. PŘESMYČKA (liter.).

F. S. Jindřichovský.

Hřebík vbitý zas.

9. RODOVKY.

Od —n.

- a) V mužském rodě živočich jsem mořský,
v ženském zase roznášejí pošty.
b) Potřebou on lučištníka,
ona těší uličníka.

10. ČÍSELKA SLABIKOVÁ.

Hanák.

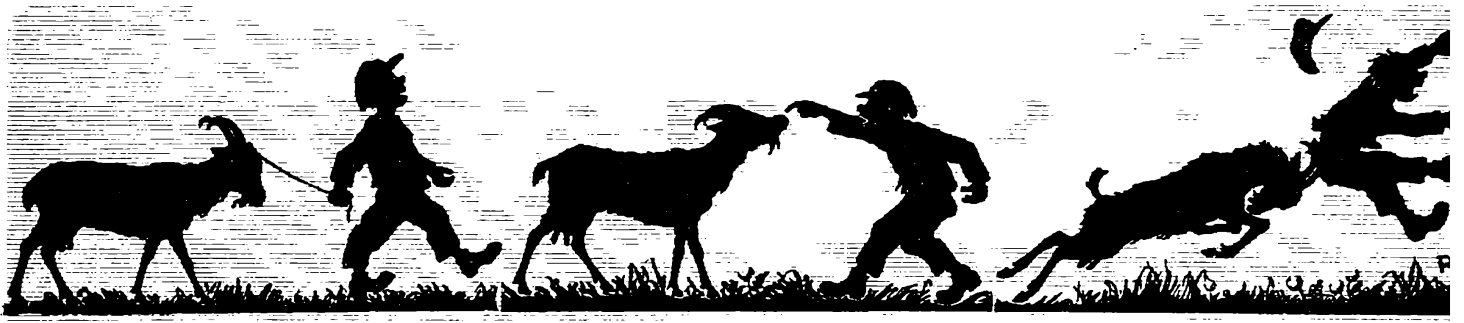
Kol 1 2 maje provaz spustil se
turista hledat hnízdo 2 1.

11. HÁDANKA.

Božovi — Vláda.

Opravte nepozornému žákovi tuto větu:

**Kulhavé muško! lák unese
dávejte**

Není radno ani kozu dráždit.

12. OBLOŽKA.

J. M. K.

Obložíš-li z dlouhé chvíle
starý český hrad,
uzříš ihned zemi
u suezských vrat.

13. PŘESMYČKA (histor.).

Š. O., Brno.

ŘEKA SE POJÍ.

Í = F

14. ZÁMĚNKA.

„Jarosch“.

S „M“ město na Slovensku máš
s „P“ velikána našich dějin znáš.

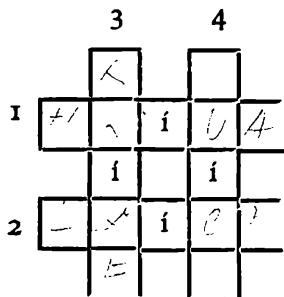
15. Hádanka.

Lída — všem.

Znám jedno slovo a jsou to vlastně tři.
Začíná na p a končí na b.

16. KŘÍŽOVKA.

—n.

1. Koně ozdoba,
2. denní potřeba,
3. víry znamení,
4. světlo kostelní.

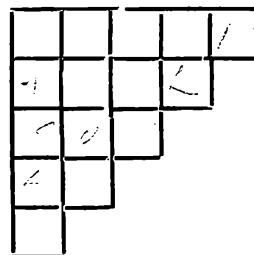
17. REBUS (přír.).

Lidka Stehlíková, Bojanovice.

P ———

18. ROHÁČEK.

M. Kroupa, Olomouc.

- strom
- jméno psa
- volání o pomoc
- plošná míra
- souhláska

19. PŘEDPONKA.

Fr. Žákovi — Vl. Pešek, Nevšová.

„Správná“ po řece často pluje,
„předponka“ živá bytost jinak sluje.

*

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK z č. 4—6:

1. Andílku, nadílku, Lidunka. 2. Madrid.
3. Štědrý večer. 4. Štědrý den. Svatvečer.
5. Sta, rak, straka. 6. Narodil se Kristus Pán, veselme se, z růže kvítek vykvetl nám, radujme se! 7. Požehnání. 8. Sibiř, Sibíř. 9. Lopucha, ropucha. 10. Svaté přijímání. 11. Svatostánek. 12. Lín, duška, Linduška. 13. Mrakodrap. 14. Narození Páně. 15. Po líci, polici. 16. Pilát, pilot. 17. Chudoba — Bůh co dá. 18. Štědrý večer. Vánoce. 19. Vstavač. 20. Pól, Polka. 21. Nad Tatrou se blýská. 22. Váh, váha. 23. Pól, pole. 24. Špilberk. 25. Boží mlýny melou pomalu, ale jistě. 26. Veverka, se-verka. 27. Stálice. 28. Hustopeče, Japan, Vysoké Mýto, Královo Pole, Husovice, Sudoměř, Jelení příkop. 29. Tlakoměry. 30. Se diví, šediví. 31. Za ní zelená, zelenina, za nalezení. 32. Tapír, baron, brouk, Lukáš, Alois, lupič, Vídeň, klika, kovář, opium, liška. 33. Vitáme vás. 34. Karel, Avar, rak, er, l. 35. Na Vevří devět věží, kdo nevěří, ať tam běží. 36. Aš, lev, Šavel. 37. Kyrýsník, kapesník. 38. Dykobraz. 39. Svoji k svému a vždy dle pravdy. 40. Úzká je cesta do nebe. 41. Sobota, Sobotka.

Andělstrážný.

Brno, 1. dubna 1938.

Hezounký domeček
v podobě vajíčka
chloubou je velikou
našeho zajíčka.

Před ním tak častokrát
hová si chvíličku,
s chutí si vykouří
tabáku dýmčičku.

Mrskut se blíží již —
to bude vajíček!
Radost ať máte z nich
jako ten zajíček.

VELIKONOČNÍ PONDĚLÍ.

Edv. Elpl.

Velikonoční pondělí probudilo se v samém zlatě. Sluníčko podívalo se do kraje tak přívětivě, jako dobrá matička usměvavě vítá svoje dítě, které se vrátilo po delší době pod rodný krov. Rozhodilo na zmladlou zemi paprsky jako orač sítě po poli. A jak dýchalo teplem! Slepice na dvoře popelily se u prohráté zdi a vlaštovka, podívavši se z nově opraveného hnízda, zakroužila nad starým milým domovem, do něhož se před týdnem teprve vrátila. Na zahradě plno včelek. Přilétaly od souseda včelaře a usedaly na keře angreštů. Plno jich přilétalo těch malých neúnavných pracovníků. Z okénka vyhlédlo děvčátko. Světlé vlasy vlály kolem hlavy a oči zadívaly se do ulice, kde se jevil čilý ruch. Z kostela zaznívaly radostné tóny písně velikonoční: „Alleluja! Živ buď nad smrtí Zvítězitel!“

„Maminko, dnes je pomlázka a víte, že mě kmotřička pozvala, abych si přišla pro vajíčka,“ řekla Mařenka, děvče asi šestileté.

„Nezapomněla jsem, panenko, ale půjdeš až po mši svaté. Vezmeš Jeníka s sebou a musíte dát pozor, abyste si neznečistili nové šaty. Museli jsme vás nastrojiti, když půjdete na návštěvu.“

Mařenka poslechla, brzy se oblékla a spěchala do kostela. Kolem desáté hodiny vypravili se s bratrem na pomlázku ke kmotřičce. V ruce měli košík a metličku. Josef čeledín odskočil včera do úvalu za zahradami, kde rostly vrbové keře. Vybral nejlepší proutky, spletl metle a okrášlil pentličkami. Děti nespustily oči s obratného čeledína, jenž snažil se jim způsobiti radost; vždyť mu k srdci přirostly.

„To jste hodné, že jste přišly,“ vítala je kmotra Záhorová, zámožná selka, která měla velký hospodářský dům a měla děti ráda. „Vidíte, co tu máte přichystaného mrskutu! Na misce barevná vajíčka jsou všechna vaše, každému velké vajíčko cukrové a pěkného zajíčka. Líbí se vám to?“ dotazovala se vlídná kmotra a hladila obě děti po vlasech a po tvářích. „Líbí, líbí, kmotřenko, a děkujeme vám i kmotřičkovi za pomlázku,“ štěbetaly děti a dívaly se spokojeně s jednoho na druhého. Potom políbily ruce a odcházely z čisté světnice.

Když se vracely děti k domovu, zastavily se pod lipami na návsi. Jak tu bylo živo! Chlapci s metlami nebo s proutkem sladkého dřeva stáli na stráži. Běda děvčeti, které se tu objevilo. Jen těch malých ušetřili. Hoši bývali nemilosrdní a proto každé zdaleka nebezpečí se vyhnulo. Odrostlejší hoši bavili se hrou o vajíčka. Jeden držel v ruce barevné vajíčko, ponechávaje úzkou mezeru mezi prsty, druhý penízem kolmo nasazeným snažil se do vajíčka trefiti, aby v něm peníz uvízl. Jiní hráli o kuličky a snažili se kuličkou u oka přidrženou trefiti jinou na zemi ležící. Kdo vyhrál, vzal si kuličku nebo se spokojil s kouskem sladkého cukroví, které si jako odměnu předem stanovil. Tak se bavily děti přes

poledne, [neboť] k obědu dnes nepospíchaly. Pojedly sladkostí i koláčů, takže nebylo na oběd ani pomýšlení.

Mařenka vedla si Jeníčka za ruku a pospíchala k domovu. „Kmotřenka byla hodná, ráda nás viděla a dala nám tolik krásných věcí!“ chlubily se děti, sotva vstoupily do dveří.

Maminka se usmála a připomněla, aby vše najednou nepojedly a nechaly si něco na zítřek. „Mohly byste si žaludek zkaziti a pak ukažte, jak umíte hospodařiti.“

Děti přisvědčily, neboť věděly, že maminka vždycky dobře radí.

„A teď běžte na zahrádku! Je tam pěkně a sluníčko hřeje jako v létě!“ poznamenal otec, který před chvílí se odtud vrátil.

Děti vyběhly jako motýlci, šťastné a bezstarostné a měly si stále co povídat. Pojednou se zadívala Mařenka na Jeníka a řekla: „Pohled, my jsme dostali pomlázku a Jarmilka naší sousedky je churavá a nedostala nic. Dejme jí z toho, co jsme si přinesli.“

Po poledni nesla Mařenka Jarmilce mrskut. Maminka měla radost, že má její dcerka tak dobré srdce a naplnila košík cukrovím a barevnými vajíčky. „Jarmilko, nesu ti pomlázku! Ležíš v postýlce a nemohla jsi jíti s námi. Vezmi si to ode mne, vždyť tě mám ráda!“

Nemocné děvče podívalo se něžně na spolužačku a oči se mu zarosily slzami. „Jak jsi hodná! Nikdy nezapomenu, že sis na mne vzpomněla.“

Mařence zasvítily oči radostí a pomyslíla si: „Kdyby si lidé působili na světě radost, jak by to bylo pěkné!“ Otevřeným oknem bylo slyšeti švitoření vlaštovčino. Usadila se právě na římsu okna, jako by chtěla vyslechnout, co si lidé povídají. Musila býti spokojena, neboť švitořila ještě tak mile, když již děti se rozloučily.

Příslib jara — špačíček pán.

JARNÍ PÍSNÍČKA.

K. P. Květenská.

Ho!a, slyšte, dětáci,
sluníčko už hřeje,
teplý vánek od jihu
nad strání už věje.

Pod lesíkem na strání
v zlaté slunka záři
i ti staří ušáci
vesele se tváří.

V dvířkách zimních komůrek
otočil se klíček,
světu radost vyzvání
žlutý petrklíček.

Tak se všecko raduje,
na sluníčku jása —
Bože, vždyť to jaro jest —
věšte — samá krása!

LEGENDA O KRISTOVĚ PALMĚ.

Silva Hlubínský.

Tři dni již bloudili v přeplněných jerusalemských ulicích, prostý tesař Josef a jeho něžná žena Maria, hledající úzkostlivě svého hošíka, kterého nade vše milovali a který se jim ztratil s očí.

Konečně jej přece našli v chrámě uprostřed starešin a mudrců, jimž vykládal Písmo, takže nad tím tito žasli. A nyní jej chtěli zase zavést domů, do tichého, skrytého Nazaretu.

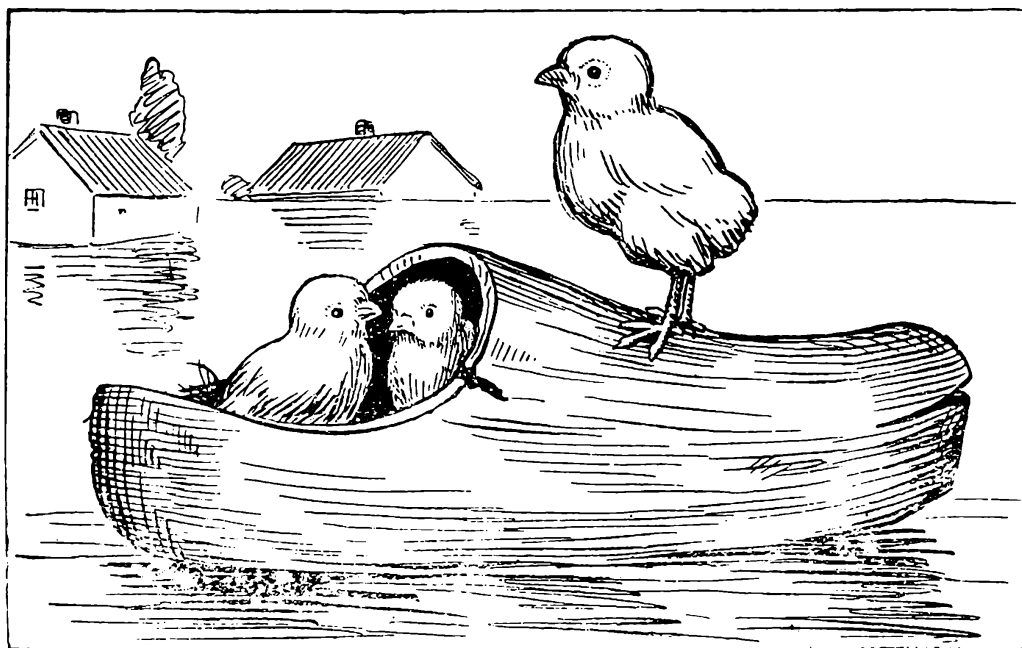
Naplnění blaženým klidem, ubírali se všichni tři přes kamenité vrcholky a prašná, pustá pole. Slunko mocně pražilo, takže v ústech vysychalo a nohy otékaly pod těsnými řemínky opánek. Byli nuceni zastavit se na krátkou chvíli k malému odpočinku. Ušedli u čirého potůčku, jenž protékal neslyšně hlinitou pustinou, porostlou jen tu a tam řídkými travinami a nabírali si holou rukou vlažnou vodu, aby aspoň poněkud osvěžili vyprahlé rty. A dvanáctiletý hošík si s pravým potěšením dítěte pohrával palmovou ratolístkou, kterou šlehal do nepatrných vlnek potůčku.

Čas však kvapil a bylo nutno opět jíti dále. Ačkoli ještě znaveni, zvedli se všichni a silný, statný tesař chtěl po otcovsku vzít malého hošíka za ruku. Ten pečlivě vetknul palmovou snítku do hlinité půdy břehu, pokropil ji vodou z potoka a nato vesele hopkoval po boku své matky a dobromyslného pěstouna Josefa.

Snítka však brzy zapustila do vlhké půdy kořínky a rostla a zelenala se, proniknuta žehnající silou svého pěstitele, dobrého zázračného dítěte.

A čas zatím ubíhal. Celých jedenadvacet let již od té doby uplynulo. Z ratolístky se stal stromek a tento zase vospěl v mohutnou bujnou palmu, jejíž kmen se v jarním vánku mírně kolébal a jejíž šťavnatě zelená koruna vrhala příjemný stín na prožhavenou zemi.

Tu přispěchali sem jednoho dne muži, ženy a děti a lámali ratolesti a listy s nádherné palmy, s nimiž se ubírali do města zpět za jásavého

Kurátka hledí na svět.

volání a oslavných hymen, což platilo muži jedoucímu uprostřed nich na oslici. Vždy nové a nové výkřiky zněly a dav nadšeně mával vstříc jezdcí palmovými ratolestmi a vrhal mu do cesty květiny a své pláště.

Muž seděl na oslici tiše a vážně. Veškeré volání, zpěvy a bouřlivé potlesky na něho nepůsobily. Jeho dobré a tak láskyplné oči bloudily však v jakémisi tušení do dáli a kolem jeho úst byl trpký výraz.

A tu pojednou poznala palma „krále“, jak jej lid nazýval. Ano, to byl ten hoch, který ji kdysi zasadil na břehu potoka a z něhož se nyní stal muž, veliký divotvorce a prorok.

Radostné chvění projelo vlákny mohutného stromu, jehož větve se plny štěstí rozšuměly, němý, dětsky vděčný úsměv pohrával jeho hlavou a hluboce se poklonil před svým tvůrcem, jenž se bral okolo.

Avšak za několik dní!

Jednoho rána přišli k potoku zamračení muži, drsní žoldnéři, spatřili hrdou palmu a přistoupili k ní, aby ji porazili. Skřípavě zajela sekera do jejího bílého těla-kmenu, takže jí projela smrtelná bolest. Zuřivě drtilo železo kůru, která ji chránila a proráželo její sukovatý kmen, až se nakonec palma se stenem a rachotem zřítla k zemi.

Uboze naříkala pak pod údery žoldnéřů, kteří jí utínali její nádhernou korunu a osekávali ji do čtyřhranného trámce.

Procitla z hluboké mdloby teprve tehdy, když ji — z jejíhož kmene utvořili kříž — chtěl zvednouti na svá hubená ramena bledý, zakrvácený muž s rozedranýma rukama a zády.

Kolem řval dav, zpitá luza, která se trpiteli vysmívala, chtěla se a plivala do jeho zsinalého obličejce.

Jeho čelo a spánky probodávala koruna z trní a bodláčí, jeho špinavý háv se ploužil kolem zkrvavených kolenou a do očí, obestřených mlhou, stékaly kapky krve.

Třikráte klesl pod svým břemenem, ale vždy znovu jej přinutila surová slova a hrozné rány vzítí na zesláblá ramena svůj těžký kříž.

A palma cítila, že ten, který ji s napětím posledních sil vlekl na horu lebek, na Golgotu, byl zase její Pán, jenž ji před lety zasadil a jenž před týdnem za jásetu a nadšení davu vjížděl do města. Ó běda, ó toho hrozného hříchu! Jak mohli jen býti synové izraelští tak zaslepeni, tak pošetili, že vlekli svého největšího dobrodince na nejhroznější smrt, že svého Boha a Pána tak potupně vraždili?

Palma si přála býti ve své soustrasti hodně lehkou, chtěla zpružniti, aby mohla svého Pána obejmouti, ale marně. Tvrdé, hranaté dřevo spočívalo temně a ztrnule na rozdrásaných, rozšlehaných svalech trpitele, až posléze bylo dostiženo skalnatého vrcholu, kde suroví žoldnéři za

Beránek velikonoční.

pustého klení strhali s Jeho těla šat a Jej pak — Boha-člověka — stojícího tu v krvi, uchopili, položili na dřevo a hřeby ukřižovali. Ó té ukrutné bolesti! Palma ji cítí se svým Pánem, sténá a chvěje se, ale On zůstává němý jako obětní beránek.

A nyní zvedají kříž a upevňují jej v skalnaté zemi klíny a podpěrami. A její Pán tu visí mezi nebem a zemí, samotný a opuštěný — nevinný Boží syn — smírcí obět za celý hříšný svět.

Studené, slastné chvění prochází palmou, tak ráda by se byla s vroucí láskou dotkla těla umírajícího. Ale Ten tu visel němý ve své smrtelné bolesti, nehybný, a jen Jeho pohledy mluvily o trpělivé lásce a na nejvyšším dobrotivém odpuštění. Jaký žal, že musí Tomu milovanému sloužiti za kříž a zveličovati tak ještě Jeho smrtelná muka — a přece — jaké nebeské blaho, že Jej smí doprovázet z tohoto života až do samého konce, že smí pocítovati Jeho teplou, řinoucí se usmiřující krev!

Příroda tuší, že její Tvůrce trpí a vpadá do žalostného volání světa, ale lidstvo, to chytré lidstvo, tomu nerozumí, neboť se vysmívá a rouhá se Nejvyššímu a nenávidí Jej. — Tak uvažuje palma a se spravedlivým hněvem proti lidstvu stoupá jí do cev studená hrůza smrti.

„Otče, v Tvé ruce — — —“ vyráží ještě ze sebe umírající Spasitel a ve chvíli, kdy Jeho duše odchází z těla, uniká i z chvějící se palmy poslední sten, poslední vzdech plný blaženosti a díkůvzdání — a Golgota tu osaměla a zesmutněla.

KAM SE KDO HODÍ.

Edvard Zvěřina.

Pohádka o princí a kovářském tovaryši. — (Dokončení.)

Pak se oba pod dubem k spánku uložili. Princ unaven brzo usnul. Zdálo se mu, že u něho bdí na stráží anděl. Zato Matěj nemohl usnouti, jelikož černé myšlenky zaujaly jeho duši. Když až k provedení zločinu dozrály, vstal a plížil se v pološeru jako kočka k princí, nad ním pozorně naslouchaje. Uslyšel pravidelné dýchání. To mu postačilo. Vztáhnuv hříšnou ruku, ohmatal opatrně místa, o kterých se domníval, že má tam princ uschováno zlato. Nenašel však ničeho a hledal proto jinde. Rozhrnuv spícímu kabát u krku, hmatal, až ucítil řetěz s křížkem. V duchu již jásal a již sahal pro nuž . . . , když utržil v tom okamžiku tak prudkou ránu do hlavy, že bez hlesu se převálil.

Hlomoz pádem způsobený byl tak veliký, že princ se probudil a ihned stál na nohou.

„Co se děje?“ Žádná odpověď. Tu dosud v pološeru poznal princ bezvládné tělo Matějovo a za jeho zády tulil se k svému pánu věrný Ami, který v posledním okamžiku jej zachránil tím, že zlosyna udeřil kopytem. Co se vše před tím událo, o tom ovšem princ nevěděl.

Bojslav nachýlil se nad Matějem a když uzřel, že z rány na hlavě krvácí, vymyl mu ji čistou vodou z potůčka a obvázal.

Raněný otevřel za chvíli oči a přemýšlel. K svému nepodařenému zločinu se nepřiznal, nýbrž pomáhal si lží. „Nevím, co se to se mnou stalo, snad dravé zvíře na mě skočilo a . . .“ Nedokončil, neboť Ami přerušil lživou řeč silným dupáním. Princ zamýšlen k tomu mlčky přihlížel.

Na spaní nebylo ovšem již ani pomyšlení. Jakmile však rozbřeskl se den, kázal princ Matějovi, aby si zatím odpočinul a sám připravil se na nebezpečnou jízdu. Ami měl nyní dokázati, co umí. Sotva kůň ucítil svého pána na zádech, již utíkal s ním jako střela na skálu. Kde dotkla se jeho noha se zlatou podkovou, tam zajiskřilo. Výš a výš vystupovali a byli už skoro na vrcholu, když tu Ami klopýt! Zdálo se, že po obou jest veta, ale Ami se vzchopil a jedním skokem octl se na vrcholu skály.

Oddechli si — měli vyhráno! Na hradě museli je zpozorovati, neboť na věži ukázal se prapor a vrata byla neviditelnou silou otevřena. Ami skákal pln radosti a chtěl prince ihned donést do hradu. Ten však vyhoupnuv ze sedla, objal milého bělouška kolem krku a prosil ho: „Vid, můj zlatý koníčku, že se nyní vrátíš dolů a doneseš sem Matěje, jak jsem mu slíbil, ač toho teď lituji.“

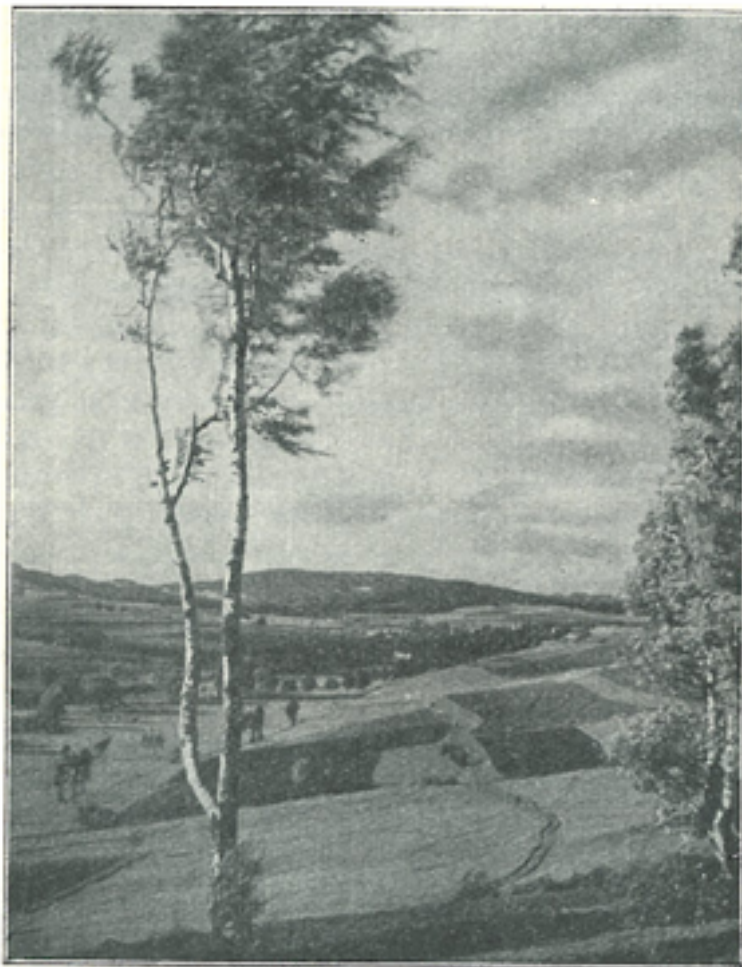
Ami zatřásl smutně hlavou, ale dával znamení, že uposlechne. Rozloučili se.

Princ šel tedy sám po padacím mostě do hradního nádvoří. Nikde neviděl živou bytost.

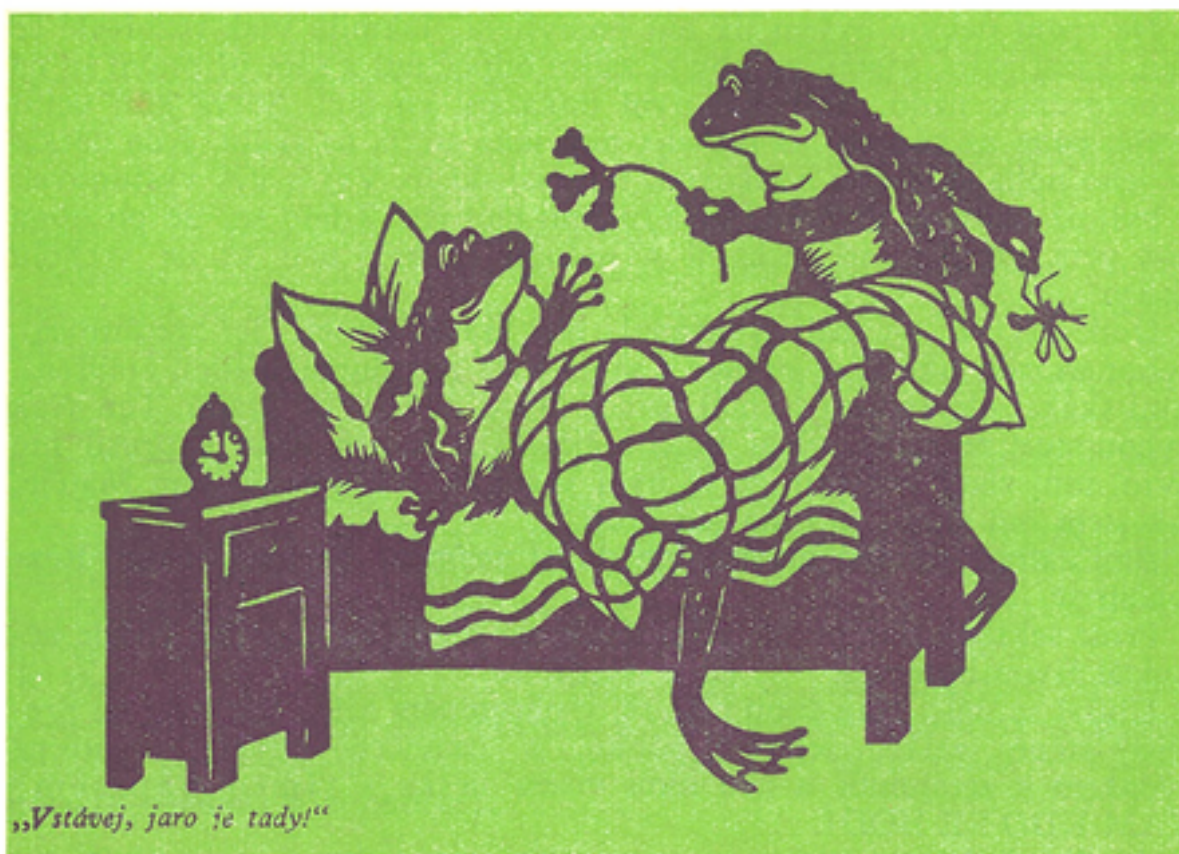
Ubíral se dále. Najednou octl se v ohromném sále, kde byly na protější stěně velké, železem pobité a uzamčené dveře, opatřené zvonkem k zatáhnutí, a nad nimi visela deska s tímto nápisem: **KAM KDO SE HODÍ.**

V sále bylo nepřehledné množství obleků pro každý stav a řemeslo a u toho k tomu se hodící náčiní. Nechybělo tu ovšem ani brnění a kopí pro rytíře, jakož i pancíř pro rytířského koně. Princ litoval, že Amiho zpět poslal. Což bylo mu platno brnění a výzbroj bez koně! K tomu nikde člověka a vůkol hrobové ticho. Princ v duchu uvažoval: „Abych to zkusil prozatím s kovářštinou.“ A už se toho chopil. Převléknuv se do šatu kovářského a uvázav si koženou zástěru, vzal do rukou kleště a kladivo. Pak zatáhl u železných dveří za zvonek a čekal, zvědav jako my, jak to dopadne. Jakmile se ozval zvonek,

Kraj u Nového Města na Moravě.

uvolnil kdosi tajnou zásuvku ve dveřích a ten kdosi nahlédl pak sem okénkem. Hned nato zaskřípal klíč v zámku a již nahrnulo se otevřenými dveřmi do sálu jedenáct statných kovářů osmahlých tváří. Ti na Bojslava koukali, nevěděli ovšem, že jest to princ a on koukal zase na ně, jen že oni se jaksi pousmáli, kdežto princ jevil nejistotu a rozpačitost.

Jeden vousáč mezi nimi, patrně nejstarší, ujal se slova: „Pojď, kamaráde, s námi! Zkusíme to s tebou a uvidíme, co umíš. Práce pro tebe by bylo dost.“

Milého Bojslava obklopili a vedli ho ulicemi až na místo, kde stála velká kovárna. Tam se zastavili. Vousatý mistr mu pak rozkázal: „Těch šest párů koní, kteří tustojí, musíš mít do večera řádně okováno novými podkovami. Podaří-li se ti to, můžeš u nás zůstat a budeš se mít dobře. Nedovedeš-li to však, pak uvidíš, co se s tebou stane. Dělej tedy, jak dělej; ale jakmile se začne stmívat, přijdu opět sem, abych tvou práci zkoumal.“

Když nato princ osaměl, přepadla ho úzkost. Vzdychal: „Och, již vidím, že jsem volil špatně. Kdybych aspoň věděl, jak do toho.“

Čas ubíhal, slunko začalo se již skláněti k horám, ale princ neměl dosud nic uděláno.

Přišli sem tovaryši, a když viděli práci netknutou, dali se do smíchu a utekli až na jednoho. Ten zůstal, neboť zzelelo se mu Bojslava. I pravil: „Chci tě, pokud mi bude možno, zachrániti. Pospěš k měchu a šlapej, co můžeš. Já zastanu to ostatní. S pomocí Boží ještě něco uděláme.“ Princ ovšem rád poslechl a šlapal měch až s něho teklo, kdežto jeho ochránce pracoval u kovadliny tak pilně, že stál stále jako v ohni.

Takovým způsobem podařilo se jim, než mistr přišel, jakž takž polovici koní okovati.

Mistr však zakroutil hlavou a vyřkl: „K a m s e h o d í š, t a m s e h o d í š, a l e m e z i n á s s e n e h o d í š! Proto, že jsi přece něco dokázal, trest ti odpouštím. Vyvedte ho ven před bránu.“

Princ byl rád, že to ještě tak dobře dopadlo a než se nadál, již stál opět v sále a železné dveře se za ním zavřely.

Ovšem že jal se ihned hledati svého Amiho, ale koně tu nikde nebylo. Domníval se, že snad leží dole u skály mrtvý a Matěj u něho — hrozné!

Rozechvěn přemýšlel nyní, jakým způsobem by se dostal třeba bez koně do blízkosti princezny. I napadla ho při pohledu na pážecí úbor šťastná myšlenka. „Ano, tak to půjde,“ pravil k sobě. A již převlékal se do krásného šatu pážecího a když byl s tím hotov a nakonec připásal si kord kolem boku, byl z něho roztomilý mládenec.

Zazvonil u železných dveří a když se otevřely, vkročilo sem jedenáct krásně vystrojených pážat, ale Bojslav byl přece nejhezčí.

Poklonili se mu a uvedli ho po mramorových schodech, obložených krásnými koberci, do krásného sálu.

Tam přidělil mu přítomný hofmistr obsluhu princezny u tabule. Kdo mohl býti šťastnějším jako Bojslav?!

Vstoupiv do velkého jídelního sálu, v němž se vše lesklo zlatem a křišťálem, uzřel mnoho dvořanstva. Uprostřed tabule seděl král a vedle něho jeho dcera princezna Hyacinta. Byla tak roztomilá a krásná, že se to stěží dá popsati. Bojslavovi bušilo srdce radostí. Přistoupil k ní blíže. A tu spustil ve zlaté kleci zajatý kanárek tak čarokrásně sladinkou píseň, že všichni přítomní se tomu podivili.

Bojslav dojat poklekl před Hyacintou. Jakmile sklonil při tom hlavu, zatřpytila se mu v kadeřích orlí korunka, vysázená drahokamy.

Přítomní byli jako u vytržení. Hyacinta se líbezně usmála a naklonila se ke klečícímu. Král tázal se nyní prince: „Zdaž můžeš, princi, prokázati, že jsi přijel sem na bělouši se zlatými podkovami, jak přikazuje přísný řád náš? Jen v případě kladném můžeš mou královskou dceru za manželku obdržeti. Neprokážeš-li to, ztrávíš život svůj v hladomorně.“

Bojslav se tak hrozně ulekl, že nemohl ze sebe ani slovo vyraziti. Ale

OVEČKA BEZSTAROSTNĚ SE PASE — OBRAZ VĚŘÍCÍ DUŠE. Čeho by se bala pouliční obránek nebeského Pastýře? Ale zdá se, že se trochu vzdálila svého pastýře, vzdálila se i z ohrady, kde by byla v bezpečí — zúmyslně? náhodou, neopatrností nebo bezděky? Těžko říci. Pastýř na chvíli zdřímá, jeho pomocník, ovčácký pes, také — v tom patrná volnost umělce. — Ani nebeský pastýř, ani církev neusíná nadobro nikdy. Někdy se ovšem zdá, že spí, že nevidí nebezpečí, jež číhají na duši vykoupenou jeho přesvatou krví.

Vlk — obměna slov sv. Petra: „Dábel... obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltit“ (I. Pt 5). Číhá na ovečku, jež vykročí z ovčince (ohrady) a vzdál se svého pastýře, a chystá se jí přepadnout a zadávit. Na obrázku může být vlk co symbol pokušitele: pokušení se duši přiblíží a ji přepadne ve chvíli, kdy se toho nejméně naděje. Ale pokušení ještě není hřích — jen svádí ke hříchu a v takové chvíli jediná záchrana spěchat k Pánu a volat k Němu jako apoštolé k spícímu Spasiteli na loďce: „Pane, zachovej nás, hyneme!“ A Pán povstane i teď a přikáže bouři pokušení, a nastane utišení.

vtom se ozval pod okny hradu dupot kopyt. Přítomní vyhlédnouce z oken, spatřili krásného bělouše se zlatými podkovami, který volal na Bojslava. Byl to věrný Ami.

Král vida to, pravil: „Prokázal jsi to, milý synu, a proto již neváhám ti dáti svou dceru Hyacintu za manželku. Bůh žehnej vám, mé drahé děti!“

Byla vystrojena nádherná svatba, jakou ještě nikdo neviděl. Když byli v chrámu Páně, zjevil se jim anděl, jenž dvojici žehnal. Třetí den po svatbě odvezl si Bojslav svou spanilou manželku ve zlatém kočáře, taženém šesti bělouši, do hradu svého otce, který mu království odevzdal. Vládl pak moudře i dobrotivě, milován od všech svých poddaných. Do svého erbu přijal podkovu a na tovaryše, jenž pomáhal mu koně kovati, nezapomněl. Vzal ho s sebou do svého hradu. Amiho ovšem měl stále u sebe a zacházel s ním jako se zlatým koníčkem. Hyacinta, již měl mladý král Bojslav nade vše rád, darovala mu za rok krásného chlapce. Při křtu dali mu jméno Emil.

Zbývá nyní ještě vylíčiti, co vše se dělo, když Ami přistál s vrchu skály dole. Nuže, byl tam očekáván s touhou Matějem. Poněvadž týž však ještě nikdy ve svém životě neseděl na koni v sedle, stalo se, že asi v třetině hory spadl, ale jako zázrakem se nezabil.

To ho však od nové jízdy neodstrašilo. Ami nesl ho tedy po druhé nahoru, jen že Matěj držel se ho nyní nerytířsky kolem krku a za hřívu. Jiná pomoc nebyla.

Nakonec se přece nahoru šťastně dostali. Matěj oblekl se ovšem do rytířské výbroje, ač mu to dalo mnoho práce a přemýšlení a vjel pak hrdě na nádvoří, kde se konaly turnaje.

Tam přinucen byl rytíři, aby se s nimi utkal. Můžeme si pomyslit, že to pro Matěje neslavně dopadlo.

Sotva turnaj začal, byl Matěj, který neuměl ani kopí v ruce držeti, ze sedla vyhozen a při tom se zranil. A nakonec byl uvržen do hladomorny jako podvodník.

Ami utíkal, co mu nohy stačily za svým pánem k hradu a dospěl tam skutečně v nejvyšší čas . . .

Matěj by býval jistě v hladomorně zahynul, kdyby si býval na něho nevzpomněl Bojslav. Na jeho přímluvu byla mu darována svoboda.

Tím naše pohádka končí.

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselý. — (Pokračování.)

Nyní začal Jim po něčem ukazovati Columbovi své drápky mladého mořského vlčka. O ceně se dohodl skoro bez smlouvání, měl tedy plné právo, jak mu přiznali také dodavatelé, kontrolovati jakost materiálu a zboží i vykonané práce. Proto prohlížel Jim každý kout, zkoumal každou dodávku potravin, každý šroubek a žerd. Co se mu nelíbilo, bez milosti vracel. Udivení dělníci i lodní posádka zpozorovali po několika dnech, že se Columbus stává den ze dne pokornějším, zatím co malý Jim jakoby jedním hmatem převzal řízení prací a stal se pánem lodi a představeným nejen dělníků, ale i samého Columba.

Zříceniny hradů s nedozírným rozhledem v trenčinském Pováží na našem Slovensku:

ČACHTICE — BECKOV — TRENČÍN — LIETAVA.

Několikrát ukázali se na palubě také Columbovi společníci. Jim přijal je s hledanou laskavostí, ale jednomu odmítl několik tun přebraného, špatného uhlí, druhému několik pytlů nahnilých bramborů, třetímu pak dva sudy vodou míchané nafty a několik litrů falšovaných léků. To postačilo, aby ostatní zboží bylo dodáno skutečně prvotřídní jakosti.

Přišel konečně den, kdy s paluby „Rekina“, obnoveného do poslezního prkna a šroubku, rozlehl se pronikavý zvuk sirény, oznamující, že loď je hotova k odjezdu. Na palubě se shromáždila celá posádka s poručíkem Tomem v čele a vyslovila Jimovi srdečné blahopřání, že tak rychle a dokonale byl „Rekin“ přiveden zase k životu. Ale v té radostné náladě tajilo něco nedopověděného. — Všichni cítili, že Jim něco zamýšlí a že musí nějak ukončit tu hru, kterou začal s dodavateli. Třebaš nevěděli, jak to dopadne, byli přesvědčeni, že se nedá napálit a že se dočkají něčeho zajímavého. Oh, ten malý Jim, chlapec ne zcela sedmnáctiletý, jest dobrým hráčem.

O deváté hodině ráno byl na rozkaz Jimův připraven v ozdobené jídelně stůl pro deset osob. Na palubě byly podobně uchystány stoly pro celou posádku.

O desáté hodině přirazila ke korábu loďka se čtyřmi dodavateli. Byli svátečně oděni v bílé šaty a žluté klobouky a usmívali se velmi laskavě. Přijeli přece

pro zbytek peněz, no, a uvítací hostina obnovené lodi slibovala také příjemný požitek.

Přesně o půl jedenácté hodině pozdvihl Jim první pohár ovocného vína a připil na zdraví hostů, jimž „Rekin“ vděčí za obnovení sil a zdraví. Současně omluvil kapitána Wilsona, kterého trápí dosud tvrdošijná choroba; jakmile mu to však dovolí zdraví, neopomine sám poděkovat milým hostům.

Zasedli potom ke stolu s Jimem na čestném místě hospodáře a kapitána. S Jimem byl přítomen poručík Tom, kormidelník starý Daun a tři starší lodníci.

Byla přinesena pečená kuřata a salát, skopová pečinka a brambory, rýže, kompoty, nakládané ryby a sušené ovoce, sýry a vína, a započala opravdová hostina. Podobná hostina byla připravena také posádce na palubě.

O dvanácté hodině v poledne, když slunce dostoupilo již vrcholu své denní dráhy, obrátil se Jim s vlídnou prosbou ke Columbovi:

„A nyní neodepřete, pánové, „Rekinovi“ laskavost a vykonáte spolu s námi první, malou projížďku na zkoušku. Hned jak se pohneme s místa, vykonáme zbývající účtování.“

Byl to starý přístavní zvyk, že podnikatelé lodních staveb konali společně s posádkou první zkušební jízdu, a proto nebylo možno něco zde namítati.

Hosté společně s hostiteli vyšli na palubu. Zahučela siréna, loď vyhodila ze svých obnovených plic silné kotouče dýmu, u kotev zařinčely řetězy a za několik okamžiků vyplul „Rekin“ rovně a mohutně z přístavu na širé moře.

„Nyní pánové budou tak laskavi a půjdou k účtování. Parník jede znamenitě.“ Jim pohybem ruky zval hosty do jídelny.

Večer na větvi.

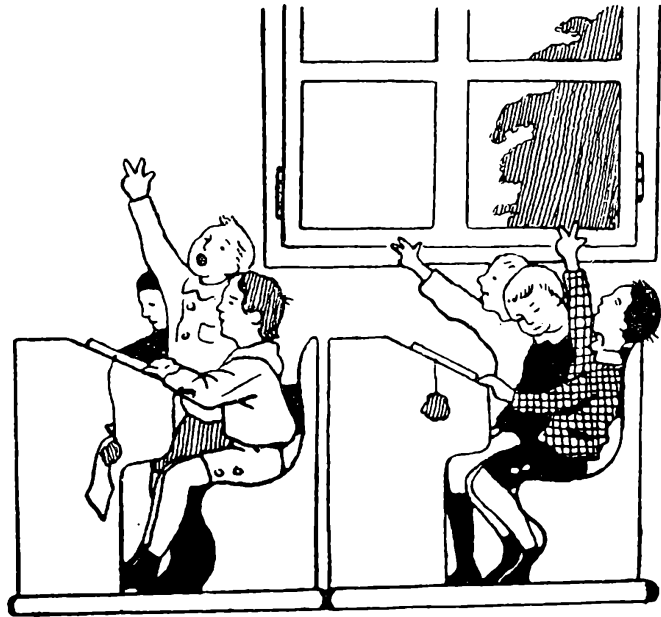

Když Columbus podával Jimovi společné účty, kmitl se v jeho očích na krátký okamžik nepokoj. Tři jeho společníci bubnovali prsty na okraj stolu a pohlíželi upřeně na prázdné sklenice.

„Otče Daune, proč se nestaráte o sklenice hostů?“ zeptal se Jim, přehlížeje stále klidně účty dodavatelů. Pohledávky činily celkem 150.000 franků. Znamenalo to, že po zaplacení účtů zůstalo by v pokladně lodi jen několik set franků.

„Náleží vám tedy 150.000 franků?“

„Ano, kapitáne,“ zašeptal Columbus. „Snažili jsme se

Při názorném vyučování.

v těchto velice těžkých poměrech — aby skutečně — jak jen možno . . .“

„Je to v pořádku, pánové. Přiznávám se, že jsem čekal větší obnos.“

Čtyři společníci vyměnili krátký udivený pohled. Mnohem více se divili námořníci. Jakže? 150.000 franků, celý majetek, za který dostane tři nové parníky, za pouhou opravu „Rekina“. A to ten maličký pokládá ještě za hloupost! Čekal prý víc!

Údiv námořníků dostoupil však vrcholu, když starý Daun na rozkaz Jimův přinesl do jídelny schránku s penězi a Jim, bera přítomné za svědky, vyplatil dodavatelům celý požadovaný obnos. Poněvadž Columbus obdržel již dříve jako zálohu 15.000 franků, vyplatil nyní Jim zbytek, totiž 135.000 franků a stvrzenku o tom schoval do kapsy.

Vypili poslední sklenici vína na zdar „Rekinu“, načež kuchař odnesl nádobí a hostina byla skončena.

★

„Jak dlouho, kapitáne, bude ještě trvati ta hra?“ zeptal se Columbus ostrým hlasem, podrážděným na nejvyšší stupeň.

„Těžko mi odpovědět, pane. Jiného kormidelníka nemáme, kapitán je nemocen a nechce ani slyšet o světě; kormidelník je výborný a poctivý muž, ale když ho napadne šílenství, dovede i týden i dva kroužit dokola po moři . . .“

„Ale to je k zlosti! Měli jsme přece vykonat jen zkušební projížďku, a zatím rejdíme již takovou dobu po oceáně!“

„Pravil jsem již, že tu nemohu nic dělat. Jiného kormidelníka nemáme. Ale doufám, že za nějaké dva, tři dny přestane starý bláznit.“

Columbus, s tajeným vztekem ve žlutých očích, vrátil se do kabiny, ve které nocoval se svými společníky.

Cestou potkal kuchaře. Od včerejší hostiny ničeho nepožili, trápil je hlad a mučila žízeň. Nemajíce však čistého svědomí a nemohouce po-

chopit, co s nimi zamýšlí ten malý ďábel, jak teď v duchu nazývali Jima, nehlásili se ani o sklenici vody. Nyní však Columbus, naplněný vztekem, sám chytil kuchaře.

„Co je to? Chcete nás hladem umořit?“

Lodník stanul jako do země vrytý. „Ihned oznámím kapitánovi, že páni jsou hladovi.“

Za půl hodiny vešel do kajuty hostů poddůstojník, za ním pak kuchař nesl koš s jídlem a nápoji.

„Pánové si přejí snídání?“

„No, však už je nejvyšší čas!“ houkl Halmar.

„Jsou tu kuřata, saláty, chléb, ryby a koňak. Prosíme však, abyste účet za to předem vyrovnali.“ Při těch slovech podal poddůstojník Columbovi list popsany číslicemi.

„Co je to?“

„Účet za snídání.“

„Ale jakým právem?“

„Nevím. Mám rozkaz od kapitána.“

Kolumbus nahlédl do účtu.

„Cože?! Kuře 10.000 franků!! Skýva chleba 2000 franků! Zbláznili se!! Táhni s tím košem!“

„Jak si pánové přejí. Ale ještě jedno. Poněvadž posádka je proti vám trochu pobouřena, kapitán poručil zamknouti vaši kabinu na klíč a pro vaši bezpečnost postavit u dveří stráž. Kdybyste si něčeho přáli, raďte zazvonit dvakrát.“

Při těch slovech poddůstojník spolu s kuchařem opustili překvapené dodavatele; po chvíli bylo slyšeti, jak v zámku u dveří zaskřípal klíč.

Nastal večer a pak i krásná, měsíčná noc. Co žilo, vyšlo na palubu nadýchat se svěžího vzduchu. Jim byl u kapitána Wilsona, proto mohla posádka volně a vesele hovořit o posledních událostech.

„Chlapík je ten Jim. S takovým kapitánem byla by radost vláčet se celý život po mořích!“

Chvíli bylo ticho. Náhle zazvonil dvakrát zvonek.

„Aha, mají hlad!“

Jeden lodník se vzchopil a šel k hostům. Bylo odtud slyšeti hlasy a proklínání. Po čtvrt hodině se vrátil.

„Nařikají hladem a žízní. Požádali o snídání, jak jim byla podána zrána, ale Jim počítá jim dvojnásobnou cenu. Skývu chleba za 5000 franků, kuře za 20.000 franků.“

„No, a co oni?“

„Vzali si dohromady jedno kuře a talíř bramborů.“

„Dobře jim tak! Dost se nás nadřeli!“ pravil s uspokojením jeden z posádky oné loďky, která přepravila dodavatele na parník. Tito čtyři muži těšili se volnosti a jedli zároveň s ostatními námořníky.

★

Pátého dne byli páni dodavatelé v ubohém postavení. Zlobili se na Columba, že je do toho vtáhl, ale chápali, že další hladovění a odpor k něčemu nepovede, neboť ten malý vlk neustoupí ani o krok a času má patrně dost. Po krátké poradě zazvonili zase dvakrát.

„Čím mohu pánům posloužit?“ zeptal se hlídač u dveří.

„Zavolej kapitána!“

Po chvíli vešel Jim do kabiny a usmívaje se co nejvlídněji, usedl ke stolu. Byli tak hladovi a žíznivi, že se jim jazyk lepil na vyprahlé rty.

„Chceš nás vyhladovět?“ zamumlal Columbus.

„Ani mně nenapadne. Ale nemohu přece pánům dávat zadarmo jíst, neboť sám jsem měl příliš velké vydání, jak pánové sami nejlépe vědí.“

„Včera jsi žádal za bochník chleba 20.000 franků. Za sklenici čisté vody 5000 franků.“

„Uznejte, pánové, že za těchto poměrů je mně velmi těžko počítati jinak. Můj kormidelník stále blázní a na moři obilí neroste.“

„Dost už těch zločinných žertů! Kolik žádáš za naše uvolnění?“

„Ani groše. Pánové jsou volni!“

„Umíráme hladem.“

„Moje kuchyně je vám přece každou chvíli k službám.“

„Je tak drahá, že všechny naše peníze by nestačily na dva dny.“

„No, jak projíte všechny svoje peníze, budu vás živiti zadarmo, tak jako kdysi pan Columbus živil nás. Ale do té doby nemohu.“ Jim chytal se k odchodu.

„Stůj!“ zasykl Columbus.

„Poslouchám, pane!“

„Dej nám donést jídla, abychom se konečně najedli. Zde máš svých 135.000 franků.“ Chvějící se rukou hodil Columbus Jimovi sáček s penězi, sám pak padl na stůl jako by ve mdlobě.

„Ve chvílce pánům posloužím.“

Hosté byli pak uvedeni do jídelny, kde bylo připraveno tolik jídel, jako při jejich první návštěvě. Nebyl tam však nikdo z posádky. Teprve ke konci jejich hodování, když znavení přemírou hltavě požitých jídel napolo leželi na křeslech a dopíjeli nápoje, vešel tam Jim a starý Daun.

Kormidelník se u-

Mešita v Tiraně ve střední Albanii.

Zajíčci z jara.

klonil velmi zdvořile a pravil: „Přišel jsem pány odprosit, že jsem tak rejdlil po vodách. Odpusťte mi, pánové. Kdykoli jsem v těchto vodách, vždy si vzpomenu, jak za mé mladosti právě zde na Tahiti chtěli mě sedřít s kůže a sotva jsem utekl na malé loďce a kolik dní vlácel se po moři, abych unikl z rukou vydřiduchů. Zmocní se mě šílenství a rejdlím s lodí tak dlouho, až zapomenu na ty hrozné vzpomínky. Ale již jsem, pánové, zase v pořádku a nyní zamírím přímo k pobřeží.“

Do tváře kormidelníkovy hleděly zamračené, vzteklé oči dodavatelů, ale starý Daun jako by jich nepozoroval, zasedl klidně ke stolu.

„Také já,“ promluvil Jim, „chci se s pány vypořádat a rozejít se s nimi v dobrém. Proto jsem vám přinesl několik papírů, které se vám snad budou hodit pro budoucnost. Nuže, pánové, abyste nemysleli, že jsem vás chtěl obrát o vaše peníze, máte tu dva spisy. První, to jsou ceny zboží, jaké jsem já platil, a ty ceny, které jsem vzal od vás; druhý pak, to jsou ceny materiálu a práce, jaké vy jste platili ve městě, a účet, jaký jste podali za opravu naší lodi. — Srovnáme-li tyto listiny, seznáme, že vám za opravu lodi náleželo spravedlivě jen 15.000 franků, počítaje v to uhlí, lékárnu, živobytí a dost pěkný výdělek. Vy jste však vzali 150.000 franků. Já pak za vaše stravování a pětidenní zábavnou cestu přijal jsem od vás 135.000 franků. Zůstává vám tedy 15.000 franků solidně vydělaných. Tak jsme, pánové, úplně vyrovnáni a myslím, že se rozejdeme v míru.“

★

Když malá loďka odrážela od „Rekina“, aby se čtyřmi dodavateli vykonala malou cestu do přístavního města, vešel na palubu spěšným krokem sám kapitán Wilson a přechýliv se přes zábradlí, pravil k odplouvajícím: „Ach, jaká škoda, že jsem se opozdil! Promiňte mně, pánové, ale ta nešťastná choroba! Upřímně lituji, ale myslím, že můj malý zástupce se dobře postaral, aby celá věc byla náležitě urovnána.“ (Pokračování.)

MĚSÍČEK DUBEN.

K. Květen'ská.

Čas — stařeček stříbrovlasý — projížděl se na bílém obláčku a pod vousky se usmíval . .

Měsíček Březen ukončil právě svou vládu, zatočil se ještě naposled nad zelenými koberci, plnými fialek a sedmikrás a se skřivánkem zapěl jaru jásavou hymnu. Potom se zahalil v smuteční závoj ze šedivého mráčku a podal vladařské žezlo bratru Dubnovi. Sluníčko povyskočilo si hned na

azurném nebi a zlatým paprskem pohrozilo novému vládci — měsíci kvetoucích meruněk a třešní. Drobounký žlutavý ptáček, budníček malý, Oříšek, který se k nám vrátil už v posledních dnech březnových, rozhlaholil se svým milým a zvučným: „cilp-calp“. „Neumím toho moc, ale pro první jarní dny je i to vítané! Jen ty buď, měsíčku Dubne, hodný! Hodně teplíčka nám dej, hodně sluníčka nám přej!“

„I dám, dám. To víš, že dám,“ šibalsky zamrkal Duben a rozletěl se krajem.

Na vlaštovky, panenky švitořivé, do dálky zavolal, a i na dudka Harlekýna zakýval. Ozdobnými krůčky vykračuje si po vonné mezi a pyšně pokyvuje svým vějířovitým chocholkem. Také blahořečí měsíčku Dubnovi, že si jej už z ciziny zavolal. Měsíček Duben nebyl však ze svých dvanácti bratrů měsíčků ten nejlepší. Kdepak! A víte, proč? Nevíte. Povím vám to.

Když mocný Čas rozděloval měsíčkům nad zemí vládu, jeden z nich stále nepokojně bručel. A to byl Duben. Chtěl panovat s královnou Létem, v hýřivém slunci, při dlouhých dnech. Ale moudrý Čas rozhodl, že jako jeden z nejstarších musí panovat čtvrtý. A tak od těch dob se měsíček Duben jako na vzdory často zlobí, deštivé slzy roní a Vítr někdy ještě i Zimu přiláká do kraje. Ale mírumilovný Květen, který se už už chystá na trůn, prosí sluníčko o pomoc, takže Dubnova zlost nikdy dlouho netrvá.

Duben je takový chvilkový, nestálý vladař. Někdy se ovšem stydí za své vzdory a vrtochy a je dlouhý čas dobrý a milý — a tu celá Příroda si jej pochvaluje.

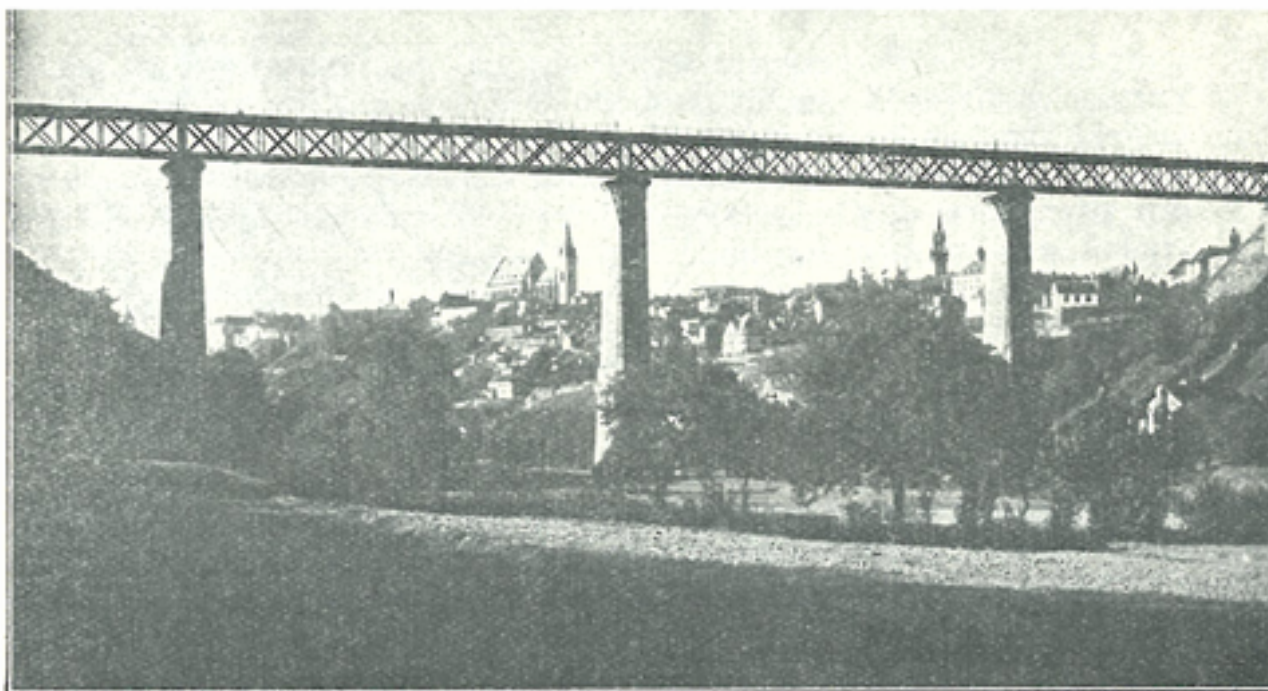
Hejna hmyzu tančí vzduchem a tisíce a tisíce opeřenců a čtvernožců se z jeho přízně radují.

A nad vonným krajem projíždí se dále na bílém obláčku věčný Čas a blaženě se usmívá, že snad ten vrtohlavý měsíček Duben přijde už jednou k rozumu!

Příchod Velikonoc.

638

ZNOJMO S OKOLÍM.

F. P.

Znojmo, město jižní Moravy, založené r. 1226 králem Přemyslem Otakarem I., rozkládá se na skalnatém svahu řeky Dyje, která prorývá svým hlubokým řečištěm rulové skály posledních výběžků Českomoravské vysočiny, opouští své vysoké břehy a plyne pak volnějším tokem krajinou více rovinnou, úrodnou, vinorodou. Neméně než 15 hradů a zřícenin na výšinách zrcadlí se v jejím toku. Na obou březích této řeky, zmohutněné jezy, jsou četné mlýny, činící dojem pevností.

Nad městem Znojmem vévodí štíhlá, 63 m vysoká radniční věž, jejíž střecha jest nápadna svým zprohýbaným tvarem. Toto dílo novější gotiky dokončil r. 1448 po tříleté stavbě kameník Mikuláš ze Sedlešovic. — Kdy a kdo založil zeměpanský hrad, není známo. Nepochybně stával již v XI. století. Původní stavba byla asi jako jiné tehdejší hrady dřevěná a opevněná. Rovněž i město bylo obeháno hradební zdi. Někdejší hrad, sídlo úředních knížat znojemských, který spravovali purkrabí nebo kastelánové, úplně shořel r. 1630. Jen původní sklepy ve skále vytesané zachovaly se posud. Počátkem XVIII. století, za purkrabího pána z Deblína, byl zpustlý hrad přestavěn v barokový zámek; z té doby pochází salla terrena s freskami na stropě (alegorický obraz Bohemie, Moravie a města Znojma kolem českého lva). Na předhradí starodávná asi 40 m vysoká osmihranná věž, zvaná „loupežnická“, zřítla se r. 1892. Nyní jest v opraveném zámku městské museum. Na druhém nádvoří stojí bleskosvod Prokopa Diviše. Bývalý hradební příkop na východní straně je přetvořen v pěkný park, probíhající středem města. S protějšího kopce Kraví hory možno shlédnouti ještě dobře zachovalé hradební zdi a věže, z nich nejvýznačnější je bývalá pevnostní věž „vlčí“. Podnes se zachovala královská hradní kaple sv. Kateřiny, zvaná Heidentempel, jež slohem a stavbou připomíná XII. století. Vnitřek této kamenné rotundy, se zdmi i m silnými, jest ozdoben historickými obrazy, malovanými v době románské. Restauraci těchto maleb na náklad obce provedl r. 1893 akad. malíř B. Melicher z Vídně. V nejspodnějším kruhu jsou výjevy z dětství Ježíšova, v druhém zakladatelé kaple, v třetím pak 19 postav panujícího knížecího rodu. Kaple končí kopulí zdobenou malbami serafů a evangelistů. V ipsdě, s jedním oknem, stkví se Kristus. — Farní kostel sv. Mikuláše připomíná se již r. 1220. V nynější podobě byl přestavěn asi r. 1440 v gotickém slohu, jak svědčí štíhlé pilíře, na nichž spočívá klenba. Je 56 m dlouhý, 30 m široký a 30 m vysoký. Originální je v něm kazatelna v podobě zeměkoule, vzácné sanctuarium z doby 1470—90 a figurální hlavní oltář. — Dále je tu kapucínský kostel a klášter z r. 1632 s cennou knihovnou, v níž jsou četné práce z tiskárny kláštera luckého. Zmínky zasluhuje zejména 5 inkunabulí, mezi nimi latinská bible z r. 1499 a česká velká bible Veleslavínova z r. 1613. — Ze všech nejstarších klášterů znojemských zachoval se do našich dob jediný klášter dominikánský, založený králem Václavem I. před r. 1243. R. 1723 byl položen

základ k nynějším klášterním budovám, k nimž přiléhá klášterní a farní kostel Nalezení sv. Kříže, zbudovaný počátkem XIV. století ve slohu gotickém a změněný na renesanční v XVIII. století. Má obrazy různých mistrů a několik památných náhrobků. Největší vzácností tohoto kostela je zázračný obraz Matky Boží. — Zmínky zasluhuje také klášter minoritský s kostelem, v němž odpočíval král Přemysl Otakar II. až do r. 1297, kdy byl převezen do Prahy. Nynějších budov užívá okresní soud. — Založení kostela sv. Michala sahá do r. 1108. V r. 1628 jej převzali jesuité, kteří zde zřídili latinské školy a později seminář. R. 1773 byl řád jezuitský zrušen a kolejní budova přeměněna na státní gymnasium. — Vedle farního kostela sv. Mikuláše stojí dvojité kaple sv. Václava s osmihrannou vížkou ve štítě. Spodní část, částečně v zemi, bývala kostnice, připomínaná již v XIV. st. R. 1500 byla nad ní zbudována vrchní kaple, jejíž klenba je podobná vladislavskému sálu v Praze. — Židé mají nynější synagogu v maurském slohu od r. 1888. — V městě na každém kroku setkáte se s nějakou památkou zašlých dob. Jsou zde stavby všech slohů. Jste-li milovníky historických památek, pak neodoláte, abyste se nerozběhli do těch uliček a zákoutí znojemských. Středověk tu na vás dýchne z těch starých, šindelem krytých domečků s masivními komíny, malebnými arkýři a verandami. — Největších útrap zakusilo Znojmo za třicetileté války a při obléhání Švédy roku 1645 a za válek francouzských roku 1799, 1805 a 1809. Další válečné útrapy stihly Znojmo za válek pruských roku 1742 a 1866. Mimo to r. 1679—80 zuřil v městě mor, což připomíná mariánský sloup na Masarykově náměstí. — Ve Znojmě zemřel 9. prosince 1437 český král Zikmund, poslední Lucemburk. — R. 1628 konal se ve Znojmě za přítomnosti císaře, císařovny a korunního prince Ferdinanda moravský zemský sněm, na němž vydáno obnovené zřízení zemské markrabství moravského. — Náměstí Republiky zdobí městské divadlo.

Se Znojmem je těsně spjat bývalý premonstrátský klášter v Louce, založený r. 1190 knížetem znojemským Otou Kunratem a matkou jeho Marií. Po celá staletí byl kulturním střediskem kraje. Řada opatů byla horlivými podporovateli dějepisného studia, mnozí dobrými hospodáři, zvelebující celý kraj. V psaní a malbě knih vynikli malíř Beneš, v theologii opat Freytag z Čepi-

rohu, jenž založil seminář, v historii Chmel a j. Ve zdech luckého kláštera dotlouklo srdce muže, jenž první se pokusil vyrvat mrakům blesky, Prokopa Diviše, faráře v Příměticích (* 1698, † 1765). Vynalezl hromosvod, s úspěchem užil elektřiny k léčení, vedle toho se zabýval hudbou. Sestrojil přístroj, zvaný Denis d'or, napodobující různé hudební nástroje. Měl 14 řad kláves. Z luckého kláštera přišel tento hudební nástroj do Vídně, kdež zmizel. Opatem Šebestiánem II. byla zřízena v klášteře tiskárna. Osvětnou výzbroj lidstva doplňovala vždy kniha. Tehdy měla klášterní knihovna 10.536 svazků knih. Za dlouhou dobu pohnutých, zvláště za dob husitských, nejtěžší ránu a poslední utrpení klášter dvorním dekretem z 29. července 1784, jímž 600letá kanonie, založivši 38 kostelů, se zrušuje. Klášter měl t. r. 96 mnichů. Z barokových klášterních budov, teprve r. 1764 po důkladné opravě dokončených, jak je vidíme dnes, staly se kasárny, knihovni sál ozdobený krásnými freskami malíře Ant. Maulpertsche opuštěn, knihy a staré rukopisy bohaté knihovny

většinou prodány. Skvostné skříně z ořechového dřeva zrušené lucké knihovny zdobí podnes knihovni sály Strahova v Praze. Klášterní kostel sv. Václava byl prohlášen za farní. Památné jsou v něm lavice v kůru s řezbami, jež představují život sv. Norberta. Pod kostelem, hluboko v zemi, je prostorná krypta, 28 m dlouhá, její výška je nestejná, od 2.70 do 4.20 m stoupající, šířka 10.34 m, se šesti sloupy na dvě lodi rozdělená. Je tmavá, bez oken, jen úzkými chodbami přístupná.

U samého města Znojma na skalnaté výšině nad Dyjí je městys Hradiště Svatého Hipolita, jehož probošství daroval r. 1240 král Václav I. rytířskému řádu křížovníků s červenou hvězdou v Praze. Vedle malého kostela sv. Antonína Pad. zbudován r. 1765 na místě tehdejšího nepatrného kostelíka zámecký a proboštský chrám dle vzoru řádového kostela v Praze. Nynější patrová klášterní budova pochází ze XVII. století. Je v ní nemocnice a knihovna se starými rukopisy a inkunabulemi. Na svahu ze zeleně stromů prosvítá hojně kapliček a soch s křížovou cestou. Archeologické nálezy svědčí o stáří osady. — Oblíbeným výletním místem je údolí Dyje s Rabštejnem. Je tu skupina skalních útvarů v podobě obrovské lidské hlavy. Pod těmito skalisky je starobylý dvoupatrový proboštský hostinec se sklepy ve skále, zbudovaný r. 1666.

Asi tři hodiny severozápadně od Znojma je městečko Prostoměřice, kde působil a také zesnul nezapomenutelný kukátkář, farář Václav Kosmák (* 1843, † 1898).

V osadě Přímětích, 1 hodinu od Znojma, je ohromný vinný sklep na 20.000 věder, vzbuzující údiv. U Přímětíc jsou též značná ložiska kaolinová.

Z jara, hlavně v květnu, jest pěkný rozhled na okolní krajinu kol Znojma. Na návrších kvetou třešně, broskve a meruňky, kvetoucí vinice opojně voní do velké dálky. Pěstuje se zde hojně zelenina, zelí, paprika, melouny a hlavně okurky. Blankytné nebe a sluneční jas objímá tuto romantickou, vinorodou krajinu s bohatou vegetací, jsouc zavlažována Dyjí.

Se Znojmem možno spojit výlet na vranovskou přehradu, 30 km dlouhou, vranovský zámek a Bítov (viz obrázky v minulém čísle na str. 204 a 205). Netřeba nám jezdit do ciziny, ale uvědomit si heslo: Poznej svou vlast!

*

Obrázkový dopřevod k článku Znojmo s okolím:

Str. 242: Celkový pohled na město Znojmo se železničním mostem.

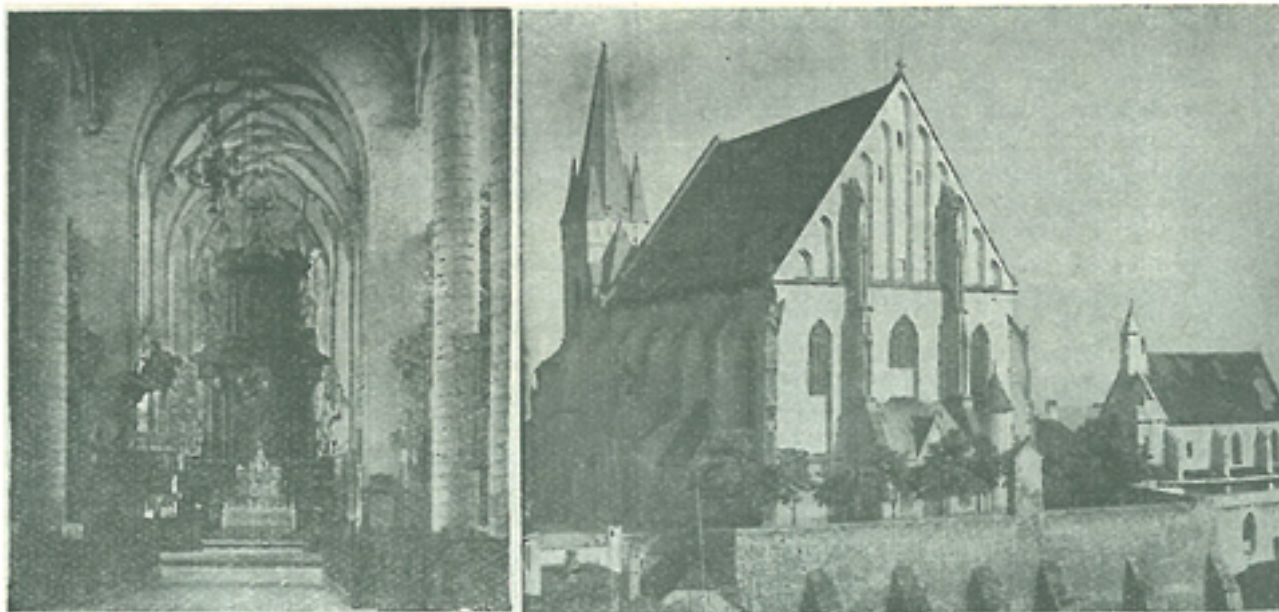
Str. 243: Nejstarší a nejromantičtější část města Znojma.

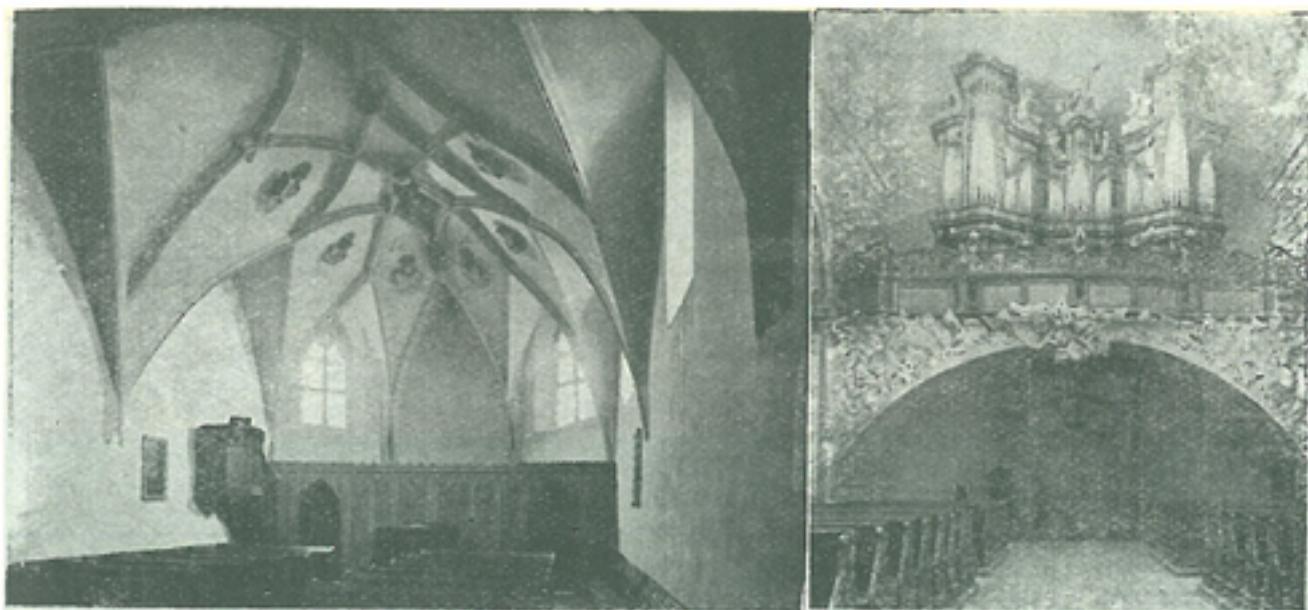
Str. 244: Vnitřek farního kostela sv. Mikuláše. — Pohled na farní kostel sv. Mikuláše. Poblíže dvojitá kaple.

Str. 245: Klenba kaple sv. Václava. — Kůr dominikánského kostela (Nalezení sv. Kříže).

Str. 246: Část schodiště v museu. — Městská jizba v museu.

Str. 247: Selská jizba v museu. — Zákoutí řeky Dyje, nahoře farní kostel sv. Mikuláše. — Znojemský hrad.

MASOPUST.

Jindř. Janečková.

MARTIN SE MSTÍ.

Od oné neblahé příhody s masopustním „Karlem“ přemýšlel Martin, jak se pomstít Mňáčkovi za strašnou urážku. Věděl, jak se strýc rád vychvaluje: „Včil, co já su policajtem, je v dědině jinačí pořádek, než za nebožtíka Kobzy. Za mojého panování mosí být po klekání večer na dědině ticho jak v nebi. Na to su já pán.“ Na této strýcově vychloubačnosti založil Martin svůj plán pomsty.

Strýc měl psíka, strakoše. Byl to obyčejný vesnický pes, černobíle strakatý. Martin si jednou, bylo to již začátkem léta, počkal na Francka Černíčkového.

„Francku, počúvaj, býváte podla Mňáčků, zkamarad sa nejak s jejich strakošem.“

Francek pohlédl úkosem na Martina: „A co bych já sa kamarádil se strakošem, však su kamarád s tebou. Jeden pes jak druhý.“

Martina zasvrběla dlaň, byl by s chutí Francka lízl za toho psa, ale přemohl se. Pro pomstu už něco snese.

„Viš, Francku, přiznám sa ti. Chcu si postihnút na strýcovi za toho ‚Karla‘. Skamarad sa se strakošem a doved ho nekdy na čupek. Ale mosi to být večer. Já donesu provázek a veliký kastrol.“

Franckem škublo. Hlavou mu letělo: Strakoš, provázek, kastrol, večer. Opatrně se zeptal: „Prosím ťa, snád nechceš strakoša zaškrtit a upéct?“

„Takovú pečenku jest nebudu, daj ně pokoj. Teho pučíka je škoda na kastrol. Je dobrý vartěř, vartuje aj našu chalupu.“

Martin vidí, že Francka lehko nezíská pro svůj záměr. „Neboj sa. Nezabiju strakoša, enem si uděláme legrací, počkaj, nasměješ sa.“

Francek nedůvěřivě vrtí hlavou: „Co ně dáš?“

„Jak ně pomožeš, dám ti křivák,“ slibuje Martin. „Podívaj sa, nový, jak sa liboce.“

To pomohlo. Za křivák už se dá něco udělat. Ale Francek ještě ne-

věří: „Dobrá. Ale sa, Martine, zaduš, že strakošovi nic neuděláš. Že bude létat dál.“

„Bude létat a jak! Uvidíš.“ A Martin se rovně postavil, zaťal pravou ruku v pěst, bouchl se do prsou, až to zadunělo a pronesl slavnou přísahu: „Na mu kušu, na psí dušu, na kočičí svědomí. Podarebně sem sa nezadušil, včil už možeš věřit. Večer doved strakoša na čupek.“

Ale Francek dělal drahotu. Chtěl Martinovi ukázat, že ten křivák nebude jen tak lehko vydělaný. Posmrkl si, potáhl šrák na gatích a odsekl: „To sa ti zdá, přived. Ale strakoš je furt uvázaný a jak ho večer pustím, bude od radosti ječat, strýc vyletija z chalupy a bude zle.“

Martin změřil Francka opovržlivým pohledem. „Skrčku,“ myslel si, „máš plné gatě strachu.“ Nahlas ale praví: „Neboj sa. Strýc nevyletija. Akorát večer při klekání sedávají v hospodě, však víš. Odvaž pučíka, vezni kúsek chleba a poletí za tebou jak ovca.“

„No, šak nejsu hlupý, co ňa učíš?“ mrzel se Francek. „Pučíka dovedu, ale daj napřed křivák.“

„Nedám, enom z ručky do ručky. Až dovedeš strakoša, dostaneš křivák.“

Kluci se rozešli. Teď jenom připravit se k činu. Francek přemýšlel, jak by se zalichotil strakošovi, aby byl ochoten běžet za ním kamkoliv, Martin zase, kde sehnat kastrol. O provázek mu nešlo. Ten sežene snadno, ale kastrol, to už je těžší věc. Ale štěstí mu přálo. Odpoledne měli tělo cvik ve škole na dvoře. A hle! Na lávce u schodů stojí veliký kastrol. Martin v duchu zavýskl. „Ej, ten bude akorát. Seberu ho.“

K večeru, když celá rodina řídících i se psem Azorem seděla před školou v zahrádce, kradl se Martin pod plotem ode dvora, vyšvihne se na plot a pátrá po dvoře. Sláva! Kastrol dosud stojí na lávce. Chmátl po něm, vylil, co v něm bylo, na zem, svlékl kabát, zabalil do něho kastrol, šup přes plot a utíkal přes potok do rokýtí a loukou obecní na čupek.

Hodně se již setmělo, brzy bude zvonit strýc Mňaček klekání a potom půjde do hospody. Ponocovat prý.

Martin seděl na čupku ve hrázi, u sebe kastrol a provázek a čeká na Francka. Nešel dlouho. Martin už myslel, že ho Francek zradil, klekání bylo dávno odzvoněno.

Ale ne. K čupku blíží se Francek a za ním vesele poskakuje strakoš, nevinná oběť Martinovy msty.

Martin si ulehčeně oddechl: „Přeca leze — křivák sa mu zalúbil. No, dám mu ho, zasluží si,“ řekl uznale.

„Vezni strakoša do náručí, aby neutekl,“ volá tlumeně na Francka.

Ten poslechl a donesl strakoše v náručí na kopeček. Nepustil ho, nevěřil ještě Martinovi. Pojala ho hrůza, když viděl ty přípravy: kastrol, provázek a křivák.

„Martine, zaduš sa ešče raz, že pučíka nezabiješ.“

„Daj pokoj. Dvakrát sa skrz to psisko dušovat nebudu, je to hřích,“ utrl se Martin. „Neboj sa a drž strakoša. Křivák bude tvůj.“

Sedli na zem, Francek hladil strakoše a Martin uvázal „pučíkovi“ na ocas kastrol za ucho. Provázek dobře kolem břicha utáhl, aby se nesmekl. Francka přešel strach a chechtali se oba. Kelem nich byla již černá noc, měsíček jen sem tam probleskl skrze mraky. Pod „michálkami“ v bažinách kuňkaly žáby.

V dědině bylo ticho, někde již spali, někde ještě pcklízeli dobytek. V hospodě vedle školy svítily a až na čupek bylo slyšet otevřeným oknem hlas strýce Mňáčka. Vychlou-

bal se právě zas, jaký zavedl v obci pořádek a noční klid. Ani pes nikde nezaštěkl.

Když vše bylo hotovo, Martin zavelel: „Včil ho pusť a poletíme.“

A už letěli s čupka dolů. Strakoš za nimi. Ale hrůza. Jak ucítil tíhu na ocasu, lekl se a s hrozným štěkotem ubíhal s čupka na silnici a šíleným letem okolo školy a hospody přes celou dědinu domů.

Kastrol skákal po kamení a štěrků na silnici za ním, ten hřmot strakoše ještě více poplašil, letěl a řval jako divý. Za ním dali se do štěkotu psi v celé dědině, jako o závod řvali od horního konce k dolnímu. Celá dědina byla hned na nohou.

Lidé vybíhali z chalup ustrašení, co se děje. Mezi psi štěkot ozývaly se rány kastrolu.

Z hospody vyletěl strýc Mňáček, strážce pořádku v dědině.

„Krupl, laudon,“ zařval, „zloději sú tu, zbojníci. Ludé, chyťte jich, chyťte,“ křičel chraptivým hlasem. Běžel za hřmotem kastrola, neviděl nic v temnu noci, jenom řval: „Stůj, nebo střelím!“ Psi začali řvát ještě zběsileji a strakoš letěl letem ptáka, pokud tíž kastrola dovolila.

Ale najednou, právě jak strýc doletěl ke své chalupě, rázem bylo ticho. Psi sice ještě štěkali, ale divný hřmot ustal.

Strýc volá: „Aha, tady sú ti lumpi, tu v mojí chalupě sa schovali. Strakošu, chyť ho, chyť,“ šťve psa. [Ale strakoš] nic. To bylo strýcovi divné.

Přestal křičet a nadávat a jde k boudě. Nahlédl tam a hle. V boudě leží strakoš, jazyk vyplazený a svítí očima. A co dál? Strýc Mňáček sotva znal Erbenovu báseň „Vodník“. Sice by mu bylo hned napadlo: Dvě věci zde mrtvě leží: velké ucho od kastrola a vedle kastrol bez ucha.

Strýc pochopil, vida tu spoušť. „Kujóni zatracení,“ zařval, ale hned zmlkl a stáhl se do chalupy. Ze silnice ozýval se hlasitý smích. Kdosi zahlédl prchajícího strakoše s kastrolem a teď hlaholil dědinou smích a volání na strýce, kde má zloděje. Ale strýc se ani neukázal — měl po reputaci.

Paní řídící jata předtuchou, šla se podívat na dvůr. Zapomněla tam v poledne kastrol, skoro nový. Byl pryč. Darma druhý den ráno ve škole pan řídící vyšetřoval, kdo ztropil ten rámus a křik večer v dědině. Marné.

Kluci nevěděli o ničem. Viděli sice Martinův křivák u Francka, ale prosím vás, řeknou kluci na sebe? Myslí si: Dnes ty, zítra já, a drží při sobě.

*

V přestávce šeptal Martin Franckovi: „Toš co, létal strakoš lebo nelétal? Ale to sem si na strýcovi postihl. Věckrát se nebude chválit, že za jeho panování bývá v dědině po klekání tichučko jak v nebi. To má za toho ‚Karla‘.“

Velikonoční vajíčka.

CO VYPRAVUJE PĚTIKORUNA. Josefis. — (Pokračování.)

VIII.

O Čičince již vám dále vypravovati nemohu, protože jsem ji již nikdy nespatriila. Karlík mě vnesl opět do nového okolí. Dal mne mlékařce a nechtěl nic nazpět. Dostal za mne litr dobré smetany a plný kornout oplatkových řezů. Když odcházel z obchodu, smutně jsem se na něj podívala. Nerada jsem se s Karlíkem loučila, protože jsem jej pokládala za velkého svého dobrodince. Vždyť mě vytáhl z bláta a vrátil životu. Takoví lidé v našich vzpomínkách neumírají. Paní Černá, tak se mlékařka jmenovala, měla malou dcerušku Lidušku. Bylo to živé stříbro. Neposeděla klidně ani chvíli, stále musela mít nějaké zaměstnání. Paní Černá byla velice zaměstnaná ve své mlékárně, vzala proto k Lidušce děvče, které nemělo nic jiného na práci, než se starat o Lidušku. S tou by také býval nikdo k jiné práci nepřišel. Už to odpovídání na její otázky zaměstnalo by každého úplně. Matka dbala na dobrou vý-

chovu. Nařídila chůvě, že se musí s Liduškou ráno, večer a před i po každém jídle modliti, hlavně že chce, aby se Liduška naučila milovat Matičku Boží a andělka strážného. Nebylo třeba Lidušku mnoho k modlitbě nabádati. Jevila ke zbožnosti obzvláštní náklonnost. Hned jak začala trochu souvisle mluvit, odříkávala naučené modlitbičky vždy usebraně, nikdy mechanicky, jen tak bezmyšlenkovitě. Když se při modlitbě zadívala na nějaký předmět nebo když se jí myšlenky zatoulaly někam jinam, ihned po znamení svatého kříže prosila za odpuštění slovy: „Ježíšku, prosím Tě, odpusť mi, že jsem s Tebou mluvila neuctivě. Již chci býti hodná. Andělíčku strážný, prosím tě, dones do nebička jen pěkné modlitbičky. Při kterých jsem byla nehodná, ty pošli po větěrku někam pryč, aby se Ježíšek na mne nehněval.“

Při takových rozmluvách s Ježíškem neb andělíčkem byla sama jak andělek. Měla takové buclaté ručenky, krásnou, světlou, kudrnatou hlavičku a hlásek jak stříbrný zvoneček. Někdy měla nápady, kterým se musel každý zasmát. Kdysi jí chůva vykládala, že tam, kde vidíme oblohu je nebe, pod zemí že je peklo a tam že jsou všichni čertíci i se svým náčelníkem.

Liduška se hned zeptala, bydlí-li tam i ten, který ji tak často pokouší k rozpustilosti. Když chůva na to přikývla, malá Liduška si učinila plán, se kterým se však nikomu nepochlubila. Vzala svůj malý kbelíček a lopatečku a šla do zahrady. Tam začala lopatkou vyškrabávat hlínu, dávat do kbelíčku a když byl plný, šla jej vysypati do kouta za studnu. Chůva byla ráda, že si Liduška tak tiše hraje, proto jí nevěnovala zvláštní pozornosti. Liduška dělala dolík stále větší a větší. Již byla, chuderka, celá unavená a zpocená od té těžké práce, ale pracovala dále. Když se chůva vrátila, s hrůzou se dívala na ten velký dolík a ptala se, co to znamená, zdali snad chce přesadit nějaký strom, nebo zdali vykopává základy k nějaké novostavbě. Liduška si však nevšimla žertu své milé chůvy a kopala dále. Chůva musela zavolat matku, protože ji Liduška nechtěla poslouchat. Když matka přišla a ptala se přísně, co má ta díra znamenat, slyšela od své dcerušky následující odpověď: „Nehněvej se, mamičko. Amálka mi dnes povídala, že je pod zemí peklo a že tam bydlí i ten čertík, co mne tak často pokouší k rozpustilosti. Chci si jej vykopati a podívati se na něj. Řeknu mu, aby mi dal pěkně pokoj a našel si někoho hloupějšího než jsem já, že mu tak snadno na lep nasednu, protože mě chrání andělíček strážný.“ Dobře to dopadlo. Maminka se tak rozesmála, že až plakala. Nepotrestala Lidušku pro neposlušnost, ale pochválila ji za to, že chce uzavřítí doživotní nepřátelství s tím černým pokušitelem.

Takových kousků provedla Liduška několik. Tak na příklad: Často se v noci probouzela a naříkala, že má hlad. Chůva vstala, ukrojila jí kousek chleba, ale matka to zakázala. Byla to žena ve všem nanejvýš přesná, která chtěla vše konati jen v pravý čas. Řekla dcerušce, že tu chuť na chléb si musí nechat v noci zajít, protože chlebiček spí zrovna tak jako ona a nechce býti rušen. To leželo Lidušce dlouho v hlavě. Jednou v noci se probudila a hned si vzpomněla na chlebiček. Ve své dětské dušince jej srdečně litovala, jaký je chudáček, že nemá teplé postýlky jako ona, nýbrž že musí spát v takové tmavé skřínce, kam ani vzduch nemůže. Rychle se rozhodla. Slezla potichoučku s postýlky, šla ke skřínce, vyndala

Cirkvenica, jihoslovanské mořské lázně s dětskou kolonií.

chléb a vzala jej s sebou do postýlky. Objala jej oběma ručkama a zašeptala: „Chudáčku, chlebičku, dobrou noc. Spi pěkně, u mne je to lepší než tam ve skřínce.“ Ve spánku uvolnila ručičky a chlebiček se vesele skutálel pod duchýnku. Ráno ji přišla chuva budit, ale velice se divila, od čeho má Liduška zamoučenou košilku. Brzy však tu hádanku rozluštila.

Když chtěla Liduška vyskočiti z postýlky, zavadila nožkou o chléb a ten se kutálel až ke dveřím. Dobrá děvka hned upřímně vysvětlovala, že vzala bochníček k sobě do postýlky, když maminka říkala, že chlebiček v noci také spí.

S chlebem měla ještě jednu smůlu. Jednou v neděli ráno šla maminka, tatínek i chuva do kostela na mši svatou a Lidušku nechali samotnou doma, protože byla silně nachlazená. Maminka jí poručila, aby zůstala ležeti v postýlce a modlila se k andělu strážnému, ale aby nikomu neotvírala. Liduška slíbila. Když všichni odešli, přišel na ni spánek a tvrdě usnula.

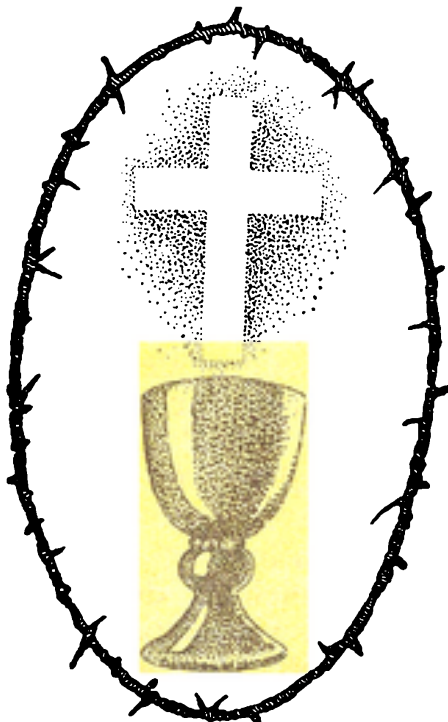
Í
Cosi pěkného se jí zdálo, když ji najednou probudilo silné zazvonění v předsíni. Myslela, že se vracejí rodiče z kostela, proto ihned vyskočila a utíkala otevřít. Otevřela, ale nebyl to ani tatínek ani maminka, nýbrž jakýsi starší žebrák, který ji prosil o kousek chleba. Liduška měla dobré srděčko, proto nemohla jeho prosbě odepřít. Šla se podívat do skřínky, kde našla celý, dosud nenačatý bochník. Neuměla ještě chléb ukrojiti, vzala proto nůž a bochník a obě podala žebrákovi se slovy

úsměvem provázenými: „Ukrojte si.“ Žebrák byl jakýsi filuta. Ukrojil patku, dal ji i s nožem Lidušce zpět a poděkovav, odcházel skoro s celým bochníkem. V Lidušce hrklo. Vzpomínka na maminku a její zákaz jí vehnala krev do tváří. Zavřela za žebřákem dveře a čekala, co přijde dále. Když se maminka vrátila, neřekla ani slova. Když přišel čas přesnídávky, řekla maminka vesele: „Liduško, dnes dostaneš něco velice dobrého. Dostaneš chlebiček namazaný medovým máslem.“ Otevřela skříňku a jistě si umíte představit, jak byla asi udivená, když viděla před sebou místo celého bochníku jen skromnou patku. Liduška však hned vyskočila z postýlky, chytla maminku kolem krku a s pláčem jí vypravovala, co se jí stalo. Nemusela se bát, maminka se nehněvala. Pohladila Lidušku po hlavice a řekla: „Jen když mi ten žebřák nesebral tebe, ty můj malý špunte.“

Ráda jsem se na Lidušku dívala a byla jsem vždy ráda, když jsem ji slyšela šveholit. Ale každá radost má svůj konec. Malá děvčátka onemocněla nakažlivou nemocí. Dostala spálu, proto musela býti odvezena do nemocnice.

Nikdy již jsem ji neviděla, protože tam zemřela. Slyšela jsem vypravovat od její maminky, že její poslední slova byla: „Andělíčku strážný, pojď a zaveď mne do nebička.“ Matka plakala, kudy chodila, vždyť měla jen ji. Chůva byla propuštěna a oba rodiče se modlivali každý večer za Lidušku společně růženec. Od Liduščiny smrti udílela její maminka bohaté almužny ve prospěch její čisté dušičky. Přišla jistě hned mezi andílky, ale paní Černá říkávala, že již nemá pro koho šetřit, proto rozdávala hodně chudým. Tak přišla jednou řada i na mne. Dala mne jednomu chudému chlapečkovi, o kterém vám budu vypravovati příště. Prozatím na shledanou.

Znamení nejvyšší Lásky.

POLSKÉ LIDOVÉ HÁDANKY.

Přel. O. F. Babler.

1. Stojí v koutě, na pořádek myslí.
2. Bohatá to paní, deset sukní na ní; jak ji svlékávají, nad ní plakávají.
3. Na lopatách chodí, rohem se pase.
4. V pokoji čtyři kouty, v každém koutě kočka a před každým koutem tři kočky. Kolik je tam koček?
5. V lese bylo, listí mělo, do vsi přišlo, zabučelo.
6. Kdy nejvíce dírek k nebi hledí?
7. Do jaké bečky se voda nelije?
8. Zubatá plachta po poli se šourá.
9. Šest noh, jeden ocas a dvě hlavy.
10. Červený kohoutek pod zemí čučí.
11. Čtyři bratři pod jednou střechou sedí.
12. Komu hlavu utnou a krev neteče?
13. Na kousky mě rozkrájeli, z jara mě

pochovali; na podzim rozkopali hrob a z každého hrobu bylo deset kusů.

14. Hrbatý dědek po louce skáče.

*

Rozluštění: 1. Metla. — 2. Cibule. — 3. Husa. — 4. Čtyři. — 5. Basa. 6. Na podzim na strnisku. — 7. Do plné. — 8. Brána. — 9. Jezdec na koni. — 10. Řepa. — 11. Stůl. — 12. Kapusta. 13. Brambory. — 14. Srp.

„Já jsem vzkříšení a život...“

JARNÍ.

Zajásalskřivan nad polem
jat probuzeným vznětem,
že mladá Vesna s rudým rtem
se vrátila zas s úsměvem
a oděla vše květem.

Zelené puky na stromech
se rozechvěly blahem,
že ovanul je jara dech,
kouzlicí krásu po ladech
o slunném jitru vlahém.

OKÉNKA DO SVĚTA.

SVĚTOVÝ EUCHARISTICKÝ KONGRES bude se konati letos v květnu v Budapešti. Hlavní slavnostní průvod k úctě nejsv. Svátosti bude večer 26. května. Také z naší vlasti chystá se velká poutní výprava k těmto vrcholným náboženským slavnostem.

ŘÍM — MĚSTO KOSTELŮ. Věčné město Řím má dohromady 95 farností. Celkem je v Římě 423 kostelů, 218 kaplí a 70 modliteben. Za nynějšího sv. Otce Pia XI. bylo zřízeno 28 nových kostelů, 8 kaplí, 17 nouzových kostelů a 7 starých bylo znovu otevřeno.

ŠETRNÍ ŠKOLÁCI V MOR. OSTRAVĚ. Městská spořitelna v Mor. Ostravě zahájila před několika lety mezi školní mládeží střadatelskou činnost. Tato snaha setkala se s velmi dobrým výsledkem. Za první rok nastřádala si školní mládež 150.000 Kč. A letos mají školní střádalé

Silva Hlubinský.

Zazpíval oráč u brázd svých,
zas připravuje símě,
že přišlo jaro z dálných lích
přírodu vzbudit ze snů mdlých
po dlouhé, dlouhé zimě.

Už přišlo jaro, přišlo zas
a ptáci v sádkách pějí.
Ó vítej nám, vlej blaho v nás
a nasej v srdce sedmikrás,
ty milý čaroději!

ostravští uloženo více než 14 milionů Kč. A jsou mezi nimi z velké části i děti dělnických, nezamožných rodin. Jejich příklad měl by býti následován také v jiných místech!

SVATOJANSKÝ CHLĚB. Znáte jeho tmavohnědé velké lusky z obchodu, ale většinou nevíte o něm nic bližšího. Svatojanský chléb jsou dužnaté lusky rohovníku obecného, který je domovem v severní Africe a jižní Evropě. Botanicky je příbuzný s rostlinami motýlokvětými. V zemích, kde roste, jsou jeho lusky potravou chudých lidí, odtud tedy asi jeho název „chléb“. U nás je ovšem spíše pamlskem. Druhý název „svatojanský“ má proto, že prý se jím v poušti živil také sv. Jan Křtitel. Lusky trhají se nezralé a suší se na slunci, až zhnědnou. Tím ztratí trpkost a dužnina lusků zesládně. Svatojanský chléb má zvláštní vůni, kterou způsobuje kyselina máselná. Lusky jsou výživné svým obsahem cukru, proto jsou zvláště v zimě

zdravé dětem. — A ještě něco zajímavého má spojitost se svatojanským chlebem. Jeho tvrdá, černá semena jsou skoro vždy přesně stejně těžká (asi 0.18 g) a proto se jich v dávných dobách používalo jako závaží k vážení drahých kovů a kamenů. Tedy říká-li se dosud tolika a tolikakaratové zlato, pochází slovo „karát“ od arabského názvu svatojanského chleba „khar-rub“. Je to velmi zajímavé a nikdo, kdo to neví, by na to nepřišel, že váha pro zlato má něco společného s těmito celkem dost nevhlednými lusky našich zimních trhů.

KDE SE VZALA JEHLA? Neví se, kdo vynalezl jehlu. Ale matkou jehly byl jistě ostn růže nebo kaktusu. Člověk podle toho

vзору vyrobil si špendlík ke spínání (latinské slovo „spina“ znamená trn) z kosti, bronzu nebo železa. Později začali takové spinadlo s jedné strany zaokrouhlovat, až někomu napadlo udělat dírkou a místo aby sám provlékal vlákno (nit), jak to dělá švec s dratví, přinutil tento vynalezený nástroj, by protahoval nit za sebou. Tak se zrodila jehla.

NA SVATÉ HOŘE, známém památném místě poutním v Čechách, vychází pěkný obrázkový měsíčník, který přináší podrobné zprávy o poutním ruchu, ale také jiné poučné i zábavné články a básně. Stojí ročně 10 Kč. Objednati možno u administrace „Svaté hory“, Svatá Hora u Příbrami v Čechách.

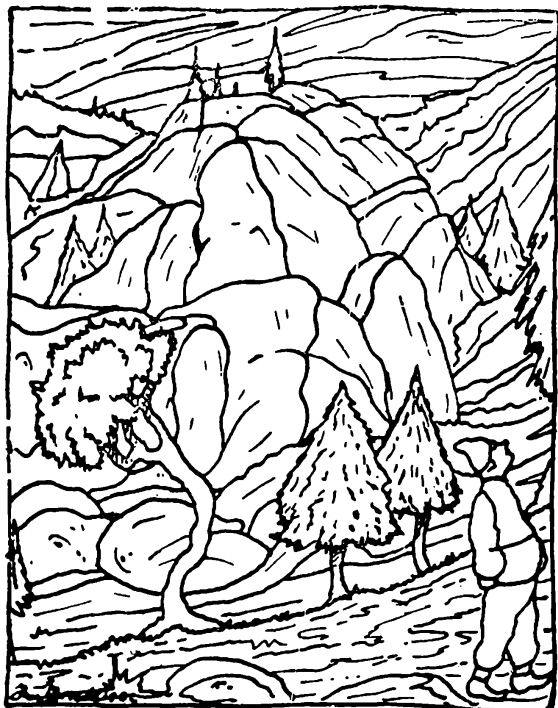
ZE ŽIVOTA PRO ŽIVOT.

DEJTE MNĚ TEN OBRÁZEK!

Otec malé Bohunky byl obchodníkem. Její maminka často vypomáhala v obchodě. Pro Bohunku neměli času a proto jsem ji měla většinu dne u sebe v opatrování. Byla hezké, ale zlé a prostořeké děvčátko. Když ji její maminka jako tříletou přivedla po prvé ke mně, ve snaze se jí zalíbit, aby u mne zůstala, řekla jsem jí, že je hezké děvčátko. Ona však na mne vyplázla ja-

V ŘÍŠI TRPASLÍKŮ.

Každé vysoké hory jsou říší trpaslíků, člověk je ovšem musí umět najít. Na obrázku vidíte jednoho, který vypadá spíše jako turista než jako trpaslík. Toho druhého opravdového trpaslíka, najdete si v horách!

zyk. „Co mi to říkáte? Myslíte, že u vás nezůstanu? Jen mi dejte korálky, jak říkala maminka. A ty, mami, běž za tatínkem! Myslíš, že se zde bojím? Kdepak!“

Její maminka mně sice naznačila, že je trochu divoká, ale přesto dívala jsem se na ni celá udivená. Takhle mluví tříleté dítě?

„Však já jí porozumím,“ myslila jsem si.

Zkusila jsem rozličné výchovné způsoby, leč — bez výsledku. Domlouvala-li jsem jí v dobrém, jen se posmívala. Začala-li jsem ostře, vzdorovala a byla ještě horší.

Žalovat jsem na ni nemohla, neboť její otec trestal bez rozumu — to jsem věděla. Bylo mně jí pak přece jen líto, když měla modřiny. V bytě jsem měla již všechno zničeno. Co nedostala po dobrém, toho se zmocnila násilím. Jen jednu věc jsem před ní stále chránila — svoji modlitební knížku, plnou obrázků, samé památky.

Ale právě ta jí nedala pokoje.

Až jednou se jí přece dostala do rukou. Musila jsem jí však tu násilnost odpustit. Vidouc, jaká změna se s Bohunkou stala. Zvláště jeden obrázek se jí velice líbil.

Od té doby jsem jí musela vyprávět o nebi, Ježíškovi, Panně Marii a andělech. Též jsem jí vyprávěla o zlaté a černé knize, do kterých se zapisují dobré a zlé skutky. Celé hodiny vydržela hledět na obrázek a poslouchat moje vyprávění. Od té doby se změnila k svému dobru.

Nedávno přišla ke mně a řekla: „Nastoupím místo jako vychovatelka. Přišla jsem vás poprosit o ten obrázek. Jsou mi nezapomenutelné ony chvíle, kdy jste mně při pohledu na ten obrázek vyprávěla o nebi a všem ostatním. I já budu řídit výchovu tímto způsobem a pevně věřím v dobrý výsledek. Divočejší děti snad ani nejsou, než jsem byla já a přece jsem se změnila.“

K. M., Brno.

ORÍŠKY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK

ze 7.—9. čísla zašlete společně do 10. května 1938 na adresu: Emanuel Masák, katecheta a redaktor Anděla Strážného, Brno-Židenice, Hroznětova ulice číslo 11.

20. ROZŠÍŘOVAČKA.

J. Zahradníček.

hlas slípky
část vozu
oddíl
sloupořadí

21. VÝPUSTKA.

Fr. Hrdina, Hluk.

Celkem je to plod jižního stromu,
vypuštěním samohlásky
vznikne hořlavina známá,
vypuštěním hlásky
je pták černý jako vrána.

22. ČÍSELKA.

Jaromír Maňoušek.

Poslíček 123456 12 3456
dědiny každodenně noviny.

23. CO JE TO?

O. B. L.

Nemá to slon, ani lev — ani liška, ani kráva
— ani pes, ba ani velbloud, ani pštros...
a má to kočka.

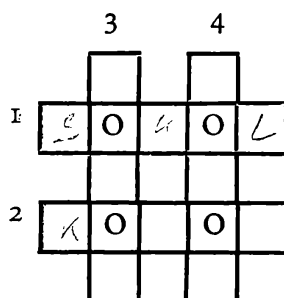
24. REBUS.

Brušperku — Protivanov.

H 50 K

25. RÁMCOVKA.

A. Blah, Jarošov.

1. dravý pták
2. něco obrovského
3. ryba
4. jižní plod

26. PŘESMYČKA (čas.)

Marta Šablaturová.

Trč! Vleze nýtek.

27. SKLÁDAČKA S TAJENKOU.

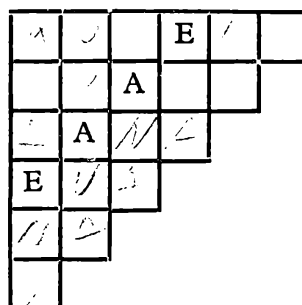
Petrovský.

r	o	m	a
l	í	p	a
h	l	u	k
r	o	s	a
p	e	r	a
v	í	t	r
i	i	r	a
k	l	e	c
l	i	s	t

evrop. město
jehl. strom
pták
kopec
míra
výzva
pohád. osoba
sladidlo
člen národa

28. ROHÁČEK.

Panu prof. náb. Neužilovi věnuje Frant.
Kachlík.

část nohy
krásný zámek
provazy
ženské jméno
předložka
předložka

29. VÝPUSTKA.

J. V. P.

Vezmi nové šaty
a veš vytřepej,
a to, co ti zbude,
muzikantům dej!

30. VSUVKA.

J. M. K.

Notu spolkla malá rybka,
ihned se z ní stala dívka.

31. PŘESMYČKA (čas.)

Jar. Strnad.

Ó JÉ TY JÁ RÁD!

Překvapení.

VÝSLEDEK II. HÁDANKÁŘSKÉHO TURNAJE.

Prvenství ve druhém turnaji dosáhli opět žáci a žákyně z Kralup nad Vltavou, kteří se tentokrát zúčastnili rekordním počtem 118 luštitelů. Také počet luštitelů a zvláště luštitelky z Hranic stoupl na 46. — Těm, kteří si stěžovali, že nebyli uvedeni v seznamu luštitelů, připomínáme, že uvádíme tu výslovně jen jména těch, kteří byli vylosováni k odměně. Seznam všech luštitelů, kteří rozluštili správně aspoň polovici celkového počtu hádanek, bude otištěn, jak obyčejně, v 1. čísle budoucího ročníku. Odměnění budou: J. Nečas, Adamov. L. Osíčková, V. Bílovice. A. Prucek, Biskupství. J. Švancara, Blansko. H. Šajová, Bludov. A. Straková, Bohdaneč. V. Janeček, Dol. Bojanovice. A. Pízová, Borovná. V. Petříková, Branná. L. Stojarová, A. Bednařík, Brno. L. Böhmová, Uh. Brod. Z. Ty-leček, Brušperk. V. Pastorová, Bruzovice.

M. Dostálová, Břest. M. Kotulan, Bukovina. J. Vašutová, Bynina. J. Podešva, Černovice. A. Horáček, Dalečín. F. Zapletal, Domanín. T. Tušer, Doupě. Ig. Zdráhal, Dubčany. F. Vodárková, Hluk. J. Kovařík, Hodslavice. H. Hansová, M. Formánková, Hranice. A. Arnošt, Hrubčice. M. Jamborová, Hustopeče n. B. K. Ondrová, Chrudichromy. F. Sobotka, Jablonec. L. Strnádková, Jaroměřice n. R. M. Karasová, Jetřichovice. A. Štěpánek, Jiřkovice. J. Očenášek, Kelč. S. Šrot, Kníničky. J. Stávek, Kobylí. M. Horák, Kojetín. V. Valert, Konice. J. Komárek, Kozlov. J. Sedláček, Kožichovice. M. Procházková, M. Beránková, B. Kolátorová, B. Nejedlý, Kralupy n. Vlt. J. Motáň, Krčmaň. B. Stečinský, Kuničky. F. Minařík, Kunovice.

(Ostatní budoucně.)

Obstarejte si původní desky na Anděla Strážného! Stojí jen Kč 6.—.

FILATELIE.

Řídí dr. J o s. M o u ř i n o v s k ý, Tišnov.

Letos zase budou vydány známky „Dětem“, a to: 50 + 50 hal., 1 Kč + 50 hal., třetí známka bude v aršíku s obrazem zemřelého p. presidenta a bude ji možno dostat jen v subskripci.

Cennější cizozemské známky:

Anglie: stříbrné jubil. krále — 50 hal.

Italie: vlčice 5 c — 40 hal., Augustus 10 c — 20 hal., expresní 1.25 L — 50 hal.

Rumunsko: 8. iunie 1930 — 50 hal.

Nizozemí: 1898—1923 2 c — 40 hal., 10 c — 50 hal.

Německo: letecké starší vydání „holubice“ 3 kusy — 1 Kč.

U. S. Amerika: letecká 6 c — 1.50 Kč, 1835—1935 3 c 80 hal., na počest matek 50 hal., 1635—1935 80 hal., údol. přehrada 60 hal., gejsír 50 hal., poštovní 40 hal.

Chicago 1833—1933 30 hal., buvol 30 c — 40 hal., loď 20 c — 30 hal., 10 různých 1 Kč, 10 lepších 2 Kč.

Čsl. posílám levněji o 10% než jsou ceny katalogu! Každý si může objednat, co mu chybí.

Časopis „Anděl Strážný“ vychází každý měsíc mimo prázdniny o 32 stranách. Celoroční předplatné 8 Kč, s povídkovou přílohou 12 Kč. Za redakci odpovídá E n. a n u e l M a s á k, Brno-Zidenice. Svým tiskem a nákladem vydává Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice čis. 19-21. Výhoda novinové sazby oříznána výnosem Ředitelství pošt a telegrafů, Brno, č. 80.069-VI. ze dne 14. X. 1925. — Dohlédací poštovní úřad Brno 2.

Anděl strážný.

Pro našeho kmotra ježka
bývá práce z jara těžká,
ať již v lesích, křovinách,
na polích i lučinách;
za potravou hned se žene,
vidle stále napřažené.

Každý šelest dobře slyší,
pátrá, kde by lapil myši,
hady, hmyz a slimáky,
též druh škůdců jinaký;
pochoutkou mu též jsou žáby,
v domáhostech chytá šváby.

J. Ž.

IX.

Mlékařka Černá, která měla tu hodnou malou dcerušku Lidušku, o níž jsem vám posledně vypravovala, darovala mě almužnou 12letému Venouškovi Hrejsovi. Venoušek nežebral. Byl z chudé, ale pořádné rodiny. Otec byl továrním dělníkem. Před rokem byl z továrny propuštěn ještě s dvaceti jinými pro malý odbyt továrního zboží. Od té doby byl bez zaměstnání. Měl dva synky, dvanáctiletého Venouška a o dva roky mladšího Ládu. Byl celý zoufalý, když viděl, jak jeho rodina strádá a on jí nemůže pomoci. Tak rád by pro ni pracoval, jen kdyby měl kde a co. Jeho žena se chopila sama výdělků. Chodila posluhovat a prát do lepších rodin. Ve dne vydělávala na chléb, večer pořádala svou vlastní domácnost. Uklízela, vařila a spravovala prádlo. Při šití vzala k sobě své dva synky a vypravovala jim pěkné příběhy. Vždycky jim dala nějaké ponaučení, čímž zasévala zrnečka zbožnosti, dobroty a šlechetnosti do jejich srdceček.

Bylo právě posledního dubna. Matka přišla večer domů, uvařila večeři a pak si sedla k šití. Zašívala tatínkovi košili. Oba chlapce poslala na první májovou pobožnost. „Jděte, chlapci,“ řekla jim, „a dávejte pozor na kázání. Až se vrátíte, budete mi vypravovat, co jste v kostele slyšeli.“ Hoši rádi poslechli. Když se vrátili, maminka ještě šila. Sedli si k ní a Venoušek vedl hlavní slovo. Vyprávěl, jaké to bylo v kostele krásné, jak zpěváci pěkně zpívali jakousi neznámou píseň, že byl plný kostel lidí a že při kázání někteří lidé i plakali. Malý Láda se chtěl pochlubit, co si z kázání pamatoval, ale Venoušek jej nepřipustil k slovu. Sám mamince vysvětloval, který velebný pán kázal a o čem. Hlavní myšlenka promluvy byla: Panna Maria jest pomocnice všech a ve všem. „Vidíte, děti, budete-li se pilně modlit, pomůže Panna Maria i nám. Chodte každý den na májovou pobožnost, ale nikdy nepředstupujte před oltář Matičky Boží s prázdnýma rukama. Doneste jí každý den nějakou květinu vlastního sebezáporu. Hleďte, abyste mohli každý večer Panně Marii říci, že jí nesete nějakou oběť. Bude z vás mít radost a splní každé vaše přání. Modlete se hlavně za našeho tatínka, aby dostal práci. Vidíte, jak jest nešťastný, že nemůže pro nás pracovat.“ Matka zesmutněla. Děti pochopily její bolest. Malý Láda vyskočil mamince na klín, chytil ji kolem krku, přitiskl se k ní a šeptal jí do ucha:

„Maminko, nebuď smutná. Uvidíš, že nám Panna Maria pomůže. Budeme se s Venouškem modlit a chodit každý večer na májovou pobožnost. Budeme hodni, nebudeme tě nikdy zlobit a já nebudu celý květen hrát kuličky s klukama. Večer to donesu Panně Marii jako oběť a budeš vidět, že během května dostane tatínek zaměstnání.“

Matka sevřela pevně do náruče svého milého synka. Měla velkou radost. Jeho slova ji přesvědčila, že má Láda v srděčku pevnou víru, kterou pro své děti tak často na Pánu Bohu vyprošovala. Pohládila i Venouška a poslala oba spát. Chlapci spávali na jedné postýlce, protože Hrejsovi měli velice malý byt.

Toho večera hned neusnuli. Dlouho si spolu šeptali. Činili si před-

V poli květin.

vypravováním u konce? Abys věděl, měl jsem ještě lepší sen než ty. Zdálo se mi, že jsme byli spolu na májové pobožnosti. Stáli jsme zrovna na tom místě, co včera večer. Když všichni lidé po pobožnosti odešli z kostela, zůstali jsme u oltáře sami. Tu najednou socha Panny Marie oživila, Matička Boží šla k nám v průvodu mnoha andělíčků a řekla nám: „Budete-li hodni, pošlu vám s nebe ještě dnes velkou radost. Za jednu malou oběť vyprosím vám velikou milost, protože vás mám ráda.“ Pak se Panna Maria proměnila zase v sochu a já jsem se probudil.“

Chtěli si ještě dále vypravovati o svých snech, ale vyrušilo je vo ání matčino: „Honem, hoši, skočíte rychle pro mléko. Dnes musí mlékařka brzy zavřít.“ Chlapci se rychle ustrojili, vzali bandasku a uháněli pro mléko.

Paní Černá se jich ptala, má-li už tatínek nějaké zaměstnání. Chlapci jen smutně zavrtěli hlavičkami. Zaplatili mléko a odcházeli. Když již byli kousek od obchodu, zavolala je paní Černá zpět. Vzala dvě pětikoruny,

sevzetí, co všechno budou dělat a čeho se budou v květnu varovat, aby z nich měla Matička Boží radost. Únava jim přece zavřela víčka a spánek rozestřel nad nimi své lehké perutě. Venoušek měl zvláštní sen. Zdálo se mu, že byl s Láďou u Vltavy. Viděli přijížděti malý parník, z kterého šla krásná, zlatá záře, před kterou šlo i slunečko do pozadí. Parník přistal na místě, kde stáli udivení chlapci. Vystoupila jakási krásná dáma, šla k hochům a pravila: „Jsem hvězda mořská. Vezu vám na památku z moře milostí Božích každému krásnou perlu. Vy neznáte ještě jejich ceny, ale vaši rodiče budou mít z perel velkou radost.“ Dala Venouškovi a Láďovi na dlaň krásnou, lesklou perlu, vstoupila opět na parník, který chlapcům zmizel jak nějaký obláček. Venoušek se hned ráno Láďovi pochlubil, jaký měl krásný sen. Tvrdil, že je přesvědčen, že ta krásná paní byla určitě Panna Maria.

Láďa zamžikal očima a řekl šelmovsky: „Tak už jsi s tím

mne a ještě jednu jinou a podávala nás chlapcům se slovy: „Tu máte, děti, kupte si něco lepšího k jídlu, dnes je svátek.“ Hoši srdečně a uctivě poděkovali. Na ulici se radili, co budou s penězi dělat. Mne svíral v dlaní Venoušek. Chvíli se dohadovali, až přišli na to pravé. Rozhodli se, že dají obě pětikoruny na oltář Panny Marie s prosbou, aby vyprosila tatínkovi zaměstnání. Když donesli mléko domů, začala hrát pod okny hudba. To vycházel dělnický průvod na oslavu Svátku práce.

Tatínek hochů se dal do pláče. Postavil se za okenní záclonu a zaštkal: „Jak mám jít oslavovat práci, když ji nemám a nemohu svou vlastní rukou živiti svou rodinu.“ Matka si též setřela slzy.

Chlapci vyběhli rychle z kuchyně. Utíkali ke kostelu. Bylo tam málo lidí a u oltáře Panny Marie nestál právě nikdo. Hoši se vzali za ruce, rozběhli se k oltáři, každý položil svou pětikorunu na pokrývku a rychle odcházeli ruku v ruce, aby jich nikdo neviděl.

Vtom je někdo zezadu zachytil a obořil se na ně: „Zloději, co jste to ukradli u mariánského oltáře?“ Hoši zrudli. Nevěděli honem, co mají na onu křivou obžalobu odpovědět. Muž, který chlapce pevně držel, vysvětlil si špatně jejich rozpaky a táhl je do sakristie. Vešli, když se chtěl právě pan farář strojiti ke mši svaté. Zmíněný pán mu hned začal na hochy žalovat. Láda se dal ze strachu do hlasitého pláče. Venoušek neměl do pláče daleko, ale přece vypravoval panu faráři, co u oltáře dělali a proč tam pětikoruny, své jediné jmění, položili.

Pan farář byl dojat. Prosil onoho pána, aby se šel sám podívat, leží-li na oltáři ty pětikoruny a když mu je donesl, řekl: „Vidíte, pane, křivdíl

jste těm dětem. Věřte mi, že jsem hrd na to, že mám ve své farnosti tak hodné děti.“ Pán si poznamenal adresu dětí. Slíbil jim, že jim jinak nahradí své nesprávné podezření. Pak odešel. Pan farář vyzval chlapce, aby na něj počkali, že s nimi po mši svaté půjde domů. A skutečně tak učinil.

Když vešli do Hrejsova bytu a Hrejsa se udiven díval na pana faráře, řekl kněz: „Šťastný otče a šťastná matko, nesu vám pochvalu. Máte dobře vychované děti. Vám, pane Hrejsu, nesu také nabídku, chcete-li od 15. t. m. nastoupiti

Radostná cesta na svobodě.

kostelnické místo v mé farnosti. Dosavadní kostelník odchází do výslužby. Dostanete byt a slušný plat a převezme-li vaše paní i umývání kostela, bude za to zvlášť placena. Měl jsem obavu s přijetím nového kostelníka, neboť lidé jsou nyní všelijací, ale myslím, že jen hodný a poctivý muž může mít tak dobré děti, proto jdu k vám hned s hotovou nabídkou. Chcete místo přijmouti?“

Hrejsovi vytryskly slzy radostí. Vždyť mu kynulo stále zaměstnání. Místo odpovědi políbil panu faráři ruku a zašeptal: „Pán Bůh vám to zaplatí, důstojnosti!“ Matka se stále tvářila nechápavě, neboť nevěděla, proč mají býti její děti tak hodné. Pan farář jí

vypravoval událost o pětikorunách na oltáři a chlapci se upřímně přiznali, že peníze dostali od paní Černé. Šťastná Hrejsová hladila své synky a děkovala v duchu Pánu Bohu, že přijal oběť jejich miláčků a poslal zaměstnání jejímu muži.

Téhož dne večer šly děti zase na májovou pobožnost. Kázání měl sám pan farář. Kázal na téma: Důvěra v Pannu Marii. Najednou vytáhl z kapsy dvě pětikoruny, mne a tu druhou od Ládi, a řekl: „Hleďte, drazí v Kristu! Tyto dvě pětikoruny jsou dnes mojí chloubou, neb je položily na oltář Matičky Boží dvě chudé děti naší farnosti. Důvěřovaly, že za tuto jejich oběť obstará Panna Maria zaměstnání jejich otci, který byl již celý rok bez práce. Dnes je tam daly a dnes ještě našel jejich otec práci. Takový příklad snad k vám může mluvit účinněji než celé spousty knih. Tyto pětikoruny nechám po celý květen na oltáři Panny Marie a přidám k nim svou vroucí prosbu, aby Rodička Kristova vyprosila svatost pro všechny děti naší farnosti.“ Venoušek a Láda sklopili hlavičky, zčervenali a nechali své slzičky radostí stékat na zem, aby se utíráním oček neprozradili.

Můžete si snad, drahé děti, představit, jakou jsem měla radost, že jsem zase v kostele. Měla jsem dojem, že jsem toho nehodna, aby mě Bůh použil ke zprostředkování takových velkých milostí. Ale moje družka byla pyšná na to, že se na ni dívají všichni lidé v kostele a Pán Bůh ji za to potrestal. Najednou vypadla knězi z ruky, spadla na zem a kamsi se zakutálela. Tak se vyplnila slova Písma, že kdo se povyšuje, bude ponížen. Já jsem pak byla opravdu celý měsíc na mariánském oltáři. Důvěřujte, drahé děti, i vy v pomoc Panny přesvaté! Pak bude vám dobře na zemi, ovšem, nezpyšněte-li.

(Dokončení.)

Jako v pohádce.

PLAVCI NA JEZEŘE.

J. K. Baby.

Episodka ze života našich skautů.

Sotva ráno sluníčko vykouklo nad kraj, nastal v táboře „Zlatý ostrov“ čilý ruch. Bylo to podivné, neobvyklé tábořiště. Mohutné jezero oblilo na svém jižním břehu ostrůvek ne širší než 50 a zděli 100 metrů. Poloha ostrůvku byla dosti výhodná, neboť dosahoval výše půl druhu metru nad hladinou, takže obava zátopy téměř odpadla. Na svých březích svažoval se povlovně do vody. Uprostřed tohoto ostrůvku vyrostl zajímavý tábor na kůlech, či stany na poschodí, totiž stany nebyly postaveny přímo na zemi, ale na kolech nad zemí. Byly to ty staré známé české stany s charakteristickou podsadou. Γ no však bylo zhotoveno z odkorků a pryčna byla jen zcela nízká. Stavba musela býti masivní, neboť se mohlo státi, že by se celá stavba i s obyvatelstvem poroučela k zemi. Uprostřed tohoto tábora na vysokém stožáru vzhlížela k nebi vlajka bílomodročervená. Třepotala se vždy po celý den a pokyvovala do širého okolí. Kuchyně, zřízená opodál tábora, stála tak blízko břehu, že za slabého patrného přílivu stačilo pět kroků a již jsi byl ve vodě. Kamna byla dosti vysoká, ale stála na zemi. Stejně tak blízké lavice a stoly jídelny. Zato zásobovací stan byl na vysokých kůlech, takže bylo možno pod ním téměř projíti. Lezlo se do něho po žebříčku, stejně jako do ostatních stanů. Tak se nám zdálo, že jsme v táboře tak zvaných vodních skautů. Ale nebyl to zde oddíl vodních skautů, ale našeho známého města B . . . , který po mnoha táborech, zřízených při řekách či říčkách, rozhodl se jednou tábořit u rybníka a našel si toto vhodné místo. Hoši, vesměs starší táborníci, rozhodli se pro stavbu oněch těžkých a nesnadných stanů. Však výstavba tábora trvala celý týden.

A čluny? Zajisté, snad je vám známo, že družina Vlků vlastnila již delší dobu pěkné veliké kanoe; družina Havranů zakoupila si materiál pro výstavbu podobného kanoe. Maugli z družiny Sov přivezl si malý kajak a družina Sov rozhodla se pro výstavbu veliké šalupy. Tak o loďstvo bylo tu dalekosáhle postaráno! A ještě bychom zapomněli, že hned na počátku výstavby tábora byl zbudován veliký a rozměrný vor. Materiálu, dřeva, bylo dosti, neboť velkostatkář a majitel, bývalý šlechtic, poskytl skautům vše zdarma. Tito ovšem se rozhodli, že použité dřevo po táboře srovnají u lesa, který se tří stran obklopovalo jezero, a ponechají je tak k použití lesní správě.

Ani na tomto velkolepém táboře nevyhnuli se hoši ranní půlhodince. Bratr vůdce je proháněl stejně na malé loučce kolem tábora, ba můžeme říci, že ještě více, neboť i když již sluníčko zvědavě do tábora nakukovalo, jezero vyzařovalo dosti chladna a bylo nutno rozproudití krev.

A další program? Stejně slavnostně byla vytažena vlajka, prohlédnuty stany (toto bylo poněkud obtížnější než na táborech předešlých), společná modlitba a pak slavnost holdování teplé kávy či kakau v příjemné jídelně. Zatím slunce rozehnalo ranní mlhy a hoši nastoupili k svým pracím. Družina Orlů, bývalá to družina Havranů, získavši na minulém táboře tohoto čestného názvu, stavěla již třetí den můstek z ostrova na pevninu. Bylo potřebí překlenutí asi osmi metrů, a to je jistě problémem. Družina Vlků věnovala se kromě služby budování a zajištění přístavu a

Kukačka volá...

konečně družina Sov stavěla svoji šalupu. Dnes s ní budou hotovi, štěstí, že nemají službu, mohou alespoň šalupu vyzkoušet ovšem až odpoledne.

Zatím Vlci nosili z lesa zásoby dřeva a převáželi je na voru. Jiní otáčeli se pilně v kuchyni. Bumbrlíček solil a opékal si sádlo. Dlouhý Bill s vysokou papírovou čepicí dohlížel, odkrýval čas od času pokličky a nakukoval pod ně, ochutnával, prisoloval, kořenil a zase dohlížel na zásmazku, kterou pilně míchal Derviš, nebo mírnil Bumbrlíčka v topení.

Minula desátka v podobě velkých krajíců chleba s marmeládou a přiblížilo se

poledne. Z jídelny opět zazněl veselý hluk a pak se vše asi na hodinu utišilo.

Sovy obcházel svoji dokončenou šalupu a rádi by ji spustili na vodu, aby ji mohli vyzkoušet.

Ale polední klid se nesměl porušit. Konečně byl ukončen a Sovy s velikým haló hnali se ke své šalupě.

„Šedák ke kormidlu, Maugli, Mourek první vesla, Tlapka, Špek druhá vesla!“ rozdělával postavení rádce Monarcha, „chytněte každý šalupu u svého místa!“

Za asistence celého tábora zvedli Sovy svoji nově zbudovanou loď a sestupovali s ní k vodě a do vody.

Byla volná hodina k výcviku v plavbě, a tak ostatní družiny nemeškaly a spěchaly do svých člunů.

Zatím Sovy nasedli do své novopečené šalupy, největšího to člunu ze všech, kromě voru.

„Rychle, ať nás ostatní nechytanou, veslujte!“ pobízel Šedák.

„Vždyť se nám nabírá voda,“ prohodil Maugli.

„Neškodí, to jen, že je dřevo proschlé. Až se rozmočí, stáhne se!“ pravil Mourek.

Hoši chopili se vesel a úsilně zabrali, až voda vyšpláchla.

Monarcha stál jako kapitán na přídi a díval se, jak Orli i Vlci snášejí vesla a nastupují do svých člunů, a již se odrážejí a ženou se za nimi. Ty jejich lodičky jsou přece jen pružnější a rychlejší. Za chvíli je budou míti. S těmi nebudou žádné závody. To tak leda s vorem!

„Voda“, bručel si Maugli zabíraje mocně veslem.

Byli již dosti daleko od břehu. Kanoé „Bílý Orel“ mihlo se kolem nich.

„Ahoj!“ zavolali si námořnický pozdrav.

Však také „Sedý vlk“ již s druhé strany předjížděl „Huňatou sovu“, jak zatím šalupě říkali.

„Vy se krásně potopíte!“ křikl na ně Dlouhý Bill.

„Ba, máme vody, hoši, již až dost!“ uvědomil si Monarcha. „Musíme vybírat.“ Přestali veslovat a jali se rukama vyšplichovat vodu. Nevzali si na břehu žádnou nádobu, aniž co podobného. Ruce pracovaly jako stroje, ale vody neubývalo, spíše přibývalo.

„Potápíme se!“ vykřikl pojednou Maugli.

Vskutku, šalupa přetížena vodou se zakymácela a naklonila. Rázem se naplnila vodou a hoši stačili jen taktak vyskočit.

Zmizela.

Na štěstí právě kolem jeli Vlci.

„Rychle plavte ku břehu!“ rozkázal Sovám Bill. „Přivezte sem vor. My se tu budeme zatím držet, aby se nám neztratilo místo, kde ztroskotal váš koráb.“

A skutečně Sovy plavali o překot ke břehu, jen Monarcha se tu ještě držel. „Maugli, nezapomeň na lana!“ volal za nimi.

Pak se potopil. Hledal svoji zmizelou loď. Byla tu náhodou dosti značná

Mamince k svátku.

hloubka, asi dva a půl metru, nejhlubší místo v rybníce. Když vyplaval, shledal, že vedle něho plave Dlouhý Bill.

„Tak co, nahmatal jsi?“

„Ne, je mně to divné, zde se přece loď potopila. A takový velikán, ten se tak hned neztratí.“

„Počkej, loď jistě nepadla kolmo dolů, potopíme se oba.“

A oba zmizeli pod vodou, zatím co kanoe objíždělo kolem. Z tábora již sem přijížděl vor i s vůdcem.

Naši dva potapěči již se vynořili.

„Nic.“

„Také nic.“

Poodplavali a již opět zmizeli pod hladinou.

Prvně se vynořil Bill a jal se šlapat vodu volaje k sobě kanoe.

„Zde je to! Loďku poodnesl také trochu spodní proud, který je tu.“

Zatím vynořil se i Monarcha a přibyli i Orli. Vor byl nedaleko a když připlul, nastaly záchranné práce. Monarcha i Bill byli vystřídáni Robinem a Whabem, kteří se potopili držíce v ruce kámen a provaz či lano s hákem. Vše to dovezl vor. Člun byl háky zaklesnut a po delší námaze opět vytažen a zavlečen ku břehu.

„Vždyť jste jej v horlivosti nevy mazali smolou!“ smál se Paša.

„Jo, jo, dvakrát měř a jednou s tím jeď na vodu. Jinak se budete muset přeměnit na družinu potapěčů.“

Královno růží, Matko přesvatá,
v náruč Ti kladu něžná poupata
za dětská čílka smavě zářící,
zacloň je v lásce svojí pravicí
a veď je tam, kde božím na trůně
poupata stkví se v slávy koruně.

Z NIČEMY - SVĚTEC.

P. Alois Pokorný, CSsR.

Je letní den. Jak horko zvláště tam pod jižním nebem! I v Palermě, přístavním městě na ostrově Sicílii, žhavé slunce dusí po poledni takřka všechn život. Na ulicích, jindy tak živých, jako po vymření. Jen tu a tam nějaký cizinec kráčí pomalu ulicemi podél nádherných paláců i prostých domů, na nichž dosud pozorovati stopy nedávných děsných výjevů, války. Bylo to 27. května 1860, kdy tyto domy byly svědky divého křiku a zoufalého volání obyvatel. To odvážný válečník Garibaldi obklíčil a dobyl toto hrdé město.

Pojednou zastaví se cizinec a jako přikován upře zrak svůj na vysoký dům. S hrůzou pozoruje tam nahoře štíhlého hochu, jak mrštně jako kočka zachycuje se vyčnívajícího trámu, potom jistou rukou chopí se okenní mříže a nyní visí vysoko nad propastí a zatím noha hledá výběžek, kde by se zachytila, používá skulin, trhlin, říms, mříží s neobyčejnou zručností, až se dostane dolů a pak zase nahoru, odtud se střechy na střechu. A nyní stojí pyšně na střeše a rozhlíží se vůkol.

Tu vyruší cizince rychlé kroky. To několik hochů běží kolem. Nedovede se zdržet, aby se neotázal: „Chlapci, kdo jest to tam ten odvážný hoch?“

Udiveně na něho pohlédnou, jako by chtěli říci: „Ach, to je jistě cizinec. Kdo by toho kluka zde neznal.“ A potom mu řeknou: „Je to přece Vincenzo Diliberto. Nejhorší kluk z celého Palerma.“

„Ubohé dítě,“ povzdychne si cizinec. Než museli bychom mu říci: „Pane, to se mýlíte. To není dítě z nějaké vykřičené městské čtvrti, ponechané samo sobě. Hledte, tam v přístavu ten vysoký krásný palác jest jeho rodným domem. Jeho otec — Nicolo Diliberto — jest presidentem bezpečnostního úřadu velkého ostrova. Matka mu již umřela a poslední její slza, poslední vzdech byl pro Vincence. S bolestí pozorovala, jak její dítě ve styku se špatnými kamarády vždy více se kazí, jak vždy více stává se neposlušným, vzdorovitým, jak zračí se v jeho očích nezkrocená divokost. A což, když již nebylo dobré matky, která by ho mírnila a otec téměř celý den byl zaměstnán svým úřadem.“

V lese.

Hle, opět stojí na střeše a drzým, hrdým pohledem rozhlíží se vůkol. Zrak jeho zalétá k přístavu, kde jako bílá křídla racků třepetají se plachty četných obchodních lodí, bloudí úrodnou rovinou s bujným jižním rostlinstvem a spočine až na dálných, modrých horách s lesy a jeskyněmi a skrýšemi. Tam skrývají se bandy lupičů a zlodějů, proti nimž musí stále bojovat jeho otec.

A mladý Vincenzo? Ten právě sní o tom, jak jednou bude vůdcem těchto lupičských band. Vždyť kdo se mu již nyní z kluků vyrovná, kdo dovede odolat jeho tvrdé pěsti?

Již dvakrát byl vyhnán z ústavu Randazzo. Nemohli s ním vydržet ani učitelé, ani jeho spolužáci. „Ale co na tom,“ říká si Vincenzo, „beztoho nenávidím to ustavičné slabikování v knihách, to nesnesitelné sedění ve školních lavicích. Svobodu chci mít. Ven půjdu, tam na Monte Acato, v polorozpadlém bývalém klášteře udělám si lupičské hnízdo. Hloupé ženy říkají, že tam straší. Hlouposti, myši a

netopýři tam straší, nebojím se, uvidí, co dokáží.“ Takové a podobné myšlenky víří mu hlavou při krkolomných kouscích, až se dostane na střechu otcovského domu, kde po rýně spustí se dolů.

Unaven lehl si na chladný dvůr, ale zatím v hlavě osnuje plány, co by provedl. Před sebou vidí vysokou zeď a hned má plán hotový. Tam musím.

Než zeď je hladká. Vincence to neodstraší. Přitáhne si žebřík, přistaví ke zdi a již se chystá vystoupiti po něm nahoru. Nedbá, že dláždění dvora je hladké, že žebřík snadno může na něm sklouznout.

V té chvíli otevrou se dveře a z domu vyběhne milé děvčátko, jeho sestřička Concettina a běží k velkému, divokému bratru. Nebyl k ní dobrý, hrubě se k ní choval, ale sestřička přece ho má ráda. Vidí, v jaké se vydává nebezpečí když poleze na zeď, i zavěsí se mu na rameno a se starostlivou něžností prosí divokého bratříčka: „Nelez tam, vždyť spadneš a zabiješ se.“

Než vzdorný bratr nedá si říci, a právě, že ho někdo zdržuje, ještě více ho to popuzuje, aby provedl svou vůli. Surově odstrčil sestřičku a již stoupá po žebříku vzhůru, vždy rychleji, divočěji žene se nahoru. Než hrůza, pojednou žebřík se smekne, ozve se prudká rána a Vincenzo leží v bezvědomí na zemi, krev řine se mu z hlavy. Concettina zděšená utíká domů pro pomoc.

Večer vrátí se p. Diliberto. Dceruška běží mu vstříc a s pláčem vypravuje, co se stalo bratříčkovi. Pan Diliberto spěchá k lůžku svého těžce zraněného syna. Leží tu v poduškách bledý jako stěna s hlavou obvázanou. Lékař ho těší, že poranění je sice vážné, ale není smrtelné.

Smutně sedí otec u lůžka svého nezdárného syna. „Co si jen mám počítí? Všichni na něho si stěžují, na jeho neposlušnost, vzdorovitost, rozpustilost. Beznáboženská škola zkazila mně mé dítě. Matka není na živu a já musím za svým povoláním. Jen silná ruka by ho mohla zadržet, aby nepadl do propasti zkázy,“ tak naříká si zarmoucený otec a se slzami v očích pohlédne na obraz ukřižovaného Spasitele. U něho hledal pomoci a rady.

II.

Zajděme si do ústavu sv. Rocha v Palermě. Jest ráno. Pronikavý hlas zvonku neúprosně volá malé i velké spáče k ranní modlitbě, na mši sv. a pak k denní práci — studiu. Jen nerad se mnohý ten hošík loučí se sladkými sny, ale zvláště na jedné tváři, ve dvou očích vidět hněva a vzdor. Jen s nechutí a odporem jde s ostatními. Snad již tušíte, kdo to je. Vincenzo Diliberto.

Výtečný kněz P. Calavincezo, ředitel ústavu, brzy pronikl jeho duší. Láskou i přísností hledí ho přivést na lepší cestu, než všechna práce zdá se u něho marná. Jen jaksi nesměle ukáže se v tom tvrdém srdci mnohá dobrá myšlenka, dobrý úmysl, jako ta útlá květinka za časného jara, než brzy zase se schoulí před mrazem pýchy a vzdoru a zanikne. Kde může někomu něco provést, tam provede, a z krásných přednášek důstojného pana ředitele dělá si jen posměch a kazí druhé, proto musí bydlet sám. Jak zápasí o tu duši v modlitbách ctihodný kněz, aby božské Srdce Ježíšovo se nad ním smilovalo. V toto předobré Srdce skládá ředitel všechnu svoji naději. K němu volá o pomoc pro tuto duši zbloudilou.

A milost Boží burcuje ze spánku hříchu srdce Dilibertovo. Vincenc to cítí. Vždy lépe poznává svou bídu, často noci propláče, zatím co druhové

klidně spí. Bůh sám ví, co se děje v jeho nitru. Jak rád by se svěřil věrnému příteli. Ale komu? Zdá se mu, že spolužáci jím pohrdají. Jako by četl v jejich pohledech: „Kdo by chodil s takovým divochem, neznabohem.“

Ale přece jest jeden, k němuž cítí důvěru. Jest bledý, černovlasý hoch Antonín Piraino, nadaný malíř. Ten jistě jím nepohrdá. Vždyť to vidí na jeho dobrých očích. A kdysi, když šel kolem něho, stiskl mu potají ruku a laskavě na něho pohlédl, jako by mu chtěl říci: „Cítím s tebou soustrast. Všichni se ti vyhýbají, kárají tě, ale ty jistě nejsi tak zlý, jak se zdáš.“

A zase přichází ta temná noc, která tak tísnivě působí. Mnohdy ve vášnivém pláči válí se v poduškách, nemůže usnouti. Ó Vincenci, nezoufej! Smiluje se nad tebou dobré Srdce Ježíšovo, podá ti pomocnou ruku v dobrém příteli, která tě uvede na pravou cestu. (Dokončení.)

Duše lidská — boží květina:
Pán Bůh sám ji ve svět sází,
a ta krása v nížto vzhází,
v širém světě jesti jediná.

Duše lidská, vzácná květina:
Bůh jí slunce rosy skýtá,
v něm přelíbě pozakvítá,
čilá nebes — země rostlina.

Duše lidská — dlvná květina:
Ize jí kypět sladkým medem,
nebo sípět takým jedem,
že ho nemá hadí rodina.

Duše lidská, věčná květina:
odumře-li tomu světu,
pak co rozvitému květu
otírá se rájův krajina.

Malí zahradníci pilně zalévají.

DVĚ MÁJŮVKY.

F. C. Župka.

. Na pořadí V koutě, tamhle u potoka, oslavují chlapci Marákovi velkou událost: našli v koši pod rampouchem čtyři koťátka. Lehko se řekne „koťátka“, ústa se při tom ani tuze nesešpulí; ale ko-ťát-ka dvou Marákových chlapců jsou víc nežli pěkná; jsou taková, že rty nad nimi se takhle rozevrou: „Jejdanečky!“ a pak ještě přidají: „Ta jsou pěknoučká!“

Baže jsou. Sourozenci Tulovi se na ně přišli podívat a div že se spolu nepodomlouvají. Babulka povídá, že jsou dvojbarevná nebo trojbarevná; Bubálek zase tvrdí, že jedno je dvojbarevné, druhé trojbarevné, třetí čtyřbarevné, a to čtvrté dokonce již pětibarevné.

A má pravdu. Nejčipernější koťátko má tři barvy základní: bílou, skořicovou, černou. Ale mezi bílou a skořicovou se jeví mezibarva světle žlutá, mezi skořicovou a černou — tam, kde se skvrny stýkají — proráží barva kaštanová. Tož to koťátko má vskutku pět barev.

„No, děti, líbí se vám naše koťátka?“ táže se Tulových sourozenců panímáma Maráková.

Starší chlapec Bubálek se rdí a přešlapuje. Ale mladší holčička se nestydí a volá upřímně: „No a jak! Ta jsou pěknější než naše na obrázku.“

„Tak si vezmeš tohle,“ ukazuje panímáma.

„Je, jistě?“ vykuluje očka Babulka. „A mohu hned?“

„No, dnes ještě ne, Babulko. Až tak za pár dní. A ty, Bubálku, kterépak si vybereš ty?“

„Které sama dáte, panímámo.“

„No dobře. Za čtrnáct dní si můžete přijít oba. Dostanete každý jedno.“

Babulka si poskočí. Bubálek jen kroučí čepici; oba odhopsají a hned doma zvěstují: „Mamo, tato, my dostaneme od Marákových každý jedno koťátko!“

O kočky je toho roku právě nouze. Myši se tak rozmnožily po komorách, že před nimi neobstojí nic. Tož u Tulů slyší zprávu o koťatech s povděkem. „Jsou to májůvky,“ povídá paní Tulová. „To jsou ty nejlepší myšařky.“

A pan Tula přitakává: „Ovšem, ovšem. Třeba ještě do podzimku myším tuze nedají, zato v zimě, až hryzalky vtáhnou z polí do zahrad a ze zahrad do špižiren, pak už budou z koťat kočky a proženou myši jaksepatří!“

A těch čtrnáct dní Tulovy děti vyšlapují v trávníku před domkem Marákových zřetelnou cestičku. Chodí se tam dívat, jak koťátka rostou. Rostou jako z vody. Již i začínají lízat mlíčko z misky, již i slupnou rozmočené drobký chleba. A když se vespolek rozmňoukají, to zní jako meluzina v komíně.

A děti se dočkají. O prázdninách si Bubálek nese kotě dvojbarevné a Babulka nejpěknější, s velikými skořicovými a černými skvrnami. Tomu prvnímu říkají Ryzáček, tomu druhému Strakoška. Ryzáček je slabší, bázlivější, Strakoška hned první den podlezla vrata do drvárky a sjížděla po sparách. Však se jí Babulka něco nahledala! Už myslela, že je pryč, že ji nikdy neuvidí, ale vtom zaslechne její „mňau“ a radostně si ji nese do kuchyně.

BÍLÁ LAŇ.

Jaromír Olivetský.

I.

Růžové jitro se rozevřelo nad krajem.

Na lučině, prostírající se pod dubovým lesem, pásla se bílá laň. Labužnický zabořovala své štíhlé běhy do orosené trávy a zase chvílemi protahovala krk a obracela svou krásnou hlavu nazad, jako by ji chtěla vykoupati v paprscích ranního slunce.

Po chvíli popošla a shýbla se k potůčku, který lučinou protékal. Pramenil na vysoké skále, vypínající se jako mohutná hradba za dubovým lesem. Však tu skálu bílá laň dobře znala.

Nebylo jí dopřáno, aby se napila. V protilehlém bukovém lese ozval se štěkot psů, zvuk lesních trub a lidský pokřik. Bílá laň vzpřímila hlavu, zbystrila sluch a pojednou dala se na útěk. Dobíhala právě k dubovému lesu, když vzduchem zasvištěl šíp a zabodl se do její zadní levé nožky.

Běžela s námahou po třech lesem vzhůru, až se dobelhala ke skále. Podél skály vedla kamenitá stezka, s níž se rozkládal půvabný pohled na lučinu, se všech stran sevřenou lesy. Po louce spěchala právě lovcí družina se psy, pronásledující bílou laň. Ta odpočívala nahoře pod skalou.

Někdo ji z družiny uzřel a ukázal na ni rukou. V zápětí opět zasvištěl šíp, leč nezasáhl ji. Pronásledovaná oběť klopýtala dále. Stezka se již svažovala dolů a blížila se zřejmě ke konci.

U otevřené jeskyně laň klesla. Z temna skalní sluje vynořila se postava staršího muže, v obličeji hustě zarostlého, oděného v bílou přepásanou

řízu a majícího na prsou velký dřevěný kříž. Vlasy měl černé, husté a rozcuchané.

Poustevník spočinul velkýma tmavýma očima na ležící lani a vzrušeně zvolal: „Ubohé zvíře! Bůh mi tě poslal, abych mohl zde, v tichu lesním, býti živ a nyní zlovolná ruka lidská tě zraní.“

Odběhl kamsi s dřevěnou nádobou a za chvílku se vrátil s vodou. Shýbl se, vytáhl osten šípu, ránu vymyl a požehnal. Rána se pomalu stahovala, až se zacelila úplně.

Zase se ozval štěkot psů a lidský pokřik. Nebylo pochyby, lovci byli nedaleko.

Poustevník hladil něžně laň po hřbetě. Laň zase lízala jeho šat.

Lidské hlasy se blížily. Před jeskyní stanul vznešený muž s jemnými vousy pod nosem a na bradě, oděný v nádherné bledě modré krzno, obšité bílou kožišinou, s otevřenými rukávy pod paží. Na hlavě seděla mu bledě modrá čapka, rovněž kožišinou obšitá, v níž trčelo sokolí péro. V levé ruce držel vznešený muž, který byl podle vzhledu ještě mlád, luk.

Za ním stála jeho družina, sestávající asi ze šesti lovčích mužů. Byli mezi nimi bezpochyby i vladykové. Smečka psů pobíhala neustále kolem jeskyně a štěkala. Teprve, když ji kdosi z lovčí družiny okřikl, utichla.

„Kdo jsi?“ tázal se vznešený lovec, hledě na poustevníka hluboce se mu uklánějícího.

„Jsem služebník Boží, Jan.“

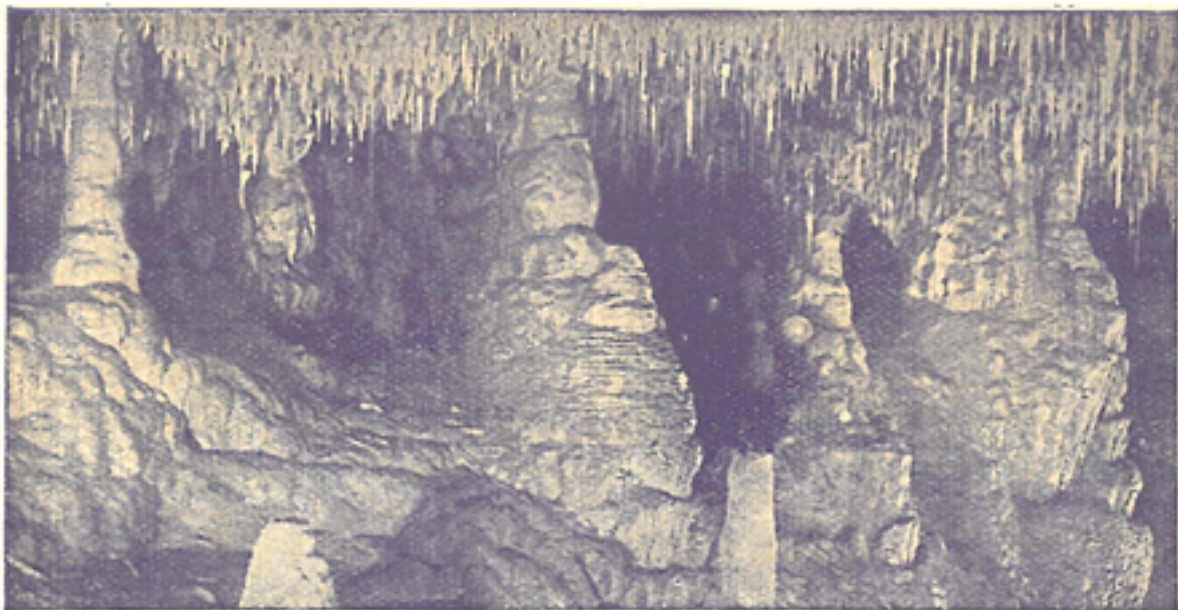
„A čím se živíš?“

„Kořínky, lesními plody a mlékem, které mi dává tato bílá laň,“ odpovětil poustevník, ukazuje rukou na zvíře, „a kterou ty jsi mi asi zranil.“

Vznešený lovec svěsil hlavu jako by se styděl. „Nerad, nevěděl jsem,“

V zadumání.

Krápníkové jeskyně ostrovské v Mor. Krasu. Galerie v jubilejních dómech Masarykových.

prodralo se mu sevřenými rty. Po chvíli pak pokračoval: „Jsem kníže Bořivoj. Vezmu tě s sebou na svůj hrad a dám ti všeho hojnost.“

Poustevník se opět uklonil a s úsměvem jal se odporovati: „Díky tobě, kníže. Já sám pocházím z knížecího rodu ze země Charvátské¹⁾ a měl jsem vše, co hrdlo ráčí. Slíbil jsem však Bohu, že na tomto místě zůstanu až do své smrti, neboť se mi tu ihned zalíbilo, jakmile sem po prvé má noha vkročila.“

Kníže Bořivoj se rovněž uklonil, jako by chtěl projevit svou úctu. „Tím více tě obdivuji, Boží muži!“ řekl.

Pak nastavil pravici a Jan, uchopiv ji, hluboce se zahleděl knížeti do očí. „Slíb mně, kníže,“ prosil Jan, „že ty i tvá družina nikomu o mně nepovíte a vícekrátě mě nevyhledáte. Chci žít v klidu lesní samoty a jen Bohu sloužiti.“

„Když si tak přeješ, slibuji ti,“ pravil Bořivoj a vřele se s ním políbil. Poté obrátil se kníže ke své družině a zavelel: „Vzhůru na Tetín!“

Jan poklekl k lani a laskaje se s ní, zíral ztrnule do houští lesa, odkud sem zaléhal ještě hlahol knížecí družiny. Pomalu se však ztrácel a za chvíli zavládl v jeskyni zase dřívější klid.

II.

Od hradu Tetína, na němž občas trávil dny odpočinku panovník země kníže Bořivoj se svou bohabojnou manželkou, kněžnou Ludmilou, putoval poustevník Jan.

Nikdy by se byl nenadál, že se octne na Tetíně. Vždyť si umínil, že se ze své jeskyně nikdy nevzdálí. Ale kníže Bořivoj přes svůj slib, daný Janovi, prozradil po velkém naléhání příhodu svého lovu kněžně Ludmile, a ta, jsouc ve své zbožnosti jata touhou spatřiti Božího muže, vydala se za ním do jeskyně. Dlouho rozprávěla s Janem o duchovních věcech a když se s ním loučila, prosila ho snažně, aby ji navštívil na jejím letním hrádku na Tetíně.

Jan vyhověl jejímu přání. Nelitoval toho konečně.

¹⁾ To byla krajina v Pojizeří.

Pohovořil s kněžnou, pobesedoval s mladým slovanským knězem na Tetíně, otcem Pavlem.

A nyní se vracel domů. Kráčel po mezích mezi poli a loukami, tak jako šel na Tetín, aniž by se musil někoho ptáti. Bylo nejprudší léto, slunce svítilo mu do vráscitého obličeje.

Upocen, usedl nedaleko vesnice na kámen. Na louce pásli pasáci koně a hříbata. Z dlouhé chvíle začali se poutníci posmívati. Jeden z nich hodil dokonce po něm kamenem a krvavě ho zranil na hlavě. Náhodou šel v tu chvíli kolem jakýsi zeman a uviděv, co se stalo, zahnal pasáky a přistoupil k Janovi.

„Vidím, že jsi příliš unaven, poutníku Boží,“ pravil zeman, „pojď do mé tvrze, aby sis odpočinul a posilnil.“

Jan pohládl zemana po ruce a zavrtěl hlavou: „Díky tobě, milý lechu, ale půjdu dále tam, kam mne Bůh obrátil. Chceš-li mně však nějaké milosrdenství prokázati, zapůjč mi koně, který se ti ještě dnes večer sám vrátí.“

„To rád učiním,“ odvětil lech.

Odešel a za chvíli přiváděl černého koně a pomohl Janovi na něj sednouti.

Boží muž poděkoval lechovi a poplácal koně po šíji, který se dal do klusu.

Kůň zrychloval klus, až se pustil do cvalu.

Letěl jakoby s větrem o závod. Lidé na polích ustávali v práci a udiveně se ohlíželi, pokyvující hlavami nad vousatým jezdcem v bílém hávu.

Kůň přeskakoval lehce všechny překážky, keře, ležící břevna, pařezy, potoky. Teprve, když přicválal k dubovému lesu pod skalou, na Janův pokyn zmírnil rychlost.

Před lesem seskočil Jan s koně, poplácal zase po šíji a obrátil ho směrem zpátečním. Kůň zařehotal, dal se do klusu a běžel domů. Jan vystoupil lesem ke skále a s netrpělivostí hledal očima svou laňku.

Bělala se zdaleka, ležíc u jeskyně. Jakmile spatřila svého pána, zdvihla se vznešeně a hopkovala mu vstříc. (Dokončení.)

Květ mláďi. Foto A. Jero.

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselský. — (Pokračování.)

IV. VZPOURA NA EBONU.¹⁾

Malý Jim po příchodu kapitána Wilsona z přístavu poznal, že se stalo něco vážného. Kapitán usedl ke stolu a po dlouhou dobu mlčel. Po chvílích jen se napil sodové vody, bubnoval prsty na stole a pohlédl několikrát k lehátku u vchodu na verandu. Ležel tam nějaký cizí muž tlustého těla.

„Pane Boby,“ ozval se konečně kapitán a přistoupil k odpočívajícímu hostu. „Vracím se právě z ředitelství přístavu, kam mě zavolali ve vaší záležitosti.“

Pan Boby těžce povzdychl a posadil se. Byl to pravý Bob, nějakých 120 kg živé váhy. Neměl mnoho nad 30 let, ale svým zjevem vzbuzoval přímo veselý dojem, třebaš vypadal nyní velmi utrápeně.

„Co je možno v té smutné záležitosti dělat, pane kapitáne?“ zeptal se skoro plačtivě.

Kapitán snažil se zdržeti současně smíchu i zlosti. „Dělám víc, než jsem chtěl: Zbavuji se k vůli vám svého nejlepšího důstojníka i námořníka!“ Tu ukázal kapitán rukou na Jima.

Pan Boby pohlédl zvědavě na mladičkého, jako bronz opáleného hochs s černýma očima, planoucím životem a energií. Hleděl na něho dlouho a protřel si oči, jako by nevěřil, že se řeč týká tohoto mladíčka.

„Ale, kapitáne, já jsem si tam nevěděl rady a vy myslíte . . .
„Věřím, že jste si tam nevěděl rady,“ přečetl kapitán zkrátka jeho řeč.
„Ale taktéž věřím, že malý Jim dovede si tam již dokonale poradit. Činím to ostatně více k vůli němu než k vůli vám.“

Zatím Jim stál jako na tureckém kázání: nerozuměl ani v nejmenším oč jde. Ale kapitán chystal se již k odchodu.

„Pane Boby, zaveďte nás na palubu „Mary“ a odevzdejte loď pod velení poručíka Jima!“

Po schůdkách sešli do zahrádky plné slunce a květin a úzkou cestou zamířili k zátocce, kde vedle „Rekina“ kapitána Wilsona a dvou malých loďek stála „Mary“. Cestou pověděl kapitán Jimovi krátce, jaký nový úkol ho čeká.

Na ostrově Ebonu, v západní skupině ostrovů zvaných Ralik, vypukla vzpoura divochů. Po krátkém boji opanovali divoší osady, jejichž majitel, Američan pan Boby, přistěhovalý teprve před několika měsíci, byl nucen utéci na své lodi „Mary“ a uchýliti se pod ochranná křídla zdejších úřadů. Tyto úřady obrátily se na kapitána Wilsona s prosbou, aby jim dal na nějakou dobu svého volného důstojníka. Kapitán hned seznal, že se naskytuje šťastná příležitost, aby pomohl malému Jimovi. Bylo mu sice těžko smířiti se s myšlenkou, že se musí rozejíti s mladým vlčkem, k němuž přilnul celým srdcem, ale neobyčejné schopnosti Jimovy a jeho energie zasluhovaly, aby se mohly více uplatniti a zajistiti

¹⁾ Ebon je nejvyšší ostrov stejnojmenné skupiny ostrůvků v Mikronésii, východně od ostrovů Karolínských, sev. od Gilbertových. Je dlouhý 15 km, úrodný a hustě obydlený domorodci, pleti černohnědé.

pevnou budoucnost. Nešlo jen o urovnání vzpoury na ostrově, ale také o velení na „Mary“. Její kapitán totiž, když přivezl Bobbyho šťastně do města Zaluit, prvním parníkem potichu ujel na západ, máje dosti nejistého života v těchto končinách Tichého oceánu. Právě tento úkol kapitána na „Mary“ byl pro sedmnáctiletého Jima neobyčejně výhodným postupem a povýšením.

Zprvu nechtěly úřady o tom ani slyšet, aby tak mladému hochu svěřily tak důležitou věc. Ale kapitán Wilson stál pevně na svém. Věc spěchala a když pověděl několik činů z Jimovy námořnické minulosti, úřady svolily. Tak byl Jim jmenován kapitánem soukromého parníku „Mary“ a pověřen vážným úkolem urovnání povstání na Ebonu. Smlouva o tom byla hned podepsána a Jim vyzván, aby si poslal několik lidí z posádky „Mary“ pro zbraně.

Srdce jeho zaplesalo radostí, když vstoupil na palubu „Mary“. Byl to nevelký, ale překrásný parník, vkusný a čistounký, jako by byl teprve vypuštěn z dílen. Při vši sličnosti byl také pevný a silný, takže vzbuzoval na první pohled důvěru. Zde bude tedy nyní vládnout, s touto krásnou lodí bude brázdit moře a zažije sta nových neznámých příhod.

Také posádka lodi byla skvěle vybrána. Nebylo v ní ani jediného bělocha, nýbrž vesměs obrovští Malajci hnědé kůže a rozumných, živých očí. Jim se až divil, jak se mohl takový bázlivý tlustoch jako Bobby, stát majitelem takového klenotu. Tuto záhadu podařilo se mu rozřešiti až mnohem později.

Téhož dne večer konalo se na palubě „Rekina“, ozdobené palmovým listím, slavnostní a opravdu srdečné rozloučení s Jimem. Kapitán Wilson, starý kormidelník Daun, poručík Tom a celá posádka nutili se sice do veselosti, ale bylo znáti, jak těžko se rozcházejí s malým Jimem, jenž byl jakoby mladou duší „Rekina“, jeho slávou a štěstím. Nejvíce postihlo toto rozloučení kormidelníka Dauna, jenž přilnul k Jimovi jako k rodnému synu. Jim ke konci hostiny sliboval, že se vrátí k „Rekinu“, až vykoná podle smlouvy svůj úkol na „Mary“. Netušil, že ještě několik měsíců před tím starého jeho přítele, zašitého do pytle a zatíženého ka-

Katolické děti v Libochovicích, účinkující v divadelní hře „Tři haléře“.

V senoseči.

menem u nohou, druhovénámorníci spustí za zábradlí paluby k věčnému odpočinku v zelených hlubinách oceánu. Každý věk má své zákony a léta mořských nebezpečných toulek čítají se dvojmo.

Pan Boby měl zůstatí ve městě, dokud nebude vzpoura utišena. Sám však tomu mnoho nevěřil. Ještě před odjezdem lodi vzal Jima stranou a pravil mu plačtivým hlasem: „Je ta loď přece jen krásný kus, kapitáne. Myslil jsem, že tam pošlou dělostřelce s trestnou výpravou. Nevydávej, pane, mou loď příliš v nebezpečí. Ti černí ďábli tě snědí, jako že dvakrát dvě jsou čtyři!“

„Jako že vás nesnědli, a přece, upřímně řečeno, byl byste pro ně jistě chutnějším a lepším soustem než já,“ zázertoval Jim.

„Protože jsem utekl v pravý čas. A radím, pane, abys ani do vnitřku ostrova nepřijížděl. Vrátiš se a oznámíš úřadům, že jsi nemohl sám nic udělat.“

„Udělám, co budu moci, abych vám vrátil váš majetek a ostrovům pokoj.“

Na úsvitě vyjel Jim na své „Mary“ směrem jihozápadním. Před samým odjezdem na požádání Jimovo přinesli z úřadu několik beden s jakýmsi záhadným obsahem a loď byla opatřena hojně puškami, střelivem i výbušnými látkami.

Hned na počátku cesty prošel Jim všechny místnosti a kouty lodi a seznámil se s posádkou. Skládala se ze 26 mužů, jimž velel mladý poručík Toas. Jeho pleť byla poněkud bledší než ostatních Malajců a měl modré cči s podivně srdečným výrazem. Jeho otcem byl Angličan. Jako hoch prošel nějaké školy, byl rozumný a energický. Proto také oba mladí lidé, když si po prvé pohlédli do očí, cítili se hned přáteli. To vědomí dovršilo Jimovo štěstí. Ostatně byli všichni zde mladí, neboť nejstarší člen posádky, kormidelník Ling měl sotva 30 let. Na takové lodi a s takovou posádkou troufal si Jim dokázati ne jeden div.

Za krásné měsíční noci kroužila „Mary“ po čisté hladině vod kolem ostrova Ebonu.

Opatrně se proplétala korálovými útesy, tím bludištěm podvodních pokladů, skládaných tu po věky. Mohla přiraziti k ostrovu přímo s moře, což bylo mnohem bezpečnější, ale Jim po úradě s Toasem se rozhodl, že přistanou nenápadně se strany, kde by jich domorodci nejméně očekávali.

Stáli nyní spolu u zábradlí na přídi lodi a pozorovali v měsíčním světle

smaragdový pás, vynořující se z moře a táhnoucí se daleko na východ, kde se zase sléval s povrchem oceánu.

„Na které straně leží panství Bobyho?“ zeptal se Jim poručíka.

„Přímo před námi, kapitáne.“

„Je tu možno přistáti?“

„Jsou tu místa, kde loď, jako naše, může se ukrýt před samým pobřežím.“

„Jste si jist celou posádkou?“

„Co nejpevněji. A při tom . . .“ Toas nedokončil a Jim postřehl v jasném světle, jak se jeho snědá tvář pokryla tmavým ruměncem.

„Co při tom, poručíku?“

„Nevím, mohu-li to povědět.“

„Dále, jen směle!“

„Mojí hoši ne lehce někomu důvěřují. Rozumíte, pane kapitáne. Pan Boby a dřívější kapitán neuměli jich nadchnouti důvěrou.“

„No?“

Toas začal se zajíkat a váznout. „Kormidelník Ling ještě včera, překvapený vašim mládím, odebral se na palubu „Rekina“.“

„Aha, rozumím, na výzvědy!“

„Chtěl se přímo dovědět, koho nám osud poslal.“

Jim se usmál, hledě k protějšímu pobřeží.

„Odpusťte, pane kapitáne! Pan Boby je něco jiného a „Mary“ něco jiného. Oni milují svou loď.“

„A co se dověděli na „Rekinu“?“ zeptal se Jim jen tak, aby se zeptal.

„Že je možno vám, pane kapitáne a vaší šťastné hvězdě plně důvěřovati.“

„Chvála Bohu! Mohu tedy na posádce spoléhati.“

„Úplně přiklonila se k vám srdcem, a to u Malajců znamená více než kázeň a smlouva.“

Parník dojížděl k pobřeží a oba důstojníci pospíšili na svá místa.

Po čtvrt hodině „Mary“ vykonavši obrat o 180 stupňů, tak skvěle vplula v přirozenou zátku, zakrytou se dvou stran křovím zarostlými břehy, že by bylo třeba vědět o jejím úkrytu, aby ji bylo možno spatřit. Jim a sedm jiných mužů s několika z á h a d n ý m i bednami a s karabinami na ramenou přešli na břeh.

Na lodi zůstal zbytek posádky pod vedením Toasa, který před tím domluvil s Jimem dorozumivací signály. (Dokončení.)

Boží požehnání.

MAMINKÁM.

Silva Hlubinský.

Matičky přezlaté,
zdroji všech pomoci,
o nás se staráte
od rána do noci.

Hřejete úsměvem
jak slunka zářný svit,
lásku jen v srdci svém
umíte vykouzlit.

Že jste jak květný luh,
jak símě v souvrati,
necht' vám to milý Bůh
nastokrát odplatí.

O RYBÁŘI VENHUDOVI.

Edv. Elpl.

Byl to podivný člověk ten Matěj Venhuda. Sloužil jako úředník ve sklárně poblíž většího městečka v Podkrkonoší. Od rána do pozdního odpoledne sedával v kanceláři a pilně pracoval. Byl přesný a svědomitý, a proto jej měli v závodě rádi. Neměl zvláštních potřeb, neboť byl skromný a co si poctivě vydělal, věnoval manželce a dětem. Jedinou jeho vášní bylo chytání ryb. Sotva odešel v sobotu z kanceláře, již pospíchal k blízkému potoku, aby lovil na udici ryby. Byl by dovedl proseděti u vody celé dny. Nemůžete si představit jeho radost, když se mu podařilo chytiti nějakou rybkou. Oči mu zářily, pohladil jimi ulovenou kořist a uložil ji do džbánu, aby mu nezlekla. Žena i děti na něho čekávaly s nedočkavostí, ale jinak dobrý Venhuda ničeho kolem sebe neviděl a byl nejvíce šťasten, když se mu lovení dařilo.

Jednoho sobotního odpoledne, když měl v úřadě volno, vypravil se opět k potoku a těšil se na velký úlovek. Potok protékal lesem, a tak ve stínu za parného dne bylo mu zcela příjemně. Venhuda nalíčil červíka, spustil udici do vody a čekal, až se začne nit pohybovat. Ale co to bylo všechno platné! Milý rybář díval se upřeně dopředu, ale nit se ani nehнула. „Co to mám dnes za smůlu! Přece vím, že je tu ryb dost, ale ani jediná nezabere!“ Vtom, když tak bezradně hleděl na nit, tato se znatelně pohnula. Rybář táhl a v duchu si přichvaloval, že chytil jistě velkou rybu, neboť úlovek se mu zdál býti jaksi těžký. Jaké bylo však jeho zklamání, když místo ryby vytáhl kus hadru, který ve vodě nabyl značné váhy. Klidný jinak Venhuda rozčepýřil se jako kokeš, ale co mohl dělat! Odstranil nemilé břemeno a spustil znovu udici do vody. Dlouho čekal, než se nit opět pohnula. Když vytáhl udici, uviděl kus slaměného došku, který se tu asi zachytil o kořeny jako zbytek Smrtonošky, kterou děvčata hodila o velikonocích do potoka.

„To již není po dobrém,“ ulevoval si nešťastný rybář a rozhlížel se kolem, zda-li není někdo svědkem jeho nezdaru.

„Mnoho štěstí, rybáři!“ zavolal na něho starý vousatý muž, nesoucí v uzlíku houby. „Dívám se, že místo ryb lovíš hadry a slámu,“ zasmál se, až se to lesem rozléhalo. „Poslyš, zkus to ještě jednou! Kdo ví, nebudeš-li spokojen.“

Venhuda, který chtěl již jíti domů, dal si říci, nalíčil nového červíka a spustil udici do vody. Starý muž, opírající se o sukovici, pozoroval rybáře a pod vousy se šelmovsky usmíval. Tentokráte netrvalo dlouho a nit se počala zachvívat.

„Táhni!“ zavolal neznámý. Sotva byla udice nad vodou, zazářily rybáři radostí oči. Na udici ryba! A jaká! Zářila, jako by ji umělec ze stříbra zhotovil a do vody položil. Takovou rybu jaktěživ neviděl.

„No, vidíš,“ utěšoval ho houbař, „člověk nesmí hned při prvním nezdaru zoufati,“ a přistoupil blíže, aby se na rybku také podíval.

„Buď zdrav a přeji ti hodně štěstí,“ řekl neznámý a zmizel na cestičce, která mezi keříky směřovala k voznici. Venhuda byl spokojen, neboť toho dne nachytl ještě více ryb, ale největší radost měl z rybky stříbrné.

K večeru se zdvihl, vzal džbán s rybami a bral se zvolna k domovu. Sotva vkročil do světnice, vypravoval, co se mu přihodilo a jakou zvláštní rybku přináší.

Když vytahoval stříbrnou rybku z vody, postavila se tato hlavou vzhůru a řekla: „Nezabíjej mne! Jsem z potoka, který protéká Krakonošovou zahradou. Za to, že mi daruješ život, splním ti troje přání. Potom mne vezmi a vhod' zase tam, kde jsi mne vylovil!“

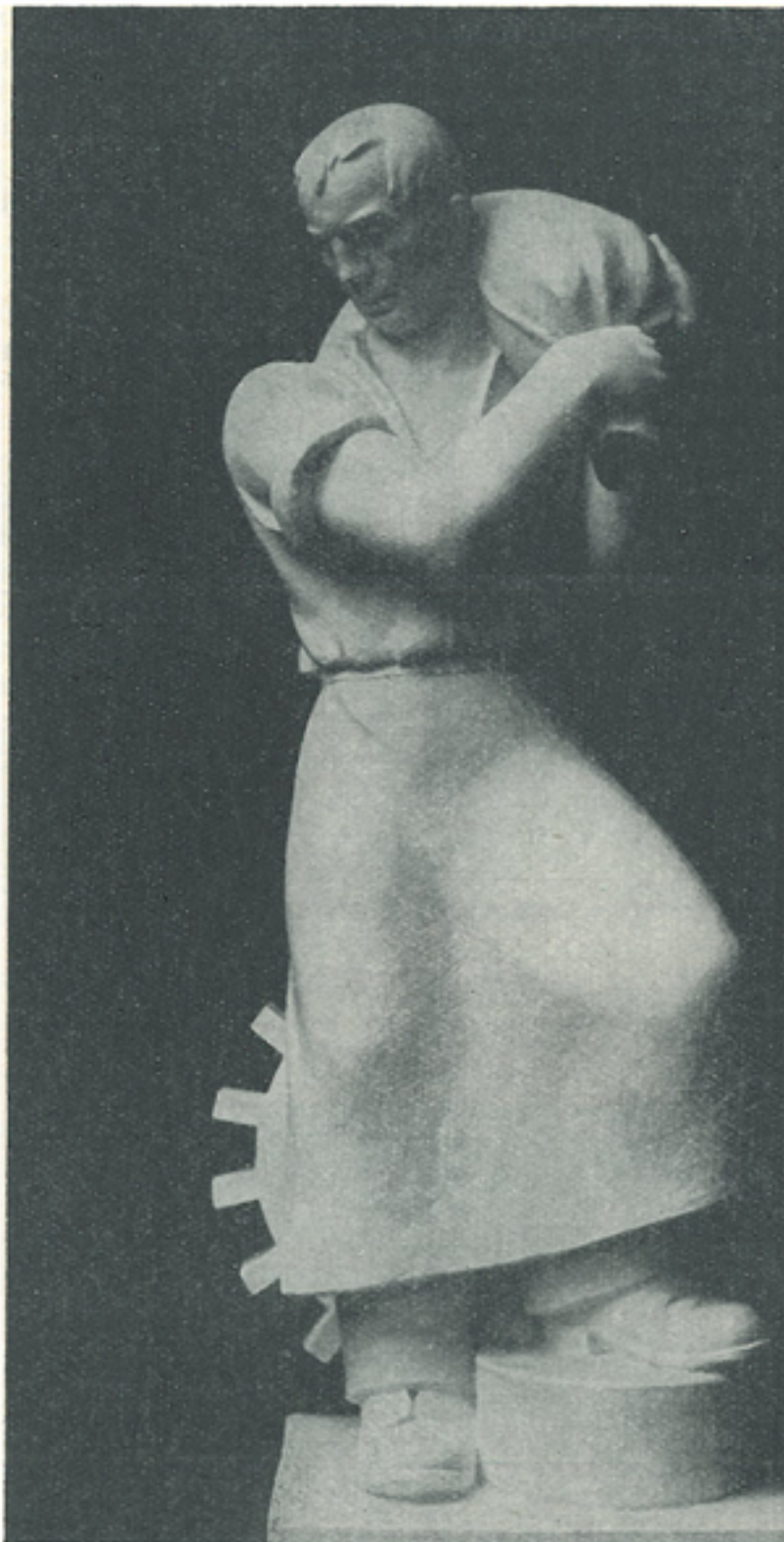
Venhuda zůstal jako u vyjevení. Kdopak to jaktěživ slyšel, aby ryby mluvily! Dlouho se nerozmýšlel a pronesl své první přání: „Chtěl bych mítí tolik zlata, abych byl největším bohatcem v Krkonoších.“ Sotva toto přání pronesl, stál před ním kus zlata jako hlava.

„Nemysli si však, že to je všechno. Jakmile je vypotřebuješ, budeš mítí hned jiné.“

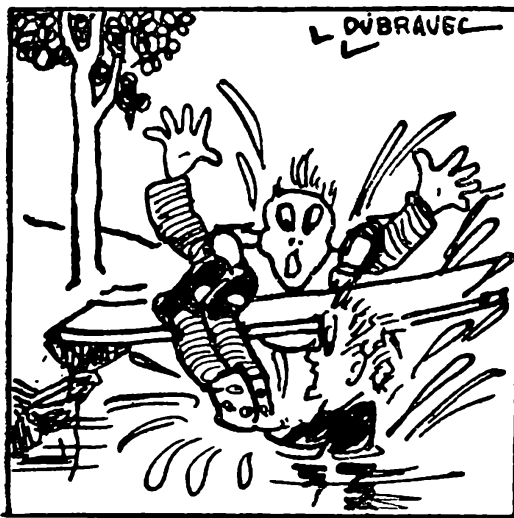
„To je zpráva,“ myslil si obdarovaný. „Aspoň budu moci potřebným pomáhati,“ řekl si v duchu dobrý člověk a pronesl druhé přání: „Ať jsem zdrav s celou rodinou a z mých dětí nechť vyrostou řádní lidé.“

„I to se ti splní; poznáš to ovšem až v budoucnosti. Ještě jedno přání můžeš říci,“ řekla stříbrná rybka, „ale nezapomeň mne vhodit zítra ráno do potoka! Kdybys tak neučinil, Krakonoš by se velice na tebe rozhněval a nevím, jestli by se pak

H. Folkman: *Oslava práce.*

*Tak to skončí, — když žádný nechce
uhnout na lávce přes vodu.*

také Pánu Bohu líbil, splnilo se i poslední přání. Když se jeho duše rozloučila s tělem a odletěla před nebeskou bránu, jistě svatý Petr ničeho nenamítal, aby byla tato otevřena a duše vpuštěna do věčné radosti. Na rybáře Venhudu a jeho dobré srdce dlouho si v Krkonoších vzpomínali. Stříbrnou ryбку od těch dob nikdo již nechytil, ba ani ji v potoku nespatriil. Kdo ví, jak sem tenkrát z Krakonošovy zahrady zabloudila!

VČELIČKA.

Karel D o u b r a v s k ý.

Letí včelka do bezu,
já tam za ní polezu.

Nožičky máš samý pyl,
pěkně se ti přilepil.

Včelo, včelko, včeličko,
ty máš zlaté tělíčko.

Uděláš z něj kašičku
na voskovém rendlíčku.

Dětičky jí nakrmíš,
sama sladkou šťávu sníš.

MAMINCE K SVÁTKU.

Kl. Ptáčková - Pilátová.

(K svátku matek.)

K svátku ti, matičko,
přicházím přát,
za dárek věru však
nemám co dát.

Leda mé srdíčko,
má zlatá matičko,
dal bych ti rád — —

Za všecku lásku tvou
celičkou duši svou
v díku ti dám.

Děkuji nebíčku,
takovou matičku
že dalo nám.

BŘEZOVÝ HÁJ.

Jindř. Janečková.

Mimo školu shromažďovala se podhajska mládež v krásném březovém háji. Pásávaly se tam krávy a i ty děti, které nepásly, táhly do háje za kravaři. Děti učitelovic rády tam poslouchaly všelijaké pohádky a strašidelné historie, které si děti vyprávěly. Ráno, když přihnaly děti krávy do háje, shlukly se dohromady, posedaly kolem bříz a už začalo vyprávění, co se v noci na dědině stalo.

„Hej, ogaři,“ křičel Jožka, „strašidlo sa od Maliňáků odstěhovalo na hůru k susedcm. Tam byla hrůza téjto noci. Takový vám byl na téj hůře štabarc, že jsme nemohli ani spat. Piščaní, vřískaní, búchání, jak dyž palicú do peřin tlče a zasěj jakési strašné mumláni, no, naši baběnka celú noc sa modlili růženec, aby to nepřišlo aj k nám. Pravili baběnka, že to bude jakési mamidlo a nemá pokoja.“

„Mamidlo je to, mamidlo,“ volali někteří, „však strýca Surovca povodilo, no, pověz, Jurko, jak to bylo?“

Jurka švihl bičem, sykl slinou mezi zuby a důležitě vykládá: „To sa ví, že je to mamidlo, to samé, co povodilo strýca. Šak nám to vyprávjali toťkaj. Povodilo jich na brálovách, jak šli ze Štítněj. Místo do dědiny dostali sa až k Dúbravě.“

„O jěj, o jěj, a jak jich to povodilo!“

Jurka dělal důležitého,

Vodník.

že ví něco víc než druzí. „No, povím vám to, ale budete sa strachem třást. Tož milý strýc Surovec vyšli ze Štítnéj už po^mklekání a jak přišli mezi „hrabky“, naráz tam začnú za hrázú plakat nekřtěňátka.“

Děti všecy oči jak na stopkách a tisknou se k sobě, jak slyšely o nekřtěňátkách. Okolo „hrabků“ šli večerní dobou neradi i dospělí lidé, to pusté místo budilo pověrečný strach. O strašidlech v „hrabkách“ se mnoho vyprávělo.

„No, ale strýc nejsú z těch, co sa hned všeckého leknú,“ vypravuje Jurka dál, „ale přeca prej pohnuli rychleji, aby byli radší s toho místa pryč. A včil vám naráz udělá sa před nima veliká stěna a nemohli dál ani krok. No, strýc už věděli, co je, že je před nimi mamidlo. Ale pravíja si: ‚A co, půjdu pořád podla stěny, šak kdesi enem bude jí konec‘. Idú, idú, furt idú dalėj, ale stěna konca nemá. Na strýca padl strach a začali sa potichu modlit Očenáš. Už byli strachem a choděním celý zmordovaný. Pravili si: ‚Pane Bože, co enem bude? Kde já sa podla téj stěny dostanu?‘ Naráz vám ostali strýc stát, přežehnali sa křížem a pravíja nahlas: ‚Pán Bůh s námi a zlé pryč!‘ A najednúc, jak to pověděli, stěna sa ztratila, enem jakýsi škaredý smích sa ozýval. Víte, kde strýc stáli? Až u samého Hlože, u saméj téj hory. Štěstí, že si vzpomněl strýc na modlení. V téj hoře byli by zablúdili na věčné věky, alebo by ho tam mamidla do rána roztrhaly.“

Děti ani nedutaly, vlasy se jim hrůzou ježily, z očí tekly slzy strachem.

Honza se ozval první: „Brachu, v noci sa nemá nikdy chodit bez chleba. Když je v kapse chlebová kůrka, nemajú mamidla nad člověkem žádnú moc.“

Opodál pod břízkou seděla řídícíh Bedřiška a také poslouchala. Ted se ozvala: „Děcka, nebudte hlupé. Šak víte, co náš tatínek ve škole říkává. Žádní strašáci nejsou, ani mamidla, ani žádná nekřtěňátka.“

„Ty dycky cosi víš,“ osápl se na Bedřišku Jurka. „Páni v to nevěříja, ale strašidla sú.“

„A nejsú,“ stála na svém desetiletá Bedřiška. „Tatínek říkal, že strýca Surovce každú chvílu nějaké mamidlo povodí, ale enem tenkrát, když je opilý. V opilosti sešel s cesty a chodil po polích. Nemohl trefit na silnici a to byla ta zeď.“

„A nekřtěňátka, co? To také nic není?“ volali hoši. „Šak plakávajú v „hrabkách“ po celých nocích.“

Bedřiška vyskočila zpod břízky, natřásala se smíchem a smála se chlapcům: „Plakávajú, plakávajú, ale kocůři. Bývá jich tam plno ve hrázi, mívajú tam sněm, vrískajú a mňákajú jako malé děti. Šli jsme s tatínkem také už neskoro přes „hrabky“ a já jsem sa celá třásla, když to tam plakalo ve hrázi. Ale tatínek se smál a posvítil do hráze. Tam vám, děcka, bylo koček a všeccko to mňákalo. Tož taková sú ta nekřtěňátka. Děcka hlupé, budete věřit ve strašidla?“

Honza vyskočil proti Bedřišce: „Bedřko, nerúhaj sa! Šak aj ve škole jsme sa učili báseň Polednice. Co je to? Klekanica. Páni psali básničky o polednicách a na dědině zasěj sú klekanice. Enom běž negde v noci po klekání. Strýc Lalovi viděli v nedělu v noci stát pod Brhlovým oknem klekanicu. Stála v bílej plachtě pod oknem a hleděla do jizby. Tož, co to bylo? Alebo když na nekoho chodí mūra. To také nevěříš? Enom sa

Od málička třeba se cvičit.

optaj starěj Lapačky. Tú dusí můra každú noc. Vleze do jizby klúčovú dírkú, sedne tetce na prsa a tlačí a dusí, tetka ani spat nemožú. Alebo světlonocš? Málo sa jich nachodí hen po „laských“. Lúky „laské“ sú nekerú noc plné světlonocš. Naši dědáček vyprávjajú, dyž šli dysi z Bohuslavic „laskýma“ lúkama, že sa jim tých světlonocš navěšalo kde kady. Poskakovali ti světlonocš před dědáčkem a byli by jich do zlomy zavedli. Ale dědáček sa ohnali čaganem a zavolali: „Chval každý duch Hospodina!“ A hned sa světlonocš ztratili, jak dyž sa do země propadli.“

Děčka sedí v posvátné hrůze, ani nedutají nad Honzovými pádnými důkazy o jsoucnosti všelijakých strašidel.

Bedřiška také ztratila kuráž odporovat Honzovi. Důkazy byly příliš pravdivé, jsou na to svědci. Musí se na to zeptat tatínka.

Martin také se ozval: „Což, světlonocš, ti nejsú tak zlí, ale „bestmana“ kdybyste viděli, děčka! Trochtovi strýc šli kdysi ve žňa po „brálovách“ okolo stavu chtěli přejít po stavě na druhú stranu říky. Jak byli už v prostředku lavky, naráz vidijá sedět na lavce malého ogara. Nohy měl ve vodě a seděl, kde je voda najhlbší. Ruky neměl, enom klepeta jako rak. Když přišli strýc až k němu, natahl sa přes celú lavku. Strýc už věděli, co je a třásli sa jako osyka. Ogar už po nich natahovál klepeta, jistě by jich stahl do hlúbky. Ale strýc sa zpamatovali, zavolali na svatá jména. Ten ogarec sa zasmál škaredě a skočil do vody. Voda sa rozvířila, až celú lavku zaléla, ale strýc stáli pevno. Už nešli na druhý břeh. Obrátili sa a jak už stáli na pevněj zemi, ohlédli sa do vody. Lavka byla pryč. Teprú včil si strýc zpomněli, že přes stav žádná lavka nebyla nikdy, to ju tam ten „bestman“ přičaroval, aby natopil lidí.“

(Dokončení.)

PRAPOR VLAJE NAD HLAVOU.

O. B. Lucký.

Na prvního máje
prapor všude vlaje;
větrem pluje, poskakuje,
v žilách mu to hraje.

Červená a bílá:
to je mír a síla.
Blankyt k tomu s nebe snesla
dobrá česká víla.

Prapor vlaje nad hlavou
drahých barev nám.
Svatou budiž zástavou
jak Masaryk sám:

že budeme hájit stát,
kdyby nás to mělo stát
statek náš a životy —
na věky!

JARNÍ.

V. Martinek.

Zavonělo jaro
na lučině v květech,
touhu ke hrám
probudilo v dětech.

Špaček zobáčkem si
čechrá peří —
v ochranu mu sadař
stromy svěří.

Na zahrádkách
pilno je a ruchu,
hejno holubů se mihá
v jasném vzduchu.

Do zelených polí
město stěhuje se.
Kukulěnka kuká
v šumném lese:

Kuku, jaro, kuku,
už je tady.
Sbohem, zimo! Teď již
platí jarní řády.

OKÉNKA DO SVĚTA.

NEKLIDNÝ SVĚT. Po mnoho století již nebylo ve světě tolik neklidu, nejistoty i válečných bouří jako v době, kterou právě prožíváme. Již skoro dva roky zuří bratrovražedná občanská válka ve Španělsku, bojuje se krutě na Dálném Východě mezi dvěma „žlutými“ národy, stálými nepokoji mezi Araby a Židy je již dlouho zmítána i Svatá země a všechny ostatní státy stále horečně zbrojí. Musí tak činiti i naše republika, aby byla připravena hájiti svou svobodu a samostatnost. Podrobte se ochotně i vy, děti, všemu, čeho od nás požaduje t. zv. branná výchova, cvičte nejen tělo, ale i ducha, abyste byli i mravně silní a pevní, schopni nejen k obraně vlasti, ale i naplnění radostnou ochotou ke všem obětem. A při tom se modlete dle přání

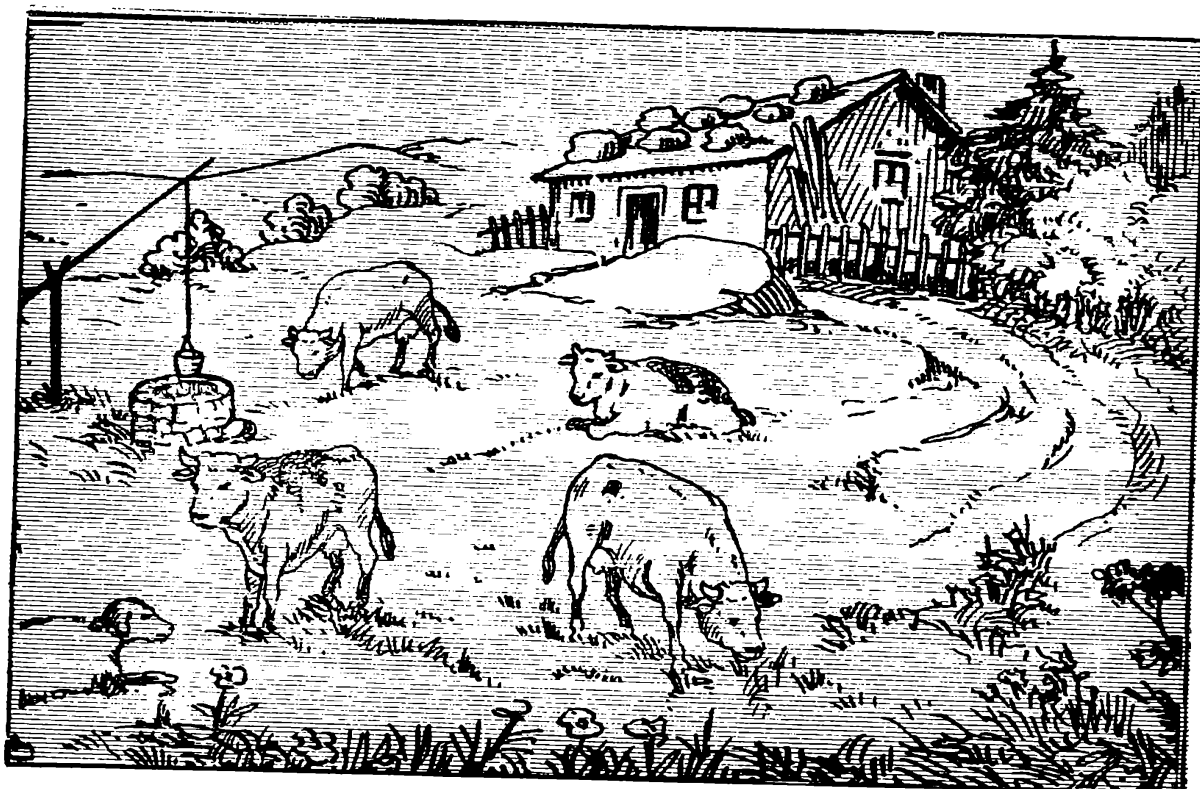
Májový výlet.

sv. Otce za mír mezi národy v celém světě a zvláště v naší milé vlasti! Čiňte tak zvláště v měsíci květnu, kdy naše církev denně volá v litaních k Matce Boží: Královno míru, oroduj za nás!

JAK VZNIKLY — ROHLÍKY. Vaši tatínci a maminky jistě vzpomínají, jakou radost jim způsobil jejich tatínek nebo dědoveček, když jim v neděli přinesl dvoukrejcarový rohlík. Tehdejší děti byly skromnější nežli nynější a dovedly oceniti, když místo obyčejného krejcarového dostaly velký dvoukrejcarový makový rohlík, který byl opravdovým chlapíkem. Ale nevíte asi, že tuto dobrotu vynalezli ve Vídni. Když Turci musili od vídeňských hradeb odtáhnouti s nepořízenou, nebral konce jásos Vídeňanů, že nad mohamedánským půlměsícem zvítězil křesťanský kříž. Vídeňský pekař Wendler měl při tom šťastný nápad: vytvořil drobné pečivo ve formě půlměsíce — rohlík. Z radosti nad porážkou Turků snažil se pak každý dobrý Vídeňák snísti denně co nejvíce křehkých napodobenin tureckého znaku. A obliba rohlíků vzrostla tak, že se rozšířily i do jiných zemí, udržely se tu po staletí a patrně již nezmizí z pekařských dílen a našich stolů.

ČÍNSKÉ ROKY jsou označovány dvanácti jmény různých zvířat, kterážto jména se ve stálém pořadí pravidelně opakují. Jsou to: Krysa, Vůl, Tygr, Králík, Drak, Had, Kůň, Skopec, Opice, Kuře, Prase a Tele. Rok 1938 je rokem Tygra. Není to ovšem ještě znamením, že se Číňané tygří silou ubrání proti dosavadní válečné převaze Japonců, kteří je napadli.

Jarní pohoda.

VYSOKÉ STÁŘÍ LIDÍ NAVÝCHODĚ. Mnohé děti, když slyší v biblických dějinách, že se patriarchové dožili vysokého věku, vrtívají nad tím pochybovačně hlavou. A přece jsou i dnes ve východních krajích lidé, kteří nemají daleko k onomu biblickému stáří. Tak nedávno přinesly noviny zprávu, že jen v Turecku žije dnes asi 30 starců, kteří překročili 150. rok života. Většina z nich žije ve východní Malé Asii. Jsou to venkované, kteří se živí hlavně jogurtem, pijí lípový čaj a vyhýbají se líhovým nápojům. Nejstaršímu muži Turecka je dnes 157 let a žije v Elazizu. Účastnil se války řecko-turecké před 110 lety, bojoval v řadách tureckého vojska proti povstalým Srbům a konečně se zúčastnil i války krymské. Stařec má ještě zdravé zuby, avšak již špatně slyší. Celkem žije v Turecku

6240 osob starých přes sto let, z nich 3985 jsou ženy.

KATOL. MISIE V AFRICE setkávají se se stále větším úspěchem. Ještě před 100 lety byla Afrika křesťanství uzavřena a první pokusy o jeho proniknutí byly neobyčejně těžké. První mnichové, kteří se odvážili vstoupiti na africkou půdu, musili tuto odvahu zaplatiti svými životy. Později opakovali Bílí otcové a františkáni své pokusy přes všechny mimořádně veliké překážky, jako byly strašné epidemie, hrozná vedra i povstání domorodců. Jejich obětavá činnost nese již krásné ovoce. V posledních 12 letech se počet narozených katolíků ve střední Africe ztrojnásobil: r. 1923 činil 1,165.000, r. 1935 již 3,300.000. Katechumenů bylo napočítáno v r. 1923 550.000, v r. 1935 již 1,689.000.

ZE ŽIVOTA PRO ŽIVOT.

PEVNÁ VŮLE MNOHO ZMŮŽE.

Jednoho dne koncem měsíce ledna přišel do naší školy bezruký Frantík. Někteří spolužáci již ledacos pěkného o něm věděli. Tím více jsme byli na něho zvědaví.

V tělocvičně, kde jsme se sešli, očekával nás neveliký a celkem slabý člověk, slušně oblečený. Představil se nám, že je to on, ten bezruký Frantík. Jak se jinak jmenuje, nám neřekl. Vypravoval nám svůj život od

dětství. Narodil se bez rukou. Vychování se mu dostalo v Bakulově ústavu mrzáčků v Praze.

Silnou vůlí docílil toho, že vycvičil svoje nohy tak, že mu nahrazují ruce. Viděli jsme, jak hbitě listoval v knize, z níž četl vzpomínky ze svého života a kterou sám napsal. Obdivovali jsme se jeho dovednosti písařské i jeho umění malířskému. Namaľoval nám Hurvínka a dal nám jej na památku. Ukázal nám, jak se umývá, kávu

mele, oheň zažehuje, obléká, češe i kravatu připíná.

Na vlastní oči jsme viděli, že první podmínkou, aby se jakákoliv práce zdařila, jest mít pevnou vůli, chtítí.

Pevná vůle mnoho zmůže!

MŮJ NEJVĚRNĚJŠÍ KAMARÁD.

Za svého nejlepšího kamaráda pokládám velkého ovčáckého psa Ostrožka. Má hustou a dlouhou bílou srst, ve které má dosti cizopasníků, které mu občas vyčesávám hřebenem. Je velmi zlý a cizí člověk se k němu nesmí přiblížit, neboť hned každého kousne. Já, abych získala jeho oblíby, musela jsem mu nosit celý měsíc každý den kosti, zbytky masa a příkrmu a pod. Aby mne nekousl, dávala jsem mu jídlo otvorem v plotě tak dlouho, až si na mne zvykl. Přece jsem se ještě dosti bála jít k němu dovnitř, neboť běhat pak

o prázdninách po doktorech není žádnou slastí. Ostrož dostal často od našich známých bití pro svoji nenávisť ke mně. To však náš poměr nezlepšilo. Až jednou se z nás stali kamarádi. Dělalí jsme oheň, pekli slaninu a brambory. Ostrož byl samozřejmě s námi a po celou dobu na mne nenávisťně mručel. Slanina libě voněla a Ostrož se mlsně olizoval. Nikdo mu však nechtěl dát; a tu já, abych se s ním usmířila, dala jsem mu celou svoji slaninu, ačkoliv s druhými bych se byla o tuto pochoutku poprala. Ostrož radostně zaštěkal a od té doby kde jsem byla já, byl i on. Prožila jsem s ním mnoho příjemných i nepříjemných příhod a těžko jsem se s ním loučila. Jedna věc mi kazí všechny vzpomínky na Ostrožka. Domáci ho totiž mívají na jaře zastřelit a již si zaopatřili mladého psa, aby se od něho učil.

D. Uhrová, stud. v Brně.

ZE STRÝČKOVY MOŠNIČKY.

Z MLUVNICE. „Jak napíšeš pražské párky a brněnské párky?“ tázal se pan řídící žáka. Ten odpověděl: „Brněnské napíšeš s malým ‚b‘, protože jsou malé, a pražské s velkým ‚P‘, protože jsou velké.“

POZORNÍ ŽÁCI. Pan řídící pravil žáku, aby utvořil větu se slovem „rybí“. Nepo-

zorný žák odpověděl: „Rybí skřehot byl daleko slyšitelný.“ — Žák byl vyvolán, aby řekl, které zná svátosti. Z nepozornosti odpověděl: „Místa, času a způsobu.“ (J. Zahradníček.)

Z MLUVNICE. Pan učitel ve IV. tř. měšť. školy vyvolal žáka, aby časoval sloveso housti. Ten spustil: „Já houstnu, ty houstneš,“ ale dál se nedostal, protože se celá třída i s panem učitelem dala do smíchu. (Jan Štěpnička, Třebíč.)

DNEŠNÍ CHLAPEC. Stará teta (ukazuje obrázek v časopise): „Koukej, Jeničku, to je hezká mašinka, vid?“ — Malý Jeniček: „To není žádná mašinka. To je mezinárodní expres.“ (Olga Kolářová, Olomouc)

VYZNAMENÁNÍ. Otec se ptá malého Pepička, je-li s ním pan učitel spokojen. — „Ó ano, tatínku!“ odpovídá s pýchou chlapec. „Pravil mně, že budu-li se tak dále učit jako dosud, zůstanu budoucí rok veteránem ve své třídě!“

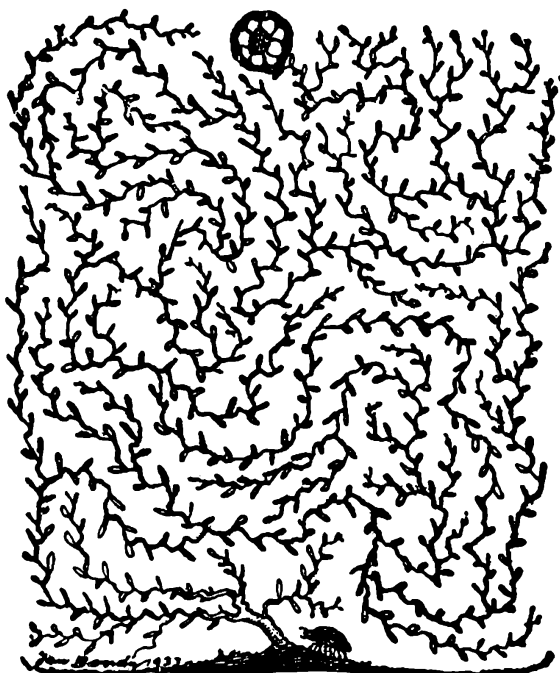
NEMĚL ČAS. „Karlíku, cos dělal, že tak vypadáš?“ — „Prosím, tatínku, spadl jsem do kaluže a zamazal jsem se.“ — „V nových šatech jsi spadl?“ — „Ano, neboť se to stalo tak rychle, že jsem neměl čas převléci se do všedních.“

BUDE VÍC UČENÍ. „Slyšela jste, maminko, že ruští učenci zase jeli k severnímu pólu?“ — „No, co je z toho? Objeví něco nového, tím lépe...“ — „Ano, lépe. zeměpis bude zase větší!“

PŘI ZKOUŠCE Z CHEMIE. „Z čeho se skládá uhlí?“ — „Uhlí se skládá s vagonu na vůz a s vozu do sklepa.“

BLUDIŠTĚ.

Jak se dostane brouček po stvolu popínavé rostliny ke květu na vrcholu?

ORÍŠKY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK

ze 7.—9. čísla zašlete společně do 10. května 1938 na adresu: Emanuel Masák, katecheta a redaktor Anděla Strážného, Brno-Židenice, Hroznětova ulice číslo 11.

32. REBUS.

Frédimu — „Jarosch“.

50 C část hlavy

33. VSUVKA, VÝPUSTKA.

Lidunce Stehlíkové — Láďa Novotný.

- a) *Hošík* milý, na mou věru — spolkl značku poloměru.
S dětmi přestal si hned hrát — vznikl z něj náš pěkný *hrad*.
- b) *Hrad* jakýs' ztratil písmeno, čilého *hocha* — tu *jméno*.

34. PŘESMYČKA (zeměp.).

V. Zlobický, Kroměříž.

NÁBYTEK

35. ZÁMĚNKA.

L. Olšovská, Hlavatá.

S „m“ učitel národů jest,
s „ř“ popsal mnoho cest.

36. ČÍSELKA.

V. Mayer, Kroměříž.

Když sekal Jenda 1234562,
zranil si 6234562.

37. ŽERTOVKA.

P. Klubus, Josefov.

Který pták skrývá v sobě dva?

38. SKRÝVAČKY (zeměp.).

Pat z Biskupství.

1. Oděl se habr novým listím.
2. Kupoval kopr a haléře neměl.
3. Kolo mou cestu rychle vykoná.
4. Však už ho rodáci uviděli.
5. Vlekl se cestou jako líný hlemýžď.
6. Bohuslav koval včera oba koně.

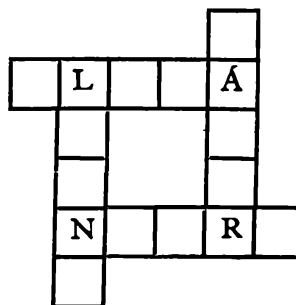
39. MLUVNICKÉ CVIČENÍ.

O. B. Lucký.

Jak zní mužské rody těchto jmen: Váha, Míra, Slina, Dřina, Čtvrťka, Kýta, Čapka, Slepice, Rasa, Patka, Kosa.

40. ZUBOVKA.

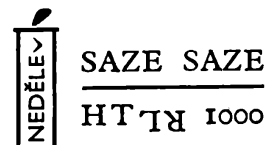
V. Toužín, Vidonín.

Doplňte jmény měst!

41. REBUS (čas.).

Dp. P. Fr. Böhmovi, katechetu v Hranicích,
M. H.

42. VSUVKA.

Jar. Strnad.

V popravčího černý ptáček letí,
rostlinu tu znají všechny děti.

43. RODOVKA.

B. K. Nosislav.

On, chrání bezpečnost naši hravě.
Ona, město na Moravě.

44. OBLOŽKA.

M. Štěpničková, Třebíč.

Část vozu v obložení,
známého ptáka ti poví.

45. PROTIVKA.

Bittmann K., Nosislav.

Válku — pohaň.

46. ZÁMĚNKA.

Miloš Štejfa, Brno.

S „v“ nám letní pobyt skýtá,
s „l“ plný košík hřibů chystá,
s „p“ si děti nahrají do syta.

S pěknou kytičkou a s radostí v srdci spěcháme zas domů.

SEZNAM ODMĚNĚNÝCH LUŠTITELŮ II. HÁDANKÁŘSKÉHO TURNAJE.

V. Švirga, Lanžhot. O. Kouřil, Libějovice. M. Zouharová, Lipovec. J. Poláček, Líšeň. F. Loutocký, Litenčice. L. Zichová, Lomnice, F. Borek, Lomnička. A. Bláha, Luka. M. Jelínek, Luleč. J. Strnad, Malhostovice. P. Doležal, Mor. Nová Ves. D. Janovský, Mouchnice. V. Jagošová, Napajedla. M. Janošicová, Násedlovice. H. Rosenhöferová, Nelahozeves. M. Brtník, Dolní Němčice. M. Švabíková, Nemotice. A. Jaroš, Ocmanice. M. Slavíček, Ohrazenice. B. Nepeřil, Olešná. B. Štefková, Olomouc. O. Riebel, Olomučany. L. Bartošová, Olšovec. J. Kala, Ostrov. L. Miklík, Ostr. Nová Ves. J. Svoboda, Pelhřimov. J. Doffek, Pivín. A. Janeček, Pivonice. A. Obšil, Pňovice. A. Drlíková, Podolí. K. Morava, Popelín. K. Šula, Popovice. V. Navrátil, Poštorná. A. Kratochvíl, Hradčanský ústav pro slepé děti, Praha. J. Vlach, Prostějov. B. Netopilová, Přestavlky. B. Socha, Příbor. J. Kadaňka, Příbram. V. Vaca, Příkazy. J. Šandela, Rad. Svatka. M. Horníková, Radkov. Ž. Chromcová, Rožnov. B. Vybíralová, Rybníky. R. Přibyllová, Rásná. V. Novák,

Řečkovice. J. Kupsa, Sebranice. V. Hrdina, Slatinice. K. Běhůnek, Slavičín-Mladotice. A. Kunčar, Soběsuky. B. Klučka, St. Plesná. O. Toufar, Stařeč. A. Řezáčová, Střelice. M. Šerá, Střelná. M. Humpáková, Střítež. M. Kudrna, Sv. Jan p. skalou. L. Klimešová, M. Fús, Svitávka. J. Boček, Šlapanice. J. Sedláček, Štěchov. A. Jakubcová, Telč. L. Vetešník, Tišnov. V. Janečka, Tlumačov. J. Kunrt, Troubelice. J. Lebeda, Třebětín. H. Kampasová, Třebíč. V. Sehnalík, Tučín. V. Mádrová, Uhřice. A. Belžíková, Újezd u Viz. A. Havlíková, Trněný Újezd. V. Samek, Ústrašín. F. Zezula, Vaneč. B. Pochopová, Vanov. J. Jarůšek, Vavřinec. F. Hruboš, Veletiny (č. 30). M. Šimková, Veselí n./M. V. Toužín, Vidonín. A. Festová, Vlkánov. B. Vašková, Vlkoš. M. Vítová, Vojkov. V. Radová, Všechovice. V. Štefek, Vyškov. L. Kaláb, Zbraslav. J. Staša, Zlín. F. Šimurda, Zubří. Z. Pokorný, Zvířetice. F. Krejčířík, Žatčany. R. Krejsová, Město Ždár. F. Dadák, Ždětín. M. Nejezová, Železné. V. Vymazal, Židenice. B. Stavělová, Židlochovice. V. Konečný, Mor. Žižkov.

Obstarejte si původní desky na Anděla Strážného! Stojí jen Kč 6.—.

Časopis „Anděl Strážný“ vychází každý měsíc mimo prázdniny o 32 stranách. Celoroční předplatné 8 Kč, s povídkovou přílohou 12 Kč. Za redakci odpovídá Emanuel Masák, Brno-Židenice. Svým tiskem a nákladem vydává Občanská tiskárna v Brně, Starobrněnská ulice č. 19-21. Výhoda novinové sazby přiznána výnosem Ředitelství pošt a telegrafů, Brno, 80.069-VI. ze dne 14. X. 1925. — Dohledací poštovní úřad Brno 2.

Anděl Strážný.

Na jaře zříš kolem sebe
veselit se různě chasu,
do přírody každý spěchá
obdivovat její krásu.

Po koupeli žabák statný
průchod dává svému hlasu,
koníček pak při tom zpěvu
pěkně v taktu strouhá basu.

J. Ž

Brno, 1. června 1938.

X.

Nevím, jak ještě dlouho budu putovat světem, ale kdybych i celé století konala službu lidem, nikdy nezapomenu na krásný měsíc květen, který jsem směla strávit v kostele v blízkosti svatostánku. Lidé jsou skutečně šťastni. Snad si toho neumějí ani vážit. Všechno má svůj konec, i pozemský život, který je tak často plný bolu, zklamání a útrap. Ale po smrti směji za to lidé věčně přebývají s Pánem Ježíšem. Dovedu si tu slast představit podle toho, jak mi bylo blaze, když jsem směla celý měsíc dlít poblíž svatostánku. Kde je Ježíš, tam je nebe. Připadala jsem si opravdu jako květinka ráje a všechny lidi, kteří se v kostele modlili, považovala jsem za anděly a děti za andělíčky.

Ke konci května přišel Venoušek s Láďou na májovou pobožnost. Vždycky jsem je ráda vídala, neboť se oba v kostele pěkně chovali. Ale tentokrát mne čekala ještě větší radost, protože jsem vyslechla rozhovor jejich svatých andělů strážných. Vy byste jim byly nerozuměly, milé děti, protože andělíčkové se dorozumívají pouze myšlenkami a ne slovy, jako lidé. Já jsem jim však rozuměla. Sdělovali si, že dnes budou chlapce doprovázet k onomu pánovi, který je tehdy chytil u mariánského oltáře a obžaloval u pana faráře jako zloděje. Po pobožnosti pozval hochy k sobě, každému dá nové šaty, 50 Kč a nechá je studovati na vlastní náklad, protože sám neměl žádných dítek. Oba andělci měli před Venouškem i Láďou velkou úctu a milovali je, neboť již věděli, že z nich budou velební páni a budou pak každého dne pozdvihovati svou vlastní rukou svatou Hostii. Venoušek prý má být v pověsti svatosti žijícím knězem v Brně a z Ládi bude misionář v Africe. To jim jistě vyprosila Matička Boží za dar pětikoruny.

Myslila jsem, že mne pan farář vrátí Venouškovi, ale zmýlila jsem se. Pan farář dal sice oběma hochům po desítikoruně, ale mne si chtěl nechat na památku na hodné děti ve své farnosti. Byla jsem ráda. Měla jsem alespoň jistotu, že budu často obcovati mši svaté a budu směti pohlížeti na nejsvětější Svátost oltářní.

Ke konci školního roku dostal pan farář pozvání na jakýsi katolický sjezd v Belgii. Při této příležitosti měl být věnován jeden celý den dětem. Pan farář pozvání přijal a vydal se na cestu. Samozřejmě, že mne vzal s sebou. Dal si mne do zadní přihrádky v peněženke, aby mne snad omylem někde nevydal. Cesta nám rychle ubíhala. Jeli jsme přímým rychlíkem, který uháněl s větrem o závod. Když jsme dojeli na místo, bylo mi jaksi teskno. Slyšela jsem kolem sebe jen cizí řeč a viděla jsem jen cizí tváře. Řeči jsem sice rozuměla, ale neznala jsem se s penězi, které dal ke mně do peněženky pan farář. Byly z jiného kovu a jiné velikosti a také se ke mně nechovaly tak přátelsky jako peníze naše. Možná, že se mi to jen tak zdálo, poněvadž měly větší hodnotu než já.

Na svůj smutek jsem úplně zapomněla při dětském dni. Věřte, že jest mezi dětmi přece jenom nejlépe. Je u nich veselo a milo. Belgické děti sehrály pěkné divadélko, zazpívaly a zatančily a chtěly se již rozejít, když se pan farář přihlásil ke slovu. Vyzval děti, aby se posadily. Vypra-

voval jim o nás všech. Chválil naše české děti a jako tehdy na kazatelně, vzal mne i dnes do ruky a vypravoval jim o Venouškovi a Láďovi. Ukázal mne všem dětem a řekl při tom: „Vidíte, tak hodné děti máme v naší drahé Československé republice. Doufám, že jim smím od vás vyříditi srdečný pozdrav.“

Odvetou byl mu velký potlesk a mocné zvolání všech belgických, na sjezdu zúčastněných dětí: Ať žijí hodné, české děti! Pozdravujte je!

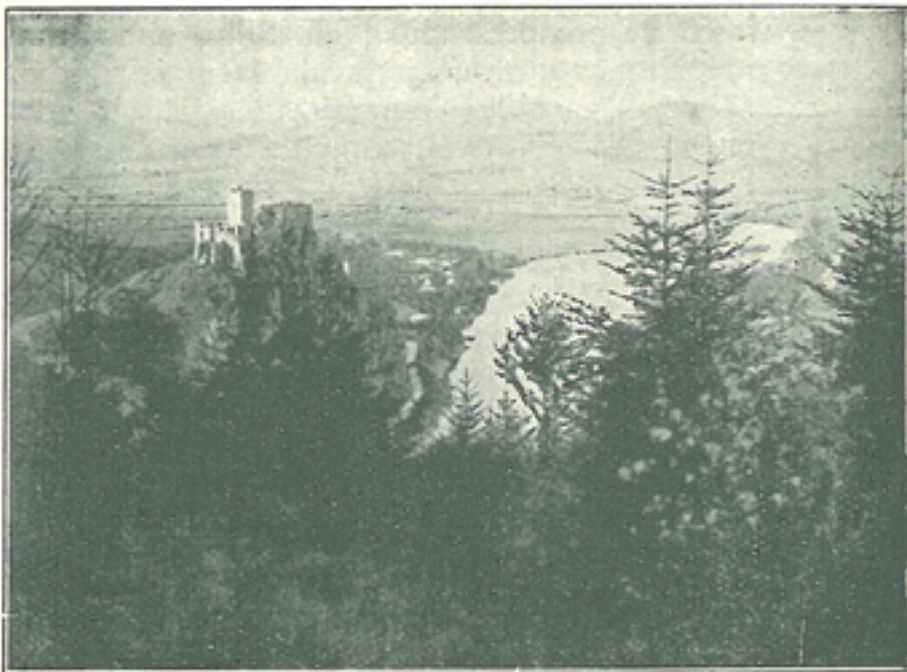
Vzadu nastal jakýsi ruch. Pan farář mne zasunul zpět do peněženky a pospíchal k onomu místu. Stála tam na židli malá dívenka, asi ioletá. Chtěla ještě jednou provolati zdar českým dětem, vtom se jí svezla nožička, spadla se židle na zemi a vyvrtila si levou nožičku. Ihned byla naložena na auto záchranné stanice a její třídní učitelka sedala vedle ní. Náš pan farář přiskočil též, aby doprovodil děvčátko, které posílalo tak nadšené pozdravy českým dětem.

Cestou se od ní dozvěděl následující: Jmenovala se Aloisie Daňková a byla Češkou. V Belgii jí všichni říkali Louisa. Její rodiče přijeli z Čech do Belgie před pěti lety. Otec zemřel před třemi lety, matka loňského roku. Nyní byla Lojzička sirotkem. Byla u sestřiček v klášteře, kde jí bylo vše poskytováno zdarma. Jevila neobyčejnou radost z toho, že se sešla s českým knězem.

Když v nemocnici nožičku ošetřili, řekla panu faráři: „Důstojný pane, prosím vás, ukažte mi ještě jednou tu pětikorunu, kterou položily na oltář Panny Marie ty dvě hodné děti u vás v Čechách.“ Velebný pán jí rád vyhověl. Lojzička mne vzala do ruky, políbila mne a řekla smutným hláskem: „Ty, malá pětikoruno, pozdravuj ode mne všechny české děti a vyřid' jim, že bych chtěla býti mezi nimi ve své drahé, české vlasti. Kdybych byla u nich, byla bych jistě tak hodná, jako ony.“

Pan farář ji poslouchal. Vytryskly mu slzy. Pohládl ji po hlavičce a řekl: „Pomohu ti k nim, Lojzičko. Postarám se o to, abys přišla brzy k nám do republiky.“

Svůj slib také splnil. Když přijela z Belgie, vzal ji k sobě na faru, ale dlouho se tam nezdržela. Pan farář si předsevzal, že vyprosí Lojzičce dobrodince. Započal devítidenní pobožnost k Panně Marii. Aby jeho modlitba byla co nejučinněji podpořena, vyňal mne z peněženky, položil na oltář tam, jako tehdy Venoušek s Láďou. Nerad se se mnou loučil, ale tušil, že na mně jaksi spočívá požehnání Boží, proto mne chtěl obě-

Hrad Strečno n. Váhem.

tovat ve prospěch chudých. Slíbil obnos mnohem větší, ale pouze mne položil na oltář. Zaradovala jsem se. Když kostelník zavřel kostel a soumrak zahalil celou svatyni a nebylo zde nikoho, kdo by se klaněl nejsvětější Svátosti, osmělila jsem se a začala jsem sama rozmlouvat se svátostným Spasitelem. Připomněla jsem Mu, že na mně spočívá ještě Jeho sv. požehnání od onoho večera u jesliček, kde jsem byla v chrámové pokladničce. Prosila jsem, aby ono sv. požehnání smělo spočinouti na malé Lojzičce a našlo jí dobrodince, snad i druhou maminku. Připadalo mi, jako bych slyšela ze svatostánku hlas:

„Mé požehnání patří vždycky v první řadě dětem.“

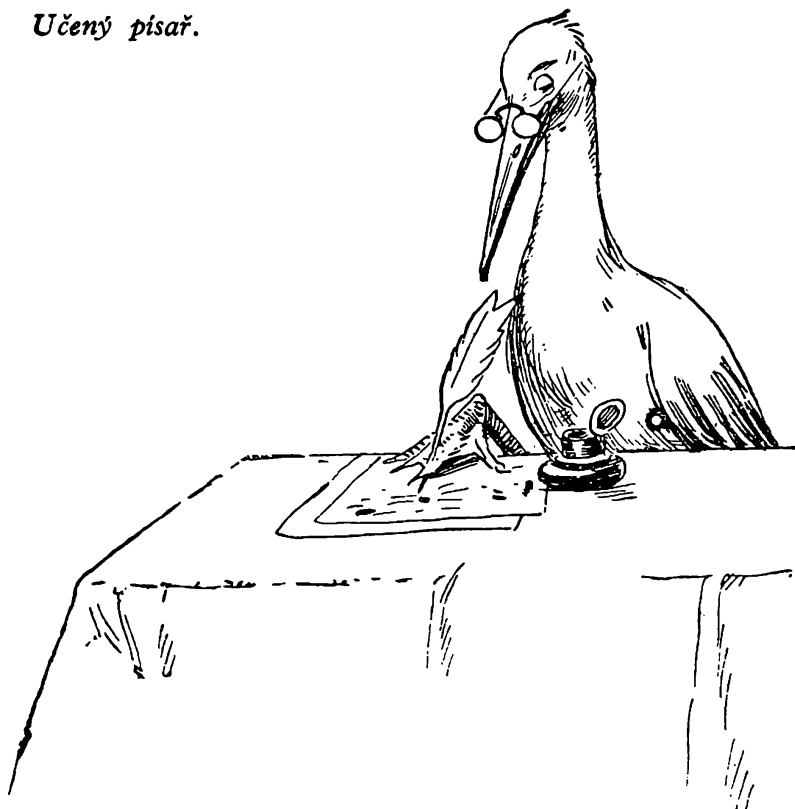
Druhý den, když kostelník otevřel kostel a připravoval v sakristii věci ke mši svaté, přišla do kostela paní, která se mi zdála jaksi dobře známou. Když se zastavila u mariánského oltáře, poznala jsem v ní mlékařku Černou. Ihned jsem věděla, že ji sem přivedl božský Přítel dítek, Pán Ježíš. Nyní, když jí smrt vyrvala Lidušku z náruče, mohla k sobě vzít Lojzičku a být jí maminkou.

Má předtucha mne nezklamala. Paní Černá vyčkávala příchodu pana faráře. Když jej zahlédla vcházeti do sakristie, šla za ním a prosila jej, neví-li o nějaké hodné dcerušce, která nemá rodičů. Přiznávala se, že je jí velice smutno po Lidušce a že život bez výchovy dítěte jí připadá úplně neplodným a že by ráda přijala děvčátko za vlastní.

Pan farář zůstal překvapen. Nenadál se, že tak rychle jej dobrotivý Bůh vyslyší. Slíbil paní Černé, že jí po mši svaté sám přivede děvčátko-sirotka, za kterého bude mít jistě radost. Mlékařka odcházela spokojeně do svého obchodu a pan farář obětoval mši sv. na poděkování za tak rychlé splnění své prosby. Po mši svaté šel na faru, vzal malou Lojzičku

za ruku a šel s ní do kostela. Klekl s ní před oltář, na kterém jsem ležela a zasvěcoval svou dosavadní chrámenku Panně Marii. Řekl jí potichu: „Lojzičko, nezapomeň nikdy v celém svém životě děkovati Pánu Bohu za tu velkou milost, kterou ti dnes Panna Maria vyprosila. Nalezneš druhou maminku, která tě bude mít ráda jako svou vlastní dcerušku.“ Pak mne vzal s oltáře a dal mne Lojzičce. Paní Černá uvítala Lojzičku s láskou. Dítě se cítilo v novém domově šťastno a spokojeno a vzrů-

Učený písař.

Lesní partie.

stalo tělesně i duševně. Nyní se musím, milé děti, s vámi rozloučiti. Přicházejí prázdniny a vy se rozběhnete po světě. Prosím vás, připomeňte si často onu událost, jak chválili v Belgii české děti a žijte o prázdninách i později tak, aby se ve vás nikdo z účastníků tehdejšího sjezdu nezklamal. Buďte hodné, zbožné a ke každému laskavé, aby z vás měl váš anděl strážný radost.

A vy, které již odcházíte ze školy, nezapomeňte, že se stáváte občany našeho drahého národa. Vy můžete z naší vlasti vytvořiti ráj, ke kterému by s údivem vzhlížel celý svět. Víte čím? Láskou. Kde je láska, tam je ráj. Jsem jenom malá, slabá pětikoruna, ale přála bych si zplna srdce, aby z českých srdcí zmizela všecka zloba a každá nectnost, aby se přicházela jen do rukou dobrých a šlechetných. Nevím, přijdu-li jednou do ruky i vám, proto vám přeji všem štěstí, hlavně však lásku k Pánu Ježíši a Matičce Boží. Ta vás uchrání všeho zlého. Nuže, s Bohem!

MALÝ KAPITÁN.

Příhody statečného sirotka. — Upravil J. Veselský. — (Dokončení.)

Vůdcem domorodců na Ebonu byl Mala-Mala, starší již a obtloustlý člověk. Zdědil tuto hodnost po svém otci a dědu. Ale již po léta přicházeli na jejich ostrov bílí lidé a začali zaváděti nové zvyky, nad nimiž Mala-Mala kroutil hlavou. Cizinci přivezli domorodcům i jakousi „ohnivou vodu“, kterou podávali v průhledných skleněných nádobách. Tato podivná voda, pálenka, rozehrívala krev, okouzlovala obrazivost a omamovala smysly, ale také zeslabovala vůli a činila z domorodců povolné nástroje bělochů.

Mala-Mala souhlasil, že jeho bojovníci za stříbrné kroužky a barevné papírky podrobovali se rozkazům cizinců a pracovali v potu tváře na úpravě jejich farem. Mohl zato posedět časem na verandě jejich domu a vypíti velké číše ohnivé vody.

Tak uplynulo mnoho let. Hojně černochoů při práci vyhynulo. Bílí páni, kteří se několikrát změnili, platili menší a menší mzdy a ukládali těžší roboty. Nespokojenost vzrostla ještě více, když se stal majitelem statků tlustý Američan Boby, který se bál černochoů, a proto nedovolil ani jejich vůdci přicházet na verandu. A právě tento zákaz, urážející hrdost vůdce, stal se jiskrou, jež zapálila vzpouru černých.

Jedné noci shromáždilo se v malé zátocce Ebonu na sto lodiček, naplněných černochoy, kteří se pak pod velemlm samého Mala-Mali dali na pochod proti statku Bobyho. Služebnictvo ve statku přidalo se ke vzbuřencům. Boby s kapitánem dali se na útěk a přes malé zranění podařilo se jim dostat se na loď „Mary“ a s ní pak do bezpečí.

Ebon opanoval vůdce Mala-Mala a usadil se v krásném sídle bělochů. Ale několik dní jeho vlády stačilo, aby se celé hospodářství na ostrově uvedlo do úplného nepořádku. První dva dny se jenom jedlo a pilo. Mizely zásoby pálenky, konserv, mléka i bramborů. Nikdo nechtěl pracovat a všichni se jenom pyšně procházeli po farmě. Mala-Mala se pokoušel několikrát rozkazem pohnouti poddané ku práci. Ale zástup mu hlučivě odpovídal, že nyní konečně přišel čas svobody.

A bylo čím dále tím hůře. Žádný nechtěl začít, všem se líbilo pohodlné lenošení. A když bylo všechno vyjedeno a vypito, rozjeli se černoši ze vzdálenějších krajů do svých domovů. V prázdném statku zůstal jen Mala-Mala se svou nejbližší družinou. Vypil poslední sklenici ohnivé vody, kterou se mu podařilo včas ukrýt, snědl poslední konzervu, — vrhl se na lože ve svém pokoji a oddal se snění. Zdálo se mu, že je obklopen bílými lidmi, kteří mu dávají moudré rady, jak by si měl jako vůdce počínati, aby všechno bylo zase v pořádku a aby žaludku nehrozil hlad.

Bratislava: „Jezírko u železné studánky.“

Ale tváře těchto bělochů byly stále nejasnější a řeč jejich zmatenější. Mala-Mala spal, chrápal a potil se marnou námahou porozuměti radám moudrých bílých lidí. Pojednou pootevřel ospalé oči. Viděl před sebou opět bílou tvář, ale ne mlhavou jako dříve. Mala-Mala nemohl od ní ani oči odtrhnout. Byla to opálená tvář mladého hochy černých, ohnivých očí, očí podivných, rozkazujících i mírných, smutných i radostných, dětinných i moudrých. Také čelo divného chlapce bylo velmi moudré a hlavu pokrývaly zlaté, vlnící se vlasy. Ne, něco podobného Mala-Mala dosud neviděl.

Zatím hoch vztáhl ruku, položil ji na jeho rameno, otevřel ústa a promluvil výrazně a hlasitě: „Mala-Mala, vůdče statečný, probud' se!“

Vůdcova tvář se zachvěla strachem. Nyní jasně poznal, že ta ruka, která tiskne jeho rameno, je skutečná, opravdová a že to, o čem snil, se vyplnilo. Překvapen, zvedl ruce k očím a začal je třítí celou silou. Zjev nezmizel, ale naopak, stal se ještě životnějším a jako opravdový bílý člověk seděl proti němu, na okraji lůžka. Starý tlustoch se svinul do klubka a zachvěl se znovu strachem.

Ale mladý hoch, který měl za pasem střelnou zbraň, usmál se vlídně a znovu tiše promluvil: „Mala-Mala, statečný vůdce. Mala-Mala, nebát se. Já jsem malý Jim. Neudělám nic zlého.“

Nyní teprve se černochoz vzpamatoval a uklidnil. Vzal na sebe vážnou tvář a uvědomil si své postavení. „Mala-Mala je vůdce mnohý, mnoha černých bojovníků. Mala-Mala je pán ostrova a farem. Mala-Mala vítá do svého domu mladého bílého člověka.“

„Já jsem malý Jim. Přicházím poradit Mala-Mala mnoho dobrých věcí.“

Tato slova mimovolně vyslovená utvrdila ve vůdci ještě více víru v jakousi vyšší moc Jimovu.

„Ty přicházíš dát dobrou radu Mala-Mala?“

„Ano. Ty řekneš všechno malému Jimovi.“

„Ty mně řekneš, jak to dělat: je tu moc zubů a břich, ty chtějí mnoho jíst a pít, mnoho kouřit.“

Jim se na chvíli zamyslel. Z vypravování Toasova znal dosti dobře historii Ebonu a vzbouření na něm, ale nyní bylo třeba vžít se do nového postavení. Nechtěje říci ani příliš mnoho, ani příliš málo, pravil rozvážně, hledě do očí vůdcových: „Mnoho, mnoho pracovat!“

Mala-Mala na souhlas s takovouto odpovědí kývl hlavou: „Co mám dělat, aby moji lidé chtěli pracovat?“

V této jediné otázce objevil Jim celou pravdu o nynějším stavu na ostrově: domorodci nechtějí pracovat. Drobnými otázkami vyzvěděl za čtvrt hodiny z úst samého vůdce všechno, co chtěl vědět. Přemýšlel o tom chvíli a dohaduje se z podivného chování divochova, že jej pokládá za jakousi vyšší, nadpřirozenou bytost, začal mluvit pomalu a důrazně, pohlížeje při tom stále do očí domorodého vůdce: „Mala-Mala je statečný vůdce, malý Jim bude moc dobrý pro Mala-Mala; ale tvoji musí poslouchat a

Kytičku Matce Boží.

dělat všechno, co poví malý Jim. Malý Jim udělá z tebe velkého pána, který bude mít vždycky plný břich a mnoho, mnoho dobrých věcí. Nyní vstaň a pojď za malým Jimem.“

Mala-Mala, stále ještě plný bázně a snu, jehož pokračováním zdálo se mu toto všechno, šel za Jimem směřujícím k verandě. Byl překvapen, když viděl, že jeho stráž zmizela se schodů verandy a na jejím místě stáli dva cizí, bronzoví lidé obrovského vzrůstu. Ještě větší úžas se ho zmocnil, když spatřil dvě velké bedny, složené na verandě a strážené dalšími pěti obry. Rozšířenými očima bloudil překvapený vůdce po bednách i lidech, nechápaje, odkud se tu vzali a co se nyní dále stane. Přesvědčen však, že je to jen další část snu, přeměněného ve skutečnost, stál mlčky a čekal.

Na východě rděl se již růžový úsvit a blížil se den svěžím jitem.

„Mala-Mala nyní sní s ma-

Kořátka.

lým Jimem dobrou snídani a potom mu malý Jim poví, co a jak dělat.“

Na Jimův pokyn vyňali z jedné bedny kondensované mléko, výborné sušary a čokoládu. Jeden z Malajců připravil pak v kuchyni dobrou snídani. Vůdce, který dosud nikdy nepil čokoládu, jedl a pil s takovou dychtivostí, že byla radost se na něho dívat.

Když se najedli, Jim sám vlastnoručně vzal ze druhé bedny žlutý cylindr, hůl se stříbrným knoflíkem, bílou košili, jakési řetízky a jiné ozdoby a začal do toho strojit domorodého vůdce: „Můj příchod udělá z tebe velkého pána,“ hovořil při tom. „Budeš mít nyní samé pěkné věci. Mala-Mala zazvoní na gong a svolá všechny své bojovníky. Jak uvidí Mala-Mala velkého pána, budou mnoho poslouchat a ctít.“

Tak mluvil Jim, až byl vůdce úplně ustrojen. Mala-Mala při zavěšení každé nové ozdoby tvářil se vždy pyšněji a důstojněji.

Zatím stráž, která utekla před Malajci se schodů verandy, rozhlásila po okolí novinu o příchodu bílého člověka. Nikdo nemohl pochopit, odkud se vzal, neboť na moři nebylo viděti žádné lodi a nikomu ani na mysl nepřišlo, že by přijeli zevnitř zálivu, do něhož málokterá loď se odvážíla vplouti.

Zakrátko začal se hromaditi kolem domu zástup divochů, ozbrojených luky a oštěpy. Od úst k ústům šla zpráva o veliké síle bílého člověka, o jakýchsi podivných bednách a hnědých strážích. Pověst rostla, tak jako stále přibývalo nových černochoů.

A tu objevil se na schodech verandy sám Mala-Mala, oblečený tak nádherně a krácející s takovou hrdou tváří, že se celý zástup zachvěl a padl k zemi, volaje s úctou: „Ó, Mala-Mala! Ó, Mala-Mala!“

Zatím Mala-Mala jako zhypnotisovaný šel přímo ke sloupu s měděným gongem. Dva kroky za ním kráčel malý Jim, pak šest Malajců, opřených o karabiny, stálo v pozoru na schodech verandy. V čistém ranním vzduchu, prozraceném slunečními paprsky, rozlehly se jasné, kovové zvuky gongu.

Zástup přiblížil se ke svému vůdci, obklopol ho v půlkruhu a v údivu

přisedl k zemi. S utajeným dechem, s pootevřenými ústy upírali černí bojovníci oči hned na vůdce, hned na Jima; zdálo se, že očekávají něco neobvyčejného, něco, co spolu s nocí a snem spadlo na ostrov, neznámo odkud.

Až tu Mala-Mala otevřel svá ústa a začal jim vykládat, jakou měl večer starost o jejich prázdné žaludky, jak se uložil k odpočinku a začal snít. Ve snu zjevil se mu malý bílý hoch, jako jeho nadpřirozený ochránce. Uči-

V podzámecké zahradě.

Foto L. Kulička.

nil z Mala-Mala velkého pána, který má nyní vládnout tak, aby bylo všem dobře .

Zástup poslouchal a věřil všemu doslovně, neboť nikdo neviděl lodi, po které by ten bílý hoch mohl přijeti, a všichni viděli bílou košili, žlutý cylindr, žlutý řetěz na šíji a ozdobné věci v uších, v nose i na rtech svého starého vůdce.

A nyní nastala nejsmešnější část potlačení vzpoury na Ebonu. Malý Jim hned pochopil, jaký užitek plyne z víry divochů v jeho nadpřirozenost. Proto si umínil, že jí využije až do konce; bude to jistě větší a lepší moc než oheň z karabin.

Druhého dne poslal tajně jednoho z Malajců k poručíku Toasovi s rozkazem, aby „Mary“ obeplula ostrov a zajela se strany moře do zátoky před hlavní budovou farmy. Potom prohlásil vůdci Mala-Malovi, že na znamení smíru a odpuštění, na důkaz, že nepřišel trestat za vypuzení bělochů, připluje k večeru se strany moře loď „Mary“, známá vůdci, ale na té lodi nebude již tlustého bělocha a loď bude úplně poslouchat jej, malého Jima.

Vůdce ovšem oznámil všechno svým poddaným. A večer všechno obyvatelstvo ostrova shromáždilo se v zátocě a s podivem přivítalo krásnou „Mary“, plující z plného moře a ozářenou kouzelnými kruhy světelných raket.

Nyní Jim, nemaje již obav o loď, mohl se věnovati svému hlavnímu úkolu: zavést pořádek na ostrově. Především jmenoval Mala-Mala králem ostrova a sám řídil všechno tak, aby se zdálo, že rozkazy vycházejí od krále, on pak že jest jen jeho rádcem.

To se mu výborně podařilo. Jako dříve k úroku na bělochy, tak nyní ke korunovací krále sešli se s celého ostrova stateční bojovníci, aby hodovali a byli svědky nebývalé tu události. Mala-Mala dostal korunu z korálů, od níž se odloučil jen v době spánku. Korunovační hostina trvala tři dny a mnoho zásob z „Mary“ zmizelo v útrobách lačných poddaných.

Král byl tak vděčný Jimovi za svou novou hodnost, že se mu ochotně

Partie ze Záskalí u Štěpánova.

podřizoval ve všem, co chytrý hoch zaváděl pro dobro domorodců. Jimovi šlo o to, aby naučil černochoy pracovati na svém a odvedl je od polností statku, který byl majetkem pana Bobyho. Začal nejprve stavěti pěkný domek pro krále. Kolem něho začala pak vyrůstati ves malých domků, opatřených zahrádkami a políčky. Chtěl tak udělati z černochoů ne nepřátele, ale sousedy a přátele bílých majitelů statků.

Již za dva týdny zavládl na ostrově takový život a pořádek, že mohl Jim směle mluviti o návratu bílých, kteří přivezou s sebou potřebné nářadí a obilí k setí.

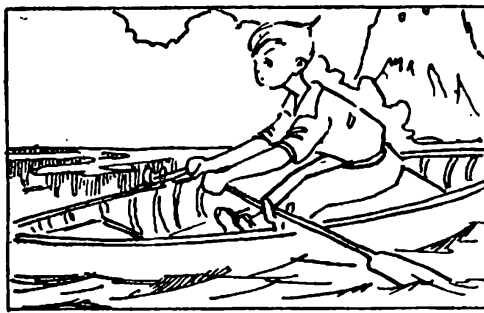
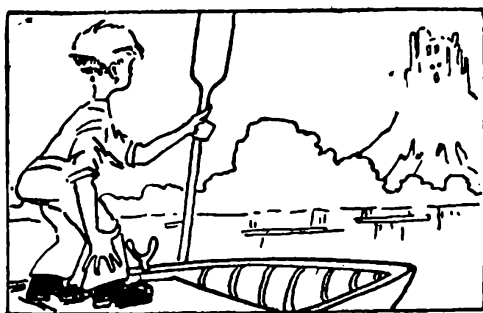
Ale pan Boby se již na ostrov nevrátil. Byl přesvědčen, že malý Jim i s lodí a posádkou stal se kořistí lidojedů. Neměl již také chuti na další dobrodružství, po nichž dříve jako bohatý Američan dychtil, a zatoužil po návratu do San Francisca. Proto byl rád, když se mu naskytl v přístavním městě podnikavý Francouz, který za maličkost od něho koupil statek na Ebonu a loď „Mary“. Byl to dobrý známý kapitána Wilsona, proto uvěřil, že „Mary“ má v Jimovi dobrého a odpovědného kapitána, který dosud vždy směle a moudře vykonal i nejtěžší úlohy.

Za týden po odjezdu pana Bobyho do San Francisca přijela do přístavu „Mary“ a přinesla radostnou zvěst, že vzpoura černochoů na Ebonu jest urovnána.

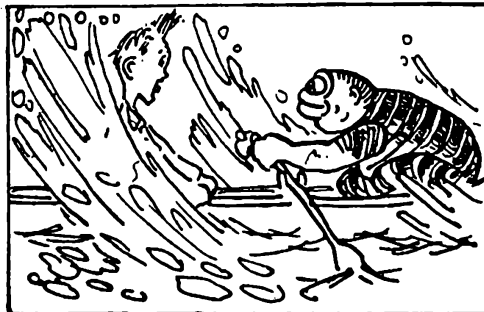
Nový francouzský majitel schválil úplně postup Jimův a rozhodl, že bude pokračovati v jeho rozumné politice, aby se černoši naučili dobře hospodařiti na svých vlastních pozemcích a neviděli v bílém statkáři utiskovatele, nýbrž souseda a přítele.

Ohnivá voda, pálenka, která byla vlastním původcem vzpoury na Ebonu, nikdy se již na ostrov nevrátila, ale místo ní bylo tam přivezeno mnoho jiných dobrých a užitečných věcí. A časem zasvitlo domorodcům i světlo víry Kristovy, aby změnilo a zušlechtilo i jejich prostou duši.

Tehdy ovšem Jim, malý, ale zkušený kapitán, brázdil již hladiny jiných moří.

*Dobrodružství
na vodě.*

KRÍZ. K. P. P.

Za vesnicí u potoka
starý stojí kříž,
přesvatou tam Svoji hlavu
Kristus kloní níž.

V hlubokém ji sklání žalu,
za hřích trpí náš . . .
zdali, dítě, kříž ten starý
za vesnicí znáš?

Nemeškej a pospěš k němu
— každý vítán jest —
vroucím srdcem Pánu svému
lásku vzdej a čest.

Z NIČEMY - SVĚTEC.

P. Alois Pokorný, CSsR.

III.

Školní rok 1879 již se chýlí ke konci. Ve velkém sále ústavu sv. Rocha jsou rozestaveny v malebném seskupení výkresy a malby chovanců ústavu. Zítřa přijdou rodiče a známí, aby si prohlédli, co dovedná ruka jejich miláčků vytvořila.

Co všechno tu lze viděti: Zde loď zmítanou mohutnými vlnami na bouřlivém moři, tam zas loď ztroskotanou o skály rodného ostrova a jinde opět mušle a květiny a motýly . . . Nade všechnu tu pestrou směsici maleb a výkresů vyniká obraz Pirainův: Obraz Božského Spasitele, jak žehná lidstvu.

Jak se těší mladý umělec: „Až jej uvidí maminka, jakou bude mít radost.“ Sotva se mohl dočkat rána. Ale jeho radost se změnila v bolest!

Již je ráno onoho slavného dne a ústavem letí zpráva: Pirainův obraz někdo pořezal ostrým nožem. Nastalo všeobecné rozhořčení nad tímto ošklivým činem závidosti. Kdo to jen učinil? Ale kdo by to mohl býti jiný, než rozpustilý Diliberto. Vždyť si činíval posměch i ze svatých věcí.

Vincenzo Diliberto je však nevinný. Jak by mohl něco takového učiniti dobrému Antonínu Pirainovi. Ale věří Piraino v jeho nevinnost, když všichni jsou proti němu? — Ach, jak ho trápí zvláště ta myšlenka, že snad i Piraino ho podezřívá z toho činu. Ale on to neučinil. Zná pachatele, viděl ho, mohl by na něj prstem ukázat, než Vincenc mlčí, nechce

nikoho obviňovat. Kouše se do rtů, aby nevybuchl v hněv a beze slova přijme domluvu i trest — mlčí. Jen Bůh vidí, jaké hrdinství, jaký poklad šlechtné mysli je skryt uprostřed trní hříchu v tomto hochovi, a Bůh odměnil toto hrdinství — hrdinstvím svatých.

Ještě jednou vzplá v jeho nitru starý hněv. Když po několika dnech pravý pachatel drze se před ním chlubil svým hanebným činem. Tu uchvácen hněvem nad takovou špatností, udeřil ho do tváře, až mu vystříkla krev. Zase byl kárán, ale nikdo netušil pravou příčinu jeho hněvu.

S jásotem se hrnou chovanci na prázdniny a kteří zůstanou v ústavu, semknou se více k sobě. Diliberto jest nyní sousedem Pirainovým, dobrého to hochu, který mu Bohem dán za pomocníka ve věrném a upřímném přátelství.

Je mu nyní blízko a přece daleko. — „Jak asi se na mne Antonín dívá? Zda skutečně se domnívá, že jsem mu obraz a radost zkazil?“ Tyto a podobné myšlenky trápí Diliberta. Ale již to dlouho nevydrží. Posílá Antonínu Pirainovi dopis, v němž mu s prosbou, aby o tom nikomu nevykládal, ukazuje svou nevinu a zároveň mu otvírá své srdce, srdce tak divoké a přece citlivé a prosí o přátelství.

Navečer plíží se Diliberto do světničky Pirainovy, srdce mu tlučte nejistotou a úzkostí, jak to dopadne. Piraino ho však přijímá s otevřenou náručí.

„Jen pojď, drahý Vincenci, já ti věřím, žes to neudělal, pojď, budeme dobrými kamarády.“

U vody.

Vincenci se rozjasnily oči a s radostí se chopil podávané ruky. Jak šťastný se cítil toho večera. Nikdy se mu nezdál večer tak krásný, kdy zlaté slunce nořilo se v hluboké moře a stříbrnými a zlatými paprsky zalévalo hladinu, jako tehdy, kdy v duševní tísní našel srdce, které mu rozumí.

Od té doby šli věrně spolu a u mírného Antonína odkládal Diliberto pomalu svou divokost, stával se mírnějším a skromnějším. Nyní již také rozumí lépe krásným promluvám ctihodného ředitele, již lépe chápe, jakou lásku Boží hlásají nám jesličky, kříž, svatostánek. Ve světle této velké lásky Božského Srdce chápe i ošklivost a zlobu svých hříchů, že nad nimi za-

plakal a se sv. Augustinem vyznává: „Ach, tak malý hoch a takový hříšník!“ A když potom konali hoši sv. exercicie, tu tento malý kající pokleká u nohou kanovníka Penniho a s takovou upřímností, pokorou a lítostí vyznává své hříchy, že něco podobného zbožný ten kněz ještě nezažil. Než satan zuří. Nechce se tak lehko vzdát své kořisti. Útočí na ubohého Vincence těžkými pokušeními. Kdysi se mu podařilo, v nestřeženém okamžiku, že Diliberta svedl k pádu. Nyní zase pokoušela se hocha zmocnit malomyslnost. Zdálo se mu, že všechna práce je marná, že mu není možno žít čistě a ctnostně. Tato zoufalost hrozila zničit všechnu dosavadní práci. Než milost Boží a láska nebeské Matky opět ho pozdvihly.

Devět skal, nejvyšší bod českomoravské vysočiny.

S jakou dříve houževnatostí a vytrvalostí prováděl své pošetilé kousky, s takovou nyní horlivostí a pevnou vůlí snažil se vésti dobrý, ctnostný život. Byl to život pokání, modlitby, vroucí lásky k nejsvětější Svátosti a k Panně Marii. Neodstraší ho různé poznámky a posměšky některých bývalých kamarádů, že nyní chce dělat svatouška, jediná touha ho ovládá: „Svatým se stát a zachránit mnoho duší.“

Tak dlouho prosí otce, až mu dovolí a dá požehnání na cestu do semináře: „Bůh ti žehnej, milovaný synu můj a posvěť se v novém tom stavu, který sis vyvolil.“

IV.

Opět nastávala radostná doba pro studenty — doba prázdnin. Bylo to roku 1884. Oživly i chodby semináře v Palermu. Všude plno křiku, zpěvu, vzájemného domlouvání, jaké podniknout v prázdninách výlety. Dole u vchodu se již kupí celá hora zavazadel.

A kam půjde náš Vincenzo Diliberto? Jak prožije radostné prázdniny?

Po zaprášené silnici jede vozík, na něm chudičkový, domácí nábytek — slavník, prostý stůl, několik hrnců, ale veliký, pěkný kříž. Vedle vozíku kráčí mladičkový klerik. Je to náš Vincenc Diliberto a s ním věrný sluha a přítel rodiny pana Diliberta, která se již přestěhovala do Říma — Pasquale Barrauca. Vozík opouští Palermo a míří k zelenému pahorku Monte Acato.

Monte Acato je rozkošný pahorek nad lidnatým obchodním městem. Odtud je překrásný pohled na hrdé, krásné město, úrodnou rovinu a vlnící se moře. Býval zde skromný klášterík františkánský. Řeholníci byli však vypuzeni, a tehdy, když tam naši poutníci přišli, byl již napolo rozpadlý, okna rozbitá, zdi otlučené, jen myši a všeliká havěť se tu zdržovala a pod střechou v temnu na trámech byli zavěšeni netopýři.

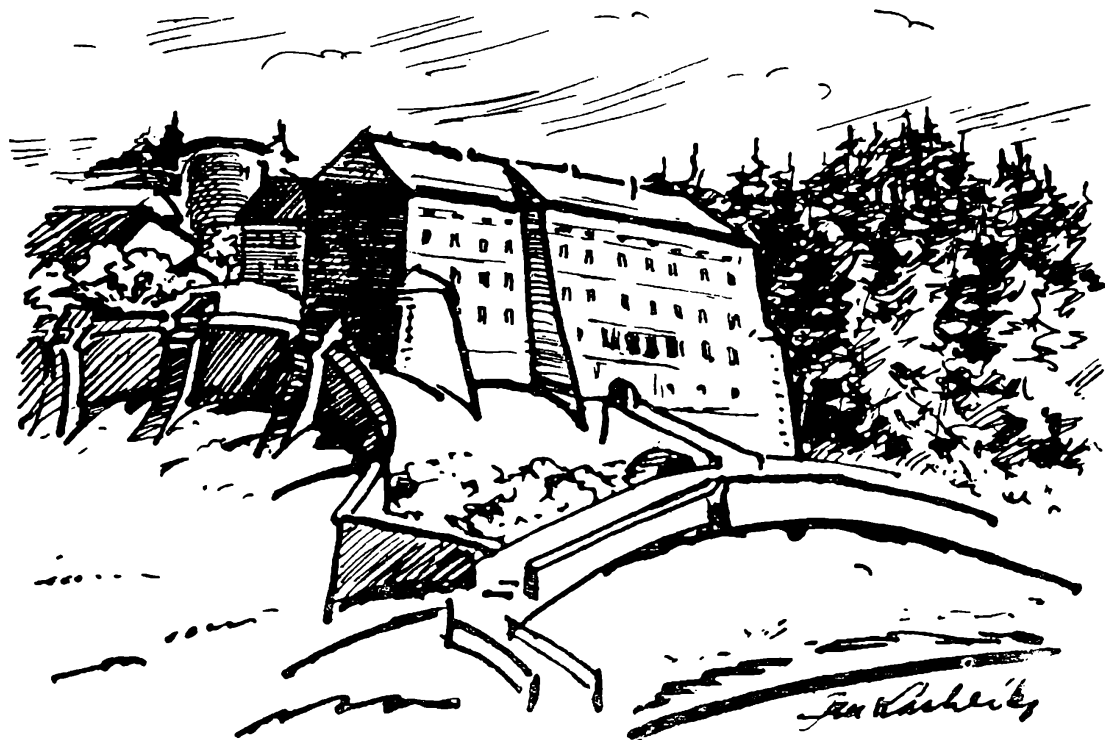
Tam tedy směřuje vozík Vincence Diliberta. Za nimi přihnalo se z Palerma několik umazaných, roztrhaných dětí a žadoní o Santini (obrázky svatých) a o nějaký halěr. Zvědavě jdou za vozíkem, aby jim neušlo, co ti podivní cestující zamýšlejí. Všelicos si šeptají a kroutí hlavou nad tím, když vidí, jak vjíždějí do rozpadlého kláštera, jak ten mladický „kněz“ čistí ještě trochu slušnou světničku a jak se starým sluhou vnaší do ní nábytek. Co ti tu vlastně chtějí?

Ano, Vincenci, co tu hledáš? Snad chceš uskutečnit dobrodružné plány svých divokých chlapeckých let a odtud s lupičskou tlupou znepokojovat klidné obyvatele města? — Ó nikoli! — Sem do té samoty jde, aby takřka útokem dobyl nebe, aby zde v modlitbě, v rozmluvě s Bohem uvažoval, jak nejlépe zařídit budoucí život, aby poznal, kam ho Bůh volá. To chce zde tento mladý, smělý, svatý „loupežník“.

Když dlouho zde o samotě prosil o pomoc a světlo, opouští jednoho dne svou samotu a spěchá do Palerma ke kanovníku Penninovi, aby se s ním poradil.

Sedí oba v knihovně a důvěrně rozmlouvají, co nyní počítí. Vtom někdo klepe na dveře a na vyzvání vchází chudičký syn sv. Františka z chudého kláštera Sortini, kleká a prosí ctihodného kněze o požehnání. Vincenc nespouští oka s tohoto mladistvého, skromného řeholníka, z jehož

Cesta pod zámekem.

tvář zřítí tolik spokojenosti, radosti. Jako by se mu dostalo zjevení, zmizí všechny pochybnosti a neodolatelnou touhou je nesen: „Tam mezi ně jíti, tam Bohu sloužiti. Bůh mne volá.“

Mnoho obtíží musil překonat, mnoho prosit otce, než dovolil svému, nyní tak milovanému synu, své chloubě a naději svého rodu, odebrati se do onoho chudičského kláštera.

Dne 14. února 1885 byl přijat a dostal řeholní jméno: Frater Josef Maria z Palerma.

„Chci být svatým,“ toť rozhodná jeho vůle a co si umínil, to i provádí. Všem svým spolubratřím stává se vzorem dokonalé poslušnosti, hluboké pokory, úplné chudoby, přísného pokání, obětavé lásky k bližnímu, vroucí lásky a úcty k nejsvětější Svátosti a blahoslavené Panně Marii. V krátkém čase vyplnil časy mnohé. Brzy ho Pán života a smrti povolal k Sobě, již zrána nového roku 1886. — Krátký život, ale jak milým se stal Bohu pro svou kajícínost a horlivost po svém obrácení. Malá světnička, kde žil a zemřel, dýchala vůní květů oliv a Sortinem nese se hlas: „Il

santo é morto,“ — „Světec umřel.“ Vše sem spěchá, staří i mladí, líbají mu ruce i nohy a aby měli památku, růženci a obrázky dotýkají se jeho těla. Dívky se udály u jeho hrobu a mnoho podivuhodných vyslyšení dosud se děje na jeho přímluvu, že zavedeno jednání o jeho blahorečení. Dá Bůh, že bude moci volati ke všem, jimž se zdá nemožným zvítězit nad zlými náklonnostmi: „Nemalomyslní! I já jsem byl kdysi zlý a přece s pomocí Boží stal jsem se svatým. Pojď i ty za mnou!“

BÍLÁ LAŇ.

Jaromír Olivetský. — (Dokončení.)

III.

Roky ubíhaly, jako by padaly do bezedné studně.

Čtvero ročních počasí střídalo se u jeskyně s pravidelnou přesností. Jen zima byla někdy krutější. Tu se bílá laň tulila ke svému pánu, který ji často přikryl svou houní, nemaje třeba sám ničeho na přikrytí. Ostatně bylo v jeskyni v zimě tepleji než venku.

Jan zatarasil vchod do svého úkrytu drvami, spojenými lýčím a obloženými suchým listím a slámou. Ve skále vysekal otvor pro kouř z ohně. Když netopil, ucpal jej.

Ale jedné zimy, když už hlava starcova byla bílá jako jeho laň a sníh, který ležel na stromech, pocítil Jan tíhu svého stáří a nemoc.

Srebrno — Kupari, mořské lázně.

Ulehl na houni a byl přesvědčen, že již nevstane. Bílá laň jako by tušila ztrátu svého pána, byla celá nesvá. Neustále odbíhala a zase se vracela, přinášejíc svému pánu kořínky, spadlé žaludy nebo bukvice.

Vchod byl zatarasen, jen po straně dveří byla malá díra, kterou se laň vždy protáhla.

Těžce ubíhaly tyto smutné dny, kdy Janovi se ztrácely životní síly. A nebylo nikoho, kdo by mu dal teplého nápoje a dodal útěchy.

Přece však . . .

Bílá laň vyběhla právě z jeskyně, když po kamenité stezce ubírali se dva muži. Jeden z nich oděn byl v bílou řízu s kápí na hlavě a druhý v beráncím kožíšku, přiléhavých nohavících a kožíštinové čapce na hlavě. Tento druhý muž

nesl v pravé ruce jakýsi vak, zatím co prvý měl v rukou bohoslužebné nádoby.

Spatřivše laň, zastavili se.

Laň však, když je uviděla, obrátila se a vtáhla zpátky do jeskyně.

„To je ta bílá laň, o níž nám vypravovala kněžna Ludmila,“ pravil muž v bílé říze.

„Myslím, otče Pavle,“ řekl prostší muž, patrně sluha, „že přicházíme v nejvyšší čas.“

„Půjdemé za laní!“ rozhodl kněz.

Došli k jeskyni a stanuli před ní.

„Poslechni, Libore, zda něco uslyšíš!“ poručil kněz sluhovi.

Libor přitiskl hlavu ke dřevům, které zatarasovaly vchod do jeskyně.

„Slyším těžké vzdechy, otče.“

„Musíme dovnitř,“ rozhodl kněz Pavel.

Libor odložil vak a vahou celého těla tlačil na dveře.

Dveře povolily a oba muži vstoupili do jeskyně.

Boží muž probral se z bezvědomí. Laň lízala jeho ruku.

Otec Pavel přiklekl k Janovi. „Jsem Pavel, kněz z Tetína.“

Janovi zazářily oči. „Otec Pavel!“ zašeptal a chtěl se vzpřímiti. Libor přiskočil, leč nepomohlo to.

Jan byl velmi sláb.

„Kdo tě sem poslal?“ ptal se Jan, těžce oddychuje.

Otec Pavel jal se vyprávěti: „Kněžně Ludmile zjevil se dnes v noci anděl a poručil jí, aby mě sem k tobě vyslala s Tělem Páně a útěchou pro tebe.“

Mezitím, co kněz Pavel podával Janovi svátosti, rozdělával Libor křesadlem oheň.

Oheň vzplanul, ale život Janův uhasínal. Přijav ještě od Pavla pomazání svatými oleji, vydechl naposledy.

Pavel a Libor pomodlili se vroucně u zemřelého Božího muže a chystali se ho pochovati. Laň však nechtěla od svého pána se hnouti.

Když byl hrob vykopán, musil Libor laň vynésti před jeskyni, aby mohli tělo Božího muže vložiti do země. Ostatky zemřelého zasypali hlinou a vchod do jeskyně zatarasili kameny.

„A co nyní s laní?“ ptal se Libor otce Pavla, když byli s prací hotovi.

„Ta se odtud nehne,“ pravil Pavel.

Laň skutečně ležela nehybně před jeskyní, majíc hlavu skloněnou na předních běhách, jako by štkala.

Pavel s Liborem dali se na zpáteční cestu, aby zvěstovali knížeti Bořivojovi a kněžně Ludmile Janovu smrt.

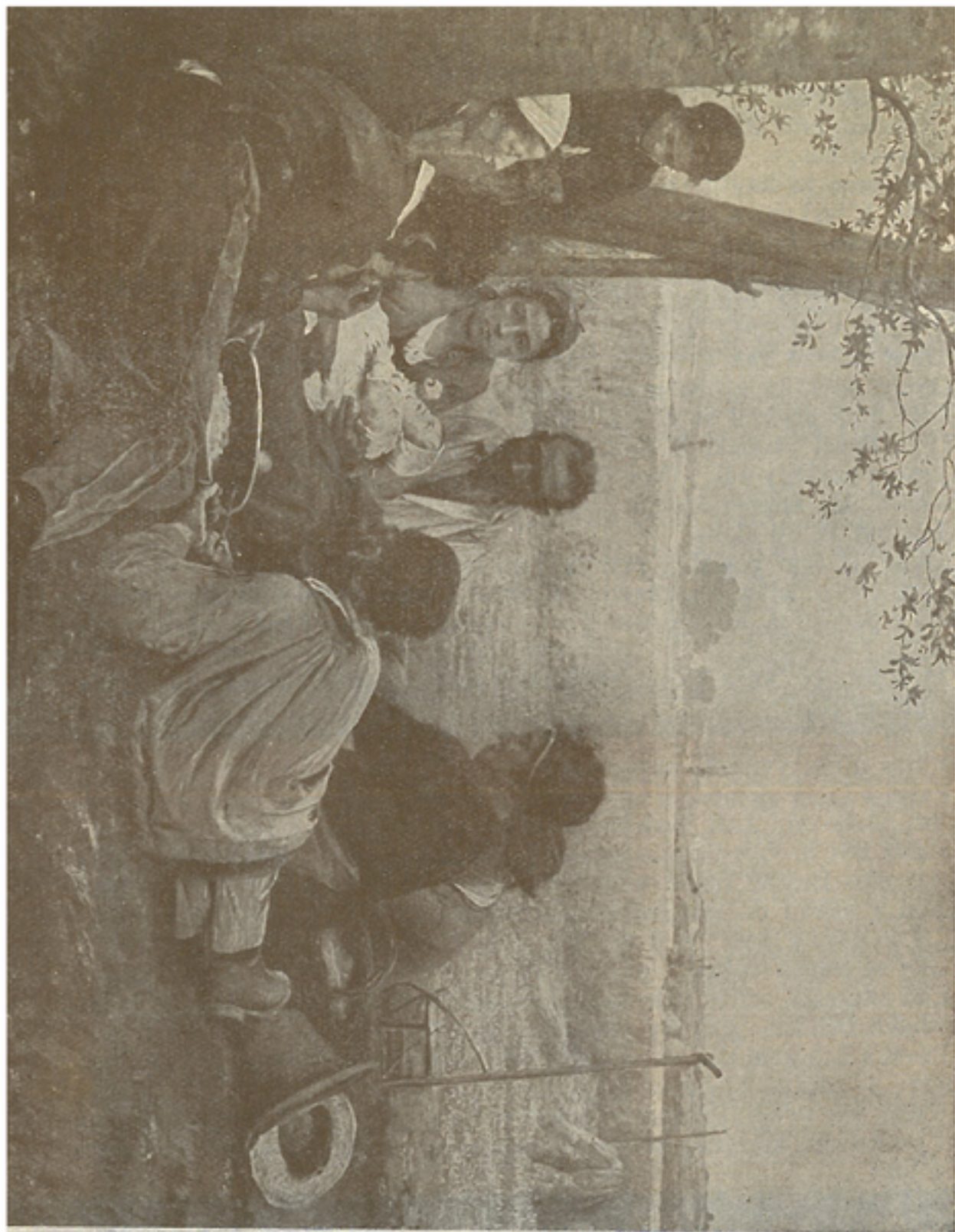
Když vše vylíčili, rozhodl se kníže zříditi u jeskyně, v níž Jan žil a byl pochován, kostelík. Současně rozkázal, že se nikdo nesmí dotknouti bílé laně.

Bílá laň pak dlouho ještě pobíhala v lesích kolem skály a odpočinek hledala vždy u jeskyně.

Lidská ruka jí však přece neušetřila.

Zase se jednoho rána zabodl šíp do jejích běhů.

Raněná laň dovlekla se k jeskyni, ke svému mrtvému pánu. Zde ulehla a již nevstala. Nalezli ji tam, krásnou a bílou, ležící v tratolišti rudé krve...

*Chvilé
odpočinku
ve stádku.*

ZAHRÁDKA.

Marie Kučerová.

Zahrádečko moje milá,
jak jsi pěkně ustrojená,
plna vůně, barev, květů,
jako úsměv hvězdných světů.

Růži vine narcis bílý,
včelky bzučí kolem nich,
motýl pestrý v dálky pílí —
všude hýří radost — smích.

Večer tvoje tváře hladí,
kam tvá duše zaletí?
Něhou se tvé srdce ladí —
komu se as zasvětití?

Na procházce.

BŘEZOVÝ HÁJ.

Jindř. Janečková. — (Dokončení.)

Pod břízami bylo ticho. Každé z dětí rozmýšlelo, co by dělalo, kdyby se tak jemu nějaké to strašidlo zjevilo. I Bečka seděla v klubku děvčat potichu. Ze školy bylo pěkně vidět na blízkou řeku Vlárku a někdy, když svítil měsíc, třpytila se hladina řeky. Kdož ví, nesedává-li tam také ve vrbičí hastrman? Bedřiška si myslela, že se někdy v noci podívá oknem u kuchyně k řece, jestli na mostě nesedí malý ogarec v zelených šatech, místo rukou klepeta.

Děti věděly mnoho příhod a pověr. Do háje chodíval starý dědáček, kvíčelář. Chytil na lep kvíčaly. Natřel větvičky břízek lepem, ptáčátka nic netušíce nasedala na větvičky a byla chycena. Málokteré kvíčalce se podařilo odloupnout. Je to tyranský zvyk chytání ptáčků. Dědáček vždycky dětem říkal, že on kvíčalky dlouho trápiti nenechá, že hned je s větviček sejme a usmrtí. Kluci často prosili dědáčka, aby jim ukázal, kde má nalíčeno, ale on ne a ne vyzradit svoje tajemství. Říkal: „Ještě vás budu učit, abyste ptáčky trápili, co? Já si to tu v háji před večerem nachystám a skoro ráno letím do háje posbírat kvíčaly, aby sa netrápily.“

Kluci nebyli hloupí. Věděli, že dědáček do háje skoro ráno letí, ale víc proto, aby už kvíčaly měl a mohl s nimi běžet do Valašských Klobouk. Tam ve městě prodával je v hotelích za 20 haléřů jednu. Kvíčaly se pekou na slanině a labužníci si pochutnají a rádi zaplatí.

Dědáček-kvíčelář, ten uměl vypravovat. Jak se v háji ukázal, děcka okolo něho a žebroula, aby vypravoval. Kvíčelář měl děti rád, říkal jim děťátka, a proto mu děti říkaly „strýc děťátko“. Toto pojmenování strýci už zůstalo.

Tak „strýc děťátko“ chodíval do háje nejen na kvíčaly, ale dělával také metly z březových větví. Děcka mu už nařezala hromady větví, „děťátko“ sedl, dělal metly a vypravoval. Děti se v háji o krávy mnoho

nestaraly. Celý háj byl jejich, krávy neměly kam zaběhnout. Děti posedaly kolem dědáčka a naslouchaly.

„Děťátko“ každé vyprávění začínal takto: „Tož děťátka, za starých časů, kdy ještě neměly krávy ocasů a turkyňa klasů, za rudým mořem, kde blecha nedoskočí a myš nepřekročí, za skleněným zámekem, kde voděnka sa točí, začneme si vypravovat od Abrahama.“ A teď už to šlo, jedna příhoda za druhou, jedna strašnější než druhá. Nejvíce příběh věděl „strýc děťátko“ o „nedobrém“. „Nedobry“ říkali horalé zlému duchu, ďáblu, o němž se v horách dodnes věří, že chodí po světě a škodí lidem.

Jednou zrána bylo v háji velice rušno. Nejen háj, ale celá dědina byla vzhůru. Lidé stáli u chalup a na silnici v hloučcích, druh druhá se ptal na potkání: Viděls ho? Viděli jste ho? Viděli. Pán Bůh s námi a zlé pryč, křižovali se lidé. Bude vojna anebo konec světa, v noci letěl „nedobry“. Vždycky, jak má být vojna, tož lítá „nedobry“. A letěl. To si nedali vzít.

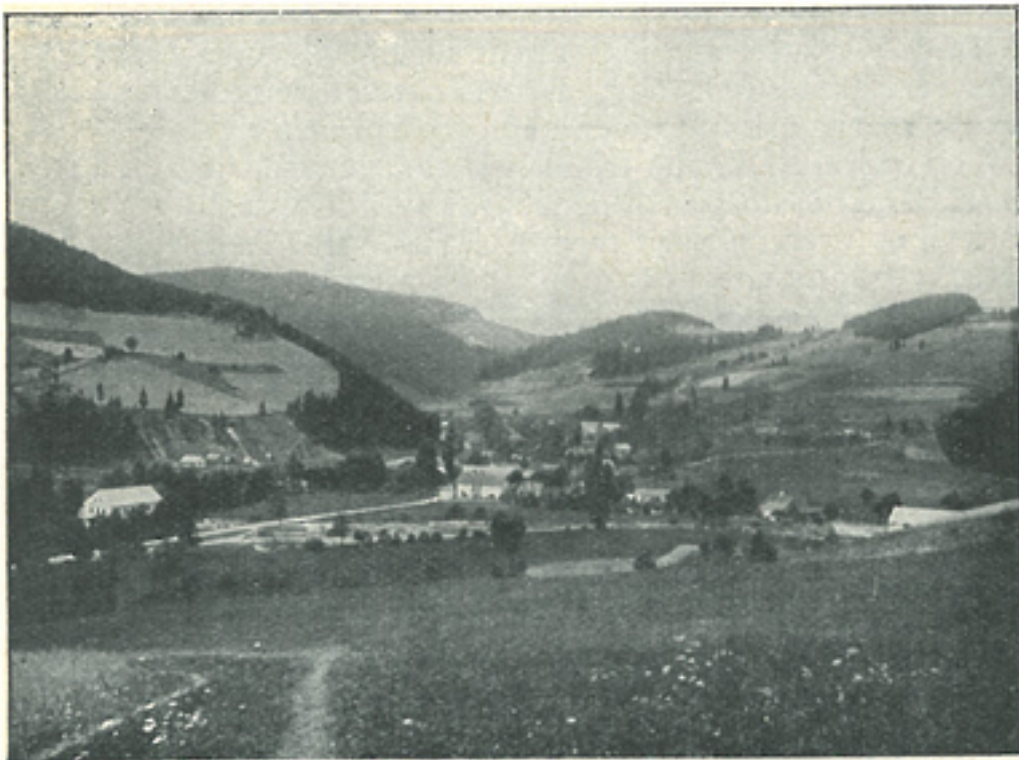
Bylo asi kolem půlnoci, když najednou proletěl krajinou ohnivý oblak rychlostí blesku. Ve všech chalupách se osvětlilo, jako když při bouři se hrozně zablesklo, a hned zase byla hluboká tma.

Pan řídící se také probudil účinkem toho divného, ostrého světla a hned skočil k oknu v domnění, že v dědině hoří. Ale ve vesnici bylo klidno a již jen směrem k západu ona zář pohasínala.

„Meteor nebo vlasatice, či kometa přeletěla obzorem,“ řekl si pan řídící a usnul klidně.

A ráno bylo v dědině pravé vzbouření. Nepomohlo vysvětlování pana řídícího dospělým, ani ve škole dětem. Vedli svou. Žádná kometa — „nedobry“ letěl. Děti v háji byly celé povířené. Bude vojna, „nedobry“

Vír na Moravě.

letěl. Sotva se dočkaly „strýce děťátka“, co ten bude tomu říkat. Běžely mu naproti: „Strýčku, strýčku, viděli jste ho?“

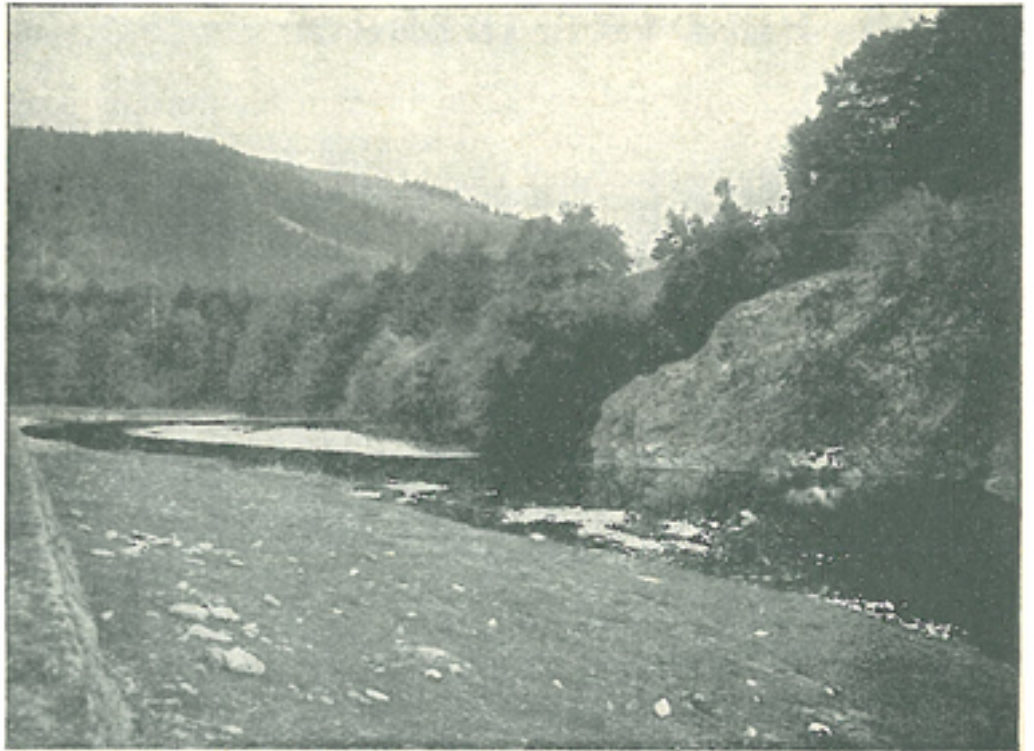
Kvíčelář byl hrůzou ještě všecek ztrnulý. Těžce usedl pod břízu.

„Viděl jsem ho, děťátka, viděl a do smrti na tú hrůzu nezapomenu.“

Děti se shlukly kolem strýce a dychtivě čekaly, až bude vyprávět.

„Děťátka, byla to hrůza,“ začal strýc. „Nalíčil jsem si na kvíčaly a v noci sem

idu podívat na, či nějaká je chycená. No, bylo jich ale patnáct, dobrý kerýsi grajcar za ně. Jdu z hája zpátky, mohlo být tak k půlnoci a najednúc — Bože mně těžký hřích odpusť —“ strýc se zbožně přezehnal křížem, „najednúc, děťátka moje, letí protivá mně od brálov „nedobry““. Celá obloha byla jako v ohni. Děťátka, nebál jsem sa, ale strachu jsem měl dost. Bylo to strašné. Hlava jako čtvrt, oči jak taléře, ocas jak řetaz. A tak vám

Údolí Svratky u Víru.

to letělo nad dědinú nizúčko, nizúčko, myslel jsem, že to kdesi na chalupě aj komín shodí. Ten ocas za tím svítil jak ohnivý řetaz. Ztratilo sa to nad horami až tam, kde slnečko zachodí. Ale ten smrad, děťátka, ten smrad, to vám byl hrozný smrad jak ze sífy, když ju zapálí. Víte, to tá obluda pekelná letěla otrávit svět pekelným smradem. Bude vojna, alebo súdny deň.“

Děti poslouchaly svědka s vytřeštěnýma očima, jenom tiše si opakovaly: „Oči jak taléře, ocas jak ohnivý řetaz.“

Dodnes jsou v Podhájí přesvědčeni, že to tenkrát letěl „nedobry““. Ó, „strýc děťátko“ věděl takových případů moc.

Když začal vyprávět o zbojnicích, kteří žili v Bílých Karpatech, v horách na Holém vrchu a kolem hradu Vršatce u Podhradí na slovenské straně, děti ani nedutaly.

Ó, bývaly to pěkné časy v háji.

PŘED PRÁZDNINAMI.

Karel Doubravský.

Běží, běží potůček
a v něm rybička.
Do třešni a do prázdnin
je jen chvílička.

Běží, běží potůček
a s ním lupínek.
Že už kvítí narostlo
dívkám na vínek.

Běží, běží potůček,
až ho chytne splav.
Kdo se s vodou přátelí,
bude dlouho zdráv.

BLEDSKÉ JEZERO.

František Moudrý

Zavítáme-li k našim bratřím Slovincům, jistě nezapomeneme se podívat na úchvatné Bledské jezero. Jedeme-li z Lublaně, můžeme vystoupiti na stanici Lesce, kde je zvláštní čekárna pro královskou rodinu jugoslávskou. K jezeru není daleko.

Okolí jezera je velmi půvabné. Na břehu jezera na pahorku stojí pěkný farní kostelík se ztepilou věží. Těsně za ním se srázná, téměř kolmá stěna, na jejímž vrcholku stojí starý bledský hrad. Celou jezerní kotlinu obklopují pahorky. V dálavě svítí zasněžené téměř Triglava (2863 m).

Uprostřed jezera je ostrov s románským kostelíčkem. Každý, kdo přijde na Bled, aspoň jednou se plaví na ostrůvek, o němž Prešeren píše v „Krstu pri Savici“.

O vzniku jezera vypráví národní pověst, že na místech, kde je dnes jezero, byly v dávných dobách louky a pastviny, na nichž se pásli dobytek. Uprostřed luk na pahrbku stála kaplička, zasvěcená Panně Marii. Kolem kapličky nebylo zábradlí. Dobytek pobíhal po kostelíčku a ovce olizovaly oltář a svatý obraz. Bezstarostným lidem na tom mnoho nezáleželo, že dobytek posvátné místo znesvěcuje. Ale s nebe často slyšeli: „Ohradte kostelík, nebo jej ohradím já!“ Lidé varovného hlasu nedbali. Jednoho dne s úžasem a k svému zármutku zpozorovali, že hrozba se uskutečnila. Kostelík byl ohrazen. Kde dříve byly pastviny, stála voda a pokryla rovinu. Tak povstalo jezero.

Na jezeře jsou tři veřejná přístaviště. Vyplujeme-li z přístavu pod Ozdravovnou, vpravo vidíme hrad a vlevo věnce vil. Čím více se blížíme k ostrovu, tím pěknější je pohled na královský zámek Suvobor. Po půlhodinové plavbě staneme na ostrově. Kostelíček je na malém kopečku a vede k němu 99 schodů. Vpravo vedle kostela stojí 52 m vysoká věž se třemi zvony, ulitými v Lublani. Bronzové dveře kostela ma-

Pole ve žních.

jí kamenné pilíře. Na dveřích je vytačen obraz Zvěstování Panny Marie, nad ním slova z Písma: „Blaze člověku, který poslouchá u dveří mých.“ Kostelík je 21 m dlouhý, 9 m široký a má čtyři poboční oltáře, v pozadí předsíň, v níž jsou chovány církevní klenoty, ostatky Brisenského biskupa sv. Albína.

Zajímavý je „zvon přání“ z roku 1534. V národě je o něm rozšířena tato legenda: Na hradě žila mladá vdova, držíc smutek po

svém muži, kterého lupiči zabil, oloupili a hodili do jezera. Ze zlata a stříbra, které měla, dala ulít zvon, aby zvonil v kapli na jezeře za spásu duše nebožtíka. Když pak zvon přpravovali na ostrov, zvedl se za plavby obrovský vichor, který loď i s lidmi potopil. Zvon pak, jak praví pověst, často zazníval za jasných nocí z hlubin jezera. Mladá paní byla z nového neštěstí ještě smutnější. Veškeren svůj majetek zanechala pro postavení nového kostela, opustila hrad a putovala do Říma, kde vstoupila do kláštera a žila zbožně až do své smrti. Sám papež posvětil nový zvon a poslal jej na bledský ostrov, aby jim jako se „zvonem přání a tužeb“ zvonili poutníci. Nesčetný počet návštěvníků kostela na ostrově si zazvoní zvonekem, neboť lid říká,

H. Folkman: Žeň.

že milostivá Boží Rodička Maria vyplní každému všecka přání, která má, když zvoní. Hlas zvonu přenáší modlitby a přání před trůn „Královny nebes a Paní“. V dobách, kdy Slovinci byli ještě pohany, uctívali zde na ostrově pohanskou bohyni Živu. Jezero a jeho krásu opěvá mnoho básníků. Nejznámější, ba dokonce znárodnělou je píseň „Po jezeru“. U nás je známa pod názvem „Pod Triglavem na jezeru“. Navštívíte-li jednou Slovinsko, neopomeňte navštívit i krásný Bled s okolím.

OKÉNKA DO SVĚTA.

DR. PAVEL VYCHODIL, budovatel a dlouholetý ředitel Občanské (dříve benediktinské) tiskárny v Brně, zemřel náhle dne 7. dubna ve věku 76 let. Podrobnější jeho životopis přinesl Anděl Strážný před 6 lety. Jako kněz řádu sv. Benedikta v Rajhradě zasvětil celý svůj život bohoslovné,

filosofické a literární vědě. Vedle několika učených spisů napsal také velký životopis Fr. Sušila a Václava Kosmáka a vydával přes 50 let až do smrti vědecký a kritický měsíčník „Hlídku“. Jako ředitel Občanské tiskárny pečoval svědomitě také o rozvoj našeho „Anděla Strážného“. Proto zasluží si také od našich čtenářů vděčné vzpomínky.

RODINA SÝKOR SPOTŘEBUJE ROČNĚ 4 MILIONY HMYZŮ. Odborný časopis „Československý ornitholog“ (1938) píše o tom: Sýkorky v zimě prohlížejí každou větvičku, aby ji očistily od vajíček mšic, svilušek, různých motýlů, přezimujících matek vinatky krvavé, různých červců atd. Podobně si počínají brhlíci, šoupáci a jiní. Také datlovití vybírají hmyz ukrytý i v trhlínách kůry, jako jsou housenky obalečů, květopas a jiní nosatci, zpod kůry pak kůrovce, škodlivé krasce atd. Drobné ptactvo spotřebuje denně více potravy než váží samo. Bylo zjištěno, že na př. sýkora modřinka sebere denně 15.000 až 20.000 vajíček mnišky, takže počítáme-li, že jedna rodina má za rok dvakrát mláďata, spotřebuje ročně asi 4 miliony různého hmyzu. Podobně drobnou střízlíček a králíček čili zlatohlávek spotřebuje denně 20 až 40 tisíc vajíček motýlů, mšic a jiného hmyzu. Z toho vysvítá, jaké množství hmyzu zničí za rok párek těchto drobných užitečných ptáčků.

JE HAVRAN UŽITEČNÝ? Týž odborný časopis přináší tuto zprávu zkušeného znalce: Několikaletým pozorováním havranů v přírodě i v zajetí, ať v kleci či přímo v zahradě, měl jsem možnost sledovat chování i denní potravu těchto ptáků,

ba měl jsem možnost je nutiti k určitému jídelnímu lístku. Mohu směle prohlásiti, že havran čerstvým masem větších živočichů, ať zvěře srstnaté či pernaté, opovrhne, a i v době hladu přijme z čerstvého masa jen nepatrné částice. Normálně však požívá totéž maso ve stavu zmrzlém nebo v rozkladu, páchnoucí ze země. Rovněž obilná zrna požívá a drobí je jen v době velké nouze a v zajetí krměn jen obilím, brzy zahyne. Každé obviňování havrana polního z jakékoli loupeživosti či přepadávání lovné zvěře je nesmyslné a nasvědčuje jen povrchnímu pozorování ptáka toho v přírodě.

CO STOJÍ CESTA KOLEM SVĚTA, kterou je možno nyní vykonati za 21 dní. Ovšem je to cesta letadly. Celá cesta měří 39.800 km, je tudíž jen o 200 km kratší než rovník. Zaplatí se za ni 2308 dolarů, t. j. asi 67.000 Kč. Jak se oznamuje, bude nyní tato cesta zkrácena na pouhých 14 dní.

PAPEŽSKÝ MISIJNÍ ÚSTAV SV. CYRILA A METODĚJE NA VELEHRADĚ přijímá do 1. třídy gymnasia, je muž nedávno uděleno právo veřejnosti zbožné a nadané hochy, kteří touží zasvětit se apoštolskému povolání v duchu sv. Cyrila a Metoděje. Bližší podmínky sdělí ředitelství ústavu. Vyžádejte si prospekt!

ORÍŠKY.

HÁDANKY NA PRÁZDNINY.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK

z tohoto čísla zašlete do 10. července 1938 na adresu: Emanuel M a s á k, katecheta a redaktor Anděla Strážného, Brno-Židenice.

Výsledek slosování III. turnaje i hlavní výhry celoročního luštění budou oznámeny jak obyčejně v 1. čísle nového ročníku, jež vyjde koncem měsíce srpna.

Všem milým odběratelům, spolupracovníkům a přátelům za jejich přízeň upřímně děkuje a příjemné prázdniny přeje

redaktor.

1. REBUS (přír.).

„Hlučňák“.

50 K

2. PŘESMYČKA (zem.).

Vendíkovi — „Jarosch“.

Pravé „O“.

3. ZÁMĚNKA.

Hranickým hádankářům M. H.

„A“ pokrývám dno rybníka,
„e“ slon má mého dvojníka,
„i“ má mnoho těžké prase,
„o“ šest velké auto zase,
„u“ k štěpu se má vždycky dáti,
„y“ námořníci budou znáti.

4. PŘISVĚDČOVAČKA.

J. F. Bužek, Místek.

„Správné“ plují Váhem dolů,
Slováci se svezou spolu;
„přisvědčovačka“ je země
sousední, v ní cizí plémě.

5. SOUZVUČKA.

J. Zahradníček.

Na židli že děti — — — —, — — —,
ale velmi — — — — — —, proč zbledly.

6. VSUVKA.

Brušperku — Protivánov.

Do rostliny zrůda vnikla —
tekutina z toho vznikla.

7. RODOVKA.

V. Nerád, Rožnov.

On se skrývá v taji mechu,
ono skáče bez oddechu.

8. ČÍSELKY.

Fr. Kachlík, stud., Dražovice.

- a) Rozvahy kdo nemá 1234,
v ničem nedochází 51234.
b) Činíš-li zlo, byť i 1234567,
stopu po něm v tvář máš 14567.

9. TŘI POČETNÍ HÁDANKY.

— n.

1. Dědeček k svátku nachystal si 40 Kč, aby je rozdělil rovným dílem všem vnukům, kteří mu přijdou blahopřát. Jeden však nepřišel, každý z ostatních dostal tedy o 2 Kč více. Kolik měl vnuků?

2. Dva závodníci běží na téže dráze. První uběhne 12 km za hodinu a vyběhne o 5 minut dříve než druhý, jenž uběhne 15 km za hodinu. K cíli dospějí současně. Jak dlouhá je dráha?

3. Matka k slepicím, které měla, přikoupila ještě čtvrtinu původního počtu a zabila tři. Zůstalo jí 22. Kolik měla původně?

10. ČTVERCOVKA.

Svobodovi — Petrovský.

a	a	a	a
a	a	d	d
d	k	k	o
r	r	r	t

řeka
příšera
bývá drahá
strom

11. REBUS (zeměp.).

K. Bittmann, Nosislav.

B čo
čo čo
čo

12. ČÍSELKA.

Anduliče Strakové.

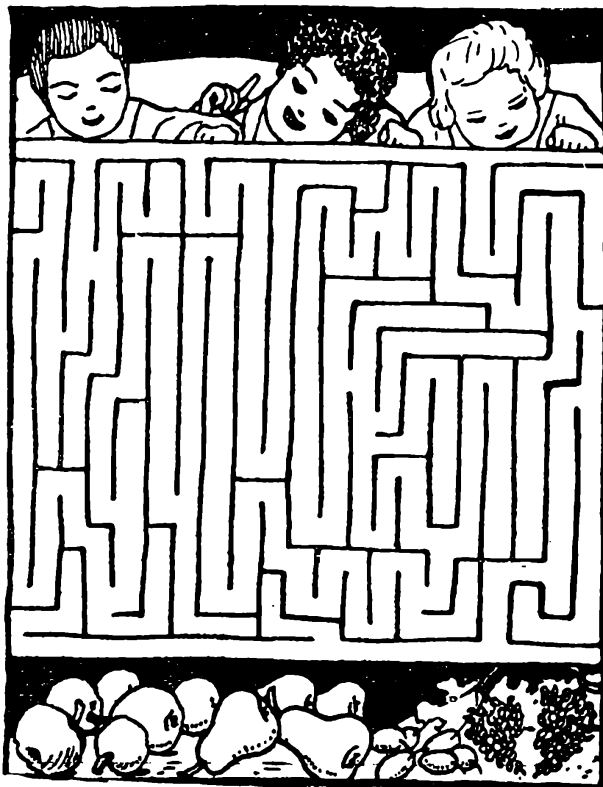
Včera měl 123456
kamarád 45324.
Velké máme 3245.
12 345 skočil do 2345,
když lezl na 6453,
škrábl se z 3456.
Dostal otravu krve.

ROZLUŠTĚNÍ HÁDANEK z č. 7.—9:

1. Libie, lilie; šátek, šotek. 2. Mozol, motor, potok, kolos. 3. Zemřel nám náš tatíček — president Osvoboditel T. G. Masaryk. 4. Markoni. 5. Mat, (l)ička, pra, ha; Matička Praha. 6. Kdo nepracuje, ať nejlí. 7. Válka v Číně. 8. V. B. Třebízský. 9. Krab, krabice; toul, toulka. 10. Pasu, supa. 11. Ku lhavému školáku nesedávejte! 12. Rábí, Ar bie. 13. Josef Pekař. 14. Malacky, Palacký. 15. Pohřeb, Ohře, hřeb. 16. Hříva, lžice, kříže, svíce. 17. Pečárka. 18. Jasan, Azor, Sos, ar, n. 19. Vor, tvor. 20. Kolonada. 21. Kokos, koks, kos. 22. Donáší do naší. 23. Kořata. 24. Zahálka. 25. Sokol, kolos, losos, kokos. 26. Zelený čtvrtěk. 27. Pisa, smrk, orel, hora, litr, apel, vila, cukr, Ital — Psohlavci. 28. Koleno, Orava, lana, Eva, na, o. 29. Noty. 30. Mřenka, Mařenka. 31. Jaro je tady! 32. Listonoš. 33. Olík, Orlík; Točník, Toník. 34. Benátky. 35. Komenský, Kořenský. 36. Polínko, kolínko. 37. Strakapoun. 38. Brno, Praha, Olomouc, Užhorod, Kolín, Slavkov. 39. Váh, mír, slín, dřín, čtvrtěk, kit, Čapek, slepec, ras, pátek, kos. 40. Planá, Nitra, Louny, Tábor. 41. Vídeň obsazena Hitlerem. 42. Kat, kos, kakost. 43. Strážník, Strážnice. 44. Oj, sojka. 45. Miroslav. 46. Ves, les, pes.

BLUDIŠTĚ.

Kterak se dostanou děti k ovoci?

Na prázdniny.

FILATELIE.

Rídí dr. Jos. Mouřinovský, Tišnov.

Letos v květnu budou vydány dvě příležitostné známky: Vouziers a Dos Alto — ke slavnostem legionářů. Budou asi 50haléřové s kupony.

Počátkem června vyjdou zase známky sokolské, celá serie rovněž s kupony.

V Košicích a v Plzni budou výstavy. Také k nim budou vydány dvě hodnoty známek 3.60 a 2.60 Kč. Budou doplňovat dnešní krajinkovou serii.

Maďarsko: Madona 1 pengö modrá 50 hal. Madona 2 pengö červ. 50 hal. — Uhry: Madona 3000 K vel. formát 1 Kč. 10 kusů každá z jiného státu 60 hal. — 10 kusů Maďarsko 60 hal. — 10 kusů Uhry 60 hal.

Možno si objednat známky i dle dřívějších ročníků. Pokud ještě jsou udané serie, mohu zaslat.

Mnozí zapomínají, že třeba poslat známku na odpověď — zvláště, když tuto rubriku vedeme ve prospěch misii.

Přeji všem filatelistům pěkné prázdniny.

ZE STRÝČKOVY MOŠNIČKY.

PERLIČKY ZE ŠKOLY. Z dějepisu. „Čím si získal Přemysl Otakar I. královský titul dědičný?“ táže se paní profesorka žáka. Žák odpovídá: „Přemysl Otakar I. si získal královský titul dědičně dekretem kutnohorským.“ — Ze zeměpisu. „Co je to karantenní stanice?“ „Karantenní stanice je místo, kde se předpovídá počasí.“ — „Na hranicích Českého Lesa pěstuje chudé obyvatelstvo na polích krajkářství.“

(M. Kroupa, Olomouc.)

ŠPATNĚ POCHOPIL. „Pročpak pláčeš, chlapečku?“ — „Karel mi hodil do louže chleba.“ — „S úmyslem?“ — „Ne, se sýrem.“

KDO JE CHYTŘEJŠÍ. Pepík: „Toníku, pověz mně, proč kuň, když mu řeknou „čih!“ jde vlevo, a na „hot“ vpravo?“ — Toník: „To nevím.“ — Pepík: „A nestydíš se? Nevěděl jsem, že jsi tak hloupý. Každá herka to přece ví.“

TĚŽKO POSLECHNOUT. Frantík: „Tatínku, na stropě leze pavouk.“ — Otec (začtený v novinách): „Tak ho zašlápní a dej pokoj!“

JĚN OD VIDĚNÍ. Učitel (v I. třídě): „Pověz mi, jak se nazývá toto písmeno.“ — Žáček: „Od vidění je znám od samého počátku školního roku, ale jak se nazývá, nemohu povědět.“

ZE ŠKOLÁCKÉ MOUDROSTI. Měli jsme češtinu. Paní učitelka vyvolala žáka a otázala se ho, zdali ví, jaké máme v češtině přechodníky; ten, jsa vyvolán, za napovídání celého svého okolí vyhrkl: „Máme přechodníky přítomné a nepřítomné.“ — Pan učitel se otázal v dějepise jednoho nezbedného a neposedného spolužáka: „Kdy začíná starověk?“ Ten bez uvážení spustil: „Věk starý počíná se roku 622 — mohamedánským kupcem Sámem.“

[(Fr. Kachlík, Dražovice.)